

TURUZ

SÖZLÜGÜ

6-2021
850s

Bey Hadi Təbriz

<http://www.turuz.com/>

Sayın Oxucular

Bu sözlükdə çalışmışam, türk sözlərinin kökəni, kəndi özü və tanıqları yaxud yaxın kökdən olan kəlmələr aracılığı ilə açıqlansın. sözün, özü danışib, səslənsin.

Əlinizdəki kitabda(<>bitikdə), bir anlamda olub(anlamdaş) ama dəyişik səslənən sözlərin, anaköklərin əldə etməyə can atmışıq.

Türk dillərindən dərlənmiş sözlərin ; kök anlamların incəlik(tədqiq). sözlərin biçimlərin(formaların) yararaq , səslərin və vurquların düşməsinə və yer dəyişməsinə öyrənərək, sözlərin qohumluğunu, iç anlam birliğini canlandırmışıq. türk ellərinin başqa başqa ölkələrdə yaşadıkları və daha, başqa qonşuluqlarda olduqları dolayısıyla, dillərində canlanan sözlər, səs dəyişmələrinə uğramış və "sözün" qablarında, qalıblarında dəyişikliklər tapılmışdır. burda bir sözün dəyişik səslənməsinə baxmayaraq , bu sözlərdə kök anlam birliyi təməl tutulmuşdu. sözümüzdə can , din(ruh) birliyini əldə eləməyə tapınmışdır.

Çağdaş sözlüklərdə bir neçə sözün aynı kökdən olduğunu görmüyərək, bu sözləri başqa dillərə səpələyib kökləmişlərdi, bu qazamatlı; uçurumlu sorundan çəkinmək və kökdən sapınan yolların daşlamaq üçün, altda adı çəkilən kitablardan tanıklar aldıq. gerçəğin incə, dayaqlı yolların uğurlayıb, səs dəyişmənin tozlu duzaxlı toruna düşməkdən qaçındıq. yazıq olsun olaraki(o alimlələri) öz dillərinin sambalı, köklü kəlimələrin ayrı dillərdə kökləyərək, türk dilini kökləmək savınmasındadırlar.

səs qonusuna gəldikdə, səs dəyişmələrinin, kökdən yaydıran etgisindən qaçınmaq üçün, söz başındakı "Ğ. K. G" səslərini "Q" ilə göstərdik. örnək: - "ged" sözünü "qet" də. – kaba sözünü "qaba" da aramaq gərək. söz başı olan "D" sısına gəldikdə, "T" səsi kök səs götürüldü. demək, "dad" sözü üçün "tat" a baxmalıyıq. demək bu sözlükdə, açıq, yumşaq "K", türkiyə türkcəsində çoxun işlənən qapalı quru "K" ya qarşı, üstünlük "Q" ya verildi.

bu sözlük mənim əl işlərim sayılır. təkcə istəyim bunun çapından araşdırıcıların əlinə çatdırmağımdı. köməksiz olduğumdan, bu kitabın tamam işləri -taypı, düzəlişi, ...mənim üzümə düşübdü.

bu kitabdan hər çeşit dəyərlənmə, hamı üçün sərbəsdı.

BEY HADİ

TEBRİZ

a tan z də	a dan z də .başdan sona.başdan dibe.başdan ayağa.
aba	.- aba altda ər yatar . (geyimlə kişi ölçülməz).
abalarsözü	analarsözü .-bir atalarsözü, birdə analarsözü var.
aban	sakın!. çəkin!. uzaq dur!. ehtiraz ed!
abanmadan	çəkinmədən.-abanmadan girmə heç yerə, düşərsən birdən çıxılmaz yerə.
abaymaq	. şamatmaq. mat qalmaq.-torpağınan oynuyan ac qalmaz ac pişiyi . :-tox evin ac pişiyi . (ac göz). .-açıq qapı nə görməz, ac qarınlı nə yeməz .- ac gözün qarnı doyar gözü doymaz
ac	.- ac qarında , baş qalmaz. (baş : ağıl) .-gəzdim cihanı nə oğrunu tox gördüm nə doğrunu ac .-ac hər nəyə umar. (umar : göylü isdər, könlü çəkər) .- ac qurd daşa təpər. (ac qurd daş gəmirir) .- ac yeyimcil , tox yatımcıl. .- demişlərkə ac olanı qurd yeməz , yalan sözdür qurd nə tanır toxlunu.(toxlunu : tox olanı) .-özü tox gözü ac . .- aca çörək tapşırılmaz .- aca ver yesin , toxu qoy yatsın .-çox gəzdim yalaçıını tox görmədim, doğruçunu ac
acı	.- acı yaş tökmək : acıyla ağlamaq. .-əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın, acı yedə deyim yaxşı . .-dadlı söz can azığı, acı söz can qazığı. (qazıq : yekə çivi)

.-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, **ayrılıq acı**, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (**durmuşun**: yaşamın) . (**süycüdür**: dadlıdır) . (**sayramaz**: xəsdələnməz) . (**ötgül**: bülbül)

.-utsan **acı**, utuzdun, tüpür gedsin, düşmən başa dərd olsun.

.-**acı tərləyib**, acı dinləmək. (həm yaman işləyib, həm də yaman eşidib).

.-**kimsəni acı sözlə incitməyin**, çevrə yetəricə acıdır.

.-mən səni öylə sevirəmki, **hər nə acı versən yeyərəm**, amma gözüvü çıxararam, **bir acı söz desən**.

.-yaşam dadlı gerçək, ölüm acı gerçək.

.-**arı çalması acı**, dadlıdır balı

.-mən səni öylə sevirəmki, hər nə acı versən yeyərəm, **amma gözüvü çıxararam, bir acı söz desən**.

.-**birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək**, çoğun yetəricə acıdır. (**çoğun**: fələk. cihan)

acıqar **acığar**. acıqlanar.-keçələ keçəl desən **acığar**, saçlıda desən **acığar**.

acıqı .-keçəlin tükdən **acığı gələr**

acıqlanar **acığar**.-keçələ keçəl desən **acığar**, saçlıda desən **acığar**.

acılar .-**böyük acılar** ürəkdə qalır (**böyük acılar** dilsiz olur, **kiçik acılar** deyingən) (onları sözlə bildirmək olamaz).

.-əziziyəm balqabağı, yemişəm balqabağı, yaş aşırsa qırıxdan ötə, **açılar dalbaqağı**

acılıq .-**istiyotdan acılıq**, arvaddan qısqanlıq az olmaz.

acımaz .-**ölən acımaz**, görən acıyar

acın götündə .-bəylər vardır **gözü acın götündə**.

acınmadan .-**acınmadan** canıva qıyar qıyanın. (**qıyanın**: zalimin)

acıрын. **ayırın** . musadirə edin. -bütün davarın **acıрын**: **ayırın**. musadirə edin)

acısı .-acısı çox olan dadsız olar.

.-başlayırsa **kimsəsizliğin acısı**, sözdür onu almaşdıran dadlıların dadlısı. (**almaşdıran**: yerin tutan.)

acısız .-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, **acısız süycü yox**, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (**durmuşun**: yaşamin) . (**süycüdür**: dadlıdır) . (**sayramaz**: xəsdələnməz) . (**ötgül**: bülbül)

acıtı .-acıda tanı, toxuda

acıtır **acıdır**.acıdır fələk. cihan.-birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək, **çoğun yetəricə acıdır**. (**çoğun**: fələk. cihan)
-kimsəni acı sözlə incitməyin, **çevrə yetəricə acıdır**.

acıtiş **acidiş.azıdiş**.

acıtuz **acı duz**. mənəyzyom.

acıyan 1..rəhm etmə.-qurda acıyan, qoyuna qıyın (**qıyın**: cəfa). (qurda rəhm etmə, qoyuna cəfa). **1.ayağan**. ayğan.. rəhm edən.-**yağıya ayağan** yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana acısa, qarısı yaslı olur).
-**yağıya ayqan**, yaralqanu. (**yaralqanu**: yaranılır). (düşmana acıyan kəndisi yaranılır).

acıyar .-ölən acımaz, **görən acıyar**

aciylə .-yaşam **dadlı aciylə dolu**

acılıq qıtlıq. qəhətlik.-qıtlıq tanışlığı unutturur. (**qıtlıq**: acılıq. qəhətlik)

acöztən **acözdən**. bağırqurtdan. nəfsi əmmarədən. -**tanrım acözdən**, acüzdən qoru (tanrım bağırqurtdan (nəfsi əmmarədən) , pis üzdən saxla.

acun . açın.. evrən. dünya. təbiət. fələk

-ısz acun: utanmaz fələk.

acüztən **acüzdən.** pis üzdən. -tanrım acözdən, acüzdən qoru. (tanrım bağırqurtdan (nəfsi əmmarədən)

açan .-aşq olsun **açan günlərə**

.-yaxşılıq **açan** qapıya, sevgi qonar.

açanı .-qızıl **açanı** qılınc açmaz.

açar .-umud sana **çiçək açar bağında**

.-kөнүл kilit, **dil açar.**

.-göz görəni dil desə, **baş açar**

.-güllər **bir bir açar**

.-kişi kimliyin **söz açar**

.-**söz söz açar**, söz göz açar.

açarı .-toxlu yolun **açarı**. (**toxlu** : doğru.haqlı. mühiqq).

açarsız .-el **açarsız**, ər yarasız olmaz

açatan boşadan. azad edən.-bu bulğadan kimdi məni boşadan. (**bulğadan:** böhrandan).

açatmaq boşutmaq. azad etmək. - pul ilə əsirləri **açatmaq**

açayan .-qınçılıqlar qapayan, gənçiliklər açayan. (**qınçılıqlar:** zorluqları. ağırlıqları)

açıb ələyib. əğirib...-**incə ələyib sıx toxumaq**. (arından arıya incələyib qoşmaq).

açıq .-açıq qapı nə görməz, ac qarınlı nə yeməz

.-**açıq qulaq** söz eşidər.

.-**beti açıq** olma, **açıq betli** ol (-**beti açıq:** açıq üzlü. sırtıq. utanmaz. namussuz). (-**açıq betli:** üzü yuxarı.

uca başlı. namuslu)

.-sevgi yolu **açıq** durar yarına.

-əli **açıq** könlü **açıq** qapısı **açıq**.

.-yalan olsa **yol açıq**, doğruya yollar qapıq.

.-igilikdə **açıq tut əlin**, tovon gedər səndən, devir əylənməz, şaxar, bulut durmaz keçər əylənməz. (fəraği).

(**tovun**: gücün). (**ışın**: ıldırım)

-it ağzı açıq qalar.

.-öz özünlə savaşıma , **acıq bassa dartışma**, atışma

.-umat gəlsə deyil boşa, **gəlsin acıq gəlsin xoşa**. (**umat gəlsə**: şansı dətisiə). (**deyil boşa**: nədənsiz, havayı deyil)

.-könlünüz açıq, yoluza uğur.

-verənin əli **açıq**, görənin yolu.

açıq göy:.firuzə.

açıq:1.daz.. aşqar. **-dazsözlər**: açıq sözlər. **-dazbaş**: keçəl baş.1.sərbəs. yuçut...-itli kətdə **dəğənəklə gəz**. (tam sərbəs, yuçut, açıq gəzmə)

-**açıq, sərin**: hava ayaz aydın

açıqdan . aşqara.-üzümə baxar, **açıqdan yalan** söylər.

açıqdır .-**açıqdır yolum** gedər yoladır.

açıqlamaq izhari nəzər etmək.

açıqlıq azadlıq .

açılan .-söyüşlə **açılan dil**, söğüşlə qapanmaz.

açılar .-xam dəridi, **açılar**. (**çiğ**: xam)

açılar .-qoysan **açılar**, çəksən daralar.?

açılım	.-içimiz, könlümüz dusdaqsa, dış açılım yaramaz.
açılır	.-tək qalan başa çox iş açılır. -gülü güldən açılır. (çox sevinir)
açılmadan	.- açılmadan göz yuman güllər.
açılmadan	.-sandın göydən yağın şirin noğuldu, yazıq qonça oyan, yağın doluydu, açılmadan soldun səndə mənim tək.
açılmaz	.- hər açılmaz qapının var haçarı
açılmış	.-qabağ çiçəgi gibi açılmış.
açılsın	.- qaqılmadan açılsın , günün çıxsın saçılsın . (qaqılmadan : döğülmədən). (alqış. yarqış. iyi dilək) .
açın	..acun. evrən. dünya. təbiət.
açısı.	.. nəzəri. -hər kimə kəndi açısı.
açma	.-gəl bu devirdə açma gülüm , bu devir yalançı devir. .- əlin açma , könlün aç. .-dillə düğünləyib, dişlə açma. (dillə : sözlə). (ağızla düğünlür, dişlə açır).
açmaq	.-əlin kəsib ayaq açmaq. (qapıdan qoğub pəncərədən almaq).
açmaq	basmaq.. həll etmək -qavqanı basmaq..
açmamış	.-kim bilir, açmamış yarın , kim bilir, doğmamış qarın. .-kim bilir, açmamış yarın , kim bilir, doğmamış qarın.
açmaz	.- seviş söğüş açmaz deyil , içlik düğün, dişlik deyil. (seviş söğüş : eşq nifrət). (içlik düğün : iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi)

açmırlar	.-oynamaq bilməyən qız, yerim dar demiş, yerin açmırlar , yenim dar demiş. (yenim : ətəyim)
açsan	.- açsan könül hər gələnə, ürək düşər ayağ altına.
açuq	.- gözün açuğ ikən yaraqlan özün , ki sində qarınca yeyəcək gözün. .- bəxdi açuq , qaşı çatuq.
ahım tutar	.-bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar . (misgin qılıc).
ahımdən	.-məni candan usandırdı, çorundan yar usanmazmı?. çoğunlar yandı ahımdən , amacım şəmi yanmazmı?. (çorundan : cəfadan). (çoğunlar : fələklər) (amacım : muradım) . (fuzuli)
ahla	.-gözlərim yaşlı, ürək qəmli dilim ahla dolu , nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)
aq	ağ.- ağ gün : yağdı gün. .-çox qaraşma, göz qarava ağ düşər. (qaraşma : baxma). (qarava : bəbəyinə) .-canız sağ üzüz ağ . (deyim) .- ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (çoğar : çoğ çoğ vurub qaynar) .-ağ dağara koyun yayılır. .(tapmaca). (yazı) .-kirşan kimi ağ apbağ . .-on iki dallı bir ağac, bir yanı qara bir yanı ağ . (bilməcə). (ay. il. gecə. gündüz .).
aqə	.- ağa gətirər novala, xanım tökər çuvala. .- ağa nəzərəm , belə gəzərəm, bir vuranda qırxın əzərəm. -gəlin ağa bürünər ər evinədək, gəlin ağa bürünər gor evinədək.
aqac	.- ağac bəslir öz qurdun..- ağac ağac içində böyür. .-ucadırsa güdə, ağac yaprağı düşər dibinə. .-umma hər ağac yemişin verə , biri kölgəsin biri odunun yetər.

-**ağac gətirən** ilkin döğülür.

.-**ıslaq ağac tez əğilir**, vay qurunun halına. (**ıslaq**: sulu. yaş)

.-qarpuz başdan, **ağac yaşdan böyüyər**.

-**vurulan ağac** vuranın yıxar

-**ağac yemişindən**, kişi işindən tanınar.

-**barlı ağac**, sınıq budağlı olar

.-**on iki dalı bir ağac**, bir yanı qara bir yanı ağ. (**bilməcə**). (**ay. il. gecə. gündüz.**).

aqacatı. **ağacatı.** (uşaqlığın ağac atı). çubuğatı

aqacdən .-ağacdən qor kəm olmaz . (**qor**: od)

aqacdən -ağacdən yemiş dərilir

aqacdı .-ömrüm bir ağacdır bar gətirməz, səndə bu ağacda qurumuş yapraq

aqacı **ağacı.-ər ağacı gül ağacı**, qınaqlıyım vur ağacı. (**qınaqlıyım**: taxsırım var. günahım var)

.-**hər ağacı daşlama**, ras gələni dişləmə. (**ras gələni**: tuş gələni)

.-**topraq ağacı bəslər**, yapraq toprağı

aqacın .-olursa uca **ağacın başı**, yetişdikdə yerdədir barı. (yemiş ağacı)

aqacındır .-qadına bəzəkdir paltar, **ağacındır bəzəyi yarpaq**.

aqaclar **ağaclar**.-yarpaq tökər güz ayda yaz yay üçün ağaclar.

aqacları .-anası **gəzən ağacları**, balası budaq budaq gəzər.

aqam .-gələn ağam, gedən paşam.

aqan. **axan.** solas (< **solmaq: axmaq**). məst. xumar. məxmur. -bulnar məni **solas göz**, qara bəniz, qızıl üz.

(**bulnar**: əsir edər). (xumar gözlər əsir edər məni).

.- **axar** su çuxurun kəndi qazar.

aqapbaq. .- kirşan kimi **ağapbağ**

aqappağın .- **ağappağın yasturğan**, yer üzünü qaplturğan. (**yasturğan**:> dəsdərxan). (**tapmaca**). (qar)

aqar **axar**. 1.rəvan.**1.** xumarlanar. süzər.-günə baxsan göz qamar, **araq içsən göz axar**. (**qamar**: qamaşar).

-su **gölə axar**, göldən su.

.-su axar imil imil. (**imil imil**: yavaş yavaş).

-**axar gedər izi yox**, deşər keçər tozu yox. (**tapmaca**). (**qayıq**).

-**axar savruğur**: axar gedər.-gizləb tutsan sevinci, azraş günü bəlgürür, başlı (yaralı) gözü bağlama, **yaşı axar savruğur**. (**azraş**: azraq).

-**damarda axar qan** durmaz, yavaş gedən yorulmaz.

.-su **axar** daş qalar

aqaran .-keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə, **ağaran saçları yox**, sən qaralan saçları say.

.-**ağaran** saçlar, sarayğan umudlar

aqarar .-**qar yağar yer ağarar**, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar. (**qaralar**: qar alar)

aqarkən ağarkən. çıxarkən.-gün ağarkən, qalxanlar, gün batarkən yatanlar. (**ağarkən**: çıxarkən). (ışıqsızlıq bərqəsizlik)

aqarlı **axarlı**. dəvamlı. - arxalı **axarlı** olsun.

aqarmaz .-qara geyim **sabın ilə ağarmaz**.

aqarsın .-ulduzlar yansın, ay parlasın, **danyeri ağarsın, günəş saçsın**.

aqası ağası {**ağa+sı**. (sı: əzizlədici simgəsi)}

-baş ağa bəyin nökrə qudurqan olur.(ağası ağanın, qulu quduz) . {**ağası**: (**ağa+sı**. sı: əzizləmə simgəsi)

ağalar ağası.) . (**ağası ağanın**: başağanın }. (**başağa**: ağabaşı)

aqbaqır ağbağır.ağ ciyər. -**ağ ciyər** qara ciyər kababı.

aqca ağca. ağımtıl.-pambıqçılar ağca iti saxlamaz.

.-kiçik ağzım, **ağca üzüm**.

aqciyər **ağciyər**.

aqciyər. **ağ ciyər**.ağbağır. öpkə. -atıqı quyruqdan, **bugünkü öpkə yaxci** . (**atıqı**: yarınkı)

aqçı **ağçı**. ovçu. -**ağçı ağma düşəli**, keçən günlər sağrulur. (**sağrulur**: ılıqlanır. xəyala gəlir)

aqı qarası .-kişinin **ağı qarası içindədir**, heyvanınkı üzündə. (**kişinin**: insanın)

aqıb axıb.-quş kimi uçub, **su kimi axıb**, gül kimi solan sevgi

aqımlı **axımlı**.-qızqın sevgilin alavlanan odu, **axımlı duyqlar oyadır**.

aqımtıl **ağımtıl**. 1.orta ağ.**1**. ağca..-pambıqçılar **ağca iti saxlamaz**. **1**.ağa çalan.

aqına ağına. toruna. -**ağçı ağma düşəli**, keçən günlər sağrulur. (**ağçı**: ovçu) (**sağrulur**: ılıqlanır. xəyala gəlir)

-əninə boyuna, **ağına bozuna** baxmamaq.

aqır **ağır**. zəhmət.

-**ağır barlı budaq** yerə yapışır. (əğilir)

.-iki ekiz, **ağır engil**. (**engil**: yengil yüngül). (**tapmaca**). (**tərazi**).

-**ağır başlı**. toxdalat. ağır başlı olur. mətanətli. mətin.-yaşında yiqit oxtalat, **yaşağanda toxtalat**. (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).

aqıra **axıra**.-irtin gedər naxıra, axşam gələr **axıra** (**irtin**: səhər)

aqırı .-daşın **ağırı** yerində qalar

aqırla	ağırla. sayırla
aqırlamaq	.- toxu ağırlamaq zor olur. - toxu ağırlamaq , güc olur.
aqırlanasın.	.-yer var odla odun olasin, yandıqca itiləsin, yerdə var su ilə pambıq olasin, islandıqca ağırlanasın.
aqırlat	ağırlat. yükünlət. çoxalt.-dan yeməyin yükünlət , şam yeməyin yüngüllət.
aqırsa	.-ikisi dördtdən ağırsa, altısı lap ağır olar.
aqıt	ağıt. ağlayış. yas. matəm.- kötüyə ağıt gözdən edər , yüzsüzə ögüt sözdən edər. (yüzsüzə: hayasıza)
aqıya	.-umutları dadları ağıya dönmüş
aqız	.- göt ağız olmaq .-göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır. (buldarmaz: bələnəmər.mundar olmaz) .-söz gözəli ağız süsü. .- nə ağız yandıran aşdır , nə baş sındıran daş. .-sevgidən gedəndə söz, ağız susur dil utanır. ağız pisə. -iki kişi yamanlaşa, üçüncüsü eşitsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar , ikisində qınayar.
aqıza.	.-pul var cibə sığmır, söz var ağıza.
aqızba .	.-dil qarşında təkbə təkimiz, ağızba ağız görəvliyik.
aqızda	.- ağızda dil , könüldə iz.-könüldə isləriz (hisləriz) bu dillə coşur.
aqızdaki	.-umud əldə olan yolundu, ağızdaki dadındı.
aqızdan	.-söz ağızdan çıxar
aqızla	.-göz əllə gör, qulaqdan al ağızla ver.

aqızsuyu.	ağızsuyu. tüpürcək. tuf.
aqızta	.-söz ağızda, oy başda, iş öldə. (oy : düşüncə. fikir)
aqqalay	ağ qalay. alminyom.
aqqarışqa	ağqarışqa. müy.
aqqız	ağqız.-ağqız sarıqız birdə qaraqız
aqladı.	ağladı. oxşadı. -həm əzizim deyib anı oxşadı , o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (qoxşadı : iyləndi) .-bulutlar dağayıb (sıtqayıb) , yağmur ağladı . (dağayıb : sıtqayıb. höggə. için çəkib)
aqlaqlı	.- keçmişlərə nə ağlaqlı nə gülqıl .
aqlama	.- ağlama yıxılsan özün.
aqlamağı	ağlamağı.-ağlamağı mənə qaldı , yağ yığmağı sənə.
aqlamaq.	.-verməz seviş gecə günüz ağlamaq.
aqlamır.	.-hay hayına oynamır, vay vayına ağlamır . (hay hayında oynamaz, vay vayında ağlamaz).
aqlar	ağlar. -bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər , gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli) -bulut ağlar yer çağlar. (çağlar : coğar. coşar)
aqlaram	.- gedər ağlaram , qalar yağlaram.
aqlarıdun	.- gələli ağlarıdun , hamrı gülər, ele gedki, gedeli ağlayalar. (doğum ölüm)
aqlayalar	.-gələli ağlarıdun, hamrı gülər, ele gedki, gedeli ağlayalar . (doğum ölüm)
aqlayanı	.- səninçün ağlayanı sev , sevgi yekə gəzək verilir. (yekə gəzək : bir dəfə)

aqlayar	ağlayar. yaş tökər.-göy ağlayar, yer gülər. (ağlayar: yaş tökər)
aqlayıb	.-ağlayıb ağlayıb, gözü tökülmək (gözü kor olmaq).
aqlayınca	.-öz ağlayınca üz gülməz. (öz: iç)
aqlayış	ağlayış. ağıt. yas. matəm.- kötüyə ağıt gözdən edər, yüzüzə ögüt sözdən edər. (yüzsüzə: hayasız)
aqlayu.	.-könlün küysün (yansın) dağlayu, yurdun qalsın ağlayu.
aqlıqı	.- saçın ağlığı yaşlıq göstərir, başlıq yox.
aqlıyasın	.-nə ölüsü var quylasın, nə düşəni var ağlasın. (düşəni: şəhidi)
aqmaqdan pisdə	.- axmaqdan pisdə: kütədən kötüdən: -irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütədən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt: dan. sübh. səhər). (oxuşu: duası) (yoğuşu: iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır: allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (yaydır: uzaq tut).
aqmaqlar	axmaqlar. hovanlar
aqmıq	ağmıq. eksik. ayıb. qusur .-axmaq yoxsul , təkcə gömləyin cırıb, varlı yarasın bağlar.
aqnamış	ağnamış . yatmış. dağılmış.
aqrı.	ağrı. çilə. dərd.-iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı. dərd) .-çalış bildə öz işin, ağrı versə öz dişin. .-əlləriz ağrı görməsin
aqrıdar	.-eşitməz qulağ, baş ağrıdar
aqrıdır	.-çiğ ət qarın ağrıdır, çiğ söz baş.

aqrılıqları..	ağrılıqları.. qınçılıqlar . zorluqları. -qınçılıqlar qapayan, gençiliklər açayan.
aqrımaz	.-azacıq aş, ağrımaz başı . (qanıqlığa , qaneligə çağırış)
aqrın	ağrın . - ağrın çəkib göndərin: zəhmət çəkib göndərin. .-səni yaradanıvın ağrın alım . (alqış). .-sene yanan, ağrın alan .
aqrısın	ağrısın .- söz ağrısın ər çəkər, yük ağrısın mal çəkər. .- kim ağrısın basdırdı , olmaziylə dost oldu. (basdırdı : gizlətdi). (ölüm ilə dost oldu) . { kim ağrısın basdırdı , ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .
aqrısız	ağrısız .-üzülmədən yaşanmamış bir sevgi .(sevgi ağrısız olmaz)
aqrıva	- sən qalmasan ağrıva , kimdi yetən hayıva, yaxan canın canıva, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan. (adın soyun sorulmadan : ölmədən. ənkir mənkir soruları)
aqsağın	axsağın .-torpağın xamı, axsağın amı
aqsaması	.- itin axsaması gəlincək , özün karvana vurur.
aqsamasın	.- axsamasın altında sənin at , yatacaq yer tapsan, başın at yat.
aqsamasın	.- at altında axsamasın . (alqış). (deyim).
aqsar	.-yeyin edən axsar . (iti davranan, qılınan çoxun güclüyə düşər) .
aqşam	axşam . urta. gecin..-irtə yasda, urta toyda yeyər .(irtə : səhər). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(deyim) -gövəl başlı ördəyim, axşam gəlsən evdəyim. (gövəl : yaşıl) - səhər axşam : atar batar .-ikindən son axşam düşər gün batar. (ikindən : ikindidən) - axşam qızarsa bulut , əğnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (əgnən : əğinən) .(kəpəyi :

kəpəngi. (yaba: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)

.-irtin gedər naxıra, **axşam** gələr axıra (**irtin**: səhər)

axşam çağı. tuncə.-tanca gələr, tuncə gedər. (**tanca**: səhər çağı) . (**tapmaca**) .(**günəş**)

aqşamın .-hər **axşamın** gecəsi, hər gecənin danı var.

aqşamu **axşamu**.-duman **durar axşamu**, tüm tün bürər göyləri, göy açılar danlayu, uğur oynar dan atar.

aqşin **ağşin** > əfşin.

aqtaranıb .-qat qat döşək döşüb düşər üstünə, yuvarlanıb, ağdaranıb yatardıq gün. (uşaqlıq, gənclik)

aqtonla **ağdonla**.-gəlin **ağdonla** girib, **ağdonla** çıxar.

aqtörə **ağtörə**. sağtörə. əxlaq

aqtüqlər **ağ tüklər**.-qocalıq başda deyilki **bitirə ağ tüklər**, hər ürək boşsa sevişdən qocadır ol əlbət.

aqu .-ağ **dadar** sevilməyən bal olsa belə.

aquysa .-bal qoxar **ağuyasa sevilə biri**.

aqzan .-mən türk balası azəri yox, azər degən **ağzan belə pox**.

aqzı . barama qurdu kimi (**ağzı həmməşə işliyən**).-barama qurdu yeyimcil olur.

.-it ağzı açıq qalar.

-**aqzı cırıq**: söz aparıb gətirən. qarnı yırtıq. söz aparıb gətirən.

-**ağzı əğri**.-ağzı əğri olmaqla, qoy bəy oğlu söyləsin

-**ağzı laxnın**.gəvəzənin. -**gəvəzənin işi qalar**, astanın işi qalmaz. (**astanın**: yavaşın)

-**ağzı gülə**. üzə gülərək.-**ağzı gülə qapdın**, pörtə külün səpdin. (**aldatıb üzə gülərək** qapdın, yanıq külü üzə sərpdin).

aqzı yaman (**ağzı yaman, pozuq**).-dili götündən su içir.

-ağzı yırtıq: ağzı açıq . -açıq qapı nə görməz, ağzı yırtıq açıq nə deməz

aqzım

ağzım.

-kiçik ağzım, ağca üzüm.

aqzın .-it ağzın yummağadək. (demək heç çağın)

.-öksüz (yetim) oğlana baxsan burnun qan dadar, öksüz oğlağa baxsan **ağzın yağ dadsın..** (öksüz oğlağa: yetim qalan kiçik keçiyə)

-kişiki yavızlıqdan qaça, **gərəkki iyi fala ağzın aç.**

.- kişi kim yavızlıqdan qaça, **gərək kim iyi fala ağzın aç.** (yavızlıqdan: yamanlıqdan)

aqzına

ağzına .-it ağzına gəmik atmaq. (kiçik bir parça ilə uğraşib baş qatmaq).

.-ağzına it başı alıb. (it kimi söyüb hürür)

aqzında

.-alağızın ağzında mərci ıslanmaz. (**mərci:** mərcimək). (alağız: birindən birinə söz götürən. qoğucu. ara pozan).

aqzındakən

.-söz ağzındakən düşün, geyin söylə. (**geyin:** sonra)

aqzından

.-ağzından çıxan yaxavı tutsun. (**qarqış**) (qarqışın özünü tutsun) .

.-ağzından çıxan söz başan dəğməsin. (başın güdaza gedməsin). (öz sözün tutmasın səni)

aqzınıza

.-ağzınıza gül bitsin. (**alqış:** təşəkkür)

al

. şəqayıqi.

-tiniş duruş bilməz gəzəgən, **al yaşıl geyib** özün bəzəyən. (**tiniş duruş** : aram qərar)

-al şirə: qızıl qan.

.-qayra açılmış, qapılar, bəzənib süsənmiş, odalar, **al alalvan dolu** ayaqlar. (**qayra:** dalına, arxasına dək).

(**ayaqlar:** giləslər. livanlar)

.-gün batar çağı, **calayır al yanaqların**, qızıl saçların, dənizə sarı, yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş üzməyə, yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.

.-özün al, özün sik.

.-verənə ver, alandan al.

ala .-ala qarqadan qaz çıxmaz, soğur gözdən yaş çıxmaz. (soğur: kor)

-ala alvan yarına gün saçacaq

.-qara topraq **ala güllər beşiyi**

ala tanasın **ala danasın**.-naxır kökündən yoxdu, **ala danasın gəzir**.

alaalaş alabula. rəhbərək

alabula alaalaş. rəhbərək

alacağım .-beşdə **alacağım**, üçdə verəcəyim yok.

alaqız **alağız**. birindən birinə söz götürən. qoğucu. ara pozan..-**alağızın ağzında** mərci ıslanmaz. (**mərci**: mərcimək).

alaqün .-**alagün batmışıdı**, qapqaranuq qanadın gərmişıdı, göy üzündə yoxudu təkəcə izi bir ışıqın, kimə getdiqdə gümanım yoxumuş.

alala alğa.. lala

alalı. könlün alırsa..-yaz gəlcək çöllər olur lalalı, dos dosda könül olur alalı.

-**dili qarmab alalı**, dildən dili soralı. {dil (düşman adamı, casutu) yaxalayalım, ondan dili (gərəkli bilgiləri, məlumatı) alalım}.

alamaz .-kimi kəndi kəndini alçaq tutmadan, kimsə ,onun kəndinə **olan sayqısın, alamaz**.

alan .-alan əlin uzunluğu yetimdə

.-bən bəndə deyilim, **bəni bəndən alan** gəlsin!

.-yaş keçmədən, iş bitmədən, gecikmədən **alan aldı, qalan qaldı**.

.-ev satan bir il varlı, **ev alan bir il boşlu olar**

-evində yalan, eşikdə palan, **kormuş satan, görmüş alan**.

- alandan** .-verənə ver, alandan al.
- alanın** .-iş görəninin, **söz alanın**.
- alanmadığın** istəyənmədiğin -**vermə kimsəyə alanmadığın**, alma kimsədən, verənmədiyin. {onuki kimsəyə verənmirsən, kimsədən alma (istəmə), onuki kimsədən alanmırsın (istəyənmirsən), kimsiyə vermə}.
- alar** .-birisi əkər, birisi biçər, **birisi alar**, birisi yeyər.
- alasevda** içdə yaşanan sevgi, bir pişik, oğlan, qız, anı, şəkil görünə bilər.ama kəndin bilirsinki iç sevgisi bu evrənə sığmaz. **türkcədə bu irfansı sevgiyə deyilir.**
- alası** həvəsi. sevdası - **yaşam alası**, həvəsi. -**yaşın sevdası**: yaşam, həyat alası, həvəsi.-keçmiş yaşın sevdası, ağlar gözüm yaş gəlməz.
- .-ağ qara görmə dünyanı, **alası var**, bozu var.
- .-donun alası, tinin qarası, yuğular gedər. . (**tinin**: düz, yetərli yanmayan odun, ağacdən çıxan tündü).
- .-**yengə var qada alası**, yengə var qada salası. (**qada**: bəla. yamanlıq). (**yengə**: bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut (hazır) bulunan qız, xanım).
- alaşım** alyaj.
- alaürəq** .-**alaürək ışıqın** sevgidən almış.
- alay** bəzək.-üzü **alay**, içi halay (boş).. (**alay**: bəzək)
- .-**alay görünəm**.- mən dilənçi deyilim səndən sevi dilənəm, görənə xor, **gülənə alay görünəm**
- .-**üzü alay**, içi halay (boş).
- alayın** şakanın..-yelin sonu yağış, **alayın sonu saviş**. (**alayın**:şakanın).
- alçaq** 1.enşin. fiütən .-istək yoluna, **enşin ürək**, yolçularuz biz. 1.yasqa.-**yasqa** yerdən qar yağar.
- .-yalvaclar **alçaq könül olarlar**. (**yalvaclar**: peğəmbərlər).
- .-**alçaq qalar kütbeyin**, evrən gülər o gülməz.

.-**alçaq qurulmuş** körpüdən keçmə.

.-bizdən duvarı **alçaq tapmadı**.

.-gedir günəş batası, **böyür alçaq kölgəsi** .

.-iş başındaykən, **alçaq uca bəllənir**.

alı alı. qabağa. üzünə.-alı deyirəm, dalı deyir. (**alı**: qabağa. üzünə).(**dalı deyir**: götü səslənir)

.-**alı yenəbil**: kələyin üsdələ

alıbsa .-veribse azma, **alıbsa qızma**.

alıcı .-qazan qaynar, çər tövrəyə bayıldıcı (məst eliyən) **alıcı qoxu yarar**. (**çər dövrək** : dövrə bər).

alıqlama lağa qoyma. təhqir etmə. -kişi işin **alıqlama** (özgənin işin, qılığın, lağa qoymaq. təhqir etmə).

alın .-**alın yazısı** heç yanda yazılmamış.

-can yoldaşım, **alın yazım**.

.-**alın dartıb**: kəllə vurub. -alın dartıb yağıya, düzlük yalnız dosluğa. (**yağıya**: düşmana)

alınbağı .**alın bağı**. alna bağlanan ensiz bağ

alındı .-**çoxlar alındı** yol üsdə qola, gələnmdilər salındı yola.

alınmaz .-**qon ivməklə alınmaz**, aramaqla gözəl bulunmaz. (**qon**: mənzil).

alınmaz .-sapsız piçaq satılmaz.(**alınmaz**)

.-sevgi yoxsa yaşamda **dad alınmaz**

alınmır. .-yanılmadan alınmır. (yanılmadan doğru yollar alınmaz)

alır .-**özü alır**, özü kəsir, özü tikir.

alısın , kələyin.-qarqa qarısın (qocasın) kim bilər, **kişi alısın kim tapar**. (**alısın**: kələyin)

alış .-olmazla barış, **olana alış**

alışan - **tez alışan** tezdə sönən ökünməz. (**ökünməz**: peşman olmaz)

alışdıq .-tez **alışdıq** gec söndüq.

alışın alışmış. mötad

alışma .-alışma alışmağa. (adət etmə, adət etməyə)

alışma. .-yoxluğa **alışma**, varlıqla barış.

alışmağa. .-alışma **alışmağa**. (adət etmə, adət etməyə)

alışmış alışın.. mötad

alışsın . yansın. tutsun. -**odun tutsun**, tüstün düdsün.

alıya .-üz verdik **alıya**, gəldi sıçdı qalıya.

alqa **alğa** alala. lala

alqaçaq (**alqa+çağ**). ilkin çağ.. çağın başlanqıcı.

alqallah **alqa allah**. əsgı, qədim tanrı.

alqamış qəbul edmiş.-elim alqamış, tarım yarqasın . (**alqamış**: qəbul edmiş). (**yarqasın**: bağışlasın. rəhm edsin)

alqarış. **alğarış**. aldarış. aldatış.

alqasın qəbul edsin: təqəbbələllah)

alqılan .-betinə baxıb almaqıl, dibinə girib alqılan. (**betinə**: üzünə)

alqın	alğın. qonaq.- alğın köçər durmaz , yaxçı (yaman) keçər qalmaz.
alqınan	alğınan. dalğınan. sinsiyən
alqınan	.-yaxçıların qadasını alqınan , kötülərin başlarına salqınan.(alqış)
alqırlar	iltimas edirlər ..-tox yarqasın deb alqırlar. (həq (tanrı) bağışlasın, rəhmət edsin deyib iltimas edirlər).
alqış	dua -əlizə qoluza bolluq -malqaraza dolluk (döllük. çoxluq). .-biriz min olsun, miniz saysız. .-can sağlığı, könül toxluğu . -şad olub yaşad olasız -tanrı bildiyin versin -yaranlardan olsun. (alqış) -tanrım könlüzə qutluq yağdırsın. (alqış) .-ağzınıza gül bitsin. (alqış : təşəkkür)
allı dürlü	.-qaranğunu yıxıb durub, dan gəliri, dan gəlir, allı dürlü boyan boyub , yaz gəliri, yaz gəlir.
allıq donda	.-salxım saçlı qılça belli sevgilim, öğlə çağı çıx kövsənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (süzüm bir : sezim. gözaltı baxım bir). (allıq : ala. qırmızı)
alma	.- alma məndə, nar məndə , heyva məndə, nar məndə, sinəm otac tükən, hərnə desən var məndə. (otac : əttar) -yarım alma , könül alma
almacıq	bəbəyi - göz almacığı : gözünün bəbəyi.
almaqıl	.-betinə baxıb almaqıl, dibinə girib alqılan. (betinə : üzünə)
almam	.- almam olsunda , belə qurtlu olsunda.

almanı	.-almanı görmədən daş atma
almaşdır	yerinə qoy.-gedənləri almaşdır .
almaşdıran	almaşdıran. yerin tutan.-başlayırsa kimsəsizliğin acısı, sözdür onu almaşdıran dadlıların dadlısı. (almaşdıran : yerin tutan.)
almaşığ	dəğişik. - almaşığ donu.
almaşıyla.	dəğişiyələ.-sevgini könül seçir, baş onayır. nasıl seçirsən sevgivi, sən seç, yaşam yaptığın yapar, törəsin verər.(onayır : təsdiqlir). (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, durum almaşıyla dəğişir. .
alov	.- tutdu alov yandı bağır
alovlanar	qovr elər. -qovr elər yaram. (alovlanar yaram)
alovlanmasız	kövrəlməsin. qorvalmasın.qovralmasın.. qor tumasın
alsa	anğsa.. duysa. -ölük tənə dirik bolar al səsini anğsa
alt	- alt üst döş düş. { düş : 1. dal . dalı 2. günorta) # (döş : ön. qabağ) günün dalı yatan öğü (çağı)}. .
altaçı	. aldaçı . əzrayil.
altaq	aldağ .saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə.
altan	aldan .- aldan girsə güc , köçər daldan düz. (aldan : qabaqdan)
altan	aldan . öndən..- güc aldan girsə , düz ardan çıxar. (ardan : geridən). .- güc aldan girsə , doğru tünlükdən çıxar. (tünlükdən : bacadan. düdkeş)
altanıb	aldanıb - aldanıb , yahalma

- **aldanıb yanma**

altanma. **aldanma.**qapınma.

.-gözəlligə **aldanma.** (**aldanma:** qapılma)

altanmağın . **aldanmağın.**-gərək dediyimiz, **aldanmağın bir başqa biçimidi.** (**biçimidi:** formasıdı).

altanmaq **aldanmaq.** torlanmaq.

.-sizdən yana yarandı aldanmaq, yox içizdə, zərrəcə qanmaq. (**yana:** ötrü)

altarılmaq **aldarılmaq.** əlindən qurtulmaq.

altarış **aldarış.** **aldatış** .alğarış.

altatan .-baxışlardır **bizi bizə aldatan**, davranışlardır bizi bizə tanıtan.

altatır. **aldadır.**qayırır. -inanclar, **düşüncəni qayırır.**

.-aşq **aldadır**

altatış . **aldatış .** aldarış. alğarış.

altatmaq **aldatmaq.**(göz boyamaq).

altavla **-aldavla almaq:** kələklə almaq

altın .- gümüş günə vursa, **altın ayağıyla gəlir.**

altın .- tozlu gümüş satılmır, **qanlı altın** atılmır.

.-altın qılıc (para), çəlik qapı.

.-basdığı yerlər **altın olsun.** (**bastığı yer:** ayaq qoyduğu yer) (**alqış**)

altın altdaki **-altın topraq:** ayağ altı olan topraq.-altın topraq qarışsa, topraq gülər adlanır. (**altın topraq:** ayağ altı olan topraq). (**qarışsa:** bellənib alt üst olsa).

-yoxalğan piçağın **sapı altın**. (itən piçağın sapı altın).

.-söz gümüş, **yır altın**. (**yır**: mahnı. oxuma).

.-gümüş başa çıxsa, **altın ayağda qalır**.(gümüş günə çıxsa, **altın tündə qalır**). (**tündə**: qaranlıqda). {özünə (içinə) , dəğərinə baxmıyaraq, gözə soxulan, başa çıxarılan hər bir nərsə, başqaların, çox dəğərlik olsa belə, geridə, kölgədə bıxırır}.

.-gümüş gündə, **altın kölgədə qalmış**. (iyilər yatmış, kötülər qalxmış)

.-**yüz altın danışanı**, yüz kişi danışanmaz

altına. **aldına. üzə.**- altın topraq qarışsa, topraq gülər aldına. (**aldına**: üzə). (**qarışsa**: bellənib alt üst olsa).

altında **aldında**. 1.huzurunda.-**bilgə aldında** dilivi dart, **usda aldında** əlivi dart. (**dart**: çək. saxla). **1.astıda**.

.- **at altında** axsamasın. (**alqış**). (**deyim**).

altından 1.astından.-köprünün **ya altından keç**, ya üsündən. **1.atdan..saman atdan** su bıxmaq. (**atdan**: altından). (tələ qurmaq). (gizli işləmək)

altıraruq .-könlüm olur isə, diləməm, **aldıraruq biz**.

altırma. **aldırma**. sayma..-əsər əsər sonunda susar, **aldırma**. (**aldırma**: sayma). (atıb tutarda, əlindən iş gəlməyib, susub durar).

altırmaz .-söyləsəm **aldırmaz**, söyləməsəm onaymaz. (**onaymaz**: içim dincəlməz)

altırmır **aldırmır**. saymır.-**söyləyirəm aldırmır**, söyləmirəm onaymır. (**onaymır**: könül dincəlmir. içim dincəlməz).

altısı .-ikisi dördtən ağırsa, **altısı lap ağır olar**.

altış **aldış**. peşvaz

-**aldış**: adət elə. -aldışmamağa aldış. (adət eləməyə adət etmə)

altışlamaq **aldışlamaq**. peşvaza çıxmaq

altışma. .-**aldışmağa aldışma**. (adət etməyə adət etmə)

altışmağa	.-aldışmağa aldışma. (adət edməyə adət etmə)
altışmaq	aldışmaq. biyimək. üns tutmaq.
altışmamağa	adət edməyə. -aldışmamağa aldış. (adət eləməyə adət etmə)
altta	.-umut ayaq altda yolundu.{umuda gərək çabasan (çabasan: qoşasan. çalışasan)} .-aba altda ər yatar. (geyimlə kişi ölçülməz).
altun	.-önür aldı, altun dil (önür aldı: hünərin ən ulusu, zirvəsi)
aluq	aluq. halusinə olmuş. qapılmış.-nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq?. (daluq: pərişan. aşıfdə). (gələnə : gəlcəyə). (qapuq: bağlı qapı)
alveri	.-sevgi danar alveri.
amac	hədəf.-amac üçün araclar, hər aracın bir işi. .-arman amac tutumaq: niyyət etmək. .-kiçik amac, güdə yol.
amacım	muradım .-məni candan usandırdı, çorundan yar usanmazmı?. çoğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı? (çorundan: cəfadan). (çoğunlar: fələklər) (amacım: muradım) . (fuzuli)
amacıza	.-canıza, amacıza sağlıq. (alqış)
aman	yarqa.bağış. -yolçuya dilək.-gedən aman. sağ gəlsin. .-yüz yaram vardı tənimdə sızlayır, qəm əlindən istəyir səndən aman.
amandır	.-umut dolu o günləri unutmayalım, amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım.
amansız	.-çağ amansız ölər. (deyim)

ambarı.	saxlosu...-doğrusu könlün saxlosu yoxdur.
amcığa	.-sik amcığa and içilməz.
amcığın	.-sik amcığın inamı yox. (inamı: imanı)
amcıqımız	. amcığımız -damdan dama damımız, qoşadır eyvanımız, ərim gedib səfərə, oruc tutub amcığımız.
amı	.-torpağın xamı,axsağın amı
amın	.- çəçəvin (anavın) amın , əkəvin (atavın) ağzın sikim. (söğüş).
amsaxla	arvadbazla.-amsaxla qurumsaq birbirin tapar.
ana	.-ata ana qayqusudur ev eşik .-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə. .- yanqu, ana səsi yadqarmaz. (yanqu (səsin dönməsi), kök səsi dananmaz). (yanqu danmaz qaynağın). (yanqu: səs). .-ata olub atavı tanı, ana olub anavı .-ata tökəni bala yığar, ana tikəni bala cırar. .-qız osdurar, ana basdırar.
anac	anaş. mücərrəb. təcrübəli.
anadan	.-anadan əmdiyyin sütün burnundan gəlsin. (qarqış)
anaərkil	(zənsalari).
analarsözü	abalarsözü.-bir atalarsözü, birdə analarsözü var.
anam	.-qorxub dedim xuxudu, anam dedi -qorxma bala yuxudu.
、	.-anam , bacım, qız gəlin,əl ayağı düz gəlin, yeddi oğul istəmə, bircə dənə qız gəlin

anamın	.-təndirin başı, anamın aşı
ananın	.-süd ananın yoğurd oğlu olar
ananmadım	xatırlayanmadım.
anarsan	.-gələr günü keçmişləri anarsan . (deyim)
anası	.- anası gəzən ağacları , balası budaq budaq gəzər. .-tatın dilin anası anlar . (tat : əcəmi). .-uşaq dilin anası , it qılığın iyəsi.
anasın	.- qızı tanımaq üçün anasın gör , lap yaxşı tanımaq üçün nənəsin. .- anasın yeyər balasın udar (bilməcə). (toyuğ. yumurta).
anasına	.- anasına bax qızını al , dalısına bax bezivi al
anasının	.-qadın qocasının çarığı, anasının sarığıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarığ kimi terk edilebilir bir durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.
anaş	anac .. mücərrəb. təcrübəli.
anatilə	anadilə. sütlük dilə : 3sütlük dilə nisgilim. .(nisgilim : həsrətim)
anavı	.-ata olub atavı tanı, ana olub anavı
anavın	çəçəvin.- çəçəvin amın , əkəvin (atavın) ağzın sikim. (söğüş).
ancaqu	ancağ ..-tapmaq öyrənməmişik, ancağı itmək bilirik! . (tapmaq : qazanmaq. mənimsəmək. yığmaq.)
and içilməz	.-sik amcığa and içilməz .
andı	.-toyuğ lələyi, andı yıxar . (xoruz quyruğu) .

anı	.-həm əzizim deyib anı oxşadı , o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (oxşadı : ağladı). (qoxşadı : iyləndi)
anılar	.-anılar unutulur.
anılar	.-anılarla yaşa, çalış anılar yarat -qaldı arxada anılar , yaslayış bərə verməz. (yaslayış : yas tutuş). .-yıllar ötür, doslar qocalır, itir anılar.
anılardan	.-ötüb keçən anılardan kölgələnmə
anılarla	.-anılarla yaşa, çalış anılar yarat
anıt .	tikmədaş. tiksiriv.
anqıra qalsan	- anqıra qalsan : mat qalsan.-hər nə gözüün ona yol çəkir, ösüb böyür çevrəvi çəpir. (çəpir : çəpərir. çulqalır) . (ösüb böyür : bitib böyür böyür) . (hər nəyə anqıra, mat qalsan , özünü gözüvü içivi alır)
anqsa	anğsa.alsa. duysa. -ölük tənə dirik bolar al səsini anğsa
anlam	.-yaşama anlam biçməliyiz.
anlamaq	.-sevgini bitmədən, canlını ölmədən, anlamaq, günün bəkləməz , iş keçirsə bırax, gəlirsə tut.
anlamaq	başı çıxmaq.. bilmək
anlamayana	.-anlamayana duyursanda bir, duyurmasanda. (duyursanda : eşitdirsəndə. anlatsanda)
anlamlı	dərin.-dərin , oxşar baxış. anlamlı , lətif baxış
anlamsız.	daşqa.. (səfe).-özü başda, sözü daşqa.
anlangilən	.-keçiri anlangilən , qoyma keçə (ömür) ol havayı, biləsən bilməyəsəndə keçəcək .
anlar	.- oğlan anlar , kişi yaşar. (oğlan : gənc).(yaşar : başdan keçirər)

anlar .-quş təkin **uçan anlar**, bunu **yaşayan anlar**

anları .- kişinin (adamin. insanın) **ən yadda qalan anları**, yuxuda keçir.

anlaşdıq .-nə gözəl **anlaşdıq, paylaşıdıq**, dad alıb dadlaşdıq, nədə tez söğüşüb yadlaşdıq.

anlatmaq tozih vermək.

.-başqaların qandırmaq olur, **anlatmaq** zor olur

anlatsanda **duyursanda**. eşitdirsəndə.. .-anlamayana **duyursanda bir, duyurmasanda**.

anmaq istəmə isləyin istəmə .. xatırlamaq istəmə

anmayın .-icdə qalsın. (**kötülüklə anmayın!**).

ansı yoxsa. -aytqanımı et **ansı** ururma: söylədiyimi yap **yoxsa** vururum.

ant .-sik **and götürməz**.

.-qırxılıb, qalsın saqqalım!. (**and içmə** sözlərindən biridir) .

antaq **andaq**. sözləşmə. muqavilə.

antaqı **andağı** .sözləşməsi. muqaviləsi

antlar **andlar**.-xoruz quyruğu **andlar pozar**

anunma peşələmə.-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, **iyizligə anunma**, dildən çıxsın uyku söz. (**görgünə**: gözəlliyinə). (**iyizligə**: yamanlığa).

aparan **-baş aparan**: baş döndərəgöz **qaraldan**.. **-göz qaraldan**. qara gözlülər.

aparar .-bildiyin edmiş **aparar**.

.-dayanan **aparar**. (**dayanan**: muqavimət edən).

aparmaq	qazanmaq..
aparmaz	təmizləmir.-gətirdiyi su sıçdığı poxu təmizləmləməz.
ara	1.(fasilə. məsahət). 1.arasında. -sevgilər söygülər ara doğuluruq, bulmasan yerin boğuluruq. .-bilirəm, burdan ora, ara var , ayrılıqdan düşən, yara var -üzün qarma, özün ara. (qarma : eşmə. görmə)
arac yarac	
aracı	.- hamı qalmışların sənsin aracı , hamı azmışlara həmdə aracı. (araçı : vasitəçi)
araçı dəllal..	
araçı.	vasitəçi.-hamı qalmışların sənsin aracı, hamı azmışlara həmdə araçı.
aradım	ardadım.-mən aradım onu bucaq bucaq.
araq	1.çağım. müddət .. -bəlkə də bir çağum biz görüşmədik 1.fürsət. -oxu gəzlədim, araq gözəldim. .-günə baxsan göz qamar, araq içsən göz axar. (qamar : qamaşar). (axar : xumarlanar. süzər)
aralığı	etidallığı
aralıqayı	aralıq ayı. desembır. desamr.
aralıqda	ara yerdə.-aralıqda qalmıyasan. (avara olmuyasan)
aram	imil. dinc. sakit. səkin..
aramaq	tel açmaq.
aramaqla	.-qon ivməklə alınmaz, aramaqla gözəl bulunmaz. (qon : mənzil).
aramızdan	.- aramızdan qıl keçmir. (çox birbirinə bağlılığı)

aranı .-aranı qızıdırmaq: aranı meydan sulamaq.

aranmasa dilənməsə..-tikilməsə önməz, **dilənməsə** bulmaz. (**önməz**: bitməz). (**dilənməsə bulmaz**: aranmasa tapılmaz, çatılmaz)

arar .-malqara otlağın **arar**, ər tanışların.

aras (< ara ərək). demoqrası.

arata **arada**..-**arada yeyib**, ortada gəzir. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır)
 .-atlar təpişir, **arada** eşşək əzişir.
 -**arada söz çıxmaq**: söz, değış, çəliş, ixtilaf düşmək.

aratım .-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım.

araya .-su ilə od **bir araya gələnəmz**
 .-su ilə od **bir araya yığışmaz**

araya .-sevgiləri çalındı paraya, ürəklər **düşdü araya**.

arçada .-yanda duran içdən yeyər, **arçada duran** dayaq yeyər.

arı uzaq. qıraq. təmiz.-eldən **arı**, gündən duru. (**eldən**: yaddan). (**arı**: uzaq)
 .-**arı çalması acı**, dadlıdır balı

arıca. .- azca **arıca**. (az olsun, arxayınca olsun)

arıq **arığ**. 1.cılız. yalız.-küləkdə, **cılız od sönər**, tonqallı od öc alar. **1.qıncov**.
 .-günəş isdi, ac qarnı, **gövdə arıq**, başında ağır yük, dabanı yarıq.
 -iğnə sapa dönmək. (iğnə ipliyyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (**çox arığ, üzük**, incəkinmək, zayıflamaq).

arılar .-**arılar yediklərin bal eylər**, başqaları yediklərin pox eylər

arın namusun.-oğru özğanin malın yeyər, **özünün arın** .

.-gor içrə ilanla qadın batsa yeğ!. burutlar **arın çevrədən çıxsa** yeğ. (**yeğ**: iyidir). (**burutlar**: arısmazlar. mundarlar. nəcislər).(firdovsi çevrisi).

arınar arıtlanar.-iki nən , **arınar əriməkdən - biri kişi. biri qızıl**. (**nən**: nənğ. şey).

arından arıya .-incə ələyib sıx toxumaq. (**arından arıya** incələyib qoşmaq). (**ələyib**: əğirib, açıb)

arısmazlar burutlar.. mundarlar. nəcislər ..-gor içrə ilanla qadın batsa yeğ!. burutlar arın çevrədən çıxsa yeğ.

arıtmaq irdələmək.. temizlemek. paklamaq. -taxılı **irdələmək**. -yemişi **irdələmək**.

-ət arıtlamaq. (dəridən üzüb gəmiədən ayırmaq)

arqa **arxa avlu**. dal avlu (**avlu**: həyəət). (həyəət xəlvət)

arqa **arxa**. - **arxa arxaya**:düş düşə: (# **-döş döşə**: üz üzə).

arqada .-qaldı **arxada anılar**, yaslayış bərə verməz. (**yaslayış**: yas tutuş).

arqalaşar .-it itilə savaşar, **qurdu görcək arxalaşar**

arqalıq **arxalıq**. şinel.

arqamaz. **arxamaz**. arxaya qalmaz.-gen don opramaz, **gəngəşli iş arxamaz**. (**opramaz**: əpriməz).

arqamda .-sandıqdaki **arxamda**, saxlacdaki dalında.. (**saxlacdaki**: anbardaki)

arqası .-üz **arxası özü var**, özün bulub tanınmadan bilinməz.

-**arxası kəsilmədən**. üyüm üyüm. –**üyüm üyüm** adam gəlir

arqasız **arxasız**.-at daşıramaz arpasız, kişi duramaz arxasız. { **duramaz arxasız**: sıyamaz (sındıramaz) arxasız}.

arqaya .-önə atılan bij olur, **arxaya qalan gij**

-**arxaya qalmaz**: arxamaz.-gen don opramaz, **gəngəşli iş arxamaz**. (**opramaz**: əpriməz).

arqın	arğın . təmiz. pak. münəzzəh.
arman	həsərət .- arman amac tutumaq : niyyət etmək.
armanaqsız	təmənnasız.
armanlar	arzular. ideallar. .- armanlar , əl çatmaz ulduzlar kimidirlər, yalnız qaranlıqda yol açar.. .- armanlar ulduzlar sanı , çalış istəyin tanı
arməğan	.- arməğan edilməz : saçılmaz. səpilməz..- yox yerə heçnə saçılmaz .
armıd	.- armıd pişər , ağıza düşməz
arpa	.- arpa dənəsi olmaqdansa , buğda samanı ol. .- arpa əkib buğda güdmə. .- arpa əkən arpalı , buğda əkən buğdalı (olur) .- buğda arpa biçilir.
arpalı .-arpa əkən arpalı, buğda əkən buğdalı (olur)	
arpasız	.- at daşıramaz arpasız , kişi duramaz arxasız. { duramaz arxasız : sıyamaz (sındıramaz) arxasız }.
arpasız	.- atın arpasız , itin sümüksü olmasın
arsız .-arsız əriməz	.-kөнүlsüz arслан olmaz . .-qan dolaşan көнүлдə arслан yatar . .-kөнүllər olsun arслан yatağı .
arslanın	.- arslanın ölüsündən , siçanın dirisi yeg.

arşın	.-iki gözləri san od ocağı, yedi arşın dişinin ən uvağı . (uvağı : ufağı) .- qılnc çəkib baş alır , arşın çəkib bez alır, yorulduqda yer alır. (yer almaq : oturmaq)
arşına	.- bu arşına bez olmaz. (sizin istəyiz olasıdır)
arşını	.-hər kəsin öz arşını , hər arşının öz ölçüsü (var)
arşının	.-hər kəsin öz arşını, hər arşının öz ölçüsü (var)
arşınma	.- arşınma bez tapılmaz. (birinin istəyinə uyğun tapılmayan)
arşınına	.-hər kəsin arşınına bez verilməz .
arşınıva	.- arşınıva yox bezim : mənə maraqlı değil.
art	dağ beli. gədik -ərməkiyə eşik art gəlir. (ərməkiyə : təmbələ).(eşik : qapı).
artaçlı	ardaçlı. zəncirli .-usluz kimdir, qabaqda gedən ardaçlı
artadım	ardadım .aradım. -mən aradım onu bucaq bucaq.
artaqtu	ardaqtu . dəğərlidir.-yardının canı ardaqtu, baydın malı ardaqtu. (yardının : yoxsulun). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.
artan	ardan . geridən.-güc aldan girsə, düz ardan çıxar. (aldan : öndən).
artatı	ardatı . yadigar .
artatmaq	ardatmaq . yadigar qoymaq
artıca	ardıca .-qaykişi qaçanın, ardıca çapar . (qaykişi : nakəs)
artıcıl	ardıcıl . müsəlsəl.

artıq .-qaradan **artıq** boyaq yox.

artıq .-artıq **umac** daş yarar, daşda dəgib baş yarar. (**umac**: tamah)

.-artıq **yanımda** yox, içimdə daşıram.

artıqca. **artıqca**.üstəlik. -bu ondan **üstəlik** qatı.

artına .-atına baxan, **ardına baxmaz**.

artında **ardında**.-öndə qudurub,gedme, **ardında qalan olur**. (**qudurub**: götürlənilib)

arttan **artdan**.-qaçarsa, **artdan yel yetirməz**, qovarsa, öndə geyik qurtulmaz.

artunqanı əfrasyabı

aruqluğ. yorqunluq.-gəlsə uma düşürqıl, **dinsin onun aruqluğ**.(qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gidərsin).

arur .-cocuq **arur**, oynamağa, çöl deşik

arvad.-yaman qonşu, **yaman arvad**, yaman at, birindən köç, birin boşa, birin sat

arvadı. .-ılcadan çıxanın əri olasan, **yoldan gələnin arvadı**. (**ılcadan**: hamamdan)

arvat .-kişi gocaldı evə nöker nə gərək, **arvad qocaldı evə külfət nə gərək**.

.-mən gətirrəm qısa qısa, **arvad dağıdar kisə kisə**.

.-qızlıq (qıtlıq) olsa buğda al, **arvad ölsə qızın al**.

.-baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar kiçiklərin sözünə, **arvad almaz**.

.-yaman **arvad**, yaman qonşu yaman at, birin boşa, birin boşla, birin sat.

-əzan çəkər, namaz qılmaz, **arvad alar** kəbin salmaz..

.-kişi seldir, **arvad göl**.

.-arvad qohumu ocaq başında, kişi qohumu çaxçax başında. (**çaxçax başında**: dəgirmənda).

.-qaraüzdən arvad olmaz, oynasdan ər. (**qaraüzdən**: qəhbədən: oruspudan)

-qocaya eşşək gərək, **cavana arvad**.

.-kişi var arvadı qədər, ölkə dəyişir, ölkədə var, **kişisi qədər, arvad dəyişir**.

arvatbazla **arvadbazla**. amsaxla -amsaxla qurumsaq birbirin tapar.

arvatda .-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, **arvadda paltar istəyir**, paltarda pul istəyir, pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir.

arvatdan **arvaddan**.-istiyotdan acılıq, **arvaddan qısqanehq az olmaz**.

arvatı .-kişi var arvadı qədər, ölkə dəyişir, ölkədə var, kişisi qədər, arvad dəyişir.

arvatın **arvadın**.-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, **buda arvadın oynası**, həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.

arvatın **arvadın**.yoldaşın. -kişi varki yoldaşın inandırır, özü inanmayır. (**kişi** : adam).
.-yay günlərin yağışı , **ər arvadın** savaşı

arvatını **arvadını**.-iki gün var ballı olur erkəyə, **birincisi arvadını alan gün**, ikincisi basdıran.

arvatlı .-iki arvadlı ev, baş alıb gedər. (**baş alıb gedər**: tör töküntülü olar).

arzi .-arzi uzansada ürəkdən uzaq gedməz.

.- sənsiz olsam, **arzu** doğar, nisgil olar.

.-arzu quşu qanatlanır könüldə.

.-arzu yolun basıb kol.

-çatınmamış **arzu**: umuq . nisgil.

arzin .-istəyin gora qalsın!. (**arzin gözündə qalsın**).(qarqış)

.- **arzin qalması**n.gözün dolusu görəsən. gözün doyunca görəsən.

arzişiyə .-yaz **arzişiyə** ötər qış

arzu .-yel əsər tərsə gedər **arzu hara yer hara**.

arzular -**çilə toxlu**: dərdlə dolu.-qırıq könül, sınıq ürək, yarım qalan arzular, **çilə toxlu bir yaşam**.

.-**arzular** yol üsdə durar.

.-**kiçik arzular** tut, çəğnəyib ut!.

arzuları .- **umuqları arzuları** daşa dəgmiş

arzularım .-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım son ucuna.

arzumaz. **arzumaz**: istəklərinə çatmaz. nakam qalar. -yaş sevgisin, yaş bilgisin danan, **arzumaz**. (**yaş**: gənc).

(**arzumaz**: istəklərinə çatmaz. nakam qalar)

arzun .-**arzun könüldə** qalmasın, gileyin dilində

asılam .-məndə istirəm bir mıncıq kimi, **dolaşım asılam** qoynuna sənin.

asıldın. .-yavaş oldun dildən basıldın, yavuz oldun **başdan asıldın**. (**yavaş** : mulayim). (dinməsən dilin gedər).

asılıb .-ələyi ələnib, **göydən asılıb**. (iş bitmiş)

asılmış .-unu ələnmış, ələyi asılmış. (**yaşlı olana deyilir**. iş bitmiş)

asılsan -asılsan kökül ağaca asıl . (**kökül**: köklü. soylu. əsil)

aslan .-qarısqalar yığışdı, **aslan bir bucağa sıxışdı**

aslan .-yer altında **aslan yatar**. (**tapmaca**). (saban (xış) demiri)

asmış. .-oxu bitmiş, **yayın asmış**. (**yayın**: kamanın)

asral . kəsərə. (**üstürə**: fəthə)

asta .-**asda** gedən pasda (altda) qalır.

astanın	astanın. yavaşın..-gəvəzənin işi qalar, astanın işi qalmaz. (gəvəzənin : ağzı laqının). .-ivənin işi qalar, astanın işi qalmaz . (ivənin : tələsənin)
astaniya	.-qızıydım sultanıydım, adaqlandım xan oldum, ərə getdim qul oldum, düşdüm astaniya, çul oldum
astar	.- asdar yüzündən bahalı.
astı	altı ..-asdı (altı) bulağ içməli, üsdü gür ot biçməli (tapmaca) (qoyun) .
astıda	. altında
astından	altından.-köprünün ya altından keç , ya üstündən.
aş	.- aş olsun , el başıyla gələr. .- biri aş aşıdar , biri daş daşıdar. .-harda aş orda baş .-qonşudan aş dadlı aş . .-varlıdan pul yığmasın, yoxsuldan aş qarmasın öğren! (qarmasını : baxmasın. munasibətin. dəğər verməsin) .-uzanıb baxma, bir donbalağ aş, hər nəyi yerində görürsün .
aşa	.- çək aş : həddən çox.
aşacaq	.-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən , dərədən dərin çöl olsa, köprü keçər ötsündən. (ötsündən : mavərasından.üstündən)
aşadıq	.- aşın aşadıq , suyun içdik, yurdun qonaqladıq.(alqışlar)
aşağan	.- əməkçi aşağı an olu, az yeyən, yaşağan. (əməkçi : işçi. işləyən)
aşağı	.-yerdən yuxarı göydən aşağı .
aşaqısamaq	aşağısamaq . aşağı, dəğərsiz, zəif görmək.

aşaqladan .-bir neçənin sümüyün söküb, qanın sorub ətin töküüb, gənclikdə belin büküb, **başın aşağıladan** qara (tiryək).

aşan .-başdan **aşan var olsun**, qada balan daş olsun. . (**yarqış**: dua)

.-inci saçan dili var, bal kərəli dadı var, **dağlar aşan adı var**.

aşar .- qocalıq **aşar yaşı**, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmiş, kəndi əlin silər yaşı.

aşçı aşpaz.

aşı .-isdi **aşı** qaşıq tanır

.-kalı yetişib, **aşı pişib**

.-**kürd aş** qılsız olmaz

.-**azacıq aşım**, ağrımaz başı. (qanıqlığa , qaneligə çağırış)

.-soyuq başın **aşı**, quyuqda olur, suyuqda olur.

.-təndirin başı, **anamın aş**

.-**aşı doyuyur** : aş yarır . .-nə aş yarır (**doyuyur**) , nə daşı yarır (incidir) .

.-**nə aş yarır** (doyuyur) , nə daşı yarır (incidir) .

aşıqəm .-kömək duran el obaya, sevgilə baxan **gözə aşiqəm**.

aşıqlıqdan .-sevgivi qoy ürəkdə, baxtını tut **aşıqlıqdan çəkinqıl**.

aşlanır əldən düşür.-kişi var yaşlandıqca aşlanır, kişidə var aşlandıqca yaşlanır. (**aşlandıqca yaşlanır**: yeyə yeyə qocalır)

aşım .-öz **aşım** öz başım.

.-yayda başım pişdi, **qışda aşım pişsin**

aşım aşım. maya.-**oğacdən alma aşım**, ya daş olur ya qaya. (**oğacdən**: əzəbdən). (**aşım**:)

aşıma .-mənim pişmiş **aşıma** soyuq su calama! (mənim zəhmətilə çatdığım fürsəti yandırma)

aşın	.-aşın aşadıq, suyun içədik, yurdun qonaqladıq.(alqışlar) .-hər aşın qaşığı olmaq. (hər küpə qıp qoymaq. hər nəyə qarışan, burnun soxan). .-kəndi başın, isti aşın, dolun könlün
aşından	aşından .-inciğin aşından tük çıxar.(inciq : bir şeyi çox incələyən, incədən incəyə hesab edən, dərin düşünən).
aşıramaz	.- at daşıramaz arpasız , kişi duramaz arxasız. { duramaz arxasız : sıyamaz (sındıramaz) arxasız}.
aşırır	keçirir .-zəngin arabasın dağdan aşırır , yoxsul düz yolda şaşırır . (şaşırır : çaşır)
aşıtar	.- biri aş aşıdar , biri daş daşıdar.
aşırı	.-qaldır qaşırı, yesin aşırı .
aşq	.-aşq olsun açan günlərə .-məni bu aşq işindən pənd yığmaz, ki təqdirin işi tədbirə baxmaz .-aşq başqa,baş başqa. .-savaşdan daha güclü aşq! .-aşq aldadır
aşqar daz. açıq..	.- dazsözlər : açıq sözlər. - dazbaş : keçəl baş.
aşqara .	aşqara . açıqdan. -üzümə baxar, açıqdan yalan söylər.
aşlandıqca	.-aşlandıqca yaşlanır: yeyə yeyə qocalır. -kişi var yaşlandıqca aşlanır, kişidə var aşlandıqca yaşlanır. (aşılanır: əldən düşür).
aşlı	.- aşlı gəlsin , daşlı gedsin (batsın).
aşlıyan	yarqıyan. - aşlıyan kim, daşlıyan kim.(yarqıyan kim, qarqıyan kim.)
aşmıya	.-dost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya,dosd odurki ,ilan ola saçmıy.

aşmıyaq	-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq , dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)
aşmıyalım	.- qaynıyanda daşmıyalım, öz çəkini aşmıyalım . (çəkini : həddini)
aşpaz	aşçı.
aşpazxana	. pişdaq
aştan aşdan.-çömçə aşdan	isdi olmaz
aştım aşdım.-tezin qaçdım, duvar aşdım. (tezin: iti)	
aştır daşdır	aşdır daşdır : köməkdə bulun. -irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt : dan. sübh. səhər). (oxuşu : duası) (yoğuşu : iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır : allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən : axmaqdan pisdən). (yaydır : uzaq tut).
aştır	.- nə ağız yandıran aşdır , nə baş sındıran daş.
at	- ad qazanmaq :şöhret yiyə olmaq - at izi it izinə qarışmış. (deyim) - at izini tay basar. (tay : dayça) -tay atar(at olar), at dinər , oğul ərər (ər olar), ata dinər. - at atlasa : at at olsa. - at atlasa, düşman çatlar. -yaman arvad, yaman qonşu yaman at , birin boşa, birin boşla, birin sat. - at altında axsamasın. (alqış). (deyim). -yalğıq oğlu yoxazar, onda eykin ad qalar . (yalğıq oğlu : bəniadəm). (eykin : yaxşıca). - at çapır dər , itdə çapar. (itdə ata baxır çapır). (yaşam birbirinə baxıb yarışmaqdır, gedməkdir). - at daşıramaz arpasız , kişi duramaz arxasız. { duramaz arxasız : sıyamaz (sındıramaz) arxasız}. -at tökəziməklə başına vurulmaz. (tökəzləmək : yıxılmaqla olmaq).

- .-**at yələsindən baxmaq.** (göz ucu ilə baxmaq).
- .-ilan soxmadan, **at təpmədən.** (**soxmadan:** sancmadan). (nədənsiz, səbəbsiz. durup dururkən).
- .-istəyi kimi **at çapmaq, at oynatmaq.** (ürəyicə davranmaq).
- .-qurdu basan, qurda basan it olur, yorqa gedib, **yorulmayan at olur.**
- .-**axsamasın altında sənin at,** yatacaq yer tapsan, **başın at yat.**
- .-yaman qonşu, yaman arvad, **yaman at,** birindən köç, birin boşa, birin sat
- .-məçid eşiyin nə yandır, **nə at.** (**eşiyin:** qapısın)
- .-qatıra sordu dədən kim, **qatır dedi nənəm at.**

ata .- **ata eşşək deyilməz,** dəviyə köşşək

- .-**ata ana** qayqusudur ev eşik
- .-eşək **ata deyirmiş:** yoxuşda sən mənə küy, enişdə mən. (**küy:** yan. rəhm elə)
- .-tay atar(at olar), at dinər, oğul ərər (ər olar), **ata** dinər.
- ata ata ovçu, gedə gedə yolçu
- ata olub atavı tanı,** ana olub anavı
- .-**ata tökəni bala yığar,** ana tikəni bala cırar.
- .-**tat ata mindi,** tanrısın dandı. (**tat:** yad. türk olmayan)

atacaq .- qara bulğanlı gecə, görməz olur yolda gözü, titrəyir canda ürək, **dan atacaq** gün doğacaq.

ataqlandım .-qızıydım sultanıydım, **adaqlandım xan oldum,** ərə getdim qul oldum, düşdüm astanıya, çul oldum

atalarsözü dumanlı Tebriz yazır: -Bəs Analarımız nə deyər ??? Elə hər sözü Atalar deyər ??? Onda nə üçün
Ana dili deyirik ??? Gəlin onuda Ata dili adlandırmaq və öz " Ərkəksəl"-ligimizə son qoyaq !!!

Bey Hadi: -burda ana sözü **-doğmalığ-** anlamı daşır.

-"anadili, anayurt, anavətən" sözlərində ana sözü **-doğmalığ-** anlamı daşır.

-atalarsözü yerində işlənməlidir. yaşam dənizinin alçaq ucasında (dol dal. cəzr mədd) tutar.

-atalarsözün atalar dəğişə bilər.

-**bir atalarsözü,** birdə analarsözü (abalarsözü) var.

atam **adam.** kişi. **-kişi yaşadığıca qocalmaz,** yaşamadıqca qocalır.

-kişi harda varsa yaraqlı gərək. (**kişi**: adam)

.-sənsiz gecədir günlərimiz, **batma atam dur**, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.

atamaq 1. təyin etmək. 2.mənsub etmək

atamaq **adamaq**. mənsub etmək

atamcıl **adamcıl**.adam yeyən.

atamı **adamı**. kişini. -kişini meymun eləmək qolaydı, ta meymunu kişi etmək..

atamlara **adamlara**.-güzgüyə bax bəzən, **adamlara bax düzəl**.

atan oxluyan. ovlayan.-**qırılsın atan əllər**, ağlar qoyan gözəllər.

atar 1.yola sal.-qonağı **atar**, başıvı qutar. 1.at olar.-**tay atar**, **at dinər**, oğul ərər (ər olar), ata dinər.

.-**biri atar**, biri tutar, keçər böylə yaşam

- **atar batar**: səhər axşam

-**atar batar** : səhər axşam.

- (səni görcək) **könül atar** göz güdər.

.-suda batan əlin **kötüyətə atar**, **köpüyədə**

atarsan .-varın olsa **atarsan**, yoxundursa çaşarsan. {olanın ata bilərsin, olmadığın nəy yaparsın. (**nəy** : nəmənə) }

atası .- **atası oğluna bağ bağışlamış**, **oğul atıy bir gilə bağışlamamış**.

.-sözün atası qulaqdır .(**atası**: başlanqıcı). (**qulaqdır**: dinlemek)

atatinca at olunca.-tay atatinca, yiyəsi mat olur. (**tay**: dayça).

atavı .-ata olub atavı **tanı**, ana olub anavı

atavın əkəvin. .- çəçəvin (anavın) amın, **əkəvin** ağzın sikim. (**söğüş**).

atazi .-tanrı **atazi** **yarqasın**, anazı bağlasın. (**yarqasın**: bağışlasın. rəhmət eləsin). (**bağlasın**: əsirgəməsin. sizdən ayırmasın. qorusun)

atəşin tovlaq.

atı .-adi **qalsın**, yadı dursun. (alqış).
 .-günlərin **adı** var, yemişlərin dadı.
 .-atı çapıb ötənləri keçərik, yarınlar yetirik. (**ötənləri**: keçmişləri)
 .-böyük **adı** çəkən istir
 .-kor **atı** **minib**, xanlıq savındadır. (**savındadır**: iddiası var).
 .-yeğin **atı** çulundan bilməzlər. (yeğin: kəsgin çox yürüyücü).
 .-yoxsulun bir **atı** olar oda çolaq.
 .-atı dırnağı üçün nallallar.

atıqı yarınkı . **atıqı** quyruqdan, bugünkü öpkə yaxşı . (**öpkə**: ağciyər)

atıqlamaq atılmaq.. taxılmaq. taxlamaq. qurmaq. amadə etmək. hazırlamaq.

atılmaq . atıqlamaq. taxılmaq. taxlamaq. qurmaq. amadə etmək. hazırlamaq.

atılan .-önə **atılan** **bij olur**, arxaya qalan gij

atılmaz .-dügə göz etmədən, kələ **atılmaz**.(**dügə**: gənc dana)

atılmış .- istəyən sevilən, **istəməzdən atılmış**.(istəyib sevdiyin istəyib sevmədi səni). (istəyin kimi seversin istəyin kimi sevilməzsən). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış).
 .-deyilmiş söz, **atılmış ox**, keçmiş gün geri dönməz. (**geri**: dalı)

atın .-atın arpasız, itin sümüksü olmasın

-**atın əşgin**, qılıcın kəsgin olsun. (**əşgin**: dal qabaq ayağın (sağı sağla, solu solla götürüb qoymaq)

.-quduş qoyun süd verməz, **quduş atın** yük almaz. (**quduş**: quduruş, qızma, cütləşmə devri.)

.-**tanınmaz atın** dal önünə (qabağına) keçilməz

-adın soyun sorulmadan: ölmədən. ənkir mənkir soruları. -sən qalmasan ağrıya, kimdi yetən hayıya, yaxan canın canıya, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan.

-adın tutmaq: adın çəkmək.

-adın çəkmək: adın tutmaq.

atına .-işin qeyim tutan, izçisinin gözün oyar, g-tünə qoyar. (atı yorğana kimsə çatmamış). (**yorğana:** yorğa olana). (**atına baxan**, ardına baxmaz).
.-atına baxan, ardına baxmaz.

atındı **adındı -verdin adındı**, yedün dadındı, sandıqdaki yadındı.

atırsa .-əl atırsa bulağa, uğursuza quruyar

atışma .-öz özünlə savaşıma , acıq bassa dartışma, **atışma**

atıylə **adıylə**.-hər nəyi **adıylə çağır!**

atqır .-elin oğlu, qulluq qılar yurduna, kəsgir qılıc, **atqır yaraq**, at bilən

atla .-atla eşşək yarışmaz.
.-atla yol gedən eşşəyin, vay halına.

atlanar.. .-altın topraq qarışsa, **topraq gülər adlanar**. (**altın topraq:** ayağ altıda olan topraq). (**qarışsa:** bellənib alt üst olsa).

atlar .-**atlar** təpişir, arada eşşək əzişir.
 -yayaq qalar doğru yolun yolçusu, yalançının bedov (iti) **atlar altında**.
.-donmuş adlar çox güc açıqlanır. onlara mifik baxış qolay yanıt verir

atlasa - **at atlasa:** at at olsa. -at atlasa, düşman çatlar.

atlı **adlı**. yaxalı. mənsub.

.-**atlı**, yaya yoldaşlığı uyuşmaz. (**uyuşmaz**: tutmaz)

atlıq tünükə.

atlım **adlım**.görsən. sayın. şəhər.

atlımdı **adlımdı**. məşhurdu ..-kişi qundağa qonduqda girən xuy, salacada çıxar adlımdı bu. (**salacada** :üstündə ölü yuvulan daş üsdə uzadılarda)..

atmaca kinayə.

atmaq. dışlamaq. yox etmək..

.-qarından, qursaqdan **atmaq**. (bilməmişdə, bilirmiş kimi ucadan danışmaq).

.-**söz atmaq**: taxılmaq . bənd olmaq. sataşmaq.

atmaqa .-bodun sağ olsun, yeməyə aşı olsun, atmağa daşı. (**bodun**: el. xalq)

atmış .-atmışın **atmış**, yetmişə çatmış, səksən önündə, doxsan gorunda.

.-bacısın satmış, **qardaşın atmış**.

atsa .-mindiyin **yaxşı atsa**, uzun yolu yaxın de..

atsan .-çəksən cırıqlar, **atsan** qırıqlar.

atsın .-danın **atsın**, xorzun bansın.

atta .-**atda ölər** alan qalar köçdə gedər, kərvən durmaz əylənməz. (fəraği)

attab sıçrayıb.-xan başı köprü bolsa, **attap öt**. (əgər xanın qafası köprü olursa üzərindən **sıçrayıb keç**. (çünkü o kimi bir köprüyə güvən olmaz) .

attan atdan. altından.-**saman atdan** su bıraxmaq. (**atdan**: altından). (tələ qurmaq). (gizli işləmək)

attı .-əl atdı üzümə, tikan batdı dizinə

attıq **atdıq**.daşladıq. -hara daşladıq, harda tapladıq. (**tapladıq**: tapdıq)

avara olmuyasan aralıqda qalmıyasan.-aralıqda qalmıyasan. (**aralıqda**: ara yerdə).

avarın. . müsibətin.-yoxsa əldə mal davarın, əksik olmaz baş avarın.

avını .- carı quş **avını alır**. (**carı**: bəcərikli. işgüzar).

avlaz ovlaz.. süzük. xumar..-bulğar məni **avlaz göz**, qara bəniz, qızıl üz. (**bulğar**: bulun, əsir edər).

avlır .-quş uçub **avlır**, kişi işləyib dişlir.

avlu həyəət. - **arxa avlu**: dal avlu (həyəət xəlvət)

avnağun (< **av**). mübtəla ..-kimə kim söylədim dərdim, onu dərman arar gördüm, özümdəndə bətər bir dərdə onğu avnağun buldum. (**onğu** : onu). (kimə kim, dərdimi izhar qıldım, istəyib dərman, özümdən həm bətər bir dərdə mübtəla gördüm.)

avutan avutan: təsgin verici.-**könlü avutan**, derdi uyutan.

ay .- gün olan yerdə **ay sayılmaz**, aylı gecədə ulduz sayılmaz.

.-çanlar keçdi günlər ötdü **ay oldu**. (**çanlar**: saatlar).

.-gün dönürsə, **ay çıxar**, yarım dönsə, can çıxar. (**dönürsə**: batırsa)

.-günlər dolar **ay dolanar** (çağun ötər. zaman keçər)

.-**ay ışığı**, gecə yarışığı

.-qaranquluq gecədə, **ay olmasa, ulduzlar pırıl parlar**.

.-ay çıxır ulduz sərir. (**sərir**: səyrir. göz vurur)..

-**ay kimi**: üzay

-**aytan**: **aytay**. ay kimi.

-**ay parçası**: ayman

aya	.-gecəni gündüzü sənsiz tikirəm birbirinə , baxa bilmir aya sənsiz gecələr birdə gözüüm. .-yağtı aya: ay ışıqına. .-oğurluğu yağtı aya tuş gəlmiş.
ayağından .	.- öküz ayağından ,bizov başı olmaq yeğ.
ayağın	.-özün görürsə biri, çox uca göydə, düşəndə yerə gurha gur başlar, ayağın bas yerə qorxma, daşdı topraqdı bu, hayanda olsan, son yerin yatağın burda.
ayaq	ayağ.-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, cibin ollam. .-əlin kəsib ayaq açmaq. (qapıdan qoğub pəncərədən almaq). .-gəzəgən ayaq daşa dəgmiş, gəzəgən tülkü tələyə. .-umut ayaq altda yolundu.{umuda gərək çabasan (çabasan: qoşasan. çalışasan)} .-uzat ayaq könlüncə, yerin varsa qıçınca.(lap öz eviztək) .- ayaq uzunluq edməsə kişi, ras gəlmiş işi.. .-açsan könül hər gələnə, ürək düşər ayağ altına. .-ayaq uzun, yorqan qısa .-ilkin bürəyib, sonra ayağ altına baxır. .-ayaq altına.-uzağı gör, ayaq astına göz tikmə. .-yunusam başım başdan ara, ayaq çəkir gedir yara, o gedəli könlüm dönər, könlüm hara, başım ora. .-ayaq üzük: ayaq gedməz, çəkinər.-könlü yurdu, böyük alan, çoxları var keçməz qalan (duran), ayaq üzük, baş fırlanan, ərən varsa basıb girsən, ərməzləri çəkib gedsin. (ayaq üzük: ayaq gedməz, çəkinər) . -əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, malın ollam, necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik: dəsmal)
ayaqa	.-ayaqa düşməyən, başa çıxamaz .-əğri ola düz ola, gəzən ayağa daş dəğər. .-gəzəyən ayağa daş dəğər.
ayaqaltı	. sürütmə. dəmpayi.

ayaqan	ayağan. ayğan. acıyan. rəhm edən.- yağıya ayağan yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana acısa, qarısı yaşlı olur). -yağıya ayqan , yaralqanu. (yaralqanu : yaralanır). (düşmana acıyan kəndisi yaralanır).
ayaqda	ayağda .-gümüş başa çıxsə, altın ayağda qalır .(gümüş günə çıxsə, altın tündə qalır). (tündə : qaranlıqda). {özünə (içinə) , dəğərinə baxmıyaraq, gözə soxulan, başa çıxarılan hər bir nərsə, başqaların, çox dəğərlik olsa belə, geridə, kölgədə bıraxır}.
ayaqı	.-kөнүл gedər başı çəkər, baş gedər, ayağı çəkər .
ayaqın	.- ayağın var yürməgə, əlində var almağa. .- sən qutlu ayağın basmayınca iş olmaz. .-qoyun quzu ayağın basmaz . .-uzun götür yorqanın, qısınmasın ayağın .
ayaqına	.- ayağına şiş , dilinə tikən batmasın. (yarqış : iyi dua)
ayaqında	ayağında .dibində. batsağında.. ətəyində. təkində.- oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (oxşalığı : ehsanı). (başında : üzündə)
ayaqıyla	ayağıyla .- gümüş günə vursa, altın ayağıyla gəlir . -özgə ayağıyla duran tez düşər. (düşər : yırıqlar)
ayaqızda	.-yapraq olub ayaqızda gəzinəm , topraq olub ayağ altda əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri, mən sizləri sevəmən.
ayaqqabı	(çust. ayaqqabı çeşiti). –qoy desinlər bu yazığın çustu var , kim nə bilir üstü vardır altı yox.
ayaqlar..	gilaslar. livanlar.-qayra açılmış, qapılar, bəzənib süsənmiş, odalar, al alalvan dolu ayaqlar .(qayra : dalına, arxasına dək).
ayaqlarıma	.- ayaqlarıma qara su inmək (çox yürüyüb yorulmaq)

ayaqlaşmaq	birlikdə gedmək.
ayaqlıq	corab.
ayaqun	.- ayağun bas yerə qorxma daşdı topraqdı bu, hayanda olursan ol, son yerin yatağundu bu. .- ayağun çarığı deyil. (dərdivə dəğməz).
ayamaq	muzayiqə etməz.-ağac aymaz köngəsini baltadan.
ayasında	.- sevi açıq əlin ayasında , yumurğun ortasında olmalıdır.
ayaz aydın	açıq, sərin hava
ayaz	soyuq.- könlü ayaz , başı daz.
ayı	.-düzluğu gedmiş, qalmamış duzu, tutulmuş günü, ayı ulduzu . .-üzdə xala, dalda çala, üzdə dayı, içdə ayı
ayıdamaz	.-yatan yatana ayıdamaz
ayıq	ayığ .- özündən ayığ ol: özündən yelik (yiyə) ol. özüvə yiyə ol.
ayırınaçırın..	-bütün davarın açırın: ayırın . musadirə edin)
ayırma	- ayırma, tanıma aracı, yolu : tanacı.. təşxisi. -çiçəklərin tanacı iyidir, əroğlunun tanacı, dilidir.
ayırmaq	.-ət arıtlamaq. (dəridən üzüb gəmiqdən ayırmaq). (arıtmaq : təmizləmək)
ayırmasaz	.- çağ ayırmasaz sevgizə , ayırıq payı düşər sizə.
ayırt	- ayırd etmək : ayırmaq..-eşqiylə sevməyi ayırd etmək gərək.
ayqan	ayğan. ayağan . acıyan. rəhm edən.- yağıya ayağan yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana

acısı, qarısı yaşlı olur).

-yağıya ayqan, yaralqanu. (**yaralqanu**: yaralanır). (düşmana acıyan kəndisi yaralanır).

aylaq aylaq. əsib gələn. müfdə..**aylaq sirkə** baldan dadlı olur.

aylanar. dolanar.-yaman ilan **degirmən başında aylanar.** (**aylanar**: dolanar)

ayları **.-güz ayları** nisgil dolur ürəyə. (**nisgil**: həsrət)

aylı **.-** gün olan yerdə ay sayılmaz, **aylı gecədə** ulduz sayılmaz.

ayman ay parçası

aynamaz dəğişməz..**əsil aynamaz**, aynasada çürüməz.

aynasada **.-əsil aynamaz, aynasada çürüməz.** (**aynamaz**: dəğişməz)

ayraş hicran.-tamuğ odiğə unab, **ayraş odiğə unaman.** başım barurqa cıdamən, uzaqlıqa cıdaman. (**ayraş**: hicran) (**unab**: razıyam). (**cıdamən**: dözərəm). (**cıdaman**: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).

ayrı başqa. **-başqa başqa** adamlar: ayrı ayrı adamlar
- ayrı seçgilik edmək: təbiz, fərq qoymaq.
.-çalış ölmədən uzaq dur, **ayrı yox.**
-içdikləri su ayrı gedməz. (çox yaxın olan yoldaşlar).

ayırıq hicran.-çağ ayırmasaz sevgizə, **ayırıq payı düşər sizə.**
-batası ayırıq: batası hicran.
-ayırıq yaşam: yalnız yaşamaq.- bilə yaşam qolay değil, ayırıq yaşam onay değil. (**bilə**: birlikdə. bahəm). (**onay değil**: ağla batan, məqul deyil).
-yandırar ayırıq odu ortağı.

ayrılan	..- öz kökündən ayrılan köksüz qalır. .- küsüb ayrılan , özü dönməli
ayrılanı	.- özlüğündən ayrılanı nar kimi , parçalayıb, dənələyib yeyərlər
ayrılar	.-canı dondan ayrılar (dondan : təndən)
ayrılarmış.	.-gedən sevgilər quruyarmış. iç ürəkdən ayrılarmış , sevəcəm yenidən belə.
ayrılığa	.-dözsər ürək xəstəliyə sayrılığa, ürəyim dözmüycək ayrılığa .
ayrılıq	.- ərmış sona olan gücüm tovanım, ayrılıq ölüm varlığın sonu .-ayrılıq ölümə tanış .-nə qara duyqular gəzir başında sənin, sanırım uçmuş usun baş itirmisən, bir ayrılıq yıxsə böylə dünyavı , yaşam bağında, ölüm kolun sən bitirmisən. .-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı , acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . (ötgül : bülbul) .- tüm yaşama bir duraq, ölüm itim ayrılıq .
ayrılıqdan	.-bilirəm, burdan ora, ara var, ayrılıqdan düşən , yara var
ayrılır	.- ərdən ayrılır , dildən (eldən) ayrılır, kəndi çörəyin, özü tapır, qadınlıqda nəyi qalır.
ayrılmayalım.	.-umut dolu o günləri unutmayalım, amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım .
ayrılmaz	.-ətlə dırnaq ayrılmaz .
ayrıntılarıyla	.-iğnədən sapa. (ayrıntılarıyla).
ayruqa	başqasına.-ye, yedit ayruğa qoyma malın. (ayruğa : yada)
ayruqlar	başqalar. özgələr

ayruşduran.	.-qavuşduran olgilən, ayruşduran olmaqıl.
aysan	asan . onğay. qolğay. qolay.-ancalıq aysan iməs kəsmək sivəklik rıştəsin, ayrılıqdan rəngi sarğıqan yaşıl bayraqını. (aysan: > asan . onğay. qolğay. qolay). (sivəklik :məhəbbət . ülfət)
aysoy	soyu bəlli, aydın olan.
ayşın	bacarıqlı. mahir.
ayta ver	- yalnız ayta ver: yalnız deyi ver.
aytan	aytay. ay kimi.
aytat	söylər.-dosman (dost) küydürər aytat , düşman güldürər aytat . (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).
aytayur	aydayur. deyir.-bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur misgin qılıc, sonğun səni ahım tutar. (misgin qılıc).
aytəmir	aydəmir. 1.ay kimi ışıq, parlaq, dəmir kimi bərk. ışıldıyan dəmir.1.pilatin.
aytı	. - aydı çoxuş öğüdlər. (aydı: dedi). (çoxlu nəsihət verdi).
aytın	aydın. pak.duru. -qozuz şayqın, gözüz aydın olsun. (şayqın: kefi saz). .-gözün başın aydın ay qız. .- az aydın: kor ışıq.
aytınlıqla	.-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik , iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (uslu :ağıllı).
aytınmak	aydınmak. kəndi kəndinə qonuşmaq.
aytqanı	- aytqanı nə, edgəni nə. aytqanın uysun edgəninə. (aytqanı: dediyi) (edgəninə) edigivə)

aytqanın	- aytqanın uysun edgəninə.. (aytqanın : dediyin)
aytqıl	de görüm.-məndən yuxumu qapdın, vardın yalavuz yatdın, aytqıl nə bələdir bu, eşqin nə dilər məndən. (yalavuz : təkinə).
aytlamaq	.demək
aytma.	demə.-aytma, aytdın qaytma. (aytdın : dedin)
ayttığın	aytdığın .dediyin
ayttın	aytdın . dedin . -aytma, aytdın qaytma. (aytma : demə).
az	.- az verirsən azdırır , çox verirsən qızdırır -istiyotdan acılıq, arvaddan qısqaneqlik az olmaz. - az aydın : kor işıq. .- az yeyir kəsür, çox yeyir qusur.
azacıq	.- azacıq aşı , ağrımaz başı. (qanıqlığa , qaneligə çağırış)
azalar.	gedişər. itişər. itər..-yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yaraqlığı : başarcanlılığı. maharəti). (yayalığı : naşılığı). (gəlişən : edişən. çoxalar)
azaldar	kəməldər..-biri ordan köpəltər biri burdan kəməltər . (köpəldər : çoxaldar).
azar	.-yolsuz azar , elsiz batar .- yolsuz azar , elsiz batar. (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun). .-kişi doslarından azar .
azca	-yeğrək görünür azca ıraq olsa iyi . .- azca arıca. (az olsun, arxayınca olsun)

azcadan .-sağlıq olsun canana, **azcadan** söz qanana

azər .-mən türk balası azəri yox, **azər degən** ağzan belə pox.

azəri .-mən türk balası **azəri yox**, azər degən ağzan belə pox.

azı qeridə **azı geridə**.-sordum: -yaşın kaç?. dedi: -**yarıdan azı geridə**, yarıdan çoxu önümdə.

azıq 1. yemək. qəza .-uzaq yol, **azıq yox**. (**azıq**: yemək. qəza).1.kəmik. kəmlək.. qusur. nuqsan. -danılmazki **kəmik** məndə. (yəqin ki qusur məndən).

azıqı **azıqı**.-dadlı söz can **azıqı**, acı söz can qazıqı. (**qazıqı**: yekə çivi)

azını .-azını **görən**, çoxunu bilən, sözünü diyən oğul.

azıtiş **azıdiş**. **acıdiş**.

azma .-veribse **azma**, alıbsa qızma.

azmaqdan .-azmaqdan suç törər.

azmamış .-yolla gedən **azmamış**.

azmayavuz. .-güvəncli olsun qılavuz, **doğru yoldan azmayavuz**.

azmıslara .-hamı qalmışların sənsin aracı, **hamı azmıslara həmdə aracı**. (**aracı**: vasitəçi)

azra. **azraş** q.-gizləb tutsan sevinci, **azraş günü bəlgürür**, başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (**azraş**: azraq).(axar **savruğur**: axar gedər)

azraş azraq.-gizləb tutsan sevinci, **azraş günü bəlgürür**, başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (**azraş**: azraq).(axar **savruğur**: axar gedər)

aztı **azdı.**çaşdı. qopdu.

aztırıb **azdırıb.-heydər baba şeytan mənı yaman yolda azdırıb**, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb.(el ağzı)

aztırır **azdırır.-az verirsən azdırır**, çox verirsən qızdırır

bab .dəş..

baba **.-baba, baba dedilər**, var-yoxunu yidilər.

bacada. .-gözü havada, **günü bacada**. (bəylik, dincliklə yaşam sürən).

bacadan .-indi verir yan **bacadan** səlamı.

.-haçadan huçadan **biridə çıxdı bacadan**.

bacanaq .-bacanaq **dedin**, balçanaq dadmaz.

bacaran .-sevməyini **bacaran**, unutmağı bilməli.

bacaran .-sevməyini **bacaran**, yaxşılığı uğurlar. (**uğurlar**: istiqbal edər)

bacaran bilən.-sevməyi **bilən azdır** sevgisin itirən çoxdan çox.

bacaranda .-sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır, (öğrəşməlidir) **sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda** .

bacarar. .-sevmək əldə deyil, könül sevər **baş bacarar**.

bacararım ilərim. bilərim.

bacarıb .-bacarıb bacarmamaq yaşam yolu.

bacarığına .-qol çırmayıb sümük sındırmaq. (**bacarığına** candan oynamaq). (deyim)

bacarıqlı ayşın..(mahir).

bacarqıl	bilgilən.
bacarqıl.	bilgilən..-çalış sevməyn bilgilən.
bacarmaq	.-inanmaqla bacarmaq.
bacarmalıdır.	.-sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır , (öğrəşməlidir) sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda .
bacarmalıyıq	.-olasıynan çalıb bacarmalıyıq
bacarmamaq	.-bacarıb bacarmamaq yaşam yolu.
bacarmayanda	.-sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır. (öğrəşməlidir) sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda .
bacı	- qurbağa bacı yeriynmir , bacısında alır dalına.
bacım	.-anam, bacım , qız gəlin,əl ayağı düz gəlin, yeddi oğul istərəm, bircə dənə qız gəlin
bacısın	.- bacısın satmış , qardaşın atmış.
bacısında	-qurbağa bacı yeriynmir, bacısında alır dalına .
bacıya	.- hər bacıya əlivi salma , birində cayan var, birində ilan olur. (cayan : ağərəb)
bahalandı	.- ısqı bahalandı korun nəyinə.
bahalı	.-asdar yüzünden bahalı .
baxt	- baxt döndü : sans batdı: umay yatdı.-umay yatdı, əkən olduq biçmədiq, tikən olduq geymədik.
baq	1. bağ . bəsdə. 1. bağ . dərgə. dəsə.1. bax . qara. -günündəkin qarama, dibindəkin qara . .- atası oğluna bağ bağışlamış , oğul atıy bir gilə bağışlamamış. .-düz bəzənər, dağ bəzənər, çöl bəzənər, bağ bəzənər , el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir.

baqan	.-atına baxan , ardına baxmaz.
baqanlıqı	- iç işlər bakanlığı : yut görək qamın
baqça	.-kiçik sevgilər bağça gülü .
baqı	bağı .- gədə ya əyyühəssaqi, du ver, ay götvərən, cami, ki varyox dünya malından, qalıbdır bir tuman bağı . - tuman bağı : uçqur.- qısa uçqur kimi , aradan çıxmaq, qaçmaq.
baqıcılığı	- heyvan baxıcılığı edmək : tumarlamaq qaşarlamaq.
baqıdır	.- bu gözəllik bağıdır alda payın ged yoluna, bu gözəllik bağı heç sığmaz olu bağlar ara.
baqımda	.-umud sana çiçək açar bağında
baqın	.- qonaq, üzümün yeyər bağın sormaz. (artıq danışmaz) .
baqında	bağında . salxımı.-qarpuz sapında böyür, üzüm bağında . (bağında : salxımında)
baqır	bağır .cürət. cəsarət. .- bağır çalar :ürək yırtılar -tutdu alov yandı bağır
baqırqurtdan.	bağırqurtdan . acözdən. nəfsi əmmarədən. - tanrım acözdən , acüzdən qoru (bağırqurtdan : nəfsi əmmarədən)
baqırlı	bağırılı .cürətli. cəsarətli.
baqışı	baxışı . açısı. nəzəri. -hərkimə kəndi açısı .
baqışla	bağışla . 1.keçir..1.yalqa. əffv elə.- yalqa məni, son qınağım (günahım) say bunu.
baqışla`	bağışla . bəxş elə

baqışlamaq.	bağışlamaq. yalqamaq. keçişmək. əffv etmək.
baqışlamaz	.-tanrı bağışlamaz kəndi dilinə qıyanları.!(qıyanları : cəfa edənləri)
baqışlamış	.-atası oğluna bağ bağışlamış , oğul atıy bir gilə bağışlamamış .
baqışlanış	.- bağışlanış istəmə, barışıqlığa yol açar, uğrar.
baqışlanmış	bağışlanmış .yalqanmış.. əffv olunmuş
baqışlardır	.- baxışlardır bizi bizə aldatan, davranışlardır bizi bizə tanıtan.
baqışlasın	bağışlasın. 1.yarqasın.. 1.yarqasın.. rəhmət edsin.-tox yarqasın deb alqırlar. (həq (tanrı) bağışlasın, rəhmət edsin deyib iltimas edirlər). -elim alqamış , tarım yarqasın . (alqamış : qəbul edmiş).
baqışlasın	bağışlasın. yarqasın rəhmət eləsin..-tanrı atazı yarqasın, anazı bağlasın. (yarqasın : bağışlasın. rəhmət eləsin). (bağlasın : əsirgəməsin. sizdən ayırmasın. qorusun)
baqışlayış	bağışlayış. keçiriş. - keçiriş başqa , keçiniş başqa.
baqla	.- köşşəyi yiyəsi deyən yerə bağla birdə döğ qabırğasına.
baqla .-yaranı isdikən bağla	iplə bağla : çatıla
baqlaq	bağlaq. bağlıq.
baqlamaq	- qulluq bağlamaq : yunus kimi, can yolunda çağlamaq .
baqlar	.-dünya fırlanır. hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar , qaralır dağlar.

baqlasın.	bağlasın. əsirgəməsin. sizdən ayırməsın. qorusun.-tanrı atazı yarqasın, anazı bağlasın. (yarqasın: bağışlasın. rəhmət eləsin).
baqlı	bağlı dərək.buxca.. -sevgiyə bağlı ürək qapısı , döyürsə biri açılı olar,yurd salıb oturmaq üçün,ürək bağı, qapılı olar. .-sevgi bağlı qapı çalmamış.
baqlıq	bağlıq. bağlı.- kölgə işığa bağlıq , ölürsə ışıq, ölürdə varlıq.
baqma.	baxma. qarashma -çox qarashma, göz qarava ağ düşər. (qarava: bəbəyinə)
baqmasın	baxmasın. qarmasını. munasibətin. dəğər verməsın -varlıdan pul yığmasın, yoxsuldan aş qarmasın öğren!
baqmaz	baxmaz. -atına baxan, ardına baxmaz. .- baxmaz böyükklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar kiçiklərin sözünə, arvad almaz. .-işin qeyim tutan, izçisinin gözün oyar, g-tünə qoyar. (atı yorğana kimsə çatmamış). (yorğana: yorğa olana). (atına baxan, ardına baxmaz).
baqrı	bağrı. - tünlük gecə bağrı yarıq sonunda. .-çağır istəsən verə səs səşivə, suda sevməz axa, daşdan aralı, daşın bağrı sudan yaralı.
baqrında	.- daşı bağrında yatmaq. (yaman yatmaq)
baqrını	.-dörd yanında yığışıbdır qara qullar qalaqal , tapalar bir sönəri olsa ışıqda qapalar, gecənin bağrını yarmış dana bir yol yapalar. (qalaqal: qatqat)
baqrınmaq	bağrıtmaq. cürət, cəsarət edmək. bağrıtmaq
baqrısı.	bağrısı. çağrısı. şuar
baqşıdır.	bağşıdır aşığıdır.-hər işin, uğru yaxşıdır, toy gəlşiği bağşıdır.
baqt	baxt . yazlıq. -sənə raslantı yazlığım mənim

.-baxt bir qunçədir gül olmağa.

.-hamı baxda baxar, baxd heç kəsə.

baqta **.-hamı baxda baxar,** baxd heç kəsə.

baqtalı **bağdalı.** bəfəli.-**bağdalı dos,** ürəkli yar qıyın günə düşməsin. (**ürəkli:** cürətli). (**qıym:** ağır)

baqtı **.-baxdı açıq,** əli işli, ağzı dişli. (**alqış**)

-özü duzlu , baxdı buzlu

.-umayı yatmış: baxtı yatmış.

.-yalqavın baxdı durmaz. (yalqav: təmbəl)

baqtın **- baxdın qalxsə:** umayın gəlsə: sansın gətirsə.

baqtıvı **.-sevgivi qoy ürəkdə, baxtıvı** tut aşılıqdan çəkinqıl.

bal **.-ağu dadar sevilməyən bal olsa belə.**

.-bal qoxar ağuyasa sevilə biri.

.-bal töksən yalanır (çox arın, təmiz). (**deyim**)

.-türkcəmiz baldır, bal yanında şəkər satılmaz

.-arılar yediklərin bal eylər, başqaları yediklərin pox eylər

.-istəyirsən bal çörək, al əlivə bel kürək.

.-öpüşün bal dadır baxışın dalğalıdır.

.-yağ gələn yerdən bal əsirgənməz.

-bal kərəli.-inci saçan dili var, **bal kərəli dadı var,** dağlar aşan adı var.

.-bal əsgə pətəkdən yenir. (**yenir:** yeyilir)

.-barmağı uzun değıl, buyruğu olan bal yeryər. (buyruğu: qisməti)

bala **.-sikin bala soxub** yaladar.

.-ata tökəni bala yığar, ana tikəni **bala cırar.**

.-qorxub dedim xuxudu, anam dedi **-qorxma bala yuxudu.**

-türkcə bilsən, **yağ kimi bala qarışar**, özü axar. (**özü**: cirqəsi)

-bala bala: bara bara . ged gedə.-bara bara yaşırıdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (**boyların**: gövdələrin. vicudların. cismlərin).

balacillə gücük..-qara qış qarada, odlı yay arada, illə gücük, illə gücük.

balalar .-tanrının əkisinə, su səpim əkisinə, **evrəndə balalar**, qalmasın əmisinə. (**əkisinə**: əkincəyinə. zəmisinə)

balan .-başdan aşan var olsun, **qada balan** daş olsun. . (**yarqış**: dua)

balasi .-anası gözən ağacları, **balasi budaq budaq gözər**.

balası törəsi..-türk **törəsi** olasan, türklüyüvü danasan!!??.

-keçi balası: qıdığ. oğlaq.

.-mən türk balası azəri yox, azər degən ağzan belə pox.

.-pişiklərin balası, ağı-bozı qarası

balasıda **.-balasıda var** bəlasıda.

balasın .-anasın yeyər **balasın udar** (bilməcə). (toyuğ. **yumurta**).

.-qurd balasın öz əlinlə bəslədə, meşə görkən ulayar.

balçaq qəmə qılıc kimi aracların sapı.

balçalamaq . parçalamaq

balçanaq .-bacanaq dedin, **balçanaq dadmaz**.

balı .-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə, Bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevda,**pətək məndə balı səndə**.

-arı çalması acı, **dadlıdır balı**

balıq **.-balıq tutan** quru qalmaz.

.-göt ıslanmayınca **balıq tutulmaz** (deyim)

.-**balıq** suya çəkər.

.-çalğa sudan **balıǵ tutmaq**. (**çalğa** > **çamra**. bullanıq. lilli).

.-göləm deyə köpürürsən, **içində bir balıq yox**.

balıqcıl balıq sevən.

balıqıncı .-quşun gücü qanatla, **balıǵıncı üzgəclə**, kişininki bilik biləklə.

balış .-vermə **balış kötüyə**, yorqan döşəyin istər.

balqabağı .-əziziyəm balqabağı, yemişəm balqabağı, yaş aşırsa qırxndan ötə, açılar dalbaqağı

ballı .-iki gün **ballı olur erkəyə**, birincisi arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

.-ölüsü hənalı: **ölüsü ballı**: (hənası başına çatmır, götünədə (ayağınada) yaxır) iyi gedmiyə nərsiyə söğüş kimi işlənir).

balta .-**balta sapı** yadçıl ağacdən olur, biz qırılsaq ancaq bizdən saz olur. (**yadçıl**: yaban)

.-kөнüllər buz kəsildi, **əllər balta**.

baltalama kəsmə. qırma.

baltan **baldan**.-aylaq sirkə **baldan dadlı olur**.(**aylaq**: əsib gələn. müfdə).

baltanı .-**baltanı** qızıldan edsən, gedər odunun yanına düşər.

baltası .-**baltası kütükdən** çıxmaz. (girə düşmək).

baltır .-türkcəmiz **baldır**, bal yanında şəkər satılmaz

banlar .-gopçunun, xoruzuda banlar. (**gopçunun**: şişirdənin)

bansın .-danın atsın, **xorzun bansın**.

bara -bara bara: bala bala. ged gedə..-bara bara yaşırdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (**boyların:** gövdələrin. vicudların. cislmlərin).

baraq baraq. duraq. tufağ. mənzil.-necə qolaymış sevib sevlmək, qıraqda qaldıq, gecin tanıdıq, batmışıydı gün,
baraq aradıq.

barama .-barama qurdu yeyimcil olur. barama qurdu kimi (ağzı həmməşə işliyən)

baranı oturan kiçik insan topluluğu

barçağ görər. –barçağ görər: mənzilə çatar .-yükün yüngülü tez barçağ görər.

barçağa. mənzilə.-irkil olan erkən çatar **barçağa.** (**irkil** : iradəli). (**barçağa:** mənzilə).

barı .-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə, bir buluduq göy
üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevda,pətək məndə balı səndə.
.-olursa uca ağacın başı, **yetişdikdə yerdədir barı.** (yemiş ağacı)

barıqın -ev barıqın: ev eşiyin.-ev barıqın ötürmüş, başın qoymuş çöllərə. (**barlıqın:** varlığın).

barıqtasan **barıqdasan** .sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır.)

barımızdan: harmızdan.-barımızdan keçər bir gün, ölüm donun geyib, sağ qoymaz bəyi xanı, ölüm yetsə alar canı, külə
döndərir sümük qanı.

barıngıza. hamınıza.-yetib gəlyən **el bayramı barıngıza** qulayın-. (**yetib gəlyən** : qarşıdan gələn). (**qulayın:** qutlayın) .

barınmaq 1.istirahət etmək.1. huşlanmaq. yatmaq.

barınmaz. yetişməz .-qırxında uslanmamış, uzaq qalar barınmaz.

barış , tıng.. sülh.

.-**qırış barış** danışıqdan keçsin.

	.-olmazla barış, olana alış -yoxluğa alışma, varlıqla barış.
barışdırar	.- yaman qarışdırar, yaxşı barışdırar
barışığa	.-savaşanda barışığa üz saxla, varlanıbsan yoksulluğa var saxla.
barışıqlığa	.-bağışlanış istəmə, barışıqlığa yol açar, uğrar.
barışıram	.-küsmək istəyirəm küsə bilməyirəm, barışıram dözə bilməyirəm .
barışla	.-yaşam, barışla savaşın yarışmasıdır.
barışmaz	.-yaxşı yaman barışsa, iki yaman barışmaz .
barışsa	.- yaxşı yaman barışsa , iki yaman barışmaz.
barqa	dayim
barqaca	barqaca. həmməşə.- barqaca oylanıb yaşa , çəkdiyin əmək gedməsin boşa. . (oylanıb : düşünüb). (oraz)
barqama	barğama . dayima
barlı	.-barlı ağac, sınıq budağlı olar .-ağır barlı budaq yerə yapışır. (əğilir)
barmağa	.-vuranda çivi duvara, dəymiyə çəkiş barmağa , onu tax darağa.
barmağuvun	.-qurdlayan barmağuvun sağlığına!
barmaqı	.- barmaqı uzun değil , buyruğu olan bal yeryər. (buyruğu : qisməti)
barurqa	gedməyə.-tamuğ odiğə unab, ayraş odiğə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıqə cıdaman. (ayraş: hicran) (unab: razıyam). (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq

oduna yox, başım gedərsə dözəmə, sənin gedməyüvə dözəmə).

basan .-qurdu **basan**, qurda **basan** it olur, yorqa gedib, yorulmayan at olur.

basanda .-əziziyəm dözər qoca, hər dərdə dözər qoca, **basanda fissa fıs elər, çəkəndə çəzər qoca.**

basar sındırar.-gəldi çağı sıxılmış, ölüm basar qurtarar. (**basar**: sındırar).

.-hər kəs kimi yaşama! **heçkəs olmaq, hərkəsliyə güc basar.**

.-boy demədən **başar qıl!**

.-yaşaman yazılmamış zənği **yazılmışın basar** . (**zənği**: yasası, qanunu)

basən yan&yançaq..

basıq. əzik.-yola salamada dilək. -yolun açıq. -yağun basıq. (**yağun**: düşmanın).. -sağ aman bar. -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun.

basıldın .-yavaş oldun **dildən basıldın**, yavuz oldun başdan asıldın. (**yavaş** : mulayım). (dinməsen dilin gedər).

basmaq. açmaq. həll etmək -qavqanı **basmaq.**

- **fitilin basmaq**: şeytanlamaq, izləyib izin vermək.

.-ərdəmli kişi başların başı, **ərdəmsiz kişi başmaq asdarı**. (**ərdəmli**: başarcanlı).

basmaqçı -zulum görən zalim olur. (basına gələn, **basmaqçı olar**:başına gələn, basmaqçı olar) . (**başına** < **basına**: zulma) . (**başmaqçı** < **basmaqçı** . zalim. zulmkar)

basmayınca .-sən qutlu ayağın **basmayınca iş olmaz.**

basmaz .-qoyun quzu **ayağın basmaz.**

bastığı -**bastığı yer**: ayaq qoyduğu yer.-**basdığı yerlər** altın olsun. (**bastığı yer**: ayaq qoyduğu yer) (**alqış**)

bastıran. **basdıran.**-iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi arvadını alan gün, **ikincisi basdıran.**

bastırar **basdırar**.-qız osdurar, **ana basdırar**.

bastırdı **basdırdı**. gizlətdi.-kim ağrısın basdırdı, olmaziylə dost oldu. (ölüm ilə dost oldu) . {kim ağrısın basdırdı, ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .

baş 1.yara.-ürək töründəki **baş açılmasın**. (ürək başındakı **yara** açılmasın). 1.ağıl.- ac qarında, baş qalmaz.

- boğaz biçilər, göz qaralar, diz titirər, **baş əsər**.

.-artıq umac daş yarar, daşda dəgib baş yarar. (**umac**: tamah)

.-aşq başqa,**baş başqa**.

.-göz qulaq olmaq .(**baş göz olmaq**).

.-nə ağız yandıran aşdır, **nə baş sındıran daş**.

.-ürək durur, **baş unudur**.

.-kөнүл gedər başı çəkər, **baş gedər**, ayağı, göz gedər, qulağı (çəkər).

- **qara baş**: qarabaxt.

.-yaş ögrədəni, baş ögrətməz, **baş** ögrədəni, yaş ögrətməz.

.-qulaq duysa, qol **çalışsa**, baş işləsə, diş dişlər.

.-sevmək əldə deyil, көнүл sevər **baş bacarar**.

.-yoxsulların **baş ucunda durmaqdan**, varlının ayağ ucu yeğrəkdi

.-harda aş **orda baş**

-baş olursa, dil qalar.

-**oymağa** baş gərək. (**oymağa**: düşünməyə).

-**baş aparan**: baş döndərən.**göz qaraldan**. -göz qaraldan. qara gözlülər.

-içim devrimi, biçim devrimi, öz devrimi üz devrimi, **baş devrimi aş devrimi**. (**devrimi**: dəğişilmi. təhəvvülü).

.-odsuz duman **baş alar** .

-**baş alıb gedər**: tör töküntülü olar.-iki arvadlı ev, **baş alıb gedər**

.-sevginin hər işi başına, başlar alar əzər daşına. (sevgi işi başa tapşırılmaz, **baş bu işdən baş çıxartamaz**)

-**baş əğdimdə**.-ondakı gördüm əlim üzük olandan, **baş əğdimdə başa gələn olana**.

-yüz işə **baş qoşmaqdan**, bir işə baş qoşma yeğ. (üstün)

.-**baş başa söykənməsə**, daş yerindən oynamaz.

.-çiğ ət qarın ağrıdır, **çiğ söz baş**.

.-ürək istər, **baş gedməz**. (**baş**: ağıl)

baş tibigi **baş dibigi**. ilki sonu. başı sonu. 1 .yazı.. görəcək. sərnivişt.-sevgi seviş çağ sürəsi, **baş dibigi**
bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəğməz. (bəylər : gənclər). (çağ sürəsi: müddəti)
.-qussə kidir **baş ucuuvu almasın** (alqış)

başə .-ayaqa düşməyən, **başə çıxamaz**

.-qocalmış qurd, bir qoyunu **basa bilər**.

.-**tək qalan başə** çox iş açılır.

.-**yaşa başə baxmaz** ölüm.

.-**gümüş başə çıxsa**, altın ayağda qalır.(gümüş günə çıxsa, altın tündə qalır). (**tündə**: qaranlıqda). {özünə (içinə) , dəğərinə baxmıyaraq, gözə soxulan, başə çıxarılan hər bir nərsə, başqaların, çox dəğərlik olsa belə, geridə, kölgədə bıraxır}.

.-işə başlamaq başə, **başə vurmaq başə**.

.-**başə gələn** savılsın, uğur yerin doldursun

başacan .-**tanrım başacan edsin**. (alqış). (yeni evlənənlərə deyilir).

başəğı sünbülü.-hündür düğünün **başəğı boş olar**.

başəqə **başəğa**. 1.ağabaşı.

.-**başəğa bəyin** nökrə qudurqan olur. (ağası ağanın, qulu quduz) . {**ağası**: (**ağa+sı**. **sı**: əzizlədici simgəsi) ağalar ağası.)}. (**başəğa**: ağabaşı)

başəqəsiylə .-qanmaz özüylə düşmandır, **başəqəsiylə necə dost olur**.

başən .-ağzından çıxan söz **başən dəğməsin**. (başın güdazə gedməsin). (öz sözün tutmasın səni)

başəran müvəffəq

başərcanlı ərđəmli.-**ərđəmli kişi başların başı**, ərđəmsiz kişi başmaq asdarı.

başarcanlığı	yaraqılığı.. maharəti.-yaraqılığı gəlişən, yayalığı gedışər. (yayalığı : naşılığı). (gəlişən : edişən. çoxalar) (gedışər : itişər. itər. azalar) .
başarı	.-yaşamda başarı ən gözəl yaraq
başarıqlı	əlayaqlı..
başarmalıyıq	.-yaşamı başarmalıyıq
başdan eləmək	ağlın almaq. tərs yola çəkmək. fəsad törəkmək. münhərif etmək.
başı	qafası.-xan başı köprü bolsa, attap öt. (əgər xanın qafası köprü olursa üzərindən sıçrayıb keç. (çünkü o kimi bir köprüyə güvən olmaz) . .-təndirin başı , anamın aşı. - uslu elin başı uca , güclü elin əli uca. .-könül gedər başı çəkər , baş gedər, ayağı çəkər. -başı boş : hovan.-uslu başda bilər, hovan başa gələndə. .-könül gedər başı çəkər , baş gedər, ayağı, göz gedər, qulağı (çəkər). .-yaşı başı oturmuş. -yaşı yaşına, başı başına dəng olmaq: hər nəyi uyğun olmaq. .-əğilən başı döğən çox olar. -başı ilan : yaman .-dil başı saxlar. .-könlü ayaz, başı daz. (ayaz : soyuq) -mırtının başı yarımçı. .-öykü dolu başı var , yağü qıran daşı var. (öykü : nağıl. ertəki) .-yatar yatar başı şişər , duranda bitin arar, əti verər pişiyə. -başı çıxmaq : anlamaq. bilmək -kələm kimidir hər bir qulağı, uyuz şalgam kimi başı qabağı. (uyuz : çor vurmuş)
başıdı	.-süpürgənin başıdı nə dibi.

başım	.-məni yazıq elədin, iki əlim bir başım oldu .-yayda başım pişdi, qışda aşım pişsin .-başım uçdu: usum qaçdı. huşum getdi. bayılası oldum. .-öz aşım öz başım.
başıma	.- nə iş qaldı gəlməmişki başıma , artıq qada, artıq çilə çəkəməm
başımda	.-əğnimdə xalat, başımda papaq .
başımı	.- başımı yarıb , ətəyimə qoz tökür
başın . beyinin. - elin başın darcağızdan qoruya, dar ağacın qırıb oda tullaya. (darcağızdan : (< dar + cağızdan) dar təşkilatından. dar ağacından).	
	.-için yansın başın dönsün . (qarqış)
	.-qudurqan sonda öz başın yeyər .
	.-soyuq başın aşı, quyuqda olur, suyuqda olur.
	.- kəndi başın , isti aşın, dolun könlün
	.-ocaq başın sağ olsun , dövrə bərin ot olsun.
	.- başın edmə qarnın əsiri.
	.-yayda qızırса başın , qışda qazan qaynadar
	.-ağızından çıxan söz başın dəğməsin . (başın güdaza gedməsin). (öz sözün tutmasın səni)
	.-axsamasın altında sənin at, yatacaq yer tapsan, başın at yat .
	.- gözün başın aydın ay qız.
	.-ocaq başın sağ olsun , dövrə bərin ot olsun.
	.- başın dağıdar : ağılın alar.-qiya qiya baxsan göz ucu, görənin başın dağıdar .
	.- dirə başın istəklisin götünə. (dirə : . sox. sıxışdır)
	.- nə başın otda olsun , nə odun başda.
	.- başın uca (olsun): ucal
başına ,	.- şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar. (şahla bostan əkənin, tağı çiyində bitər) . .-zulum görən zalim olur. (basına gələn, basmaqçı olar:başına gələn, basmaqçı olar) . (başına < basına:

zulma) . (**başmaqçı** < **basmaqçı** . zalim. zulmkar)

-özünə hakim.-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, **başına buyruq**, kəndinə uyruq (tabe) , gələn savılar keçən sovular.

.-sevginin hər işi başına, başlar alar əzər daşına. (sevgi işi başa tapşırılmaz, baş bu işdən baş çıxartamaz)

başınacan zimbə zim.. ləbələb. kipəkip. tıxabasa. .- hər yana baxsan **zim bə zim doluydu**

başında .-günəş isdi, ac qarnı, gövdə arıq, **başında ağır yük**, dabanı yarıq.
.-yanağın örtüb, **başında qalıb**.

başındakı töründəki.-**ürək töründəki** baş açılmasın. (ürək başındakı yara açılmasın).

başından .-dağ başından duman əsgik olmaz
.-yaşından, başından yekə danışan öz gorunu özü qazar.

başındaykən .-iş başındaykən, alçaq uca bəllənir.

başının .-başlı kişi öz başının yoldaşı. (**başlı**: uslu: ağıllı)

başıva .-olmaz gəlsə başıva, danma onda əlin var.

başıvı .-qonağı atar, **başıvı qutar**. (**atarmaq**: yola salmaq) .

başıyla .-aş olsun, el başıyla gələr.

başız .-başız börk olmaz

başqa ayrı. **-başqa başqa** adamlar: ayrı ayrı adamlar

.-aşq **başqa**,baş **başqa**.

.-iş başlamaq **başqa**, başa vurmaq **başqa**.

-keçiriş **başqa**, keçiniş **başqa**.(keçiriş: bağışlayış)

başqadır .-qanla gəmik hammda bir söykədən, **bildiyincə könül dilək başqadır**. (**söykədən**: söykədən. dayaqdan.

qaynaqdan)

başqalar ayruqlar.. özgələr

başqaları .-arılar yediklərin bal eylər, **başqaları** yediklərin pox eylər

başqaların .-başqaların qandırmaq olur, anlatmaq zor olur

başqarma .department. bəxş. şöbə. dayirə. hovzə.

başqaruç ayətullah. xibrə.

başqasıçün .-sənin üçün başqasın qoğan, **gəlsə günü başqasıçün qoğar səni.**

başqasın .-sənin üçün başqasın qoğan, gəlsə günü başqasıçün qoğar səni.

başqasına .-özündən **başqasına**, öz əməyindən, könlündən **başqasına** inanıb oyunçaq olma

başqün **başgün**..şənbə.

başla .- yaşla yaşama, **könüllə başla yaşa!**.

.-kiçikdən başla, böyükdə qurtar.

başlamaq .-işi **başlamaq başqa**, başa vurmaq başqa.

başlanar .-dəğirman suvacaqdan başlanar. (**suvacaqdan**: bənd ab)

başlansa .-gün başlansa sürərik, gün uzunluğunu yürərik.

başların .-ərdəmli kişi başların başı, ərdəmsiz kişi başmaq asdarı. (**ərdəmli**: başarcanlı).

başlarına .-yaxçıların qadasını alqınan, kötülərin **başlarına** salqınan.(alqış)

başlayırsa .-başlayırsa kimsəsizliğin acısı, sözdür onu almaşdırın dadlıların dadlısı. (**almaşdırın**: yerin tutan.)

başlı	1.uslu. ağıllı.-başlı kişi öz başının yoldaşı. 1.yaralı.-gizləb tutsan sevinci, azraş günü bəlgürür, başlı gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (azraş: azraq).(axar savruğur: axar gedər) .-eşşək olub, at minməkdən, başlı olub eşşək min. (başlı: uslu. ağıllı) .-gen ürəkli igidlər, uca başlı qocalar. .-gövəl başlı ördəyim, axşam gəlsən evdəyim. (gövəl: yaşıl)
başlıdan	.-qadın başlıdan erkək olmaz.
başlıq	1.ünvan. -öylə işə böylə başlıq yaraşmaz. 1.örpək.. - saçın ağılığı yaşlıq göstərir, başlıq yox.
başmaqla	.-yar könülə başmaqla, içizə yaşmaqla girməz!!.
başörtüsü	saçörtüsü. çərçəd.
başsız	.-tənin başsız qalsı. (qarqış)
başta	başda.-nə başın otda olsun, nə odun başda.. -sözləri daşda yox, başda ara. (dilçilik dalında (qolunda) deyilir) .-uslu başda bilər, hovan başa gələndə. (hovan:başı soyuq) .-usuq başda, yaşda yok. (usuq: ağıl). (yaşda yok: 1.yaş ilə bağlı deyil. 1. gəncdə yok) .-başda us olsun, börk tapılır .-bəxt olmasa başda, nə quruda bitər nə yaşda. .-özü başda, sözü daşqa. (daşqa: anlamsız. səfeh)
başta	başda -yazıçılığa başda isdir, götdə!. (təbriz deyimi)
baştacı	.-qadın qocasının çarığı, anasının sarığıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarıq gibi terk edilebilir bir durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.
baştan	başdan.-başdan aşan var olsun, qada balan daş olsun. . (yarqış: dua) .-us başdan, qızıl daşdan (çıxar). (us: ağıl)

-hər nə çıxsə başdan çıxar daşdan yox

.-uslu başdan, ərdəm ıraq olmaz.

.-işə başdan düşün, geyin qıl işin. (**geyin**: sonra)

.-yavaş oldun dildən basıldın, yavuz oldun **başdan asıldın**. (**yavaş** : mulayim). (dinməsən dilin gedər).

.-itgi maldan olsun , **başdan yok**. (**itgi**: zərər)

.-kəsik başdan söz çıxmaz.

.-söyle baştan, qalem qaştan.

.-su başdan bulanıb.

-qarpuz başdan, ağac yaşdan böyüyər.

.-hər tarladan bir taxıl, **hər başdan bir ağıl**.

başuva **.-uğur** dilə qonşuva, uğur gəlsin başuva. (**uğur**: xeyir)

başyazı **. yazqı&**

batacam **.-sanmayın** bir çağun çevrədən köçüb, **o soyuq sində itib-batacam**. (**çağun**: zaman). (**çevrədən**: dünyadan).

bataq **.-nə çox dərin düşdük bataq**, nə çox uca qalxdıq qalaq.

bataqlığa **.-uçuruma**, **bataqlığa** götürən doslar.

batam **.-qoz ola badam ola**, özü də bir adam ola .

batan **.-suda batan əlin** kötüyədə atar, köpüyədə
.-batan durdu, yatan durmadı. (**tapmaca**) (**ölən**)

batanda **-batanda günəş**: yaşanda günəş...-qızarıb güzləndi yapraq, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir
ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (**güzləndi**: payızlandı).

batar yoxazar.. məhv olar. -yalqıq oğlu **yoxazar**, onda eykin ad qalar. (**yalqıq oğlu**: bəniadəm). (**eykin**: yaxşıca).
.-sevgilər kölgə kimi girər gedər, dan atıb **gün çıxıb batar gedər**, suya söykənən suyla gedər.

.-tikən kimi **gülə batar**, yılan kimi dostu soxar.

.-umud şamsa dan sönər, umut günsə **şam batar**.

.-yolsuz azar, elsiz **batar**

.-yolsuz azar, **elsiz batar**. (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

.-gücü yetməyən, **sına batar**. (**sına**: qəbirə). (gücü yetməyən, **yerə batar**).

.-**gün batar çağ**, calayır al yanaqların, qızıl saçların, dənizə sarı, yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş üzməyə, yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.

-**atar batar**: səhər axşam

batarkən .-gün ağarkən, qalxanlar, **gün batarkən yatanlar**. (**ağarkən**: çıxarkən). (ışıqsızlı. bərqəsizlik)

batarsan .-umud varsa yaşarsan, **umuq ilə batarsan**. (**umut** : əldə olan istək, dilək). (**umuq** : bəklənən istək, dilək).

batası .-**atası ayırıq**: batası hicran.

batası.-belə günlər batası, dönməyə birdə

-**gedir günəş batası**, böyür alçaq kölgəsi .

batələr **badələr. sağrular.-sağlığına qalduralın sağrular**, kişiöglü dalda acı üzdə dadlı olmuyar, varlığında kömür yalı içi dışı bir olar... (**yalı**: kimi)

batıb .-eşşək **batıb** palçığa, ayağında nal çıxa, elə qoyum götürvə , osdu- kal çıxa.

batıbdır .-gün **batıbdır** gecə yaymış qanadın.

batıq qurub

batımcana **badımcana.-çor vurmuş qara badımcana oxşamaq**.

batır .-batır özünə **iğnəni**, özgüyə bir çuvaldız

batlağa .-görüm səni **batlağa düşəsən** dərd əlindən.(**qarqış**).

batlaqda	.-batlaqda bitən bir gülə döndüm. (özün bəğənib, dəğərləndirib yalnız qalan kimsə)
batma	axırda heyvanlara özəl yemlik. - öküzün yemini bir dananın batmasına yatır , xanlıq düşündə görür . (batma : axırda heyvanlara özəl yemlik). .-sənsiz gecədir günlərimiz, batma atam dur , aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
batman	.-batman dəğər dür saçıb. (çox ağır sayqı sılağ yapmış) (çox ağır dəğər tutar biçmiş) .-batman yarım .-iki evi bir elədik, düğünü batman yarım . .-batman otur yüngül qalx.
batmanla	.-kəsəl batmanla , dərman darıyla ölçülər.
batmaya	sürə. qala. dəvam edə..-dünya nəyimə sürə mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.
batmış	çökmüş..-o isti könül, uçmuş duvarı, keçmiş sevgidən, çökmüş nə varı. .-tuşu yatmış, günü batmış . (tuşu : bəxdi) .-varsız tovsuz: varı batmış , tovu qaçmış , varı saviq tovu soğuş. (varsız tovsuz) . (tov : güc. enerji) .-yerə batmış . (qarqış).
batmışıydı	.-necə qolaymış sevib sevlmək, qıraqda qaldıq, gecin tanıdıq, batmışıydı gün , baraq aradıq (baraq : duraq. tufaq. mənzil).
batsağında	dibində.. ayağında. ətəyində. təkində.- oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (oxşalığı : ehsanı). (başında : üzündə)
batsın	.-səsin batsın . (qarqış). .-mənimki bitsin, səninki batsın .
battı	batdı . - bax döndü : umay yatdı.-umay yatdı, əkən olduq biçmədik, tikən olduq geymədik. -itib batdı , güllü çölə, çöllərə,

batur	.-utub utuzan batur , durmadan dartur. (yenən yenilən gürəşə doymaz).
bayar qutmaq	xoş gəldin demək.
bayaş	. şanbar. yoşaq (yumsaq). xoşunc. xoş. şux. çaxşay. coğuç. xurrəm. güləruz.
bayatı	.- bayatı dili , dilin bayatlığı. (bayatlığı : köhnəliyi. əsgiliyi)
bayatlığı	bayatlığı. köhnəliyi. əsgiliyi .-bayatı dili, dilin bayatlığı .
bayılası	.- bayılası oldum : başım uçdu. usum qaçdı. huşum getdi..
bayıldıcı	məst eliyən.-qazan qaynar, çər tövrəyə bayıldıcı (məst eliyən) alıcı qoxu yarar. (çər dövrək : dövrə bər).
bayımaz	. zənginləşməz. -kimə kim çələb verməyə, bayımaz, onundur onun, vergi həp çoxda az. (çələb : tanrı).
bayqu	müfdə.-ölüm bayqu (müfdə), ölünməz.
bayquşa	.-qutlu olsun bayquşa viranələr .
baylıq	devlət.-hər elin çıxarı seçdiyi baylıq .
bayraqıdır	.-dil elin bayraqıdır .
bayramı	.-yetib gəlyən el bayramı barıngıza qulayın-. (yetib gəlyən : qarşıdan gələn). (barıngıza : hamınıza) (qulayın : qutlayın) .
bayramla	bayram tut.- ilin sonun bayramla , görün işi sınağla. (sınağla : ölçüb biç).
baytın	baydın. bəyin . zənginin .-yardının canı ardaqtı, baydın malı ardaqtı. (yardının : yoxsulun) (ardaqtı : dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.
baytın 、	baydın. bəyin . zənginin .-yardının canı ardaqtı, baydın malı ardaqtı . (yardının : yoxsulun). (ardaqtı :

dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.

bazara .-ipliyi bazara çıxmaq. (əksikləri, pislilikləri, iç üzü açığa çıxmaq).

bazarda .-bazar**da** xandalanı, xan danışmaz yalanı.

bel .-əziziyəm dil açar, **bərk toprağı bel açar**, topraq sənin dil başqa, körpə dilin kim açar.
 .-istəyirsən bal çörək, **al əlivə bel kürək**.
 .-**kürəklə bel örtülü gərək**, göğüşlə üz açıq.
 .-düşmana **bel aldırba**. (düşmana gücün bəllətmə!. düşman qarşısında kəndini yığit göstər).

belbağı kəmərbəd..

belçantası küləpüşti.

beləkəy .-həp **beləkəy boyu bar**, yeti qabat donu bar (**bilməcə**). {boyu qısadır, yedi dənə kürkü (qabığı) var (**soğan**)}.
 .-həp **beləkəy boyu bar**, yeti qabat donu bar (**bilməcə**). {boyu qısadır, yedi dənə kürkü (qabığı) var (**soğan**)}.

belli .-bükük **belli analar**, qatıq yaşlı qarılar (**qatıq**: çox). (ağır yaşlı qocalar).
 .-yaşın oldu əlli, **yediyin bəlli**. (əlli yaşda yeməyivi gözlə)

beltən **beldən**.-**beldən aşıq** danışmaq. (soz söhbəti cinsəl işlərdən olan kimsə). (göbək altı danişiq).
 .-oğul **beldən**, söz dildən, iş əldən.

beş .-bir keçitlik bu yigitlik, **dünya beş gündür ötür**, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar,
 aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar. (misgin qılıc).

beşiq kəsmək **beşik kəsmək**. -doğmadıq cocuğa don biçmək, **beşik kəsmək**. (köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq). {bir nərsənin gərəklərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (**köpəyin**: çulun). (**quraqlamaq**: hazırlamaq).

beşiq .- beşik yapmış, sinin qazmış. (**sinin**: gorun)

beşiqtən .-beşikdən **gora**: ilkin sonkun.yaşam yolu.

beşində.	.- çilə (qussə) bilməz evrəndə, dördündə ya beşində. (beş altı yaşında uşaq)
beşiyə	qapıya.- qızı qoydun beşiyə , qalının qoy eşiyə. (qalının : cehizin).
beşiyi.	-qara topraq ala güllər beşiyi
beştə beşdə.-beşdə alacağım,	üçdə verəcəyim yok.
beti	üzü.- beti açıq olma, açıq betli ol (-beti açıq : açıq üzlü. sırtıq. utanmaz. namussuz). (-açıq betli : üzü yuxarı. uca başlı. namuslu)
betinə	üzünə.-betinə baxıb almaqıl, dibinə girib alqılan.
betli	üzlü.-beti açıq olma, açıq betli ol (-beti açıq : açıq üzlü. sırtıq. utanmaz. namussuz). (-açıq betli : üzü yuxarı. uca başlı. namuslu)
beyin	.-saysız sanasız (ölçüsüz) beyin düşünməz. .-üç yaşlı qoduqda olan civikliklə yaşayan beyin gəlişməz. .-yayda beyin qaynamır, qışda qazan neyləsin? .-içə sığmır, beyin çəkmir .-yoxpulun yoxsulluq dərdi, bəyin toxluq dərdi var. (yoxpulun : yoxsulun) .- beyin olmasın qarın əsiri.
beyinin	başın.- başın etmə qarnın əsiri.
beyinsiz	.-öğrəşməyən beyinsiz
beyni	.- inanc beyni kehəldər , işi gecəldər, başı gicəldər, huşu koralдар.
bez	.-arşınına bez tapılmaz. (birinin istəyinə uyğun tapılmayan) .-bu arşına bez olmaz. (sizin istəyiniz olasıdır) .- qırağna baxıb bez aldıq , danışdırdıq söz aldıq, qarı savduq yağıya qaldıq. (yağıya : yağışa)

.-qılınc çəkib baş alır, **arşın çəkib bez alır**, yorulduqda yer alır. (**yer almaq**: oturmaq)

bezəqtən **bezəkdən**. böyük, iri kündə..-əkməğin böyüğü **bezəkdən olur**.

bezi .-min darağda **bezi olmaq**. (çox nələrle uğraşmaq. başı çox qarışıq olmaq).
.-min daraqda **bezi var**. (**deyim**)

bezivi .-anasına bax qızını al, **dalışına bax bezini al**

bezmiş bıqmış. -dəm almağa könül yok.(**yaşamdan bezmiş**, bıqmış)

bəbəq **bəbək**. almacıq. -**göz almacığı**: gözünün bəbəyi.

bəbəyinə qarava. -çox qaraşma, göz qarava ağ düşər. (**qaraşma**: baxma).

bəcərikli işgüzar. carı. - **carı** quş avını alır.

bəfa .-kim **bəfa savın umarsa kişidən**, ürəyi yonqalmayar heç dərddən. (**savın**: sözün).(yonqalmayar: düzəlməz).

bəfalı bağıdalı..-**bağıdalı dos**, ürəkli yar qıyın günə düşməsin. (**ürəkli**: cürətli). (**qıyın**: ağır)

bəfalıdır ilqarlıdır.-quruyan yaprağın saplağı qopmayır öz gövdəsindən, **səndən ilqarlıdır qurumuş saplağ**.(saplağ: qılıp

bəhmən şəpə

bəxsiz . -**qutsuz** kişinin işi açılmaz.

bəxt .-bəxt olmasa **başda**, nə quruda bitər nə yaşda.

bəqənci. **bəğənci**. tərcihi.-kөнüllərin **bəğənci**.

bəqəndinsə **bəğəndinsə**.-yalanları **bəğəndinsə** yanıqdın. (**yanıqdın**: yandın. itirdin)

bəqənər	bəğənər. -kənül duyar könül bəğənər
bəqənmədin	.-əlindəkin bəğənmədin yavıqdın.(yavıqdın: korlandın).
bəqənmək	.-yaşam, istək, sevmək, bəğənmək
bəqənməsən	bəğənməsən.-bəğənməsən çıx yola çön sola. (deyim)
bəqənməz	.-yaza çıxartdıq dananı, bəyənməz oldu ananı. (hər iş gördün ipin ucun bırxma). (uşağa, balava güc versən, birinci atanasın danar).
bəqənməz.	.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).
bəqənmir	bəğənmir.-öz işini bəğənmir, güdür özgə bəğənsin.
bəqənsin.	bəğənsin.-öz işini bəğənmir, güdür özgə bəğənsin.
bəqləmə	.-bəkləmə gedəni, kəndi gəlməyəcək gülməyin belə.
bəqləmək	.-dört gözlə bəkləmək (deyim)
bəqləməz	bəkləməz.-sənin olan səni bəkləməz, çalış edin əlində . .-umud ilə yaşayan, umuqları bəkləməz. (umut ağız dadı, umuq yarın dadı.)
bəqləmir	bəkləmir.-yaşam bəkləyəni bəkləmir.
bəqlənmədik	bəklənmədik.-bəklənmədik iş sezən (ayıq. ehtiyatlı).
bəqlənməz.	bəklənməz.-qurtdan tikiş bəklənməz. (qurd yırtıcı doğar)
bəqləyəni	.-yaşam bəkləyəni bəkləmir.
bəqləyər	bəkləyər.-özsevərlik sevləməyi bəkləyər, sevləməyini öz bilən, sevləməyi neyləyər. (öz: haq. həq. töz. gerçək)

bəqsiz	bəxsiz. - qutsuz kişinin işi açılmaz.
bəqt	bəxt.-bəxt olmasa başda , nə quruda bitər nə yaşda.
bəqtdəvər	bəxdəvər. -demirsən bir təkdə var, ay qoş yatan bəxdəvər?!. (qoş : cüt)
bəqti bəxdi.	tuşu.- tuşu yatmış , günü batmış. -bəxdi açuq , qaşı çatuq. -bəxdi çönmüş : yanığ.. -yazıq tutulmadı, yanıq tutuldu. (yazıq : suçlu. günahçı).
bəqtinə	bəxtinə.-öz bəxtinə şıllaq atır. (qudurmuş)
bəlanı	çoru. qussəni..-qəm çoru getirir .
bəlasıda	.-balasıda var bəlasıda .
bəlasından	qadasından..-hardan gəlirsən – bülbul qalasından, niyə başın qanlıdır – dilim qadasından .
bələnməz	. buldarmaz..mundar olmaz -göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır.
bəlirincə	bilinincə. gəlincə.. ortaya çıxınca.- gerçək gəlincə , yalan qaçar.
bəlirtəc	qeyd
bəlgürür	bəlgürür. -gizləb tutsan sevinci, azraş günü bəlgürür , başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (azraş : azraq).(axar savruğur : axar gedər)
bəlləkli	məfkurəli
bəlləndim	.-islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neylər.
bəllənməz	.-sevgi seviş çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəğməz. (bəylər : gənclər). (çağ sürəsi: müddəti)

bəllər	.-kor dəğənəği bəllər kimi .(lap əsgidən, heç dəğişmədən).
bəlləyimdə	hafizəmdə
bənəfş	tox göy.
bənəfşə	göyçin. mor..
bənində	xalında..-yer almışam bir ovsunlu gözəldən, çıkdə olub qalacağam xalında!...(çikdə: nuqtə)
bəniz	.-bulğar məni avlaz göz, qara bəniz, qızıl üz . (bulğar : bulun, əsir edər). (ovlaz : avlaz . süzük. xumar). .-tutqun ürək, soluq bəniz , bulutlu göy doluq deniz.
bənti bərəni.	bəndi bərəni .-bir qoyun keçsə dərəni, qalan qırar bəndi bərəni .
bənzinə	üzünə.
bənzir	.-toyuq götünə bənzir . (büzük dodaq)
bərabər	çəkə çək.. dəş dəşə
bərabərlər	əşidlər.. musavilər.
bərə	.-qaldı arxada anılar, yaslayış bərə verməz . (yaslayış : yas tutuş).
bərədə	.-qutluq dağ ardında, dağ başında yerləşməyib, yatdığıın dərədə, çıxdığın bərədə durur .
bərədib.	.-qaşların dartıb, gözün bərədib .
bərətmək	yekətmək. .-gözün ağını köpətmək .{gözün ağını bərətmək (yekətmək)}.
bərqisən	.-topraq olda əzildicə bərkisən .
bərqisin	bərkisin .-kimiləri türkcə yazanda ayağı boşalır, tırığa düşür tatca yazır bərkisin .

bərqşməz	.-dartışmasan bərkişməz
bəs teqildir	-bəs değıldir: görməzdi ..-göydü göyərdi, nənəm mənı döğərdi, yumruqla görməzdi, toxmaqla döğərdi.
bəslədə	.-qurd balasın öz əlinlə bəslədə , meşə görkən ulayar.
bəslər	.-topraq ağacı bəslər , yapraq toprağı
bəsləsən	.-sevim gülün bəsləsən , sevlməyi boşlasan, evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.
bəslir	.- ağac bəslir öz qurdun.
bətbəxliyə	bədbəxliyə. qarquluğa. qarqışlara..-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (oylama: düşünmə). (yarqu: yaxçı)
bətərin	.-düşərsə əlimə, söküb tökerdim bətərin , yavuz fələyin.
bəy	.-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var/yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq/budaq məndə, barı səndə, Bir buluduq göy üzündə/yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevda,pətək məndə balı səndə. .- özü bəy , qadını bəyçə.
bəyçə	.-özü bəy, qadını bəyçə.
bəyənər	.-düz bəzənər, dağ bəzənər, çöl bəzənər, bağ bəzənər , el bəzənər , el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir.
bəyənmir	bəğənmir. -götümdən çıxdığım məni bəyənmir
bəyi	.-korlar bəyi təpə göz.
bəyi xanı	.-barımızdan keçər bir gün, ölüm donun geyib, sağ qoymaz bəyi xanı , ölüm yetmə alar canı, külə döndərir sümük qanı. (barımızdan: harmızdan).
bəylər	gənclər.-sevgi seviş çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəgməz.

(çağ sürəsi: müddəti)

.-bəylər işi buyruqilə, yoxsul **iş** əmək ilə yollanır

.-bəylər vardır gözü acın götüründə.

bəyoqlu **bəyoğlu.**-ağzı ağrı olmaqla, qoy bəy oğlu söyləsin

bəytə **bəydə.**-gündə irük yox, **bəydə qıyıq yox.** (gündə yox, bəydə xəta yox).

bəzəq **bəzək.**-göz yaşı, **yaşama bəzək olmaz.**

bəzəq alay **.-üzü alay,** içi halay (boş).. (**alay:** bəzək)

bəzəqləri **.-iləndi çalandı, bəzəkləri yalandı.**

bəzəqli **.-toy otağın bəzəkli qalsın.** (qarqış).

bəzəqtir **.-qadına bəzəkdir paltar,** ağacındır bəzəyi yarpaq.

bəzən **.-güzgüyə bax bəzən,** adamlara bax düzəl.

bəzənər **.-düz bəzənər,** dağ **bəzənər,** çöl **bəzənər,** bağ **bəzənər,** el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir.

bəzənir **.-yaz gəliri yaz gəlir, düz bəzənir, dağ bəzənir.**

bəzəyən **.-tiniş duruş bilməz gəzəgən,** al yaşıl geyib **özün bəzəyən.** (**tiniş duruş :** aram qərar)

bəzəyi **.-qadına bəzəkdir paltar, ağacındır bəzəyi yarpaq.**

biç orqula... -göy arpasın **orqula.**

.-özün biç, özün tik.

biçənin . **.-özü biçənin** özü tikir.

biçər **.-birisi əkər, birisi biçər,** birisi alar, birisi yeyər.

.-yazın əkər, **güzün biçər**, yayın tökər, qışın içər.

-kardeşim! **əkidiyin biçər**.

biçərsən .-hər nə əkərsən, **onu biçərsən**, hər nə əğirsən, onu çitərsən. (**çitərsən**: toxursan. tikərsən.)

biçəsən .-sevgi tuxum deyil əkəsən, əkdiyi **biçəsən**, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.

biçiqtdə **biçikdə**.-nə **biçimdə** oldun o **biçikdə** qopun

biçilə. .-seviş əldə deyil ölçülə, parça deyil **biçilə**. (**seviş** : eşq)

biçilər .- **boğaz biçilər**, göz qaralar, diz titirər, baş əsər.

biçilir .-fəlsəfə bilgilərdən oluşur, tarix olaylardan. hər kimin dünya görüşünə görə **fəlsəfə donu biçilir**.
.-səpdiyin **biçilir**, əkdiyin tikilir.

biçilir -buğda arpa **biçilir**.
{**tutuşdur**: -ağacdən **yemiş dərilir** -mərci noxud **yolunur**}

biçilməz. .-tərləmədən içilməz, **əkilmədən biçilməz**.

biçim .-içim devrimi, **biçim devrimi**, öz devrimi üz devrimi, baş devrimi aş devrimi. (**devrimi**: dəyişilmi. təhəvvülü).

biçimdə .-nə **biçimdə** oldun o **biçikdə** qopun

biçimidi formasıdı. .-gərək dediyimiz, **aldanmağın bir başqa biçimidi**.

biçində .-bir oğlan var **biçində**, sarı sümbül içində.(**tapmaca**). (**buğda**)

biçini yığını.. hasılı.-**yığımı yaxan** dəğirmanə çatmaz.

biçir .-əli yerdə, gözü gündə, **əkib biçir**, **yeyib sikir**. (kənd, köy yaşanı)

.-özü əkir, **özü biçir** .

-özü biçir, özü dartır.

biçirik .-ne ekdik **nə biçirik**

biçit . formət.

biçmədiq .-umay yatdı, **əkən olduq biçmədiq**, tikən olduq geymədik. (**umay yatdı**: bax döndü)

biçmək örəmək. oraqlamaq.

biçməli .-asdı (altı) bulağ içməli, üsdü gür ot **biçməli (tapmaca) (qoyun)** .

biçməliyiz .-yaşama anlam **biçməliyiz**.

bij .-önə atılan **bij olur**, arxaya qalan **gij**

biqə **bikə**. qızxanım. duşizə

bıqmış .-dəm almağa könül yok.(yaşamdan bezmiş, **bıqmış**)

bil .-sevənin bil sən ilə paylaşacaq sevilərin.

bileydim .-nə **bileydim unudardın belə tez**, sevməseydim səni heç böylə də gec.

bileydimki .-sanadım mənki belə sən gedisən, **nə bileydimki bigün səndə ana yalvarasan**, bir yol axşam çağı gəldin
bizə sən gün batası, söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.

bilə 1. birlikdə. bahəm- **bilə yaşam** qolay değil, ayrıq yaşam onay değil.. (**ayrıq yaşam**: yalnız yaşamaq).
(**onay değil**: ağla batan, məqul deyil).. **1**. itit

biləq, bilək.-dərdli ürək, **güclü bilək**.

biləqiz **biləkiz**.-topraq əksən su istər, suyu gəldi suvarmaq, becərdə biç bol ürün, iyi dilək, **güclü biləkiz olsun**.

biləqlik	biləklilik. qolbaq.
biləliqtə	biləlikdə. birgəlikdə. bəhəmlıqda. -biləlikdə çəkılən dərd, yüngül gələr.
biləmək	. ititmək
biləməz.	.-olduğun bilməyən, olacağı biləməz.
bilən	bacaran. -sevməyi bilən azdır sevgisin itirən çoxdan çox. .-bilməyən biləni danlar, bilən, bilməyəni danlamaz. .-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşırmaz.
biləni	.- bilməyən biləni danlar, bilən, bilməyəni danlamaz.
bilənləri	.-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşırmaz.
bilənməz	.-ölüm qaynıt (qaynaq) durar çəkşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (çəkşinməz: dartınmaz).
bilər.	itidər.-iyi qeyçi kəndi kəndini bilər. .-bir erkək bilsə bir kişi bilər, bir qadın bilsə hammı bilər .-sevgi durmaq bilməz, yoxluq bilər.
bilərim	ilərim. bacararım
bilərmiş	.-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşırmaz.
bilərzik	. qolbağ
bilətib	bilədib. itildib.
biləyin	.- gücənsədə biləyin, qaçınsada diləyin, təlimsədə biligin, dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (təlimsədə: çoxalsada). (dərman: dəğirman).

bilici	bilən.
bilik biləklə.	.-quşun gücü qanatla, balığınki üzgəclə, kişininki bilik biləklə.
bilic	bilik.-bilik yolun qapayan, bilməzliyə yol açar .- gəngəşli bilik utraşur , gəngəşsiz bilik opıraşur. (utraşur : uzlaşır. davamlı olur). (opıraşur : öprəşür. əprişir. işdən düşür). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsiz bilik öprəşür).
bilic	biligin.- gücənsədə biləyin, qaçınısada diləyin, təlimsədə biligin , dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (təlimsədə : çoxalsada). (dərman : dəğirman).
biliclə	.- ər biliklə ucalar , quş qanatla uçar.
bilisiz	biliksiz. ilimsiz. elmsiz..-biliksiz heç bir iş yapılmaz.. (gördüyün bilmək gerek)
bilisiz	biliksiz.- oğlan iliksiz, biliksiz. (oğlan : oniki ondördə ilk gənclik)
bilim	.- us qaynağı, bilim. (bilim : ilim). (us : ağıl) (qaynağı : coğrağı)
bilimli	- bilgin inanc. elmi inanış.- bilimli inam oldusa ər igidlər bəslənər.
bilincə	.bacardığınca- yaxcılıq elə bilincə , verdinəsə təlim qıl. (təlim : çox)
bilinincə	bəlinincə..gəlinincə. ortaya çıxınca.- gerçək gəlinincə , yalan qaçar.
bilinməz	-ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz , yaşın ötər görsədər, bırxmış iz silinməz. .-üz arxası özü var, özün bulub tanınmadan bilinməz.
bilipitik	dayirətülməarif.
bilir	.- kim bilir , açmamış yarın, kim bilir , doğmamış qarın.
bilirəm	.- bilirəm , burdan ora, ara var, ayrılıqdan düşən, yara var

bilisiz -itlə yatan, bitlə durar- demişlər.

onlar çalışırlar işi dalaşmağa yönətsinlər. it hürər.....

bilıyuttda -**bilıyudda dərş oxuyan:** öyrəngən.. danişcu.

bilqə .-**bilgə aldında dilivi dart,** usda aldında əlivi dart. (**dart:** çək. saxla). (**aldında:** huzurunda)

bilqəlikdur .-qanmamazlıq böyük suç, **bilgəlikdur baş ərdəm.**

bilqılən **bilgilən.** bacarqıl.-çalış sevməyn bilgilən. (**bilgilən:** bacarqıl)

bilqılərdən .-fəlsəfə **bilgilərdən oluşur,** tarix olaylardan. hər kimin dünya görüşünə görə fəlsəfə donu biçilir.

bilqim **bilgim.**-mənsiz necəsən, **bilgim yox,** sənsiz yanıram, bilsin o.

bilqin. -**bilgin i**

bilqinə bildiyivi.-bilginə uy açılısın gözün. (bildiyivi yoxlasan, gözün açılar)

bilqisayar **bilgisayar.** kampiuter.

bilqisin **bilgisin.**-yaş sevgisin, yaş **bilgisin** danan, **arzumaz.** (yaş: gənc). (**arzumaz:** istəklərinə çatmaz. nakam qalar)

bilmədigin tanımadığın.-bilmədigin suya dalma.

bilmək başı çıxmaq. anlamaq.

bilməli. .-sevməyini bacaran, **unutmağı bilməli.**

bilməyən .-sevmək çalac kimidir, **bilməyən kötü dinlədir.** (çalac: musiqi aracı)

.-**gərəklini bilməyən,** gərəksizin nə bilər.

.-**ögrənməyi bilməyən,** çox iləri gedənməz.

.-**olduğun bilməyən,** olacağın biləməz.

.-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, **ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə.**

bilməyəni .-bilməyən biləni danlar, **bilən, bilməyəni danlamaz.**

bilməz .-ölən **bilməz** çevrədəkin sinsidər.

.-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış, **yoxsa bilməz bilərmiş bilən**, bilənləri çaşırmaz.

.-yaşam **bilməz** ölümü, yaşam keçər dönümü.

-qırıq **bilməz** umud yox. (**qırıq**: şikəst)

.-sevgi durmaq **bilməz**, yoxluq bilər.

.-sincilik görməyən, **dinlik nədir bilməz.** (**sincilik**: girifdarlıq)

.-duyan könül yaş saymaz (**bilməz**) .

.-**kişinin kötüsü iyilikdən bilməz**, qursaqsız ögüt versən götürməz

bilməzin .-bildiyin edin, **bilməzin sorun.**

bilməzlərə qafillərə.-**bilməzlərə** uyan olsun. (**qafillərə** xəbər olsun)

bilməzlərin .-ögrən ögrən uğur ola, **qoyma bilməzlərin çoxala!!**

bilməzliyə .-bilik yolun qapayan, **bilməzliyə yol açar**

bilmir .-gecəni gündüzü sənsiz tikirəm birbirinə , **baxa bilmir aya sənsiz** gecələr birdə gözüm.

bilmirsiz .-ya **bilmirsiz**, ya bildirmirsiz.

bilmiyənin .-vurmasını **bilmiyənin**, topuzu öz başına dəgir (enir) .

bilməzin .-bilməzin doğru kişi, olmazın ölmək işi, nə suçu doğanda gör, nə manı öləndə bil, bir varlığın bir yoxluğun ortasıdır -yaşam gücü-. (**olmazın** : inanılmaz)

bilsə oxusa..-hamı öz işin oxusa, çətinlik qalxar.

bilsən .-türkcə **bilsən**, yağ kimi bala qarışar, özü axar. (**özü**: cirqəsi)

bilsin	.-mənsiz necəsən, bilgin yox, sənsiz yanıram, bilsin o .
biltə	.- çalış bildə öz işin, ağrı versə öz dişin.
bilgiğindəndə	bildiğindəndə .-yaşam bildiğindəndə qısadır, oduki dadın çıxar
biltiklərin	.-yaş keçincə bildiklərin çaşılar. (çaşılar : yanlışla uğrar)
biltiklərin	bildiklərin . tanıdıqların. - bildiklərin görməli, tanışların sevməli
biltiqləri	- bildikləri yügüt. (yügüt : uyqula. işə sal)
biltirgə	.. bildirgə .duyuru. bildiri. bildiriş. bildirim. manifest. bəyaniyyə. bəyannamə. yayın. yazılı olaraq yapılan açıqlama.
biltiri	.. bildiri . duyuru. bildirgə. bildiriş. bildirim. manifest. bəyaniyyə. bəyannamə. yayın. yazılı olaraq yapılan açıqlama.
biltirim	bildirim . duyuru. bildiri. bildirgə. bildiriş.. manifest. bəyaniyyə. bəyannamə. yayın. yazılı olaraq yapılan açıqlama.
biltiriş	bildiriş .duyuru. bildiri. bildirgə. bildirim. manifest. bəyaniyyə. bəyannamə. yayın. yazılı olaraq yapılan açıqlama.
biltirmək	bildirmək . ilətmək. ittila vermək.
biltirmirsiz.	.-ya bilmirsiz, ya bildirmirsiz .
biltiyin	.- bildiyin edin , bilməzin sorun. .-birpara dedi gedmə, birpara dedi ged, hamını dinlə, bildiyin ed. (birpara :. bəziləri).
biltiyin	bildiyin .- bildiyin edmiş aparar.

bir hən bir yox .. gün aşırı

bıraqtım .-mən oxudum **inanmadım bıraxdım**

birazıkəbiri..bəzisi.-adam böylədir, **kəbiri** yalan, **kəbiri** yılan olur.

birbirimizi .-birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək, çoğun yetəricə acıdır. (**çoğun**: fələk. cihan)

birbirin .-amsaxla qurumsaq **birbirin tapar**. (**amsaxla**: arvad bazla)

birbirzdən .-tarım **birbirzdən** əsirgəməsin. (**yarqış**)

birəysəl fərdi.

biri .-biri yatar **biri** qalxar

birinci ilkin..-ağac gətirən **ilkin döğülür**.

birisi .-birisi əkər, **birisi** biçər, **birisi** alar, **birisi** yeyər.

biriz .-biriz min olsun, miniz saysız. (**alqış**). (**deyim**)

.-ikimiz **biriz**, iki görmən bizi.

birqar **birkar**. birlikdə. biryerdə. bahəm.

birqə **birgə** qoşa.-əməklə yemək birgə **doğmuş**.

birqəlikdə **birgəlikdə**. biləlikdə. bahəmlıqda.-**biləlikdə** çəkilən dərd, yüngül gələr.

birdə ilə.-qız birdə gürəşmə, qısraq birdə yarışma. (**qısraq**: gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan.)

birdəşir .-ip **birdəşir** hörgün olar. (**hörgün**: eşmə ip)

birdliqtə **birdlikdə**. bilə. bahəm.

birliqtə	birlikdə. birkar.. biryerdə. bilə.bahəm. -birlikdə gedmək: ayaqlaşmaq. - bilə yaşam qolay değil , ayrıq yaşam onay değil.. (ayrıq yaşam: yalnız yaşamaq). (onay değil: ağla batan, məqul deyil).
birliyi	.-könül birliyi , iç birliyi . (çox sıxı işbirliyi).
birpara	bəziləri.-birpara dedi gedmə, birpara dedi ged, hamını dinlə, bildiyin ed..
birtənə.	birdənə. tangtay. yeqanə.
biryerdə	birkar. birlikdə.. bahəm.
bişumar	saysız.&
bit	-subayın it çörəyin, bit yaxasın yeyər. (subayın: bekarı) .- bu dünya bit bazarıdır , satan tazə, alan köhnə, satırlar düzgün insanı, alırlar hər qurumsağı.
bitəcək	.-sevginin yazı yok güzü, sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.
bitən	.-inanc bitən yerdə , ümüd qırılır.
bitən	.-iş bitən deyil , gücdür bitən.
bitər	.-bəxt olmasa başda, nə quruda bitər nə yaşda. .-kasıbın əkdii bitməz, sikdiyi bitər . .-qoca qarının günü bitər , sözü bitməz. .- sanma sevgi sənə başlar, səndə bitər. -ot kökilə bitər.
bitiq	bitik. bitgi. göy.-qışda bütün qar düşər, yazı bitik çiçək önüşər.
bitin	.-yatar yatar başı şişər, duranda bitin arar , əti verər pişiyə.

bitir	.-yaşam bitir , könül sürür istəyi.
bitirər	.-kişi itirtsə, tanrım bitirər .
bitirir	.-fırlanır çoğun, kiminə yemək bitirir , kiminə əmək. (çoğun : dünya)
bitirmə	.-sevincivi itirmə, titirmə, bitirmə . (titirmə : titrəmə. güvənli ol)
bitirmək	tükdəmək.. tükətmək
bitirməz	.-dünya durunca dursa, işin bitirməz köçər. (tapmaca) (işçil kişi)
bitirməz	.- tələsmək iş bitirməz , öt itirir. (öt : vaxd. çağ)
bitirsə	- düş bitirsə , yaşam bitər
bitirsə	.- düş bitirsə , yaşam qırılır. (düş : xəyal)
bitişi	.-günlərin ötüşü var, sözlərin bitişi yok .
bitqi	bitgi . bitik. göy.-qışda bütün qar düşər, yazı bitik çiçək önüşər.
bitmə.	.-qara badımcın kolu kimi yol üsdə bitmə .
bitmədən	.-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım son ucuna. .- sevgini bitmədən , canlını ölmədən, anlamaq günün bəkləməz, iş keçirsə bırax, gəlırsə tut. .-yaş keçmədən, iş bitmədən , gecikmədən alan aldı, qalan qaldı.
bitməz	.- bitməz qələmə dəli başında, onbeş ola ya əlli yaşında .-kasıbın əkdiyi bitməz , sikdiyi bitər . .-qoca qarının günü bitər, sözü bitməz . .-tapdaq yolda göy bitməz .

bitmiş .-oxu bitmiş, yayın asmış. (**yayın**: kamanın)

bitsə -qayğı bitsə, sevi qırılır. (**qayğı**: marağ. diqqət. təvəccüh) .

bitsin .-mənimki bitsin, səninki batsın.

.-ağzınıza **gül bitsin**. (**alqış**: təşəkkür)

bittən.-yaman qadın başın yubay, **bittən göröt**. (kötü qarı başını yıxamaz, bitı suçlu çıxarır).

biyimək .aldışmaq. üns tutmaq.

bizi .-ikimiz biriz, **iki görmən bizi**.

bizov .-evdəki **bizov** öküz olmaz (eşiyə çıxmaldır)

-öküz ayağından ,**bizov başı olmaq yeğ**.

biztə .-qayqanaq yeməli, **bir gün bizdə** bir gün sizdə.

biztən **bizdən**.-balta sapı yadçıl ağacdən olur, biz qırılsaq ancaq **bizdən saz olur**. (**yadçıl**: yaban)

.-**bizdən duvarı** alçaq tapmadı.

.-yetir **bizdən salamlar**, sağ yaşasın alanlar

.-əti sizdən, **sümüyü bizdən**.(çox bilmişə deyilir).

boqanaq hava **boğanaq hava**. bürküt..

boqanaq **boğanaq**. burağan. girdbad. qasırğa.

boqar .-gümanlar sevgini boğar. (**gümanlar**: quşqular. şəgglər)

boqaz **boğaz**.-kor **boğaz** .(gərəkli olan, qaçınılmaz nərsə).

.- **boğaz biçilər**, göz qaralar, diz titirər, baş əsər.

.-çəğnənməz **tikə boğaz tıxar**. (**boğaz tıxar**: boğar)

boqaz	boğaz. udlaq.. həlq. hulqum.
boqazdan	boğazdan. -ölüm boğazdan olur
boqazı	.-böyük tikə boğazı yırtar .- dəğirman boğazı boş qalsa , daş daşı yeyər. (sürtər)
boqazlarda .	.- qayalı boğazlarda yön arayan bir gəmi.
boqsun	.-yetərki günüm doğsun kitirim boğsun. (kitirim : mükəddərligim)
boqturarlar	boğdurarlar. -iti itə, adami adama boğdurarlar
boqulan	boğulan. - boğulan əlin kolada atar, kosada .- boğulan ilanada dolaşar. - boğulan əlin köpüyə atar
boqulmaq	boğulmaq. -göz yaşına boğulmaq : çox ağlamaq
boqulmaz	boğulmaz. - gələn qovulmaz, doğulan boğulmaz.
boqulmaz	boğulmaz. - ingilli it boğulmaz. (ingil : heyvanları qurd boğmasından qorumaq üçü iti bizli həlqə). (ingilli it qurd ağzıyla boğulmaz).
boqulsa	boğulsa. -kin boğulsa , sevinc doğar.
boqulur.	boğulur. -biri iyini boğur, biri kötüyə boğulur.
boquluruq.	boğuluruq. -sevgilər söygülər ara (arasında) doğuluruq, bulmasan yerin boğuluruq.
boqur	boğur. -biri iyini boğur , biri kötüyə boğulur.
boqzar	boğzar. sıxar. qussələndirər.

bolar	-boltdu bolar: hətmən olar. hətmən belədir.
bolasar	.bollatar. bərəkət verər. -kişi qolasa, tarı bolasar . (qolasa: işləsə). (bolasar: bolladar, bərəkət verər) -kişi qolasa, tarı bolasar. (qolasa: işləsə). (bolasar: bolladar, bərəkət verər)
bolladar	. bolasar.. bərəkət verər. -kişi qolasa, tarı bolasar. (qolasa: işləsə).
bolluca	təlim. -təlim təlim danışdı. -əlizə qoluza bolluq . (alqış)
bolluq	.-cibiz dolu olsun, yaşamız bolluq . (deyim) -boltdu bolar: hətmən olar. hətmən belədir.
boran	(bilməcə)..-qovulsa yetişməz, boyun burmaz, uslayu desən əldə durmaz, qalxsə vurub yıxar, nə soğuş sayar, nə soğuş vurur. (soğuş. boran). (uslayu : məqul. ağıllı).
boranla	.-bulut gələr boranla , hər nəsnədə oranla. (oranla : ölçüsüylə).
borc - borc almaq:	ödünə almaq.
borc ..	ödünə. qərz. .-görməmişdən borc alma . .-götvərəndən borc alma , siki duranda istər. .-qonşuya borclu ol, borc vermə .
borclu	.-borclu olana, il çabuc keçər .-qanan borclu qalar qanmaza .-qonşuya borclu ol , borc vermə.
borcu	.-uçan quşada borcu var! (çox boşludu). .-yamanlığı dəğməsin, borcu qalsın yaxşılıq.

borcun ödəyin.. -**ödəyin vergilən.**

boru quvur. govur..-qıvrışıq quvur, **tüstüsü düz**, buruşuq yuva, doğruşuq ilan.

bostan **bosdan**.-xam yer axdarır **bosdan atmağa.**

.- **şahla bostan əkənin**, tağı çiyində bitər.(şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar) .

bostana .-göz qışqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan, **pozuq bostana vurma talan.**

bostanı -**könül bostanı.**

boş .-boş damarda qan olmaz, yumurtada qıl olmaz

.-**boş** tutarsan şollanar

-**başı boş:** hovan.-uslu başda bilər, **hovan** başa gələndə.

-**əli boş** üzü qara

.-yolun boş olmasın.

-**boş ürək.** ölü ürək.-ulu ağac, **boş toprağı**, ulu amac, **boş ürəyi bağənməz.** (**boş urək:** ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

boş ver . sayğıрма. sayma..-saxlayırsa qayğıрма, **saxlamırsa sayğıрма.** (**qayğıрма:** niyaran olma. narahat olma).

boş.. halay. alay..-üzü alay, içi halay (boş).. (**alay:** bəzək)

-**cibi boş**, içi xoş.

.-pozu çox, **cibi boş**

boşa .-**boşa** çıxdı ortaqlığımız, sürüb gedər yaşamımız.

.-yaman arvad, yaman qonşu yaman at, **birin boşa**, birin boşla, birin sat.

-barqaca oylanıb yaşa, çəkdiyin əmək **gedməsin boşa.** (**barqaca:** həmməşə). (**oylanıb:** düşünüb). (oraz)

.-yaman qonşu, yaman arvad, yaman at, birindən köç, **birin boşa**, birin sat

boşadan açatan. azad edən.-bu bulğadan kimdi məni boşadan. (**bulğadan:** böhrandan).

boşalıb	.-olsunki düyünlər (çətinliklər) boşalıb , düğünə (toya) dönsün . (olsunki : inşallah)
boşamaq	.-subaya boşamaq qolay gəlir.
boşandinsa	.-çəkib gedmək boşandinsa , yerli düşər unutsam.
boşanma	.-evlənməklə boşanma bir dınqanın iki üzü. (dınqa : dəmirsi pul. qara pul).
boşarla	.-tez duranla, tez alan, tez boşarla tez satan heç bir ötün ökünməz. (ötün : zaman)
boşquyam	.- boşquyam , hər gələnin dosduyam.
boşla	.- gedəni boşla , yarını yoxla.. (yoxla : düşün) .-yaman arvad, yaman qonşu yaman at, birin boşə, birin boşla , birin sat.
boşlasan	.-sevim gülün bəsləsən, seviməyi boşlasan , evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.
boşlu	.-ev satan bir il varlı, ev alan bir il boşlu olar
boşluq	.-ölməyə nədən arama, bir "boşluq" yetər.
boştur	boşdur . havadır. kövündür. -ussuz ilə uslaşmaq kövündür. (ussuz :ağılsız). (uslaşmaq : məəqul dərbəşmək). (kövündür : boşdur. havadır)
boşudur	.-yarqınmışın danışdığı boşudur, amma boşuna döğüldür . (yarqınmışın : rəhmətligin) (boşuna : müfdəsinə)
boşuna.	müfdəsinə.-yarqınmışın danışdığı boşudur, amma boşuna döğüldür . (yarqınmışın : rəhmətligin)
boşutmaq	açatmaq. azad etmək. ötürmək. çıxartmaq.xilas etmək. -parayla tutuqları boşutmaq . - pul ilə əsirləri açatmaq
botun	el. xalq. -bodun sağ olsun , yeməyə aşı olsun, atmağa daşı.
botun	bodun . ilgə. elgə. millət

boy diraza.

.-boy demədən başa qıl!

.-boy atıb: böyüyüb.-güllər səni gözlür, **boyu atıb çiçək versin**

boya **.-yalnızlığa yox** **boya**, hər sevgiyə **bir boya**.

boyadı **.-hər boyayı boyadı**, qaldı findıq boyası. (önəmsiz nərsələrlə uğraşmaq).

boyaq **.-qaradan artıq boyaq yox.**

boyalı **.-hər yanda göy, göyə boyalı.**

boyamaq **.-göz boyamaq** .(aldatmaq).

boyan boyub **.-qaranğını yıxıb durub, dan gəliri, dan gəlir, allı dürlü boyan boyub**, yaz gəliri, yaz gəlir.

boyası **.-verilmiş miniyin boyası sayılmaz. (sayılmaz:** önəmi yox. muridi təvəccüh olmaz)

boyasız. **.-dadsız boyasız günlər**

boyayı **.-hər boyayı boyadı**, qaldı findıq boyası. (önəmsiz nərsələrlə uğraşmaq).

boylanan **.-yollara boylanan** boyu qurban.

boyların gövdələrin. vücudların. cismlərin. -bara bara yaşırıd (gizlətdi), **uca dağlar boyların. (bara bara:** bala bala. ged gedə).

boylasun **.-boyum boylasun**, soyum soylasun. (**alqış**). (elim böyüsün, qalxsın, nəslim sürsün).

boylayanlar **.-eşq dənizin boylayanlar var.**

boylu **.-kimi ölümə boylu.**

boynun **.-dəvəyə qanqal gərəksə, boynun yüz yerdən uzadar. (qanqal:** tikan)

boysanmaq	məğrur olmaq
boysansan	məğrursan.
boytan	.-yaşam boydan çox güdə , olanları saxlamaz, gələnləri gəlməzləri gözləməz.
boytaş.	boydaşı . yanağın. yaşam yoldaşı
boyu	.-dərdi dünya olanın, dünya boyu dərdi olur. .-yanqu (kişi) yaşam boyu inancın əsiri, dustağı olmuş. .-həp beləkəy boyu bar, yeti qabat donu bar (bilməcə). {boyu qısadır, yedi dənə kürkü (qabığı) var (soğan)}. .-sıkan boyu var, daşsaqcan burc atır. (burc: həbb. qurs)
boyum	.-boyum boylasun, soyum soylasun. (alqış). (elim böyüsün, qalxsın, nəslim sürsün). .-boyun bükmə, yaşın tökmə, bana küsmə, nə olur. .-qovulsa yetişməz, boyun burmaz, uslayu desən əldə durmaz, qalxsə vurub yıxar, nə soğuş sayar, nə soğuş vurur. (uslayu : məqul. ağıllı). (bilməcə). (soğuş. boran). .-başardıqca igid kimi ər kimi, boyun ağmə paşa olsun xan olsun
boyuna	.-tarım eninə boyuna ömür versin. .-əninə boyuna, ağına bozuna baxmamaq.
boyunbağı	boyunluq.
boyunluq	boyunbağı.
boyuva	.-yollara boylanan boyuva qurban .
boz	külsi.
bozalar	busar. pular.. rəng dəyişər.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbül güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (yaşıl ösər: göy gögərər). (alğa: alala. lala). (busar: pular. bozalar. rəng dəyişər).

(**tovsar** : qaçar. atılıb qonar)

bozı .-pişiklərin balası, **ağı-bozı qarası**

boztaq **bozdağ.** buladağ.

bozu .-ağ qara görmə dünyanı, alası var, **bozu var.**

bozuna .-əninə boyuna, **ağına bozuna baxmamaq.**

böcəqçil .**böcəkçil.** həşəreçil.

böqrünə **böğrünə.**-əllərin **böğrünə** döşənsin. (öl!). (**qarqış**)

böqüş **bögüş.** fəlsəfə.

böləmək < **öləmək.** **üləmək.** (biçmək. kəsmək)

bölüq **bölük.** bılok. qismət

bölüşmək .uluşmaq. üləşmək.

bölüşmək paylaşmaq.təqsimləmək.

bölüyü ülüşü.. qisməti . **-ulu ülüşü:** böyük bölüyü. böyük qisməti. çoxu. .-yaşamın ulu ülüşü yuxuya gedir.

böri **-böri burca uluşdu:** qurd ulu ulu uladı.

börq **börk.**-başız **börk olmaz**

.-başda us olsun, **börk tapılır**

-keçələ börk yaxcı, kiçiyə toyluq. (**toyluq:** şənlik)

börqü **börkü.-börkü** qoltuğunda düşünmək. (bir soru üzrə uzun uzadısiya düşünmək).

börqün	börkün. -saltanat tacın geyürsə baxt, qurranma kim, neçə sultan börkün almıştır. (qurranma :məğrur olma)
börqünlə	.-öz börkünlə danış bir. (danış bir : məsləhətləş bir)
börləyu..	qurd kimi.-ulşub ərən börləyu .
börüyə	.- qılavuz olmaz börüyə , yemidir hər nə çıxsə üzünə
bötü	bödü. hələ yaşına girməmiş dəvə yavrusu
böyüdüyündə	.-böyüdüyündə, su olub yerə keçeydin. (qarqış).
böyüğü	.- əkməğin böyüğü bezəkdən olur.(bezəkdən : böyük, iri kündə)
böyüq	.- böyük adı çəkən istir. - böyük tikə boğazı yırtar - ərə gedəndə böyük qız , işə gedəndə kiçik qız
böyüqlər	.- böyüklər ətəyi gen olar
böyüqlərə	.- uşaqlar böyüklərə baxıb ullağar. (ullağar : böyüyər)
böyüqtə	.-kiçikdən başla, böyükdə qurtar .
böyüqüz	.- böyügüz buyruqlu, ininiz (kiçiyiz) qulluqlu olsun.
böyür	.- kiçikdisə böyür , oğlandısa ulur, iqtidisə qocur. (kiçikdi böyüyər, oğlandı ulular, igiddə qocalar).
böyütmək	gelişdirmək..
böyüyər	ullağar.. - uşaqlar böyüklərə baxıb ullağar .
bu	bul..-bul evrəndən əl üzən , olbirinə göz tikər.

bucaq	.-mən aradım onu bucaq bucaq . (aradım : ardadım)
bucaqa	bucağa .-qarısqalar yığışdı, aslan bir bucağa sıxışdı
bucaqı	.-qaraqarılarnı otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı . (qaraqarılarnı : hırdan düşmüş)
bucaqı	bucağı .- qara günlərin qutsuz bucağı , qarılarnı otsuz ocağı.
budaqlar	.- evlənmədən , güllə budaqlar dolu , evləndinsə küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (gizirqan : gizikgən. gəzənə).(u çmuğu : cənnəti)
buhurdan	tütülük.
buq	.- buğ saqqalım başıma qurban.(deyim)
buqaq	buxaq . ğəbğəb.
buqca.	buxca .dərək. bağlı
buqları.	.-tülkü quyruq buğları . (goran buğu). (şlələr dilindən)
buqlasada	.-yanmamış odun buğlasada , tüstüləməz.
buqta	.-arpa əkib buğda güdmə. .-arpa dənəsi olmaqdansa, buğda samanı ol .
buqta	buğda .- qızlıq olsa buğda al , arvad ölsə qızın al. (qızlıq : qıtlıq) - buğda arpa biçilir. -arpa əkən arpalı, buğda əkən buğdalı (olur) -(tapmaca).-bir oğlan var biçində, sarı sümbül içində.(tapmaca). (buğda)
buqtalı	buğdalı .-arpa əkən arpalı, buğda əkən buğdalı (olur)

buqün	.- bugün qonaq, yarın yolaq. {bugün qonaq, yarın getmə (yolda)}.
bul	bul. bu. -bul evrəndən əl üzən, olbirinə göz tikər.
buladaq	bozdağ.
bulaq	.-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (çoğar: çoğ çoğ vurub qaynar) .-asdı (altı) bulağ içməli, üsdü gür ot biçməli (tapmaca) (qoyun) . .-soyuq sulu bulaq yalı, duru ol. (yalı: kimi). -kiçik bulaq: zinə bulaq. -zinə bulaq: kiçik bulaq. -bulaq olmaz: çağlamaz. coşmaz...-deniz olan yerde dərə çağlamaz.
bulaqa	.-əl atırsa bulağa , uğursuza quruyar
bulaqı	bulağı .-hörüyü hörüksüzdən qoruyan, damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən . (hörüyü : duvarı)
bulaqlardan	.-heç keçmədi bu dağlardan, heç içmədi bulaqlardan , küsük qaldı yatanlardan, köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar.
bulandırır	.-göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır. (buldarmaz : bələnməz.mundar olmaz)
bulanıb.	.-su başdan bulanıb .
bulanıq	çalğa > çamra.. lilli.- çalğa sudan balıq tutmaq.
bulaş	.-dəli ilə yoldaş, yolda poxuna bulaş .
bulaşıq	kitməkli. kirli. çirkli..
bulcağı	bulcağı. qənimət.-bu evrəndə bulcağı bil dəmi sən .

bulqadan	. bulğadan . böhrandan -bu bulğadan kimdi məni boşadan. (bulğadan : böhrandan). (boşadan : açatan. azad edən)
bulqan	bulğan . fırtına.-yaşamın bulğanı içrə görüsən hər kiminin düz üzünü. .-küşən dəniz, qalın qalıq. (çoşan dərya, bulqan hava).
bulqanlı	.- qara bulğanlı gecə , görməz olur yolda gözümlə, titrəyir canda ürək, dan atacaq gün doğacaq.
bulqar	bulğar. bulun, əsir edər.- bulğar məni avlaz göz, qara bəniz, qızıl üz.
bulmadın	.-umduğun bulmadın , bulduğun sev.
bulmasan	.-sevgilər söyğülər ara (arasında) doğuluruq, bulmasan yerin boğuluruq.
bulnar	.-bulnar məni solas göz, qara bəniz, qızıl üz. (bulnar : əsir edər). (xumar gözlər əsir edər məni). (solas :. (< solmaq : axmaq). axan. məst. xumar. məxmur)
bultarmaz	. buldarmaz: bələnməz.mundar olmaz -göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır.
bultuğun	.-umduğun bulmadın, bulduğun sev.
bultuğun	bulduğun .-olduğun görüb, bulduğun sevən.
bultun	buldun. gördün.- özünü buldun yorulmuş , sor doduva nə çəkir.
buluduq	.-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə, bir buluduq göy üzündə , yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevda,pətək məndə balı səndə.
buluşmaq	mulaqat etmək.
bulut	.- bulut ağlar yer çağlar. (çağlar : coğar. coşar) .- bulut gələr boranla , hər nəsnədə oranla. (oranla : ölçüsüylə). .- bulut keçdi yaz keçdi, günler keçdi yaş keçdi. (yaş : gənclik)

.-**bulut ağır çimənə** güllərinə, ki görür güzdü gələn soncu baharı üzünə.

.-havada **bulut**, sən bunu unud.

.-göydə bulut hörlənər, yerdə itlər hürlənər. (**hörlənər**: hörülüb gedmək)

-yanar qalmış ağac kollar, susuz çöllər göyü gözlər, **su çatdırırsın bulut göydən**

-(tapmaca). –yerdən uçar, göydən yağar. (**bulut**)

.-**axşam qızarsa bulut**, əgnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (**əgnən**: **əğinən**) .(**kəpəyi**:

kəpəngi). (**yaba**: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)

.-qarabaxt topu, **qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü**.

bulutdan

.-**ağ bulutdan** yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (**çoğar**: çoğ çoğ vurub qaynar)

bulutlar

.-**bulutlar** dağayıb (sıtqayıb) , yağmur ağıladı. (**dağayıb**: sıtqayıb. höggə. için çəkib)

.-göy üzü qapıq (tutuq), **bulutlar dolu**.

bulutlu

.-tutqun ürək, soluq bəniz, **bulutlu göy doluq deniz**.

bulutuz

.-**buluduz** yağar olsun, sularız axar olsun, ocağız yanar olsun. (**yarqış**: rəhmət)

buncağız

(yazıq.zavallı).

bura

.-bura bura: burcudə burcudə. .-hanı bura bura gələnələr, mənəm mənəm deyənələr, indi gör necə onlar topraq olub yatırlar..

buraxıb

. qoyub.-**qapını qoyub**, damdan düşür.

buraq

qoy

buraqan

burağan. girdbad. qasırğa. boğanaq.

buram

- **burum burum**: örüm örüm. hörüm hörüm. hörəm hörəm. buram buram.-örüm örüm gövüslüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın.

burat	.(buratmaq: bürütmək: yaymaq. sərmək). mənşur. bəyani rəsmi. bültən. buruşur. özəl, rəsmi qurumlarca sürəli, sürəsiz yayımlanan duyuru. elan.
burc	həbb. qurs.-sikcan boyu var, daşsaqcan burc atır .
burca	- böri burca uluşdu: qurd ulu ulu uladı.
burcu	burcudma.
burcudma	burcu.
burqan	burkan. malla. molla.
burmaq	. qoxu yaymaq. qoxumaq
burmasan	- burmasan qulağın haçan düzələr dünya
burnun	.-öksüz (yetim) oğlana baxsan burnun qan dadar , öksüz oğlağa baxsan ağzın yağ dadsın.. (öksüz oğlağa: yetim qalan kiçik keçiyə)
burnunda	.-qarnı burnunda olmaq.(şişmək). (hər nəyi iyləmək)
burnundan	.-anadan əmdiyin süt burnundan gəlsin . (qarqış)
buruq	.- buruq versən evrənə, dönər başa bu evrən.
burum	- burum burum: örüm örüm. hörüm hörüm. hörəm hörəm.. buram buram.-örüm örüm gövüslüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın.
burun	qabaq.ön. -göy sulu, göyçək üzündən görkü gedməzdən burun . . (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gədməzdən qabaq, ön). (görkü: gözəlliyi) .
buruşuq	.-qıvrışıq quvur, tüstüsü düz, buruşuq yuva , doğruşuq ilan. (quvur: govur. boru)

burutlar	arismazlar. mundarlar. nəcislər ..-gor içrə ilanla qadın batsa yeğ!. burutlar arın çevrədən çıxsə yeğ.
busar	pusar. bozarar. rəng dəğişər.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbul güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (yaşıl ösər : göy gögərər). (alğa : alala. lala). (busar : pusar . bozarar. rəng dəğişər). (tovsar : qaçar. atılıb qonar)
but	kamil -yarımçıq papaxçıdan güc basarmış but palançı .
butadıqca	.-qoca cəviz qocaldıqca ışıqın verir budadıqca. (ışıqın : pöhrə.cücəri)
butağa	.-qanat büküp budağa qondu .
butaq	budaq .çanqal. dal. .-anası gəzən ağacları, balasi budaq budaq gəzər . -bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə , bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevdə,pətək məndə balı səndə. - ağır barlı budaq yerə yapışır. (əğilir)
butaqlı	budaqlı .-barlı ağac, sınıq budaqlı olar
butam	din.
butamdışı	qeyridini.
butayan	budayan . dallac.. dəlləş. dibinə gedən.
butuki	buduki .- buduki vardı
buymaq	1.çox üşümək . soğuğa dayantısı az olan kimsə. -qara duyunca, sarı buyar . 1.soğuqdan donaraq ölmək
buymaq	buymaq. soğuğa dayantısı az olan kimsə. -qara duyunca, sarı buyar.

buynuz	.-qoça, buynuz yük değil!.
buynuzu	.-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər . (domuz : qaban. dəgır, qədir bilməz).
buyruğu.	. qisməti.-barmağı uzun değil, buyruğu olan bal yeryər .
buyruq	qismət.-əsgı toprağa, iyi tuxum əkərsin, buyruq olsa göğərıbdə görərsin . .-itən qurda buyruq.. (itən: azan) . -. buyruq qatına : qismət olsun qulluğuva..-hər nə görən, min qatı buyruq qatına. .- kəndivə buyruq yaşa. (öz ərkinlə, könlüncə yaşa). .- buyruq olsa : qismət olsa.-özüm qayıdıb oğlan olaram, buyruq olsa yarım qılam .
buyruqa	buyruğa . qismətə. nəsibə.
buyruqılə	.-bəylər işi buyruqılə , yoxsul işi əməkılə yollanır
buyruqlu	.-böyügüz buyruqlu , ininiz (kiçiyiz) qulluqlu olsun.
buyur	.-hər gələnə buyur demə . (üz verməz)
buz	.-əzik vardı duz saxlar, əzik vardı buz saxlar .- könüllər buz kəsildi , əllər balta. .-sevgisi, günəş kimi sıcaq, qızıqda buz kimi soğuc . (qızıqda : cəhənnəmdə)
buza	.-od var yandırır, külə çöndürür, göz var dondurmur, buza çöndürür .-onun odu, külə çöndürür, soyuc baxışı, buza .
buzlu	.-özü duzlu , baxdı buzlu
buztan	.-gözdən yaş, buzdan su damar . (damar : sarğızar. süzərək axar)
buztolabı	.- buzdolabı dondurmur. (isal halında olan)

büqmə	.-boyun bükmə , yaşın tökmə, bana küsmə, nə olur.
büqsülmək	büksülmək . əğilmək. sınısırmaq.- büksülmüş beli, tökülmüş dişi. .
büqtüsün	büktüsün . yarqısın. hükmün.-yaşam yürür, büktüsün sürür . (büktüsün : yarqısın. hükmün)
büqüb	büküb .-qanat büküb budağa qondu. .-bir neçənin sümüyün söküb, qanın sorub ətin töküb, gənclikdə belin büküb , başın aşağıdan qara (tiryək).
büqüq	.- bükük belli analar , qatıq yaşlı qarılar (qatıq : çox). (ağır yaşlı qocalar).
büqün	bükün . içli. dolqun
büqünü	bügünü . büyünü .-ləpədən demə düğünü de, dünəni demə , büyünü de .
büqüt	büküt . məhkum. məcbur. -ona büküt deyiliz
bülbül	ötgül...sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . .-hardan gəlırsən – bülbül qalasından , niyə başın qanlıdır – dilim qadasından. (qadasından : bəlasından) . -təyin tapmaz, çilər bülbül . (təyin : yarın). (çilər : dərdlə ölər. sağurar).
bürqüt	. bürküt . 1.boğanaq hava. 1. qartal .- toyuq bürküt , bir yuvada yaşamaz.
bürüdü .	.-qarabaxt topu, qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü .
bürünc	bürüş .. tunc
bürüner	.-gəlin ağa bürüner ər evinədək, gəlin ağa bürünər gor evinədək.
bürüner	.-sen gedən çöl bayırı, gül bürüner qonçalanar, soluğundan qoxulanmış çiçeyin etri tütər
bürüş `	. bürünc. tunc

bürüyün	.imumiyyətlə.
bütməz.	bütünləşməz.-kəsilən əkmək, yenidən bütməz.
bütrəyib	büdrəyib.-ilkin büdrəyib , sonra ayağ altına baxır.
bütün	tükəl tamam..
bütüncül	came
bütünləşməz.	bütməz.-kəsilən əkmək, yenidən bütməz.
büyünü	bügünü. -ləpədən demə düğünü de, dünəni demə, büyüü de.
büzşüb	.- büzşüb qıcışıq qalmaq
büzüq totaq	.- büzük dodaq toyuq götünə bənzir.
büzülər	.-qız evində pilov süzülər, oğlan evində dodaq büzülər
calanan	.- calanan su küzəyə dolmaz
calanır	.-günlər gəlir, həfdə dolur, ay keçir, cəhrə durmur, ay calanır il keçir. günün gələn, tünün gedir. (günün: bu gün)
calansın.	.-iyidin yaşına calansın. (ömrü uzansın) .
calayır	.-gün batar çağı, calayır al yanaqların , qızıl saçların, dənizə sarı, yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş üzməyə, yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.
camım	.- doldu camım , keçdi canım gücüm yox, heç istəyə, heç uçmağa könlüm yox.
can	təndə, başda gəzən güc.

-can yuvasında : can evində.-sevməkdə gözüm qalmayıb artıq sevirəm mən, düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən.

.-bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, **dayanıb can apara.**

(şəhryar)

.-**can sağlığı**, könül toxluğu . (alqış)

.-**can sayalı** yadda belə yad olur.

.-**can yoldaşım**, alın yazım.

.-qulaq eşitməsə **can ağrıdar**

-can çıxırsa, ölən nərsə qayıtmaz

.-qana qan, **cana can, duza duz**, düzə düz demişlər.

can .-**can sağlığı** cib varlığı.

.-**təndə can beş gün qonaxdır** çok günah arturma gəl.

.-yaxşıya yalınsan, can qalar, yamana yalınsan, bir qaşığı qan qalar. (**yalınsan**: yalvarsan). . (**bir qaşığı qan qalar**: ölümcül edər)

.-gün dönürsə, ay çıxar, yarım dönsə, **can çıxar**. (**dönürsə**: batırsa)

.-kötüysə dindirmə, **iyiyə can qurban**.

cana dönəsən **cana dönəsən**.-sən gəlmədin sır açmağa, sır yaratmağa, öylə iş yapma sırda çöndü daşa dönəsən, **işin öyləsin yap can olub, cana dönəsən**.
-cana yaxınlıq. sıcaqlıq.. səmimilik-**sıcaqlıq** gözəllikdən yeğdir.

cana .-qana qan, **cana can, duza duz**, düzə düz demişlər.

canan - **canan**! tanrım **canan** dəğməsin.

canana .-sağlıq olsun **canana**, azcadan söz qanana

cananına .-kişi oldurki canın yolqata **cananına**, yox oki canın qıya **cananına**. (**yolqata**: fəda edər).

canevdən **can evindən**.-sevgi yolu köndən, kökü gəlir **canevdən**.

canə	.-indi qoy heyvanı ged insanə gəl, ol uyumdan keç bu gerçək canə gəl. (uyumdan : xayaldan)
canı	.- canı dondan ayrılar (dondan : təndən) .- yardımın canı ardaqtı , baydın malı ardaqtı. (yardımın : yoxsulun) (ardaqtı : dəyərlidir). (yoxsulun canı dəyərlı, zənginin malı.
canım	.- canım yoxdur , işim çoxdur .- canın sağ , çörəyin bol olsun. (deyim) .-kişi oldurki canın yolqata cananına, yox oki canın qıya cananına. (yolqata : fəda edə).
canınta	.-üşütməsi genə canında əsir . (üşütməsi : üşüdüşü. vəhşəti).
canıva	.-acınmadan canıva qıyar qıyanın. (qıyanın : zalimin)
canız	.- canız sağ üzüz ağ. (deyim)
canıza	.- yaradan canıza dəğməsin , gülşüzü əsirgəməsin.(əsirgəməsin : çox görməsin) .- canıza , amacıza sağlıq . (alqış)
canlı	tınlığ.
canlını	.-sevgini bitmədən, canlını ölmədən , anlamaq günün bəkləməz, iş keçirsə bırax, gəlırsə tut.
cantaşın	candaşın .-sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın , uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
car	ışıq.-tünlüyüzdən ay göründü, könlümüzə, car göründü. (tünlüyüzdən : dam bacasından)
carı	bəcərikli. işgüzar. - carı quş avını alır.
carlamaq	şarlamaq. hündür yerdən yuvarlanıb tökülmək.
catiçı.	cadıçı.cadugər .-götü zınqırovli .(qaraçı. çingənə. cadıçı. cadugər).

cavana	.-qocaya eşşək gərək, cavana arvad .
cayan	əğərək.-hər bacıya əlivi salma, birində cayan var , birində ilan olur.
cayar	. çaşar. dönər..-göz, görəni gizlin tutub yanılsa, baş cayar .
caynaqlamaq	dırnaqlamaq.
cəhrə durmur	.- günlər gəlir, həfdə dolur, ay keçir, cəhrə durmur , ay calanır il keçir. günün gələn, tünün gedir. (günün : bu gün)
cibi	.- cibi boş , içi xoş. .-pozu çox, cibi boş
cibin	.-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, cibin ollam .
cibiz	.- cibiz dolu olsun, yaşamız bolluq. (deyim) .- cibiz dolu , tiniz aydın, təniz qayın olsun (alqış)
ciciq	cicik .qısqanclıq - qısqanclıq sevginin bir biçimidir
ciciqli	cicikli . əli zığlı
cihan	çoğun. fələk.- çoğun dibisiz, sonsuz bir güdük. -birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək, çoğun yetəricə acıdır . -unçu yolu degirman, çoğun işi çevirman. (çevirman : kələk)
cihanı	.- gəzdim cihanı nə oğrunu tox gördüm , nə doğrunu ac
cıqan	cığan . paxıl
cıqanların	cığanların . paxılların.- cığanların canı çıxar ver desən.

cığər .-soluk kəsən, **cığər sökən**, can yaxan ağrı.

cıqır. **cığır.** yolağ. zolağ. dar yol. dəhliz. tunel.

cıqıra .-sıldırım qayaya dırmanan izim, **izinlə birləşsə cıqıra dönər.**

cılız yalız. arığ.-küləkdə, **cılız od sönər**, tonqallı od öc alar.

cilov yüyən. noxda.

cilovun .-düşər əlimə **cilovun** sənin.

cinqırın **cıngırın.** çanğırınğ: səsin.

cinqo röy

cırar .-cırcır özün **cırar**, dəğirman işində olar.

cırcır .-cırcır özün **cırar**, dəğirman işində olar.

cırığı yolağı 1.-**duvarların yolağı var**, keçənlərin qulağı.

cırılar .-çəksən **cırılar**, atsan qırılar.

cirqəsi.. **cirgəsi.** özü. -türkcə bilsən, yağ kimi bala qarışar, **özü axar.**

-nə qoyarsan əngivə, **cirgəsi çıxar rəngivə**

cırma -sağlığımda məni yad ed əxəvi, **mən öləndən sora cırma yəxəvi!**

cırma yırtıq .-sonunda **cırma yırtıq** paya qaldıq.

cıt .-kor kora **cıt gözən kimi.** (kor kora cıt gözən deyər)} . (qazan qazana götün qaradır deyir!)

cıtaman. **cıdaman.** dözəməm.-tamuğ odığə unab, ayraş odığə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıq cıdaman.

(**ayraş**: hicran) (**unab**: razıyam). (**cıdamən**: dözərəm). (**cıdaman**: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).

cıtamaz **cıdamaz. turanmaz.**-yayın günün görməyən, **qış soyuğa duranmaz.**

cıtamən **cıdamən.** dözərəm.-tamuğ odiğə unab, ayraş odiğə unaman. **başım barurqa cıdamən**, uzaqlıq cıdaman. (**ayraş**: hicran) (**unab**: razıyam). (**cıdamən**: dözərəm). (**cıdaman**: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).

civikliklə .-üç yaşlı qoduqda olan **civikliklə yaşayan** beyin gəlişməz.

ciyər -kiməsənə çarə bulmaz ağlamaqdan, **yaş ağlayıb ciyər dağlamakdan.** (**kiməsənə**: heçkim)

cocuq .-əziziyəm dil açar, bərk toprağı bel açar, topraq sən dil sən, **cocuq dilin, dil açar.**

-cocuq oyunu, çöçölə barmaqdan baş barmağa deyişmə.

1. **barmaq**: gəlin gedək oğurluğa,

2- **barmaq**: hanı nərdüvan,

3- **barmaq**: məndən uca nərdüvan,

4.- **barmaq**: tanrı dangı (insaf), qorx ondan,

5.- **barmaq**: tanrı hanı dangı nə.

o biri barmaqlar birlikdə, baş barmağı bambaçalayıb,

deyərlər.

-ala başuva kül başuva,

-külə qalasan böyümüyəsən,

-bu işləri görmürəsən.

.-cocuq arur, oynamağa, çöl deşik

.-sevən könül qocamaz, **cocuq doğub uşaq ölür.** (**qocamaz**: böyüməz)

coqalmasın.. **coxalmasın.**-götvərənliğin adı pisdi, **əl coxalmasın..** (**bayqal**: bayağı

coqar. **coğar.** çağlar. coşar.-bulut ağlar **yer çağlar.** (**çağlar**: coğar. coşar)

coşan	.-küşən dəniz, qalın qalıq. (coşan dərya , bulqan hava).
coşar.	çağlar. coğar..-bulut ağlar yer çağlar . (çağlar : coğar. coşar)
coşqun	.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).
coşmasın	.- dəli coşmasın , çay daşamasın.
coşmaz	çağlamaz.. bulaq olmaz..-deniz olan yerde dərə çağlamaz .
coşturursa	.- sevirəm sözü coşdurursa , eşitməyi ondanda xoş.
coşuban	sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşib sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun yaşqasını. (utun : şərmən. həyanın). (duvağ : örtük). (yaşqasını : pərdəsini)
coşuna	> cəşnə ..-mutluyum mutlu, çilə qalmadı, girişin toya coşuna , vur çatlasın doslar aşqına, çəkməyə belə ağır qalmadı. nə mutlu günlər keçirdi başım, güllü bostanlı gənclik yaşı, dərdləri bırax, keflərə varın, şənlik yeli əsir başımda mənim. (türkü)
coşur .	.-ağızda dil, könüldə iz.-könüldə isləriz (hisləriz) bu dillə
covqasına	covğasına . toparına. cəminə.- küçə bazar sözü. (tip vurub səfeh vəzdə. -tip vuranmaz -tiplər covğasına xoş gəlibsın!!!. təyəf tipdi, tip. –tipdi ha). .
culqaçı	culxaçı .- culxaçı öləndə kəfənsiz qalar. (culxaçı : parça toxuyan. toxucu)
cuta	cuda . cüce, kiçik boylu. - cuda olan qala qapısından əgilərək keçər.
cüce	.-toyuğ xanımın, cüce qızının , suyunun suyu
cüceri	ışqın. pöhrə..-qoca cəviz qocaldıqca ışqın verir budadıqca.
cümlə	.-həm əzizim deyib anı oxşadı, o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (oxşadı : ağladı). (qoxşadı : iyləndi)

cütləşmə - quduruş, qızma, cütləşmə devri: quduş.. **-quduş** qoyun süt verməz, **quduş** atın yol almaz.

çaba .-sənə uymayan yerə yanlış yer, **çaba göstərməyib yalnızlığa yeğ demə**

çabıya tələş.-durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax, dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır, **ölmək üçün çabıya bax.** (durmuş:yaşam. həyat). (**çaba**: tələş).

çabuq .-borclu olana, **il çabuq keçər**

çaq **çağ.** öt .vaxd..-tələsmək iş bitirməz, **öt itirir.**

çağ sürəsi: müddəti.-sevgi seviş çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəğməz. (bəylər : gənclər).

.-**çağ** dəğişər, hər nə qalar çağında.

.-**çağ amansız** ölər. (deyim)

.-**çağ qalmaz.**-qaçmağdan qovalamağa **çağ qalmaz**

çaqası **çağası.**-qurd **çağası** əkdənməz. (əkdənməz: tərbiyə tətirməz)

çaqçaq **çaxçax.**

.-**çaxçax hər nə başın yerə döysədə**, dəğirman bildiyi əlindədir

.-**çaxçax başında:** dəğirmanda.-arvad qohumu ocaq başında, kişi qohumu çaxçax başında. (**çaxçax başında:** dəğirmanda).

çaqçaqla **çaxçaxla.**-qadın **döğər çaxçaxla** əri döğər toxmaqla.

çaqı **çağı.-gəldi çağı sıxılmış,** ölüm basar qurtarar. (**basar:** sındırar).

.-**yemək çağı:** öyün... öğün.

.-eşqin tam çağı çalınmaz. (çalınmaz: elan olmaz)

çaqım .-işim çox, **çağım yox!**

çaqına .-hər nəyi **çağına** bırax

çaqında	.-çağ dəğişər, hər nə qalar çağında . -dəmir tavında (istiikən), iş çağında .
çaqır	.- çağır istəsən verə səs səsivə, suda sevməz axa, daşdan aralı, daşın bağı sudan yaralı. -hər nəyi adıyla çağır!
çaqırılı	.- çağırılı yere erinləm, çağırılmadan görünməm .
çaqırır	çağırır .- qaçanda tanrını çağırır qovanda.
çaqırma	çağırma .-dili qırılmış, çağırma .
çaqqala	.-qurd artığı çaqqala , övüncəkli yem olar.
çaqqıltısı	.-oxların qıcıltısı, qılıcların çaqqıltısı . (qıcıltısı: qıjıltısı . fişiltısı)
çaqlamaq	. çağlamaq . çağlatmaq. tovlamaq. tavlamaq.
çaqlamaz.	çağlamaz . coşmaz. bulaq olmaz...-deniz olan yerdə dərə çağlamaz . -dəniz olduğu yerdə, dərə çağlamaz .
çaqlamış	- dəng eləmiş : sazlamış. çağlamış .-genə evrən ölülər türküsünü dəng eləmiş .
çaqlar.	çağlar . coğar. coşar.-bulut ağlar yer çağlar . (çağlar : coğar. coşar)
çaqların .	.- çağların ən gözəl sürəci , istəkli, sevinli işinlə uğraşandadır.
çaqlatmaq.	çağlatmaq .. çağlamaq. tovlamaq. tavlamaq.
çaqmaladı	yaxmaladı ..yağmaladı. çaxmaladı. taladı.
çaqnaşmaq	çaxnışmaq . 1.həyəcanlanmaq. 1.təşənnüç keçirmək
çaqnış	çaxnış . həyəcan. təşənnüç

çaqrılıb	çağrılıb .-bu qapı könül alanı, çağrılıb , döğülmədən girilir.
çaqrılmadan	.-çağırılı yere erinləm, çağrılmadan görünməm.
çaqrısı	çağrısı .bağrısı. şuar
çaqrışın	.-hamınız bir uğurdan çağrışın çalışın. .
çaqşay	çaxşay . coğuş. yoşaq (yumsaq). xoşunc. xoş. şux. bayaş. şanbar. xurrəm. gülərüz.
çaqum	çağum . müddət . araş. -bəlkə də bir çağum biz görüşmədik
çaqun	çağun. zaman.- sanmayın bir çağun çevrədən köçüb, o soyuq sində itib-batacam.. (çevrədən: dünyadan). - çağun ötür: zaman keçər
çaquz	çağuz .-gününüz izqulu bolqu. (izqulu : iyqulu. iyi) (çağuz uğur keçinişli , uğranışlı olsun).
çaquz uqur keçinişli çağuz uğur keçinişli	. uğranışlı olsun -gününüz izqulu bolqu. (izqulu : iyqulu. iyi) .
çala çuxuruna	.-isti soyuğuna, çala çuxuruna , ucuz uçasına baxmadan.
çalac.	musiqi aracı.- sevmək çalac kimidir , bilməyən kötü dinlədir.
çalandı	.-iləndi çalandı , bəzəkləri yalandı.
çalar	.-bağır çalar: ürək yırtılar -yer çalar: yer salar.-dəvə çöksə yer tapar. {batman gəlsən, yer çalar (yer salar)}.
çalası	çalır. -burası harası, birisin soyuq çalası , birisin isti vurası.
çalıb	.-olasıyan çalib bacarmalıyıq
çalnar	.-çalnar zilin, döyülər qapun.

çalındı	.-sevgiləri çalındı paraya, ürəklər düşdü araya.
çalınmaz.	elan olmaz. .-eşqin tam çağı çalınmaz.
çalınmış	.-vırqına çalınmış . (qarqış).
çalır	çalası. -burası harası, birisin soyuq çalası , birisin isti vurası. .-kimisi qopuz, kimisi ney, biridə çalır qoval .
çalış	.- yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşligin. (əşligin : tayıvı. yoldaşını) .- çalış bildə öz işin, ağrı versə öz dişin. .- çalış sevməyin bilgilən. (bilgilən : bacarqıl) .- çalış yaşad , kəndividə, dostuvuda .-ya iyisin, ya çalış iyi olmağa . .- çalış edin istəklin. (edin : əldə elə) .- çalış könül al, gözəl yox .-yayda çalış, qışda tınış (tınış : istirahət. rahat) . .- çalış ölmədən uzaq dur, ayrı yox.
çalışan	ərinməyən.- ərinməyən , usda olar. .- yayı çalışan , qışda sevinər
çalışda	.-köplərdə köp minlər könül qıranlar, çalışda qur , bir ufacıq könül sən .(köp : çox)
çalışdırmaq	çalışdırmaq. dəyişdirmək.-yaşamı yalnız çalışmaq yox, çalışdırmaq ilərlədir . (çalışdırmaq : dəyişdirmək)
çalışın	.-hamınız bir uğurdan çağrışın çalışın . .
çalışmaq	.-yaşamı yalnız çalışmaq yox , çalışdırmaq ilərlədir. (çalışdırmaq : dəyişdirmək)
çalışmalar	əməklər. işlər.. -bunca illik əməklər.

çalqa	çalğa > çamra . bulanıq. lilli.- çalğa sudan balıq tutmaq.
çalqam	çalxam . qatqat.- çalxam çalxam yağ salmaq: qatqat piylənmək
çalmaq	oğurlamaq. .-hər teldən çalmaq . (hər nədən qonuşmaq, çox işlərlə uğraşmaq).
çalmamış	.-sevgi bağlı qapı çalmamış .
çalması	.-arı çalması acı , dadlıdır balı
çalmasın	.-göz dəğməsin, köz çalmasın
çalpov	sulu qar.
çalsın	.-ölüm gəliрсə bizə, qonşu qapısın çalsın . (qonşunun ölümün istəmək. ölüm özgələridir).
çamra	< çalğa . bulanıq. lilli.- çalğa sudan balıq tutmaq.
çanqal	dal. budaq.
çanqırınğ	çanğırınğ . cınğırın. səsin.
çanlar	.- çanlar keçdi günlər ötdü ay oldu. (çanlar : saatlar).
çanta	çanda. zəngdə. səsdə.- qulağı çanda , gözü yolda. .-yaradan söz, yaranan söz, isdi qana, canda verən söz . .- canda sönər , qonan durmaz əylənməz.(fərağı)
çapara	.-susаға su, аca əkmək, çapara at , kişiyə dişi gərək.
çapır	.- at çapır dər , itdə çapar. (itdə ata baxır çapır). (yaşam birbirinə baxıb yarışmaqdır, gedməkdir).
çaptap	çapdap . çabuq.

çaptırdılar	.- kişi çaptırdılar , çəri tizətdilər, tez gəlsin dedilər. (kişi : adam). (çəri tizətdilər : qoşun düzətdilər)
çara	.- nə çara olub gələn (düşən) işə, kəsilməyən əl öpülür həmişə. .- kiməsnə çarə bulmaz ağlamaqdan , yaş ağlayıb ciyər dağlamakdan. (kiməsnə : heçkim)
çarığı	.-ayağın çarığı deyil . (dərdinə dəğməz).
çarığ	.-çox yerimək, çarığ yırtar.
çarıqlı.-qadın qocasının çarığı	anasının sarığıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarığ gibi terk edilebilir bir durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.
çarşıya	.- daladakı üydə bolmaz. (daladakı : çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).(orarlama: yerləşdirmə)
çaşar	cayar.. dönər.-göz, görəni gizlin tutub yanılsa, baş cayar .
çaşarsan.	.-varın olsa atarsan, yoxundursa çaşarsan . {olanın ata bilərsin, olmadığın nəy yaparsın. (nəy : nəmənə)} .-varındırsa yaparsan, yoxundursa çaşarsan .
çaşıq	əcəb.
çaşılar.	yanlışə uğrar. -yaş keçincə bildiklərin çaşılar .
çaşırmaz.	.-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşırmaz .
çaşma	-kırılıb çaşma
çaşmış	1.mütəəccib. 1.yozulmuş.-yozulmuş yazar, yazmaz , yorulmuş gəzər, varmaz.
çaştı	çaşdı . azdı .. qopdu.
çat	yərük. yaruq. -gündə yərük yox, bəydə qıyıq yox. (yərük : yaruq. çat).

çatacaq	.-çatacaq yerə çatmış, gedəcək yeri almış. .-çatacaq yerə: sər mənzilə
çatar	irür.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (ivər: tələsər). (uymuş: yatmış). (küymüş durur: yanmış olur) .-irkil olan erkən çatar barçağa. (irkil : iradəli). (barçağa: mənzilə).
çatı ip.	
çatıla iplə bağla.	
çatılmaz	.- üzdən içə çatılmaz , içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çadırılmaz.
çatılmış	.-üzdən içə çatılmaz, içdən üzə çatılmış , yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çadırılmaz.
çatınmamış	.- çatınmamış arzu : umuq . nisgil.
çatla	patla.- gurla çatla , yağmasanda yağma.
çatlaq	.- çatlaq qabda yağ durmaz (qalmaz).
çatlar	- at atlasa, düşman çatlar. (at atlasa : at at olsa) .
çatmaz	-istəklərinə çatmaz: arzumaz. istəklərinə çatmaz. nakam qalar. -yaş sevgisin, yaş bilgisin danan, arzumaz. (yaş: gənc). (arzumaz:. nakam qalar)
çatmış	.-atmışın atmış, yetmişə çatmış, səksən önündə, doxsan gorunda. .-çatacaq yerə çatmış, gedəcək yeri almış.
çattım	çattım . irdim...-yeridim o ova irdim. (ova : çölə).
çatuq .	.-bəxdi açuq, qaşı çatuq .

çatuv	qəsr. saray.
çavuş yasavul	.-iki yanda, çavuş yasavul , kimisi yürü də, kimisi savul. (kimisi yeri deyər, kimisi savrul, keç, rəddol)
çay	.-dəli coşmasın, çay daşamasın .
çayın	. -əl olsun qolun ollam, ayağ olsun, qıçın ollam, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam , pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam, silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik : dəsmal)
çayta	çayda .-tapdaki deyir topdadı, topdakı deyir tapdadı, day demirlər çayda nə şappaşapdı
çaytan	çaydan .-tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox (qorx) geç . .-tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox geç. (tüt : iti). (qox : qorx) -hörüyü hörüksüzdən qoruyan, damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən . (hörüü : duvarı) -körpü, çaydan oyanaydı! .
çeqnənməz	çeğnənməz .- çeğnənməz tikə boğaz tıxar . (boğaz tıxar : boğar)
çeqnəyib	.-kiçik arzular tut, çeğnəyib ut! .
çet	. yad. qıraq.
çetqə	çetgə . yana.-gözünü çetgə dartmaq. (aradan uzaqlaşdırmaq).
çevirman	1.kələk . -unçu yolu degirman, çoğun işi çevirman . (çoğun : > cihan) .1 .iş çevirmək olan. mütərcim
çevrə	.-kimsəni acı sözlə incitməyin, çevrə yetəricə acıdır .
çevrədəkin	.-ölən bilməz çevrədəkin sinsidər .
çevrədən	dünyadan.-sanmayın bir çağun çevrədən köçüb , o soyuq sində itib-batacam. (çağun : zaman).
çevrən.	.-devirəni devirir çevrən .

çevrəndə	.-bu çevrəndə yaxşı kötü, güllə tikən birgə doğur
çezər	.-əziziyəm dözər qoca, hər dərdə dözər qoca, basanda fissa fis elər, çəkəndə çezər qoca.
çəçəvin	anavın.- çəçəvin amın , əkəvin (atavın) ağzın sikim. (söğüş).
çəq	çək. dart. saxla.-bilgə aldında dilivi dart , usda aldında əlivi dart . (aldında : huzurunda) -çək aş : həddən çox. -çək çənəsin : ağzın бүk. -çək çənəsin sarsaqladı. -çək gedsin qəmin çilən -çək qıraqsız : sınırsız. hədsiz.-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə dalanlar, içib qanan görünməz. (engin : daldurum. uqyanus) . (tapmaca) . (bilim. elm)
çəqəməm	çəkəməm. unaman . razı olamam.-tamuğ odigə unab, ayraş odigə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıq cıdaman. (ayraş : hicran) (unab : razıyam). (cıdamən : dözərəm). (cıdaman : dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm). -nə iş qaldı gəlməmişki başıma, artıq qada, artıq çilə çəkəməm
çəqən	.-böyük adı çəkən istir
çəqəndə	çəkəndə. -əziziyəm dözər qoca, hər dərdə dözər qoca, basanda fissa fis elər, çəkəndə çezər qoca.
çəqənlər	-yer çəkənlər : toprağa girənlər , ölənlər
çəqər	.-balıq suya çəkər. .-əzan çəkər , namaz qılmaz, arvad alar kəbin salmaz..
çəqər çəkər.-könül çəkər gedərsən , çəkməz oldu itərsən.	
çəqəri	çəkəri. istəyi. iştiaqi. meyli. təmayülü.- könlün çəkəri hər necədür qoy elə olsun.
çəqərin`	çəkərin. qədərin.təqdirin.- çəkərin oyunu bu. (çəkərin : qədərin)

çəqi **çəki.** sınırlı. həddi. vaxdı.

çəqib -isdisin alıb, **tüstüsün çəkib.**

çəqildikcə **.-ox çəkildikcə** uzaq atılar.

çəqilən **.-biləlikdə çəkilən dərd,** yüngül gələr. (**biləlikdə:** birgəlikdə. bəhəmliqda)

çəqilər **çəkilər.**-yalan saqqız kimi uzanar, keş kimi **çəkilər.**

çəqiltikcə **çəkildikcə.**-yay geriyə **çəkildikcə,** ox uzaq gedir.

çəqin **çəkin. çənin. çəkin.** həddin **.-çənin güdən,** dənin azmaz.

.-gördüyün çəkin: gördüyünü çək, nəqqaşlıq ed.

-çəkin yükün.-şələləndik ağır gəldi, dözənmədik diz əgildi, söz vermişdim dönməriz, **gec olmadan çəkin yükün dur gedək**

çəqinər. **-ayaq gedməz, çəkinər:** .ayaq üzük. -kənül yurdu, böyük alan, çoxları var keçməz qalan (duran), ayaq üzük, baş fırlanan, ərən varsa basıb girsin, ərməzləri çəkib gedsin.

çəqini **çəkini.** həddini.- qaynıyanda daşmıyalım, **öz çəkini** aşmıyalım. ()

çəqinqıl. **.-sevgivi qoy ürəkdə, baxtını tut aşılıqdan çəkinqıl.**

çəqinmə **çəkinmə.**üşünmə -qıldığın işdən, tutduğun yoldan, soğunma, **üşünmə .**

çəqinmədən **çəkinmədən.**-**abanmadan** girmə heç yerə, düşərsən birdən çıxılmaz yerə.

çəqinmədən. **çəkinmədən.** qıypınmadan könüllü.əl ürəklə.. -haq yolunda doğru durqıl, yol gösdər yolsuza qıypınmadan.

çəqinməyi **.-yaşamda çəkinməyi** ögrəşməliyik. necə ki unutmağı.

çəqinməz	çəkinməz. –üz çəkməz :-su suya qarışar, su sudan üz çəkməz.
çəqirgəyə	çəkirgəyə. -qarqaya kalağ, çəkirgəyə mələx , quyğuna metersek dedik, burdan başladı ərişginliyimiz (kahıllığımız)
çəqiş çəkiş.	-vuranda çivi duvara, dəymiyə çəkiş barmağa , onu tax darağa. .-yumruqla sınana, çəkiş nəgərək . - adın çəkmək : adın tutmaq.
çəqməyi	çəkməyi. -qonşuva baş çəkməyi unutma.
çəqməz .	çəkməz. -kənül çəkər gedərsən, çəkməz oldu itərsən .
çəqsən	.- çəksən cırıqlar, atsan qırıqlar.
çəqsən	çəksən. -qoysan açılar, çəksən daralar .?
çəqsin	.-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə .
çəqşinməz	çəqşinməz. dartınmaz. -ölüm qaynıt (qaynaq) durar çəqşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (çəqşinməz : dartınmaz).
çəqtiqlərin	.-gördüklərin unudda, çəkdiklərin unutma
çəqtir	çəkdir. sikdir.
çəqtiyin	.-barqaca oylanıb yaşa, çəkdiyin əmək gedməsin boşa. (barqaca : həmməşə). (oylanıb : düşünüb). (oraz)
çələb	tanrı.- kimə kim çələb verməyə , bayımaz , onundur onun, vergi həp çoxda az. (bayımaz : zənginləşməz)
çələbim	tarım.-mən dedim hər nə olacaq olsa gərək, hər nə yazmış çələbim gəlsə gərək .
çəliq	çəlik. -yaşı yetmiş, varı gedmiş, çəlik düşərsə əlindən .

-altın qılıc (para), çəlik qapı.

çəliş təzadd.-yaşam dolu çəliş düğün , çalışma düğünlə döğüşəsən, çəliş birin çözəsən. (düğün: çətinlik)

çəlişgi tənəquz

çəlişik mütəzad.. keçimsiz.

çəmçəni .-xala xala təndiri qala, şorbanı pişir, **çəmçəni yala**. (el ara deyilir)

çəmənləri .-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım.

çəmin .-çox varma yanına düşman olanın, **bilməsin sirrin, almasın çəmin**, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın, bir kitos dosdan yaxşıdır dayaq. (**kitos** : iki üzlü. namərd). (misgin qılıc).

çənə sisə.. dumana.-**sisə yelpik** nə yapsın.

çənəsin -**çək çənəsin**: ağzın bük.-**çək çənəsin** sarsaqladı.

çəni həddi. -hər nəyin **çəni**

çənin **çəkin**. həddin .-**çənin güdən**, dənin azmaz.

çəntə çəndə.-yağış yağmur duman basar dağları, sellər axar , **çəndə durmaz** , yazın keçər, çağ dəğişər əğlənməz.

çəpir. çəpərir. çulqalır..-hər nə gözün ona yol çəkir, ösüb böyür çevrəvi çəpir. (**çəpir**: çəpərir. çulqalır) . (**ösüb böyür** : bitib böyür böyür) . (hər nəyə anqıra, mat qalsan, özünü gözünü içivi alır)

çər tövrək **çər dövrək** .- **çər dövrək**: dövrə bər.-qazan qaynar, **çər tövrəyə** bayıldıcı (məst eliyən) alıcı qoxu yarar.

çərəq **çərək**. dördəbir

çəri , qoşun.-kişi çəpdirdilər, **çəri tizətdilər**, tez gəlsin dedilər. (**kişi**: adam). (**çəri tizətdilər**: qoşun düzətdilər)

çəriq	çərik. 1.qoşun.-ərdəm yasın quraşın, çərik qurub gürəşin. (yasın :yayın) .1. çərx. dolab. fələk.
çərqət	çərqəd saçörtüsü. başörtüsü..
çətəl	qurbət.-mən çətəldə deyilim, çətəl mənim içimdə. (çətəl : qurbət)
çətəldə	qurbətdə.- mən çətəldə deyilim , çətəl mənim içimdə.
çətin	.- çətin kişi öz kimliyinə inanır. -pul qazanmaq çətin , saxlamaq ondan çətin
çətindir	. güc olur
çətinlik	.-hamı öz işin oxusa, çətinlik qalxar. (oxusa : bilsə)
çətinlik	düğün..-yaşam dolu çəliş düğün , çalışma düğünlə döğüşəsən, çalış birin çözəsən. (çəliş : təzadd) .
çətinlikdə	.-sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın , uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
çətinmiş	.-gözlərim yaşlı, ürək qəmli dilim ahla dolu, nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)
çətinmiş	.-üstümə yürür gecələr, ürək dolu, nə çətinmiş yaşam yolu.
çiçeyin	.- hər çiçeyin öz qoxusu
çiçəq	çiçək. -qış yağmuru çiçək gətirir. .-güllər səni gözlür, boyu atıb çiçək versin .-umud sana çiçək açar bağında .-çiçək olsun , qız olsun. (qız doğulan yerdə). (yarqış : bağış sözü).
çiçəqlərdə	.-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım.

çiçəqsiz	çiçəksiz. -cocuqsuz ev, çiçəksiz ev.
çiçəyi	.-kişinin çiçəyi dildir, sözdür, işdir. .-qabağ çiçəgi gibi açılmış.
çiğ	çiğ. göy. yaşıl . kal. xam . -xam dəridi , açılar. (çiğ : xam)- göy arpasın orqula: arpasın yaşıl yaşıl , çiğ çiğ , kal kal biçin. -çiğ ət qarın ağrısıdır, çiğ söz baş. .-kişi çiğ süd əmmiş , güvənc olmaz, qapında qolçu, qulluqdan sakın. (qolçu : qulluqçu)
çıqandan	.-gün çıxandan , can çıxana dək.
çıqar	çıxar. 1. dəğər. şayistə. layiq.- türkə dəğər qorunmalıyıq.. 1. ərdəm. -uslu başdan, ərdəm ıraq olmaz. .-əl əl üsdə çox çıxar
çıqararam,	çıxararam. -mən səni öylə sevirəmki, hər nə acı versən yeyərəm, amma gözüvü çıxararam, bir acı söz desən.
çıqarına	.-hər elin çıxarına görə yazar yazısı var.
çıqarkən	çıxarkən. ağarkən. -gün ağarkən, qalxanlar, gün batarkən yatanlar. (ağarkən : çıxarkən). (ıdıqsızlıq) bərqsizlik)
çıqartmaq.	çıxartmaq. boşutmaq. ötürmək..xilas etmək -parayla tutuqları boşutmaq. .
çıqaşa	çıxaşa. itgidir. ziyandır.- yaxşıdan yaman tutulsa çıxaşa , yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (girəşə : qazanandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazanandır).
çiqə çikə.	..1. xala nuxdiyə. 1. hədəfə.. -düz çikə vurmaq.
çiqılmaz	çixılmaz. -abanmadan girmə heç yerə, düşərsən birdən çixılmaz yerə . (abanmadan: çəkinmədən)
çiqin çigin.	-əl ələ yürüdük çigin çiginə

çiqınca	-ortaya çıxınca: gəlincə. bəlinincə. bilinincə.. -gerçək gəlincə , yalan qaçar.
çiqırır baqıran.	çığırır bağırın. - ulaşan.-ulaşan yara yetirsün bu saluq, yolda qalmış gözləri "yarın" ölüb.. (saluq: xəbər)
çiqqan	tez. fovri.
çiqqə çiggə.-	damcıq. damcı damcı axan su, suyuq .
çiqqəyə	çiggəyə. -yağcadan çıxdıq çiggəyə düşdük. (çiggə: damcıq. damcı damcı axan su, suyuq) .
çiqqimək	.çığgimək. əzmək.
çiqmaz	çıxmaz. kor küçə.dalsı olmayan. davamsız cızqı..-kor yol..
çiqmaza	.-yaşam səni çıxmaza çəksə , yolunu dəyiş, yaşamı yox.
çiqtaçız	çıxdaçız. ziyanız. zərəriz.-son çıxdaçız bolsun. (bir itgidə deyilir)
çiqtə	çikdə. nuqtə.-yer almışam bir ovsunlu gözəldən, çikdə olub qalacağam xalında!... (çikdə: nuqtə) . (xalında: bənində) . (xalında: bənində)
çılbanmaq	. əğnin (əğnindəkin) çırpıb tökünmək. soyunmaq. luxt olmaq
çilə	ağrı. dərd.-iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı. dərd) - çilə (qussə) bilməz evrəndə, dördündə ya beşində. (beş altı yaşında uşaq) .-nə iş qaldı gəlməmişki başıma, artıq qada, artıq çilə çəkəməm .-sevib sor, yalın qalma, çilə dərt arama. (yalın : tək) .-mutluyum mutlu, çilə qalmadı , girişin toya coşuna, vur çatlasın doslar aşqına, çəkməyə belə ağrı qalmadı. nə mutlu günlər keçirdi başım, güllü bostanlı gənclik yaşım, dərdləri bırax, keflərə varın, şənlik yeli əsir başımda mənim. (türkü)
çiləm	.-yaşlarımı silən olmasın, qayğılarım duyan olmasın, çiləm dərdim soran olmasın, tək qoru sən ürəkdə məni!

çilən .-çək gedsin **qəmin çilən**

çilər dərdlə ötər. sağurar. -tayın tapmaz, **çilər bülbül**. (**tayın**: yarın).

çiləsi .-hamının dərdi **çiləsi**, qussəsi kitəsi, sanma təkcə sənin payın pozuq, kötüyə yozuq.

çılıqım **çılığım**. sıxılıcım. qısanac. sincir. əziyyət. əzab. -**sıxılıcım** çəkdirmək .

çılpağın lütün.-**lütün** yuxusuna köynək girər.

çılpaq lüt.-**lüt**, sudan qorxmaz.

çimənə .-**bulut ağır çimənə** güllərinə, ki görür güzdü gələn soncu baharı üzünə.

çimillik . məqnə

çimri . çinis.-yumurtanın sarısın bu gün yeyir, ağın yarın.

çimrinin .-**qadını çimrinin** qazanı qaynamaz.

çinə düz.-dədlərivi devrəvə çinməki duvar olsun, **ayaq altına çinə pillə olsun**. (**çinmək**: düzmək)

çinislik qınçılıq.

çinqay yumurtaya gəlmiş tavuq.

çinqənə. **çingənə**.-götü zınqırovli .(qaraçı. **çingənə**. cadıçı. cadugər).

çınlamaq qonqurmaq. zəhləmək .zəh çalmaq.

çınlar .-gözüm səğrər, **qulax çınlar**, könül inlər, ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.

çınlaya , -**çınlaya çınlaya**. qonqura qonqura. zəhliyə zəhliyə. zəh çala çala

çinmək düzmək.-dədlərivi devrəvə çinmək duvar olsun, ayaq altına çinə pillə olsun. (**çinmək**: düzmək)

çintən **çindən**. doğrudan.-dosla dosluq ed **ürək çindən**

çıpqan -**çıpqın çıpqan**: məzlum zalim.

çıpqın -**çıpqın çıpqan**: məzlum zalim.

çirağım .-gəl gəl ey **güllü çirağım**, aç yüzün yaşqan (yəmşək. örpək) götür

çıraq.-su değil, simdə axır, od değil, **çıraq yaxır**. yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, çirağın yürgən yolu. (**uçqur**: iti uçan). (**tapmaca**).(**iliktirik.bərq**).

çıraqlı **çırağı**.-evlər **şam çırağı**, dağlar **gəvən çırağı**.

çıraqlın **çırağın**.-yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, **çırağın** yürgən yolu. (**uçqur**: iti uçan). (su değil, simdə axır, od değil, çıraqlı yaxır) (**tapmaca**).(**iliktirik.bərq**).

çıraqlı . **çiraylı**. -ocağız odlu, **eviz çiraylı olsun**.

çıraqlı .- uşaq vardı evlərinə çıraqlı, uşaqda var böyüdükdə (korağdı). (**korağ**: kalbeyin. qanmaz)

çiraylı . **çiraylı**. **çıraqlı** -ocağız odlu, **eviz çiraylı olsun**.

çirqin .-gözəllərin yazısı, **çirkin olur** . (yazısı: talehi)

.-güneş yarasaya **çirkin gözüdür**. (yarasaya: xuffaş)

çirqli **çirkli**.kitməkli. kirli. bulaşlıq.

çirmayıb .-qol **çirmayıb** sümük sındırmaq. (bacarığına candan oynamaq). (deyim)

çırparam. .-indi səni isladıb çırparam. (keçe yapmada böylə olunurki bərkisin. qırıqları, telləri birbirinə keçe keçe, keçe olur).(səni güclə, kötəklə başa salaram).

çırpınan	.-ey göyərçin nə yaman yaslı çağın, çırpınan bir ürəyə oxşamağın. (qiyaslı)
çırpmaz	.-tanrı iki əlli bir başa çırpmaz .
çitər	tikər. -kipriğin parçalasa göğsü, telin sonra çitər!
çitərsən.	toxursan. tikərsən.-hər nə əkərsən, onu biçərsən, hər nə ağırsən, onu çitərsən.
çiti	diləniş, dilək tutub ağaca bağlanan, düğünlənən parça tikəsi. -çiti bağlamışdır ağaca
çivi	.- vuranda çivi duvara , dəymiş çəkiş barmağa, onu tax darağa.
çiyn	omuz ilə boyun arası.
çiyində	.- şahla bostan əkənin, tağı çiyində bitər .(şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar) .
çoban	.-gözləri irisinə, qızların birisinə, tanrım ed çoban məni , gözəllər sürüsünə! .-oğlan yer oyuna gedər, çoban yer qoyuna gedər . (yer : yeyər) .-qurtdan çoban olunmaz
çoq çoq	-çoğ çoğ vurub qaynar : çoğar..-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir.
çoqa	çoğa . cəfa.-ilağ hər kimsədən kim istədim, ok çoğa gördüm , kimi kim ılğasız dünyada gördüm, ılğasız gördüm. (ok : elə). (çoğa : cəfa). (ilağ : vəfa). (vəfa hər kimsədən kim istədim, ondan cəfa gördüm, kimi kim, bivəfa dünyada gördüm, bivəfa gördüm).
çoqalan.	çoxalan . gəlişən. edişən. -yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yaraqlığı : başarcanlıqı. maharəti). (yayalığı : naşılıqı). (gedişər : itişər. itər. azalar) .
çoqaldar	çoxaldar . köpəldər..-biri ordan köpəltər biri burdan kəməltər. (köpəldər : çoxaldar). (kəməldər : azaldar)
çoqalt	çoxalt .yükünlət. ağırlat. -dan yeməyin yükünlət , şam yeməyin yüngüllət.

çoqam.	çoxam. - sandığından az olursam, gördüyündən bil çoxam .
çoqan	çoğan > cahan. cihan.-ay müsülmanlar bilinki yar ilə xoşdur çoğan , mənki yardan ayrı düşdüm bu çoğanı neylərəm. (çoğan > cahan. cihan). (nəsimi)
çoqar	çoğar. çoğ çoğ vurub qaynar.-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir.
çoqlu	çoxlu. çoxuş.. -aydı çoxuş öğüdlər. (aydı: dedi). (çoxlu nəsihət verdi).
çoqluq.	çoxluq. döllük. - malqaraza döllük.. . (alqış)
çoqraqı.	çoğraqı. qaynağı. - us qaynağı, bilim. (bilim: ilim). (us: ağıl) (qaynağı: çoğraqı)
çoqta az	çoxda az. -kimə kim çələb verməyə, bayımaz, onundur onun, vergi həp çoxda az. (çələb: tanrı). (bayımaz: zənginləşməz)
çoqun	çoğun > cihan. fələk dünya. fələh. -pozan çoğun (fələh) demişlər..-unçu yolu degirman, çoğun işi çevirman. (çevirman: kələk) - çoğun dibisiz, sonsuz bir güdük. - fırlanır çoğun, kiminə yemək bitirir, kiminə əmək. -birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək, çoğun yetəricə acıdır.
çoqunlar	çoğunlar. fələklər.-məni candan usandırdı, çorundan yar usanmazmı?. çoğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı?. (çorundan: cəfadan). (amacım: muradım) . (fuzuli)
çoqunu	.-azını görən, çoxunu bilən, sözünü diyən oğul.
çoquş	çoxuş. çoxlu -aydı çoxuş öğüdlər. (aydı: dedi). (çoxuş: .çoxlu). (çoxlu nəsihət verdi).
çolaq.	.-yoxsulun bir atı olar oda çolaq.
çomaqda.	dəğənəkdə...-din ürəkdə olur, yox dəğənəkdə.

çor xəsdəlik..-**çor vurmuş** qara badımcana oxşamaq.

.-sık dəyməmiş **çor dəlməmiş**.

çor vurmuş uyuz.-kələm kimidir hər bir qulağı, uyuz şalgam kimi başı qabağı.

çoru 1.qussəni. bəlanı.-qəm **çoru getirir**. 1.ziyanı.-qutsuzun yetdi evədək **çoru dəğər**.

çorundan cəfadan.-məni candan usandırdı, **çorundan yar usanmazmı?**. çoğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı?. (**çorundan**: cəfadan). (**amacım**: muradım) . (füzuli)

çovtar .**çovdar**. qara buğda

çöhrə < **çöğrə**. dışaq (durum).

çöqmədən .-yer **çökmədən**, gök sökmədən, sev demədən sevdim səni, yurtdan uzaq, kiçik köşə, sıxdım içim, sığdım səni. (**sığdım**: içimə yerləşdirdim)

çöqmüş **çökmüş**. batmış.-o isti könül, uçmuş duvarı, keçmiş sevgidən, çökmüş nə varı.

.- ocaq **çökmüş**, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözləri (kimi) qalmış.

.-**ocaq çökmüş**, odu sönmüş, külü savmış.

çöqrə **çöğrə** > **çöhrə**. **çəğrə**. **çəhrə**. dışıq (durum).

çöqsə .-dəvə **çöksə** yer tapar. {batman gəlsən, yer çalar (yer salar)}.

çöqüq ışıq **çökük ışıq**.-yalğız evdə, yalnız mənəm, səssiz küçə, **çökük ışıq**, ölüm qonaq, ölümə qonaq.

çöqüq **çökük**.dağlayu. dağılı. yıxıq. xaraba .

çöl .-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən, dərədən dərin **çöl olsa**, körpü keçər ötsündən. (**ötsündən**: mavərasından.üstündən)

çöl çorqan. .-uzun ayaq, uzun yorqan, **quruq bulut**, **çöl çorqan**. (**quruq bulut**: yağıssız bulut)

çöldeşik .-cocuq arur, oynamağa, **çöldeşik**

çöl .-düz bəzənər, dağ bəzənər, **çöl bəzənər**, bağ bəzənər, el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir.

çölə .-sərçədən qorxan darı əkməz, ilandan ürkən **çölə çıxmaz**.

çölə. ova.-yeridim **o ova irdim**.. (**irdim**: çatdım)

çöllər .-yanar qalmış ağac kollar, **susuz çöllər göyü gözlər**, su çatdırsın bulut göydən

.-yaz gəlcək **çöllər olur lalalı**, dos dosda könül olur alalı. (**alalı**: könün alırsa)

çöllərə. .-ev barığın ötürmüş, başın qoymuş çöllərə. (**ev barığın**: ev eşiyin. (**barlığın**.. varlığın).

çöltə çöldə. ovada. qarada . -**qaraqış** qarada

-**ər çöldə**, çörəgi evdə olsun

çöltəki **çöldəki**. daladakı .- daladakı üydə bolmaz. (**daladakı**: çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın

evdə oranlama). (**taladaki** : çöldəkin).(**oranlama**: yerləşdirmə)

çöltür **çöldür**.-maral ovlağı **çöldür**, kişi ovlağı ev.

çölün .-ilkin evin, sonra **çölün**

çömçə .-çömçə aşdan isdi olmaz

çönbüq. **çönbük**. qımıldaq. hərəkətli. fəal. əktif.

çönər .-qaykişi **çönər evə**, dönər devə. (**qaykişi**: pis kişi)

.-dünya dönür, dönər, yaşam çönər.

çönmüş ..-kövürə **çönmüş** könlügüm. (**kövürə**: kəvir).

-**bəxdi çönmüş**: yanığ.. -yazıq tutulmadı, yanıq tutuldu. (**yazıq** : suçlu. günahçı).

çöntürür.	çöndürür. -onun odu, külə çöndürür , soyuq baxışı, buza. .-od var yandırır, külə çöndürür , göz var dondurmur, buza çöndürür
çönüb	.-gündüzə çönüb qaranlıqlarım. (gecələr yatanmamaq)
çöp	.-gözünə çöp düşsə , evrən (dünya) gözündən düşər. .-öz önündə dirəyi görmür, özgə gözdə çöp axdırır.
çöpə	.-iğnə sapa dönmək. (iğnə ipliyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (çox arığ, üzük, incəkinmək, zayıflamaq).
çörəgi	.-ər çöldə, çörəgi evdə olsun
çörəq	çörək. -baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz , baxar kiçiklərin sözünə, arvad almaz. .-aca çörək tapşırılmaz .-istəyirsən bal çörək , al əlivə bel kürək. .-pişməz çörək , təndir olsa soyuq.
çörəyimdən	.-gəlin çörəyimdən kəsin , suyumdan için. (gələn qonağa söylənən qarşılama sözü).
çörəyin	.-canın sağ, çörəyin bol olsun. (deyim) .-çörəyin suya vermək .-ərdən ayrılır, dildən (eldən) ayrılır, kəndi çörəyin, özü tapır , qadınlıqda nəyi qalır. .-çörəyin düşsün yağ içinə.
çörəyin	-subayın it çörəyin , bit yaxasın yeyər. (subayın : bekarı)
çözəsən	.-yaşam dolu çəliş düğün , çalışma düğünlə döğüşəsən, çalış birin çözəsən. (çəliş : təzadd) düğün: çətinlik)
çözülər	.-qıl könüllü dartılırsa çözülər. (qıl könüllü : nazik ürəkli)
çözülməsin	.-yoxdu işgil danışıqla çözülməsin. (işgil: müşgül).
çubuqatı.	çubuqatı. uşaqlığın ağac atı

çuqur.	çuxur -yonduğunca yoğunlar. (tapmaca). (quyu.).
çuqurun	çuxurun. - axar su çuxurun kəndi qazar.
çuqurun	çuxurun.-su çuxurun , yel təpəsin bulur
çul çalabın	bəsatın.-yaşın olub yetmiş, çul çalabın tekmiş . (tekmiş : yığıb bağlamış)
çulun	köpəyin...-köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq . (doğmadıq cocuğa don biçmək, beşik kəsmək). { bir nərsənin gərəklərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (quraqlamaq : hazırlamaq). .- öküzünə gücü yetməgən çulun töbələr (töbələr : dövr).
çulundan	.-yeğın atı çulundan bilməzlər . (yeğın: kəsgin çox yürüyücü).
çustu	ayaqqabı çeşiti.-qoy desinlər bu yazığın çustu var , kim nə bilir üstü vardır altı yox.
çuval	.-iğnə yataxda gizlənməz . (iğnəylə çuval kimi).
çuvala	.-ağa gətirər novala, xanım tökər çuvala .
çuvaldız	.-batır özünə iğnəni, özgüyə bir çuvaldız
çuvalın	.- öz çuvalın sudan çəkər. (öz işini aşırar).
çün	necə.- göy səmada çün dənizlər çalxanur , göy üzündə bu dənizlər yalxanur.
çürüməz.	.-əsil aynamaz, aynasada çürüməz . (aynamaz : dəyişməz)
çürümüş.	yasılmış. əğilmiş...-qılıcı sınmış, yayı yasılmış .
eqiz	.- iki ekiz , ağır engil. (engil : yengil yüngül). (tapmaca). (tərazı).
eqlenmek	eğlenmek . təfrih etmək.

eqtik	.-ne ekdik nə biçirik
el	bodun.. xalq.-bodun sağ olsun, yeməyə aş olsun, atmağa daşı.- uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun (yolsuz azar, elsiz batar). .-əğri olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun . .-yersiz el yetim, elsiz yer yetim. .-yoxsul ölsə kim ağlar, varlı ölsə el ağlar .-yersiz el yetim, elsiz yer yetim. -el açarsız , ər yarasız olmaz
elban	elin səsi.
elbəy	elin sevən. elin böyüyü. elbaş (elbaşı)
elçi	sözçü.. sovcu
elçi	yolaç.yolbaşçı..(rəhbər. rahnuma. peyğəmbər)
elçin	mərdümi.
elə	ənə.. iştə -bu ənə kökü soyuq (kökü soyuq : zətı qırıq). - ələ gətirdiyin : edindiyyin
eləbilki	sanırsanki
eləqlik	eləklik . demorasi
eləmiyə.	.-lap zirək olan oldurki zirəklik eləmiyə .
elərkil	elərkil .. demokratik
elərqçi	elərqçi . (el+ərək+çi). demokrat.
elərqış	elərkiş .. demokratizayon

elim .-elim alqamış, tarım yarqasın . (**alqamış**: qəbul edmiş). (**yarqasın**: bağışlasın. rəhm edsin)

elin .-**dil elin** bayraqıdır.

.- **uslu elin** başı uca, **güclü elin** əli uca.

.-**hər elin çıxarı** seçdiyi baylıq . (**baylıq**: devlət)

.-**alan əlin uzunluğu** yetimdə

.-**boğulan əlin** kolada atar, kosada

.-**boğulan əlin** köpüyə atar

.-**əlin açma**, könlün aç.

.-**əlin içi** qasınsa süt gütüvə.

.-**əlin kəsib** ayaq açmaq. (qapıdan qoğub pəncərədən almaq).

.-**əlin** kol kosa atmaq. (min dərədən su gətirmək). (nərsəni inandırmağa çalışmaq).

.-**iki əlin iki dizin olsun**, məni yazığ eliyən.

.-**hər elin** simgəsi dilidi.

.-**qarabaxt elin, qarabaxt dili var**, dil yoxdusa, elin nəyi var ?.

.-**hər elin çıxarına görə** yazar yazısı var.

elintə .-günün ölsə kağızda qalsın, **özün ölsən elində qalsın**. (bacardıqca yaz) (**günün ölsə**: çağın bitsə. bəxdin yatsa)

elivin .-qurbət eldə, **öz elivin itidə yaxın sayılar**.

elqan **elxan**. el yönətçisi.

elqə **elgə**. 1.ellik. millət.-tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevensin. (**tükəl**: tamam. bütün). (**yazuq**: günah). (**elgə**: ellik. millət).**1.ilgə**..bodun. millət

elqin **elgin**. gərib.

elqölü **elgölü**. elinki olan. milli göl.

ellər .- uyuq **ellər** kölə doğar başqa yok. (**uyuq**: yatmış)

elliq. ellik. elgə. millət.-tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinisin. (**tükəl**: tamam. bütün). (**yazuq**: günah). (**elgə**: ellik. millət)

elmsiz ilimsiz. biliksiz...-biliksiz heç bir iş yapılmaz.. (gördüyün bilmək gərək)

eloqlu -**eloğlu**. (mədumi)

elsevər xalqın sevən.

elsəs elin səsi.

elsiz .-yersiz el yetim, **elsiz** yer yetim.

elsiz .-yolsuz azar, **elsiz** batar

-yolsuz azar, **elsiz batar**. (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

.-yersiz el yetim, **elsiz yer** yetim.

elşən milli bayram.

eltaş **eldaş**.elibir.

elten **elden**. 1.hamıdan.**1**.yaddan.-**eldən** arı, gündən duru. (**eldən**: yaddan). (**arı**: uzaq)

eltətək **eldətək**.. xalqın birdənəsi

ençiliklər .-qınçılıqlar qapayan, gençiliklər açayan. (**qınçılıqlar**: zorluqları. ağırlıqları)

enib .-hamı süpürgəylə qalxıb, **sapıyla enib**. (**sapıyla**: dəstəsilə)

eniq **enik**. 1.tula. it yavrusu.**1**. basıncıq. məğlub

eninə .-tarım **eninə boyuna** ömür versin.

enir. dəğir..-vurmasını bilmiyənin, **topuzu öz başına dəğir** .

enişdə -eşək ata deyirmiş: yoxuşda sən mənə küy, **enişdə mən**. (**küy**: yan. rəhm elə)

enişin .-hər **enişin** bir yoxuşu var.

enqil **engil**. **yengil**. **yüngül**. .-iki ekiz, **ağır engil**. (**engil**: **yengil**. **yüngül**). (**tapmaca**)(**tərazı**).

enqin **engin**. daldurum. uqyanus.-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu engine dalanlar, içib qanan görünməz. (**çək qıraqsız**: sınırı). (**engin**: daldurum. uqyanus) . (**tapmaca**) . (**bilim**. **elm**)

enmiş .-göydən düşüb, **gölə enmiş**. (lap yerinə düşmüş nərsə).

enmişidi .-qaranlıq **enmişidi**, qurd payın yenmişidi. (**yenmişidi**: yemişidi).

enşin alçaq. fiutən . mətəvazi. -istək yoluna, **enşin ürək**, yolçularuz biz.

entirmə **endirmə**. salma düşürmə..-gözdən **endirmə** (salma, düşürmə).

erinkləm .-çağırılı yere erinkləm, çağrılmadan görünməm.

erqəq .-qadın başlıdan **erkək olmaz**.

erqəq .-tanrım heç **erkək** dişini yoldaşız etməsin.

erqəq **erkək**.-bir **erkək** bilsə bir kişi **bilər**, bir qadın bilsə hamı **bilər**

erqəq .-ürək üçün **erkək** diş **birgə**lir.

erqəqlər .-qadın donlu **erkəklər**

erqən .-irkil olan **erkən çatar** barçağa. (**irkil** : iradəli). (**barçağa**: mənzilə).

erqəyə .-kişilik nə **erkəyə** baxar nə dişiyə

erqəyə .-iki gün var ballı olur **erkəyə**, birincisi arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

erqəyin .-xanım erkəyin əşi, evin günəşi.

erqəyin .-qadın erkəyin əşi, evin günəşi.

ertə .-ertə qalxan kişi yolu qıssa, günü uzun tapar.

ertə .-qarı qoca necə keçrir yaşını. -gecgə yatıb oylanır, **ertə durub** sölənir. (**sölənir: söylənir**)

ertəki öykü. nağıl.-**öykü dolu başı var**, yağü qıran daşı var.

ertəqi **ertəki**.ötünc. nağıl. deyiv. -sevinclə ötən ömür **ötünc** olur.

ertələmək gecə qoymaq

ertərək ərkəncə.

ertəyə **səhərə**.-gecəni diri tutmaq.(**ertəyə dək yatmamaq**).

ertın yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna .(**ertın:** səhər). . (**ikin:** ikinci) .(**doluna:** yuvana. evinə)

ertın səhər.-**ertın yağmur yağarsa** gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna (**ikin:** ikinci). (**doluna:** yuvana. evinə)

eşək .-**eşək** ata deyirmiş: yoxuşda sən mənə küy, enişdə mən. (**küy:** yan. rəhm elə)

eşidər.-yaşlı qulaq **çox eşidər**.

eşidər. .-açıq qulaq **söz eşidər**.

eşiq **eşik**. qapı. -ərməkiyə eşik art gəlir. (**ərməkiyə:** təmbələ). (**art:** dağ beli. gədik)

eşiq . **eşik**. (qapı). ərəfə.

eşiq **eşik**. qapı -ərməkiyə eşik art gəlir. (**ərməkiyə:** təmbələ). (**art:** dağ beli. gədik)

eşinib.	.-tüf! o gözlərəki, tanıır üzdən kişini, eşinib keşinər , altdan görər işini.
eşitdirsəndə	duyursanda. anlatsanda. .-anlamayana duyursanda bir, duyurmasanda.
eşitməklik	- söz eşitməklik: açıq qulaqlıq. -əşizə əsənliklər, açıq qulaqlıq dilərim. (alqış)
eşitməz	.- eşitməz qulağ , baş ağrıdar
eşitmir	.-hər söz hər qulağa keçmir, hər qulağ, hər sözü eşitmir.
eşitmirsə	.- eşitmirsə söz, biri birindən, heç olmasın o yerli dibindən
eşitsə	.-iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidsə , hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisin belə, qımayar.
eşiyə	.-gülməz dişi kişiyə, olsa dişi yerində, çıxmaz kişi eşiyə, işi (əşi) olsa evində.
eşiyə.	qapıya.-qızı qoydun beşiyə, qalının qoy eşiyə. (qalının: cehizin).
eşiyi	qapısı. - tıxılmış eşiyi: bağlanmış qapısı.
eşiyin	. qapısın.- məçid eşiyin nə yandır, nə at.
eşiyiz	.- ev eşiyiz qutluq olsun.
eşq	.- eşq dənizin boylayanlar var.
eşq	sevgi. seviş. .- sevgi irin başlır, günün sürür, gecin ölür, yarın doğur. (sevgi: eşq) (irin: tez) .- eşq yolun könülləb, gələn varmı yaranlar. (könülləb: könüllü)
eşqin	.-eşqin tam çağı çalınmaz. (çalınmaz: elan olmaz)
eşqin	.-məndən yuxumu qapdın, vardın yalavuz yatdın, aytqıl nə bələdir bu, eşqin nə dilər məndən. (yalavuz: təkinə). (aytqıl: de görüm)

eşqində	.-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . (ötgül : bülbül)
eşqində	.- eşqində küyən , ocaqda küləm. (küyən : yanan)
eşqiylə	.- eşqiylə sevməyi ayırd etmək gərək. (ayırd etmək : ayırmaq)
eşmə ip	hörgün..-ip birləşir hörgün olar.
eşmə	qarma.. görmə - üzün qarma , özün ara.
eşmələrdən	kələk - eşmələrdən keçməli. (eşmə :kələk).
eşşək	.- qocaya eşşək gərək , cavana arvad.
eşşəq	.- eşşək batıb palçığa, ayağında nal çıxar, elə qoyum götürvə , osdu- kal çıxar. .- eşşək olub , at minməkdən, başlı olub eşşək min. (başlı : uslu. ağıllı) .-atla eşşək yarışmaz. .-atlar təpişir, arada eşşək əzişir .
eşşəq eşşək	.-osdurub ayılmadı yazdı tat, qoduğ gəlib eşək gedmiş atasıca. (birbelə keçdi, böyləsinə deşdi, bilmədi nəyin nəsidə. atasına tay, qoduq doğulub, eşşək öləcək)
eşşəq	eşşək .-səqqəlli keçi var, səqqəlli eşşək ondanda çox..
eşşəq	.- ata eşşək deyilməz , dəviyə köşşək
eşşəyə	.- kor eşşəyə saman vermək hasatdı , yol dayağı içib yemək, daha atdı.
eşşəyi	.- dəğirman eşşəyi kimi ya sürülür, ya minilir, ya yüklənir.
eşşəyin	.- eşşəyin satıb palan ala.

eşşəyin	.-atla yol gedən eşşəyin , vay halına.
eşşəyinə	.-əlli ilin eşşəyinə , dəğirman yolu göstərir.
etil	edil . düzələn iş. hasat. asan. həll olan. qabili həll
etin edin	əməlin -yalan söylə işin keçsin, söylən edin işdə keçsin . (söylən edin : sözün əməlin işdə göstər)
etin əlində	edin əlində .-sənin olan səni bəkləməz, çalış edin əlində .
etin	edin . əldə elə.- çalış edin istəklin.
etin	.- bildiyin edin , bilməzin sorun.
etindiyn	edindiyn . ələ gətirdiyin
etişən edişən	gəlişən. çoxalan. -yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yaraqlığı : başarcanlıığı. maharəti). (yayalığı : naşılıığı). (gedişər : itişər. itər. azalar) .
etqən	edgən . müəssir
etqəni	edgəni .-aytqanı nə, edgəni nə. aytqanın uysun edgəninə. (aytqanı : dediyi) (edgəninə) edigivə)
etqəninə	edgəninə . edigivə.- aytqanın uysun edgəninə .. (aytqanın : dediyin)
etqi	edgi . təsir.
etqiləşim	edgiləşim .. təsiri mütəqabil.
etqili	.- etgili yetgili : məmur məzun. əl məmur, əl məzun .
etqin	edgin .əktiv. fəal.
etqisində	.-kişioğlu (bəni adəm) çevrəsində duyan sözlər etgisində oluşuda pozuşa bilir!

etsin edsin.olasun. tanrı istəsin. İnşallah. **-olasun**, yenədə görüşərik biz.

ettiyn **.-etdiyn bulsun** demişlər. {öz əməyinə (əməlinə) tutulsun}. (öz işinin sonucun toplansın).

etyən **.-edyən.** amil.

ev **.-ev eşiyn** qutluq olsun.

.-ev üstünə **ev** qurma

.-ev yengəsiz, yol döngəsiz olmaz. (**yengə**: arvad xəyləyi. bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut bulunan qız, xanım). (**anut**: hazır)

-ev barığın: ev eşiyn.**-ev barığın** ötürmüş, başın qoymuş çöllərə. (**barlıgın**: varlığın).

-ev eşik.-ata ana qayqusudur **ev eşik**

.-cucuqsuz ev, çiçəksiz **ev**.

ev **.-ev satan** bir il varlı, **ev alan** bir il boşlu olar

ev **-ev gərəyi**, məçidə qorut.

-ev gərəyi, məçidə girməz.

ev. **.-maral ovlağı** çöldür, **kişi ovlağı ev**.

evcimən ev işərini yönədən.

evə **.-evə gərək olan**, məçidə qorut. (**qorut**: həram)

-ev gərəyi, məçidə qorut.

evə **.-qaykişi çönər evə**, dönər devə. (**qaykişi**: pis kişi)

evə duvağa.-köşsən köçə qoşul, **yatsan duvağa** . (**köçə**: kərvana)

evəndinsə **.-evlənmədən dörd göz ol, evəndinsə tək göz.**

evi **.-iki evi bir elədik**, düğünü batman yarım.

evin .-qadın erkəyin əşi, **evin günəşi**.

evin .-xanım erkəyin əşi, **evin günəşi**.

evin .-ilkin **evin**, sonra çölün

evin tehranda böyük türmə

-**evində olmaq**: türmədə olmaq evin: tehranda yerləşən ən qara üzlü, adlım türmə.

.-**hər bir evin** vardı giriş çıxışı yalnız sindir giriş vardı çıxışı (dönüş) yox.

evində .-gülməz dişi kişiyə, olsa dişi yerində, çıxmaz kişi eşiyə, **ışi (əşi) olsa evində**.

evində .-qız **evində** pilov süzülər, **oğlan evində** dodaq büzülər

evində -**can evində**: can yuvasında -sevməkdə gözümlə qalmaq artıq sevirəm mən, düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən.

evindən .-qadını **evindən**, kişini pirindən sorarlar.

evinə. doluna. yuvana..-ertir yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa **gir doluna (ertir: səhər)**. (**ikin**: ikinci).
(**doluna**: yuvana. **evinə**)

evinədək. .-gəlin ağa bürünər **ər evinədək**, gəlin ağa bürünər **gor evinədək**.

evinin .-xan **evinin** ac pişiyi. (qıtmır)

evizə .-tükəndi söz, külləndi köz, **qalxın gedin evizə**

evləndi .-gej gəldi **tez evləndi**.

evləndinsə .-evlənmədən , güllə budaqlar dolu, **evləndinsə** küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuşu, doğru seviş, uyğun olan evləniş. (**gizirqan** : gizikgən. gəzənə).(uçuşu: cənnəti)

evləniş .-yer üzünün uçmuğu (cənnəti), doğru sevgi, **uyqun olan evləniş**.

evlənmədən .-**evlənmədən** dörd göz ol, evəndinsə tək göz.

evlənmədən , güllə budaqlar dolu, evləndinsə küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (**gizirqan** : gizikgən. gəzənə).(**uçmuğu**: cənnəti)

evlənmək halə bağlamaq. -ay **evlənnib**

evlənməklə .-**evlənməklə boşanma** bir dınqanın iki üzü. (**dınqa**: dəmirsi pul. qara pul).

evlənmətən .-**evlənmədən** , güllə budaqlar dolu, evləndinsə küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (**gizirqan** : gizikgən. gəzənə).(**uçmuğu**: cənnəti)

evlər .-**evlər şam çırağı**, dağlar gəvən çırağı.

evlilik .-**evlilik**, deyişməklə sevişmək

evrə . (faz)

evrən .-alçaq qalar kütbeyin, **evrən gülər o gülməz**.

evrən .-**evrən bir ev, hərkəs gələr sırayla**. (**evrən**: dünya)

evrən dünya.-gözünə çöp düşsə, evrən (dünya) gözündən düşər.

evrən dünya.-sevim gülün bəsləsən, sevilməyi boşlasan, **evrən dönər başıva**, gül səpələr yoluva.

.-buruq versən evrənə, **dönər başa bu evrən**.

.-genə evrən ölülər **türküsunü** dəng eləmiş. (**dəng eləmiş**: sazlamış.çağlamış)

.-**evrən** qancıq (cəfakar), can alıcı, oynadan əri, hər kim ilə sürməmiş.

evrən içrə dünyada.-**sənin evrən içrə kimsən yox**, heç qapıya güvənmə, dilər isən gülə bax, kimsələrə inanma!

evrəndə	evrəndə. -bu evrəndə bulcağı bil dəmi sən. (bulcağı : qənimət) -tanrının əkisinə, su səpim əkisinə, evrəndə balalar , qalması əmisinə. (əkisinə : əkincəyinə. zəmisinə)
evrəndən	.-bul evrəndən əl üzən, olbirinə göz tikər.(bul : bu)
evrənə	.-içdə yaşanan sevgi, bir pişik, oğlan, qız, anı, şəkil görünə bilər.ama kəndin bilirsinki iç sevgisi bu evrənə sığmaz . türkcədə bu irfansı sevgiyə "alasevda" deyilir.
evrənə	.-ilqarı pozuq evrənə bağlı .-buruq versən evrənə , dönər başa bu evrən.
evrənə.	.-darqın küsgün evrənə .
evrəni	.-subaylığın evrəni gen dayaz, evliliyin evrəni qın, dərin. (qın : çətin).
evrənin	.- evrənin ən yayqın kəsəlliyi mutluluğu aramaqdır, ən yayqın kəmliyi, mutluluğu seçməmək. (kəsəlliyi : xəsədləyi). (kəmliyi : qusuru)
evril	(təkamül).
evrilmək	(təkamül tapmaq).
evsiz	əşsiz.- utanan evsiz , oturan yuvasız qalmış.
evtə	.-ötlü daş, yerdə qalmaz, iş adamı evdə. (ötlü : yutlu. dəlik)
evtəki	.- daladakı üydə bolmaz. (daladakı : çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).(oranolama: yerləşdirmə)
evtəki	.- evdəki bizov öküz olmaz (eşiyə çıxmalıdır)
eybəcər	yadqurum..

eybələ.	o dərək. o qədər..-o dərək vermədiki, kor gözüne dərman ola .
eyi	.-qurd dumanlıq, eyi yamanlıq görməsin. (qurd dumanlıq axdarar)
eyqin	eykin. yaxşıc. yaxşı -yalğıq oğlu yoxazar, onda eykin ad qalar. (yalğıq oğlu: bəniadəm).
eyqu	eyku.-eyku sözlər güvəndirir, gözəl düşüncə dərinlədir, könül ilə verilməkdən sevinc doğur. -yaşam oyun, oynuyana eşq olsun, iyi dilək, eyku duyqu daşıyanlar var olsun.
eyquluğa	yaxcılığa . -qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün, olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (yazqarlığa: pislige. günaha) (olqıl ökün: peşman ol). (ökkün. peşman)
eynalaz	kələkçi. hiləçi
eynalı	inaq dağı...-markopolo yazır " toruz dağları ". bu dağ inaq dağının (eynalının) keçmiş adıdır
eynalım	.-örüm örüm gövüslüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın. (örüm örüm: . hörüm hörüm. hörəm hörəm. burum burum. buram buram).
eyvanımız	.-damdan dama damımız, qoşadır eyvanımız , ərim gedib səfərə, oruc tutub amcığımız.
əbbəq	əbbək. pəpək. əkmək-dadın bilirəm pəpəyin , yalayaram onun, kəpəyin
əfşin	< ağşin
əxəvi	.-sağlığında məni yad ed əxəvi , mən öləndən sora cırma yəxəvi!
əqən	.-umay yatdı, əkən olduq biçmədiq , tikən olduq geymədik. (umay yatdı: bax döndü)
əqən	.-yer əkən yerinməz. (yerinməz: təhqir olunmaz)
əqən	əkən.-arpa əkən arpalı, buğda əkən buğdalı (olur)
əqən	əkən.-fırtına əkən dolusun görər.

əqənin	.- şahla bostan əkənin , tağı çiynində bitər.(şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar) .
əqənindi	.-topraq əkilənin deyil, əkənindi.
əqənindi.	.-topraq əkənindir.
əqər	.-birisi əkər , birisi biçər, birisi alar, birisi yeyər.
əqər	.-yazın əkər , güzün biçər, yayın tökər, qışın içər.
əqərəm	.-sevməkdə gözümlə qalmayıb artıq sevirəm mən, düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən. (can yuvasında: can evində)
əqərsən	əkərsən.-hər nə əkərsən , onu biçərsən, hər nə əğirsən, onu çitərsən. (çitərsən : toxursan. tikərsən.)
əqəsən	əkəsən.-sevgi tuxum deyil əkəsən , əkdiyivi biçəsən, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.
əqəvin	əkəvin. atavın .- çəçəvin (anavın) amin, əkəvin ağzın sikim. (söğüş).
əqib	.-əli yerdə, gözü gündə, əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşanı)
əqib	əkib.-dil topraqdırsa əkib suvar .-arpa əkib buğda güdmə.
əqilən	.-əğilən başı döğən çox olar.
əqilənin	.-topraq əkilənin deyil, əkənindi.
əqilərək	.- cuda olan qala qapısından əğilərək keçər. (cuda: cüce, kiçik boylu adam). (qala qapısı: şəhər qapısı. dərvaza).
əqilmədən	.-tərləmədən içilməz, əkilmədən biçilməz.

əqilmək	əğilmək. büksülmək. sınısırmaq..-büksülmüş beli, tökülmüş dişi. .
əqilməsə	.- əkilməsə dərilməz.
əqilmiş	.- gül əğilmiş ala güldən bir öpüş.
əqilmiş.	əğilmiş. yasılmış. çürümüş..-qılıcı sınımış, yayı yasılmış.
əqin	.- əkin əkirsən herk ed , dəğirmanə gedirsən ir ged. (herk : sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa bırakılan tarla). (ir : tez. tezdən)
əqin	əğin. əyin. tən.
əqin tutmaz	əkin tutmaz. -daş üsdə əkin tutmaz
əqin	əğin. geyim.- əğin yamaq götürər , qarın yamaq götürməz.
əqinc əkinc.	kültür.(fərhəng).
əqincəyinə.	əkincəyinə. əkisinə. zəmisinə.-tanrının əkisinə, su səpim əkisinə, evrəndə balalar, qalmasın əmisinə. (əkisinə : əkincəyinə. zəmisinə)
əqinə əkinə.-tanrıdan su istədik əkinə,	yağış yağdı sel düşdü yerinə
əqintə	əkində.-əkində izin olsun, yeməyə üzün.
əqir	.- özü əkir , özü biçir.
əqirib	.- incə əgirib sıx toxuyan.
əqirib	əğirib. ələyib. açıb.- incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya incələyib qoşmaq).
əqirsən	.- əkin əkirsən herk ed , dəğirmanə gedirsən ir ged. (herk : sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa

bırakılan tarla). (**ir**: tez. tezdən)

əqirsən **əğirsən**.-hər nə əkərsən, onu biçərsən, **hər nə əğirsən**, onu çitərsən. (**çitərsən**: toxursan. tikərsən.)

əqisinə **əkisinə**. əkincəyinə. zəmisinə.-tanrının əkisinə, su səpim əkisinə, evrəndə balalar, qalmasın əmisinə.
(**əkisinə**: əkincəyinə. zəmisinə)

əqişir **əkişir**.-sevgi söğüş **əkişir**

əqitən **əkidən**. tərbiyə verən.-pü səni əkidənə: tū səni əkidənə: tüpürüm səni tərbiyə verənə.

əqitib **əkidib**. götürüb.-**susuz əkidib**, susuz gətirən.

əqitiş. -**əkitiş olmaz**: əkitmək olmaz: tərbiyə etmək olmaz.

əqitmək -**əkitmək olmaz**: tərbiyə etmək olmaz. əkitiş olmaz...

əqləmək **əkləmək**. izafələtmək

əqlənməz **əğlənəz**. yubanmaz. gecikməz. durmaz.

əqlənməz **əğlənəz**.-yağış yağmur duman basar dağları, sellər axar , çəndə durmaz , yazın keçər, **çağ dəğişər**
əğlənəz.

əqlənməzsən .- qurralanma bu qonduğa yurduna, durma sağru devir devir içilər, **köçək qalmaz əğlənəzsən köçərsən**,
səndə barıb bir devirdə içərsən.

əqmək **əkmək**. pəpək. əbbək. -dadın bilirəm **pəpəyin**, yalayaram onun, kəpəyin

əqmək .-**kəsilən əkmək**, yenidən bütməz. (**bütməz**: bütünləşməz)

əqmək .-susağa su, **aca əkmək**, çapara at, kişiye dişi gərək.

əqməqin **əkməğin**.-**əkməğin böyüğü** bezəkdən olur.(**bezəkdən**: böyük, iri kündə)

əqnən **əğnən. əğinən.-axşam qızarsa bulut, əğnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (kəpəyi: kəpəngi).**
(**yaba:** əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)

əqnimdə **.-əğnimdə xalat, başımda papaq.**

əqnimdə **əğnimdə.-olan geyinim əğnimdə, olan yeməyim qarnımda. (yoxsulluğu imgəlidir) (imgəlidir: işarə edir)**

əqnində yırtılsın. **.-yeni geyim alqışı. -əğnində yırtılsın. əğnində tozsun. toya geyəsin.**

əqrəti **əğrəti. ələnti -əğrəti atla uzaq gedməmiş**

əqri **.-əğri ola düz ola, gəzən ayağa daş dəğər.**

.-əğri olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun.

-əğri yerdə düz yerdə, oyun bilən oynasın.

əqri **.-əğri olar ətçil quşun dimdiyi. (ətçil: ət yeyən)**

əqri **.-yazan əğri, düzü, yaramaz (düzü, əğri yazan, yaramaz).**

əqri **əğri.-dönəm düzər əğri düzü, gözdü bəzər görkü üzü.(dönəm: zaman).**

.-tünlük əğri, düz tüstü . (əğri tünlük, düz tüstü)

əqri **əğri.-əğri yük ıraq gedməz**

əqrisi **.-ha düz olsa, orağcan əğrisi var.**

əqsən **əksən.-hərnə əksən soyuna çəkər.**

əqsən .-topraq əksən su istər, suyu gəldi suvarmaq, becərdə biç bol ürün, iyi dilək, güclü biləkiz olsun.

əqsıq. **əksik. kəmlik. əksiklik. nəqisə. xiləl. eyb.. -kəmi yoxdu. -kəmi nədir.**

əqsıqlıq. **əksiklik. kəmlik. əksik. nəqisə. xiləl. eyb.. -kəmi yoxdu. -kəmi nədir.**

əqtənməz	əkdanməz. tərbiyə təturməz.-qurd çağası əkdanməz. (əkdanməz: tərbiyə təturməz)
əqtim	-ürək əğdim: ürək ərtdim. ürək yedim..-gül gözlədim tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim.
əqtiyi	.-kasıbın əkdiyi bitməz , sikdiyi bitər .
əqtiyi	.-yoxsulun təpdigi (sikdiyi) çıxar varlının əkdiyi
əqtiyin	.-səpdinin biçilir, əkdiyin tikilir.
əqtiyivi	əkdiyivi. -sevgi tuxum deyil əkəsən, əkdiyivi biçəsən, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.
əl	. -əl olsun qolun ollam, ayağ olsun, qıçın ollam, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam, silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik: dəsmal) .- ürək sevsə, əl gedər. .-əl ələ yürüdük çiğın çiğinə. -əl əl üsdə çox çıxar .-əl əli yumasa, əl üzü yumaz. .-əl görəni, baş yanıtər (yanıtər: cavablar). .-verən əl öpülər. -armanlar, əl çatmaz ulduzlar kimidirlər, yalnız qaranlıqda yol açar. (armanlar: ideallar). -əl sıxışmaq əl sıxışmaq. əl vermək. -əl vermək: əl sıxışmaq
əl ürəklə..	qıypınmadan. könüllü. -haq yolunda doğru durqıl, yol gösdər yolsuza qıypınmadan (könüllü).
ələyaqlı	.başarıqlı.
ələqmərəm	ələqmərəm. -əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, ələqmərəm dilimdən, kəssələr dilim, dilim.
	-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, ələqmərəm dilimdən , doğranırsam dilim dilim.

ələqi	ələği.-ələği ələnib , göydən asılıb. (işi bitmiş) .-unu ələnmış, ələyi asılmış. (yaşlı olana deyilir. işi bitmiş)
ələndim	.-islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neylər.
ələnib	.-ələyi ələnib , göydən asılıb. (işi bitmiş)
ələnmez	.-ələnmez , ocaq başına gələnməz (tapmaca). (tərə yağ. kərə.)
ələnmış	.-unu ələnmış, ələyi asılmış. (yaşlı olana deyilir. işi bitmiş)
ələnsin	.-qadası başından kül kimi ələnsin.
ələyağı	.-ələyağı odlı diri.
ələyib	əğirib. açıb.. -incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya incələyib qoşmaq).
ələyib	.-ələyib ələyib , sonunda kəpəyin una qatmaq. (gördüyü işi poxlamaq).
əli	.- qolu əlsiz qaldı, əli qolsuz qaldı. .-əl əli yumasa , əl üzü yumaz. .-əli götünə çatmır - əli açıq könlü açıq qapısı açıq. .-əli üzündə qalmaq: şaşırmaq. .-əli yerdə, gözü gündə, əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşanı) .-əli yoğurlu , birinin işinə qarışmaq. (yoğurlu : xəmirli) (üstəsindən gələməyəcək işə girişmək). .-əli yumuq dilənçilik olamaz .-günü günə satan, sonda əli boş qalar. . -əli boş üzü qara -əli ağır: bərəkətsiz -əli maşalı: .gurultucu. yayqaraçı. -əli yüngül: bərəkətli

-**əli zıǵlı**: cicikli.

-**əli bərk**: əldəmir

-**əlin səsi**: elban.

-**əlin sevən**. əlin böyüyü. elbəy elbaş (elbaşı).

-**bir əl ilə** iki qarpuz tutulmaz

-**əlim üzük**. -**ondaki gördüm əlim üzük olandan**, baş əğdimdə başa gələn olana.

əlində

.-ayağın var yürməgə, **əlində var almağa**.

.-deycək sözün könlündə, **vurcaq daşın əlində**.

.-**qadının xoşluğu, kişinin əlində**, kişinin xoşluğu, qadının dilində.

.-**xəsdə dərd əlində**, otac para dərdində. (**otac**: həkim)

.-**varı əlindəkən dəğərlə**. (**varı**: əldə olanı. movcudu)

.-özgəni güdüb, **əlindəkindən qalma**.

əlindən

.-**işlər əlindən** çıxıb kilimi suya verdi.

-**əlindən qurtulmaq: aldarılmaq**.

əlinə

.- yoxsul **əlinə** baxarsa, sən kisənə bax.

.-manqutluq, dilinə **əlinə** sayqısızlıqdır

əlintəkin

sevdiklərin ərşiməsə əlivə, **əlindəkin** sevgilən. (**mutluluq gizi**: mutluluq rəmzi)

.-**əlindəkin yelə verdin**, indi yelpin sən yelə. (**yelpin**: yellən). (indi aralığa düşüb yel yel, yelə veril). (yelə verən, yelə qalar).

əliyi

.-**əliyi vuranda dizivə**, onda gələrsən özüvə.

.-bilgə aldında dilivi dart, usda aldında **əliyi dart**. (**dart**: çək. saxla). (**aldında**: huzurunda)

əlizə

.-**əlizə qoluza bolluq . (alqış)**

əllə

.-**göz əllə gör**, qulaqdan al ağızla ver.

əllər

.-kөнüllər buz kəsildi, **əllər balta**.

əllərin	.-əllərin böğrünə döşənsin. (öl!). (qarqış)
əlləriz	.- əlləriz ağrı görməsin .-gözəl işli əlləriz , söylər sözlü dilləriz. (alqış)
əlli	.- isdər əlli isdərsə yüz yaşa, ölüm quşunun qıynağındasın. (qıynağındasın : qarmağındasan) .- tanrı iki əlli bir başa çırpamaz. .- yaşın əlli , yediyin bəlli. (əlli yaşda yeməyivi gözlə)
əlsiz	.- qolu əlsiz qaldı, əli qolsuz qaldı.
əltə etilmiş	əldə edilmiş .- əldə edilmiş sevmək. (olana qanıqmaq, razı olmaq)
əltə olanı	varı.. mövcudu.-varı əlindəkən dəğərlə.
əltə	.-söz ağızda, oy başda, iş əldə . (oy : düşüncə. fikir) .-sevən əldə edsin : segisinə çatsın. .- əldə etmək . nail olmaq segisinə çatsın. .- əldə etmək : nail olmaq.
əltəmir	əldəmir .əlibərk.
əltən	əldən .- verən əldən umarlar -oğul bəldən, söz dildən, iş əldən .
əlüzün	.-yedin doymadın?. əlüzün suya çək , gə burada ye
əməq	.-barqaca oylanıb yaşa, çəkdiyin əmək gedməsin boşa. (barqaca : həmməşə). (oylanıb : düşünüb). (oraz) .-fırlanır çoğun, kiminə yemək bitirir , kiminə əmək . (çoğun : dünya) .-yazda əmək , gündə yemək.
əməqçi	əməkçi . işçi. işləyən.- əməkçi aşağan olu, az yeyən, yaşağan.

əməqilə	əməkilə. -bəylər işi buyruqilə, yoxsul işi əməkilə yollanır
əməqlə	.-əməklə yemək birgə doğmuş. (birgə: qoşa)
əməqlər	işlər. çalışmaları. -bunca illik əməklər.
əməlin	edin. -yalan söylə işin keçsin, söylən edin işdə keçsin. (söylən edin: sözün əməlin işdə göstər)
əməyim	.-dadın bilirəm pəpəyin, yalayaram unun, kəpəyin, kimsəyə verməm gönək əməyim , kişi oğlu (bəni adəm) pay qazanmış demişlər!!! (pəpək: əbbək. əkmək) . (gönək: həlal)
əməyindən	.-özündən başqasına, öz əməyindən, könlündən başqasına inanıb oyunçaq olma
əməyinə	əməlinə. -etdiyin bulsun demişlər. {öz əməyinə (əməlinə) tutulsun}. (öz işinin sonucun toplansın).
əmisinə	.-tanrının əkisinə, su səpim əkisinə, evrəndə balalar, qalması əmisinə. (əkisinə: əkincəyinə. zəmisinə)
əmtiyin	.-anadan əmdiyn sūt burnundan gəlsin. (qarqış)
ən təp təğiyyə	.-guşeyi bəmdə düşdü gözərim (nəzərim) çəp təğiyyə, istədim (olsun işim) rənzilə (mətləb ola)aşkar təğiyyə, arizin (yanağın) öpməyə quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayəki ən təp təğiyyə.
ənə	. elə. işdə -bu ənə kökü soyuq (kökü soyuq: zətı qırıq).
əninə	.-əninə boyuna, ağına bozuna baxmamaq.
ənqəl	.-düz sanmışdım əngəl çıxdı yoluma, öz əlimlə qandal vurdu qoluma. -əngəl olmaq: tıtmaq.. əngəlləmək
ənqəl əngəl.	köstək..
ənqəlləmək	əngəlləmək. tıtmaq. əngəl olmaq.
ənqivə	əngivə.-nə qoyarsan əngivə, cırgəsi çıxar rəngivə

əprişir opraşur.öprəşür.. işdən düşür.-gəngəşli bilik utraşur, gəngəşsiz bilik opraşur. (**utraşur**: uzlaşır. davamlı olur). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).

ər .-**aba altda ər yatar**. (geyimlə kişi ölçülməz).
 .-el açarsız, **ər yarasız olmaz**
 .-ər ağacı gül ağacı, qınaqlıyım vur ağacı. (**qınaqlıyım**: taxsırım var. günahım var)
 .-**ər ilə gözki düz olur**, qayla gəzən xar olur. (**qayla**: nakəslə)
 .-malqara otlağın arar, **ər tanışların**.
 .-yay günlərin yağışı , **ər arvadın** savaşı
 .-qaraüzdən arvad olmaz, **oynaşdan ər**. (**qaraüzdən**: qəhbədən: oruspudan)

ərə .-ərə gedəndə böyük qız, işə gedəndə kiçik qız

ərəmli urvatlı.önəmli.. yaxşı.

ərən . .-ulşub **ərən** börləyu: qurd kimi ulaşdı.

ərənlərdən .-yetənlərdən **ərənlərdən** sorag tutmuş.

ərər (ər olar) .-tay atar(at olar), at dinər, oğul **ərər** (ər olar), ata dinər.

əri .-ilcadan çıxanın **əri olasan**, yoldan gələnin arvadı. (**ilcadan**: hamamdan)

əriməkdən .-iki nən , arınar **əriməkdən** - biri kişi. biri qızıl. (arınar: arıtlanar). (**nən**: nəng. şey).

əriməz .-arsız əriməz

əriməz .-arsız əriməz

ərinc ehtimal.-umanc yoxdu, amma ərinc verdi. (**umanc**: umud).

ərinmə. .- öğrənməyə **ərinmə**.

ərinməyən	çalışan.- ərinməyən , usda olar.
ərir	.-gözləməkdən göz ərir , görgü itir. (görgü : gözəlliyi)
ərişdə	.- qonşuya ərişdə kəsər , özünə umac oğanmaz.
ərişdi	.-qar buz tutuş ərişdi (tutuş : hamması)
ərişginliyimiz	kahıllığımız.-qarqaya kalağ, çəkirgəyə mələx, quyğuna metersek dedik, burdan başladı ərişginliyimiz
əritdim	.- ürək əritdim : ürək əğdim. ürək yedim..-gül gözlədim tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim.
əritim	əridim .-kölgəm yerə daldı (öldüm əridim).
ərqan	ərxan . döğüşgən xan.
ərqəncə	ərkəncə . ertərək.
ərqəyə	.- ərkəyə ürək gərək , qadına dirək. (dirək : söykəş)
ərqəyin	.-ərkəyin qadına gərəksini var. (gərəksini : ehtiyacı)
ərqin	ərgin . azad. -gözündə donmuş yaş, qaçmamış gülüş dodağından, böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından .
ərqinlə	.-kəndivə buyruq yaşa. (öz ərkinlə , könlüncə yaşa).
ərqinlik	ərkinlik . azadlıq.
ərqit	ərkit . devlət.
ərqitlik	ərkitlik . devlətlik. devlətə bağlı olan.
ərqitmək	əriətmək . devlət qurmaq.

ərlə	.-yaz günləri yağışsız olmaz, ərlə qadın savaşırsız.
ərməğan	savğa.
ərməkiyə	. təmbələ -ərməkiyə eşik art gəlir..(eşik : qapı). (art : dağ belı. gədik)
ərnıq	ərnık .zirəng. zirəh. iti. cəld.
əroqlunun	əroğlunun . insanın. -çiçəklərin tanacı iyidir, əroğlunun tanacı, dilidir.
ərsə	ərsə: olsa.- necə itik pıçaq ərsə , öz sapın yonamaz.
ərşiməsə	sevdiklərin ərşiməsə əlivə, əlindəkin sevgilən. (mutluluq gizi : mutluluq rəmzi)
ərtəm	ərdəm . çıxar.-uslu başdan, ərdəm ıraq olmaz. -qanmamazlıq böyük suç, bilgəlikdur baş ərdəm . .-üzün görmə, ərdəm dilə - ərdəm yasin quraşın, çərik qurub gürəşin. (yasin :yayın) (çərik : qoşun)
ərtəmli	ərdəmli. başarcanlı.- ərdəmli kişi başların başı , ərdəmsiz kişi başmaq asdarı.
ərtəmsiz	.-ərdəmli kişi başların başı, ərdəmsiz kişi başmaq asdarı . (ərdəmli : başarcanlı).
ərtən	ərdən . qocadan - kötü dilli qocadan , yalın dulluq yeğ. (yalın : tək) - ərdən ayrılır , dildən (eldən) ayrılır, kəndi çörəyin, özü tapır, qadınlıqda nəyi qalır. .-ölüm açar bir gün yolun , keçər ərdən devir qalmaz əylənməz. (fəraği)
əsassız	təmənsiz.
əsər	.-yel əsər tərsə gedər arzu hara yer hara. .- əsər əsər sonunda susar, aldırma. (aldırma : sayma). (atıb tutarda, əlindən iş gəlməyib, susub durar). 、 - boğaz biçilər, göz qaralar, diz titirər, baş əsər .

əsib qələn	əsib gələn. aylaq.. müfdə..- aylaq sirkə baldan dadlı olur.
əsil	.- əsil aynamaz , aynasada çürüməz. (aynamaz : dəğişməz)
əsir	.-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan .
əsir gəlmə	.-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan.
əsirgəm	. əsirgəm . muzayiqə edməm
əsirgəməsin	yetisin.-tarım istəklərizi əsirgəməsin .
əsirgəməsin..	. çox görməsin. -yaradan canıza dəğməsin, gülşüzü əsirgəməsin.
əsirgəməyən	əsirgəməyən . rəhmsiz. .-kor qazi ..
əsirgənməz	.-yağ gələn yerdən bal əsirgənməz .
əsiri	.-başın etmə qarının əsiri . (başın : beyinin). .-beyin olmasın qarın əsiri .
əsirqəmək	. əsirqəmək . mən etmək
əsirqəməsin	.-tanrım verdiklərin əsirgəməsin (alqış)
əsirqəməsin.	əsirgəməsin . bağlasın. sizdən ayırmasın. qorusun.-tanrı atazı yarqasın, anazı bağlasın . (yarqasın : bağışlasın. rəhmət eləsin). .-tarım birbirzdən əsirgəməsin. (yarqış)
əsqi	.- bal əsgi pətəkdən yenir. (yenir : yeyilir)
əsqiq əsgik	-dağ başından duman əsgik olmaz
	-itin qadası gəlsin o əsgik utamaza !

əsqiliyi.	əsgiliyi. bayatlığı. köhnəliyi. -bayatı dili, dilin bayatlığı.
əsqiyər.	əsgiyər. qartalar. qocalar. -yaşıyan qartalar, qaytalmaz. {yaş (gənc) qartalar, qaytalmaz}. (qartalar: qocalar. əsgiyər.) .(qaytalmaz: yenilənməz)
əsnər	.-qarın toxsa ağız əsnər gözlər bəklər yuxunu
əsrə	saxla. qoru.- əsrə onu yeldən küləkdən, yağış borandan. - əsrə onu soyuqdan sıcaqdan. - əsrə bizi düşən qadadan
əsrəmək	qorumaq..
əsrilmədən	.- əsrilmədən savırsa devranın , nisgillə qucar qara toprağın. (əsrilmədən savırsa devranın: kef aparmadan günün keçirən).
əstiqcə	.- yel əsdikcə əsər saçlar , könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğı əlindən qurtaranmaz can, qaçaq yer yox, sığıncaq yox, qaranluqdur tapılmaz yol.
əş qəlir	əş gəlir: bir gəlir.-yalançıda yamançıyla əş gəlir.
əşi	.- xanım erkəyin əşi , evin günəşi. .- qadın erkəyin əşi , evin günəşi.
əşin	.- işin iyi əşin iyi ne işin var yas evində, çıx çıx oyna gir gir oyna . -işin kötü əşin kötü ne işin var düğündə evin de gir gir ağla , çıx çıx ağla .
əşitlər	əşidlər. bərabərlər. musavilər.
əşqin	əşgin. yüryük. -atın əşgin (yüryük) , qılıcın kəsgin olsun.
əşqin əşgin.	əşgin. dal qabaq ayağın sağı sağla, solu solla götürb qoymaq.- atın əşgin , qılıcın kəsgin olsun.
əşqin əşgin.	əşgin. dal qabaq ayağın, sağı sağla, solu solla götürb qoymaq.- atın əşgin , qılıcın kəsgin olsun.

əşliqin	əşligin. tayıvı. yoldaşıvı - yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşligin .
əşsiz	evsiz.- utanan evsiz , oturan yuvasız qalmış.
ət	.-bir ponza ət min man örter.. (man : ayıb) .-ət arıtmaq. dəridən üzüb gəmiədən ayırmaq. (arıtmaq : təmizləmək)
ətçil	ət sevən. ət yeyən. ət sevən. -əğri olar ətçil quşun dimdiyi .
ətə	.-qoxumuş ətə duz neylər, qırmızı üzə söz neylər. (qırmızı üzə : utanmaza)
ətəq	.-hər vax ətək olmaz , tütək də varıdı!.
ətəqtən	.-biri yaxandan, biri ətəkdən asılı . (yağ u yaxandan, it ətəkdən yapışır)
ətəyi	.-böyüklər ətəyi gen olar
ətəyi	.-hər ilqarsız yar olmaz, ətəyi kəssən dar olmaz . (ilqarsız: bəfasız).
ətəyim	yenim.-oynamaq bilməyən qız, yerim dar demiş, yerin açmışlar, yenim dar demiş .
ətəyimə	.-başımı yarıb, ətəyimə qoz tökür
ətəyin	dabanın. -dağ dabanın lala almışdı yazın.
ətəyində	1..dibində. batsağında. ayağında.. təkində.- oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (oxşalığı : ehsanı). (başında : üzündə). 1.qatında..-o gözəllik ətəyində tapınır. (tapınır : ibadət elir)
ətəyinə	.-kasıbın ətəyinə qoğurqa töksən , siki durar vurur dağıdar. (bayqal. argo) .-yoxsulun ətəyinə qavut töksən, siki durar vurur dağıdar. (bayqal)
əti	.-quş əti qulan südü yeditmək 、 .-əti sənin , gəmiyi mənim.

.-əti ətdən kəsərlər

.-əti sizdən, sümüyü bizdən.(çox bilmişə deyilir).

ətin .-bir neçənin sümüyün söküb, **qanın sorub ətin töküb**, gənclikdə belin büküb, başın aşağıdan qara (tiryək).

ətinə **.-ətinə görə** suyu bu.

ətir yıbar.-geyik qındığı, **yıbar qoxar**. (**qındığı**: göbəyi). (ceyran göbəyi ətir qoxar).

ətirli yıparlı.. ətragin.

ətlə **.-ətlə dırnaq** ayrılmaz.

ətli **.-duzlu dadlı, ətli atlı**, sivri zirək bir xanım. (deyim).

ətsiz **.-nə dadı var nə duzu, ətsiz verdi govduşu**.

əttən **.-üz ətdən olur**.

əttən **ətdən.-əti ətdən** kəsərlər

əyilqəni **əyilgəni**. əyiləni **-yaş çubıqın əyilgəni sığmaz**, yaş igidin uyalğanı ölgəni. (**sığmaz**: sınmaz) (taza, gənc çubuc bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlıının rüsvahığı ölümüdür).

əyin **əğın.. tən**.

əylənməz **.-canda sönər, qonan durmaz əylənməz**.(fəraği)

.-igittlikdə açıq tut əlin, tovon gedər səndən, devir əylənməz, şaxar, bulut durmaz **keçər əylənməz**. (fəraği).

(**tovun**: gücün). (**ışın**: ıldırım)

əz **.-topraq deyər əz (döğ) məni əzdirim səni**

əzan **.-əzan çəkər**, namaz qılmaz, arvad alar kəbin salmaz..

	.-üzülüb üzən, əzilib əzən , qırılıb qıran
əzənmədim	.- əzənmədim qurudum qaldı , sağanmadım sütüm qaldı
əzərəm	.-ağa nəzərəm, belə gəzərəm, bir vuranda qırxın əzərəm ..
əziq	basıq -yola salamada dilək. -yolun açıq. - yağun basıq . (yağun : düşmanın).. -sağ aman bar. -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun. .- əzik vardı duz saxlar, əzik vardı buz saxlar
əziləm	.-yapraq olub ayaqızda gəzinəm, topraq olub ayağ altda əziləm , bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri, mən sizləri sevəmən.
əzilib	.-üzülüb üzən, əzilib əzən , qırılıb qıran
əzilticə	.-topraq olda əzildicə bərkisən.
əzişir	.-atlar təpişir, arada eşşək əzişir .
əzizim	.- həm əzizim deyib anı oxşadı , o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (oxşadı : ağladı). (qoxşadı : iyləndi)
əzizim	günlüm.. .- əzizim , sərin eylər, yel əsər sərin eylər, şit söyləş, şit gülünc, dostluğu sərin eylər.
əzizinəm	.- əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın, acı yedə deyim yaxşı.
əziziyəm	.- əziziyəm balqabağı , yemişəm balqabağı, yaş aşırsa qırxıdan ötə, açılar dalbaqağı .- əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, ələkməmə dilimdən, doğranırsam dilim dilim. .- əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazıq oğlan neyləsin, tənin darut, göt tülüt. (tülüt : tül: tor parça, toxuntu).(dürüt : darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)
əzmə	.-qaçanı qoğma, duranı əzmə .

əztirim	.-topraq deyər əz (döğ) məni əzdirim səni
farsladılar	.- yığışdılar farsladılar : quruldular, tatladılar.
fəlsəfə	.- fəlsəfə bilgilərdən oluşur, tarix olaylardan. hər kimin dünya görüşünə görə fəlsəfə donu biçilir.
fikr elə	.-oylan.düşün. fikr elə
fıntıq	.-hər boyayı boyadı, qaldı fındıq boyası . (önəmsiz nərsələrlə uğraşmaq).
fırladanla	.-yaşam oyun, fırladanla fırlanır.
fırlanır	.-dünya doğandan, fırlanır belə , səndə dolan, istəyin elə. dəyişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.
fırlanır	.- dünya fırlanır . hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar. .- fırlanır çoğun , kiminə yemək bitirir, kiminə əmək. (çoğun : dünya) .-yaşam oyun, fırladanla fırlanır .
fırtına	bulğan..-yaşamın bulğanı içrə görüsən hər kiminin düz üzünü. .- fırtına əkən dolusun görər .
fırtınadan	təpiden..-təpiden yılman, tufandan qorxman .. (yılman :ürkməyən)
firuzə	.. açıq göy
fıssa fis	.-əziziyəm dözər qoca, hər dərdə dözər qoca, basanda fıssa fis elər, çəkəndə çezər qoca.
fişiltısı	qıcılıtsı. qıjılıtsı..-oxların qıcılıtsı, qılıcları çaqqılıtsı .
fişqası	ışığı ..-gütdüğü üç dənə davar, ışıq dağları tutar.
fitilin	- fitilin basmaq : şeytanlamaq, izləyib izin vermək.

gecən xeyrə tünüğur (< tün + uğur)..-iyi uykular, gözəl duyğular. (yatan üçün dilək)

ha geşdim ha ha geşdim,vurdum gilani geçdim,iki xoruz əlləşdi,biri qana bələşdi,qan geddi çaydan aşdı,çadan
gövərçin uşdu,gövərçin alataxta (dağda), yuvası bula taxta (boz dağda), yarım yatıb otaxda.

hacatı .-xalamın **hacatı** olsaydı dayı deyərdim.

haci .-nə ged kərbəlayə nədə ol **haci**, məkgə qapındadır doyursan acı

haça açə. açaq. açab.

haçadan .-haçadan **huçadan** biridə çıxdı bacadan.

haçarı .-istəməyin **haçarı verməkdir**.

.-dil ürək haçarı. (**dil**: söz)

.-hər açılmaz qapının **var haçarı**

halay boş..üzü alay (bəzək), **içi halay** .

halay.. alay. boş..üzü alay, içi halay (boş).. (**alay**: bəzək)

halaylı. .-dışı qalaylı, **içi halaylı**. (dışı bəzək, içi təzək).

hamar yer . düz yer

hamar **düzyer**.

hamıdan elden

hamını .-hamını o oyatdı, başı qoyubda yatdı.

hamının .-hamının **dərdi çiləsi**, quşsəsi kitəsi, sanma təkcə sənəin payın pozuq, kötüyə yozuq.

hamınız	.-hamınız bir uğurdan çağrışın çalışın. .
hamısı	.-qızlar hamısı bir yuvanın quşudur.
hamısın	tükəl.- tükəl görmüş
hammı	.-biz şahi istəmirux zordu məyə, hammı hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırıları).
hammısı	tutuş.-qar buz tutuş ərişdi.
haralıdır	.-kişi haralıdır , qazanıb, sərpəyən yerli. (sərpəyən : xərcləyən).
harmızdan	barımızdan.-barımızdan keçər bir gün, ölüm donun geyib, sağ qoymaz bəyi xanı, ölüm yetsə alar canı, külə döndərir sümük qanı.
harta	.-harda aş orda baş
hava	qalıq.-küşən dəniz, qalın qalıq. (coşan dərya, bulqan hava). .-ürək hava alsın , havalanmasa yağ olur!
havada	.-gözü havada , günü bacada. (bəylik, dincliklə yaşam sürən). .-havada bulut, sən bunu unud.
havadan	.-bir havadan soluduq, bir odada yaşadığ , toxuşa bilməyəcək uzaq qaldıq.
havadır	boşdur.. kövündür. -ussuz ilə uslaşmaq kövündür. (ussuz :ağılsız). (uslaşmaq : məəqul dərbəşmək). (kövündür : boşdur. havadır)
havalan	.-savalan sən havalan
havalanmasa	.-ürək hava alsın , havalanmasa yağ olur!
havasən`	.-üzərliksən havasan , hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, qay qadanı qovasan. (qay qadanı : qada

bəlanı)

havasan .-üzərliksən **havasan**, hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, qada balanı qovasan.

havasına .-qış havasına baxıb yola çıxma, yaz havasına baxıb yoldan qalma.

havayı - nədənsiz, havayı: deyil deyil boşə.

havayi .-keçiri anlangilən, qoyma keçə (ömür) ol havayı, biləsən bilməyəsəndə keçəcək .

havlıqmaz . hövlüqməz. tələsməz. - uslu kişi havlıqmaz. (**uslu** :ağıllı).

hay hayına .-hay hayına oynamır, vay vayına ağlamır. (hay hayında oynamaz, vay vayında ağlamaz).

hay şən.-hay gününü görməyən, vay gününə inanmaz, vay gününü görməyən, **hay gününə inanmaz**.

.-hay gününü günləyən, vay gününü izləməz. {özün iyi düşünən, pisləkləri geridə qoyur (bıraxır)}.

.-hay hayı keçmiş, vay vayı qalmış.

hayı .-hay hayı keçmiş, vay vayı qalmış.

hayın .-hayın gördün, vayında gör.

hayında . vayında. qayında. dərdində. -geçi can hayında, qəssab yağ izində. (**izində**: peşində. dalında).

hayıva -sən qalmasan ağrıva, **kimdi yetən hayıva**, yaxan canın canıva, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan. (**adın soyun sorulmadan**: ölmədən. ənkir mənkir soruları)

heçin əsla. əslən.

heçin heçvax. -qırıqlar **heçin yetməz el dərdinə**, min desən

heçinkəz heçkəzin.. heçvax

heçqəs .-hər kəs kimi yaşama! **heçkəs olmaq, hərkəsliyə güc basar**.

heçqəzin **heçkəzin.** heçinkəz. heçvax)

heçnə .- yox yerə heçnə saçılmaz. (**saçılmaz**: səpilməz. armağan edilməz).

heçvax heçin. -qırıqlar **heçin yetməz el dərdinə**, min desən

heçvax heçkəzin. heçinkəz.

herq **herk.** sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilən, nadasa bırakılan tarla..-əkin əkirsən herk ed, dəğirmana gedirsən ir ged. (**ir**: tez. tezdən)

heybəsi .-küçədə iki kimsə arasında keçir. -gör kim gəlir. –kim gəlir?..-qeynin gəlir. –neynim gəlir. –**çıgnında heybəsi var**, -mənsiz onun kimsəsi var?

heydər baba .-heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb.(el ağzı)

heyva .-alma məndə, nar məndə, **heyva məndə, nar məndə**, sinəm otac tükən, hərnə desən var məndə. (**otac**: əttar)

həçəl qurqu. tələ..

həqqimizdən .-həqqimizdən keçmərik dünya əgər viran ola, bizdə qurani məcid, sizdə müsəlsəl tanq ola. (devrim bağırıqları).

hələ .-bir işə sən gecişdin, **üzülmə sən, yaşa hələ görərsən**
.-təprəşisən, ölməmişən, **yaşa hələ**.

həm .-həm səndən oldum **həm** özümdən. (hər nədən əlim üzüldü)

həmərsin it burnu. gildik. (xoç qozası).

həmməşə .-həmməşə utan! gələr günküki ütülər.

həmməşə barqaca..-barqaca oylanıb yaşa, çəkdiyən əmək gedməsin boşa. (**oylanıb**: düşünüb). (oraz)

hənalı	.-ölüsü hənalı: ölüsü ballı: (hənası başına çatmır, götünədə (ayağınada) yaxır) iyi gedmiyə nərsiyə söğüş kimi işlənir).
hənəq hənək. təniz	
həpili pilov	.-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynası, həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.
hərq	hərək. nadas.çiftçilerin tarlayı sürüb günəşlətmək, ot alağdan təmizləməklə dinləndirmələri. -ya hərək ed, ya tərək ed.
hərnə	.-hərnə əksən soyuna çəkər.
həs	.-həs nədir hüs nədir, şey nəbilir yas nədir. (şey: sik).
həşiri pişirə	.-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynası, həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.
hirsənə	.-hirsənə, qırıqların çoxalar.
hirsli.	qınru.-nazlı üzə qara gözə, qınru gözlə baxılmaz.
hızlı	tüpəng. güclü.. şədidd. şiddətli. -təpəng ağrı.
hopa	.-tanrı odur içdən doğa içə hopa.
hopup	sindirib..-yüklənib kürək, sindirib ürək, qopmaq bilmir dil sevgisi.
horranma	qururlanma.-çox horranma atana.
hovan.	başı boş.-uslu başda bilər, hovan başa gələndə.
hovanlar	axmaqlar. dəliqanlılar. səfehlər

höqqə	höggə . dağayıb. sıtqayıb. için çəkib.-bulutlar dağayıb (sıtqayıb) , yağmur ağladı.
höllənmək	ivənmək. tələsmək.
hörə	dekor.
hörəliş	dekorasyon.
hörəm	- hörəm hörəm : örüm örüm. hörüm hörüm.. burum burum. buram buram.-örüm örüm gövüslüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın.
hörqün	hörgün . eşmə ip.-ip birləşir hörgün olar.
hörqüt	hörgüt . təşgilat.
hörlənər	hөрülüb gedmək.- göydə bulut hörlənər , yerdə itlər hөрlənər. (hörlənər : hөрülüb gedmək)
hörük hörüklü	- hörük hörüklü : örüm örüm. hörüm hörüm. hörəm hörəm. burum burum. buram buram.-örüm örüm gөvüslüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın.
hörüyü	duvarı.- hörüyü hörüksüzdən qoruyan , damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən.
hövlüqməz	havlıqmaz.. tələsməz. - uslu kişi havlıqmaz. (uslu :ağıllı).
huçadan	.- haçadan huçadan biridə çıxdı bacadan.
huşlanmaq	barınmaq..
huşlu	usun başlı usun. ağıllı..- usun başlı tez anlar , usuz başlı güc anlar. (usuz : ussuz . ağılsız. huşsuz)
huşsuz	.usuz. ussuz. ağılsız.. -usun başlı tez anlar, usuz başlı güc anlar . (usun : ağıllı. huşlu).
huşu	.-inanc beyni kehəldər, işi gecəldər, başı gicəldər, huşu koralдар .

huşum	.- huşum getdi : başım uçdu. usum qaçdı. bayılası oldum.
hüllükçü	hüllükçü kələkçi.-suya götürür, susuz gətirir.
hünərli	.- hünərli iğid ölməz.
hünərmənd	yonaçı. sənətkar.
hüntür	hündür . ucalıq. büləndi .- hündür düğünün başağı boş olar. (başağı : sünbülü)
hürə	.-it hürə hürə it olar
hürlənər	.-göydə bulut hörlənər, yerdə itlər hürlənər . (hörlənər : hörülüb gedmək)
hürmə	.-kölgəyə hürmə boşun yerə .
hürtürməyən	.-yüz iti ardından хүдүрмүён qurd, qurd sayılmaz.
hürür	.-ağzına it başı alıb. (it kimi söyüb hürür)
hüs	.- həs nədir hüs nədir , şey nəbilir yas nədir. (şey : sik).
xala	çikə. nuxdiyə.-düz çikə vurmaq. .- xala xala təndiri qala , şorbanı pişir, çəmçəni yala. (el ara deyilir)
xalat	.- əğnimdə xalat , başımda papaq.
xalçasında	. qalında. qalısında...-təbriz degən yurdum var, al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var.
xalında	bənində.-yer almışam bir ovsunlu gözəldən, çikdə olub qalacağam xalında!...
xam	.- xam yer axdarır bosdan atmağa.

xamı .-torpağın **xamı**,axsağın amı

xan .-**xan başı köprü** **bolsa**, attap öt. (əgər xanın qafası köprü olursa üzərindən sıçrayıb keç. (çünkü o kimi bir köprüyə güvən
olmaz) .

.-**xan yorqanı** mitil olmaz.

xan .-sevgi seviş çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəğməz. (bəylər : gənclər). (sürəsi:
müddəti)

xan -**xan** kimi.

xan bir oğlandan sorur: xan dilərsə açar, dilərsə qapar.

xanə abad # **xanə xərab**. {dehxuda yazır ki (xanə xərab) qondarma sözdür, fars yazba, yazınında (ədəbiyyat) öncələr
yoxumuş)

xanım .-duzlu dadlı, ətli atlı, sivri zirək **bir xanım**. (deyim).

.-**xanım erkəyin əşi**, evin günəşi.

.-**xanım** vardır yumşaq unu daş eylər, xanımda var daş xəşəli aş eylər.

xanlıq .-kor atı minib, **xanlıq savındadır**. (**savındadır**: iddiası var).

xar qalmaz. sıxıntı çəkməz.- öküzü yeğın **xar qalmas**. (öküz qoşan sıxıntı çəkməz)

xar olur .-ər ilə gəzki düz olur, **qayla gəzən xar olur**. (**qayla**: nakəslə)

xarbutlamaq . isti su ilə soyuq sunu qarışdırmaq

xatalmaq **xatlamaq**. birləşmək. qarışmaq

xatırlamaq istəmə isləyin istəmə . anmaq.

xatunlansın .-qız ərə gedər **xatunlansın**, gedməzki qatırlansın.

xetircek	xecirget. ocaq daşları üzərinə, yemək bişirmək üçün qoyulan demir mil
xərmənə	.-dirgəni yeyən, xərmənə gəlməz. (dirgən: yaba. çiftçilərin xərməndə sapları qarışdırmaq üçün kullandıqları iki barmaqlı, uzun saplı arac).
xəşəli	.-xanım vardır yumşaq unu daş eylər, xanımda var daş xəşəli aş eylər.
xəznə	.-yer küləgən (qazan) xəznə tapar
xırxır	.xırıltılı səs.
xırs	.. his.
xırtıq	. zəhirmar,
xışma	.bir əllə götürüləcək qədər,
xışt	.çivili (mıxlı) it xaltası
xızan	1. çoxlu uşaq.1.iş bilməyən, cavan naşı oğlan
xoca	.- xoca deyər. –yalan danış dos qazan!!?? (danış: qonuş)
xocaya	.- xocaya göt versən , daşsaqlarında yerləşdirər.
xoruldar.	.-somurtlasan xoruldar. (tapmaca). (təpəköz.qəlyan) .
xoruz	.-göy gübbənin altında, xoruz banı yadında.
xorzun	.-danın atsın, xorzun bansın.
xoş	yoşaq (yumsaq). xoşunc.. şux. çaxşay. coğuç. bayaş. şanbar. xurrəm. güləriz.
、	.- xoş yaşmda çalış iyiliklə dolasan yetər.

-xoş yoxumlu: cana yatan-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (**çoğar:** çoğ çoğ vurub qaynar) .

-xoş keçən gün tez keçər

.-nə gözləsə önündə, onu görsə günündə, **qutlu yaşam xoş ömür**, onun olar həmişə.

xoş günlər: yarınlar ışıqlıqlar..**-yarınlar** səni gözləyir. (alqış)

xoşa .-umat gəlsə deyil boşa, **gəlsin acıq gəlsin xoşa**. (**umat gəlsə:** şansı dətisi). (**deyil boşa:** nədənsiz, havayı deyil)

xoşa gəlir: yaxır.. ləzzət verir.

xoşbəxliq umadlıq. umaylıq.

xoşluğu .-qadının **xoşluğu**, **kişinin əlində**, kişinin xoşluğu, qadının dilində.

xoşluqda .-sağlıqda **xoşluqda** yaşab yürəsis.

xoşmudur .-yapıq yuvanı yıxmaq, **xoşmudur gözünlə görmək**

xoşunc yoşaq (**yumsaq**).. xoş. şux. çaxşay. coğuç. bayaş. şanbar. xurrəm. gülərtüz.

xozan . biçilmiş zemi, tarla

xumar ovlaz. avlaz. süzük...-bulğar məni **avlaz göz**, qara bəniz, qızıl üz. (**bulğar:** bulun, əsir edər).

xumarlanar axar& süzər.-günə baxsan göz qamar, **araq içsən göz axar**. (**qamar:** qamaşar).

icəşməsinlər ilişmək.

iç **öz.-öz ağlayınca üz gülməz.**

.-göz iki olur, **dış göz, iç göz**, dış üzə baxır, iç içə

.-kөнүл birliyi, **iç birliyi**. (çox sıxı işbirliyi).

.-üz pozulur iz qalır, **dış pozulur iç qalır**

.-qız girdəgə girər, **iç üzü onda çıxar**

- **ic işlər bakanlığı**: yut gərək qamın

ıçaçlama ızah-tovzih.

ıçə .-ıçə sıǵmır, beyin çəkmir

.-**üzdən ıçə çatılmaz**, ıçdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmış bilən, bilənləri çasırmaz.

ıçəki .-ıçəki sorular: daxili məsələlər

ıçəq **ıçək**.-ıçək qaragilənin sağlığına. (**qaragilənin** : gözəlin)

ıçər fəza. -ıçəri dəǵış.

.-qurdla qoyun **bir bulaqdan ıçər**.

ıçəri .-ıçəri şəhər: yut qala

ıçətiq **ıçədik**.-aşın aşadıq, **suyun ıçədik**, yurdun qonaqladıq.(alqışlar)

ıçı .-üzü alay (bəzək), **ıçı** halay (boş).

.-cibi boş, **ıçı xoş**.

ıçı boşların düdüklərin...-sevmək sevilmədən, **düdüklərin ışıdır!**.

ıçıb yemək .-kor eşşəyə saman vermək hasatdı, **yol dayağı ıçıb yemək, daha atdı**.

ıçilməz .-tərləmədən **ıçilməz**, əkilmədən biçilməz.

ıçim 1.Özüm.-sənsiz **özüm üzülər**, gözdən yaşıım süzülər. 1.vicdanım.-ıçim çəkər dara məni. (**ıçim**: vicdanım)

.-**ıçim devrimi**, biçim devrimi, öz devrimi üz devrimi, baş devrimi aş devrimi. (**devrimi**: dəǵışilmi. təhəvvülü).

.-**ıçim dincəlməz**: onaymaz...-söyləsəm aldırmaz, söyləməsəm **onaymaz**.

.-söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

.-**ıçim özümü**, dşıım görəni yaxar

içimdə .-mən çətəldə değılim, **çətəl mənim içimdə**. (**çətəl**: qurbət)

içimə .-içimə dolur sənsiz bir üzük (nisgil).

içimiz.-içimiz, könlümüz dusdaqsa, dıış açılım yaramaz.

içimtə .-artıq yanımda yox, **içimdə daşıram**.

için .-sussan **için qurur**, susasan dilin.

-**için çəkib** : dağayıb. sıtqayıb. höggə..-bulutlar **dağayıb** (sıtqayıb) , yağmur ağladı.

-**için yığar**: içinə çəki düzən verər.

-**için yansın** başın dönsün. (qarqış)

.-gəlin çörəyimdən kəsin, **suyumdan için**. (gələn qonağa söylənən qarşılama sözü).

içinde.-soluq kimi **içinde**, kölgə kimi dalında, canan kimi canındada varam mən.

içindədir .-kişinin ağı **qarası içindədir**, heyvanınki üzündə. (**kişinin**: insanın)

içindəkin .-dona baxmaq içindəkin tanıtmaz. (**dona**: paltara)

içizə .-yar könülə başmaqla, **içizə** yaşmaqla girməz!!.

içqi .-içgi ilə **yuxu**, yoxsulluğa ən yaxın yollardandır.

içləsən kəvləsən. qazsan..**gəpi kəvləsən**, gəp çıxar. (**gəpi**: sözü). (**gəp**: söz). (sözü qurtlasan qurd çıxar)

içli. bükün.. dolqun

içliq düğün -içlik düğün: iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi.-seviş söğüş açmaz deyil, **içlik düğün**, dişlik deyil. (**seviş söğüş** : eşq nifrət). (**içlik düğün**: iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi)

içmək.-su kimi içmək (qolayca).

içməklə - yeyib içməklə başlayıb, savaşa bitən toylar.

içməyə .- içməyə məzə, sikməyə təzə.

içsiz .-sevmək söz qabına sığmamış, **içsiz olsa sevgi üzə çıxmamış**

içtə .-içdə qalsın. (kötülikle anmayın!).

.-içdə yaşanan sevgi, bir pişik, oğlan, qız, anı, şəkil görünə bilər.ama kəndin bilirsinki iç sevgisi bu evrənə sığmaz. türkcədə bu irfansı sevgiyə "alasevda" deyilir.

.-üzdə yaxın **içdə uzaq**.

içtən . **içdən**. -yalğu özdə (nəfsən) yalınqu (tək), **içdən yalınğuz deyil**, toplumçudur. (**yalğu** : insan). (**toplumçul**: ictimayi).

içtən **içdən**.- quyu dıştan değil **içdən** dolar.

.-yanda duran **içdən yeyər**, arçada duran dayaq yeyər.

-üzdən içə çatılmaz, **içdən üzə çatılmış**, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşdırmaz.

içtiqləri .-içdikləri su ayrı gedməz. (çox yaxın olan yoldaşlar).

iqi **iki**.-iki səksən uzatmaq. { güclü vuruqla (vurmaqla) yerə sərmək }

-**iki yanda**, çavuş yasavul, kimisi yürü də, kimisi savul. (kimisi yeri deyər, kimisi savrul, keç, rəddol)

-**iki fırıldaq doslar**.-biri tülkü başı, biri quyruğu.

-evlənməklə boşanma **bir dınqanın iki üzü**. (**dınqa**: dəmirsi pul. qara pul).

iqimiz .-ikimiz **biriz**, iki görmən bizi.

iqin **ikin**. iki kərəm.

-ertir yağmur yağarsa gir yoluna, **ikindi yağarsa** gir doluna (**ertir**: səhər). (**doluna**: yuvana. evinə)

iqindən **ikindən**. ikindidən.-ikindən son axşam düşər gün batar. (**ikindən**: ikindidən)

iqindi . **ikindi**. **ikin**..-ertir yağmur yağarsa gir yoluna, **ikindi yağarsa** gir doluna (**ertir**: səhər). (**doluna**: yuvana.

evinə)

iqintidən **ikindidən.** ikindən..-ikindən son axşam düşər gün batar. (**ikindən:** ikindidən)

iqisi **.-ikisi dördən ağır**sa, altısı lap ağır olar.

iqit **.-igid çün bula aşq ilə qərar,** onu tutmaq necə yarar (mümkün olar).

.-igid olub işliyə, qocaldıqda dişliyə .

.-yaşında yiqit oxtalat, yaşağanda toxtalat. (gəncliyində yiğit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).

.-hünərli igid ölməz.

iqit **igid.** gənc.-od tütünsüz olmaz, iyid yazıqsız olmaz. (**tütünsüz:** tütüsüz). (**yazıqsız** səhsiz)

iqitdisə **.-kiçikdisə** böyür, oğlandısı ulur, **iqitdisə qocur.** (kiçikdi böyüyər, oğlandı ulular, igiddə qocalar).

iqitə **-igid igidə** baxıb için yığar. (**için yığar:** içinə çəki düzən verər)

iqitin dəliqanlının.-yaş çibıqın əylgəni sığmaz, **yaş igidin uyalğanı ölgəni.** (**sığmaz:** sınmaz). (taza, gənc çubuq bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlının rüsvahığı ölümüdür).

iqitlər **igidlər.**-gen ürəkli **igidlər,** uca başlı qocalar.

iqitligə **.-gəncliyə** güvənmə, **iqitligə dayanma.**

iqitlikdə **.-igitlikdə açıq tut əlin,** tovon gedər səndən, devir əylənməz, şaxar, bulut durmaz keçər əylənməz. (fəraği).
(**tovun:** gücün). (**ışın:** ıldırım)

iqnə **iğnə.-iğnə güdən,** dəvədə usdar (**usdar:** üzlər. tuşlar.raslar).

.-iğnə sapa dönmək. (**iğnə ipliyə** dönmək). (**iğnə çöpə** dönmək). (çox arıq, üzük, incəkinmək, zayıflamaq).

.-iğnə yataxda gizlənməz . (iğnəylə çuval kimi).

iqnədən **.-iğnədən sapa.** (ayrıntılıyla).

iqnəni	.-batır özüvə iqnəni , özgüyə bir çuvaldız
iqnəni.	.-dəvəni görməyən, düğməni görməz, dirəgi görməyən, iqnəni görməz.
iqnəylə	iqnəylə. -iqnə yataxda gizlənməz . (iqnəylə çuval kimi).
iqrəncilər	.-istəklilər yaman olmuş, iqrəncilər yerin tutmuş.
iqrəncilər	iqrəncilər. -dünya dönür, yaşam çönür, söğüş seviş yer dəyişmiş, istəklilər yaman olmuş, iqrəncilər yerin tutmuş. (söğüş :nifrət)
il	.-borclu olana, il çabuc keçər .-il sözü birinci gün qurulur , gün sözü irtin. (irtin : sabahın)
ilaq	ilağ. vəfa - ilağ hər kimsədən kim istədim , ok çoğa gördüm, kimi kim ılğasız dünyada gördüm, ılğasız gördüm. (ok : elə). (çoğa : cəfa). (vəfa hər kimsədən kim istədim, ondan cəfa gördüm, kimi kim, bivəfa dünyada gördüm, bivəfa gördüm).
ilan	.-hər bacıya əlivi salma, birində cayan var, birində ilan olur. (cayan : əğərəb) .-ilan soxmadan , at təpmədən. (soxmadan : sancmadan). (nədənsiz, səbəbsiz. durup dururkən). .-kəsilmiş quyruğun ilan unutmaz. .-tost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya,dosd odurki ,ilan ola saçmıya. -başı ilan: yaman .-yaman ilan degirmən başında aylanar. (aylanar : dolanar) -dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saçmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq) .-ilan qoğan ilan tutandan çox olur .-mənə toxunmayan ilan , min yaşasın. .-qıvrışıq quvur, tüstüsü düz, buruşuq yuva, doğruşuq ilan. (quvur : govur. boru)
ilanada`	.-boğulan ilanada dolaşar

ilanbaş yaman.

ilandan .-sərçədən qorxan darı əkməz, **ilandan ürkən** çölə çıxmaz.

ilandı .-ilandı çalandı, bəzəkləri yalandı.

ilanla .-gor içrə ilanla qadın batsa yeğ!. burutlar arın çevrədən çıxsə yeğ. (**yeğ**: iyidir). (**burutlar**: arısmazlar. mundarlar. nəcislər).(firdovsi çevrisi).

ilanla .-ilanla it belə, barışa bilir!!!.

ilansız .-gül tikənsiz, **dərə ilansız olmaz**

ilayqün ilaygün.(təqvim).

ılcadan hamamdan.-ılcadan çıxanın əri olasan, yoldan gələnin arvadı.

ılcıya hamama girən, tərləyər.(**ılcıya**: hamama)

ılcıya hamama.-**ılcıya hamama** tərləyər.(**ılcıya**: hamama)

ilə birlə.-qız birlə gürəşmə, qısraq birlə yarışma. (**qısraq**: gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan.)

iləni -**iləni gəlsin**: lənət olsun.

ilənmə şikayət etmə.-qaranlıqdan ilənmə, çalış bir ışıq yaxasan.

ilər ilərlər.-yaş **ilər**, iş girəl. (yaşı ilərlər işi çətinləşər) (qocaldıqca işi çətinləşər) .

ilərı .-ögrənməyi bilməyən, **çox iləri gedənməz**.

ilərım bilərim. bacararım

ilərış . önəriş. önürüş.. gəlişiş. tərifi. tərəqqi. pişrəft.

ilərlədir	.-yaşamı yalnız çalışmaq yox, çalışdırmaq ilərlədir . (çalışdırmaq : dəyişdirmək)
ilətmək	bildirmək. ittila vermək.
ılıqlaşa	ılığlaşa . ılıya -ılıya ılıya yaz gəlir , soğuya soğuya qış.
iliqsiz iliksiz .-oğlan iliksiz , biliksiz. (oğlan : oniki ondördə ilk gənclik)	
ilimsiz	elmsiz. biliksiz...- biliksiz heç bir iş yapılmaz .. (gördüyün bilmək gərək)
ilin	.- ilin sonu toplanır , sana bitik sınıanır, kötü işlər qınanır. (sana bitik : hesab kitab). (sınanır : düşünülür) .- ilin sonun bayramla , görən işi sınağla. (bayramla : bayram tut). (sınağla : ölçüb biç). .- yüz ilin qarısına , sevimək yolun öyrətilməz (sevimək : yaxınlıq etmək).
ilişik	.irtibat.
ilişmək	icəşməsinlər.
ılıya	ılığlaşa.- ılıya ılıya yaz gəlir , soğuya soğuya qış.
iliyə	.-şaxda işlər sümüyümdən iliyə , düzüməzdə əgilir, əğriliyə.
iliyi	.-sümüyü içində iliyi gıvanır. (qıvanır : sevinir) .
ilkin başdan	- ilkin başdan : əzəl başdan.- ilkin başdan , nə umursan ürək daşdan.
ilqarı -ilqarı pozuq	evrənə bağlı
ilqarlıdır	bəfalıdır.-quruyan yaprağın saplağı qopmayır öz gövdəsindən, səndən ilqarlıdır qurumuş saplağ .(saplağ: qılıp
ilqarsız	bəfasız.- hər ilqarsız yar olmaz , ətəyi kəssən dar olmaz..
ılqasız	ılğasız . vəfasız. bivəfa. -ilağ hər kimsədən kim istədim, ok çoğa gördüm, kimi kim ılğasız dünyada

gördüm, ılgasız gördüm. (**ok:** elə). (**çoğa:** cəfa). (**ilağ:** vəfa). (vəfa hər kimsədən kim istədim, ondan cəfa gördüm, kimi kim, bivəfa dünyada gördüm, bivəfa gördüm).

ilqə 1.**ilgə. elgə.** bodun. millət.**1.ilka.** kişilik dəyərlərinin ən yaxşısı.

ilqəm **ilkəm.-ilkəm** erkək oğlandı, ortam güləruz qızımdır, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur. (**sonbeşik:** gəncə. qınca).

ilqimi **-ilgimi çəkəndir:** qızığımdır. marağımdır. muridi əlaqəmdir.

ilqımlanır. sağrulur.. xəyala gəlir . -ağçı ağına düşəli, **keçən günlər sağrulur.** (ağçı: ovçu)

ilqin **ilkin.**birinci.-ağac gətirən **ilkin döğülür.**

ilqin 1.**ilkin.**başda.. qədim. **1.ilkin.-ilkin oylan,** sonra söylən. (**oylan:** düşün).**1.ilkin.-ilkin iş,** sonra diş.**1..-ilkin büdrəyib,** sonra ayağ altına baxır.
-ilkin evin, sonra çölün

ilqisi **ilgisi** . nisbəti.- otuz yaşın nə ilgisi əlli yaşa.

ilqoqul **ilkoxul.** (dəbisdan)..

ilqtən ilkdən. əzəldən

illər **.-qutlu illər,** uğurlu işlər. (alqış)

illik **..-yüz illik qarıya** sevişmək yolu ögrətilməz (**sevişmək:** yaxınlıq etmək) .

ilsayar .təqvim.

iman inam. inanc.

imanı **.-** odun **imanı** sudadır.

imansız	.-imansız ürək sinədə yüküdür. (sinədə : köksüdə).
imək	işarə.- qanana bir imək yetər , qanmaza min kötək.
imil	dinc. səkin.sakit. aram. - imil imil : yavaş yavaş. yavaş yavaş. -su axar imil imil...
imqəlir	imgəlir . işarə edir.-olan geyinim əğnimdə, olan yeməyim qarnımda. (yoxsulluğu imgəlir)
imrah	əmir.
imrəsi	rəmzi.-keçitlərin, kilitlərin yalnız onda imrəsi .
inaq dağı.	.- eynalı .-markopolo yazır "toruz dağları". bu dağ inaq dağının (eynalının) keçmiş adıdır
inal	inanmalı.
inam	.-təpərsizdə inam arama . (təpərsizdə : qeyrətsizdə)
inam	.-yalanla inam , bir yuvada duranmaz - bilgin inanc . elmi inanış.- bilimli inam oldusa ər igidlər bəslənər.
inamı imanı .-sik amcığın inamı yox .	
inamından	.-məramından dönər, inamından dönməz .
inamsızlar	.-uyatsızlar, inamsızlar .
inan	.-hər gecə oyunda varam, inan məndə sənə yaram , özgülər desə yar olmaz, sonunda mən sənlə varam. - inan qılsan yoxluğa, dəğər tapar varlığın.
inanan	.- inanan qarıya dönsün

.-**inanan** yatmır, **inanan** qalxır.

inanar .-yaşam böylə, hamıya belə toy tutar, göz yanılar, **iç inanar**, baş itər.

inanc .-**inanc bitən** yerdə, ümüd qırılır.

.-**bilgin inanc**: bilimli inam. elmi inanış.-**bilimli inam** oldusa ər igidlər bəslənər.

.-**inanc adamı** özündən alıb özgə bir nəyə çevirər.

.-**inanc beyni kehəldər**, işi gecəldər, başı gicəldər, huşu koraldar.

inancedan .-nancını gerçək sanma, **inancedan gerçək yapma**.

inancın .-yanqu (kişi) yaşam boyu **inancın əsiri**, dustağı olmuş.

inancıza .-sizin **inancıza**, kişiliyizə aşq olsun.

inancızda .-türklüğü yaşamızda, **inancızda**, dilizdə yaşayın

inanclar. .-**inanclar**, düşüncəni qayırır (**qayırır**: aldadır).

inandığın .-**inandığın** duyqulardan güc bassin.

inandığın. tutduğun. -səni o tutduğun: **səni o inandığın**. səni o əqidən, etiqadın.

inandıran .-**inandıran** pul qarşısı. (xoca)

inandırır .-kişi varki yoldaşın **inandırır**, özü inanmayır. (kişi : adam).(yoldaşın: arvadın)

inanıb .-özündən başqasına, öz əməyindən, könlündən **başqasına inanıb oyuncaq olma**

inanınca .-göz görüncə, qulağ inanınca **baş dönər**.

inanırsan .-gər **inanırsan onun birliyinə**, yaxşılıq ed yanqunun körlüğüne.(**yanqunun**: iblisin).(körlüğüne:
korlüğünə)

inanış	.- qıt qanısla inanış , düşmanıdır düşüncə.
inanma	.-sənin evrən içrə kimsən yox, heç qapıya güvənmə, dilər isən gülə bax, kimsələrə inanma! .- üz görkünə inanma , sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə). (yarqu : yaxçı)
inanmadım	.-mən oxudum inanmadım bıraxdım
inanmadın	.- inanmadın varlığa , dananmadın yoxluğu
inanmaq	.-səndən demək, ondan inanmaq .
inanmaqla	.-inanmaqla bacarmaq .- inanmaqla güvəncə, yoxdu yazı yox pozu
inanmalı	. inal
inanmayır	.-kişi varki yoldaşın inandırır, özü inanmayır . (kişi : adam).(yoldaşın: arvadın)
inanmır	.-yoxluğunu dananmır, varlığına inanmır .
inanmıram	.- inanmıram , ürək çəkir
inansa	.-kölə olduğun bilib inansa biri , özgədən güdər qutulmağını.
incə	yufa. .-uzun daruq, incə yollar . (daruq : dar) .-incə əğirib sıx toxuyan. .- incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya incələyib qoşmaq). (ələyib : əğirib, açıb) .- qıldan incə , qılışdan kəsgin. (qılışdan : qılıncdan).
incəkinmək	zayıflamaq..-iğnə sapa dönmək. (iğnə ipliyyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (çox arıq, üzük, incəkinmək , zayıflamaq).

incələyib	.-incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya incələyib qoşmaq). (ələyib : əğirib, açıb)
incəlik.	işgəlik ..-varlı gündən günə qatlanır, yoxsul gündən günə işgəlik. (qatlanır : yoğunlur).
incətən	.- incədən yoğuna girmək qolay , yoğundan incəyə girmək çətin. (qolay : rahat)
incəyə	.-incədən yoğuna girmək qolay, yoğundan incəyə girmək çətin. (qolay : rahat)
inci	.- inci saçan dili var , bal kərəli dadı var, dağlar aşan adı var.
incidən qala	dişlə yapılmış qala. .-qayğuran ya qayıran, incidən qala içrə, yatar. (tapmaca). (dil).
inciq	həssas. bir şeyi çox incələyən, incədən incəyə hesab edən, dərin düşünən
incir	.- incir yaprağı , dəvə dabanı. (dəvə dabanı : yekə, qat)
incitməyin	.- kimsəni acı sözlə incitməyin , çevrə yetəricə acıdır.
incitmiyək	.- birbirimizi acı danışmaqla incitmiyək , çoğun yetəricə acıdır. (çoğun : fələk. cihan)
inciyər	.-köz sönsə kül inciyər
iniltilərin	.-sənin sözlərin, sızılərin, iniltilərin subaylıq (bekarlıq) havası çalır.
ininiz	kiçiyiz.-böyügüz buyruqlu, ininiz qulluqlu olsun.
inqilli	(ingil : heyvanları qurd boğmasından qorumaq üçü iti bizli həlqə) .- inqilli it boğulmaz. (ingilli it qurd ağzıyla boğulmaz).
inlər	.-gözüm səgrər, qulax çınlar, könül inlər , ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.
ip	çatı.
	.- ip birləşir hörgün olar. (hörgün : eşmə ip)

ipəqli gül	.-öncə tikanlı qonçaydım, indisə ipəkli gül! .
ipilə	.-it getdi ipilə, dəvə getdi yüküylə.
ipin	.- ipin uzunlu , sözün qıssası (dilin qıssası). .-nə itin, nə ipin , nə odun, nə istisin istəməm.
ipinə	.-onun ipinə odun yığmaq olmaz. (güvənsiz, etibarsız biri)
ipiylə	.-yaşamın ipləri öz əlindədir, bir ipiylə özqıyım da edəbilərsən , yellənəcəkdə qura bilərsən. (özqıyım : özünə qıymaq, rəhm etməmək). (yelləcək : kuf)
ipləri	.- yaşamın ipləri öz əlindədir , bir ipiylə özqıyım
	da edəbilərsən , yellənəcəkdə qura bilərsən. (özqıyım : özünə qıymaq, rəhm etməmək). (yelləcək : kuf)
iplikdən	ipliqdən .-ipdən ipliqdən . (hər nədən).
ipliq	iplik . nuxa.
ipliyə	.-iğnə sapa dönmək. (iğnə ipliyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (çox arıq, üzük, incəkinmək, zayıflamaq).
ipliyə	.-ipdən ipliyə dək.
ipliyi	.- ipliyi bazara çıxmaq. (əksikləri, pislilikləri, iç üzü açığa çıxmaq).
iptən	ipdən .- ipdən ipliyə dək.
iptən	ipdən .- ipdən ipliqdən. (hər nədən).
ir	tez. tezdən..əkin əkirsən her
	ed, dəğirman
	a gedirsən ir ged. (herk : sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa bırakılan tarla).
ıraq	.-əğri yük ıraq gedməz

.-gözdən **ıraq xanıda** söyərələr.

.-özündən **ıraq gəzmə**.

-**ıraq edsin**.: gecindən versin.

irin 1.tez.-sevgi **irin başlır**, günün sürür, gecin ölür, yarın doğur. (**sevgi**: eşq) (**irin**: tez).1.**yiring** .. cərahət

irisinə .-gözləri **irisinə**, qızların birisinə, tanrım ed çoban məni, gözəllər sürüsünə!

irqənir **irgənir**.-üzünə baxan **irgənir**, içinə qoyan dincəlir

irqil: **irkil**. iradəli.-irkil olan erkən çatar barçağa. (**barçağa**: mənzilə).

ırnaqına .-atı **dırnağı üçün** nallallar.

irt səhər. dan. sübh. səhər.-irt oxuşu (**yoğuşu**). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (**oxuşu**: duası) (**yoğuşu**: iltiması. munacatı) (**tarım aşdır daşdır**: allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (**kütdən kötüdən**: axmaqdan pisdən). (**yaydır**: uzaq tut).-axşam qızarsa bulut, əgnən kəpəyi al, **irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al**. (**əgnən**: **əğnən**) .(**kəpəyi**: **kəpəngi**). (**yaba**: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)

irtə .-irtə yasda, urta toyda yeyər . (**urta**: gecin. axşam). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(**deyim**)

irtələmək **irdələmək**. arıtmaq. paklamaq. temizlemek. -taxılı **irdələmək**. -yemişi **irdələmək**.

irtim. irdim. çatdım..-yeridim o ova irdim. (**ova**: çölə).

irtin səhər. sabahın.-il sözü birinci gün qurulur, **gün sözü irtin**. -irtin gedər naxıra, axşam gələr axıra .-irtin gedər naxıra, axşam gələr axıra (**irtin**: səhər)

irük **irük**. yarıq.-**gündə irük yox**, bəydə qıyıq yox. (gündə yox, bəydə xəta yox).

irür , çatar.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, **olki istəknə irür**, küymüş durur. (**ivər**: tələsər). (**uymuş**: yatmış). (**küymüş durur**: yanmış olur)

ısırqan **ısırğan**.gəzənə. gicitkən. dalama.

ıSIZ . utanmaz. -**ıSIZ** acun

isladıb .-indi səni isladıb çırpam. (keçe yapmada böylə olunurki bərkisin. qırıqları, telləri birbirinə keçe keçe, keçe olur).(səni güclə, kötəklə başa salaram).

ıslaq . sulu. yaş.-**ıslaq ağac tez əğilir**, vay qurunun halına.

islandıqca .-yer var odla odun olasin, yandıqca itiləsin, yerdə var su ilə pambıq olasin, **islandıqca ağırılanasın**.

islandım .-islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neylər.

ıslanmayınca .-göt **ıslanmayınca** balıq tutulmaz (deyim)

ıslanmaz .-dəmir **ıslanmaz**, dəli uslanmaz. (**uslanmaz**: ağıllanmaz) .

ıslanmaz. .-alağızın ağzında **mərçi ıslanmaz**. (**mərçi**: mərcimək). (alağız: birindən birinə söz götürən. qoğucu. ara pozan).

isləriz hisləriz .-ağızda dil, könüldə iz.-**könüldə isləriz** (hisləriz) bu dillə coşur.

isləyin - **isləyin istəmə** . anmaq. xatırlamaq istəmə

ıslığı fişqası.-gütdüğü üç dənə davar, **ıslığı dağları tutar**.

issi .-quyuq sözləri, oyaq gözləri, soyuq işləri, **issi üzləri**. (**quyuq**: qatı. qəliz)

istədiyiz .-məni nə istədiyim kimi görə bilərsiz, **nə istədiyiz kimi**.

istəklisin **istəklisin**.-dirə başın **istəklisin götünə**. (**dirə**: sox. sıxışdır)

istəq .-yaşam, **istək**, sevmək, bəğənmək

istəqlər	istəklər. -ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər , tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).
istəqlərinə	istəklərinə. -istəklərinə çatmaz: arzumaz. istəklərinə çatmaz. nakam qalar. -yaş sevgisin, yaş bilgisin danan, arzumaz. (yaş: gənc). (arzumaz: nakam qalar)
istəqlilər	.-istəklilər yaman olmuş, iğrəncilər yerin tutmuş.
istəqlilər	istəklilər.-dünya dönür, yaşam çönür, söğüş seviş yer dəyişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrəncilər yerin tutmuş. (söğüş :nifrət)
istəqlilərin	.-sənsiz gecədir günlərimiz, batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
istəqlimiz	.-sənsiz gecədir günlərimiz, batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
istəqlin	istəklin. -çalış edin istəklin. (edin: əldə elə)
istəqnə	.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəqnə irür , küymüş durur. (ivər: tələsər). (uymuş: yatmış). (irür: çatar). (küymüş durur: yanmış olur)
istəqsiz	.-istəksiz sevgi olmaz, sevgili olan, istəksiz olmaz
istəmədi	.-sevmədi istəməyi, istəmədi sevməyi.
istəməyi	.-sevmədi istəməyi , istəmədi sevməyi. .-sevməmişdi istəməyi , istəmirdi sevməyi.
istəməyin	.-istəməyin haqarı verməkdir.
istəməzdən	.- istəyən sevilən, istəməzdən atılmış. (istəyib sevdinin istəyib sevmədi səni). (istəyin kimi seversin istəyin kimi sevilməzsən). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış).

istəməzdən	.- istəməzdən sevənlər, korluqda itənlər.
istəmirdi	.-sevməmişdi istəməyi, istəmirdi sevməyi .
istəmirux	.-biz şahı istəmirux zordu məyə, hamı hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırıqları).
istər	.- ürək istər , baş gedməz. (baş : ağıl)
istəyim	.-məni nə istədiyim kimi gör, nə istədiyiz kim, olduğum kimi gör.
istəyə	.-doldu camım, keçdi canım gücüm yox, heç istəyə , heç uçmağa könlüm yox.
istəyi	çəkəri.. iştiaqi. meyli. təmayülü.- könlün çəkəri hər necədur qoy elə olsun. .-yaşam bitir, könül sürür istəyi . .- istəyi kimi at çapmaq, at oynatmaq. (ürəyicə davranmaq). .- korun istəyi bir göz , iki olsa nə söz. (korun bir diləyi, iki göz).
istəyib	.- istəyib sevdiyin istəyib sevmədi səni. (istəyin kimi seversin istəyin kimi sevilməzsən). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış).
istəyin	.-dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə . dəyişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə. .- istəyin gora qalsın! . (arzun gözündə qalsın).(qarqış)
istəyində	.-sən istəyində dur , yol aparır (götürür).
istəyirsən	.- istəyirsən bal çörək , al əlivə bel kürək. .-istəyirsən belə, meşədə doğul, amma adam içində böyü.
isti	isdi .-yaş var soyuq öldürməz, yaşda vardı (qoca) isti diriltməz . (yaş : gənc. cəvan) .- isti soyuğuna , çala çuxuruna, ucuz uçasına baxmadan. .-yedi işdi yerə keçdi.

-isdi aşı qaşığı tanır

.-ocaq çayı, küp pendiri, **isti kökə**, **ot yarpızı**. (bulaq otu. yarpız türü).

-isti yel: gərmic.

istikən **.-yaranı isdikən** bağla

istirəm **.-məndə istirəm** bir mıncıq kimi, dolaşım asılam qoynuna sənin.

istisin **.-isdisin alıb**, tütüsün çəkib.

istisin **.-nə itin, nə ipin, nə odun, nə istisin istəməm.**

istisindən **.-doymadıq istisindən**, kor olduq tütüsündən.

istiyotdan **.-istiyotdan acılıq**, arvaddan qısqanlıq az olmaz.

iş uğraş.. məşquliyət.**-doğulmaq gündəlik uğraş**, ölümə yad olmuşuq.

.-dəmir tavında (istiikən), **iş** çağında.

.-yaş ilər, **iş girəl**. (yaşı ilərlər işi çətinləşər) (qocaldıqca işi çətinləşər) .

.-iş bitən deyil, gücdür bitən.

.-iş görünin, söz alanın.

.-iş olacağına varır (olan olacaq).

.-pulsuz iş könüldən keçər.

.-tələsmək iş bitirməz, öt itirir. (**öt**: vaxd. çağ)

-iş yolağun: işin gücün, yolun (tədbirin).

.-oğul beldən, söz dildən, **iş əldən**.

.-ilkin iş, sonra diş.

.-qayınxatın qayınxatına iş öğrədər, günü günüyə yeriş.

işçil kişi **.-dünya** durunca dursa, işin bitirməz köçər. (**tapmaca**) (**işçil kişi**)

işə **.-ərə** gedəndə böyük qız, **işə gedəndə** kiçik qız

.-yüz işə baş qoşmadan, bir işə baş qoşma yeğ. (üstün)

-işə bağlar: əməl edər..-xocaların sözləri, dalı qoyub bizləri, **dedikləri düz olsa, işə bağlar özləri.**

.-donun görmə, **işinqara.** (**donun görmə:** dona baxma). (**qara:** bax)

-işə sal: yığıt. uyqula. - bildikləri **yığıt.**

iş

.-bəylər **iş** buyruqilə, **yoxsul iş** əmək ilə yollanır

.-gündəliyin ötüşü, **hər gününün** öz işi.

.-gülməz diş kişiyyə, olsa diş yerində, çıxmaz kişi eşiyə, işi (əşi) olsa evində.

.-heç bir **iş** quramaz, xeyrə şərrə yaramaz.

.-**iş** başdan **düşün**, geyin qıl işin. (**geyin:** sonra)

.-qurd tükün dəğişər, qılığın yox. (**qılığın:** xəsiyətin). (**qurdun iş** yırtıcılıq)

.-xanda **düşər iş** qaraçıya. (**qaraçıya:** falçıya)

.-**iş** kovlasan, iş çıxar. (**kovlasan:** qurtdasan)

ışığın

.-alaürək **ışığın** sevgidən almış.

ışığ 1. yaxtı.**1.torug.**.. aydın **ışığ**. **1.car** .-tünlüyüzdən ay göründü, könlümüzə, car göründü. (**tünlüyüzdən:** dam

bacasından).**1.qıvıl.** iliktirik. bərq..

.-yaş ötür, **ışığ qara**, yağış qara çönür.

.-**ışığ bahalandı** korun nəyinə.

.-**ışığ sönməzdən ön**, daha parlaq yanar.

.-qaranlıqdan ilənmə, çalış bir işığ yaxasan. (**ilənmə:** şikayət etmə)

.-**danlıq işığ:** dan ışığı.-**danlıq işığ** səpilmiş göydən göyə.

.-görməyən gözdə dan atmaz, **ışığ yatmaz**

.- **kor işığ:** az aydın

ışığa

.- kölgə **ışığa bağlıq**, ölürsə işığ, ölürdə varlıq. (**bağlıq:** bağlı).

ışığı

.- **sevgi işığı**, kor gözdən könlə dalar

ışığı .-ay **ışığı**, gecə yarışığı

ışığın	.-qaranqudan çıxmağa, doğru yola baxmağa, gün ışıqın almalı, yol ışıqın yaxmalı. .-alagün batmışıdı, qapqaranuq qanadın gərmişidi, göy üzündə yoxudu təkə izi bir ışıqın, kimə getdiqdə gümanım yoxumuş.
ışıldandırar	.-gülmək, görənin gözün ışııldandırar , duyanın könlün açar..
ışqlar	yağtılar. rəhmətlər.. nurlar.-yağtılar yağursun başından. .-iş doğurur, ışqlar olur.
ışıldar.	.-dəmir işləndikcə ışıldar.
ışiliyizə	.-sizin inancıza, kişiliyizə aşq olsun .
ışıltyan	.- ışıldıyan dəmir : aydəmir. parlaq.
işim	.-canım yoxdur, işim çoxdur .-işim çox, çağım yox!!!
işin	.- durdu durdu sıçdı işin gülünə. .-(alqış) iş başında -işin ilərik. -yanıt. -yaşın uzun. .-dünya durunca dursa, işin bitirməz köçər. (tapmaca). (işçil kişi) .-gün işin günündə gör!
işin	.-hamı öz işin oxusa, çətinlik qalxar. (oxusa: bilsə) .-hər bir işin öz kişisi. (kişisi: öz adamı) .-igittikdə açıq tut əlin, tovun gedər səndən, devir əylənməz, ışın şaxar, bulut durmaz keçər əylənməz. (fəraği). (tovun: gücün). (ışın: ıldırım) .-işin düzsə özün düz, qaçınmağa, qoğunmağa gərək yox .-işin sonun düşünqıl. .-işin sözdən, qurquların qorxulardan zor olsun. .-işin iyi əşin iyi ne işin var yas evində, çıx çıx oyna gir gir oyna .

-işin kötü əşin kötü ne işin var düğündə evin de gir gir ağla , çıx çıx ağla .

.-**kişi işin** alıqlama (özgənin işin, qılığın, lağa qoymaq. təhqir etmə).

ışın yaxtı.. nurlu.-yatan toprağı **yaxtı** olsun. (yatan yeri nurla dolsun)

ışındən .-məni bu aşq **ışındən pənd yığmaz**, ki təqdirin işi tədbirə sığmaz.

ışini .-yaşlıya gücünü yok, **ışini sor**.

-**ışini aşırar** öhdəsindən gələr.-öz çuvalın sudan çəkər. (**öz işini aşırar**).

-tüf! o gözlərəki, tanır üzdən kişini, eşinib keşinər, **altdan görər işini**.

ışınlama təşəşü.

ışintən .-ağac yemişindən, **kişi işindən tanınar**.

ışırıq məşriq.

ışıtmaz .-günəş kor gözü **ışıtmaz**

ışqəlidir. **ışqəlidir. incəlidir.**-varlı gündən günə qatlanır, yoxsul gündən günə işqəlidir. (**qatlanır**: yoğunlur).

ışqil **ışgil.** 1.ışgil müşgül.1. müşgül.-**yoxdu işgil** danışqla çözülməsin.

ışqili .-min qayğı, **bir işgili çözənməz**.

ışqın pöhrə. cücəri.-qoca cəviz qocaldıqca ışqın verir budadıqca.

ışqüzar **ışqüzar.** bəcərikli. carı. - **carı** quş avını alır.

ışlə. .-güvən gül deyil qoxa, güvəndi güvən, **yalnız işlə görünən**.

ışləq .-ışlək dəmir pas tutmaz

ışləməzsə .-qorxusu var qışından, **ışləməzsə yazından**.

işləmirlərsə	.-sevənlərin yaxınların içivə işləmirlərsə yanlışları var . sən sevdin onlar sevər görünür. dosları dəğiş, kəndivi yok!
işləndikcə	.-dəmir işləndikcə işıldar.
işləndikcə	.-usda qeyçisi işləndikcə itilər
işlər	əməklər.. çalışmalar. -bunca yıllık əməklər. - iç işlər bakanlığı : yut gərək qamın .-qutlu illər, uğurlu işlər . (alqış)
işləsə	qolasa.. -kişi qolasa, tarı bolasar. (qolasa : işləsə). (bolasar : bolladar. bərəkət verər)
işləyən	.-kişi oxşarı, işləyən sözüdür . (oxşarı : sılamış. sıylamış. təmcidi)
işləyib	.-quş uçub avlır, kişi işləyib dişlir . .- işləyib ölümün bilən , gündən payın alar.
işli	.- gözəl işli əlləriz, söylər sözlü dilləriz. (alqış) .-baxdı açıq, əli işli , ağzı dişli. (alqış)
işliyək	.-iş verin işliyək, s-k verin dişliyək. (tebrizdə aralıq sözü)
işliyən	barama qurdu kimi (ağzı həmməşə işliyən).-barama qurdu yeyimcil olur. .-igid olub işliyən , qocaldıqda dişliyə .
ıştə	ışdə .ənə. elə. - bu ənə kökü soyuq (kökü soyuq : zətı qırıq).
ıştəliq.	ışdəlik . pıratik. uyqulamalı.tətbiqi.
ıştən түшүр	ışdən düşür . opraşur.öprəşür. əprişir..-gəngəşli bilik utraşur, gəngəşsiz bilik opraşur. (utraşur : uzlaşır. davamlı olur). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).

iştir **işdir**.-pulu yığmaq **bir işdir**, qazanması **min işdir**. (**min işdir**: lap çətindir)

.-kişinin çiçəyi dildir, sözdür, **işdir**.

iştonsuz tumançaq.-**işdonsuz** (tumançaq) , dizi yırtığa gülmüş.

it .-**it ağzına** gəmək atmaq. (kiçik bir parça ilə uğraşıb baş qatmaq).

.-ağzına **it başı alıb**. (it kimi söyüb hürür)

.-ilanla **it belə**, barışa bilir!!!.

.-**it qılığın** iyəsinə sor

.-it ağzı açıq qalar.

.-**it ağzın** yummağadək. (demək heç çağın)

.-**it** dəmirçidən nə aparar.

.-it getdi ipilə, dəvə getdi yüküylə.

.-**it** hürə hürə **it** olar

.-**it pişik olmaq**. (boğuşmaq)

.-qurdu basan, **qurda basan it olur**, yorqa gedib, yorulmayan at olur.

.-taya kölgəsinə **it sığınar**.

.-subayın **it çörəyin**, bit yaxasın yeyər. (**subayın**: bekarı)

.-**it itilə savaşar**, qurdu görcək arxalaşar

.-qonşum ac deyil, məndə tox deyiləm, **ac it**, tox itin, götün yalar demişlər.

it burnu həmərsin. gildik. (xoç qozası).

itə .-**iti itə**, adami adama boğdurlarlar

itən azan.-itən qurda buyruq.. (**buyruq**: qismət).

itəndən .-gənclikdir, sağlıqdır, dəğərləri olsada, **itən geyin bəllənir**. (**geyin**: sonra)

itənlər. .-istəməzdən sevənlər, **korluqda itənlər**.

itər. itişər.. gedişər. azalar.-yaraqılığı gəlişən, yayalığı gedişər. (**yaraqılığı**: başarcanlılığı. maharəti). (**yayalığı**: naşılığı).

(**gəlişən**: edişən. çoxalar)

.-sevgisiz, yaşamın **anlamı itər**

.-usluya bir söz yetər, **qanmaza min söz itər**. (**usluya**: ağıllıya)

.-yaşam böylə, hamıya belə toy tutar, göz yanılar, iç inanar, **baş itər**.

itərsən. .-könül çəkər gedərsən, **çəkməz oldu itərsən**.

iti 1.ərnik.zirəng. zirəh.. cəld. **1.tezin**.-tezin qaçdım, duvar aşdım. **1.yılman**.-yılman gələn yılman gedər.

.-**iti göz, iti ox**, biri görər, biri deşər.

.-**iti gözün olsun**, iti oxun.

.-yoxsulun siki, **varlının iti yatmaz**

.-**yüz iti** ardından hürdürmüyən qurd, qurd sayılmaz.

.-**iti olan**: ox kimi.

.-**iti itə**, adami adama boğdururlar

.-pambıqçılar **ağca iti saxlamaz**. (**ağca**: ağımtıl)

.-**varlının iti yatmaz**, kasıbın siki. (bayqal)

itib .-itib batdı, güllü çölə, çöllərə,

itidə .-qurbət eldə, öz elivin itidə yaxın sayılar.

itidər. bilər.-iyi qeyçi **kəndi kəndini bilər**.

itiq .-necə **itik piçaq ərsə**, öz sapın yonamaz. (**ərsə**: olsa)

itildib bilədidib..

itilə .-it itilə savaşar, qurdu görcək arxalaşar

itilər .-usda qeyçisi **işləndikcə itilər**

- itiləsin** .-yer var odla odun olasin, **yandıqca itiləsin**, yerdə var su ilə pambıq olasin, islandıqca ağırlanasın.
- itim** .- tüm yaşama bir duraq, **ölüm itim** ayrılıq.
- itin** .-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), **iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynası**, həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.
.-içirəm itin sağlğınmaki bəfasın danmaz, pişigin sağlğınaki arxası yerə dəğməz.
.-itin axsaması gəlincək, özün karvana vurur.
.-süsünmək itin peşəsi
.-atın arpasız, itin sümüksü olmasın
.-kişiki gözlədi dirilik yatın, gərəkki oxşaya yad oba itin. (yatın: yolun).
.-nə itin, nə ipin, nə odun, nə istisin istəməm.
.-iyi qeyçi kəndi kəndini bilər. (**bilər**: itidər)
- itinə** **.-itinə küş**, pişiyinə kiş deməyib
- itirdin.** yanıqdın. yandın...-yalanları bəğəndinsə yanıqdın.
- itirir** .-tələsmək iş bitirməz, **öt itirir.** (**öt**: vaxd. çağ)
- itirmə** .-sevincivi **itirmə**, titirmə, bitirmə. (**titirmə**: titrəmə. güvənli ol)
- itirtsə** .-kişi **itirtsə**, tanrım bitirər.
- itişər.** . itər. gedişər. azalar.-yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (**yaraqlığı**: başarcanlığı. maharəti). (**yayalığı**: naşılığı). (**gəlişən**: edişən. çoxalar)
- itit** bilər.
- ititmək** bilərək.
- itiz.** .didi .tetiz. titiz..

itqi **itgi** .zərər.-**itgi maldan olsun** , başdan yok.

itqidir **itgidir**. çıxışa. ziyandır.-**yaxşıdan yaman tutulsa çıxışa**, yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (**girəşə**: qazandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazandır).

itqisiz **itgisiz**.-sevgiyə güvənc olmaz, kimsəyə gümənc olmaz, durum durmaz dəyişər, **itgisiz qazanc olmaz**. (**gümənc**: güman)

itli **.-itli kətdə** dəğənəklə gəz.

itmək **.-tapmaq** ögrənməmişik, **ancağı itmək bilirik!**. (**tapmaq**: qazanmaq. mənimsəmək. yığmaq.)

ittə. **itdə**.-at çapır dər, itdə **çapar**. (itdə ata baxır çapır). (yaşam birbirinə baxıb yarışmaqdır, gedməkdir).

ittən **itdən**.-**itdən küçük**, qoyundan quzu bəklənər.

ivəq **ivək**. tələsən **-ivək sinək** sütə düşər..

ivənin **tələsənin**.-**ivənin işi qalar**, astanın işi qalmaz.

ivənmək **höllənmək**.. tələsmək.

ivər **tələsər**..**kim ivər**, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (**uymuş**: yatmış). (**irür**: çatar). (**küymüş durur**: yanmış olur)
-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur.

ıvqa **insana sinsidən kötü his**. kötümsərlik. -ne **ıvqalı** adam.

ivməqlə **.-qon ivməklə alınmaz**, aramaqla gözəl bulunmaz. (**qon**: mənzil).

iyi **.-işin iyi əşin iyi** ne işin var yas evində, çıx çıx oyna gir gir oyna .
.-iyi uykular, gözəl duyğular. (**tünuğur**: < **tün** + **uğur**). (yatan üçün dilək)

.- kişi kim yavızlıqdan qaça, **gərək kim iyi fala ağzın aç.** (**yavızlıqdan**: yamanlıqdan)

-iyiliyə, iyi fala tut: qutqa say.

iyicəsinə .-iyicəsinə yeyib için, suçum varsa, ondan keçin.

iyidin .-iyidin yaşına calansın. (ömrü uzansın) .

iyiligə .-iyiligə, tez gec yox. (iyiliyin tez gec yox).

iyilik .-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər. (**domuz**: qaban. dəgır, qədir bilməz).

.-iyilik kişilik.

iyilikdən .-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsıza ögüt versən götürməz

iyiliklə .-xoş yaşmda çalış iyiliklə dolasan yetər.

iyiliklə .-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, **iyiliklə kötülük**, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (**uslu**:ağıllı).

iyiliklər .-iyiliklər unudulmaz, gileyliyə yer qalmaz

iyiliq .-iyilik ed için dinc alsın!. (**dinc alsın**: dincəlsin)

iyiliyə .-yamanlıq edməmək, **iyiliyə yol açır**.

iyiliyə-iyiliyə, iyi fala tut: qutqa say

iyiliyin .-iyiligə, tez gec yox. (iyiliyin tez gec yox).

iyimsər -gələnə qardaş, gedənə yoldaş. (**iyimsər kişi**). (**iyimsər**: xoşbin)

iyin .-sən getdəli, **iyin səsin** donub qaldı.

iyini .-biri **iyini boğur**, biri kötüyə boğulur.

iyisin .-ya **iyisin**, ya çalış iyi olmağa.

iyitin .-iyidin **gözü tox**, yağının gözü yox. (**gözü yox**: gözü götürməz)

iyiysə .-kötüysə dindirmə, **iyiysə can qurban**.

iyizligə . yamanlığa.-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, **iyizligə anunma**, dildən çıxsın uyku söz. (**görgünə**: gözəlliyinə).. (**anunma**:peşələmə). (**uyqu**: iyi).

iylə qoxla..-mən yeyim, **sən qoxla** .

iyləndi . **qoxşadi**..-həm əzizim deyib anı oxşadı, **o gəldi cümlə dinlər qoxşadi**. (**oxşadı**: ağladı).

iz .-üz **pozulur iz qalır**, dış pozulur iç qalır

iz səmir: əsər.

.-ağızda dil, **könüldə iz**.-könüldə isləriz (hisləriz) bu dillə coşur.

izəri. . yolçusu. uydusu. mürüdü. peyrövä..-turuz yolun izəri. (**turuz** : doğru. haq. həqq)

izi .-at izi it izinə qarışmış. (deyim)

.-axar **gedər izi yox**, deşər keçər tozu yox. (**tapmaca**). (**qayıq**).

izin -paran yarsın varikən, **izin** qalsın yoxikən. (**yarsın**: faydalı olsun)

.-əkində **izin olsun**, yeməyə üzün.

.-mənimlə olduğunda dar qəfəs olsa yaşam səndə, **uzaqlaş öylə bir yurdaki itsin hər izin məndə** , diləyin varsa dilə qoyma qala!

izində **izində**. peşində. dalında. -geçi can hayında, **qəssab yağ izində**.(**hayında**: vayında. qayında. dərdində)..

izinə .-at izi it **izinə** qarışmış. (deyim)

izini	.- at izini tay basar. (tay : dayça)
izqulu	iyqulu. iyi.-gününüz izqulu bolqu . (izqulu : iyqulu. iyi) (çağuz uğur keçinişli, uğranişlı olsun).
izlemek	tamaşa etmək.
izləməz.	.-hay gününü günləyən, vay gününü izləməz. {özün iyi düşünən, pislikləri geridə qoyur (bıraxır)}.
izləyən	.-tapmış, yolu izləyən .
izli	iz bıraxan.- izli yaşam diləyim: iz bıraxan, etgili yaşam.
qabab	.- daşşaq kabab çəkirsiz. (qış günündə, bazarda alıcıların alverçilərə ,od başında oturalı, dedikləri söz). demək alveriz yavadır
qabağa	alı.. üzünə.-alı deyirəm, dalı deyir. (alı : qabağa. üzünə). (dalı deyir : götü səslənir)
qabağa.	kəlliyyə.
qabaq	.- şeytanla qabaq əkənin , qabaq başına patlar. (şahla bostan əkənin, tağı çiyində bitər) .
qabaq	.- qabağ çiçəgi gibi açılmış.
qabaq	(dös : ön. <u>qabağ</u>) # {düş (düş : dal. dalı). günün dalı yatan ögü (çağı). günorta. günörtə. -dös düş : alt üst.
qabaqcıl	mütərəqqi . pişrov
qabaqda	.- qabaqda qış kimi qılış kəsir (qılış kimi qış soyuğu)
qabaqdan	.- qabaqdan qılış kimi qış gəlir.
qabaqıva	qabağıva . öngüşünqə -qonşuva qarama, öngüşünqə qara. öngüşünqə (qarama : baxma)

(önğüşunqa: qabağıva) bax

qabal qondarma.-qabal beşlik kimi pozmaq. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, tərsləmək)..

qaban domuz.. dəgır, qədir bilməz.-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər.

qabat .-həp beləkəy boyu bar, **yeti qabat donu bar (bilməcə)**. {boyu qısadır, yedi dənə kürkü (qabığı) var (soğan)}.

qabda .-çatlaq **qabda** yağ durmaz (qalmaz).

qabıqın. **qabığın.** qovuğun. cildin.-yılan **qovuğun** yenilər, qılığın saxlar.

qabın könül tayın (dostun) tapar, **osduraq qabın**

qabırqası .-qabırqası **qalın olmaq.** (gobud, söz qulaq asmaz)

qabırqasına. .-köşşəyi yiyəsi deyən yerə bağla **birdə döğ qabırğasına.**

qabqara zil qara

qablarıla .-kəndivi **qablarıla ölçütmə**, yaşamında özünə qablıq biç.

qablıq biç. .-kəndivi qablarıla ölçütmə, **yaşamında özünə qablıq biç.**

qaç .- tülküyə **qaç** deyir, tazıya tut.

qaç .-uçanmısan-**qaç**, yürənmişən-sürün. nə yapırsan yap bir yerdə qalma.

qaça .- **kişi kim yavızlıqdan qaça**, gərək kim iyi fala ağzın aç. (**yavızlıqdan**: yamanlıqdan)

qaçalqa mahana

qaçanda .-qaçanda **tanrını çağırır** qovanda.

qaçanı	.- qaçanı qoğma , duranı əzmə.
qaçanın	.-qaykişi qaçanın , ardıca çapar. (qaykişi : nakəs)
qaçar	.-qaçar doğan (qohum) dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sılağı (etibarı), eldə sıydan salan qara. (tiryək)
qaçar	.-gerçək gəlincə, yalan qaçar . (gəlincə : bəlrincə. bilinincə. ortaya çıxınca).
qaçarsa	.- qaçarsa , artıdan yel yetirməz, qovarsa, öndə geyik qurtulmaz.
qaçdı .- usum qaçdı	başım uçdu.. huşum getdi. bayılası oldum.
qaçım	.- mən durum qaçım ay gülə bacım
qaçınmağa	.-işin düzsə özün düz, qaçınmağa , qoğunmağa gərək yox
qaçınmasan	.- qaçınmasan ölümdən , tutulmasan ölümə, yanaş gedsən ölümlə, ölüm yetib öz yolunu düz gedər.
qaçınsada	.- gücənsədə biləyin, qaçınsada diləyin , təlimsədə biligin, dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (təlimsədə : çoxalsada). (dərman : dəğirman).
qaçır	.-kimi qaçır kimi köçür.
qaçmaq	.- qaçmaq məndən , qovmaq səndən.
qaçmaq	.-qısa uçqur kimi, aradan çıxmaq, qaçmaq . (uçqur : tuman bağı) .
qaçmaqdan	.- qaçmaqdan qovalamağa çağ qalmaz
qaçmamış	.-gözündə donmuş yaş, qaçmamış gülüş dodağından , böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından.
qaçtım	.- tezin qaçdım , duvar aşdım. (tezin : iti)

qada qada.-nə iş qaldı gəlməmişki başıma, **artıq qada, artıq çilə çəkəməm**

qadın, erkəyin əşi, evin günəşi.

qadına .- kişiyyə kişilik gərək, **qadına bəzək.**

qadının .-qadının xoşluğu, kişinin əlində, **kişinin xoşluğu, qadının dilində.**

qafa .-yayda **qafa qaynağı**, qışın qazan qaynadar. (**qaynağı**: qaynaması)

qafatası cümcümə.

qaqaz. **kağaz.**yazca.üstündə yazılan bilən nərsə.

qaqıl. kağıl. cahil.-kağılsan, kağıl.

qaqılmadan. döğülmədən.-**qaqılmadan açılsın**, günün çıxsın saçılsın . (alqış. yarqış. iyi dilək) .

qaqılsan cahılsən.-**kağılsan**, kağıl.(**kağıl**: cahil).

qaqızda .-günün ölsə **kağızda qalsın**, özün ölsən elində qalsın. (bacardıqca yaz) (**günün ölsə**: çağın bitsə. bəxdin yatsa.)

qaqızdan .-pul kağızdan doğranmaz

qaqızı .-keflinin **kağızı**, meyxanada oxunur.

qal **kal.**- eşşək batıb palçığa, ayağında nal çıxa, elə qoyum götünə , **osdu- kal çıxa.**

qal. **kal.** göy. yaşıl . çiğ. **kal.** -**göy arpasın** orqula: arpasın yaşıl yaşıl , çiğ çiğ, kal kal biçin

qala .-xala xala təndiri **qala**, şorbanı pişir, çəmçəni yala. (el ara deyilir)

qala qapısı şəhər qapısı. dərvaza.- cuda olan qala qapısından əgilərək keçər. (**cuda**: cüce, kiçük boylu adam).

qala qapı.- iki **qala** qəhbəsi. (**yaman**).

qala sürə.. dövam edə. batmaya.

qala **xala -düz xala vurmaq**: tuşatmaq (**tuşlayıb atmaq**)

qala **xala**. çikə. nuxdiyə.-düz çikə vurmaq.

qala sürə.. dövam edə. batmaya .-dünya nəyimə sürə mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

qala **-yut qala**: içəri şəhər.

qala. qaldım **-olmasına düşdüm qala**: qalmasın oyuna düşüb qaldım. -yol ötdüm; çıxdım yala, olmasına düşdüm qala.

qalacaqsan .-dönsən, qalmağa üzün qalmaz, **qalacaqsan qal**, qalmağa üzün saxla

qalaq -qarqaya kalağ, çəkirgəyə mələx, quyğuna metersek dedik, burdan başladı ərişginliyimiz (kahıllığımız)

qalaqal qatqat.-**dörd yanında yığışıbdır qara qullar qalaqal** , tapalar bir sönəri olsa ışıqda qapalar, gecənin bağrını yarmış dana bir yol yapalar. (**qalaqal**: qatqat)

qalaqın **qalağın**.-qara qara qarqalar, **qalın qalın qar qalağın qabağında**, qar qar qarıladaşrlar.

qalam .-şafdalıyam **kalam mən**, dilim yoxdu lalam mən, qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən.

qalamın .-xalamın hacatı olsaydı dayı deyərdim.

qalan .- yalnız **qalan** qurd yemi

qalan .-tək **qalan başa** çox iş açılır.

qalanar .-yağ yağ üsdə **qalanar**, yarma yavan qaynar. (pul pula gedər)

qalanları .-yatan yeri yağtı, **qalanları sağ bolsun**. {ölü yarıqışı. (**yarıqışı** : rəhməti)}.

qalasından .-hardan gəlirsən – **bülbül qalasından**, niyə başın qanlıdır – dilim qadasından. (**qadasından**: bəlasından)

qalay necədir. içi qalay

qalaylı .-dışı **qalaylı**, içi halaylı. (dışı bəzək, içi təzək).

qalbeyin.. **kalbeyin.** korağ. qanmaz.- uşaq vardı evlərinə çırağıdı, uşaqda var böyüdükdə korağıdı

qalça yan. ..

qalçasında **xalçasında.** qalında. qalısında...-təbriz degən yurdum var, al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var.

qaldıra bilən .-göbəyin özü kəsmək. (işlərin, çətinliklərin **qaldıra bilən**).

qalem .-söyle başdan, **qalem qaştan.**

qalı **kalı.-kalı yetişib**, aşı pişib

qalıq (baqimandə)

qalıq .-küşən dəniz, **qalın qalıq.** (coşan dərya, bulqan hava).

qalıq fəza.-küşən dəniz, qalın qalıq. (coşan dərya, **bulqan hava**).

qalıqlar uçuqlar. xarabalar.

qalın -gönü qalın: qanmaz. söz keçməz. **-gönü qalın** olmaq.

qalınca (fəxtə)

qalında qalında. qalısında. xalçasında...-təbriz degən yurdum var, al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var.

qalında	xalında. bənində.-yer almışam bir ovsunlu gözəldən, çıkdə olub qalacağam xalında!...
qalının	.- qalının orta gülü: qalının gözü.
qalının	cehizin.
qalının	cehizin.-qızı qoydun beşiyə, qalının qoy eşiyyə. (eşiyyə: qapıya).
qalınmasa	yoğunlamasa. biləyin-talınmasa (çoxalmasa) biliyin, qalınmasa (yoğunlamasa) biləyin , toxunmasa güvənin (bərkilməsə güvəncin), ağır yüklər tez basar.
qalısında	qalında.. xalçasında..-təbriz degən yurdum var, al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var.
qalıya	.-üz verdik alıya, gəldi sıçdı qalıya.
qalqanlar	.- gün ağarkən , qalxanlar, gün batarkən yatanlar. (ağarkən : çıxarkən). (ısqışızlı. bərqşızlıq)
qalqanmada	qalxanmada. -düşdüyündə man yox, qalxanmada man çox. (man: ayıb. eyb)
qalqar	.-biri yatar biri qalxar
qalqıb	.-yanılıb susma, qalxıb qonuşma!.
qalqır.	.-inanan yatmır, inanan qalxır.
qalqsa.	- baxdın qalxsə: umayın gəlsə: sansın gətirsə.
qalqtıq	.-nə çox dərin düşdük bataq, nə çox uca qalxdıq qalaq.
qalmaq	durmaq.
qalmaq	.-əli üzündə qalmaq: şaşırmaq.
qalmaqdansa	.-kişi qursuz qalmaqdansa , kor qalası. (qursuz : yoldaşsız) .

qalmasan	-sən qalmasan ağrıva , kimdi yetən hayıva, yaxan canın canıva, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan. (adın soyun sorulmadan : ölmədən. ənkir mənkir soruları)
qalmasan	.-mat qalmasan , matah olmasan.
qalması	.-yaş ürəgin qan alması, içində heç nə qalması. (yaş: gənc)
qalmaz	.-ötün qalmaz , duraq tutmaz (ötün : zaman)
qalmışların	.-hamı qalmışların sənsin aracı , hamı azmışlara həmdə aracı. (aracı : vasitəçi)
qalmıyasan	.-aralıqda qalmıyasan. (aralıqda : ara yerdə). (avara olmuyasan)
qaltır	.-qaldır qaşırı , yesin aşırı.
qaltırmaq	qaldırmaq.- gəlin qaldırmaq, köçürmək : gəlin qalının sağlamaq təmin etmək, hazırlamaq.(qalının : cehizin)
qamar	qamaşar .-günə baxsan göz qamar, araq içsən göz axar. (axar : xumarlanar. süzər)
qamaşar	qamar .-günə baxsan göz qamar, araq içsən göz axar. (axar : xumarlanar. süzər)
qamçıyla	qırmacla. -heyvanı qırmacla , kişini dillə ögrətərlər.
qamı xamı	-torpağın xamı ,axsağın amı
qamın	- yut gərək qamın : iç işlər bakanlığı.
qamın	- yut qamın : milli məclis.
qamtıtmaq	..daşçıtmaq.. damqıtmaq
qan	.-bazarda xandalanı, xan danışmaz yalanı.

qan .-boş damarda **qan olmaz**, yumurtada qıl olmaz

.-**qan qanı yumaz**, qanı su yuğar

qan .-damarda axar **qan durmaz**, yavaş gedən yorulmaz.

qan .-dil guruldar, **qan şırıldar**.

.-yaş ürəgin **qan almasın**, içində heç nə qalmasın. (**yaş**: gənc)

qan .-götdü qılınc əlinə, **axdı qan** su yerinə

qan .-qan dolaşan könüldə arslan yatar.

qan .-turuza güvən!, -**bu güvəndir verən qan turuza**, pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada).

qan -**xan** kimi.

qan **xan**.-**xan evinin** ac pişiyi. (qıtmır)

qan yarası .-sağalar **qan yarası**, sağalmaz dil yarası.

qan .-**qana qan, cana can**, duza duz, düzə düz demişlər.

qan .-**qanırsan qan**, qanmısan yan! (külün çıxsın).

qan -**qızıl qan**: al şirə

qana .-**qana qan, cana can**, duza duz, düzə düz demişlər.

qanan .-**qanan** borclu qalar qanmaza

qanan .-**qanan** borclu qalar qanmaza

qanan \ **doyan**..-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə

dalanlar, içib qanan görünməz. (**çək qıraqsız**: sınırı). (**engin**: daldurum. uqyanus) . (**tapmaca**) . (**bilim. elm**)

.-qanmaz ilə oturma, **qanan** ilə daşı daş.

qanana .-qana deyən az olur

qanana .-qanana bir imək yetər, qanmaza min kötək. (**imək**: işarə)

qanana .-sağlıq olsun canana, azcadan söz **qanana**

qanarı .-qanarı tək bıraxıb yad eləmə. (**yad eləmə**: özgələtmə)

qananları .-qanmaz yalnız **qananları sarsıdar**.

qananları .-ölmək yalnız çevrəndəkin sinsidər, **qanmamazlıq, qananları sarsıdar**.

qanat .-qanat büküp budağa qondu.

qanatdan .-quş qonduğu dalın qırılmasından qorxmaz, güvəndiyi dal deyil **güvən alar qanatdan**.

qanatla .-ər biliklə **ucalar**, quş qanatla uçar.

qanatla .-quşun gücü qanatla, balığinki üzgəclə, kişininki bilik biləklə.

qanatlanar .-arzu quşu **qanatlanar** könüldə.

qanatsız .-quş **qanatsız**, kimsə yarsız olmasın.

qancıq cəfakar.-evrən **qancıq**, can alıcı, oynadan əri, hər kim ilə sürməmiş

qançıl . dəri altında yığışib donan qan

qanəyaxlı . qadın ya da qız için söylenilen bir söz -qanı isdi, canı sıcaq olsun

qanı .-qan qanı yumaz, **qanı** su yuğar

qanı .-kişi **qanı** yerdə **yatmaz**, yuğulub gedər.

qanıb .-qanıb, **qanılsamaq**: düşünüb, düşünülməyi istəmək.

qanıda .-gözdən ıraq **xanıda söyər**lər.

qanıqlığa **qanıqlığa** qaneligə.-azacıq aş, ağrımaz başı. (**qanıqlığa** , qaneligə **çağırış**)

qanıqlıq. -usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, iyiliklə kötülük, **yanıqlıqla qanıqlıq** birbirini göstərir. (**uslu** :ağıllı).

qanılsamaq .-qanıb, **qanılsamaq**: düşünüb, düşünülməyi istəmək.

qanım .-ağa gətirər novala, **xanım tökər çuvala**.

qanım .-pıspısla püstə xanım, **dabanı çüstə** (çust) **xanım**

qanımin **xanımin**.-dosdun köhnəsi, **xanımin təzəsi**.

qanımin **xanımin**.-**toyuğ xanımin**, cücə qızının, suyunun suyu

qanımqız **xanımqız**.-quşların ən gözəli, xanımqız

qanın .-bir neçənin sümüyün söküb, **qanın sorub ətin töküb**, gənclikdə belin büküb, başın aşağılardan qara (tiryək).

qanıрмаq .-gənclərin tapatın doyurmaqla yat)ırmaq gərək, **susuz qalıb, susamış, su ilə qanıрмаq**. (tapatın: dəliligin).

qanırsan .-qanırsan **qan**, qanmısan yan! (külün çıxsın).

qanışla .- qıt **qanışla inanış**, düşmanıdır düşüncə.

qanıt dəlil. -qanıt arama.

qanıtan dincəldən. mucab edən. qane edən

qanıtdısa söz olur, qanatdısa köz olur. (birin söz var ürək qanıtı (dincəldir).

qanqal tikan. dəvə tikanı-dəvəyə qanqal gərəksə, boynun yüz yerdən uzadar. ()

qanla .-**qanla gəmik** hammıda bir söyəkdən, bildiyincə könül dilək başqadır. (**söyəkdan: söyəkdan**. dayaqdan. qaynaqdan)

qanları .-qışın qar yağa, yazın yağmur, **dökülən qanları** yıllarca yumaz.

qanlı .- tozlu gümüş satılmır, **qanlı altın** atılmır.

qanlı .-yava yağı öz içimdə dinlənər, açsam gözü **qanlı yaşı** qaynaşar.

qanlıdır .-hardan gəlirsən – bülbul qalasından, **niyə başın qanlıdır** – dilim qadasından. (**qadasından**: bəlasından)

qanlıq .- öküzün yemini bir dananın batmasına yatır, **xanlıq düşündə görür**. (**batma**: axırda heyvanlara özəl yemlik).

qanmaq .-sizdən yana yarandı aldanmaq, yox içizdə, zərrəcə qanmaq. (**yana**: ötrü)

qanmaq. .-oxuyub ögrənmək, **sevib qanmaq**.

qanmaqlığa .-**qanmaqlığa** qanmamazlıq doğma düşmandır

qanmamazlıq .-qanmaqlığa **qanmamazlıq** doğma düşmandır

qanmamazlıq .-**qanmamazlıq** böyük suç, bilgəlikdur baş ərđəm.

qanmamazlıq .-ölmək yalnız çevrəndəkin sinsidər, **qanmamazlıq, qananları sarsıdar**.

qanmaz .-**qanmaz özüylə düşmandır**, başaqaşıylə necə dost olur.

qanmaz	.- qanmaz yalnız qananları sarsıdar.
qanmaz	korağ. kalbeyin..- uşaq vardı evlərinə çırağdı, uşaqda var böyüdükdə korağdı .- qanmaz gözdən daş yarılmış. (qanmazdan uğur bəklənməz) .- qanmaz ilə oturma, qanan ilə daşı daş.
qanmaza	.-qanana bir imək yetər, qanmaza min kötək . (imək : işarə)
qanmaza	.-usluya bir söz yetər, qanmaza min söz itər . (usluya : ağıllıya)
qanmaza	.-qanan borclu qalar qanmaza
qanmaza	.-qanan borclu qalar qanmaza
qanmazilə	.- yaş boyu tək qalasan çətin deyil, üzbə üz qalma bala qanmazilə .
qanmısan	.-qanırsan qan, qanmısan yan! (külün çıxsın).
qanta	.- xanda düşər işi qaraçıya. (qaraçıya : falçıya)
qantal	.-zəncir ələ, qandal ayağa .
qantal	dəsbəd.-düz sanmışdım əngəl çıxdı yoluma, öz əlimlə qandal vurdu qoluma.
qantalanı	.-bazarda xandalanı , xan danışmaz yalanı.
qantırmaq	qandırmaq .-başqaların qandırmaq olur, anlatmaq zor olur
qapan	.-dilin qarnına.(kəs sözün. qapan . xəfə).
qapan	.- doğrunu qapan , yanlış savan.
qapan.~	.-dilin qarnına!. (kəs sözün. qapan . xəfə).

- qapana** .-quyruğu **qapana sıxışmaq** (qısılmaq) . (quyruğu qapı arasında qalmaq).
- qapanmaz** .-söyüşlə açılan dil, **söğüşlə qapanmaz**.
- qapar**.-hər ölüm **bir qapı qapar**.
- qapayan** .-bilik **yolun qapayan**, bilməzliyə yol açar
- qapayan** .-qınçılıqlar qapayan, gənçiliklər açayan. (**qınçılıqlar**: zorluqları. ağrılıqları)
- qapı** .-açıq **qapı nə görməz**, ac qarınlı nə yeməz
- qapı** .-bu **qapı** könül alanı, çağrılıb, döğülmədən girilir.
- qapı** .-hər ölüm **bir qapı qapar**.
- qapı** .-qəhbə olan evdə, qapı kilid tutmaz.
- qapı** .-quyruğu qapana sıxışmaq (qısılmaq) . (quyruğu qapı arasında qalmaq).
- qapı** .-sevgi bağlı **qapı** çalmamış.
- qapı** .-umud **bir qapı**, kişi toxmağı. {umuda gərək çabasan (**çabasan**: qoşasan. çalışasan)}
- qapı** eşik.-ərməkiyə eşik art gəlir. (**ərməkiyə**: təmbələ). (**art**: dağ beli. gədik)
- qapı qala**.- iki **qala** qəhbəsi. (**yaman**).
- qapı** .-altın qılıc (para), çelik qapı.
- qapıda** .-qara **qatır qapıda yatır**, gəl gedənə şıllaq atır.
- qapıdan** .-hər **qapıdan** yeyən, bir qapıda doymaz.

qapıdan	.-dilənçinin torbası dolmaz, min qapıdan uman, bir qapıdan doymaz.
qapıq	.-qapıq saçaq man bilşməz. (saçaq : süfrə). (man : ayıb)
qapılar	.- qayra açılmış, qapılar , bəzənib süsənmiş, odalar, al alalvan dolu ayaqlar. (qayra : dalına, arxasına dək). (ayaqlar : giləslər. livanlar)
qapılı	.-sevgiyə bağlı ürək qapısı, döyürsə biri açılı olar, yurd salıb oturmaq üçün, ürək bağı, qapılı olar .
qapılma	.-gözləliyə qapılma
qapılma.	aldanma.-gözləliyə aldanma .
qapılmış	aluq. halusinə olmuş..-nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq?. (daluq : pərişan. aşıfdə). (gələnə : gəlcəyə). (qapuq : bağlı qapı)
qapılsan	.-qorxu bir vardan (itirməkdən), birdə yoxdan (tutulmaqdan) törür, hançına qapılsan ölümçül edir .
qapında	.-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz, qapında qolçu , qulluqdan sakın. (qolçu : qulluqçu)
qapındadır	.-nə ged kərbəlayə nədə ol həc, məkgə qapındadır dəyursan acı
qapımı	.- sən qapımı uca çək , tanrı dəvəsin yetirir.
qapını	.- qapını qoyub , damdan düşür.
qapının	.- hər açılmaz qapının var haçarı
qapınma	aldanma..
qapır	.-şaxdadan dəmir dəmir qapır (yapışır).
qapısı	əli açıq könlü açıq qapısı açıq .

qapısı	.- tamu qapısı bir, uçuq qapısı min. (uçuq : uçmaq)
qapısın	eşiyin.- məcid eşiyin nə yandır, nə at.
qapısız	.-sevgisiz könül qapısız qalır , ol ürəyi pas kitir alır. (pas kitir : kil kitir)
qapıta	.-hər qapıdan yeyən, bir qapıda doymaz .
qapıya	.-sənin evrən işrə kimsən yox, heç qapıya güvənmə , dilər isən gülə bax, kimsələrə inanma!
qapıya	.-yaxşılıq açan qapıya , sevgi qonar.
qapıya	beşiyə.- qızı qoydun beşiyə , qalının qoy eşiyə. (qalının : cehizin).
qapıya.	.-yaxşılıq açan qapıya, sevgi qonar.
qapqaranuq	.-alagün batmışıdı, qapqaranuq qanadın gərmişidi , göy üzündə yoxudu təkcə izi bir ışıqın, kimə getdiqdə gümanım yoxumuş.
qaplturğan.	.- ağappağın yasturğan, yer üzünü qaplturğan . (yasturğan :> dəsdərxan). (tapmaca). (qar)
qapmış.	.- quyu qapmış . quyu utmuş.(qarqış).
qaptın	.- məndən yuxumu qaptın , vardın yalavuz yatdın, aytqıl nə bəladır bu, eşqin nə dilər məndən. (yalavuz : təkinə). (aytqıl : de görüm)
qapuq	tutuq.- göy üzü qapuq , bulutlar dolu.
qapuq.	bağlı qapı.-nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq?. (daluq : pərişan. aşıfdə). (aluq : halusinə olmuş. qapılmış). (gələnə : gəlcəyə).
qapun.	.-çalınar zilin, döyülər qapun .
qar	.- səslədiyim kar çıxır , göstərdiyim kor.

.-qışda **bütün qar düşər**, yazı bitik çiçək önüşər. (**bitik**: bitgi. göy)

qar .-**qar yağar yer ağarar**, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar. (**qaralar**: qar alar)

qar .-qara qara qarqalar, **qalın qalın qar qalağın qabağında**, qar qar qarıldeşirlər.

qar .-qışın **qar yağa**, yazın yağmur, dökülən qanları yıllarca yumaz.

qar qalmaz. **xar qalmaz.** Sıxıntı çəkməz.- öküzü yeğın **xar qalmaz.** (öküz qoşan sıxıntı çəkməz)

qar qar .-qara qara qarqalar, qalın qalın qar qalağın qabağında, **qar qar qarıldeşirlər.**

qar yağar **qarlar.-nə dahı çox qarlar**, genə yaya qalmaz.

qar (tapmaca).- ağappağın yasturğan, yer üzünü qaplturğan. (**yasturğan**:> dəsdərhan). (qar)

qar -sulu qar: çalpov

qara -qara duyunca, sarı buyar. (**buymaq**: soğuğa dayantısı az olan kimsə).

qara - **qara baş**: qarabaxt.

.- **qara bulğanlı gecə**, görməz olur yolda gözüm, titrəyir canda ürək, dan atacaq gün doğacaq.

.- **qara üsdə yok qara**

-**qara yuturlu**: kötü ürəkli.kötü içli. ürəkli, diləkli, niyyətli.

qara .-ağ dağara koyun yayılır. .(**tapmaca**). (yazı)

qara .-ağ **qara görmə** dünyanı, alası var, bozu var.

qara .-ayaqlarıma **qara su inmək** (çox yürüyüb yorulmaq)

qara .-göz qaraldan , **qara gözlülər.** (**göz qaraldan**: baş aparən. baş dönd

qara .-kömürçü **üzü qara** (olar).

qara .-qara geyim sabın ilə ağarmaz.

-əli boş **üzü qara**

qara .-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, arvadda paltar istəyir, paltarda pul istəyir, pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir.

qara .-**qara qış qarada**, odlu yay arada, illə gücük, illə gücük. (**gücük**: balaçillə)

qara .-qara pişik gəzmək: işsiz qalıb qavqa aramaq. —**o qara pişiyin gəzir!**

qara .-**qara saçlar** ağ topuğa çatılıb.

qara .-**qara topraq** ala güllər beşiyi

qara .-qarabaxt topu, **qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü**.

qara .-**nazlı üzə qara gözə**, qınru gözlə baxılmaz. (**qınru**: hirsli)

qara .-on iki dallı bir ağac, **bir yanı qara bir yanı ağ**. (**bilməcə**). (**ay. il. gecə. gündüz.**).

qara .-son duraq, **qara topraq**.

qara .-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, **qara çəksin üzünə**.

qara .-yaş ötür, **ısq qara, yağış qara** çönür.

qara **günlərin**.-**qara günlərin qutsuz bucağı**, qarılırların otsuz ocağı.

qara duyqular .-**nə qara duyqular gəzir başında sən**in, sanırım uçmuş usun baş itirmisən, bir ayrılıq yıxsa böylə dünyanı, yaşam bağında, ölüm kolun sən bitirmisən.

qara qullar .-dörd yanında yığışıbdır **qara qullar qalaqal** , tapalar bir sönəri olsa ışıqda qapalar, gecənin bağrını yarmış

dana bir yol yapalar. (**qalaqal**: qatqat)

qara pulun - **qara pulun**: dəmirsi pulun. dınqanın..-evlənməklə boşanma **bir dınqanın iki üzü**.

qara təmir .-göy dəmir geri durmaz. (qara dəmir kəsib gedər. sözündə **qara dəmir** kimi dur).

qara topraq .-qarı var kişiylə yaşıl yapraq, qarı var kişiylə **qara topraq** edər. (qarı: qadın)

qara .-qara qatır **qapıda yatır**, gəl gedənə şıllaq atır.

qara tiryək.-bir neçənin sümüyün söküb, qanın sorub ətin töküb, gənclikdə belin büküb, başın aşıqlardan **qara** (tiryək).

qarabaxt .-qarabaxt **elin**, **qarabaxt dili var**, dil yoxdusa, elin nəyi var ?.

qarabaxt .-qarabaxt **topu**, qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü.

qarabaxt qara başın.

qaraçı. .-götü zıncırovli .(**qaraçı**. çingənə. cadıçı. cadugər).

qaraçıya. qaraçıya. falçıya.-xanda düşər işi **qaraçıya**.

qarada ovada. çöldə . -**qaraqış** qarada

qarada .-qara qış **qarada**, odluyay arada, illə gücük, illə gücük. (**gücük**: balaçillə)

qaradan .-qaradan artıq boyaq yox.

qaradır .-kor kora cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (qazan qazana **götün qaradır deyir!**)

qaragilənin gözəlin.-içək qaragilənin sağlığına.

qaraqara .-qara qara qarqalar, qalın qalın qar qalağın qabağında, qar qar qarılşaşırlar.

qaraqarılının	hırdan düşmüş,- qaraqarılının otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı.
qaraqçılar	qaraqçılar. qoruqlar. gözədcilər.-qaraqçılar karvan görsə qırvanar. (qırvanar : sevinər) (qaraqçılar : qoruqlar. gözədcilər)
qaraqış	- qaraqış qarada
qaraqız	.-ağqız sarıqız birdə qaraqız
qaralar	qar alar .-qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar , könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar.
qaraldan	.- göz qaraldan : baş aparar. baş döndərən.- göz qaraldan , qara gözlülər.
qaralı	- qonaq qaralı : qonaq qərəli : qonağı çox olan
qaralı.	yaslı.-yağıya ayağan yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşməna acısa, qarısı yaslı olur).
qaralıq	.- üzü qaralıq kömürdən olsun
qaralır	.-dünya fırlanır. hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar .
qaraltılara	qaraltılara . oyulara. sanuğlara. xiyallara. ovhamlara.-qaraltılara oldu ömrümüm oyuncaq.
qarama	.çay və bulağ ətrafındakı palçıqlı su. - qaramaya girdi
qaramsarlıq	pesimislik
qaramsərin	pesimisdin .- qaramsərin çatsa gücü hər nə olsun xor görür. (xor görür : alçadar).
qaranğunu	.- qaranğunu yıxıb durub , dan gəliri, dan gəlir, allı dürlü boyan boyub, yaz gəliri, yaz gəlir.
qaranqu	qaranlıq.-sən qoçaq ol, qaranqu gecələr çoxdur ..
qaranqudan	.- qaranqudan çıxmağa , doğru yola baxmağa, gün işığın almalı, yol işığın yaxmalı.

qaranquluq	.-qaranquluq gecədə, ay olmasa, ulduzlar pırıl parlar.
qaranlıq	.-bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar)
qaranlıq	.- qaranlıq enmişidi , qurd payın yenmişidi. (yenmişidi : yemişidi).
qaranlıq	.- qaranlıq gecə sınırsız, qorxunc yuxular, haçan atar dan görən, varmı yarna yürüyən. (yarna :yarına)
qaranlıq	.- qaranlıq gecə , dar keçit.
qaranlıq	qaranqu. .-sən qoçaq ol, qaranqu gecələr çoxdur..
qaranlıq	tan . gecə..-dan atınca, ışın saçar tün bitər.
qaranlıqda	.-armanlar, əl çatmaz ulduzlar kimidirlər, yalnız qaranlıqda yol açar . (armanlar : ideallar).
qaranlıqda	.- qaranlıqda yürümək korluq, kəndini yaxmaq, dəlilik.
qaranlıqdan	.-qaranlıqdan ilənmə, çalış bir işıq yaxasan. (ilənmə : şikayət etmə)
qaranlıqlarım	.-gündüzə çönüb qaranlıqlarım . (gecələr yatanmamaq)
qaranluqdur	.-yel əsdikcə əsər saçlar, könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğu əlindən qurtaranmaz can, qaçaq yer yox, sığıncaq yox, qaranluqdur tapılmaz yol .
qarasan	.- üstözingə dik qarasan , tozarsan, sığağ qılsan, asta asta ozasan. (üstözingə : kəndindən üsdə). (ozasan : ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucarsan. (ucarsan : ucalarsan)
qarasevda	.- qarasevda doğan yerdə , can çıxardı yerindən.
qarası	.-donun alası, tinin qarası , yuğular gedər.(tinin : düz, yetərli yanmayan odun, ağacdən çıxan tüşdü). pinc
qarası	.-pişiklərin balası, ağı-bozı qarası

qaraşin	qaraya çalan.
qaraşma	baxma. -çox qaraşma, göz qarava ağ düşər. (qarava : bəbəyinə)
qaraüzdən	qəhbədən. oruspudan.- qaraüzdən arvad olmaz, oynaşdan ər. (qaraüzdən : qəhbədən: oruspudan)
qarava	bəbəyinə. -çox qaraşma, göz qarava ağ düşər. (qaraşma : baxma).
qarayaxa	.rəncbər. zəhmətkeş.
qarayazı	.-qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (qay : bəla. zülmət)
qarı	.- qarı var kişiylə yaşıl yapraq, qarı var kişiylə qara topraq edər. (qarı : qadın)
qarı	.-qırağna baxıb bez aldıq, danışdırdıq söz aldıq, qarı savduq yağiya qaldıq . (yağiya : yağışa)
qarı qoca	.- qarı qoca necə keçirir yaşını. -gecge yatıb oylanır, ertə durub söylənir. (söylənir : söylənir)
qarı	.-böyük damın çox qarı
qarı	.-keçmiş yaşı, olmuş qarı , savmış gülü, qalmış külü.
qarılar	.-bükük belli analar, qatıq yaşlı qarılar (qatıq : çox). (ağır yaşlı qocalar).
qarıların	.-qara günlərin qutsuz bucağı, qarıların otsuz ocağı .
qarıldaşırlar.	.-qara qara qarqalar, qalın qalın qar qalağın qabağında, qar qar qarıldaşırlar .
qarın	.- çiğ ət qarın ağrıdır, çiğ söz baş.
qarın	.- qarın toxsa ağız əsnər gözlər bəklər yuxunu
qarın	.-əğlin yamaq götürər, qarın yamaq götürməz . (əğlin : geyim)

qarın..-beyin olmasın **qarın əsiri**.

qarına. .-**dilin qarınına**.(kəs sözün. qapan. xəfə).

qarınca .-gözün açuğ ikən yaraqlan özün, **ki sində qarınca yeyəcək gözün**.

qarıncadan .- **qarıncadan** ögüd al, yazdan qışı qarşıla.

qarında .- **ac qarında**, baş qalmaz. (**baş**: ağıl)

qarından .-**qarından, qursaqdan** atmaq. (bilməmişdə, bilirmiş kimi ucadan danışmaq).

qarının .-**qoca qarının** günü bitər, sözü bitməz.

qarınpa pisboğaz.

qarınpa yeyimcil. . yeməyi sevən

qarınpayla .-**qarınpayla mətbəxə** keçməkdən ön, mətləbə keçmək güc olur.

qarısın .-**qarqa qarısın** (qocasın) kim bilər, kişi alısın kim tapar. (**alısın**: kələyin)

qarısına .-**yüz ilin qarısına**, sevimək yolun öyrətilməz (**sevimək**: yaxınlıq etmək).

qarışdırar .- yaman **qarışdırar**, yaxşı bərişdırar

qarışıq .-min darağda bezi olmaq. (çox nələrle uğraşmaq. **başı çox qarışıq olmaq**).

qarışqalar .-**qarışqalar yığışdı**, aslan bir bucağa sıxışdı

qarışmaq. .-əli yoğurlu, birinin işinə qarışmaq. (**yoğurlu** : xəmirli) (üstəsindən gələməyəcək işə girmək).

qarışmaz. qarşılaşmaz.-kiçik uluq duruşmaz, **qırğı sunqır qarışmaz**. (**duruşmaz**: məhkəmə açmaz). (qırqı sunqura dayanamaz, müqavimət edəmməz).

qarıssa	bellənib alt üst olsa.-altın topraq qarıssa, topraq gülər adlanır. (altın topraq : ayağ altda olan topraq).
qarıssa	bellənib alt üst olsa. - altın topraq qarıssa , topraq gülər aldına. (aldına : üzə). (qarıssa :). - altın topraq qarıssa, topraq gülər aldına. (aldına : üzə).
qarıya	..- yüz illik qarıya sevişmək yolu öyrətilməz (sevişmək : yaxınlıq etmək) .
qarıya	.-inanan qarıya dönsün
qarıya	..- yüz illik qarıya sevişmək yolu öyrətilməz (sevişmək : yaxınlıq etmək) .
qarqa	.-göt göt olsa qarqada durquzar
qarqa	.-xoca sevinər, kişi ölsə, qarğa sevinər, heyvan ölsə . (kişi : adam)
qarqa	.-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, arvadda paltar istəyir, paltarda pul istəyir, pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir.
qarqa	.- qarqa qarısın (qocasın) kim bilər, kişi alısın kim tapar. (alısın : kələyin)
qarqa	- qarqa gözü poxda qalar
qarqa tərnaği	.- qarqa dərnaği , it yığnağı. (avaralar topluluğu).
qarqa.-qarqa yemi	pox olar
qarqadan	.- ala qarqadan qaz çıxmaz , soğur gözdən yaş çıxmaz. (soğur : kor)
qarqalar	.- qara qara qarqalar , qalın qalın qar qalağın qabağında, qar qar qarıldeşirlər.
qarqasın	qarğasın . lənət eləsin.-tanrı özü yarğasın, özü qarğasın. (yarqasın : rəhmət eləsin)
qarqasın	- tanrı özü yarqasın, özü qarqasın . (qarqa : lənət).

qarqaya	.- qarqaya kalağ , çəkirgəyə mələx, quyğuna metersek dedik, burdan başladı ərişginliyimiz (kahıllığımız)
qarqayla	.- qarqayla dosluq edən göyərçin, tükləri göy, könlü qara.
qarqıdalı	.- qarqıdalı qoğruldu, saçal göyə sovruldu. (saçağ : qarqıdalı saçağı).
qarqış	.-nə qorxum dalqalardan var, nə qarqış yağdıran qışdan , geniş derya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.
qarqış	.-ürəyim küydü, ürəyin küysün. .(küyünmək: küymək. yanmaq). (ürəyim yandı, ürəyin yansın)
qarqış	.-ağzından çıxan yaxavı tutsun. (qarqış) (qarqışın özünü tutsun) .
qarqış	.-anadan əmədiyin süt burnundan gəlsin. (qarqış)
qarqış	.-böyüdüyündə, su olub yerə keçeydin.
qarqış	.-için yansın başın dönsün. (qarqış)
qarqış	.-yiyəsiz qarqış yerin tapar.
qarqışlara	qarquluğa..bədbəxliyə.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə). (yarqu : yaxıcı)
qarqıyan	taşlıyan -aşlıyan kim, daşlıyan kim.(yarqıyan kim, qarqıyan kim.)
qarquluğa	qarquluğa. qarqışlara.bədbəxliyə.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə). (yarqu : yaxıcı)
qarqun	.bəhmən.
qarlar qarlar: qar yağar.	.-nə dahı çox qarlar, genə yaya qalmaz.
qarma	eşmə. görmə - üzün qarma , özün ara.

qarmab	.-dili qarmab alalı , dildən dili soralı. {dil (düşman adamı, casutu) yaxalayalım, ondan dili (gərəkli bilgiləri, məlumatı) alalım}.
qarmaqındasan..	qarmağındasan .qıynağındasın. -isdər əlli isdərsə yüz yaşa, ölüm quşunun qıynağındasın.
qarmasın	(qarmaq : baxmaq). baxmasın. munasibətin. dəğər verməsin -varlıdan pul yığmasın, yoxsuldan aş qarmasın öğren!
qarnı	.-ac gözün qarnı doyar gözü doymaz
qarnı	.-kefi kök, qarnı tox , tanrıyla işi yox.
qarnı	.-qarnı doyar , şeyi doymaz. (həmişə fikri həvəskarlıqda olan erkək). (həşəri kişi).
qarnı yırtıq	-qarnı yırtıq : söz aparıb gətirən. ağzı cırıq
qarnı	.-kişi yiyə qarnı tox ola , yaraşır gözü yuxulu ola.
qarnı	.-qarnı burnunda olmaq .(şişmək). (hər nəyi iyləmək)
qarnım	.-qarnım kürəyimə qovuşub , mənimki məndən sovuşub.
qarnımda.	.-olan geyinim əğnimdə, olan yeməyim qarnımda. (yoxsulluğu imgəlir) (imgəlir : işarə edir)
qarnın	.-başın edmə qarnın əsiri. (başın : beyinin).
qarnına	.-dilin qarnına! . (kəs sözün. qapan. xəfə).
qarpızı	.-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim , əlçəkmərəm dilimdən, kəssələr dilim, dilim.
qarpızı	.-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim , əlçəkmərəm dilimdən, doğranırsam dilim dilim.
qarpızınan	.-payız günü pənir çörək qarpızınan , yaz günü qatıq çörək buziylə.

qarpuz	.-bir əlilə iki qarpuz tutulmaz
qarpuz	.- qarpuz başdan , ağac yaşdan böyüyər.
qarpuz	.- qarpuz sapında böyür, üzüm bağında. (bağında : salxımında)
qarşı.	.- hər soruna qarşı : əlarəğmi hər məsələ.
qarşılaşmaz.	qarışmaz.-kiçik uluq duruşmaz, qırğı sunqır qarışmaz . (duruşmaz : məhkəmə açmaz). (qırqı sunqura dayanamaz, müqavimət edəmməz).
qarşılaşmaq	tuşmaq.. rast gəlmək
qarşılayar	uçraş yapar..
qarşılığı	.-sevgi tuxum deyil əkəsən, əkdüyüvi biçəsən, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.
qarşılığı	.- qarşılığı yoxdu verən sevginin
qarşılıq	mütəqabil.
qarşılıq.	.-sevilməyi gözləmə, sevməyivə qarşılıq .
qarşın	- qarşın güc : muxalifət
qarşında .	.- dil qarşında təkbə təkimiz, ağızba ağız görəvliyik.
qarşısı	.-inandıran pul qarşısı . (xoca)
qartal	.-tanqalıq yaranmamış heç nəyə belə, qartal yuva qurmamış tanqa qalırsa genə . (tanqalıq : təklək)
qartal 、	bürküt..- toyuq bürküt , bir yuvada yaşamaz.

qartalar	qocalar. əsgiyər. -yaşıyan qartalar, qaytalmaz . {yaş (gənc) qartalar, qaytalmaz}. (qartalar : qocalar. əsgiyər.) (qaytalmaz : yenilənməz)
qartan	.- kardan qutulub kora tuşladıq. (qutulacağı olmamaq).
qartaş	.- qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (qay : bəla. zülmət)
qartaş	.- qardaş qardaşın yoxluğun istər , ölümün yox.
qartaş	.-yoldaş varki qardaş desən yaxşıdır .
qartaş	qardaş.-gələne qardaş , gedənə yoldaş. (iyimsər kişi). (iyimsər : xoşbin)
qartaşın	.-bacısın satmış, qardaşın atmış .
qartaşın	.-qardaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.
qartaşın	qardaşın .-salxım saçlı qılça belli sevgilim, öglə çağı çıx kövşənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın , uca boyun allıq donda süzüm bir. (süzüm bir : sezim. gözaltı baxım bir). (allıq : ala. qırmızı)
qarvan	.-qaraqçılar karvan görsə qırvanar. (qırvanar : sevinər) (qaraqçılar : qoruqlar. gözəddilər)
qarvana	.-itin axsaması gəlincək, özün karvana vurur .
qarvanı	.-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür. (köçəni ötürür : ölənı bıraxır)
qarvansaray	.- dünya durur karvansaray , bizlər onun kərvanıyıq.
qasıbdan	.-varlının hesabın, kasıbdan sor .
qasıbın	.- kasıbın əkdii bitməz, sikdiyi bitər .
qasıbın	.- kasıbın ətəyinə qoğurqa töksən , siki durar vurur dağıdar. (bayqal. argo)

qasıbın .-varlının iti yatmaz, **kasıbın siki**. (bayqal)

qasid yamçı& (. peyk)

qasırğa burağan. girdbad.

qaş .-qaş düzəltməgin yerində, göz çıxartmağın nədir!?

qaş .-qaş ilə göz arası: qıl payı

qaşı .-bəxdi açıq, **qaşı çatıq**.

qaşıq .-isdı aş **qaşıq tanır**

qaşıq qalırı SİXİŞIQ.

qaşığı .-hər aşın **qaşığı olmaq**. (hər küpə qıp qoymaq. hər nəyə qarışan, burnun soxan).

qaşın .-demək olmur **göz üstündə qaşın var**. (söz eşitməz. söz götürməyən)

qaşın .-qaşın qıvrın, iyi davran.(**qıvrın**: düğünlə. yığ).

qaşın .-qıyqaç **qaşın**, qıyqaç yolu var.

qaşınsa .-əlin içi **qaşınsa** süt gütüvə.

qaşınsa .-qaşınsa **göt diş durmaz**, könül çəkməz sik durmaz.

qaşırı .-qaldır **qaşırı**, yesin aşırı.

qaşıyla .-dağ görki daşıyla, **adam üzü qaşıyla**

qaşqaküvən kürəyində iri ləkə olan yılxi, heyvan. qaşqası kürəyində olan

qaşların	.- qaşların dartıb, gözün bərədib.
qaşların	.-qıyma qılım qaşların
qaşmıyaq	qaçmıyaq .-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)
qaştan.	.-söyle baştan, qalem qaşdan.
qaşarlamaq	. tumarlamaq.. heyvan baxıcılığı edmək
qat	.-qat qat döşək döşüb düşər üstünə, yuvarlanıb, ağdaranıb yatardıq gün. (uşaqlıq, gənclik)
qat	.-ömrümü qat ömrünə. (uzun yaşa)
qata	.-başdan aşan var olsun, qada balan daş olsun. . (yarqış : dua)
qata	qada balanı .-üzərliksən havasan, hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, qada balanı qovasan.
qata	qada. bəla. yamanlıq.- yengə var qada alası, yengə var qada salası. (yengə : bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut (hazır) bulunan qız, xanım).
qata	qada. bəla.-qadın alsan bir qada , ondan doğar min qada.
qatana	zəncir.
qatası	.- itin qadası gəlsin o əsgik utamaza!
qatası	.- qadası başından kül kimi ələnsin.
qatasın	.-demişlərkə, yar qadasın yar alar.
qatasından	qadasından. bəlasından.-hardan gəlirsən – bülbül qalasından, niyə başın qanlıdır – dilim qadasından.

qatasını .-yaxcıların **qadasını** alqınan, kötülərin başlarına salqınan.(alqış)

qatı .-ulu dövlət uca himmət ağır baş, ögüş nemət **qatı heybət uzun yaş.**

qatı dəfəsi.-hər nə görsən, **min qatı** (min dəfəsi) buyruq qatına. (**buyruq qatına**: qismət olsun qulluğuva)

qatı yay çəkən .-qatı yay çəkən uz atar. (**yay**: kaman). (**uz**: uzaq)

qatı quyuq.. qəliz.-**quyuq sözləri**, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri.

qatıq çörək .-payız günü pənir çörək qarpızınan, yaz günü qatıq çörək buziylə.

qatıq çox. aşırı. -bükük belli analar, **qatıq yaşlı qarılar** (**qatıq**: çox). (ağır yaşlı qocalar).

qatıqdan .-qatıqdan tük çəkən, pox içində yaşar

qatın **qadın.-gor içrə ilanla qadın** batsa yeğ!. burutlar arın çevrədən çıxsə yeğ. (**yeğ**: iyidir). (**burutlar**: arısmazlar. mundarlar. nəcislər).(firdovsi çevrisi).

qatın .-kişi don girmək ilə qadın olmaz, yalnız mıncığın dəyəri az olmaz.

qatın .-qadın alsan bir bəla, ondan doğar min bəla

qatın .-qadın alsan bir qada, ondan doğar min qada. (**qada**: bəla)

qatın .-qadın başlıdan erkək olmaz.

qatın .-qadın döğər çaxçaxla əri döğər toxmaqla.

qatın .-qadın erkəyin əşi, evin günəşi.

qatın .-qadın qocasının çarığı, anasının sarığıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarıq gibi terk edilebilir bir
durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.

qatın	.-yaşın gizlətməyən qadın ya gənc olduğuna güvənir, ya qoca olduğundan qorxmur.
qatın	qadın. -bir erkək bilsə bir kişi bilər, bir qadın bilsə hamını bilər
qatın qadın.	-yaman qadın başın yubay, bittən göröt. (kötü qarı başını yıxamaz, biti suçlu çıxarır).
qatın	.-doğru qadın ər dəğişər, əl yox.
qatın	.-qadın donlu erkəklər
qatın	.-qadın , yanağ allıgın, kişidən alar. (yanağ allıgın : üz enliyin, qırmızılıgın)
qatın	qadın. uzundonlu. -yaz günləri yağışsız olmaz, ərlə qadın savaşırsız.
qatına	.-ərkəyə ürək gərək, qadına dirək . (dirək : söykəş)
qatına	.-qadına bəzəkdir paltar , ağacındır bəzəyi yarpaq.
qatına	.-qadına göz yaşı sudur.
qatına	.-ərkəyin qadına gərəksini var. (gərəksini : ehtiyacı.)
qatına	.-kөнүл vurqun yaşam boyu qadına , çıxsə pozuq atda onu al birin.
qatına	qulluğuva.-hər nə görsən, min qatı buyruq qatına . (buyruq qatına : qismət olsun qulluğuva)
qatında	ətəyində.. -o gözəllik ətəyində tapınır. (tapınır : ibadət elir)
qatını	qadını. -qadını evindən , kişini pirindən sorarlar.
qatını	qadını. -özü bəy, qadını bəyçə .
qatını	.-qadını çimrinin qazanı qaynamaz.

qatının	.-qadının xoşluğu, kişinin əlində , kişinin xoşluğu, qadının dilində.
qatınqa	qulluğuna
qatınlıq	qadınlıq .-qəhbəliyə öyrənib, çətin edə qadınlıq
qatınlıq	qadınlıq ..rəhim. rəhm.
qatınlıqda	qadınlıqda .-ərdən ayrılır, dildən (eldən) ayrılır, kəndi çörəyin, özü tapır, qadınlıqda nəyi qalır .
qatır	.-qara qatır qapıda yatır, gəl gedənə şıllaq atır.
qatır	.-qatıra sordu dədən kim, qatır dedi nənəm at .
qatıra	.- qatıra sordu dədən kim, qatır dedi nənəm at.
qatırlamaq	xatırlamaq . nərsəni yad etmək
qatırlansın	.-qız ərə gedər xatunlansın, gedməzki qatırlansın .
qatqat	çalxam çalxam.. çalxam çalxam yağ salmaq: qatqat piylənmək
qatlanır	yoğunlur.- varlı gündən günə qatlanır , yoxsul gündən günə işgəlik. (işgəlik : incəlik) .
qav	. sıldırım qayaların en uca nuxdəsi
qavqanı	-qavqanı basmaq .(açmaq. həll etmək).
qavqası	.-olum ölüm qavqası .
qavrulmaq	.-kəndi yağında qavrulmaq .
qavuş qovuş	vəsl o fəsl

qavuşduran .-**qavuşduran** olgilən, ayruşduran olmaqıl.

qavuşdurmaq .-istərim göydən, **qavuşdurmaq mənə tezdən səni.**

qavut .-yoxsulun ətəyinə **qavut töksən**, siki durar vurar dağıdar. (bayqal)

qay qada .-sinər olsun, düşər olsun, **qay qada ıraq olsun. (sinər olsun: nuş olsun).** (**qay qada:** qada bala)

qay qadanı .-**qay qadanı:** qada bəlanı.-üzərliksən havasan, hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, **qay qadanı qovasan.**

qay bəla. zülmət.-qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! **qay üstünə qay ömrüm.**

qay. yamanlıq.-sinəsi olsun, tarım qay verməsin!. (sinər, könlüzce olsun)

qaya .-donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, **qaya daşlara qaçmaq istəyir.**

qaya .-oğacdən alma aşım, ya daş olur **ya qaya. (oğacdən: əzəbdən).** (**aşım:** maya)

qayaq böyük, enli, züvğan daş.

qayalı. .-**qayalı boğazlarda** yön arayan bir gəmi.

qayar.-ortalıq qazan **gec qayar. (ortalıq: şərikli)**

qayatan .-yel **qayadan nə alır**

qayaya .-sıldırım **qayaya** dırmanan izim, izinlə birləşsə cığıra dönər.

qayğı .-xoşluq suyun səpsin **qayğı tozuna.** (alqış)

qayğı vuran vurmanı (zərbə) , illər vurmur.

qayıq . (tapmaca). -axar gedər izi yox, deşər keçər tozu yox.. (**qayıq**).

qayın .-cibiz dolu, tiniz aydın, **təniz qayın olsun** (alqış)

qayın qayın. qıyın. yamanə. -qaynanası qayın olmaq.

qayında hayında. vayında.. dərində. -geçi can hayında, qəssab yağ izində. (**izində**: peşində. dalında).

qayınxatın .-**qayınxatın qayınxatına iş öğrədən**, günü günüyə yeriş.

qayıran .-qayğuran ya **qayıran**, incidən qala içrə, yatar. (**tapmaca**). (**dil**). (**incidən qala**: dişlə yapılmış qala).

qayırrır. aldadır. -inanclar, **düşüncəni qayırrır**.

qayışmaq .imsak, mumaniət etmək.

qayıtışda .-uzun yolun, **qayıdışda uzun olur**

qayıtmaz .-keçən ötmüş **qayıtmaz geri**, bas daban yerə tap yarış yarı.

qayıtmaz .-can çıxırsa, ölən nərsə **qayıtmaz**

qayıtmaz .-yaşın keçdi **qayıtmaz**, tökülən su yığılmaz.

qayqanağı pişirmək üçün yumurtanı sındırmaq gərək.

qayqanaq .-**qayqanaq yeməli**, bir gün bizdə bir gün sizdə.

qayqəslərə **qaykəslərə**. nakəslərə. -**qaykəslərə boyun əğsən** yel kimi, əgilməyən çinar olsan əğərlər.

qayqı .-**qayğı bitsə**, sevi bitər.

qayqı .**qayğı**. gumansız. quşqu. -dağ dumansız, **baş gumansız**.

qayqı .-min qayğı, bir işgili çözməz.

qayqı qayğı. marağ. diqqət. təvəccüh.-**qayğı bitsə,** sevi qırılır..

qayqılarım .-yaşlarımı silən olmasın, **qayğılarım duyan olmasın,** çiləm dərdim soran olmasın, təki qoru sən ürəkdə məni!

qayqılı **qayğılı.**-duyarlı, **qayğılı** davranalım

qayqılı **-qayqılı olan:** dərdində olan.-qayqılı olan dəvəni görmüş.

qayqıran .-malına qıymaz, **canın qayğıran.**

qayqırma **qayğıрма.** niyaran olma. narahat olma.-**saxlayırsa qayğıрма,** saxlamırsa sayğıрма. (**sayğıрма:** sayma. boş ver)

qayqısı .-sevgiyə sayqısı yox, **çevrəyə qayğısı yox,** könüldə duyğusu yox.

qayqısız .-sevgiyə sayqısız, **sonuna qayğısız,** ürəgi duyğusuz

qayqışı **qaykişi.** nakəs.-**qaykişi** qaçanın, ardıca çapar.

qayqışı **qaykişi.** pis kişi.-**qaykişi** çönər evə, dönər devə.

qayqu .-yel əsdikcə əsər saçlar, könül ağlar, **dağıtmaz qəm dağın qayğı əlindən qurtaranmaz can, qaçaq yer yox,** sığıncaq yox, qaranluqdur tapılmaz yol.

qayquran .-**qayğuran** ya qayıran, incidən qala içrə, yatar. (**tapmaca**). (**dil**). (**incidən qala:** dişlə yapılmış qala).

qayqusudur .-ata ana **qayqusudur** ev eşik

qayla nakəslə. .-ər ilə gəzki düz olur, **qayla** gəzən xar olur.

qaylı bəlalı . -sözün bilməz **qaylı baş.**

qaynaq	cuş
qaynaq	qaynıt.-ölüm qaynıt durar çəkşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (çəkşinməz : dartınmaz).
qaynaqçı	cuşkar.
qaynaqdan	söyəkdan. dayaqdan..
qaynaqdan	söyəkdan. söykədən. dayaqdan..-qanla gəmik hammıda bir söyəkdan , bildiyincə könül dilək başqadır.
qaynaqı	. qaynağı. coğrağı - us qaynağı, bilim. (bilim : ilim). (us : ağıl) (qaynağı : coğrağı)
qaynaqı	qaynağı . qaynaması.-yayda qafa qaynağı, qışın qazan qaynadar.
qaynamaz	.-qadını çimrinin qazanı qaynamaz .
qaynamaz	.-su olursa od olmasa qaynamaz .
qaynamır	.-yayda beyin qaynamır , qışda qazan neyləsin?
qaynana bir çiçək, hər sözü bir gerçək.	
qaynanası	-qaynanası qayın olmaq. (qayın : qıyın . yaman)
qaynar	- qaynar bulaq : təbiyi mineral termal bulaq.
qaynar	.- təpərlinin ürəgi qaynar , qeyrətsizin ürəgi oynar. (qeyrətlinin : təpərlinin)
qaynar.	.-yağ yağ üsdə qalanar, yarma yavan qaynar . (pul pula gedər)
qaynaşar	.-yava yağı öz içimdə dinlənər, açsam gözü qanlı yaşı qaynaşar .
qaynıt	qaynaq.-ölüm qaynıt durar çəkşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (çəkşinməz : dartınmaz).

qaynıyanda	.- qaynıyanda daşmıyalım, öz çəkini aşmıyalım. (çəkini : həddini)
qayra.	dalına, arxasına dək.- qayra açılmış, qapılar , bəzənib süsənmiş, odalar, al alalvan dolu ayaqlar. (ayaqlar : gilaslar. livanlar)
qaytalmaz	yenilənməz . -yaşıyan qartalar, qaytalmaz. {yaş (gənc) qartalar, qaytalmaz}.. (qartalar : qocalar. əsgiyər.) (qaytalmaz : yenilənməz)
qaytarmaz	.- kətli qonaq qaytarmaz , deyərki, qonacaq yerim yoxdu.
qaytarsana	-irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna . (irt : dan. səbh. səhər). (oxuşu : duası) (yoğuşu : iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır : allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən : axmaqdan pisdən). (yaydır : uzaq tut).
qaytma	.-aytma, aytdın qaytma . (aytma : demə). (aytdın : dedin)
qaz	.-ala qarqadan qaz çıxmaz , soğur gözdən yaş çıxmaz. (soğur : kor)
qaz	.-ördək dönüb qaz olmaz , gəlin dönüb qız olmaz
qaza	.- qaza qaza dağ dağılar
qazan	.- çalış qazan dosduvu , ocaq başı düşmanlı.
qazan	.- qazan qaynar , çər tövrəyə bayılıcı (məst eliyən) alıcı qoxu yarar. (çər dövrək : dövrə bər).
qazan	.- ortalıq qazan gec qayar. (ortalıq : şərikli)
qazan qaynar dursa, ağıl durmadan gələr.	
qazan .-kor kora cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (qazan qazana götün qaradır deyir!)	
qazan	küləgən.. yer küləgən (qazan) xəznə tapar

.-yayda qafa qaynağı, **qışın qazan qaynadar**. (**qaynağı**: qaynaması)

qazanquşxana

qazana .-kor kora cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (**qazan qazana** götün qaradır deyir!)

qazanc .-sevgiyə güvənc olmaz, kimsəyə gümənc olmaz, durum durmaz dəğişər, **itgisiz qazanc olmaz**. (**gümənc**: güman)

qazancdır. girəşə..-yaxşıdan yaman tutulsa çıxasa, yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (**çıxaşa**: itgidir . ziyandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazancdır).

qazanı .-qadını çimrinin **qazanı qaynamaz**.

qazanıb .-kişi haralıdır, **qazanıb, sərpəyən yerli**. (**sərpəyən**: xərcləyən).

qazanın .-yayda qızırca başın, qışda **qazan qaynadar**

qazanmaq - **ad qazanmaq**:şöhret yiyə olmaq

qazanmaq aparmaq. köməkləşmək

qazanmaq -pul qazanmaq çətin, **saxlamaq ondan çətin**

qazanmaq utmaq.. qalib gəlmək.

qazanmaq. tapmaq.. mənimsəmək. yığmaq.-tapmaq ögrənməmişik, ancağı itrmək bilirik!.

qazanması .-pulu yığmaq bir işdir, **qazanması min işdir**. (**min işdir**: lap çətindir)

qazantığın - yaz ayların qışın yaddan çıxarsan, saçğalayıb (israf edib) **qazandığın** qutarsan.

qazar. \ .-yaşından, başından yekə danışan **öz gorunu özü qazar**.

qazıq	yekə çivi.-dadlı söz can azığı, acı söz can qazığı ..
qazlıdan	.-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan .
qazlıdan.	.-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan .
qazsan	kəvləsən.. içləsən.- gəpi kəvləsən , gəp çıxar. (gəpi : sözü). (gəp : söz). (sözü qurtlasan qurd çıxar)
qaztırıb	.-heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb .(el ağzı)
qaztırma.	qazdırma .-kəfən almamış, gorun qazdırma .
qec	.- gej gəldi tez evləndi.
qecə	.- tünlük gecə bağırı yarıq sonunda. .-qaranlıq gecə sınırsız , qorxunc yuxular, haçan atar dan görən, varmı yarna yürüyən. (yarna :yarına)
qecə	.-ay ışığı, gecə yarşığı
qecə	.- gecə qurtdan demə , qulağı çıxar
qecə	.-gün batıbdır gecə yaymış qanadın .
qecə	.-qaranlıq gecə , dar keçit.
qecədə	.-qaranquluq qecədə , ay olmasa, ulduzlar pırıl parlar.
qecədir	.- sənsiz gecədir günlərimiz , batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
qecəldər	qecəldər .-inanc beyni kehəldər, işi qecəldər , başı gicəldər, huşu koraldar.
qecələr	.- üstümə yürür gecələr , ürək dolu, nə çətinmiş yaşam yolu.

qecələrdə	.-bu qaranlıq qecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar)
qecəlik	.-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir qecəlik yad saya .
qecəm	.- uzansa qecəm belə , günortıya yatsam belə, yuxuma girsən belə, görmək istəməm səni.
qecən xeyrə	tünuğur (< tün + uğur)..-iyi uykular, gözəl duyğular. (yatan üçün dilək)
qecəni	.- qecəni diri tutmaq .(ertəyə dək yatmamaq).
qecənin	.-hər axşamın qecəsi, hər qecənin danı var.
qecəsi	.-hər axşamın qecəsi , hər qecənin danı var.
qecgə	qecgə .-qarı qoca necə keçir yaşını. - qecgə yatıb oylanır, ertə durub sölənir. (sölənir: söylənir)
qeciqmədən	qeciqmədən .-yaş keçmədən, iş bitmədən, qeciqmədən alan aldı, qalan qaldı.
qeciqməz.	qeciqməz. əğlənməz. yubanmaz. durmaz.
qecin	.-sevgi irin başlır, günün sürür, qecin ölür , yarın doğur. (sevgi: eşq) (irin: tez)
qecin qecin.	urta. axşam.-irtə yasda, urta toyda yeyər .(irtə: səhər). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(deyim)
qecindən	- qecindən versin: ıraq edsin.
qecişdin	qecişdin .-bir işə sən qecişdin , üzülmə sən, yaşa hələ görərsən
qecə	qecə .-yaz yünü qecə olmaz , güz yünü dolağa. (dolağa: sarıldıq sarğı)
qecəcaq	.- tutasan gen yada dar bu qecəcaq , kefi olsun o kəsinki veriri ən boyuna.
qecədər	qecədər . -quru çörək qecədər .

qeçəl .-keçəl keçələ kəj baxar

qeçəl .-keçələ keçəl desən acığar, saçlıda desən acığar. (**acığar**: acıqlanar)

qeçəl baş. keçəl baş. dazbaş.

qeçələ .-keçəl keçələ kəj baxar

qeçələ .-keçələ keçəl desən acığar, saçlıda desən acığar. (**acığar**: acıqlanar)

qeçəlin .-keçəlin tükdən acığı gələr

qeçən .-keçən ömürdən, yanan kömürdəndir. (keçən ömürdəndi, yanan kömürdəndi).

qeçən gün keçən gün. ötən

qeçənə -keçənə üzülmə , gələndən qorxma. (keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyəne yazıq demişlər). (**üzülmə**: yaxınma. təəsüf eləmə) .(**yazıq**: heyif)

qeçənləri keçənləri. isləyin istəmə keçənləri köçənləri. (**isləyin istəmə** :. anmaq istəmə. xatırlamaq istəmə) . (istəmə)

qeçənlərin keçənlərin .-duvarların yolağı var, keçənlərin qulağı. (yolağı: cırığı)

qeçənmiyəne - keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyəne yazıq demişlər (keçənə üzülmə , gələndən qorxma.). (**üzülmə**: yaxınma. təəsüf eləmə) .(**yazıq**: heyif)

qeçər .-biri atar, biri tutar, keçər böylə yaşam

qeçər keçər.-alğın köçər durmaz, yaxıcı (yaman) keçər qalmaz. (alğın: qonaq)

qeçərli. keçərli.ötgün. kəsgin. —us usdan ötgün olur. (**us usdan**: ağıl ağıldan).

qeçi , keçi.-səqqəlli keçi var, səqqəlli eşşək ondanda çox..

qeçi	-keçi balası: qıdığ. oğlaq.
qeçimsiz	keçimsiz. mütəzad. çəlişik.
qeçin	.-iyicəsinə yeyib için, suçum varsa, ondan keçin.
qeçiniş	.-keçirış başqa, keçiniş başqa. (keçiriş: bağışlayış)
qeçinmə	.- satqınlarla, dönüklərlə keçinmə. (dönük: xayin)
qeçir keçir.	bağışla.
qeçirdik	ötlüdük..-ol ölkənin duzun yeyib, yay yazını ötlüdük.
qeçirdik	keçirdik. ötlüdüq.. -ol ölkənin duzun yeyib, yay yazını ötlüdük.
qeçirib unut	keçirib unut. bağışlayıb yaddan çıxar.
qeçirir	keçirir. aşırır.-zəngin arabasın dağdan aşırır, yoxsul düz yolda şaşırır. (şaşırır: çasır)
qeçiriş	keçiriş. bağışlayış.- keçiriş başqa, keçiniş başqa.
qeçirmək	keçirmək. ötləmək
qeçirmiş	.-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınağlı, təcrübəli olana deyilir)
qeçişmək.	keçişmək. yalqamaq. bağışlamaq. əffv etmək.
qeçit	.-qaranlıq gecə, dar qeçit.
qeçitlərin	.- qeçitlərin, kilitlərin yalnız onda imrəsi. (imrəsi: rəmzi)
qeçitlik	.- bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, sonğun səni ahım tutar. (misgin qılıc).

qeçiyə	keçiyə. -qurdun pəncəsi, keçiyə saqqal darağı .
qeçmə.	.-alçaq qurulmuş körpüdən keçmə .
qeçmədən	keçmədən.-yaş keçmədən , iş bitmədən, gecikmədən alan aldı, qalan qaldı.
qeçməz	.-yalansız ömür keçməz
qeçmiş .	.- keçmiş uçsa , kəllə düzən tapar.
qeçmişdə	.-sevişlər keçmişdə qalır , indivə yalnız kölgələr salır.
qeçmişdən	.- keçmişdən söz açma , gələcəkdən danışma.
qeçmişə	keçmişə. -nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq?. (daluq : pərişan. aşıfdə). (aluq : halusinə olmuş. qapılmış). (gələnə : gəlcəyə). (qapuq : bağlı qapı)
qeçmişi	.- keçmişi tutan, gəlcək utuzar.
qeçmiş	.- qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmiş i, kəndi əlin silər yaşı.
qeçmişlərə	.- keçmişlərə nə ağlaqıl nə gülqıl .
qeçmişləri	.- gələr günü keçmişləri anarsan. (deyim)
qeçmişləri	keçmişləri. Ötənləri.-atı çapıb ötənləri keçərik, yarınlara yetirik.
qeçsə .-bir qoyun keçsə dərəni ,	qalan qırar bəndi bərəni.
qeçdikcə	keçdikcə. -yaş keçdikcə unutmağı unutaram.
qedənə	gedənə. -gələnə qardaş, gedənə yoldaş . (iyimsər kişi). (iyimsər : xoşbin)

qef əhval.	kef əhval. sor soruğ:.-naxcuvan sayağı sor soruğ . -ay balam, nə təhərsən!, vəziyyət zad,-sən nə təhərsən qardaş.
qefi	.-yaşlandıqca kefi çəkmək olmur , dadmaq olur
qefi	kefi .-kefi kök, qarnı tox, tanrıyla işi yox.
qefi saz	kefi saz .şayqın.. şad. - qozuz şayqın , gözüz aydın olsun.
qefli.	kefli . bayar.
qeflinin	.-keflinin kağızı, meyxanada oxunur.
qehəldər	.-inanc beyni kehəldər , işi gecəldər, başı gicəldər, huşu koralдар.
qeliştirmek	geliştirmek . böyütmək.
qen açıq	.-bir qulağı dar elə, o birin gen açıq .
qenclikden	.- genclikden qocalığa can saxla ., varlılıqdan yoxsulluğa mal
qenclikdə	genclikdə .-qırxında, çalqı ögrənən, gorunda çalar. genclikdə, qız seçənmiyən , dulunu alar!
qenələn	genələn .-nə darıxan var nədə darılan, yalnız genələn bol .
qeniş	.-kөнүл geniş dilək böyük.
qerçək	.-nancını qerçək sanma, inancdan qerçək yapma.
qerçək	.-yaşam dadlı qerçək , ölüm acı qerçək
qerçəq	.- qerçək gəlincə , yalan qaçar. (gəlincə : bəlirincə. bilinincə. ortaya çıxınca).
qerçəq	qerçək . oz. haq. həq. töz..-özsevrlik sevlməyi bəkləyər, sevlməyini öz bilən, sevlməyi neyləyər.

qerçəq	gerçək: həqiqət.- gerçək ara göz ovsanalarda, zəncir, zinət olur duvanalarda. (ovsanalarda : əfsanələrdə).
qerçəqlər.	gerçəklər. həqiqətilər.-olum ölüm gerçəklər.
qeri gəlməz.	gerünməz.
qeridən	geridən. ardan. -güc aldan girsə, düz ardan çıxar. (aldan : öndən).
qeriyə	.-yay geriyə çəkildikə , ox uzaq gedir.
qerünməz	gerünməz. geri gəlməz.
qeş	keş. -yalan saqqız kimi uzanar, keş kimi çəkilər.
qeşiq	keşik. sıra. nöbət.-dəğirman damı keşiklə.
qeşinər.	.-tüf! o gözlərəki, tanır üzdən kişini, eşinib keşinər , altdan görər işini.
qeşir	keşir. yerkökü..-poxuva görə keşir ək.
qeşməli	keşməli. -eşmələrdən keşməli. (eşmə :kələk).
qet qedə	- ged gedə : bala bala. bara bara.-bara bara yaşırdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (boyların : gövdələrin. vicudların. cismlərin).
qetə	.-ata ata ovçu, gedə gedə yolçu
qetəcək	gedəcək. -çatacaq yerə çatmış, gedəcək yeri almış.
qetən	.-gələn ağam, gedən paşam.
qetənə	gedənə. -gələnə xoşluq, gedənə uğur dilə..
qetər gedər. yeyilər	- süpürgə gedər , kötüyü qalar

qetərli	.-yoluz gedərli , uğurlu olsun.
qetərttik.	gedərttik. sərpədik. xəclədik. -heçdən bunca para sərpədik, gedərttik.
qetişər.	gedişər. itişər. itər. azalar.-yaraqılığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yaraqılığı: başarcılığı. maharəti). (yayalığı: nəşilığı). (gəlişən: edişən. çoxalar)
qetişi	.-uzun yolun gedişi umud
qetmə	- gəlişib gedmə: ..(gedmə: ölmə). doğrulub ölmə. oluş pozuş.
qetməyə	gedməyə. barurqa.-tamuğ odiğə unab, ayraş odiğə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıq cıdaman. (ayraş: hicran) (unab: razıyam). (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
qeyçi	.-iyi qeyçi kəndi kəndini bilər. (bilər: itidər)
qeyçisi	.-usda qeyçisi işləndikcə itilər
qeyiq	geyik.-geyik qındığı, yıbar qoxar..(yıbar: ətir) (ceyran göbəyi ətir qoxar).
qeyiq	geyik.-qaçarsa, artıdan yel yetirməz, qovarsa, öndə geyik qurtulmaz.
qeyim	.-qara geyim sabın ilə ağarmaz.
qeyim	.-yeni geyim alqışı. -əğnində yırtılsın. əğnində tozsun. toya geyəsin.
qeyim	geyim. əğin. - əğin yamaq götürər, qarın yamaq götürməz.
qeyim	geyim. geysi.paltar
qeyimlə	geyimlə.-aba altda ər yatar. (geyimlə kişi ölçülməz).
qeyin	geyin. sonra.-iş başdan düşün, geyin qıl işin.

qeyin geyin. sonra.-söz ağzındakən düşün, **geyin söylə.**

qeyində **geyində.** uyrı. sonrada.-saçratqudan qorxan quş, **qırx il uyrı ağac üzə qonmamış.** (saçratqudan: düşməkdən).

qeyinim **geyinim.-olan geyinim əğnimdə,** olan yeməyim qarnımda. (yoxsulluğu imgəlik) (**imgəlik:** işarə edir)

qeyiniş **geyiniş.** örtənək.

qeymədik .-umay yatdı, əkən olduq biçmədik, **tikən olduq qeymədik.** (umay yatdı: bax döndü)

qeyrətsizdə təpərsizdə. **.-təpərsizdə inam** arama.

qeysi **geysi.** geyim. paltar

qəbin .-əzan çəkər, namaz qılmaz, arvad alar **kəbin salmaz..**

qəbirdən sindən..-hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya. (**sinə:** qəbrə).

qəbirə sina.-gücü yetməyən, sina batır.. (gücü yetməyən, yerə batır).

qəbiri **kəbiri.** birazı.bəzisi.-adam böylədir, **kəbiri** yalan, **kəbiri** yılan olur.

qəbiri kəbiri: birazı.bəzisi

qəbistanlıqda sinliyə.

qəbrə sinə.-hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya..**(sindən:** qəbirdən)

qəbri dolu od ola, qiyamətdə qözsüz qopa .

qədir **-dəgir, qədir bilməz:** domuz. qaban..-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər.

qəfə **xəfə.**-dilin qarnına!. (kəs sözün. qapan. **xəfə**).

qəfən	kəfən.-kəfən almamış , gorun qazdırma.
qəfəsi	-sinə qəfəsi : gögüş.
qəfləməkeş	kəfləməkeş . öz alətilə irza olan erkək. İstimna edən .
qəhbə	.-qəhbə olan evdə, qapı kilid tutmaz.
qəhrəman	.-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir , arvadda paltar istəyir, paltarda pul istəyir, pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir .
qəj	.-keçəl keçələ kəj baxar
qəq	kək . dərd.məraz. -öc kək : öcgəv intiqam xəsdəliyi.
qəl	.- gəl gəl ey güllü çirağım, aç yüzün yaşqan (yəmşək. örpək) götür
qəl qetənə	.-qara qatır qapıda yatır, gəl gedənə şıllaq atır .
qəlcəq	gəlcək .-keçmişə tutan, gəlcək utuzar .
qəlcəyə	gəlcəyə . gələnə ...-nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq? . (daluq : pərişan. aşıfdə). (aluq : halusinə olmuş. qapılmış). (qapuq : bağlı qapı)
qələ	kələ .-dügə göz etmədən, kələ atılmaz.(dügə : gənc dana)
qələfinə	kələfinə . köstəyinə. -olma əsir istəyin köstəyinə.
qələki .	kələki . ibarət. cümlə.
qələq	kələk .-baş yazısı kələk ilə pozulmaz
qələq 、	kələk . çevirmən. -unçu yolu degirman, çoğun işi çevirmən . (çoğun : > cihan)

qələqçi	kələkçi. hiləçi. eynalaz
qələqçi	kələkçi. hüllükçü.-suya götürür, susuz gətirir.
qələqlə	-kələklə almaq: aldavla almaq
qələm	.-kələm kimidir hər bir qulağı, uyuz şalgam kimi başı qabağı. (uyuz: çor vurmuş)
qələmə	.-bitməz qələmə dəli başında, onbeş ola ya əlli yaşında
qələn	.- sevən gəlməz, gələn sevməz. (qarabaxt)
qələn	.- qocalar ocağı otsuz olmasın, gələn günü qutsuz olmasın.
qələn (düşən)	gələn.-nə çara olub gələn (düşən) işə, kəsilməyən əl öpülür həmişə.
qələn	.-gələn ağam, gedən paşam.
qələndən	- keçənə üzülmə , gələndən qorxma. (keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyəyə yazıq demişlər). (üzülmə: yaxınma. təəsüf eləmə) .(yazıq: heyif)
qələnə	gələnə.-gələnə xoşluq, gedənə uğur dilə..
qələnə	gələnə.-gələnə qardaş, gedənə yoldaş. (iyimsər kişi). (iyimsər: xoşbin)
qələnə	gələnə . gəlcəyə.. -nədən böylə daluq, keçmişə aluq, gələnə qapuq?. (daluq: pərişan. aşıfdə). (aluq: halusinə olmuş. qapılmış). (qapuq: bağlı qapı)
qələni	gələni.-gələni xoş tut quru üzün döndərməgil.
qələnin	.- boşquyam, hər gələnin dosduyam.
qələnləri	.- yaşam boydan çox güdə, olanları saxlamaz, gələnləri gəlməzləri gözləməz.

qələyin - **kələyin üsdələ:** alı yenəbil

qələyin **kələyin.** alısın.-qarqa qarısın (qocasın) kim bilər, **kişi alısın kim tapar.** (alısın: kələyin)

qəlin .- **gəlin qaldırmaq, köçürtmək:** gəlin qalının sağlamaq təmin etmək, hazırlamaq.(**qalının:** cehizin)

qəlin .-**gəlin** ağdonla girib, ağdonla çıxar.

.-anam, bacım, **qız gəlin**,əl ayağı düz gəlin, yeddi oğul istərəm, bircə dənə **qız gəlin**

qəlin .-nədən qorxusuz, **sikəllər gəlin olarıq,** sökəllər şəhid olarıq. (**sökəllər:** öldürəllər)

qəlin kürəkən **gəlin kürəkən.**-gələnin yeriz dönməz olsun, girən yeriz qalar olsun. (**gəlin kürəkənə deyil**)

qəlin .-**bəy gəlin:** -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə, Bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevda,pətək məndə balı səndə.

qəlin .-**gəlin ağa bürünər** ər evinədək, **gəlin ağa bürünər** gor evinədək.

qəlin .-sarımisağı gəlin edmişlər, qırx gün iyi çıxmamış.

qəlin .-yaxşı **gəlin**, doğma qızdan, yaxşı yeznə, doğma oğuldan yeğ (yaxşıdır). (**yezənə:** kürəkən)

qəlincə gəlincə. bəlirincə. bilinincə. ortaya çıxınca.-**gerçək gəlincə,** yalan qaçar.

qəlincək .-itin axsaması **gəlincək,** özün karvana vurur.

qəlini .-**gəlini evdə sina,** dağa oduna yolla.

qəlir -dilə **gəlir,** yaz onu, əldən **gəlir,** qıl onu.

qəlirsə .-ölüm **gəlirsə bizə,** qonşu qapısın çalsın. (qonşunun ölümün istəmək. ölüm özgələrimdir).

qəlişən **gəlişən.** edişən. çoxalan. -yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (**yaraqlığı:** başarcanlılığı. maharəti). (**yayalığı:**

naşılığ¹). (**gedişər**: itişər. itər. azalar) .

qəlişib - **gəlişib gedmə**: ..(gedmə: ölmə). doğulub ölmə. oluş pozuş.

qəlişiş **gəlişiş**. önəriş. önürüş. iləriş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

qəliz qoyu. yoğun..

qəllə ..-keçmiş uçsa, **kəllə düzən tapar**.

qəllə vurub **kəllə - kəllə vurub**: kəllə gəlib.alın dartıb. -alın dartıb yağıya, düzlük yalnız dosluğa. (**yağıya**: düşmana)

qəlliyə. **kəlliyə**. qabağa

qəlmək .-od almağa **gəlmək**.. (tələsik gəlib gedmək)

qəlməməsi .-ölüm toxlu, tez geci var, **gəlməməsi yox onun**.(**toxlu**: haqlı)

qəlməzə **gəlməzə**. dönməzə.

qəlsiqi. gəlsiqi. yaraşığı. gözəlliy.-el qıvancı toy gəlsiqi. (**qıvancı**: sevinc). (**gəlsiqi**. yaraşığı. gözəlliyi).

qəlsiqi .-hər işin, uğru yaxşıdır, **toy gəlsiqi bağsıdır**. (**bağsıdır**: aşıqdır)

qəltə **kəltə**. güdə.

qəlyan. təpəköz.-somurtlasan xoruldar. (**tapmaca**).

qəm .-ağacdən qor kəm olmaz . (**qor**: od)

qəm .-qəm çoru getirir. (**çoru**: qussəni. bəlanı)

qəm kəm.eyb.

qəm -**qəm otağından**: bu qaranlıq dünyadan.

.-kişini qəm, dəmiri nəm yeyər.

qəm. tüssə. qussə. tutuqluq. tutqunluq..**tüssə basıb** qussə tutub könümü. (**tüssə: qussə.** tutuqluq. tutqunluq. qəm.)

qəmə -**qəmə qılıc kimi aracların sapı**: balçaq.

qəməltər. **kəməldər.** azaldar.-biri ordan köpəltər biri burdan kəməltər. (**köpəldər**: çoxaldar).

qəmi. .-qayalı boğazlarda **yön arayan bir gəmi.**

qəmik .-**qanla gəmik** hammıda bir söyəkdən, bildiyincə könül dilək başqadır. (**söyəkdən: söykədən.** dayaqdan. qaynaqdan)

qəmiq **gəmik** .-it ağzına **gəmik atmaq**. (kiçik bir parça ilə uğraşib baş qatmaq).

qəmiq **kəmik.** kəmlək. azıq.qusur. nuqsan. -danılmazki kəmik məndə. (**kəmik: kəmlək.** azıq.qusur. nuqsan). (yəqin ki qusur məndən).

qəmiqtən .-ət arıtlamaq. (dəridən üzüb **gəmikdən ayırmaq**). (**arıtmaq**: təmizləmək)

qəmilə .-keçməyə qoyma **sən ömrün qəmilə**, ağaran saçları yox, sən qaralan saçları say.

qəmin .-çək gedsin **qəmin çilən**

qəmirçək **gəmirçək.** qığırdaq. ğuzruf.

qəmirir .-ac qurd daşa təpər. (**ac qurd daş gəmirir**)

qəmiş.-təbrizdən demiş, üç ay qış, **doqquz ay qəmiş**

qəmiyi .-əti sənin, **gəmiyi mənim.**

qəmləmək **kəmləmək.**kiçitmək. təhqir etmək. eybləmək. -**kəmləməz** yar məni.

qəmləri	.-xoş qılurlar təkməni, eyləb oratuq qəmləri . (təkməni : mən təkini. həqiri. bəndəni). (oratuq : müştərək)
qəmli	.-gözlərim yaşlı, ürək qəmli dilim ahla dolu , nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)
qəmliq	kəmlik . 1.əksik. əksiklik. nəqisə. xiləl. eyb.. -kəmi yoxdu. -kəmi nədir.. 1.kəmik . azıq. qusur. nuqsan. -danılmazki kəmik məndə. (yəqin ki qusur məndən).
qəmliyi	kəmliyi . qusuru.-evrənin ən yayqın kəsəlliği mutluluğu aramaqdır, ən yayqın kəmliyi, mutluluğu seçməmək. (kəsəlliği : xəsdəliyi).
qəmtəliq	kəmdəlik . naşüklük. ehmal.
qənc	.gənc . yaş. .gənc . yaş. -aşını yaşırıan ər bolmaz, yaşını yaşırıan yaş bolmaz . (yaşırıan : gizləyən) . (yaşırıan : savan) . -yaş sevgisin, yaş bilgisin danan, arzumaz . (yaş: gənc). (arzumaz : istəklərinə çatmaz. nakam qalar)
qənc	gənc .iyid. -od tütünsüz olmaz, iyid yazıqsız olmaz. (tütünsüz : tütüsüz). (yazıqsız səhvsiz)
qəncdən	.- gəncdən ölüm uzaq olsun , qocadan yoxsulluq.
qəncəmdə	gəncəmdə . sonbeşiyimdə. qıncamda .-ilkəm ərəkə oğlandı, ortam güləruz qızımdır, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur.
qəncin	.- qocadan əl tutan gəncin dayağı bərk tutar.
qənclər	gənclər. bəylər.-sevgi seviş çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəğməz. (bəylər : gənclər). (çağ sürəsi: müddəti)
qənclərə	gənclərə . yaşlara.-öğrətməli yaşlara .
qənclərin	.- gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gerek, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanıрмаq. (tapatın :

dəliligin).

qənclik	.- keçdi qənclik savuldu gülü, qalandı külü.
qənclikdə	.-bir neçənin sümüyün söküb, qanın sorub ətin töküb, qənclikdə belin büküb , başın aşaqıdan qara (tiryək).
qənclikdən.	qənclikdən.yaşlıqdan. - yaşlıqdan yaşlılığa pay saxla. (yaşlıqdan : qənclikdən)
qənclikdir	.- qənclikdir , sağlıqdır, dəyərləri olsada, itən geyin bəllənir. (geyin : sonra)
qəncliyə	.- qəncliyə güvənmə , igitliyə dayanma.
qəncliyin	.- qəncliyin dəyəri bilinsə , qocalığın azarı azalar.
qəncəqlən.	qəncəqlən. yaşar.(yaş+ər). cəntilmən. cəvənmərd.
qənimət	bulcağı..-bu evrəndə bulcağı bil dəmi sən.
qəncəşə	qəncəşə.-qəncəşə gir qısılma.
qəncəşli	.-gen don opramaz, qəncəşli iş arxamaz. (opramaz : əpriməz). (arxamaz : arxaya qalmaz).
qəncəşli	.- qəncəşli bilik utraşur , qəncəşsiz bilik opraşur. (utraşur : uzlaşır. davamlı olur). (opraşur : öprəşür. əprişir. işdən düşür). (qəncəşli bilik, uzlaşır, qəncəşsizlə öprəşür).
qəncəşsiz	.-qəncəşli bilik utraşur, qəncəşsiz bilik opraşur. (utraşur : uzlaşır. davamlı olur). (opraşur : öprəşür. əprişir. işdən düşür). (qəncəşli bilik, uzlaşır, qəncəşsizlə öprəşür).
qəntini	.- kimi kəndi kəndini alçaq tutmadan, kimsə ,onun kəndinə olan sayqısın, alamaz.
qəntivi	.- kəndivi qabları ilə ölçütmə , yaşamında özünə qablıq biç.
qəntividə	kəndividə.- çalış yaşad, kəndividə, dostuvuda

qəntivin	.-kəndivin nə olduğun bil
qəp	gəp. SÖZ.-gəpi kəvləsən, gəp çıxar. (gəp: söz). (kəvləsən: qazsan. içləsən). (sözü qurtlasan qurd çıxar)
qəp.	-gəp bolsa: gəvəzəlik, boş olsa.-işdən ayrı düşər, gəzən sözlər gəp bolsa. (gəp bolsa: gəvəzəlik, boş olsa)
qəpəqtən	.-kəpəkdən qubba yapmaq. (boş nərsəni şişirtmək).
qəpəngi	kəpəngi. kəpəyi.. -axşam qızarsa bulut, əğnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (əgnən: əğinən) . (yaba: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)
qəpəyi	kəpəyi. kəpəngi. -axşam qızarsa bulut, əğnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (əgnən: əğinən) . (yaba: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)
qəpəyin	.-ələyib ələyib, sonunda kəpəyin una qatmaq. (gördüyü işi poxlamaq).
qəpi	.-gəpi kəvləsən, gəp çıxar. (gəpi: sözü). (kəvləsən: qazsan. içləsən). (sözü qurtlasan qurd çıxar)
qəpir	.- türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə, türk olub tazi gəpirsənğ heç yakınlaşma mənə.
qəpirsənğ	.- türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə, türk olub tazi gəpirsənğ heç yakınlaşma mənə.
qərə	kərə. tərə yağ. (tapmaca)..-ələnmez, ocaq başına gələnmez. (tərə yağ. kərə.)
qərəqgərək.	lazim. – həm üstün, həm gərək: həm vacib, həm lazim
qərəq	gərək. tarıq. lazım.-yırıqca tarıq bir saz bir söz. (yırıqca: yarqaçı, oxuyana) - yut gərək qamın: iç işlər bakanlığı.
qərəq.	gərək.-gərək dediyimiz, aldanmağın bir başqa biçimidi. (biçimidi: formasıdı).
qərəqqi	gərəkki. -kişiki yavızlıqdan qaça, gərəkki iyi fala ağzın aç.
qərəqlərimə	gərəklərimə. ehtiyaclarıma.-məndə gərəklərimə görə.

qərəqli.	gərəkli. lazım
qərəqlik	gərəklik. zərurət.- gərəklik yalquya hər iş ögrədər. (yalquya: insana)
qərəqlini	.- gərəklini bilməyən , gərəksizin nə bilər.
qərəqsə	lazim olsa..- dəvəyə qanqal gərəksə , boynun yüz yerdən uzadar. (qanqal: tikan)
qərəqsın	- gərəksin var: mültəzimdir
qərəqsini..	gərəksini. ehtiyacı.-ərkəyin qadına gərəksini var..
qərəqsizin	.-gərəklini bilməyən, gərəksizin nə bilər.
qərəli	- qonaq qərəli: qonağı çox olan
qərəyi	gərəyi –ev gərəyi , məçidə qorut.
qərib	.-qəribsiz yer olmaz, yersiz qərib olmasın.
qəribdir	.-yaxcılıq yiyəsinə qəribdir.
qəribsiz	.- qəribsiz yer olmaz , yersiz qərib olmasın.
qər q olan ne'mətdə, bilməz ne'məti üzma nədir, toprağa düşsə balıq onda bilər dərya nədir.	
qərqərə	. ipi düzənli yığıb açma üçündür,.
qərqin	gərgin. böhranlı.
qərmən	xərmən.-kirpiklə xərmən süpürmək.
qərməndə	.- xərməndə işi olmayanın , saçaqda üzü olmaz. (saçaqda: süfrədə)

qərməndə	.-xərməndə üzü olmayanın, tarlada gözü olmaz.	
qərmənə	.-xərmənə girən tozlu çıxar, dəgirmənə girən unlu.	
qərmic	gərmic.isti yel.	
qərtin	kərtin. hesabın.	-yoxsul oturub varlının kərtin gedər. (kərtin: hesabın)
qərvana	kərvana. köçə..-köşsən köçə qoşul , yatsan duvağa (evə) .	
qərvanıyq	.-dünya durur karvansaray, bizlər onun kərvanıyq.	
qərvən	.-atda ölər alan qalar köçdə gedər, kərvən durmaz əylənməz. (fərağı)	
qəs sözün	kəs sözün. -dilin qarnına!. (kəs sözün. qapan. xəfə).	
qəsəq	kəsək quru bəkimiş topraq parçası	
qəsəl	.-kəsəl batmanla, dərman darıyla ölçülər.	
qəsəlliklərə	kəsəlliklərə.. sökəllərə. naxoşluqlara .	
qəsəni	.- dil kəsəni qılinc kəsməz.	
qəsər kəsər.	kəsici arac.-kəsər getdi, sapıda arxasınca. (kəsər: kəsici arac)	
qəsər kəsər.-qonşuya ərişdə kəsər,	özünə umac oğanmaz.	
qəsərlər	.-əti ətdən kəsərlər	
qəsərli kəsərli	.-güclü söz, kəsərli dil	
qəsiq	.- kəsik başdan söz çıxmaz.	

qəsiq .-uzun dil, **kəsik** baş gətirir.

qəsildi **kəsildi**.-**könüllər** **buz kəsildi**, əllər balta.

qəsilən .-**kəsilən əkmək**, yenidən bütmez. (**bütməz**: bütünləşməz)

qəsilmədən -**arxası kəsilmədən**. üyüm üyüm. –**üyüm üyüm** adam gəlir

qəsilməyən **kəsilməyən**.-nə çara olub gələn (düşən) işə, **kəsilməyən əl** **öpülür həmişə**.

qəsilmiş **kəsilmiş**.-**kəsilmiş quyruğun** ilan unutmaz.

qəsin .-**hər kəsin öz arşını**, hər arşının öz ölçüsü (var)

qəsin .-**hər kəsin** arşınına bez verilməz.

qəsin .-**gəlin çörəyimdən kəsin**, suyumdan için. (gələn qonağa söylənən qarşılama sözü).

qəsin sözsüz . -sözsüz (kəsin), gələrim gəlməmək olmaz.

qəsir kəsir.-**özü alır, özü kəsir**, özü tikir.

qəsis **xəsis**.. dırnaqsız

qəşişər **kəşişər**. üz üzə gələr. mütəqate olar

qəşişər **kəşişər**. üz üzə gələr. mütəqate olar.- uzun yollar **kəşişər**.

qəsqin .-atın əşgin, **qılıcın kəsgin olsun**. (**əşgin**: dal qabaq ayağın (sağı sağla, solu solla götürb qoymaq)

qəsqin .-qıldan incə, **qılışdan kəsgin**. (**qılışdan**: qılıncdan).

qəsqin **kəsgin**. ötgün. keçərli. –us usdan ötgün olur. (**us usdan**: ağıl ağıldan).

qəsqir	.-elin oğlu, qulluq qılar yurduna, kəsgir qılıc , atqır yaraq, at bilən
qəsmə.	kəsmə. -ölçmədən kəsmə. (ilk ölç, sonra kəs)
qəsmə.	kəsmə. baltalama. qırma.
qəsmək.	.-göbəyin özü kəsmək. (işlərin, çətinliklərin qaldıra bilən).
qəsmənə	kəsmənə. yansılama
qəsməsin	.- tanrı gözün kəsməsin. (gözün : nəzərin).
qəsməz	.-dil kəsəni qılınc kəsməz.
qəssələr	kəssələr. -əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, əlçəkmərəm dilimdən, kəssələr dilim, dilim.
qəssən	kəssən. -hər ilqarsız yar olmaz, ətəyi kəssən dar olmaz. (ilqarsız: bəfasız).
qəstə	.- xəsdə dərd əlində , otac para dərdində. (otac: həkim)
qəstə	xəsdə. - xəsdə olub xoşluğu güdməkdənsə , xoş olub xəsdələnmək yeğ.
qəstə	xəstə. -həkimin uşağı xəstə ölər
qəstə	.-söz deməyə usdadı, iş deyəndə xəsdə.
qəstələnmək	xəsdələnmək. -xəsdə olub xoşluğu güdməkdənsə, xoş olub xəsdələnmək yeğ.
qəstələnməz	xəsdələnməz . sayramaz..-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun: yaşamın) . (süycüdür: dadlıdır) . (ötgül: bülbül)
qəstəlik	xəsdəlik. çor.
qəstəlik	xəsdəlik. - xəsdəlik mənim , ölüm sənin.

qəstəliyə	xəsdəliyə. -xoşluğa düşən qudurqan olur, xəsdəliyə düşən küsəgən.
qəstəliyə	xəstəliyə.-dözsər ürək xəstəliyə sayrılığa, ürəyim dözmüyəcək ayrılığa.
qətdi	.-kətli qonaq qaytarmaz, deyərki, qonacaq yerim yoxdu.
qətdərdə	.dəğərdə. -qıl desən qımıldamır. (belə qıl dəğərdə, qədərdə olsun təprəşmir).
qətəri.	kədəri. kitri. -kitri yox, gönlü xoş.
qətimə	. qədimə -getmə qədimə, gir məqədimə.
qətirdi	.-yel gətirdi, sel götürdü
qətirdiyin	- ələ gətirdiyin: edindiyin
qətirir.	-suya götürür, susuz gətirir. (hüllükçü. kələkçi)
qətirməmək	-işə gətirməmək: yaşğınmaq. yesinmək.
qətirmiş	.-yel gətirmiş yel götürmüş. (deyim)
qətirrəm	.-mən gətirrəm qısa qısa, arvad dağıdar kisə kisə.
qəv	kəv. qaz. boşat. .-təlim yorub, gücün kəv. (təlim: çox). (çox yorub gücdən sal)
qəvadiğ	<qoduğ.
qəvən	gəvən. -evlər şam çırağı, dağlar gəvən çırağı.
qəvəzənin	gəvəzənin. ağzı laqın. -gəvəzənin işi qalar, astanın işi qalmaz. (astanın: yavaşın)
qəvləsən	kəvləsən. qazsan. içləsən. -gəpi kəvləsən, gəp çıxar. (gəpi: sözü). (gəp: söz). (sözü qurtlasan qurd çıxar)

qəvşəqliyindən **gəvşəkliyiindən. tənbəlliyindən** . -arada yeyib, ortada gəzir. (**gəvşəkliyiindən, tənbəlliyindən** utanmır)

qəz . -. **kəz.** vax. vəxt. **-kəzim** yox: vaxtım yox. vəxtim yox. **-görüş kəzi: görüşük kəzi.** mulaqat. **-qaykəz:** haçan. havax. navax. **-hərkəz:** hər vax.

qəz. .-itli kətdə **dəğənəklə** **gəz.**

qəzəgən .-tiniş duruş bilməz **gəzəgən**, al yaşıl geyib özün bəzəyən. (**tiniş duruş** : aram qərar)

qəzəq **-yekə gəzək:** bir dəfə. .-səninçün ağlayanı sev, sevgi **yekə gəzək verilir.**

qəzəqən **gəzəgən.-gəzəgən** ayaq daşa dəgmiş, gəzəgən tülkü tələyə.

qəzəl xəzəl.-qışda soyuq, yayda quruq, **güzdə xəzəl**, yazda gülər üzü sevgimin.

qəzən .-anası **gəzən ağacları**, balası budaq budaq gəzər.

qəzən .-əğri ola düz ola, **gəzən ayağa daş dəğər.**

qəzən .-böyük mutluluqlar **gəzən**, gündəlik mutluluqları kiçimsər. (**gündəlik:** əldəki)

qəzənə **gəzənə.** gicitkən. dalama. ısırğan.

qəzər .-yozulmuş yazar, yazmaz, **yorulmuş gəzər, varmaz.** (**yozulmuş:** çəşmiş)

qəzərəm .-ağa nəzərəm, **belə gəzərəm**, bir vuranda qırxın əzərəm..

qəzəyən **gəzəyən.-gəzəyən** ayağa daş dəğər.

qəzi **-görüş kəzi:** görüşük kəzi. mulaqat. **-qaykəz:** haçan. havax. navax. **-hərkəz:** hər vax.

qəzim **-kəzim** yox: vaxtım yox. vəxtim yox.

qəzin .-dünya yalan, yayın **gəzin gül oyna.**

qəzinəm .-yapraq olub **ayaqızda gəzinəm**, topraq olub ayağ altda əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri, mən sizləri sevəmən.

qəzinti **gəzinti**. səyahət

qəzir .-naxır kökündən yoxdu, **ala danasın gəzir**.

qəzir. .-arada yeyib, ortada gəzir. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır)

qəzki .-ər ilə **gəzki düz olur**, qayla gəzən xar olur. (**qayla**: nakəslə)

qəzlədim .-oxu **gəzlədim**, araq gözəldim. (**araq**: fürsət)

qəzmək **gəzmək**.-qara pişik **gəzmək**: işsiz qalıb qavqa aramaq. —**o qara pişiyin gəzir!**

qəztim .-gəzdim **cihanı** nə oğrunu tox gördüm , nə doğrunu ac

qəztim **gəzdim**.-çox **gəzdim** yalaçını tox görmədim, doğrucunu ac

qic **gic**.-önə atılan bij olur, **arxaya qalan gij**

qicəldər **gicəldər**.-inanc beyni kehəldər, işi gecəldər, **başı gicəldər**, huşu koraldar.

qıcılıtsı qıcılıtsı. qıjılıtsı. fışılıtsı.-oxların qıcılıtsı, **qılıcların çaqqılıtsı**. (**qıcılıtsı**: **qıjılıtsı**. fışılıtsı)

qıcışıq .-büzşüb **qıcışıq** qalmaq

qicitkən **gicitkən**. gəzənə. dalama.ısırğan.

qicov .-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, **həşiri pişirə getdi gicov** (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynası, həpili pilov pişdi pilov, **həşiri pişirə getdi gicov**.

qiciq .-kimsənin böyüyü (hər böyük şəxs) suçu özündə görür, kiçik biri suçu dünyada.

qıçiq **kiçik.-kiçik ağzım**, ağca üzüm.

qıçiq qız **kiçik.-**ərə gedəndə böyük qız, **işə gedəndə kiçik qız**

qıçiq sayma **kiçik sayma.** küçümsəmə.-hiçbir nəyi **küçümsəmə.**

qıçıqlər **kiçiklər.-kiçiklər qocalar**, qocalar qırılar .

qıçıqlərin **kiçiklərin.-**baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, **baxar kiçiklərin sözünə**, arvad almaz.

qıçıqtən **.-kiçikdən başla**, böyükdə qurtar.

qıçimsər **kiçimsər.-**böyük mutluluqlar gəzən, **gündəlik mutluluqları kiçimsər.** (**gündəlik:** əldəki)

qıçın **.-**əl olsun qolun ollam, **ayağ olsun, qıçın ollam**, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, cibin ollam.

qıçın **.-**əl olsun qolun ollam, **ayağ olsun, qıçın ollam**, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam, silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (**silik:** dəsmal)

qıçın dalıq. dali otur..

qıçınca **.-**uzat ayaq könlüncə, **yerin varsa qıçınca.**(lap öz eviztək)

qıçınmaq dalıqmaq. dali oturmaq..

qıçitmə **kiçitmə.** təhqiq etmə.-kiçitmə məni, sevirəm səni.

qıçitmək kəmləmək.. təhqir etmək. eybləmək. **-kəmləməz** yar məni.

qıçıyə.-keçələ börk yaxcı, **kiçiyə toyluq.** (**toyluq:** şənlilik)

qıçıyiz **kiçiyiz.** ininiz **.-**böyügüz buyruqlu, **ininiz** qulluqlu olsun.

qıçlı **-qımıq qıçlı:** ince qıclı

qıçlıq	götlük. -bir qıçlıq (götlük) yer: otrlalıq yer oturma yeri.
qıjıltısı	qıcılıtsı.. fışılıtsı..-oxların qıcılıtsı, qılıcların çaqqılıtsı.
qıjqırmak	. qatığın turşanmasında qaynayıb coşma səsi
qıqında	qığında. xıxında. .-dəvə gördün, heç qığında görmədim.
qıqırdaq	qığırdaq. gəmirçək. ğuzruf.
qıl	
qıl	.-aramızdan qıl keçmir. (çox birbirinə bağlığı)
qıl	-qıl könüllü : nazik ürəkli.. -qıl könüllü dartılırsa çözülər. .-qıldığın bir ayta, dediyin min qıl.
qıl payı	.- qıl payı: qaş ilə göz arası.
qıl	.-boş damarda qan olmaz, yumurtada qıl olmaz
qırlarlar	.- qırlarlar qulluğun gecə gündüz, tapından kiməsənə döndərməyə üz.
qılavuz	.- qılavuz olmaz bürüyə, yemidir hər nə çıxsə üzünə
qılavuz	.- güvəncli olsun qılavuz, doğru yoldan azmayavuz.
qılavuz	.- tarı verdi anı bizə qılavuz, ki doğru yolu anınla vararuz.
qılavuzlu	.- görünen köyə qılavuzsuz, görünən dağa qılavuzlu ged.
qılavuzlu	.- görünen köyə qılavuzsuz, görünən dağa qılavuzlu ged.
qılavuzsuz	.- görünen köyə qılavuzsuz, görünən dağa qılavuzlu ged.

qılça belli	.-salxım saçlı qılça belli sevgilim , öglə çağı çıx kövşənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (süzüm bir : sezim. gözaltı baxım bir). (allıq : ala. qırmızı)
qileyin	.-arzun könüldə qalmasın, qileyin dilində
qileyliyə	qileyliyə .-iyiliklər unudulmaz, qileyliyə yer qalmaz
qilə	.-atası oğluna bağ bağışlar, oğul atıya bir gilə bağışlamaz.
qılıc	.-şaxda qılıc kəsir
qılıc	.-altın qılıc (para), çəlik qapı.
qılıc	- qəmə qılıc kimi aracların sapı : balçaq.
qılıcı	.- qılıcı sınmış , yayı yasılmış. (yasılmış : əgilmiş.çürümüş)
qılıcın	.-atın əşgin, qılıcın kəsgin olsun . (əşgin : dal qabaq ayağın (sağı sağla, solu solla götürb qoymaq)
qılıcların	.-oxların qıcılıtsı, qılıcların çaqqılıtsı . (qıcılıtsı : qıjılıtsı . fişılıtsı)
qılığın	.- it qılığın iyəsinə sor
qılıq	.-qurdda qılığ dəyişməz. . . karakter. huy. ahlak .-uşaq dilin anası, it qılığın iyəsi .
qılıqın	qılığın .damarın. - damarın bulmaq, tapmaq.
qılıqın	qılığın . xəsiyətin.- yılan qovuğun yenilər, qılığın saxlar. (qovuğun : qabığın. cildin)
qılıqın	qılığın . xəsiyətin.-qurd tükün dəyişər, qılığın yox . (qılığın : xəsiyətin). (qurdun işi yırtıcılıq)

qilimi	.-işlər əlindən çıxıb kilimi suya verdi .
qılinc	.-dil kəsəni qılinc kəsməz .
qılinc	.-qızıl açanı qılinc açmaz .
qılinc çəkib	.- qılinc çəkib baş alır , arşın çəkib bez alır, yorulduqda yer alır. (yer almaq : oturmaq)
qılinc	.-götdü qılinc əlinə , axdı qan su yerinə
qılincdan	qılışdan .-qıldan incə, qılışdan kəsgin .
qılınıb	.- qılınıb yana qudurma: özündən çıxıb yavalıqə qoyulma. (yavalıqə : yaramazlığə)
qılınmaq	qımdanmaq. qımdınmaq. qımınmaq. qınıqmaq. qılımlanmaq. qurşanmaq. quşanmaq. quranmaq. saplanmaq. tovlanmaq. çağlanmaq. tavlınmaq. təplənmək. oxlanmaq. sırlamaq. sırınmaq. hazırlanmaq.
qılış	.- qabaqdan qılış kimi qış gəlir.
qılış qılinc	.-qabaqda qış kimi qılış kəsir (qılış kimi qış soyuğu)
qılışdan	qılincdan .-qıldan incə, qılışdan kəsgin .
qilit	.-qəhbə olan evdə, qapı kilid tutmaz.
qilit	.-könül kilit , dil açar.
qilit	kilid . görək.
qilitlərin	.-keçitlərin, kilitlərin yalnız onda imrəsi. (imrəsi : rəmzi)
qılqığn`	.- qıldığn işdən , tutduğun yoldan, soğunma, üşünmə. (üşünmə : çəkinmə)

qılıya	.- özündən götü qılıya rast gəlməyib. (özündən bəterinə raslamamış birisi).
qılmaq	.edmək. eləmək. ilmək. yapmaq.
qılmaz	.-əzan çəkər, namaz qılmaz , arvad alar kəbin salmaz..
qılov	siyasət.-torbasız qılov görünməmiş!.
qılıpı	.-qırx gün, qırxıda qılıpı qırx gün .
qılıpı	.-min küzənin qılıpı olmaq . (yaltaqca, qalmasın dələduzluğa əl atmaq).
qılsız	.-kürd aş qılsız olmaz
qıltan	.- qıldan incə , qılışdan kəsgin. (qılışdan : qılıncdan).
qiltiq	gildik . həmərsin. it burnu. (xoş qozası).
qıltıqın	qıldığın .- qıldığın bir de, dediyin min qıl. .
qılurlar	.- xoş qılurlar təkməni , eyləb oratıq qəmləri. (təkməni : mən təkini. həqiri. bəndəni). (oratıq : müştərək)
qılvuz	-tarı verdi anı bizə qılvuz , ki doğru yolu anınla vararız.
qim kiməsnə	.-ol nəşəyi kim kiməsnə bulmadı .
qiməsnə kiməsnə: heçkim	.- kiməsnə çarə bulmaz ağlamaqdan , yaş ağlayıb ciyər dağlamakdan. (kiməsnə : heçkim)
qimidin	.- kimidin unut, kim olduğun unutma.
qımıq	- qımıq qıçlı : ince qıclı
qımıldamır	.-qıl desən qımıldamır. (belə qıl dəğərdə, qədərdə olsun təprəşmir).

qımıltaq	qımıldaq. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.
qiminin	.-kiminin yalnızlıq payına düşər.
qiminin	.-yaşamın bulğanı içrə görüsən hər kiminin düz üzünü. (bulğan: fırtına)
qimisi	.-kimisi qopuz, kimisi ney, biridə çalır qoval.
qimliyin	kimliyin. nə olduğun
qimliyin	kimliyin.-kişi kimliyin söz açar
qimliyinə	.-çətin kişi öz kimliyinə inanır.
qimsə	.-quş qanatsız, kimsə yarsız olmasın.
qimsədən	.-ən böyük qutluqlardan, kimsədən nərsə gözləməməkdir.
qimsələrə	.-sənin evrən içrə kimsən yox, heç qapıya güvənmə, dilər isən gülə bax, kimsələrə inanma!
qimsənəm	.-kimsənəm yox səndən özgə ey tarı.
qimsəsizliğin	.-başlayırsa kimsəsizliğin acısı, sözdür onu almaşdıran dadlıların dadlısı. (almaşdıran: yerin tutan.)
qimtədir	kimdədir.-göycə muncıq kimdədir, mənim gözüm ondadır.
qin	.-kin boğulsa, sevinc doğar.
qın	çətin - qın deyil sevmək yenə.
qın	çətin. -subaylığın evrəni gen dayaz, evliliyin evrəni qın, dərin.
qımaq çəkib	məzəmmət olunub

qınaq çəkib	məzəmmət olunub. -qınaq çəkib acun sana dar gələr.
qınaqlıyım	. taxsırım var. günahlıyım.-ər ağacı gül ağacı, qınaqlıyım vur ağacı .
qımandım.	.-varlı oldum qısqandı, yoxsul oldum qımandım .
qınanır	.-ilin sonu toplanır, sana bitik sınanır, kötü işlər qınanır . (sana bitik : hesab kitab). (sınanır : düşünülür)
qınayar	.-iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidsə, hər ikisin ağzı pisə tanıyar, ikisin belə, qınayar .
qınayar.	.-iki kişi yamanlaşa, üçüncüsü eşitsə, hər ikisin ağzı pisə tanıyar, ikisində qınayar .
qıncamda	gəncəmdə. sonbeşiyimdə. .-ilkəm ərəkək oğlandı, ortam güləruz qızımdır, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur..
qıncov	. arıq
qınçılıq	çinislik.
qınçılıqlar	zorluqları. ağırlıqları..-qınçılıqlar qapayan, gençiliklər açayan.
qinli	.-kinli yerdən sevinc köçər
qınlıqdan	əzabdan.-bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar. (misgin qılıc).
qınru.	hirsli.-nazlı üzə qara gözə, qınru gözlə baxılmaz .
qıntığı	qındığı . göbəyi.-geyik qındığı, yıbar qoxar. (qındığı : göbəyi).(yıbar : ətir) (ceyran göbəyi ətir qoxar).
qıp qızıl	çox..-qıp qızıl yalançı.
qipəkip.	kipəkip . tıxabasa.zimbə zim. başınacan. ləbələb. .- hər yana baxsan zim bə zim doluydu

qipriyin	.-kölgəsi düşmüş, gözə kipriyin .
qir	kir.-kiri kir açar , sirri sir.
qir	.-gəl dedim, gir demədimki , ol dedim, dur demədimki.
qıraq	1. çet. yad. 1. arı .uzaq.. təmiz. -eldən arı , gündən duru. (eldən : yaddan). (arı : uzaq)
qıraqna	.- qırağna baxıb bez aldıq , danışdırdıq söz aldıq, qarı savduq yağıya qaldıq. (yağıya : yağışa)
qıraqsız	- çək qıraqsız : sınırsız-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə dalanlar, içib qanan görünməz. (engin : daldurum. uqyanus) . (tapmaca) . (bilim. elm)
qıraqta	.- qıraxda yeyir , ortada gəzir.
qıran	.-qıranı qıran gəlsin .
qıran	.-od qıran yağmur, yol açan sellər.
qıran .	.- sümük qıran dilin olsun. (dilin : sözün). (güclü söz, kəsərli dil)
qıran	cəfakar. -bu qırılasi qıran evrən.
qıran	.-üzülüb üzən, əzilib əzən, qırılıb qıran
qıranı	.- qıranı qıran gəlsin.
qıranlar	.-köplərdə köp minlər könül qıranlar , çalışda qur, bir ufacıq könül sən .(köp : çox)
qırar	.-bir qoyun keçsə dərəni, qalan qırar bəndi bərəni .
qırar	.-qırılmayan sevgilər qırar qalan sevgilər .
qırar	.-daş daşı qırar

qırcıq	qırcıx. dağınıq, dolaşiq saç
qirə düşmək	girə düşmək. -baltası kütükdən çıxmaz.
qirəl.	girəl. çətin.-yaş ilər, iş girəl. (yaşı illərlər işi çətinləşər) (qocaldıqca işi çətinləşər) .
qirən	.-gələn yeriz dönməz olsun, girən yeriz qalar olsun. (gəlin kürəkənə deyil)
qirənə	.-götümə girənə çıx deyəmmirəm
qirəşə.	girəşə. qazancdır.-yaxşıdan yaman tutulsa çıxışa, yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (çışaşa: itgidir . ziyandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazancdır).
qirəşə.	girəşə. qazanc.-yaxşıdan yaman doğsa çıxışa, yamandan yaxşı doğsa girəşə. {iyidən kötü doğarsa itgidir (çışaşa: ziyandır), kötüdən iyi doğarsa qazandır. (girəşə: qazanc)}.
qırxın	.-ağa nəzərəm, belə gəzərəm, bir vuranda qırxın əzərəm..
qiri	kiri.-kiri kir açar, sirri sir.
qiridim	kiridim donub qalmaq. mat qaldım.- onlar iki, mən bir idim, onlar vurdu, mən kiridim
qırıq .-qırıq könül,	sınıq ürək, yarım qalan arzular, çilə toxlu bir yaşam. (çilə toxlu: dərdlə dolu)
qırıq .-qırıq ümidlər,	üzük əllər
qırıq	1.şikəst - qırıq bilməz umud yox. 1. bədəsil
qırıq	qırxx.-qırx gün, qırxıda qılıpı qırx gün.
qırıq para.	- qırıq könlüm: para para ürəyim.
qırıqıb	- kırıxıb çaşma

qırıqları	-qırıqları onarın: təmir edin..
qırıqların	bəd əsillərin. -qırıqların könlü gülər, kor edsən
qırılana	.-küp qırılana dək üstündə çox üzlükler qırılır.(üzlük : çanaq cinsindən topraqdan yapılma, ağzı ilə dibi əş (müsavi) genişliqdə, qarnı bel və böğründən qulplu olan sırılı ve sırsız su bardağı).
qırılar	.-kiçiklər qocalar, qocalar qırılar .
qırılıb	.-üzülüb üzən, əzilib əzən, qırılıb qıran
qırılır	.-düş bitirsə, yaşam qırılır . (düş : xəyal)
qırılır	.-küp qırılana dək üstündə çox üzlükler qırılır .(üzlük : çanaq cinsindən topraqdan yapılma, ağzı ilə dibi əş (müsavi) genişliqdə, qarnı bel və böğründən qulplu olan sırılı ve sırsız su bardağı).
qırılır	.-qayğı bitsə, sevi qırılır . (qayğı : marağ. diqqət. təvəccüh) .
qırılır	.-inanc bitən yerdə, ümüd qırılır .
qırılmasın	.-gülən ürəklər qırılmasın .
qırılmayan	.- qırılmayan sevgilər qırar qalan sevgilər.
qırılmış	.- dili qırılmış , çağırma.
qırılısın	.- qırılısın atan əllər , ağlar qoyan gözəllər. (atan : oxlayan. ovlayan)
qiriş	giriş .-hər bir evin vardı giriş çıxışı yalnız sindir giriş vardı çıxışı (dönüş) yox.
qırış	.-qırış barış danışıqdan keçsin.
qirişə	.-görmədim mən bir supa, pilovu qoyub, girişə supa . (supa : qoduq)

qirişidi	.- umutsuzluq, qırqınlıq ölümün girişidi
qırıqların	.-hirsələnmə, qırıqların çoxalar .
qırışmal	.-ilkəm ərkək oğlandı, ortam güləruz qızımdır, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur . (sonbeşik : gəncə. qınca).
qırq	qırx.-qırx gün , qırxıda qılıpı qırx gün.
qırq gün	.-sarımisağı gəlin edmişlər, qırx gün iyi çıxmamış .
qırqal	. heyvanları bağlamaq üçün ağaçdan qayrılmış boyun bağı
qırqı	-kiçik uluq duruşmaz, qırğı sunqır qarışmaz . (duruşmaz : məhkəmə açmaz). (qarışmaz : qarşılaşmaz). (qırqı sunqura dayanamaz, müqavimət edəmməz).
qırqıda	qırxıda.-qırx gün, qırxıda qılıpı qırx gün .
qırqılıb	.- qırılıb , qalsın saqqalım!. (and içmə sözlərindən biridir) .
qırqın	. kirgin. işənmiş. inanmış. möteqid.
qırqında	.- qırxında uslanmamış , uzaq qalar barınmaz. (barınmaz : yetişməz)
qırqında	qırxında.-qırxında , çalqı ögrənən, gorunda çalar. genclikdə, qız seçənmiyə, dulunu alar!
qırqınlıq	.- umutsuzluq, qırqınlıq ölümün girişidi
qırqlıdırlar	.- qırqlıdırlar pişələr çox var hələ.
qırqlısan	.- qırqlısan pişməyivə çox qalır.
qırqlısan	qırqlısan.-qırqlısan pişməyivə çox var hələ.
qırqlıyq	qırqlıyq . körpəyiz.-qırqlıyq pişgəmişə çox var hələ. (pişgəmişə : pişməmişə)

qırlanqı	.-yarasa döğməklə qırlanqı olmaz.
qirli	kirli . kitməkli. çirkli. bulaşiq.
qırma	baltalama. kəsmə..
qırmacla	qamçıyla.- heyvanı qırmacla , kişini dillə ögrətərlər.
qırmaq	.- qoz qırmaq .(varın, çıxarın göstərmək. - görək nə qoz qırır).
qırmayın	.-qızıb küsüb qırmayın .
qırmə	.- abanmadan girmə heç yerə, düşərsən birdən çıxılmaz yerə. (abanmadan: çəkinmədən)
qırmız.	.- qırmızı adam . utanmaz..-üzü götündən qırmız .
qırmızı üzə	utanmaza.-qoxumuş ətə duz neylər, qırmızı üzə söz neylər .
qırmızı	.-üzü götündən qırmızı . (deyim)
qırmızıtl	narıncı. tuncül.
qırnab	. sağlam, güclü ip
qırpigindən .	.- qırpigindən ox saçar köksüm deşər.
qırpiqlə	kirpiklə .- kirpiklə xərmən süpürmək.
qırpiyi	.-gözümün qırpiyi , dolçamın sapı (qılıpı) deyilki.
qırşan	.- qırşan kimi ağ apbağ.
qırşan	qırşan .- qırşan kimi ağapbağ

qırtakın	qırdakın. -daladaki üydə bolmaz. (daladaki : çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).(oranlama : yerləşdirmə)
qirtəgə	.-qız girdəgə girər , iç üzü onda çıxar
qirtəq	girdək . hiclə
qırtlaq	həncərə.
qirtü kirtü. girtü.	doğru. düz. həqq
qirtükləmək	kirtükləmək . doğrulamaq. təsdiqləmək.
qırvanar.	sevinər.-qaraqçılar karvan görsə qırvanar. (qırvanar : sevinər) (qaraqçılar : qoruqlar. gözədcilər)
qıs	güdə.-uzun dilli, düşüncədə gəlir .
qısa	.-mən gətirrəm qısa qısa , arvad dağıdar kisə kisə.
qısa	.-qısa uçqur kimi , aradan çıxmaq, qaçmaq. (uçqur : tuman bağı) .
qısadır	.-yaşam bildiğindəndə qısadır , oduki dadın çıxar
qısanac	sıxılcım. çılığım.. sincir. əziyyət. əzab. -sıxılcım çəkdirmək .
qısar	sıxar.-qısar qapı, əzər ayağ, uzun olsa quyruğun.
qısarmış	.-qısarmış gün , uzarmış tün.
qısə	.-mən gətirrəm qısa qısa , arvad dağıdar kisə kisə .
qısənə	.- yoxsul əlinə baxarsa , sən kisənə bax .
qısılma	.-gəngəşə gir qısılma . (gəngəşə : məsləhətə)

qısılmaq	sıxışmaq.-quyruğu qapana sıxışmaq (qısılmaq) . (quyruğu qapı arasında qalmaq).
qısılmaq.	.-utuna qısılmaq. (vicdanı qoymamaq, icazə verməmək)
qısınmasın	.-uzun götür yorqanın, qısınmasın ayağın.
qısırqıl.	güdə kəs.-sözü desən pişirqıl, dəmir kəssən qısırqıl .
qısqancılıq	.-qısqancılıq bir olumdur, olay yox. qısqancılıq seçilmir!!
qısqancın	paxılın.-qısqancın gözü oniki olar.
qısqanlıq	.-istiyotdan acılıq, arvaddan qısqanlıq az olmaz.
qısqanlıq	cicik.- qısqanlıq sevginin bir biçimidir
qısqandı	.-varlı oldum qısqandı, yoxsul oldum qınandım.
qısqanıb	.-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talan.
qısma	.-üzülib qızma, sıxılıb qısma.
qısraq	gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan).-qız birlə gürəşmə, qısraq birlə yarışma. (birlə: ilə).
qıssa	.-qıssa yaşam, böyük sevinc.
qıssası	.-ipin uzununu, sözün qıssası (dilin qıssası).
qış	.-qabaqda qış kimi qılış kəsir (qılış kimi qış soyuğu)
qış	.-itinə küş, pişiyinə kiş deməyib
qış	.-qabaqdan qılış kimi qış gəlir.

qış	.-qara qış qarada , odlu yay arada, illə gücük, illə gücük. (gücük : balaçillə)
qış	.-qış keçər , yaz dönər.
qış	.-qış yağmuru çiçək gətirir.
qış	.-qolay keçər iş düşər, yazda keçər qış düşər.
qış	.-yayın günün görməyən, qış soyuğa duranmaz. .-yaz arzısıyla ötər qış .-yaz gəlməmiş qış çıxmaz.
qış	.-qış havasına baxıb yola çıxma , yaz havasına baxıb yoldan qalma.
qış	.-təbrizdən demiş, üç ay qış , doqquz ay qəmiş
qış.	.-ılıya ılıya yaz gəlir, soğuya soğuya qış. (ılıya: ılığlaşa)
qışcala	.-yazı yazcala, qışı qışcala.
qışcaladı	.-yazın yazcaladı yaylağın, qışın qışcaladı qışlağın.
qışda	.-yayda başım pişdi, qışda aşım pişsin
qışı	.- qarıncadan öğüd al, yazdan qışı qarşıla. .-yazı yazcala, qışı qışcala.
qışı	.-kişi oldurki canın yolqata cananına , yox oki canın qıya cananına. (yolqata : fəda edə). .-kişi varki yoldaşın inandırır , özü inanmayır. (kişi : adam).(yoldaşın: arvadın)
qışı	.-kişi var arvadı qədər , ölkə dəyişir, ölkədə var, kişisi qədər, arvad dəyişir.
qışı	kişi.-kişi doslarından azar.

qişi **kişi.-kişi kimliyin** söz açar

qişi oğlu bəni adəm.-dadın bilirəm pəpəyin, yalayaram onun, kəpəyin, kimsəyə verməm gönək əməyim, **kişi oğlu**
(bəni adəm) pay qazanmış demişlər!!! (**pəpək**:əbbək. əkmək) . (**gönək**: həlal)

qişi .-iki nən , arınar əriməkdən - **biri kişi. biri qızıl.** (**arınar**: arıtlanar). (**nən**: **nəng**. şey).

qişi .-kişi işin alıqlama (özgənin işin, qılığın, lağa qoymaq. təhqir etmə).

qişi kişi. adam.-kişi harda varsa yaraqlı gərək. (**kişi**: adam)

qişi kişi. adam.-**kişi yaşadıqca qocalmaz**, yaşamadıqca qocalır.

qişi **kişi.** yanqu .-**yanqu** yaşam boyu inancın əsiri, dustağı olmuş.

qişi **kişi.**adam.-**kişi çapdırdılar**, çəri tizətdilər, tez gəlsin dedilər. (**kişi**: adam). (**çəri tizətdilər**: qoşun
düzətdilər)

qişidən .-kişidən **kişiyə** uğur ulaşır. (**uğur**: xeyir)

qişidən **kişidən.-kim bəfa savın umarsa kişidən**, ürəyi yonqalmayar heç dərddən. (**savın**: sözün).(yonqalmayar:
düzəlməz).

qişiki **kişiki.-kişiki yavızlıqdan qaça**, gərəkki iyi fala ağzın açsın.

qişilik .-kişilik içdə yadır, dışa yad qalır. (tanrıya inansanda görkəzəməsən) .

qişilik .**kişilik.** şəxsiyyət

qişilik .- **kişiyə kişilik gərək**, qadına bəzək.

qişilik .-kişilik nə erkəyə baxar nə dişiyə

qişilik **kişilik.-iyilik kişilik.**

qışın .-qışın qar yağa, yazın yağmur, dökülən qanları yıllarca yumaz.

qışın .-qışın nəyinə, gün əğri durur, yaz doğru günə, doğru durur.

qışın .-təkə gəldi qışın ömrü qutardı, çoban tutdu onu dağda otardı

qışın .-yaman günün ömrü az (olsun), yaman qışın dalısı yaz.

qışın .-yayda qafa qaynağı, **qışın qazan qaynadar.** (qaynağı: qaynaması)

.-yazın əkər, güzün biçər, yayın tökər, **qışın içər.**

qışın .-yazın yaşa, **qışın daşa oturma.**

qışın .-yazın yazcaladı yaylağın, **qışın qışcaladı qışlağın.**

qışın .-qışın qoca öküzə baxmazsan, yazın dərisin üzərsən.

qışından .-qorxusu var qışından, işləməzsə yazından.

qışini **kişini.**-qadını evindən, **kişini pirindən sorarlar.**

qışini.-tüf! o gözlərəki, **tanır üzdən kişini**, eşinib keşinər, altdan görər işini.

qışini. **kişini.** adamı.-kişini meymun eləmək qolaydı, ta meymunu kişi etmək.

qışinin .-kişinin ağı qarası içindədir, heyvanınki üzündə. (**kişinin:** insanın)

qışinin .-kişinin çiçəyi dildir, sözdür, işdir.

qışinin .-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsıza ögüt versən götürməz

qışinin **kişinin.** adamın. insanın.- **kişinin** (adamın. insanın) ən yadda qalan anları, yuxuda keçir.

qışinin **kişinin.** insanın.-kişinin söyləməzindən, suyun şarlamazından qorx.

qışisi **kişisi.** öz adamı.-hər bir işin öz **kişisi**.

qışiyə .- **kişiyə kişilik gərək**, qadına bəzək.

qışiyə .-**kişidən kişiyə** uğur ulaşır. (**uğur**: xeyir)

qışlağın. .-yazın yazcaladı yaylağın, **qışın qışcaladı qışlağın.**

qışta .-**qışda** bütün qar düşər, yazı bitik çiçək önüşər. (**bitik**: bitgi. göy)

.-**qışda** isdiyə, yayda sərinə.

.-yayda çalış, **qışda tınış** (**tınış**: istirahət. rahat) .

qışta .-yayı çalışsan, **qışda sevinər**

qışta **qışda**.-**qışda soyuq**, yayda quruq, gündə xəzəl, yazda gülər üzü sevgimin.

qışta **qışda**.-yayda qızırsa başın, **qışda qazan** qaynadar

qıştanqışdan.-nə qorxum dalqalardan var, **nə qarqış yağdıran qışdan**, geniş derya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.

qıt .- **qıt qanısla inanış**, düşmanıdır düşüncə.

qıtab kitab.-**kitab** yanqız sönməsin.

qıtab kitab. (**tapmaca**)..-sandıq dolu qurşunu, dadlı duzaq durmuşu, biri oxur ölüyə, biri deyər diriyə. (**durmuşu**: yaşamı).

(**kitab**).

qıtəl .**kitəl**. (< **kitməkləmək**) bağ. bənd.

qıtərsin .-üzüntülər gidersin, sevinclər gətirsin

qıtəsi kitəsi. kədəri.-hamının dərdi çiləsi, **qussəsi kitəsi**, sanma təkcə sənin payın pozuq, kötüyə yozuq.

qıtıq qıdığ. oğlaq. keçi balası

qitir .-qussə kidir baş ucuuvu almasın (alqış)

qitir -pas **kitir**: kil kitir.-sevgisiz könül qapısız qalır, ol ürəyi **pas kitir** alır.

qitirim **kitirim**. mükəddərliyim.-yetərki günüm doğsun **kitirim boğsun**.

qıtlıq .-quraqlıqda qıtlıq olur.

qıtlıq -**qıtlıq** tanışlığı unutdurur. (**qıtlıq**: aclıq. qəhətlik)

qıtlıq **qızlıq**.-**qızlıq olsa buğda al**, arvad ölsə qızın al.

qitməkli **kitməkli**. kirli. çirkli. bulaşıq.

qitos **kitos**. iki üzül. namərd.-çox varma yanına düşman olanın, bilməsin sirrin, almasın çəmin, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın, **bir kitos dosdan** yaxşıdır dayaq. (**kitos** : iki üzül. namərd). (misgin qılıc).

qitri **kitri**. kədəri.-**kitri** yox, gönlü xoş.

qıvanc duyuram sevinirəm.-iyi, xoş baxışlı oyularızdan **qıvanc duyuram**.

qıvancı sevinci.-el **qıvancı** toy gəlşiği. (**qıvancı**:). (**gəlşgi**. yaraşığı. gözəlliyi).

qıvanır. qıvanır. sevinir ..-sümüyü içində **iliyi gıvanır**.

qıvıl iliktirik. bərq. ışıq.

qıvıl iliktirik. ışıqlar.bərq

qıvıllar iliktiriklər. ışıqlar.bərqlər.

qıvrın . düğünlə. yığ.-qaşın qıvrın, iyi davran..

qıvrışıq .-**qıvrışıq quvur**, tüstüsü düz, buruşuq yuva, doğruşuq ilan. (**quvur**: govur. boru)

qıy vurmaq (qıy: qartal səsinə deyilir). səsizligi, səs küysüz lüğün ağırlığının bildirir. dincligi, səssizligi bildirir. - qıy vursan qulaq tutulur!

qıya .-kişi oldurki canın yolqata cananına, **yox oki canın qıya cananına**. (yolqata: fəda edə).

qıya -**qıya qıya baxsan göz ucu**, görünin başın dağıdar. (**başın dağıdar**: ağılın alar)

qıyanın. zalimin.-acınmadan canıva **qıyar qıyanın**.

qıyanları cəfa edənləri.-tanrı bağışlamaz kəndi dilinə **qıyanları**!

qıyar .-acınmadan canıva **qıyar qıyanın**. (**qıyanın**: zalimin)

qıyı qırağı. -ucu **qıyı** yox: ucu **qırağı** yox.

qıyıq .-gözü **qıyıq** ovçular.

qıyıq xəta, xilaf. -gündə yərük yox, bəydə **qıyıq** yox. (**yərük**: yaruq. çat).

qıyıq. xəta.-gündə irük yox, **bəydə qıyıq yox**. (gündə yox, bəydə xəta yox).

qıyın . cəfa.-qurda acıyan, **qoyuna qıyın** (qurda rəhm etmə, qoyuna cəfa)

qıyın ağır.-bağdalı dos, ürəkli yar **qıyın günə düşməsin**. (**bağdalı**: bəfalı) . (**ürəkli**: cürətli).

qıyın dar.-dos, ürəkli yar **qıyın günə düşməsin**.

qıyın qayın.. yaman. -qaynanası qayın olmaq.

qıyımları (eziyetləri)

qıyqaç .-qıyqaç qaşın, **qıyqaç yolu** var.

qıyqı **qıyğı**. yas. əza.

qıyma	.- qıyma qılım qaşların
qıymaq	.-keçib məndən keçim ondan, nədən qıymaq belə düşmanca davranmaq. (nədən qıymaq : deyil boldağ. deyil doğru)
qıymaz	.- malına qıymaz , canın qayğıran.
qıymış	.-qurd kimə qıymış , olaki qonşusuna.
qıynac	. zalim -bütün bodun bu gün ayağa qalxdı, xan qıynacı götdü ayağa saldı.
qıynağındasın.	qıynağındasın. qarmağındasan.-isdər əlli isdərsə yüz yaşa, ölüm quşunun qıynağındasın.
qıypınmadan.	könüllü.əl ürəklə. çəkinmədən. -haq yolunda doğru durqıl, yol gösdər yolsuza qıypınmadan.
qiyusq	kiyusk. küşg.. külbə.qoça. köşg. qutqa.pusqa. putqa. dar, sıx, kiçik yer.
qız	.-anam, bacım, qız gəlin ,əl ayağı düz gəlin, yeddi oğul istərəm, bircə dənə qız gəlin .- qız ərə gedər xatunlansın, gedməzki qatırlansın. -çiçək olsun , qız olsun. (qız doğulan yerdə). (yarqış : bağış sözü).
qız	.-göz payıyla qız alma. (göz payıyla : gözəlliklə) .- qız girdəgə girər , iç üzü onda çıxar
qız	.- qız birlə gürəşmə , qısraq birlə yarışma. (birlə : ilə). (qısraq: gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan.)
qız	.- qız osdurar , ana basdırar.
qız	.-mahnı saziylə qız naziylə .
qız	.-ördək dönüb qaz olmaz, gəlin dönüb qız olmaz
qız gəlin	.-yeddi oğul istərəm, yeddilildə qız gəlin

qız .-qız evində pilov süzülər, oğlan evində dodaq büzülər

qiz sır.-göz, **giz** saxlamaz (**giz**: sır)

qizarar .-üzüm, üzümə baxar **qizarar**.

qizarıb .-qizarıb **güzləndi** **yaprağ**, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (**yaşanda günəş**: batanda günəş) . (**güzləndi**: payızlandı).

qizarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (**yaşanda günəş**: batanda günəş) . (**güzləndi**: payızlandı).

qizarmaz .-yağsız düğü **qizarmaz**.

qizarsa .-axşam qizarsa bulut, əğnən kəpəyi al, irt qizarsa bulut, əlinə yabayı al. (**əğnən**: **əğinən**) .(**kəpəyi**: **kəpəngi**).
(**yaba**: əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı.)

qizəmgizəm. karizma

qizəmli **gizəmli**. karizmatik

qızı .-qızı qoydun beşiyə, qalının qoy eşiyə. (**qalının**: cehizin). (**eşiyə**: qapıya).

qizi rəmzi. -**mutluluq gizi**: mutluluq rəmzi) sevdiklərin ərşiməsə əlivə, əlindəkin sevgilən.

qızı .-dalı qapını açarlar, **qızı** alıb qaçarlar.

qızı .-qızı tanımaq üçün anasın **gör**, lap yaxşı tanımaq üçün nənəsin.

qızıb .-qızıb **küsüb** qırmayın.

qızıq -sevi qızıq: eşq əlaqə

qızıqda	cəhənnəmdə.-sevgisi, günəş kimi sıcaq, qızıqda buz kimi soğuc.
qızıqımdır	qızığımdır . marağımdır.ilgimi çəkəndir. muridi əlaqəmdir.
qızıl	.-bulğar məni avlaz göz, qara bəniz, qızıl üz . (bulğar : bulun, əsir edər). (ovlaz : avlaz . süzük. xumar).
qızıl	.- qızıl açanı qılınc açmaz.
qızıl	.- qızıl yumurtlamaq. (saçma sapan sözlər söyləmək).
qızıl	.-soyuq düşər, ölüm çökər varlığa, üşür yerdə qızıl gül
qızıl	.-us başdan, qızıl daşdan (çıxar). (us : ağıl) - qızıl qan : al şirə
qızıl saçların	.-gün batar çağı, calayır al yanaqların, qızıl saçların , dənizə sarı, yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş üzməyə, yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.
qızıl.	.-iki nən , arınar əriməkdən - biri kişi. biri qızıl . (arınar : artılanar). (nən : nəng . şey).
qızıl.	qanlı . -göy girsın qızıl çıxsın. {(göy : qara dəmir. göy dəmir). (qızıl : qanlı)}. {ağ girsın, al qızıl çıxsın). (ağ : parıldıyan. qılınc)}. (sözündən dönsən, bu köz (od) söxsün gözüñ).
qızıldan	.-baltanı qızıldan edsən , gedər odunun yanına düşər.
qızılı	qızılın . təlayi
qızılın	qızılı . təlayi
qızılsa	.-yoxunsa pulun, qızılsa sözün adın dəlidir.
qızıltı qızıldı	.-danışmaq gümüşsə, danışmamaq qızıldı
qızın	.-qızılıq (qıtlıq) olsa buğda al, arvad ölsə qızın al .

qızını	.-anasına bax qızını al , dalısına bax bezini al
qizir	.-gülşə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül, yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük: xoş). (yavlaq gizir dilivni: kötü dilivi gizlət). (uyqu: yaxcı)
qizirqan gizikgən. gizikgən. gəzənə.	.-evlənmədən , güllə budaqlar dolu, evləndinsə küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (gizirqan : gizikgən. gəzənə).(uçmuğu: cənnəti)
qızırsa	.-yayda qızırsa başın, qışda qazan qaynadar
qızışdırmaq.	.-aranı qızışdırmaq: aranı meydan sulamaq.
qızıydım	.-qızıydım sultanıydım , adaqlandım xan oldum, ərə getdim qul oldum, düşdüm astanıya, çul oldum
qızqanım.	qızxanım. bikə. duşizə
qızqın	.-qızqın sevgilin alavlanan odu, axımlı duyqular oyadır.
qızlar	.-qızlar hamısı bir yuvanın quşudur.
qızların	.-gözləri irisinə, qızların birisinə, tanrım ed çoban mənə, gözəllər sürüsünə!
qızlatgilən	dəğər ver.-qızlatgilən ürəkdəki sevgivi.
qizləb	gizləb.-gizləb tutsan sevinci , azraş günü bəlgürür, başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (azraş: azraq).(axar savruğur: axar gedər)
qizlədir.	.-oxun atır, yayın gizlədir. (iz bıraqmamaq)
qizlənmə	gizlənmə. sinmə. -sinmə tülkü daldasında. (daldasında: dalısında)
qizlənməz	gizlənməz.-iğnə yataxda gizlənməz . (iğnəylə çuval kimi).
qizləsə	.-kim gizləsə dərdini , axır yıxar dərd oni.

qizlətdi	gizlətdi. yaşırıdı -bara bara yaşırıdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (bara bara: bala bala. ged gedə). (boyların: gövdələrin. vicudların. cismlərin).
qizlətdi	gizlətdi. basdırdı. -kim ağrısın basdırdı, olmaziylə dost oldu. (ölüm ilə dost oldu) . {kim ağrısın basdırdı, ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .
qizlətər..	gizlədər. saxlar. -dəli dəli görüncə, sobasın saxlar. (birbirinə qarşı durmaqdan çəkinər) .
qizlətməyən	.-yaşın gizlətməyən qadın ya gənc olduğuna güvənir, ya qoca olduğundan qorxmur.
qizli işləmək	gizli işləmək. -saman atdan su bıraxmaq. (atdan: altından). (tələ qurmaq).
qizlicə.	gizlicə. sinsicə. -səssiz sinsicə
qizliq	qıtlıq.-qızlıq olsa buğda al, arvad ölsə qızın al.
qizlinləri.	gizlinləri. yaşqaları. sırları.-günəşlə günəş oluruz biz, yetərki yaşqaları açmayın siz.
qizma	.-üzülob qizma, sıxılıb qisma.
qizma.	.-veribsə azma, alıbsa qizma.
qizmadan	uslu. yavaş.
qizrilərin	gizrilərin. sirrlərin.-danqopan buldu yaşam gizrilərin .(dan atıb gecənin giziləri bəlləndi)
qiztan	.-yaxşı gəlin, doğma qizdan, yaxşı yeznə, doğma oğuldan yeğ (yaxşıdır). (yezne: kürəkən)
qiztırır	.-az verirsən azdırır, çox verirsən qizdırır
qiztırmağa	qizdırmağa. -ölümdən de qizdırmağa sevinisin. (sevinisin: razı olsun)
qkülə 、	.- ötər günlər külə dönür gülümüz.

qobud .-qabırqası qalın olmaq. (**gobud**, söz qulaq asmaz)

qoca .-**qoca ardına düşən**, düdükdən payın alar. (yaşlı götdə yel durmaz)

qoca .-**qoca** güclə sınınmaz.

qoca .-**qoca qarının** günü bitər, sözü bitməz.

qoca .-yaşın gizlətməyən qadın ya gənc olduğuna güvənir, **ya qoca olduğundan qorxmur**.

qoca **xoca**.-**xoca sevinər, kişi ölsə**, qarğa sevinər, heyvan ölsə. (**kişi**: adam)

qoca cəviz .-qoca cəviz qocaldıqca ışıqın verir budadıqca. (**ışıqın**: pöhrə.cücəri)

qoca heçin inanmaz gücünə, çünki onun ömrü yetmiş ucuna. (**heçin**: əslən. heçvax)

qoca öküzə **qoca öküzə**.-**qışın qoca öküzə baxmazsan**, yazın dərisin üzərsən.

qoca .-əziziyəm **dözər qoca**, hər dərdə **dözər qoca**, basanda fissa fis elər, çəkəndə çezər **qoca**.

qocadan .-**qocadan əl tutan** gəncin dayağı bərk tutar.

qocadan ərdən.-**kötü dilli qocadan**, yalın dulluq yeğ. (**yalın**: tək)

qocadan .-gəncdən ölüm uzaq olsun, **qocadan yoxsulluq**.

qocadır .-qocalıq başda deyilki bitirə ağ tüklər, hər ürək boşsa sevişdən **qocadır ol əlbət**.

qocalar .-**qocalar ocağı otsuz olmasın**, gələn günü qutsuz olmasın.

qocalar sağ başlı olursa, gənclər dinc yaşar.

qocalar .-gen ürəkli igidlər, **uca başlı qocalar**.

qocalar .-kiçiklər **qocalar**, **qocalar** qırılar .

qocaların **xocaların**.-**xocaların sözləri**, **dalı qoyub bizləri**, dedikləri düz olsa, işə bağlar özləri. (**işə bağlar**: əməl edər)

qocaların sözləri, dalı qoyub bizləri, dedikləri düz olsa, əməl edər özləri.

qocaldı .-kişi **qocaldı** evə nökrə nə gərək, **arvad qocaldı** evə külfət nə gərək.

qocaldıqca .-qoca cəviz qocaldıqca ışıqın verir budadıqca. (**ışıqın**: pöhrə.cücəri)

qocalığa .-gənclikdən qocalığa can saxla, varlıqdan yoxsulluğa mal

qocalığın .-gəncliyin dəyəri bilinsə, **qocalığın azarı azalar**.

qocalıq .-**qocalıq başda deyilki** bitirə ağ tüklər, hər ürək boşsa sevişdən qocadır ol əlbət.

qocalıq .- **qocalıq** aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmiş, kəndi əlin silər yaşı.

qocalır .-yıllar ötür, **doslar qocalır**, itir anılar.

qocalır .-kişi yaşadıqca qocalmaz, **yaşamadıqca qocalır**. (**kişi**: adam)

qocalmaz .-kişi yaşadıqca **qocalmaz**, yaşamadıqca qocalır. (**kişi**: adam)

qocalmaz .-qolçaqlar **qocalmaz**

qocalmısan .-**ömür deyir qocalmısan**, ürək deyir: -yaşa hələ!

qocalmış .-**qocalmış** qurd, bir qoyunu basa bilər.

qocamaz böyüməz.-**sevən könül qocamaz**, cocuq doğub uşaq ölür. (**qocamaz**: böyüməz)

qocanın sayqısın tutan, ucalar.

qocasın	.-qarqa qarısın (qocasın) kim bilər, kişi alısın kim tapar. (alısın : kələyin)
qocasının	.- qadın qocasının çarığı , anasının sarığıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarığ gibi terk edilebilir bir durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.
qocaya	.- qocaya eşşək gərək , cavana arvad.
qocuq	oğnuq.. cüzi. naçiz. naqabil..
qocur.	qocalar.-kiçikdisə böyür, oğlandısı ulur, iqitdisə qocur . (kiçikdi böyüyər, oğlandı ulular, igiddə qocalar).
qoç qozası	xoç qozası . gildik. həmərsin. it burnu. (xoç qozası).
qoça	. köşg < küşg. kiyusk. külbə.qutqa.pusqa. putqa. dar, sıx, kiçik yer.
qoça	.- qoça , buynuz yük değıl!.
qoçaq	.- sən qoçaq ol , qaranqu gecələr çokdur. (qaranqu : qaranlıq).
qohum	doğan.. fəmil
qohumdan	doğandan.. fəmindən. .-yaxşı qonşu uzaq doğandan yeğdi.
qoxmayan	deyəndən, qorxun olsun yeyəndən.
qoxulanmış	.-sen gedən çöl bayırı, gül bürünər qonçalanar, soluğundan qoxulanmış çiçeyin etri tütər
qoq	qox . qorx.-tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox (qorx) geç. (tüt : iti). (qox : qorx). -yanlışı qoğ , doğrunu al.
qoqan	.- ilan qoğan ilan tutandan çox olur

qoqan	.-sənin üçün başqasın qoğan , gəlsə günü başqasıçün qoğar səni .
qoqar	.- bal qoxar ağuyşa sevilşə biri.
qoqar.	qoxar .-geyik qındığı, yıbar qoxar . (qındığı : göbəyi).(yıbar : ətir) (ceyran göbəyi ətir qoxar).
qoqla	qoxla . iylə.-mən yeyim, sən qoxla .
qoqma	.- qaçanı qoğma , duranı əzmə.
qoqruldu	.-qarqıdalı qoğruldu , saçal göyə sovruldu. (saçağ : qarqıdalı saçağı).
qoqşadi	. qoxşadi . iyləndi.-həm əzizim deyib anı oxşadı, o gəldi cümlə dinlər qoxşadi . (oxşadı : ağladı).
qoqumaq	qoxumaq . burmaq. qoxu yaymaq.
qoqumuş	.- qoxumuş ətə duz neylər , qırmızı üzə söz neylər. (qırmızı üzə : utanmaza)
qoqunmağa	qoğunmağa .-işin düzsə özün düz, qaçınmağa, qoğunmağa gərək yox
qoqur	.- ölüm qoxur yaşanı.
qoqur	qoğur .-əli ilə yoğur oğur, gözüylə dana qoğur . (yoğur : xəmir)
qoqusu	.- qoxusu gəldi , umusu gəldi. (umusu : meyli)
qoqusu	.-hər çiçeyin öz qoxusu
qoquşdular	qoxuşdular .-görüşüb öpüşüb qoxuşdular . (deyim)
qol	.- qol çırmayıb sümük sındırmaq. (bacarığına candan oynamaq). (deyim)
qol	.-qulaq duysa, qol çalışsa, baş işləsə, diş dişlər.
	.-özgə yurdu gül suvat (suar), öz yurdumda kol tikən .

-kol tikan.. - özgə yurdun gülləri, öz yurdunda **kol tikan**.

.-arzu yolun basıb kol.

-kol kosa.-əlin **kol kosa** atmaq. (min dərədən su gətirmək). (nərsəni inandırmağa çalışmaq).

qol sinsa yeng içində, baş sinsa börk içində.

qola **.-**çoxlar alındı **yol üsdə qola**, gələnmədilər salındı yola.

qola sapa.. dəsəyə.-iş bərkə yetməmişdən, güc **sapa düşməmişdən**.

qolada **.-**boğulan əlin **kolada atar, kosada**

qolan **kolan.-quş uçmaz kolan yeriməz**, göz görünməyən uca dağlar.

qolasa qolasa. işləsə. -kişi qolasa, tərı bolasar. (**qolasa**: işləsə). (**bolasar**: bolladar. bərəkət verər)

qolay **.-qolay keçər iş düşər**, yazda keçər qış düşər.

qolay rahat.**-incədən yoğuna girmək qolay**, yoğundan incəyə girmək çətin.

qolay. **.-**yaxcının tapması güc, **saxlaması qolay**.

qolayın dincliklə. **-qolayın** gizləndim. (deyim)

qolbağ bilərzik.

qolbağı biləklik.

qolçaqlar **.-qolçaqlar** qocalmaz

qolçu qulluqçu.-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz, qapında qolçu, qulluqdan sakın.

qollar **.-yanar qalmış ağac kollar**, susuz çöllər göyü gözlər, su çatdırsın bulut göydən

qolsuz .- qolu əlsiz qaldı, əli qolsuz qaldı.

qolsuzköynək **qolsuz köynək**. tişert

qoltaq .(**qoltağ**. **qolsağ**). bordağ. burtal. qol, boru kimi.

qoltuqunda **qoltuğunda**.-börkü **qoltuğunda** düşünmək. (bir soru üzrə uzun uzadısiya düşünmək).

qolu .- qolu əlsiz qaldı, əli qolsuz qaldı.

qolu .-qara badımcən kolu kimi yol üsdə bitmə.

qolun . -**əl olsun qolun ollam**, ayağ olsun, qıçın ollam, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam, silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (**silik**: dəsmal)

qolun .-**əl olsun qolun ollam**, ayağ olsun, qıçın ollam, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, cibin ollam.

qolunda. -gül yaxşıdır, **öz kolunda**.

qoluza .-əlizə **qoluza** bolluq. (**alqış**)

qon mənzil.-**qon ivməklə alınmaz**, aramaqla gözəl bulunmaz.

qonacaq .-kətli qonaq qaytarmaz, **deyərkə, qonacaq yerim yoxdu**.

qonağ ilə qonağçı, eşşək ilə eşşəkçi dil tapar.

qonağa (**gələn qonağa söylənən qarşılama sözü**).-gəlin çörəyimdən kəsin, suyumdan için.

qonağa .-qonağa üz versən, siki taxcada gəzər.

qonağa qoyaram hörmətim olar, özüm yeyərəm quvvətim olar.

qonağa ümüd olan, öz evində qonaq qədərdir.

qonağa .-ne yedin dolma, **qonağa, qonağ olma.**

qonağı .-qonağı atar, başıvı qutar. (**atarmaq:** yola salmaq) .

qonaqlarız bol olsun, istiyənləriz çox olsun.

qonaxdır .-təndə can beş gün qonaxdır çox günah arturma gəl.

qonaq .-kətli qonaq qaytarmaz, deyərki, qonacaq yerim yoxdu.

qonaq .-ne yedin dolma, **qonağa, qonağ olma.**

qonaq -qonağ gəldi, kütəl qaç. xan kütəlləri ilə birgə.(**kütəl:** yerli)

qonaq -qonaq qərəli: qonağı çox olan

qonaq başı, seyrəyi yey.(salxımın seyrəyi iyidir).

qonaq çarşavı kimi, hər gələnin altına döşənmə.

qonaq oldun, əşgi (insaflı) ol, eşşək yox.

qonaq saqlama **qonaq saxlama.**-qurdu **qonaq saxlama.**

qonaq yedi qazı, öpdü gülnazı, keçdi arazı, genə narazı.

qonaq .-bugün **qonaq**, yarın yolaq. {bugün qonaq, yarın getmə (yolda)}.

qonaq .-qonaq, üzümün yeyər bağın sormaz. (**artıq danışmaz**).

qonaq , alğın..-**alğın köçər durmaz**, yaxıcı (yaman) keçər qalmaz.

qonaq	uma.- gəlsə uma düşürqıl , dınsın onun aruqluğ. (aruqluğ : yorqunluq). (qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gıdərsın).
qonaqdır	.-qonar köçər qonaqdır, sevgi adlı eşqımız, inanmaki dönüb gələr keçmişiz .
qonaqı	.- qonağı xoruz olsa, ambarında dən qalmaz
qonaqı	.-yedit qonağı , yıxsın ocağı.
qonaqladıq	.-aşın aşadıq, suyun içədik, yurdun qonaqladıq .(alqışlar)
qonar	.- qonar köçər qonaqdır, sevgi adlı eşqımız , inanmaki dönüb gələr keçmişiz.
qonar.	atılıb qonar. tovsar . qaçar..-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbul güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (yaşıl ösər : göy gögərər). (alğa : alala. lala). (busar: pusar . bozarar. rəng dəğişər).
qonar.	.-yaxşılıq açan qapıya, sevgi qonar .
qoncaq (mənzili) uzaq, eşşək çolaq.	
qonça	.-sandın göydən yağın şirin noğuldu, yazıq qonça oyan, yağın doluydu , açılmadan soldun səndə mənim tək.
qonçalana	.- sen gedən çöl bayırı, gül bürünər qonçalana , soluğundan qoxulanmış çiçeyin etri tütər
qonçamız var güllər içində.	
qonçaydım	.- öncə tikanlı qonçaydım , indisə ipəkli gül!.
qonduq yurdun dəğəri, köçtük yurtda bəllənir (bilinir) .	
qonqura	- qonqura qonqura : çınlaya çınlaya. zəhliyə zəhliyə. zəh çala çala
qonqurmaq	çınlamaq.. zəhləmək. zəh çalmaq.

- qonmuş** .-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınağlı, təcrübəli olana deyilir)
- qonşu** .-ölüm gəlirsə bizə, **qonşu qapısını çalsın**. (qonşunun ölümün istəmək. ölüm özgələridir).
- qonşu** .-sən olduğun yeri dəyiş, **qonşu baxıb öyrəşər**..
- qonşu** .-yaman arvad, **yaman qonşu** yaman at, birin boşa, birin boşla, birin sat.
- qonşu** . .-yaxşı qonşu uzaq doğandan yeğdi. (**doğandan**: qohumdan. famildən)
- qonşu atır, qonşu tutur.
- qonşu qonşunu qaşımaz.
- qonşu**.-**yaman qonşu**, yaman arvad, yaman at, birindən köç, birin boşa, birin sat
- qonşuda** .-şafdalıyam kalam mən, dilim yoxdu lalam mən, qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən.
- qonşudan** .-pis qonşudan köç qutar
- qonşudan qonşuya heç nə ulaşmazsada (çatmasada) duvar ulaşır.
- qonşudan** .-qonşudan aş dadlı aş.
- qonşum** .-**qonşum ac deyil**, məndə tox deyiləm, ac it, tox itin, götün yalar demişlər.
- qonşusuna** .-qurd kimə qıymış, olaki **qonşusuna**.
- qonşuva** .-**qonşuva** baş çəkməyi unutma.
- qonşuva** .-uğur dilə qonşuva, uğur gəlsin başuva. (**uğur**: xeyir)
- qonşuvu** .-köçmədən öncə **qonşuvu öyrən**. (öyrən: tanı)

qonşuya	.-qonşuya borclu ol, borc vermə.
qonşuya	.- qonşuya ərişdə kəsər , özünə umac oğanmaz.
qonşuya	.-puldən qonşuya pay verilməz
qontarma	qondarma . qabal.-qabal beşlik kimi pozmaq. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, tərsləmək)..
qontu	.-qanat бүкүп budağa qondu .
qontu	qondu .-görənkimi, quşu qondu . (baxlı, şansılı olan)
qontuğa	yurduna .- qurralanma bu qonduğa yurduna , durma sağru devir devir içilər, köçək qalmaz əğlənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən.
qontuqda	.- kişi qundağa qonduqda girən xuy , salacada çıxar məşhurdu bu. (salacada : ölü yuma daşında).
qontuqda	qundağa .- kişi qundağa qonduqda girən xuy , salacada çıxar adlımdı bu. (salacada : üstündə ölü yuvulan daş üsdə uzadılanda). (adlımdı : məşhurdu).
qonuş	. danış. -xoca deyər. – yalan danış dos qazan!!??
qonuşanı	.- qonuşanı qonuşduran dinləyicidir .
qonuşduran	.- qonuşanı qonuşduran dinləyicidir .
qonuşma	.- qonuşma yazmadan qolay, görmə duymadan.
qonuşma	.-yanılıb susma, qalxıb qonuşma !.
qopçunun	gopçunun şişirdənin.-gopçunun, xoruzuda banlar.
qoplamalar	goplamalar . -eyvay abacı, pişik dama yorqan apardı,göz göz elədi, hamısını birdən apardı.

qopmaq .-yüklənib kürək, sindirib ürək, **qopmaq bilmir dil sevgisi**. (sindirib: hopup)

qopşu şöbə

qoptu **qopdu**. azdı .çaşdı..

qopun öl. -nə biçimdə oldun o biçikdə qopun

qopunmuş. .-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınaqlı, təcrübəli olana deyilir)

qopuz .-kimisi **qopuz**, kimisi ney, biridə çalır qoval.

qopuzların güpültüsü (küpültüsü, küpürtüsü, gümbürtüsü: gümültüsü, patırtısı), oxların qıcılıtsı (**qıjılıtsı**, fişılıtsı), qılıcların çaqqılıtsı.

qor - **kor koruna**: bilgisizliklə
 .- sevgi işığı, **kor gözdən** könə dalar
 .-günəş **kor gözü** ısıtmaz
 -**kor çüçə**: çıxmaz. bünbəst.
 - **kor döğüş**: sonsuz. nəticəsiz
 .-qutluq, **kor quş**, tutanıdır.
 .- səslədiyim kar çıxır, **göstərdiyim kor**.

qor .-doymadıq istisindən, **kor olduq tütüsündən**.

qor .-gəlin ağa bürünər ər evinədək, gəlin ağa bürünər gor evinədək.

qor .-**kor eşşəyə saman vermək hasatdı**, yol dayağı içib yemək, daha atdı.
 .-**kor ovçu**. (**ovçu**: nişançı) (şansı).
 .-**kor yol**.(çıxmaz. davamsız cızqı).
 .-kor qazi .(əsirgəməyən. rəhmsiz).

qor .-**kor kora** cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (qazan qazana götün qaradır deyir!)

qor .-**kor öküz** kəndi gedər kasaba

qor .-**kor** yoldansa, **kor** olmaq yeğ.

qor .-o dərək vermədiki, kor gözünə dərman ola . (**o dərək**: o qədər. eybələ)

qor **kor.-kor** boğaz .(gərəkli olan, qaçınılmaz nərsə).

qor **kor.-kor dəğənəği** bəllər kimi.(lap əsgidən, heç dəğişmədən).

qor edsən **kor edsən**. şərdən söz edsən. -qırıqların könü gülər, **kor edsən**

qor görənin **xor görənin.-damlayı xor görənin**, yurdu yanıb çöl olar.

qor .-kişi qursuz qalmaqdansa, **kor qalası**. (**qursuz**: yoldaşsız) .

qor .-**kor atı minib**, xanlıq savındadır. (**savındadır**: iddiası var).

qor -**xor görür**: alçadar.-qaramsərin çatsa gücü hər nə olsun xor görür. (**xor görür**: alçadar). (**qaramsərin**: pesimisdin)

qor od.-ağacdən qor kəm olmaz . (**qor**: od)

qor. **kor.** soğur. -ala qarqadan qaz çıxmaz, **soğur gözdən** yaş çıxmaz.

qora .-**gözü görən** kora dəğməz.

qora .-**istəyin gora qalsın!**. (arzın gözündə qalsın).(qarqış)

qora .-kardan qutulub **kora tuşladıq**. (qutulacağı olmamaq).

qora .-**kor kora** cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (qazan qazana götün qaradır deyir!)

qora	-beşikdən gora: ilkin sonkun.yaşam yolu.
qoradan	.-dözə bilsən turş qoradan dadlı doşab törənər.
qoracaq.	korağ. kalbeyin. qanmaz.- uşaq vardı evlərinə çırağdı, uşaqda var böyüdükdə korağdı
qoraldar	koralдар. -inanc beyni kehəldər, işi gecəldər, başı gicəldər, huşu koralдар.
qoran buğu	.-tülkü quyruq buğları. (goran buğu). (şislər dilindən)
qorçağın	közlərin. -könül vermem derde men, ne var derdin içinde, söndürmüşəm, odu men, kül qorçağın (közlərin) içinde, bir yanı dağ, bir yanı bağ, bir bağbanam, bağlı bağlar içinde, ölüm adlı bir qonağ, köçüş qonuş peşesi, o düşübdür ardıma, men düşmerem dalica. (qorçağın: közlərin)
qordu	kordu. -biz şahi istəmirux zordu məyə, hammi hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırıları).
qorxma	.-özün görürsə biri, çox uca göydə, düşəndə yerə gurha gur başlar, ayağın bas yerə qorxma , daşdı topraqdı bu, hayanda olsan, son yerin yatağın burda.
qorxmuya	..-qoyun yoxduki qurtdan qorxmuya.
qorxu aldı canımı.	.-sevdiyin quşu qəfəsə, sevdiyin balığı tavıya, sevdiyin gülü yerə sərdin. dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı.
qorxu nə üçündür, ölümlü əvrəndə (dünyada) .	
qorxum	.- nə qorxum dalqalardan var , nə qarqış yağdıran qışdan, geniş dərya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.
qorxusundan ağılını yavalır.	
qorq.	qorx. -kişinin söyləməzindən, suyun şarlamazından qorx. (kişinin: insanın)
qorqa	.-yaşam qorxa qorxa yaşanmaz.

qorqaq	qorxaq. quşürəkli. ürəksiz.
qorqan	.-sərçədən qorxan darı əkməz, ilandan ürkən çölə çıxmaz.
qorqan	qorxan. tülek.
qorqar	qorxar. -qoyun qurtdan qorxar
qorqarlar	qorxarlar. -yalqunun solumazından qorxarlar. (yalqunun: insanın). (solumazından: nəfəs çəkmiyəninəndən)
qorqma	.-qorxub dedim xuxudu, anam dedi -qorxma bala yuxudu.
qorqma.	-keçənə üzülmə , gələndən qorxma. (keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyənə yazıq demişlər). (üzülmə: yaxınma. təəsüf eləmə) .(yazıq: heyif)
qorqman	.-təpiden yılman, tufandan qorxman .(təpiden: fırtınadan).
qorqmayanlar	-qorxmayanlar sakılmaz: qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur .
qorqmaz	.-quş qonduğu dalın qırılmasından qorxmaz, güvəndiyi dal deyil güvən alar qanatdan.
qorqmaz	qorxmaz. yılmaz. sözündə duran.
qorqmaz.	.-lüt, sudan qorxmaz. (lüt: çılpaq)
qorqmur.	.-yaşın gizlətməyən qadın ya gənc olduğuna güvənir, ya qoca olduğundan qorxmur.
qorqu	.- qorxu bir vardan (itirməkdən), birdə yoxdan (tutulmaqdan) törür, hançına qapılsan ölümcül edir.
qorqub	.- qorxub dedim xuxudu, anam dedi -qorxma bala yuxudu.
qorqudan	.-qorxuya tutulub qorxudan qaçmaq.
qorqudusan	qorxudusan. kölgəlisən. -kimin yanında məni kölgəlisən. (naxcuvan) .

qorqulardan	.-işin sözdən, qurquların qorxulardan zor olsun.
qorqulu	qorxulu .- gözünə qorxulu düşlər görünür , düş içində öğünürdə döyünür.
qorqusu	qorxusu .- qorxusu var qışından , işləməzsə yazından.
qorqusuz	.- nədən qorxusuz , sikəllər gəlin olarıq, sökəllər şəhid olarıq. (sökəllər : öldürəllər)
qorquya	.- qorxuya tutulub qorxudan qaçmaq.
qorquça	korküçə .dalsı olmayan. çıxmaz.
qorlandın	korlandın . yavıqdın.- əlindəkin bəğənmədin yavıqdın
qorlar	.- korlar bəyi təpə göz.
qorlayan	korlayan . kor edən .-od yandırıb yelləyən, tüstü salıb korlayan .
qorluğa	.- kürədən çıxdıq, korluğa düşdüq .
qorluq	korluq .-qaranlıqda yürümək korluq , kəndini yaxmaq , dəlilik .
qorluqda	.-istəməzdən sevənlər, korluqda itənlər .
qorlüğünə.	. körlüğünə . korlüğünə -gər inanırsan onun birliyinə, yaxşılıq ed yaknunun körlüğünə .(yaknunun: iblisin).
qorman	sadaq. ox qabı. oxluq.
qormuş	kormuş .-evində yalan, eşikdə palan, kormuş satan , görmüş alan.
qoru	əsrə. saxla.- əsrə onu yeldən küləkdən, yağış borandan
qoruqlar	.qaraqçılar.. gözədcilər-qaraqçılar karvan görsə qırvanar. (qırvanar : sevinər)

qorumaq	əsrəmək..
qorumaq	sağlanuurmaq.. sağlatmaq
qorumu	.-heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz qorumu qazdırıb .(el ağzı)
qorun	.-ısq bahalandı korun nəyinə .
qorun	.-kəfən almamış, gorun qazdırma .
qorun	.- korun istəyi bir göz , iki olsa nə söz. (korun bir diləyi , iki göz).
qorun	.-yazı yolda yazılır, oturursan gorun qazılır
qorun	gorun . sinin.- beşik yapmış, sinin qazmış .
qoruna	- kor koruna : bilgisizliklə
qorunda	.-atmışın atmış, yetmişə çatmış, səksən önündə, doxsan gorunda .
qorunda.	gorunda .-qırxında, çalqı ögrənən, gorunda çalar . genclikdə, qız seçənməyən, dulunu alar!
qorunmalıyq	.-türkə dəğər qorunmalıyq . (dəğər : çıxar. şayistə. layiq).
qorunu	.-yaşından, başından yekə danışan öz gorunu özü qazar .
qorusun.	bağlasın. əsirgəməsin. sizdən ayırmasın..-tanrı atazı yarqasın, anazı bağlasın . (yarqasın : bağışlasın. rəhmət eləsin).
qorut həram.-evə gərək olan, məçidə qorut .	
	-ev gərəyi, məçidə qorut.
qoruya \	.-elin başın darcağızdan qoruya, darağacın qırıb oda tullaya. (darcağızdan : (< dar + cağızdan) dar

təşgilatından. dar ağacından).

qoruyan .-hörüyü hörüksüzdən **qoruyan**, damcını sudan, bulağı çaydan **qoruyan** tanrıya güvən. (**hörüyü**: duvarı)

qoruz .- qonağı **xoruz olsa**, ambarında dən qalmaz

qoruz **xoruz.-xoruz** quyruğu andlar pozar

qoruzuda .-gopçunun, xoruzuda banlar. (**gopçunun**: şişirdənin)

qorvalmasın kövrəlməsin..qovralmasın. alovlanmasız. qor tumasın

qorvalmasın qovralmasın qor tumasın.. kövrəlməsin. alovlanmasız.

qorzun **xorzun.**-danın atsın, xorzun bansın.

qosada .-boğulan əlin **kolada atar, kosada**

qosuya .-hərədən bir tük **kosuya bir səqqəl olar.**

qoş **xoş. -gələni xoş tut** quru üzün döndərməgil.

qoş **xoş.**-xoş keçən gün tez keçər

qoş günlər **xoş günlər.** yarınlar. ışıqlıqlar..**yarınlar** səni gözləyir. (alqış)

qoş ömür .-nə gözləsə önündə, onu görsə günündə, **qutlu yaşam xoş ömür**, onun olar həmişə.

qoş cüt.-demirsən bir təkdə var, **ay qoş yatan** bəxdəvər?!.

qoşa badam sığmayan ağızlım.

qoşadır .-damdan dama damımız, **qoşadır eyvanımız**, ərim gedib səfərə, oruc tutub amcığımız.

qoşar şair.

qoşatəkər yelqovan. yelatı. düçərxə.

qoşbaxlıq **xoşbaxlıq**. umadlıq. umaylıq.

qoşbəx **xoşbəx**.günşən..mutlu.

qoşluğa **xoşluğa** .-**xoşluğa düşən qudurqan olur**, xəsdəliyə düşən küsəgən.

qoşluğu **xoşluğu**.-xəsdə olub **xoşluğu güdməkdənsə**, xoş olub xəsdələnmək yeğ.

qoşluğu **xoşluğu**.-qadının **xoşluğu**, kişinin **əlində**, kişinin **xoşluğu**, qadının dilində.

qoşluq .-**xoşluq** suyun səpsin qayğı tozuna. (alqış)

qoşluq **xoşluq**.-**gələnə xoşluq**, gedənə uğur dilə..

qoşluqda .-sağlıqda **xoşluqda** yaşab yürəsiz.

qoşmaçı .-qoşmaçı. yalançı.

qoşmaq .-incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya **incələyib qoşmaq**). (**ələyib**: əgirib, açıb)

qoşmudur **xoşmudur**.-yapıq yuvanı yıxmaq, **xoşmudur gözünlə görmək**

qoşsan .-**pişiyi arabiya qoşsan**, durub kürsüyə çəkər.

qoştur **xoşdur**.-ay müsəlmanlar bilinki yar ilə **xoşdur çoğan**, mənki yardan ayrı düşdüm bu çoğanı neylərəm.
(**çoğan** > cahan. cihan). (**nəsimi**)

qoşul .- sevgilər üçün, **güc qoşul önəm daşımaz**. (**qoşul**: şərayit). (**güc**: çətinlik)

qoşul .-köşən köçə **qoşul**, yatsan duvağa (evə) . (**köçə**: kərvana)

qoşulsuz	şərtsiz.-qoşulsuz, quralsız sevgi. (quralsız : qaydasız).
qoşulu	quruluca.. yapyapın. həyyəi hazır. -evi quruluca satına qoydular.
qoşun	çəri.-kişi çapdırdılar, çəri tizətdilər , tez gəlsin dedilər. (kişi : adam). (çəri tizətdilər : qoşun düzətdilər)
qoşun	çərik.-ərdəm yasın quraşın, çərik qurub gürəşin. (yasın :yayın)
qoşun-qoşun	çəkmək: sulamaq
qoşunu	ordunu..-ordunu yalan saxlar.
qoşunuz	şeyriniz.
qoşyümn	xoşyümn . yaşmut&.
qot	xot . pencək.
qotşalvar	xotşalvar . yapıncı .
qotuq	qoduğ .-osdurub ayılmadı yazdı tat, qoduğ gəlib eşək gedmiş atasıca . (birbelə keçdi, böyləsinə deşdi, bilmədi nəyin nəsidir. atasına tay, qoduq doğulub, eşşək öləcək)
qotuq	qoduğ .- qoduğ sikən , yelinə dözər. (yelinə osturağına)
qotuq	qoduq . supa.- görmədim mən bir supa , pilovu qoyub, girişə supa.
qotuqda	.-üç yaşlı qoduqda olan civikliklə yaşayan beyin gəlişməz.
qotuqtur	.-ilkəm erkək oğlandı , ortam gülürüz qızımdır, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur. (sonbeşik : gəncə. qınca).
qov	.-yalançını qov tumanı düşüncən.
qov	odu alışdırmaq üçün yağlı cır cında.-osdurağı qov yandırır . (odlu danışan hakda)

qoval.	.-kimisi qopuz, kimisi ney, biridə çalır qoval.
qovalamağa	.-qaçmağdan qovalamağa çağ qalmaz
qovanda	.-qaçanda tanrını çağırır qovanda.
qovarsa	.-qaçarsa, artdan yel yetirməz, qovarsa , öndə geyik qurtulmaz.
qovasan.	.-üzərliksən havasan, hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, qay qadamı qovasan. (qay qadamı : qada bəlanı)
qovasan.	.-üzərliksən havasan, hər bir dərdə davasan, sən burada olasan, qada balanı qovasan.
qovl vermək	söz vermek.
qovlasan	kovlasan. qurtdasan. -iş kovlasan, iş çıxar. (kovlasan : qurtdasan)
qovmaq	.-qaçmaq məndən, qovmaq səndən.
qovmaqda	.-kimi tutmaqda qulluq, kimi qovmaqda. (qulluq : xidmət).
qovr elər	- qovr elər : alovlanar.-qovr elər yaram. (alovlanar yaram)
qovralmasın	qorvalmasın qor tumasın.. kövrəlməsin. alovlanmasız.
qovşağı	- iki dodağın qovşağı : mırsıq
qovtuşu	.-nə dadı var nə duzu, ətsiz verdi govduşu.
qovuqun	qovuğun. cildin.- yılan qovuğun yenilər , qılığın saxlar. (qılığın : xəsiyətin).
qovuqun	qovuğun. qabığın. cildin.-yılan qovuğun yenilər, qılığın saxlar.
qovulmaz	.- gələn qovulmaz , doğulan boğulmaz.

qovulsa .-**qovulsa yetişməz**, boyun burmaz, uslayu desən əldə durmaz, qalxsə vurub yıxar, nə soğuc sayar, nə soğuc vurur. (**uslayu** : məqul. ağıllı). (**bilməcə**). (**soğuc. boran**).

qovurgovur. quvur. boru.-qıvrışıq quvur, **tüstüsü düz**, buruşuq yuva, doğruşuq ilan.

qovuşanda .-sevgilər verir işıq yaşama, sevgisiz yaşamın nə anlamı var, **qovuşanda biz, yağış yağırdı**, indi yalnızlıq gözlər ağlayır, sönmüşsə işıq soğumuş qucaq, sevgisiz yaşamın nə anlamı var

qovuşub .-**qarnım kürəyimə qovuşub**, mənimki məndən sovuşub.

qoy buraq
-**yerinə qoy** almaşdır.-gedənləri **almaşdır**.

qoy .-**qoy desinlər** bu yazığın çustu var, kim nə bilir üstü vardır altı yox. (**çustu**: ayaqqabı çeşiti)

qoyan .-üzünə baxan irgənir, **içinə qoyan dincəlidir**

qoymamaq icazə verməmək.-utuna qısılmaq. (vicdanı qoymamaq, **icazə verməmək**)

qoymaruğ yatsın bu nehzət, nehzəti islamidür, bu cəmaət hamması öz dininin qurbanidür. (devrim bağırıqları)

qoymuş .-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınaqlı, təcrübəli olana deyilir)

qoynuna .-məndə istirəm bir mıncıq kimi, dolaşım asılam **qoynuna sənin**.

qoynuva .-**al qoynuva** bir quş kimi uyum mən

qoysan .-qoysan açılar, çəksən daralar.?

qoysana qoyu versənizsə. mensub edərsiniz

qoyu yoğun. qəliz.

.- **qoyu versənizsə**: qoysana.. mensub edərsiniz

qoyub	buraxıb.- qapını qoyub , damdan düşür.
qoyun	.. qoyun yoxduki qurtdan qorxmuya.
qoyun	.-ağ dağara koyun yayılır. .(tapmaca) . (yazı)
qoyun	.. bir qoyun keçsə dərəni , qalan qırar bəndi bərəni.
qoyun	.. qoyun güdən , qurdu görər.
qoyun	.. qoyun qurtdan qorxar
qoyun	.. qoyun quzu ayağın basmaz.
qoyun	.. quduş qoyun süt verməz, quduş atın yük almaz. (quduş : quduruş, qızma, cütləşmə devri.) .. .(tapmaca) ..-asdı (altı) bulağ içməli, üsdü gür ot biçməli (qoyun) .
qoyun	.. qurdla qoyun bir bulaqdan içər.
qoyun	.. sürü qoyun sizdədi , satdıq yağ bizdə.?
qoyun	.-yavuzuydu, bir qoyun kimi yavaş etdim. (yavuzuydu : sərkeşiydi). (yavaş etdim : ram etdim)
qoyun	xuyun.-qundağa girdin, qoyun aldın.
qoyuna	.-qurda acıyan, qoyuna qıyın (qıyın: cəfa) . (qurda rəhm etmə, qoyuna cəfa)
qoyundan	.-itdən küçük, qoyundan quzu bəklənər .
qoyunizm	komunizm.
qoyunu	.. qocalmış qurd, bir qoyunu basa bilər. .. qurd qoyunu parçamış, qurd qoyunu yığmamış.

qoz .-başımı yarıb, **ətəyimə qoz tökür**

qoz .-**qoz qırmaq**.(varın, çıxarın göstərmək. - görək nə **qoz qırır**).

qoz .-**qoz qozalaq** çıxartmaq. (qoz üstə qoz qoymaq).

qoz .-**qoz ola badam ola**, özü də bir adam ola .

qozabad **qozovada**. bəllənməz yer, çağ. nakoca abad. -mif öykülü oykular yalnız qozovada oluşur

qozabada qozovada.. bəllənməz yer

qozalaq .-**qoz qozalaq çıxartmaq**. (qoz üstə qoz qoymaq).

qozardən (fars) .keçirmək. qoymaq. tutmaq. (-namaz qozar: namazın keçirən, qılan).

qozovada .qozabada. bəllənməz yer

qozovada qozabad. bəllənməz yer, çağ. nakoca abad. -mif öykülü oykular yalnız qozovada oluşur

qozuma .-**iki qozuma** bir mozuma. (daşsağımıcamacan).

qozuz.-**qozuz şayqın**, gözüz aydın olsun. (**şayqın**: kefi saz).

qöbəyi **göbəyi**.qındığı. -geyik qındığı, yıbar qoxar. (**yıbar**: ətir).(ceyran göbəyi ətir qoxar).

qöbəyin .-**göbəyin özü** kəsmək. (işlərin, çətinliklərin qaldıra bilən).

qöç .-pis qonşudan **köç qutar**

qöç .-yaman qonşu, yaman arvad, yaman at, **birindən köç**, birin boşa, birin sat

qöçə **köçə**. kərvana.-köşsən **köçə qoşul**, yatsan duvağa (evə) .

qöçəq	köçək .- qurralanma bu qonduğa yurduna, durma sağru devir devir içilər, köçək qalmaz ağlənəmzsən köçərsən , səndə barıb bir devirdə içərsən.
qöçən	.-ötük ötür, köçən köçür , nə yatmısan , oyan qıl. (ötük : zaman)
qöçəni	.- köçəni ötürür : öləni bıraxır.-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür .
qöçənlərə	köçənlərə . uçanlara. ölənlərə.-uçanlara dalmasın könül.
qöçənləri.	köçənləri .isləyin istəmə keçənləri köçənləri . (isləyin istəmə :. anmaq istəmə. xatırlamaq istəmə). (istəmə)
qöçər	.- qonar köçər qonaqdır, sevgi adlı eşqimiz , inanmaki dönüb gələr keçmişiz.
qöçər	köçər .-aldan girsə güc, köçər daldan düz . (aldan : qabaqdan)
qöçər	köçər .- alğın köçər durmaz , yaxcı (yaman) keçər qalmaz. (alğın : qonaq)
qöçər	.-kinli yerdən sevinc köçər
qöçər	.- qışda köçər yaz gəli , dar gözlüyə, dünya versən az gəli.
qöçər	.- oba köçər yud qalar. (yud: yurd)
qöçərsən	.- qurralanma bu qonduğa yurduna, durma sağru devir devir içilər, köçək qalmaz ağlənəmzsən köçərsən , səndə barıb bir devirdə içərsən.
qöçmədən	.- köçmədən öncə qonşuvu öğrən. (öğrən: tanı)
qöçtü	.-heç keçmədi bu dağlardan, heç içmədi bulaqlardan, küsük qaldı yatanlardan, köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar .
qöçünmüş	.-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınağlı, təcrübəli olana deyilir)
qöçür	.-kimi qaçır kimi köçür.

qöçürtmək	köçürtmək. - gəlin qaldırmaq, köçürtmək: gəlin qalının sağlamaq təmin etmək, hazırlamaq.(qalının: cehizin)
qöhnəliyi.	köhnəliyi. bayatlığı. əsgiliyi.-bayatı dili, dilin bayatlığı.
qöhnəsi	.-dosdun köhnəsi, xanımın təzəsi.
qök	. gök. -yer çökmədən, gök sökmədən, sev demədən sevdim səni, yurtdan uzaq, kiçik köşə, sıxdım içim, sığdım səni. (sığdım: içimə yerləşdirdim)
qöq	.-ölkədəki kök sala yalan, qırqın düşər yox orda qalan.
qök	-kök salmaz: gögərməz..-məndə öcüş səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz: yüklənməz)
qöq	kök.-kefi kök, qarnı tox, tanrıyla işi yox.
qöqə	kökə.- nə yaptım nə yoğurdum , yasınıq kökə tapdım.
qöqən	kökən. orijin
qöqərməz	gögərməz. kök salmaz.-məndə öcüş səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz: yüklənməz)
qöqərməz.	.-tuxumsuz topraq gögərməz.
qöqilə	kökilə.-ot kökilə bitər.
qöqləmə	gökləmə. yaza. -qış keçirib çıxdıq yenə gökləmə
qöqlənib	köklənib. kök salıb.-yamanlıq köklənib yurtda.(yurtda: ölkədə)
qöqsüdə	köksüdə. sinədə -imansız ürək sinədə yükdür. (sinədə : köksüdə).

qöqsüm . .-kirpigindən ox saçır **köksüm deşər.**

qöqsüz **köksüz..**-öz kökündən ayrılan **köksüz qalır.**

qöqtə .-kişi iki kökdə durur, doğma dil, doğma topraq.

qöqü .-sevgi yolu **könüldən,** kökü gəlir canevdən.

-kökü soyuq: zətı qırıq. **-bu ənə kökü soyuq (ənə:** elə. iştə).

qöqü .-sevişlə söyüşün kökü birgə. (**sevişlə söyüş :** məhəbbətlə nifrət)

qöqül . köklü. soylu. əsil.

qöqün .-sevməkdə gözüm qalmayıb artıq sevirəm mən, **düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında**
əkərəm mən. (can yuvasında: can evində)

qöqün kökün.-tapnağın kökün qoyan bənnadı, saxlayan molla. (**məçidin:** tapnağın)

qöqündən ..-öz kökündən ayrılan köksüz qalır.

qöqündən .-naxır kökündən yoxdu, ala danasın gəzir.

qöqüş gögüş.sinə qəfəsi.

qöl göl.-kişi seldir, **arvad göl.**

qölə .- uyuq ellər kölə doğar başqa yok. (**uyuq:** yatmış)
.-kölə olduğun bilib inansa biri, özgədən güdər qutulmağını.

qölə gölə.-su gölə axar, göldən su.

qölə .-göydən düşüb, gölə enmiş. (lap yerinə düşmüş nərsə).

qöləlik	.-türk yazına qulluq ed, yox köləlik dilə .
qöləm	göləm.-göləm deyə köpürürsən , içində bir balıq yox.
qölən	.-kölgən olmuş kölən sənin . (kölgən kimi kölə etdin).
qöliq	kölik . buynuzsuz heyvan
qölqə	.-soluq kimi içinde, kölge kimi dalında , canan kimi canındada varam mən.
qölqə	.-sevgilər kölgə kimi girər gedər , dan atıb gün çıxıb batar gedər, suya söykanən suyla gedər.
qölqə	kölgə.-kölgə işığa bağlıq, ölürsə işıq, ölürdə varlıq. (bağlıq : bağlı).
qölqədə	.-gümüş gündə, altın kölgədə qalmış . (iyilər yatmış, kötülər qalxmış)
qölqələnmə	.-ötüb keçən anılardan kölgələnmə
qölqələr	.- kölgələr canlandı bir an sanki təprənmişdi dağ.
qölqələr	.-sevişlər keçmişdə qalır, indivə yalnız kölgələr salır .
qölqələr	.-sənin kölgən özgələri kölgələr
qölqələrdən	.- kölgələrdən gözlənilməzki işıq.
qölqəlik	kölgəlik .-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik , iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (uslu :ağıllı).
qölqəlisən	kölgəlisən . qorxudusan. -kimin yanında məni kölgəlisən. (naxcuvan) .
qölqəm	.- kölgəm yerə daldı (öldüm əridim).
qölqən	.- kölgən olmuş kölə sənin. (kölgən kimi kölə etdin).

qölgən	.-sənin kölgən özgələri kölgələr
qölgəsi	kölgəsi .-sənki yoxsan, sinəm dartılır, könul sıxılır, tüm yoxluğun kölgəsi üstümə yıxılır.
qölgəsi .	.-gedir günəş batası, böyür alçaq kölgəsi .
qölgəsi	.- kölgəsi düşmüş , gözə kipriyin.
qölgəsin	.-umma hər ağac yemişin verə, biri kölgəsin biri odunun yetər.
qölgəsinə	.- taya kölgəsinə it sığınar.
qölgəsinə	kölgəsinə .-qudurqan it, yügürər öz kölgəsinə . (quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsin qapar).
qölgəyə	.- kölgəyə hürmə boşun yerə.
qölgəyə	kölgəyə . -gözləmək deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var gülüm, ölməyin yolu. (sevinin dərki var : məhəbbətin dəyəri, qədir qiyməti var) . (kölgəyə dönsən : çox, artıq gözləsən)
qöltən	göldən .-su gölə axar, göldən su .
qölünə	.- süt gölünə düşmək . (xoş xiyallara dalmaq)
qöm qöy	göm göy . zil göy
qömək	. kömək . mədəd. -kimsədən yarmaz sənə gəlsin kömək . (yarmaz : kömək olmaz)
qömək	.- kömək duran el obaya , sevgilə baxan gözə aşiqəm.
qömək olmaz	yarmaz. -kimsədən yarmaz sənə gəlsin kömək . (kömək : mədəd).
qöməqləş	köməkləş .-küslüklüyüz yerində, köməkləş yükü çataq .

qöməqləşmək	köməkləşmək. qazanmaq
qöməyiz	-köməyiz olsun: yardasın. -tarım yardasın
qömləyin	.-axmaq yoxsul , təkcə gömləyin cırıb , varlı yarasın bağlar.
qömür	.-sağlığına qalduralın sağrular, kişiöglu dalda acı üzdə dadlı olmuyar, varlığında kömür yalı içi dışı bir olar..(sağrular: badələr). (yalı: kimi)
qömür	.- oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (oxşalığı: ehsanı). (başında: üzündə) (dibində: batsağında. ayağında. ətəyində. təkində)
qömürçü	kömürçü.-kömürçü üzü qara (olar).
qömürdən	.-üzü qaralıq kömürdən olsun
qömürdəndir	.-keçən ömürdən, yanan kömürdəndir. (keçən ömürdəndi, yanan kömürdəndi).
qönəq.	gönək. həlal -dadın bilirəm pəpəyin, yalayaram onun, kəpəyin, kimsəyə verməm gönək əməyim , kişi oğlu (bəni adəm) pay qazanmış demişlər!!! (pəpək: əbbək. əkmək) .
qönlə	.- sevgi ışığı, kor gözdən könlə dalar
qönlə könlə.	qəlbə.
qönlü.	könlü. enşin. mütəmayil. meyilli.- enşin ürək yolçularuz biz.
qönlü	.- könlü versəndə birinə , könlündəkin vermə. .- ümüdü üzük, könlü pozuq. - əli açıq könlü açıq qapısı açıq.
qönlü	.- könlü ayaz, başı daz. (ayaz: soyuq)

qönlügüm	..-kövürə çönmüş könlügüm . (kövürə : kəvir).
qönlüm	.- könlüm olur isə , diləməm, aldıraruq biz.
qönlümü	.-tüssə basıb qussə tutub könlümü . (tüssə : qussə . tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
qönlümüz	.- könlümüz gül açar.
qönlümüz	könlümüz .-içimiz, könlümüz dusdaqsa, dış açılım yaramaz.
qönlümüz	qönlümüz . qəlbimiz.
qönlümüzə	.-tünlüyüzdən ay göründü, könlümüzə, car göründü. (tünlüyüzdən : dam bacasından) (car : ışıq).
qönlün	.- adam könlün uşağıdır. .- doğrusu könlün saxlosu yoxdur. (saxlosu : ambarı)
qönlün	.-əlin açma, könlün aç .
qönlün	.-gülmək, görənin gözün işıqlandırar, duyanın könlün açar .. .- hər könlün bir öyküsü! (öyküsü : nağılı) .- könlün çəkəri hər necədur qoy elə olsun. (çəkəri : istəyi. iştiaqi. meyli. təmayülü)
qönlüncə	.-kəndivə buyruq yaşa. (öz ərkinlə, könlüncə yaşa). .-uzat ayaq könlüncə, yerin varsa qıçınca.(lap öz eviztək)
qönlündə	.-deycək sözün könlündə, vurcaq daşın əlində.
qönlündəkin	.-könlü versəndə birinə, könlündəkin vermə.
qönlündən	könlündən .-özündən başqasına, öz əməyindən, könlündən başqasına inanıb oyunçaq olma
qönlünə	.-könlünə güdü sızmasın: ürəyivə quşqu dammasın. . (deyim)

qönlünüz	.-könlünüz açıq , yoluza uğur.
qönlüz	könlüz.-könlüz açıq , gülər üzüz!
qönlüzce	.-tanrım könlüzce versin.
qöntərdilər	.-uşaqlıqda vurdular, göndərdilər həkimə , həkim verdi vəkilə, vəkil dedi sikimə.
qönü	.-saxla gönü , gəlir günü.
qönü	dərisi -gönü qalın : qanmaz. söz keçməz. -gönü qalın olmaq.
qönül	.-dəm almağa könlük yok .(yaşamdan bezmiş, bıqmış)
qönül	.-göyçək könlük sevən olur , yoxsa, könlük sevən göyçək olur.
qönül	.-gözüm səğrər , qulax çınlar, könlük inlər , ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.
qönül	.-könlük birliyi , iç birliyi. (çox sıxı işbirliyi).
qönül	.-könlük duyar könlük bəyənər
qönül	.-könlük duyduğun saxlır , saxladığın duymur.
qönül	.-könlük istər sonsuza
qönül	.-könlük vurqun yaşam boyu qadına, çıxsə pozuq atda onu al birin.
qönül	.-könlük yaylasın yaylar.
qönül	.-qanla gəmik hammadı bir söykədən , bildiyincə könlük dilək başqadır. (söykədən: söykədən . dayaqdan. qaynaqdan)
qönül	.-qar yağar yer ağarar , mənim üzüm qaralar, könlük qalsa yar alar , soyuq düşər gülüm saralar. (qaralar : qar

alar)

qönül .-yaz gəlcək çöllər olur lalalı, dos dosda **könül olur alalı**. (**alalı**: könlün alırsa)

qönül **könül**.- bir dil , **bir könül** , iki göz, biri sən, biri mən..

.-**açsan könül hər gələnə**, ürək düşər ayağ altına.

.-çalış **könül** al, gözəl yox

.-**könül gedər** başı çəkər, baş gedər, ayağı çəkər.

.-köplərdə köp minlər könül qıranlar, çalışda qur, **bir ufacıq könül sən** .(**köp**: çox)

.-sevmək əldə deyil, **könül sevər** baş bacarar.

.-yalvaclar **alçaq könül olarlar**. (**yalvaclar**: peğəmbərlər)

.-**könül gedər** başı çəkər, baş gedər, ayağı, göz gedər, qulağı (çəkər).

.-**könül** sevgi ilə çalışır, qulaq övgülərlə yarışır

.-**könül** sevini sevir, qulaq övüngü.

.-**könül** geniş dilək böyük.

.-**könül gözdən**, dos dosdan su içər.

.-**könül** kilit, dil açar.

.-yaşam bitir, **könül sürür** istəyi.

.-**könül bostanı**.

.-**könül sızlar**: ürək ağrıyar

.-bu qapı **könül alanı**, çağrılıb, döğülmədən girilir.

.-can sağlığı, **könül toxluğu** . (alqış)

.-duyan **könül** yaş saymaz (bilməz) .

.-sevgisiz **könül** qapısız qalır, ol ürəyi pas kitir alır. (**pas kitir**: kil kitir)

.-**pash üzük**: çirkin surat. .-göyçək üzlər **pash könül götürür**, göyçək könül pashı üzük **götürməz**

qönül **könül**.-**könül yaylasın** yaylar. (canı çəkən xoş olur)

qönül . .-**könül çəkər gedərsən**, çəkməz oldu itərsən.

qönül tincəlmi -**könül dincəlmi**:onaymır. r. içim dincəlməz.-söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

qönül -könül dostun tapar, osduraq qabın.

qönüldə .-**qan dolaşan könüldə** arslan yatar.

qönüldə .-sevgiyə sayqısı yox, çevrəyə qayğısı yox, **könüldə duyğusu yox.**

qönüldə .-yoxsa könüldə topraqdan qoxu, doyduğu yer yurdudur.

qönüldə .-ağızda dil, **könüldə iz.-könüldə isləriz** (hisləriz) bu dillə coşur.

qönüldə .-arzu quşu qanatlanır **könüldə.**

qönüldən .-pulsuz iş **könüldən keçər.**

qönüldən .-sevgiyə yad **könüldən at.**

qönüldən .-tam könüldən diləklər! (tam səmimi arzular)

qönüldən .-sevgi yolu könüldən, kökü gəlir canəvdən.

qönülə .-yar **könülə** başmaqla, içizə yaşmaqla girməz!!.

qönüllə .- yaşla yaşama, **könüllə başla** yaşa!.

qönülləb **könülləb.** könüllü.-eşq yolun **könülləb**, gələn varmı yaranlar.

qönülləb **könülləb. könüllü.**-gələn olsa könülləb (könüllü), çətin olmaz yol sürmək.

qönüllər **könüllər.-könüllər buz kəsildi,** əllər balta.

qönüllər **könüllər.-könüllər olsun** arslan yatağı.

qönüllərin .-**könüllərin** bəğənci. (**bəğənci:** tərcihi)

qönüllü	könüllü. könülləb. -gələn olsa könülləb (könüllü), çətin olmaz yol sürmək. -eşq yolun könülləb , gələn varmı yaranlar.
qönüllü	-qıl könüllü : nazik ürəkli.-qıl könüllü dartılırsa çözülər.
qönüllü.	könüllü. qıypınmadan. əl ürəklə. -haq yolunda doğru durqıl, yol gösdər yolsuza qıypınmadan.
qönülsüz	könülsüz.-könülsüz arslan olmaz.
qöp	.-köplərdə köp minlər könül qıranlar, çalışda qur, bir ufacıq könül sən .(köp : çox)
qöpəltər	köpəldər. çoxaldar.-biri ordan köpəltər biri burdan kəməltər. (köpəldər : çoxaldar). (kəməldər : azaldar)
qöpətmək .	.-gözün ağını köpətmək . {gözün ağını bərətmək (yekətmək)}.
qöpəyin	köpəyin. çulun..-köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq. (doğmadıq cocuğa don biçmək, beşik kəsmək). { bir nərsənin gərəklərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (quraqlamaq : hazırlamaq).
qöplərdə	.- köplərdə köp minlər könül qıranlar, çalışda qur, bir ufacıq könül sən .(köp : çox)
qöprü	.-xan başı köprü bolsa , attap öt. (əgər xanın qafası köprü olursa üzərindən sıçrayıb keç. (çünkü o kimi bir köprüyə güvən olmaz) .
qöprü	köprü. -ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən, dərədən dərin çöl olsa, köprü keçər ötsündən. (ötsündən : mavərasından.üstündən)
qöprü	(tapmaca).-yol üsdə yorqan döşək.(tapmaca). (köprü. yataq).
qöprünün	.- köprünün ya altından keç, ya üstündən. (altından :astından)
qöptən	köpdən. toplumdan. camiədən.-topdan çıx, köpdən yox. (topdan : topardan. quruhdan).
qöpürürsən	.- göləm deyə köpürürsən , içində bir balıq yox.

qöpüsündən	.-doğulan , ölüm köpüsündən keçər.
qöpüyə	.-boğulan əlin köpüyə atar
qöpüyədə	köpüyədə. -suda batan əlin kötüyədə atar, köpüyədə
qör qötür	gör götür.-gör götür dünya. (görüb ögrəşmək).
qör	.- göz əllə gör , qulaqdan al ağızla ver.
qör	.-gün işin günündə gör!
qör	.-məni nə istədiyim kimi gör , nə istədiyiz kim, olduğum kimi gör.
qördüm	.- ondaki gördüm əlim üzük olandan , baş əğdimdə başa gələn olana.
qörəcəq	görəcəq. yazı. baş yazısı. sərnivişt.
qörəq	kilid
qörən	.-ilin sonun bayramla, görən işi sınaqla. (bayramla: bayram tut). (sınaqla: ölçüb biç).
qörən	.-ölən acımaz, görən acıyar
qörən.	görən. peşə. -sizin görəniz nə. .-qaranlıq gecə sınırsız, qorxunc yuxular, haçan atar dan görən , varmı yarna yürüyən. (yarna :yarına)
qörəni	.- göz görəni dil desə, baş açar
qörəni	.- əl görəni , baş yanıtər (yanıtar: cavablar).
qörənin	.-verənin əli açıq, görənin yolu.
qörənin	-qıya qıya baxsan göz ucu, görənin başın dağıdar. (başın dağıdar: ağılın alar)

qörənin	.-iş görənin , söz alanın.
qörənkimi	görənkimi.-görənkimi , quşu qondu. (baxlı, şansılı olan)
qörər	görər .-iti göz, iti ox, biri görər , biri deşər.
qörərsən	görərsən .-bir işə sən gecişdin, üzülmə sən, yaşa hələ görərsən
qörəsən.	.-gözün dolusu görəsən. (gözün doyunca görəsən. arzın qalması)
qörəvliyik.	.-dil qarşında təkbə təkimiz, ağızba ağız görəvliyik.
qörq	görk. üz.
qörqəm	görkəm. (zahir. numa).
qörqəmli	görkəmli. gözəl. duruşlu. xoşnəma
qörqi	görki.-dağ görki daşıyla, adam üzü qaşıyla
qörqlük.	görklük. xoş. gözəl -gülsə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül , yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (yavlaq gizir dilivni: kötü dilivi gizlət). (uyqu: yaxcı)
qörqü	görkü. gözəlliyi. -göy sulu, göyçək üzündən görkü gedməzdən burun. . (sulu: gözəl). (burun: qabaq.ön). (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gedməzdən qabaq, ön).
qörqü	görkü. -dönəm düzər əgri düzü, gözdü bəzər görkü üzü. (dönəm: zaman).
qörqü	görgü. gözəlliyi.-gözləməkdən göz ərir, görgü itir.
qörqülüklər	görkülüklər . gözəlliklər.-görkülüklər sevən gözəl. (görkülüklər : gözəlliklər)
qörqünə	görgünə. gözəlliyinə.-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, iyizligə anunma, dildən çıxsın uyku söz..

(**iyizligə**: yamanlığa). (**anunma**:peşələmə). (**uyqu**: iyi)

qörqünə **görkünə**. gözəlliyinə.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz.. (**qarquluğa**: qarqışlara.bədbəxliyə). (**oylama**: düşünmə). (**yarqu**: yaxçı)

qörlüğünə. **. körlüğünə. korlüğünə** -gər inanırsan onun birliyinə, yaxşılıq ed yaknunun körlüğünə.(yaknunun: iblisin).

qörmə .-qonuşma yazmadan qolay, **görmə** duymadan.

qörmə .- **-donun görmə**: dona baxma. **-donun görmə**, işin qara. (**qara**: bax)

qörmə .-**donun görmə**, yordam dilə. (**yordam**: əxlaq)

qörmə .-üzün görmə, ərdəm dilə

qörmə qarma. eşmə. **-üzün qarma**, özün ara.

qörmədim .-**görmədim mən bir supa**, pilovu qoyub, girişə supa. (**supa**: qoduq)

qörmədim **görmədim**.-çox gəzdim yalaçını tox **görmədim**, doğruçunu ac

qörməgindən .-qurdu görməmək, **görməgindən yeğ** (iyi)

qörmək ilə - **görmək ilə** : çəkmək ilə. yaşamaqla.-sevmək ilə sevdiklərin dəyişməz, **nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəyişər..**

qörməmək .-**qurdu görməmək**, görməgindən yeğ (iyi)

qörməmiş .-**görməmiş**, gördüyün qurusun!.(qarqış)

qörməmişdən .-**görməmişdən** borc alma.

qörməmişin **görməmişin**.-**görməmişin** yetməyi yaman.

qörmən	.-ikimiz biriz, iki görmən bizi.
qörməsin	.-əlləriz ağrı görməsin
qörməsin	.-qurd dumanlıq, eyi yamanlıq görməsin. (qurd dumanlıq axdarar)
qörməyən	.- görməyən gözdə dan atmaz, ışıq yatmaz
qörməyən	.- dəvəni görməyən , düğməni görməz, dirəgi görməyən, iğnəni görməz.
qörməz.	.-dil deyər, əl görməz.
qörməzdi	görməzdi . bəs dəğildir.-göydü göyərdi, nənəm məni döğərdi, yumruqla görməzdi, toxmaqla döğərdi.
qörmüş	görmüş. -evində yalan, eşikdə palan, kormuş satan, görmüş alan.
qörnük	görnük. ibrət. dərslər) .
qörpə	.-əziziyəm dil açar, bərk toprağı bel açar, topraq sənin dil başqa, körpə dilin kim açar.
qörpəni	körpəni. - körpəni gündə kübəsən tülkü , tülkünü gündə kübəsən gülgü. (quzu kürkünü hər gün çıxarsan tülkü kürkünə dönər, tülkü kürkünü hər gün çıxarsan gülünc olur).
qörpəyiz.	körpəyiz. qırılıyıq. -qırılıyıq pişgəməzə çox var hələ. (pişgəməzə: pişməməzə)
qörpü	körpü. - körpü , çaydan oyanaydı!.
qörpüdən	.-alçaq qurulmuş körpüdən keçmə.
qörsən	görsən. sayın. adlım.şəhir.
qörsav	görsav. diribaş. sərzində
qörsə	.-nə gözləsə önündə, onu görsə günündə , qutlu yaşam xoş ömür, onun olar həmişə.

qörsə	görsə. -quş yuvada nə görsə , uçuşunda yapar
qörsədər	.-ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər , bırxmış iz silinməz.
qörsü	görsü. üzü.
qörtük	körtük. kar yığını. kürtük
qörtüqlərin	.-gördüklərin unudda, çəkdiklərin unutma
qörtün	gördün. buldun. - özünü buldun yorulmuş , sor doduva nə çəkir.
qörtün	.-hayın gördün, vayında gör.
qörtüyün	.- gördüyün yuxu yozula, olsunki düz ola. (yoşula: açıla).
qörtüyün	gördüyün. – göz gördüyün dananmaz.
qörtüyün	gördüyün. -biliksiz heç bir iş yapılmaz. (biliksiz: ilimsiz. elmsiz.). (gördüyün bilmək gərək)
qörtüyün	gördüyün. - gördüyün çəkin: gördüğünü çək, nəqqaşlıq ed
qörtüyün	.-görməmiş, gördüyün qurusun! .(qarqış)
qörtüyündən	gördüyündən. - sandığından az olursam, gördüyündən bil çoxam.
qörü görü. vəzifə	
qörüb öqrəşmək	.-gör götür dünya. (qörüb öqrəşmək).
qörügə	- görükə salmaq: ağız almaq . yadlamak
qörün	.-ya olduğun kimi qörün , ya göründüğün kimi ol.

qörüncə	.- göz görüncə , qulağ inanınca, baş dönər.
qörüng	görüng. ziyarət.
qörünməm.	.-çağırılı yere erinləm, çağrılmadan görünməm.
qörünməz	.-dibi görünməz sudan keçilməz.
qörünməz	.-nə görünməz , nə gözlənməz.
qörünməz	.-tox qurd gözə görünməz
qörüntü	. görüntü. pədidə. finonem
qörüntüğün	.-ya olduğun kimi görün, ya göründüğün kimi ol.
qörünür	görünür. üzgəlidir. - yaxşılığı gizli edib sakında, yaşam olsa başa çıxıb üzgəlidir. (üzgəlidir: görünür). (ömür olsa bir gün görünür) .
qörünür	-yeğrək görünür azca ıraq olsa iyi.
qörüş qörüş	(nuqdə nəzər. biniş).
qörüş	.-bu görüş , bu oluş. (bu meydan, bu şeytan)
qörüş	.-təki bir görüş üçün tələsir. (təki: yalnız)
qörüş görüş	-ilk görüş, ilk yaz, aç pəncərəni, günəşə yaz. {pəncərəni açıb, günəşdə yaz (uzan) .(günəş önündə uzan)}
qörüşdə	.-son görüşdə gətirdin tər gül bağılsı , dönüb oldun bu gün quru gül bağılsı. (quru gül bağılsı: quru bir dəsədə gül).
qörüşmək	.görüşmək. üzgöz etmək

qörüşsəmək görüşsəmək. görüşmək istəmək.

qörüşüb görüşüb.-**görüşüb** öpüşüb qoxuşdular

qörüt görüd. şəkil. əks.

qörütçü görüdcü. şəkilçi. əkkas.

qös qönü gös qönü: tıpa tıp. -**gös qönü** özüdür: tıpa tıp özüdür.-gördüklərimiz keçmişəri **gös qönü** göz önünə sərgilədi.

qöstəq köstək. əngəl.

qöstərdiyim .- səslədiyim kar çıxır, **göstərdiyim** kor.

qöstəriş göstəriş. numayiş.

qöstəyinə köstəyinə.-olma əsir istəyin **köstəyinə**.

qöşə köşə.-yer çökmədən, gök sökmədən, sev demədən sevdim səni, **yurtdan uzaq, kiçik köşə**, sıxdım içim, sığdım səni.

(sığdım: içimə yerləşdirdim)

qöşsən .-köşsən **köçə qoşul**, yatsan duvağa (evə) . (**köçə**: kərvana)

qöşşək .- ata eşşək deyilməz, **dəviyə köşşək**

qöşşəq **köşşək**.-**köşşək olmadan** köpəyin qayıрмаq. (doğmadıq cocuğa don biçmək, beşik kəsmək). { bir nərsənin gərəklərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (**köpəyin**: çulun) (**quraqlamaq**: hazırlamaq).

qöşşəyi .-köşşəyi **yyəsi dəyən yerə bağla** birdə döğ qabırğasına.

qöştə .-atda ölər alan qalar **köçdə gedər**, kərvən durmaz əylənməz. (fəraği)

qöt .-qaşmsa **göt diş durmaz**, könül çəkməz sik durmaz.

qöt .-yazıçılığa başda isdir, götdə!. (təbriz deyimi)

qöt **göt.-göt** **ağız** olmaq
.-göt göt olsa qarqada durquzar
.-göt göt olunca daşşaq yerindən olar. . (deyim)
.-göt ıslanmayınca balıq tutulmaz (deyim)
.-göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır. (**buldarmaz:** bələnməz.mundar olmaz)

qöt **göt.-xocaya göt versən,** daşşaqlarında yerləşdirər.

qöt **göt.-ölüdən göt isteyir.** (olasız (mümkün olmayan) şeyi istemək)

qöte **.-qorxmaz göte** tez girer. (qorxan göze çöp düşər deyiminin tersi).

qötə **.-osduraxli götə** arpa çorayı qurçaq. (**qurçaq:** mahana)

qötək **kötək.-qanana** bir imək yetər, **qanmaza min kötək.** (**imək:** işarə)

qötlük **götlük.** qıçlıq. **-bir qıçlıq (götlük) yer:** otrlıq yer oturma yeri.

qöttə **.-qoca** ardına düşən, düdükdən payın alar. (yaşlı götdə **yel durmaz**)

qöttən **.-götdən iy bəklənir** iyilik yok. (bayqal) (deyim)

qöttü **götdü.-götdü** qılnc əlinə, axdı qan su yerinə

qötuyə **.-biri** iyini boğur, biri **kötuyə boğulur.**

qötü **.-götü** şəh verir. (yaman).

qötü **.-götü** yellinin beli boş olar

qötü **.-götü zıncırovli** .(qaraçı. çingənə. cadıçı. cadugər).

qötü .-kötü dilli qocadan, yalın dulluq yeğ. (**qocadan**: ərdən). (**yalın**: tək)

qötü .-özündən **götü qıllıya** rast gəlməyib. (özündən bəterinə raslamamış birisi).

qötü **götü**.-yoğun sıçanın, **götü yırtıq**.

qötü - **üzü kötü**: üzü yaman .

qötü .-bu çevrəndə **yaxşı kötü**, güllə tikən birgə doğur

qötüdür **kötüdür**. pisdı. yamandı.-gurlayaraq gələn düşmandan, **kötüdür gülə gülə gələn düşman**.

qötüdür **kötüdür**. pisdı. yamandı.-gurlayaraq gələn düşmandan, **kötüdür gülə gülə gələn düşman**.

qötülərin .-yaxçıların qadasını alqınan, **kötülərin** başlarına salqınan.(alqış)

qötülük **kötülük**.-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, **iyiliklə kötülük**, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (**uslu** :ağıllı).

qötülüklə .-içdə qalsın. (**kötülüklə anmayın!**).

qötülüklə **kötülüklə**.-**kötülüklə dillərə salmaq**: loğazlamaq.

qötümdən .-**götümdən çıxdığım** məni bəyənmir

qötümə .-**götümə** girənə çıx deyəmmirəm

qötün .-**götün yekəsi** ağız sulandırar.

qötün .-kor kora cıt gözən kimi. (kor kora cıt gözən deyər)}. (qazan qazana **götün qaradır deyir!**)

qötündən .-**dili götündən** su içir. (ağzı yaman, pozuq)

qötündən .-üzü **götündən qırmızı**. (deyim)

qötündən	götündən. -üzü götündən qırmız. (qırmızı adam. utanmaz)
qötünə	.-toyuq götünə bənzir. (büyük dodaq)
qötünə	.-əli götünə çatmır
qötünə	götünə. -dirə başın istəklisin götünə. (dirə: sox. sıxışdır)
qötür	.-uzun götür yorqanın, qısınmasın ayağın.
qötürən.	.-yekə daş götürən atamaz.
qötürməz	.-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsıza ögüt versən götürməz
qötürmür	.-göz götürmür, ürək dözmür!.
qötürmüş	.-yel gətirmiş yel götürmüş.
qötürüb	götürüb.əkidib. -susuz əkidib, susuz gətirən.
qötürülür	-önündə götürülür. yədək.asqıda götürülən at. (rikabi).
qötürür	-suya götürür, susuz gətirir.(hüllükçü. kələkçi)
qötüsü	.-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsıza ögüt versən götürməz
qötütən	kötüdən. -yaxıcı oyan, uzaq durqıl kötüdən, iyi olsan kötü tapar izivi.
qötüvə.	.-gözüm düşdü ətivə, duva yazdım itivə, itin siki götüvə.
qötüvün	.-götüvün tumanın gir. (bayqal)
qötüyə	.-kötüyə ağıt gözdən edər, yüzüzə ögüt sözdən edər. (ağıt: ağlayış. yas. matəm). (yüzüzə: hayasıza)

qötüyə	.-vermə balış kötüyə , yorqan döşəyin istər.
qötüyə yozuq.	.-hamının dərdi çiləsi , qussəsi kitəsi, sanma təkə sənin payın pozuq, kötüyə yozuq.
qötüyədə	kötüyədə. -suda batan əlin kötüyədə atar , köpüyədə
qötüysə	.-kötüysə dindirmə , iyiyəsə can qurban.
qötüyü	kötüyü. -süpürgə gedər , kötüyü qalar
qötvərən	götvərən. - gədə ya əyyühəssaqi, du ver, ay götvərən , cami, ki var yox dünya malından, qalıbdır bir tuman bağı.
qötvərəndən	.-götvərəndən borc alma, siki duranda istər.
qötvərənin	.-götvərənin siki duranda şam yandırma liyq.
qötvərənin	.-götvərənin siki uzun olur.
qötvərənlığın	götvərənlığın.-götvərənlığın adı pisdı, əl coxalmasın.. (bayqal : bayağı)
qöv	köv. - köv kütəliyi yığ : dəm təşğilatıvı yığ.
qövəl	gövəl. yaşıl. - başlı ördəyim , axşam gəlsən evdəyim. (gövəl : yaşıl)
qövrəlməsin	kövrəlməsin. qorvalmasın.qovralmasın. alovlanmasız. qor tumasın
qövrənir	.-qızarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (yaşanda günəş : batanda günəş) . (güzləndi : payızlandı).
qövşənə	.-salxım saçlı qılça belli sevgilim , öğlə çağı çıx kövşənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (süzüm bir : sezim. gözaltı baxım bir). (allıq : ala. qırmızı)
qövtələrin	gövdələrin. boyların. vicudların. cismlərin. -bara bara yaşırdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (bara

	bara: bala bala. ged gedə).
qövün	kövün. təsliyə.
qövündür	kövündür. boşdur. havadır ussuz ilə uslaşmaq kövündür. (ussuz :ağılsız). (uslaşmaq: məəqul dərbəşmək). (kövündür: boşdur. havadır)
qövünlü	kövünlü. məhzur.
qövünmək	kövünmək. təsliyə demək.
qövürə	. kövürə > kəvir .-kövürə çönmüş könlügüm.
qövürə	. kövürə > kəvir .- kövürə çönmüş könlügüm..
qövüsü	gövüsü. döşü.-mərcimək kimi biridir, nə kürəyi var, nə gövüsü. ()
qövüşlüdür	gövüşlüdür.-örüm örüm gövüşlüdür eynalım: hörük hörüklü sinəsi var eynalımın. (örüm örüm: hörüm hörüm. hörəm hörəm. burum burum. buram buram).
qöy	
qöy	(qara dəmir. göy dəmir). -göy girsın qızıl çıxsın. {(göy: qara dəmir. göy dəmir). (qızıl: qanlı)}. {ağ girsın, al qızıl çıxsın). (ağ: parıldıyan. qılınc)}. (sözündən dönsən, bu köz (od) söksün gözün).
qöy	.- göy göy almaq. (nəğdən almaq).
qöy	göy.-göy ağlayar, yer gülər. (ağlayar: yaş tökər) .- hər yanda göy, göyə boyalı.
qöy eşşək	göy eşşək. - hamını it qapar, məni göy eşşək! (olmuyan nərsə)
qöy şəpiyə	-sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşıb sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun

yaşqasını. (**utun**: şərmin. həyanın). (**duvağ**: örtük). (**yaşqasını**: pərdəsini)

qöy təmir qara dəmir. **-göy dəmir** geri durmaz. (qara dəmir kəsib gedər. sözündə qara dəmir kimi dur).

qöy göy. 1..bitik. bitgi. -qışda bütün qar düşər, **yazı bitik** çiçək önüşər. 1.yaşıl . çiğ. kal. **-göy arpasın** orqula: arpasın yaşıl yaşıl , çiğ çiğ, kal kal biçin.
-tapdaq yolda **göy bitməz**.

qöycə **göycə**.-**göycə mıncıq kimdədir**, mənim gözümdədir.

qöyçeyimsən .-göyçeyimsən **mənim**.

qöyçək .-**göyçək** üzlər paslı könül götürür, **göyçək** könül paslı üzük götürməz. (**üzük** : surat)
-**göyçək çiçək**, hər kimsənin öz sevgisi.
.-gözəlliyin yeri var, **göyçək yeri** yerin tap. (**yeri** :davran)

qöyçəq .-**göyçək** könül sevən olur, yoxsa, könül sevən **göyçək** olur.

qöyçin **göyçin**. mor. bənəfşə.

qöydən **göydən**.-**sandın göydən yağan şirin noğuldu**, yazıq qonça oyan, yağın doluydu, açılmadan soldun səndə mənim tək.

qöyə .-**göyə atdım, tutmadı**, oda saldım , düdmədi (tutmədi. yanmadı), yelə verdim, almadı?.

qöyə .-**görünən köyə qılavuzsuz, görünən dağa qılavuzlu ged**.

qöyə .-göyə suvsa, üzə düşər. (**suvsa**: su atsa. tüpürsə)

qöyə .-hər yanda göy, **göyə boyalı**.

qöyə çalan **göyə çalan**. göyümtül.

qöyərçin	göyərçin. -ey göyərçin nə yaman yaşlı çağın, çırpınan bir ürəyə oxşamağın. (qiyaslı)
qöyərçin	.-qarqayla dosluq edən göyərçin , tükləri göy, könlü qara.
qöylər	.-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər , güllər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)
qöylərü	göylərü. -duman durar axşamı, tüm tün bürər göylərü , göy açılar danlayı, uğur oynar dan atar.
qöylü	.-gözü toxun, göylü tox.
qöynək	.-lütün yuxusuna köynək girər. (lütün: çıpağın)
qöynəq	köynək.
qöynəqüstü	köynəküstü. cılıqqa
qöytə	.- göydə doğulan kimsə yok, yerdə doğulub yüksələnələr var
qöytə	.- göydə bulut hörlənər , yerdə itlər hürənər. (hörlənər: hörülüb gedmək)
qöytə	.- özün görürsə biri, çox uca göydə , düşəndə yerə gurha gur başlar, ayağın bas yerə qorxma, daşdı topraqdı bu, hayanda olsan, son yerin yatağın burda.
qöytən	.-ələyi ələnib, göydən asılıb. (işı bitmiş)
qöytən	göydən. - göydən düşüb , gölə enmiş. (lap yerinə düşmüş nərsə).
qöytən	göydən. -yerdən yuxarı göydən aşağı.
qöytən	.- istərim göydən , qavuşdurmaq mənə tezdən səni..
qöytü	göydü. - göydü göyərdi , nənəm məni döğərdi, yumruqla görməzdi, toxmaqla döğərdi. (görməzdi : bəs

değildir)

qöyü .-yanar qalmış ağac kollar, **susuz çöllər göyü gözlər**, su çatdırsın bulut göydən

qöyümtül **göyümtül**. göyə çalan

qöz .-demək olmur **göz üstündə qaşın var**. (söz eşitməz. söz götürməyən)

qöz - **göz ucu ilə** baxmaq. (at yələsindən baxmaq).

qöz .-göz boyamaq .(aldatmaq).

qöz .-göz əllə gör, qulaqdan al ağızla ver.

qöz .-göz görünmə, qulağ inanınca baş dönər.

qöz .-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talan.

qöz .-göz qulaq olmaq .(baş göz olmaq).

qöz .-göz payıyla: gözəlliklə

qöz .-göz ürəgin güzgüsüdür.

qöz .-göz yaşı, yaşama bəzək olmaz.

qöz .-köz sönsə kül inciyər

qöz .-qadına göz yaşı sudur.

qöz .-qaş düzəltməgin yerində, **göz çıxartmağın nədir!?**

qöz .-söz söz açar, **söz göz açar**.

、
.
.
.

qöz -göz gördüyün dananmaz.

qöz göz. köz.

- **göz görüncə**, qulağ inanınca, baş dönər.

.-**göz** dəğməsin, **köz** çalması

.-**göz götürmür**, ürək dözmür!.

.-**göz gözə**, üz üzə, diz dizə . (deyim)

.-külü yellər, **köz qabardar**, od edər. .

.-bul evrəndən əl üzən, olbirinə göz tikər.(**bul: bu**)

.-bulğar məni **avlaz göz**, qara bəniz, qızıl üz. (**bulğar**: bulun, əsir edər). (**ovlaz: avlaz**. süzük. xumar).

.-**göz yaşına** boğulmaq: çox ağlamaq

.-**göz**, giz saxlamaz (**giz**: sır)

qöz ucu göz ucu.-at yələsindən baxmaq. (**göz ucu ilə baxmaq**).

qöz vurur sərir. səyrir.. -ay çıxır ulduz sərir..

qöz .-**göz iki olur**, dış göz, iç göz, dış üzə baxır, iç içə

qöz .-iti göz, iti ox, biri görər, biri deşər.

qöz .-tükəndi söz, **külləndi köz**, qalxın gedin evizə

qöz -göz qaraldan: baş aparən. baş döndərən.-göz qaraldan , qara gözlülər.

qöz göz.-göz yaşı dərildi, gül yerinə.

qözə .-bir gözə dünya sığar

qözə .-tox qurd gözə görünməz

qözə \ .-gözə yasaq olmaz.

qözə	.- gözə yasaq yoxdu -gəl bir zərrəcik seyr et, gözə olmaz yasaq .
qözə	.- nazlı üzə qara gözə , qınru gözlə baxılmaz. (qınru : hirsli)
qözə	gözə . - zinə bulaq : kiçik bulaq.
qözədə	.-qulağa xoş gələn adam, gözədə gözəl görünər .
qözədən	gözədən . bulağ qaynağından
qözəl	.-yaxıcı olan gözəl görünər .
qözəl	gözəl ..-çalış könül al, gözəl yox - gözəl işli əlləriz, söylər sözlü dilləriz. (alqış) .-söz gözəli ağız süsü.
qözəl toqa	- gözəl doğa : gözəl təbiət
qözəl gözəl	gözkəmli. duruşlu. xoşnəma
qözəldən	.-yer almışam bir ovsunlu gözəldən , çıkdə olub qalacağam xalında!...(çikdə: nuqtə)
qözələ	.- gözələ nə yaraşmaz.
qözəlləmə	gözəlləmə .mədh. tovsif.
qözəllər	.-gözəllər çox iş edərlər, soyub soyub dərviş edərlər.
qözəllər	.-gözləri irisinə, qızların birisinə, tanrım ed çoban məni, gözəllər sürüsünə!
qözəllər	.-qırılsın atan əllər, ağlar qoyan gözəllər . (atan : oxluyan. ovlayan)
qözəllərin	.- gözəllərin yazısı , çirkin olur . (yazısı : talehi)

qözəlligə	.- gözəlligə aldanma. (aldanma : qapılma)
qözəllik	.- bu gözəllik bağıdır alda payın ged yoluna, bu gözəllik bağı heç sığmaz olu bağlar ara.
qözəllik	.- gözəllik baxanın gözündən olar
qözəllikdən	gözəllikdən . sululuqdan -sıcaqlıq gözəllikdən yeğdir. (sıcaqlıq : cana yaxınlıq. səmimilik)
qözəllikdən	sululuqdan.-sululuqdan yılıqu yeğ. (yılıqu : sıcaqlıq).
qözəllikki	.-dura dursun ol gözəllikki yaranmış söz ilə.
qözəllikki	.- ol gözəllikki yaranmış söz ilə, dura dursun könülüz durduğikən.
qözəlliklə	.-yaşam gözəl, gözəlliklə yaşanmalı.
qözəlliklə	.- gözəlliklə pulun, öz sözü var, danılmaz.
qözəlliklər	gözəlliklər .- gözəlliklər doğulmuşdur sevgidən, sevgiyə yaratılan gözəldir.
qözəlliklər	gözəlliklər . görkülüklər..-görkülüklər sevən gözəl. (görkülüklər : gözəlliklər)
qözəlliyə	.- gözəlliyə qapılma
qözəlliyi	gözəlliyi . görgü..-gözləməkdən göz ərir, görgü itir .
qözəlliyi.	gözəlliyi . gəlşgi. yaraşığı..-el qıvancı toy gəlşigi. (qıvancı : sevinc). (gəlşgi . yaraşığı. gözəlliyi).
qözəlliyin	.- gözəlliyin yeri var, göyçək yeri yerin tap. (yeri :davran)
qözəlliyinə	görkünə..-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz.. (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə). (yarqu : yaxıcı)
qözərim	nəzərim.-guşeyi bəmdə düşdü gözərim (nəzərim) çəp təgiyə, istədim (olsun işim) rəmsilə (mətləb ola)aşkar

təğiyyə, arizin (yanağın) öpməyə quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayəki ən təp təğiyyə.

qözətçilər **gözədcilər**.qaraqçılar. qoruqlar. -qaraqçılar **karvan** görsə qırvanar. (**qırvanar**: sevinər)

qözətmək . **gözətmək**. gözdə saxlamaq.

qözlə .- səslə qulaq, **gözlə oxuyaq**.

.-dört **gözlə** bəkləmək (deyim)

qözlə .- **özüyün gözlə**: özündən ayıq ol! . özündən muvazib ol. take carre.

qözlə .-nə özlə, nə **gözlə**. (**özlə**: isdə)

qözlə gözlə. sakın..

qözlədi .-kişiki **gözlədi dirilik yatın**, gərəkki oxşaya yad oba itin. (**yatın**: yolun).

qözləmə .-sevdinsə, sevilməyi **gözləmə**.

qözləmə .-sevilməyi **gözləmə**, sevməyivə qarşılıq.

qözləməkdən .-gözləməkdən göz ərir, görgü itir. (**görgü**: gözəlliyi)

qözləməkdən .-gözləməkdən iki gözün dörd olsun. (**qarqış**)

qözləməməkdir .-ən böyük qutluğlardan, **kimsədən nərsə gözləməməkdir**.

qözləməz .-yaşam boydan çox güdə, olanları saxlamaz, **gələnləri gəlməzləri gözləməz**.

qözlənməz .-nə görünməz, nə **gözlənməz**.

qözlənməz **gözlənməz**.-sevgi tuxum deyil əkəsən, əkdüyivi biçəsən, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı **gözlənməz**.

qözlər.	gözlər. bulaqlar.-sellər axıb küllük edər (poza), gözlər axıb güllük edər.
qözləri	.- ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözləri (kimi) qalmış.
qözləri	.- gözləri irisinə , qızların birisinə, tanrım ed çoban məni, gözəllər sürüsünə!
qözləri	.-iki gözləri san od ocağı, yedi arşın dişinin ən uvağı. (uvağı: ufağı)
qözləri	.-ulaşan yara yetirsün bu saluq, yolda qalmış gözləri "yarın" ölüb. (ulaşan: çıxırba bağiran). (saluq: xəbər)
qözlərim	gözlərim.-gözlərim yaşlı , ürək qəmli dilim ahla dolu, nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (tebrizli saib)
qözlərin	.-sənsiz gecədir günlərimiz, batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
qözlərin.	.-dil dodağın dolaşmadan, sözün deyir danışmadan, vurur içə o gözlərin.
qözlərin.	közlərin. qorçağın. -kөнүl vermem derde men, ne var derdin içinde, söndürmüşəm, odu men, kül qorçağın (közlərin) içinde, bir yanı dağ, bir yanı bağ, bir bağbanam, bağlı bağlar içinde, ölüm adlı bir qonağ, köçüş qonuş peşesi, o düşübdür ardıma, men düşmerem dalıca. (qorçağın: közlərin)
qözləyən	.-ölümü gözləyən , gündən payın alar.
qözləyir	.-yarınlar səni gözləyir. (yarınlar: ışıqlıqlar. xoş günlər). (alqış)
qözlülər.	.-göz qaraldan , qara gözlülər. (göz qaraldan: baş aparan. baş döndərən)
qözlüyə	.- qışda köçər yaz gəli, dar gözlüyə , dünya versən az gəli.
qözsüz	.-dərdli ürək sözsüz olmaz, yanar odun, közsüz olmaz.
qöztə . gözde	-öz önündə dirəyi görmür, özgə gözde çöp axdarır.

qöztə	.-görməyən gözdə dan atmaz, işıq yatmaz - gözdə olan : göz tutmuş olan - gözdə olan gözəl olar. (gözdə olan seçik olar).
qöztən	.- qanmaz gözdən daş yarılmış. (qanmazdan uğur bəklənməz) .- sevgi işığı, kör gözdən könlə dalar
qöztən	.- gözdən yaş silinsin , ürəkdən pas.
qöztən	.-sənsiz özüm üzülər, gözdən yaşım süzülər . (özüm: içim)
qöztən .	.- gözdən yaş , buzdan su damar. (damar : sarğızar. süzərək axar)
qöztən düşmüş	gözdən düşmüş .məğzub. delazar.
qöztən	.-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq , ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talan.
qöztən	.- gözdən ıraq xanıda söylərlər.
qöztən	.- könül gözdən , dos dosdan su içər.
qöztən.	.- gözdən endirmə (salma, düşürmə).
qözü	.- əli yerdə, gözü gündə , əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşanı)
qözü	.- gözü görən kora dəğməz.
qözü	.- gözü havada , günü bacada. (bəylik, dincliklə yaşam sürən).
qözü	.- gözü qıyıq ovçular.
qözü	.- gözü toxun , göylü tox.
qözü	.- gözü yırtıq üzü sırtıq.

qözü .-qısqancın gözü oniki olar. (**qısqancın**: paxılın)

qözü **gözü**.-ac gözün qarnı doyar **gözü doymaz**

qözü **gözü**.-**gözü yırtıq** üzü sırtıq (utanmaz. utsuz).

(**tapmca**) ..-sürər gedər izi yox, yanar yandırar, közü yox. (**günəş**)

-yeddi lələ baktığı **çocuğun gözü çıxmış**.

-qalının orta gülü: **qalının gözü**.

.-ağlayıb ağlayıb, **gözü tökülmək** (gözü kor olmaq).

qözü **gözü**.-yolların **gözü**, yolda qalıb.

qözü **-qarqa gözü** poxda qalar

qözü qötürməz. **gözü götürməz.**gözü yox. -iyidin gözü tox, yağının gözü yox.

qözü yox.. **gözü yox.** gözü götürməz.-iyidin gözü tox, yağının gözü yox.

qözü .-**gözü gözünə**, sözü sözüne, suyu suyuna uyqun.

qözü. .-yoxsulun sözü, **yorqunun gözü**.

qözüm .-gözüm düşdü ətivə, duva yazdım itivə, itin siki götürvə.

qözüm .-**gözüm sağrər**, qulax çınlar, könül inlər, ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.

qözüm **gözüm**.-göycə mıncıq kimdədir, **mənim gözüm ondadır**.

qözümdə. .-yalan yoxum sözümdə, dinlə **sezin gözümdə**.

qözümə .-hər nə oldu özümə oldu, **külü gözümə oldu**.

qözümün .-**gözümün** kirpiyi, dolçamın sapı (qılıpı) deyilki.

qözümün	gözümün.-gözümün yaşı gərək bir gün daşa, sığmaya yazılara dağa daşa.
qözün	.-gözləməkdən iki gözün dörd olsun. (qarqış)
qözün	.-gözün açuğ ikən yaraqlan özün, ki sində qarınca yeyəcək gözün.
qözün	.-gözün başın aydın ay qız.
qözün	.-gözün dolusu görəsən. (gözün doyunca görəsən. arzın qalması)
qözün	.-iti gözün olsun, iti oxun.
qözün	.-qaşların dartıb, gözün bərədib.
qözün	gözün.-yazılmamış gözün yaşı gözə bil, çətinliyə düşdün çalış dözə bil.
qözün .	.-gözün ağını köpətmək .{gözün ağını bərətmək (yekətmək)}.
qözün	gözün. nəzərin.-tanrı gözün kəsməsin..
qözün.	.-bilginə uy açılısın gözün. (bildiyivi yoxlasan, gözün açılar)
qözündə	.-gözündə donmuş yaş, qaçmamış gülüş dodağından, böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından.
qözündən	.-gözəllik baxanın gözündən olar
qözündən	.-gözünə çöp düşsə, evrən (dünya) gözündən düşər.
qözünə	.-gözünə çöp düşsə, evrən (dünya) gözündən düşər.
qözünə	.-öz gözünə, tikan əkir.
qözünə	.-gözü gözünə, sözü sözünə, suyu suyuna uyqun.

qözünə	gözünə.-gözünə qorxulu düşlər görünür , düş içində öğünürdə döyünür.
qözünü	.-çok seversən üzümü, yumma gözünü .
qözünü	.-gözünü çetgə dartmaq. (çetgə : yana) (aradan uzaqlaşdırmaq).
qözünün	.- gözünün biri alma dəyir, biri səbədə salır.
qözüvə	.-pis olmaz baxsan hərdən özüvə, bəlkə tor durur çəkilən gözüvə .
qözüvü	.-mən səni öylə sevirəmki, hər nə acı versən yeyərəm, amma gözüvü çıxararam, bir acı söz desən .
qözüylə	gözüylə .-əli ilə yoğur oğur, gözüylə dana qoğur . (yoğur : xəmir)
qözüz	.-qozuz şayqın, gözüz aydın olsun. (şayqın : kefi saz).
qubba	.-siçandan qubba çıxmaz , ləpədən dəvə.
qubba	.-kəpəkdən qubba yapmaq . (boş nərsəni şişirtmək).
quca	.- quca düşmək : sarılı vermək.
qucaq	.-sevgilər verir ışıq yaşama, sevgisiz yaşamın nə anlamı var, qovuşanda biz, yağış yağırdı, indi yalqızıq gözlər ağlayır, sönmüşsə ışıq soğumuş qucaq, sevgisiz yaşamın nə anlamı var
qucaqlar	qucar.-əsrikmədən savırsa devranın, nisgillə qucar qara toprağın . (əsrikmədən savırsa devranın : kefi aparmadan günün keçirən).
qucar	.- topraq qucar tənivi, karvan keçər yollar salar üstündən .
qucar	qucaqlar.-əsrikmədən savırsa devranın, nisgillə qucar qara toprağın . (əsrikmədən savırsa devranın : kefi aparmadan günün keçirən).
ququdu	xuxudu .-qorxub dedim xuxudu anam dedi, -qorxma bala yuxudu.

ququq	.-ququq kimi qalmaq. (tək başına oturmaq, qalmaq).
qulağa	.- hər söz hər qulağa keçmir , hər qulağ, hər sözü eşitmir.
qulağa	.- qulağa xoş gələn adam , gözədə gözəl görünər.
qulağı	.- bir qulağı dar elə , o birin gen açıq.
qulağı	.-gecə qurtdan demə, qulağı çıxar
qulağı	.- qulağı çanda , gözü yolda. (çanda : zəngdə, səsdə)
qulağı	.- kələm kimidir hər bir qulağı , uyuz şalgam kimi başı qabağı. (uyuz : çor vurmuş)
qulağı.	.-duvarların yolağı var, keçənlərin qulağı . (yolağı : cırığı)
qulaq	.- açıq qulaq söz eşidər.
qulaq	.-göz qulaq olmaq .(baş göz olmaq).
qulaq	.-gözüm səğrər, qulax cınlar , könül inlər, ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.
qulaq	.-könül sevini sevir, qulaq övüngü. .- qulaq duysa, qol çalışsa, baş işləsə, diş dişlər. .- göz görünəcə, qulağ inanınca , baş dönər. .- səslə qulaq , gözlə oxuyaq. .- yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola .- qulaq eşitməsə can ağrıdar
qulaq	.- yaşlı qulaq çox eşidər.
qulaq	.-göz görünəcə, qulağ inanınca baş dönər.

qulaq .-hər söz hər qulağa keçmir, **hər qulağ, hər sözü eşitmir.**

qulaq qulağ.-eşitməz qulağ, baş ağrıdar

qulaqdan .-göz əllə gör, **qulaqdan al ağızla ver.**

qulaqdır .-sözün **atası qulaqdır** .(**atası:** başlanqıcı). (**qulaqdır:** dinlemek)

qulaqı tüqlü **qulağı tüklü.** xurafatçı..

qulaqın - burmasan **qulağın** haçan düzələr dünya

qulaqla .-**qulaqla duyub,** əliylə tutub.

qulaqlıq -**açıq qulaqlıq:** söz eşitməklik. -əşizə əsənliklər, **açıq qulaqlıq** dilərim. (alqış)

qulan .-quş əti **qulan sütü** yeditmək

qulayın.. qutlayın. mubarək.-yetib gəlyən el bayramı **barınğıza qulayın-**. (**yetib gəlyən** : qarşıdan gələn).
(**barınğıza:** hamınıza)..

qullanmaq **qullanmaq. istifadə etmək**

qullanmaq **kullanmaq.** faydalanmaq. istifadə etmək

qullədə doruqda ..-kimlər qalib **doruqda**

qulluğun .-qularlar **qulluğun gecə gündüz,** tapından kiməsənə döndərməyə üz.

qulluğunda .-sözündə durub, **qulluğunda yürümək**

qulluğuva qatıva.-hər nə görsən, min qatı **buyruq qatına.** (**buyruq qatına:** qismət olsun qulluğuva)

qulluğuzdayım. - qulluq yiyəsi olasız.(deyim).

qulluq	.-elin oğlu, qulluq qılar yurduna, kəsgir qılıc, atqır yaraq, at bilən
qulluq	-qulluq bağlamaq -yunus kimi, can yolunda çağlamaq .
qulluq	xidmət..-kimi tutmaqda qulluq, kimi qovmaqda.
qulluq	- qulluq bağlamaq: yunus kimi, can yolunda çağlamaq .
qulluqçu	qolçu.-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz, qapında qolçu, qulluqdan sakın.
qulluqdan	.-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz, qapında qolçu, qulluqdan sakın. (qolçu: qulluqçu)
qulluqlu	.-böyügüz buyruqlu, ininiz (kiçiyiz) qulluqlu olsun.
qulluquna	qulluğuna. qatınqa
qultuq	qulduq. qul. bərdə. əsir. girifdar .
qulun	. teze doğulmuş at balası day, dayça
quluna	.-qut qovuş versə yiyə quluna, gündə işi yüksəlibən yuxar ağar. (qovuş: fürsət). (yiye: tanrı). (ağar: qalxar)
qum	.-daş yesə qum sıçar.
qumar	xumar. ovlaz. avlaz. süzük...-bulğar məni avlaz göz , qara bəniz, qızıl üz. (bulğar: bulun, əsir edər).
qunçədir	.-baxt bir qunçədir gül olmağa.
quntağa	.-kişi qundağa qonduqda girən xuy , salacada çıxar adlımdı bu. (salacada : üstündə ölü yuvulan daş üsdə uzadılarda). (adlımdı: məşhurdu).
quntağa	.-kişi qundağa qonduqda girən xuy , salacada çıxar məşhurdu bu. (salacada: ölü yuma daşında).
quntağa	.- qundağa girdin , qoyun aldın. (qoyun: xuyun)

qura	.-yaşamın ipləri öz əlindədir, bir ipiylə özqıyım da edə bilərsən, yellənəcəkdə qura bilərsən . (özqıyım: özünə qıymaq, rəhm etməmək). (yelləcək : kuf).
quraq	qurax .1.bərk. 1.quru.
quraqlamaq	hazırlamaq..-köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq. (doğmadıq cocuğa don biçmək, beşik kəsmək). { bir nərsənin hərəkətlərinə öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq }. (köpəyin : çulun)
quraqları	.-qussələri daşa vur, quraqları yaşa vur , tutulsa ürək, zəngi alıb mənə vur.
quraqlıqda	.-quraqlıqda qıtlıq olur.
qural	qaidə.
quralsız	qaydasız.-qoşulsuz, quralsız sevgi. (qoşulsuz : şərtsiz)..
quramaz	.-heç bir işi quramaz, xeyrə şərrə yaramaz.
quraşdırım	fənnavəri.
quraşın	.-ərdəm yasın quraşın , çərik qurub gürəşin. (yasın :yayın) (çərik : qoşun)
qurbağa	- qurbağa bacı yeriyyənmir , bacısında alır dalına.
qurbət	.- qurbət eldə , öz elivə itidə yaxın sayılar.
qurçaq.	mahana.-osduraxlı götə arpa çorayı qurçaq .
qurd	.-qaranlıq enmişidi, qurd payın yenmişidi. (yenmişidi : yemişidi).
qurdu	.-qoyun güdən, qurdu görər .
qurqu	. tələ. həçəl .

qurquların	.-işin sözdən, qurquların qorxulardan zor olsun.
qurla	.- qurla çatla , yağmasanda yağma. (çatla : patla)
qurlayaraq	.- qurlayaraq gələn düşmandan , kötüdür gülə gülə gələn düşman. (kötüdür : pisdir. yamandır.)
qurmaq	. amadə etmək. atılmaq. atıqlamaq, taxılmaq, taxlamaq, hazırlamaq. - toy qurmaq : toy tutmaq .
qurmuşam	.- öz işimi mən qurmuşam yazıtdan ,(yazıtdan : əzəldən)
qurralanma	.- qurralanma bu qonduğa yurduna , durma sağrı devir devir içilər, köçək qalmaz əğlənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən.
qurranma	məğrur olma.-saltanat tacın geyürsə baxt, qurranma kim , neçə sultan börkün almıştır.
qurranmaqıl	kibirlənmə
qursaq	. (mədə)
qursaqdan	.-qarından, qursaqdan atmaq. (bilməmişdə, bilirmiş kimi ucadan danışmaq).
qursaqsız	.-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsız ögüt versən götürməz
qursuz	. yoldaşsız. - kişi qursuz qalmaqdansa , kor qalası. .
qurşun	.-nisgillə vuruldum qurşun yerinə .
qurşunu	.- sandıq dolu qurşunu , dadlı duzaq durmuşu, biri oxur ölüyə, biri deyər diriyyə. (durmuşu : yaşanı). (tapmaca). (kitab).
qurt	.- ac qurd daşa təpər. (ac qurd daş gəmirir) . .- qurd dumanlıq , eyi yamanlıq görməsin. (qurd dumanlıq axdarar)

.-qurd tükün dəğişər, qılığın yox. (**qılığın**: xəsiyətin). (qurdun işi yırtıcılıq)

.-tox qurd gözə görünməz

.-qurtdan tikiş bəklənməz. (**qurd** yırtıcı doğar)

qurt .-demişlərki ac olanı **qurd** yeməz, yalan sözdür **qurd** nə tanır toxlunu.(**toxlunu**: tox olanı)

qurt .-qurd olub dirən. (**dirən**: yırtan)

qurt **qurd**.- yalnız qalan **qurd** yemi

.-**qurd** artığı çaqqala, övüncəkli yem olar.

.-**qurd** çağası əkdənməz. (əkdənməz: tərbiyə tətərməz)

.-**qurd** kimə qıymış, olaki qonşusuna.

.-**qurd** qoyunu parçamış, **qurd** qoyunu yığmamış.

.-qocalmış **qurd**, bir qoyunu basa bilər.

.-**qurd** balasın öz əlinlə bəsləmə, meşə gərəkən ulayar.

qurt **qurd**.-qardaş deyib güvənənəm **qurd oldu**, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (**qay** : bəla. zülmət)

qurt aqızıyla **qurd ağızıyla**.- ingilli it **qurd ağızıyla** boğulmaz.(ingilli it **boğulmaz**.(**ingil**: heyvanları qurd boğmasından qorumaq üçü iti bizli hələqə).

qurt .-yüz iti ardından hürdürməyən **qurd**, **qurd** sayılmaz.

qurta .-itən **qurda buyruq**. (**itən**: azan). (**buyruq**: qismət).

qurta .-qurdu basan, **qurda basan it olur**, yorqa gedib, yorulmayan at olur.

qurta **qurda**. –**qurda acıyan**, qoyuna qıyın (**qıyın**: cəfa). (qurda rəhm etmə, qoyuna cəfa)

qurtaranmaz .-kimsə kim, aldı ürəkdə, sən kimi düşmən yağı, **saxlayanmaz, qurtaranmaz od düşən candan yağı**.

qurtaranmaz	.-yel əsdikcə əsər saçlar, könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğı əlindən qurtaranmaz can , qaçaq yer yox, sığıncaq yox, qaranlıqdır tapılmaz yol.
qurtaşından	qurdaşından. tay tuşundan..- yorqa minən yoldaşından ayrılır, köp yaşaqaq qurdaşından ayrılır.
qurtdan	.- gecə qurtdan demə , qulağı çıxar
qurtdan	.- qoyun qurtdan qorxar.. -qoyun yoxduki qurddan qorxmuya .
qurtdan	.- qurtdan çoban olunmaz
qurtdan	.- qurtdan tikiş bəklənməz. (qurd yırtıcı doğar)
qurtla	.-qurdla qoyun bir bulaqdan içər. .- qurdu qonaq saxlama. .- barama qurdu yeyimcil olur. barama qurdu kimi (ağzı həmməşə işliyən) .- qurdu görməmək , görməgindən yeğ (iyi)
qurdlayan	.- qurdlayan barmağuvun sağlığına!
qurtlu	.-almam olsunda, belə qurtlu olsunda .
qurtta	.- qurdda qılığ dəğişməz.
qurtu	.-it itilə savaşar, qurdu görcək arxalaşar
qurtu	.- qurdu basan , qurda basan it olur, yorqa gedib, yorulmayan at olur.
qurtulmaq.	.- əlindən qurtulmaq: aldarılmaq.
qurtulmaz	.- samanı tutan sudan qurtulmaz .

qurtulmaz.	.-qaçarsa, artıdan yel yetirməz, qovarsa, öndə geyik qurtulmaz.
qurtun	.-qurd tükün dəğişər, qılığın yox. (qılığın : xəsiyətin). (qurdun işi yırtıcılıq)
qurtun	qurdun.-qurdun pəncəsi , keçiyə saqqal darağı.
qurtun	.- ağac bəslir öz qurdun.
qurtuşqa	qurduşqa. qadınlarmın geydiği bir çeşit köynek
quru	.-balıq tutan quru qalmaz.
quru	.-gələni xoş tut quru üzün döndərməgil.
quru	.- quru yerde selə uğramaq. (olmasın işə düşmək)
quru gül bağılısı	quru bir dəsdə gül ..-son görüşdə gətirdin tər gül bağılısı, dönüb oldun bu gün quru gül bağılısı..
quru	.-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, göz quru, yaş axır içə , tapmıram söz, nə deyim sənə
quruda	.-bəxt olmasa başda, nə quruda bitər nə yaşda.
qurudum	.- əzənmədim qurudum qaldı , sağanmadım sütüm qaldı
qurudum	.-islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neylər.
quruh	taxım. dəsdə.. tim.
quruhdan	topdan. topardan.. topdan çıx , köpdən yox.. (köpdən : toplumdan. camiədən)
quruq bulut	yağışsız bulut.-uzun ayaq, uzun yorqan, quruq bulut, çöl çorqan.
quruq	quruq. -qışda soyuq, yayda quruq , güzdə xəzəl, yazda gülər üzü sevgimin.

qurulda	.- gurulda , ama yağma.
quruldar	.- dil guruldar , qan şırıldar.
quruldular	yığışdılar. cəmləndilər. - quruldular, tatladılar : yığışdılar farsladılar
qurulmuş	.- alçaq qurulmuş körpüdən keçmə.
qurultucu	gurultucu . əli maşalı. yayqaraçı.
quruluca	.qoşulu. yapyapın. həyyəi hazır. -evi quruluca satına qoydular.
qurulur	.-yaşam sınağdan keçir, onla qurulur .
qurumcaq	təşgilat.
qurumsağı	.- bu dünya bit bazarıdır, satan tazə, alan köhnə, satırlar düzgün insanı, alırlar hər qurumsağı .
qurumsaq	.-amsaxla qurumsaq birbirin tapar. (amsaxla : arvad bazla)
qurumuş	.-quruyan yaprağın saplağı qopmayır öz gövdəsindən, səndən ilqarlıdır qurumuş saplağ .(saplağ: qılıp). (ilqarlıdır : bəfalıdır)
qurun	.- yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşligin. (əşligin : tayıvı. yoldaşını)
qurunun	.-ıslaq ağac tez əğilir, vay qurunun halına. (ıslaq : sulu. yaş)
qurupdaş	topardaş..
qurur	.-dünya fırlanır. hamı yaşlar qurur , yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar.
qurur	.-sussan için qurur , susasan dilin.
qurusqaq	mütəkəbbir. -özünü ögən qurusqaq

qurusu	.-od düşürsə meşəyə, qurusu yanar , yaşı alıyar.
qurusun	.-görməmiş, gördüyün qurusun! .(qarqış)
quruyan	.- quruyan yaprağın saplağı qopmayır öz gövdəsindən , səndən ilqarlıdır qurumuş saplağ.(saplağ : qılıp). (ilqarlıdır : bəfalıdır)
quruyar	.-əl atırsa bulağa, uğursuza quruyar
quruyarmış	.-gedən sevgilər quruyarmış. iç ürəkdən ayrılarmış, sevəcəm yenidən belə.
qussə	.- qussə kidir baş ucuuvu almasın (alqış)
qussə	.-tüssə basıb qussə tutub könlümü. (tüssə : qussə . tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
qussə	mun
qussə.	tüssə.. tutuqluq. tutqunluq. qəm.- tüssə basıb qussə tutub könlümü. (tüssə : qussə . tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
qussələndirər	boğzar. sıxar..
qussələri	.- qussələri daşa vur , quraqları yaşa vur, tutulsa ürək, zəngi alıb mənə vur.
qussəni	çoru.. bəlanı.-qəm çoru getirir.
qusur.	.- az yeyir küsür, çox yeyir qusur .
quş	.- quş əti qulan sütü yeditmək
quş	.- quş uçub , yələk qalmış.
quş	.-al qoynuva bir quş kimi uyum mən

quş .-ər biliklə uclar, **quş qanatla uçar**.

quş .-quş kimi uçub, su kimi axıb, gül kimi solan sevgi

quş .-**quş qonduğu** dalın qırılmasından qorxmaz, güvəndiyi dal deyil güvən alar qanatdan.

quş .-**quş təkin uçan** anlar, bunu yaşayan anlar

quş ürəkli qorxaq. ürəksiz.

quş .- carı **quş avını alır**. (**carı**: bəcərikli. işgüzar).

quş .-**quş qanatsız**, kimsə yarsız olmasın.

quş .-**quş uçmaz kolan yeriməz**, göz görünməyən uca dağlar.

quş .-**quş uçub avlır**, kişi işləyib dişlir.

quş .-**quş** yuvada nə görsə, uçuğunda yapar

.-qutluq, kor quş, tutanıdır.

quş .-saçratqudan qorxan quş, qırx il uyrı ağac üzə qonmamış. (**saçratqudan**: düşməkdən). (**uyrı**: geyində, sonrada)

quş .-yaya gəlib, yel kimi əsib, quş kimi uçub. (**yaya**: yerdə. piyada)

quşada .-**uçan quşada** borcu var! (çox boşludu).

quşaq .quşaq. qurşaq. kəsim. bağda. bölgə. yörə. çevik. çevrik. dövrə. bölük.. bəxş. qələmrov. nahiyyə. mədar. kəmərbənd. hovzə. məntəqə. zon. vilayət. rayon. sektor.

quşaqlar nəsillər

quşqana **quşxana**. qazan

quşqu	.-məndə seviş səndə söğüş, məndə güvən səndə quşqu tükənməz
quşqular	gümanlar.. şəgglər.-gümanlar sevgini boğar.
quşlar	.- quşlar uçar yaz ayında yazlanar. (yazlanar: > nazlanar)
quşlar.	.-yaz gəlir, sayraşır quşlar , gülüşür güllər.
quşların	.- quşların ən gözəli , xanımqız
quşu	.-arzu quşu qanatlanar könüldə.
quşu	.- sevdiyin quşu qəfəsə , sevdiyin balığı taviya, sevdiyin gülü yerə sərdin. dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı.
quşu	.- sevgi quşu ürəkdə olur.
quşu	.-görənkimi, quşu qondu . (baxlı, şansılı olan)
quşudur.	.-hamısı bir yuvanın quşudur .
quşudur.	.-qızlar hamısı bir yuvanın quşudur .
quşun	.-əğri olar ətçil quşun dimdiyi . (ətçil: ət yeyən)
quşun	.- quşun gücü qanatla , balığinki üzgəclə, kişininki bilik biləklə.
	quşun gücü qanatla, balığinki üzgəclə, kişininki bilik biləklə.
quşunun	.-isdər əlli isdərsə yüz yaşa, ölüm quşunun qıynağındasın. (qıynağındasın: qarmağındasan)
qut qovuc.	baxt fürsət.- qut qovuc versə yiyə quluna , gündə işi yüksəlibən yuxar ağar.. (yiye: tanrı). (ağar: qalxar)
qutar	.-pis qonşudan köç qutar
qutar.	.-qonağı atar, başını qutar . (atarmaq: yola salmaq) .

qutarsan	- yaz ayların qışın yaddan çıxarsan, saçğalayıb (israf edib) qazandığın qutarsan .
qutatmaq	qutadmaq . qutlamaq. (təbrik etmək)
qutqa say	iyiliyə, iyi fala tut.
qutqa	.pusqa. putqa. dar, sıx, kiçik yer. qoça. köşg < küşg. kiyusk. külbə.
qutlaması	.-doğum günün qutlaması . -anan peşman olmasın doğunduğuva!!!!
qutlu	.- qutlu olsun bayquşa viranələr.
qutlu	.- sənin qutlu ayağın basmayınca iş olmaz.
qutlu yaşam	.-nə gözləsə önündə, onu görsə günündə, qutlu yaşam xoş ömür , onun olar həmişə.
qutlu	.- qutlu illər , uğurlu işlər. (alqış)
qutluğlardan	.- ən böyük qutluğlardan , kimsədən nərsə gözləməməkdir.
qutluq	.- qutluq nədir, sevənivi sevəsin, sevdiiyə sevinəsin. .-ev eşiyiz qutluq olsun . .- qutluq , kor quş, tutanıdır. .-tanrım könlüzə qutluq yağdırsın. (alqış)
qutluq	.- qutluq dağ ardında , dağ başında yerləşməyib , yatdığı dərədə, çıxdığı bərədə durur.
qutlusu	.-yurdun otlusundan qutlusu yeğ . .-yurdun otlusundan qutlusu yeğdir
qutsuz	.- qara günlərin qutsuz bucağı , qarılının otsuz ocağı.
qutsuz	.-qaraqarların otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı . (qaraqarların : hırdan düşmüş)

qutsuz . uğursuz. bədbaxt.

-**qutsuz** kişinin işi açılmaz.

qutsuz .-qocalar ocağı otsuz olmasın, **gələn günü qutsuz olmasın.**

qutsuzun .-**qutsuzun yetdi evədək** çoru dəğər. (**çoru**: ziyanı)

qutsuzun yeddi evə dək ziyanı olur.

qutulmağını. .-kölə olduğun bilib inansa biri, özgədən güdər **qutulmağını.**

qutulub .-**kardan qutulub** kora tuşladıq. (qutulacağı olmamaq).

qutulur tükənir.-dağ çıxı çıxı, **tarla qaza qaza tükənir.**

qutur .-dirnağı töküləsi **qutur**.(qarqış)

quturqan .-xoşluğa **düşən qudurqan olur**, xəsdəliyə düşən küsəgən.

quturqan .-**qudurqan sonda** öz başın yeyər.

quturqan -başığa bəyin nökəri qudurqan olur.(ağası ağanın, qulu quduz) . {**ağası**: (**ağa+sı**. sı: əzizləmə simgəsi) ağalar ağası.) . (**ağası ağanın**: başağanın }. (**başığa**: ağabaşı)

quturqan **qudurqan. quduzqan.**-qudurqan it, yügürər öz kölgəsinə. (quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsin qapar).

quturqanlıq **qudurqanlıq. sərkeşlik.**

quturma .-qılınıb **yana qudurma**: özündən çıxıb yavalıq qoyulma. (**yavalıq**: yaramazlığa)

quturmuştan **qudurmuştan.**-dadanmış **qudurmuştan yaman.**

quturub **qudurub.** götürlənilib.-öndə qudurub,gedme, ardında qalan olur.

qutuş	quduş . quduruş, qızma devri. cütləşmə dövrü. -quduş qoyun süd verməz, quduş atın yük almaz.
qutuzqan	quduzqan . qudurqan . -qudurqan it , yügürər öz kölgəsinə. (quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsin qapar).
quvur	quvur . govur . boru.-qıvrışıq quvur, tütüsü düz, buruşuq yuva, doğruşuq ilan.
quyquna	quyğuna . metersekə.-qarqaya kalağ, çəkirgəyə mələx, quyğuna metersek dedik, burdan başladı ərişginliyimiz (kahıllığımız)
quylasın	.-nə ölüsü var quylasın , nə düşəni var ağlasın. (düşəni : şəhidi)
quyruğu	.-xoruz quyruğu andlar pozar
quyruğu	.-quyruğu qapana sıxışmaq (qısılmaq) . (quyruğu qapı arasında qalmaq).
quyruğu.	.-biri tülkü başı, biri quyruğu . (iki fırıldağ doslar)
quyruğun	.-kəsilmiş quyruğun ilan unutmaz.
quyruğun	.-qısar qapı, əzər ayağ, uzun olsa quyruğun . (qısar : sıxar)
quyruq	.-tülkü quyruq buğları. (goran buğu). (şələlər dilindən)
quyruqsuz	.-quyruqsuz yalan olmaz.
quyruqu	quyruğu...yələ quyruğu tökülmüş tülkü. .-çox uzansa, quyruğu qırılar!
quyruquna	.- baxma adam oğlunun uyruguna, tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna . (uyruğuna : üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə),
quyu	.- quyu dıstan değil içdən dolar.

quyu .-quyu qapmış. **quyu** utmuş.(**qarqış**).

quyu .-yaşam yolu yazılmamış, **heç bir quyu qazılmamış**, gəlməmişdən ölkənin, yarınları açılmamış

quyu. .-yondağınca yoğunlar. (**tapmaca**). (**quyu.çuxur**).

quyuq qatı. qəliz.-**quyuq sözləri**, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri.

quyuq qəliz.-mən səni sevərəm sevisərəm, **bu sözü türkcə quyuq deyərəm**.

quyuq. .-nə öylə suluq olaydı, **nə böylə quyuq**.

quyuqta .-soyuq başın aş, **quyuqda** olur, suyuqda olur.

quyusu .-su **quyusu dibdən dolar**, ağızdan yox

quzu - **iki analı quzu**: iki yandan qorunan, asılanan, faydalanan.

.- **quzu doğub** tülkü yapan dünyadı.

quzu .-itdən kiçik, **qoyundan quzu bəklənər**.

quzu .-qoyun **quzu ayağın** basmaz.

qübbənin .-göy **qübbənin** altında, xoruz banı yadında.

qübəsən **kübəsən**.-körpəni gündə **kübəsən** tülkü, tülkünü gündə **kübəsən** gülgü. (quzu kürkünü hər gün çırparsan tülkü kürkünə dönər, tülkü kürkünü hər gün çırparsan gülcə olur).

qüc .-güc **aldan girsə**, doğru tünlүkdən çıxar. (**aldan**: öndən). (**tünlүkdən**: bacadan. düdkeş)

qüc .-güc **aldan girsə**, düz ardan çıxar. (**aldan**: öndən). (**ardan**: geridən).

qüc .-güc olar nisgili sevgiyə qatmaq

qüc .-inandığın duyqulardan **güc** bassın.

qüc .-yaxcının tapması **güc**, saxlaması qolay.

qüc -**güc olur**: çətindir.

qüc **güc**. təpər.qeyrət. enerji.
- toxu ağırlamaq, **güc olur**.
-**qarşın güc**: muxalifət

qüc **güc**.-aldan girsə **güc**, köçər daldan düz. (**aldan**: qabaqdan)

qücdür .-iş bitən deyil, **qücdür bitən**.

qücənsədə **gücənsədə**.- **gücənsədə biləyin**, qaçınsada diləyin, təlimsədə biligin, dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (**təlimsədə**: çoxalsada). (**dərman**: **dəğirman**).

qüclə .-qoca **qüclə** sınınmaz.

qüclə .-torba **qüclə** pul arasında . (**torba**: siyasət)

qücləmədən **qücləmədən**. zorlamadan.-**kimsə qücləmədən** deyirsə yalan, eşid inanma.

qüclənər **qüclənər**. güc gələr -yayın yatsan qış ayında , evrən sana **qüclənər**.

qüclü .-dərdli ürək, **qüclü bilək**.

qüclü **qüclü**.-**qüclü söz**, kəsərli dil

qüclü **qüclü**. tüpəng.. hızlı. şədid. şiddətli. -**təpəng** ağrı.
.-yekə yelkəni **qüclü yel açar**
-savaşdan daha **qüclü** aşq!

qücü	.-gücü yetməyən, sına batar. (sına : qəbirə). (gücü yetməyən, yerə batar).
qücü	.-susmağın gücü söyləşdən az değil. .-yaşı yetmiş, gücü gedmiş
qücü	gücü .- öküzüne gücü yetməgən çulun töbələr (töbələr : dövrə).
qücüq	gücük . balaçillə.-qara qış qarada, odlu yay arada, illə gücük, illə gücük.
qücüm	.- gücüm yox : tovansızam
qücün	-təlim yorub, gücün kəv . (təlim : çox).(kəv : qaz. boşat) (çox yorub gücdən sal)
qücünə	.-dəlinin gücünə bax, başına yox.
qücünü	.-yaşlıya gücünü yox , işini sor.
qücürmə	gücürmə .təcavüz.
qüçə	.-yalğız evdə, yalnız mənəm, səssis küçə , çökük ışıq, ölüm qonaq, ölümə qonaq.
qüçə	küçə -kor küçə : çıxmaz. bünbəst.
qüçədə	küçədə .- küçədə iki kimsə arasında keçir. -gör kim gəlir. –kim gəlir?.-qeynin gəlir. –neynim gəlir. – çiğnində heybəsi var, -mənsiz onun kimsəsi var?
qüçüq	.- itdən küçük , qoyundan quzu bəklənər.
qüçümsəmə	küçümsəmə . kiçik sayma. təhqir etmə.-hiçbir nəyi küçümsəmə .
qüh .	güh . yeraltı lülə, yol.-ürəkdən ürəyə güh var.
qüqrəmiş	kükrəmiş ,-dağdan gəlir, daşdan gəlir, bir kükrəmiş aslan gəlir (tapmaca).(sel)

qüqrəşər	kükrəşər. -qara bulut kükrəşər.
qül	.-ağzınıza gül bitsin. (alqış: təşəkkür) .-baxt bir qunçədir gül olmağa. .-gül əgilmiş ala güldən bir öpüş. .-özgə yurdu gül suvat (suvar), öz yurdunda kol tikən. .-sevərim sevməyi, sevməyə qul olamam. .-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli) .-ər evi gül evin, son evin gor evin.
qül	.- gül gözlədim tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim. (ürək əğdim: ürək əritdim. ürək yedim).
qül	.-gül solar, tikən qalar .-gül tikənsiz, dərə ilansız olmaz .-yan mənə kül olum sənə.
qül	.- güvən gül deyil qoxa , güvəndi güvən, yalnız işlə görünən.
qül	.-yatan yerdə tikən çıxsın, gül çıxmasın. (qarqış)
qül	.- gül yaxşıdır , öz kolunda.
qül	gül. -göz yaşı dərildi, gül yerinə.
qül oyna	.-dünya yalan, yayın gəzin gül oyna.
qülbə	külbə. küşg. kiyusk..qoça. köşg. qutqa.pusqa. putqa. dar, sıx, kiçik yer.
qülcər	.- gülcər. gülzar. - gülcər var, boğcası var, bağı var.
qülə	.-öd var yandırır, külə çöndürür , göz var dondurmur, buza çöndürür

qülə	.-tikən kimi gülə batar, yılan kimi dostu soxar. .-yanan külə dönər. .-batlaqda bitən bir gülə döndüm. (özün bəğənib, dəğərləndirib yalnız qalan kimsə) .-gün verməmiş heç bir gülə, güləgülə.
qülə .	.-onun odu, külə çöndürür , soyuq baxışı, buza.
qülə bacım	gülə bacım .-mən durum qaçım ay gülə bacım
qülə döndərir	.-barımızdan keçər bir gün, ölüm donun geyib, sağ qoymaz bəyi xanı, ölüm yetsə alar canı, külə döndərir sümük qanı. (barımızdan: harmızdan).
qülə qülə	.-gurlayaraq gələn düşmandan, kötüdür gülə gülə gələn düşman . (kötüdür : pisdir. yamandır.)
qüləqən	küləgən . qazan.- yer küləgən (qazan) xəznə tapar
qüləqtə	.- küləkdə , cılız od sönər, tonqallı od öc alar. (cılız : yalız. arığ)
qüləqtən	küləkdən . - əsrə onu yeldən küləkdən, yağış borandan . (əsrə :saxla. qoru).
qüləgülə	.-gün verməmiş heç bir gülə, güləgülə .
qüləm	.-eşqində küyən, ocaqda küləm . (küyən : yanan)
qülən	.- gülən üzə, gülər yaz.
qülən	gülən .- gülən ürəklər qırılmasın.
qülən	gülən .- ölümə gülən kimdi, yaşama küsən kimlər.
qülənə	.- mən dilənçi deyilim səndən sevi dilənəm, görənə xor, gülənə alay görünəm
qülər	.-altın topraq qarışsa, topraq gülər adlanır . (altın topraq : ayağ altıda olan topraq). (qarışsa : bellənib alt üst

olsa).

qülər .-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, **gülər** güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)
 .-gələli ağlarıdun, **hammı gülər**, ele gedki, gedeli ağlayalar. (doğum ölüm)
 -gülən üzə, gülər yaz.

qülər .-özü deyər **özü gülər**

qülər gülər.-göy ağlayar, **yer gülər**. (**ağlayar**: yaş tökər)

qülər gülər.-qışda soyuq, yayda quruq, gündə xəzəl, **yazda gülər üzü sevgimin**.

qülərüz .-ilkəm ərkək oğlandı, **ortam gülərüz qızımdır**, gəncəmdə bu qırışmal qoduxdur. (**sonbeşik**: gəncə. qınca).

qüləyən **güləyən**..gülman. sevincli.

qülqıl.- keçmişlərə nə ağlaqıl **nə gülqıl** .

qülqü. **gülgü**.-körpəni gündə kübəsən tülkü, **tülkünü gündə kübəsən gülgü**. (quzu kürkünü hər gün çırparsan tülkü kürkünə dönər, tülkü kürkünü hər gün çırparsan gülünc olur).

qüllendi .-tükendi söz, **küllendi köz**, qalxın gedin evizə

qüllə .-bu çevrəndə yaxşı kötü, **güllə tikən** birgə doğur

qülləc .**gülləc**. (güldürübdə öldürən). komodi trajedi.

qüllər .-bu güllükdə **güllər güldü** səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)

qüllər .-**güllər** bir bir açar

qüllər	.- güllər səni gözlür , boyu atıb çiçək versin
qüllər	.-açılmadan göz yuman güllər .
qüllər.	.-yaz gəlir, sayraşır quşlar, gülüşür güllər .
qülləri	.- özgə yurdun gülləri , öz yurdunda kol tikan.
qüllərinə	.-bulut ağırlı çimənə güllərinə , ki görür güzdü gələn soncu baharı üzünə.
qüllü	.-gəl gəl ey güllü çirağım , aç yüzün yaşqan (yəmşək. örpək) götür
qüllük	güllük. küllük. -sellər axıb küllük edər (poza), gözlər axıb güllük edər. (gözlər : bulaqlar)
qüllükdə	.- bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)
qüllüq	.-evlənmədən , güllə budaqlar dolu, evləndinsə küllük gizirqan kolu . yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (gizirqan : gizikgən. gəzənə).(uçu <u>muğu</u> : cənnəti)
qülman	gülman . güləyən. sevincli.
qülmə	.-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə , gül. (təbrizli)
qülmək	.-dadlıq dilindən gülmək üzündən əsgilməsin. (deyim) .- gülmək , görənin gözün işıqlandırar, duyanın könlün açar..
qülməyin	.-bəkləmə gedəni, kəndi gəlməyəcək gülməyin belə .
qülməz	.- gülməz dişi kişi yə, olsa dişi yerində, çıxmaz kişi eşiyə, işi (əşi) olsa evində.
qülməz`	.-alçaq qalar kütbeyin, evrən gülər o gülməz .

qülməz	.-öz ağlayınca üz gülməz. (öz: iç)
qülmüş	.-işdonsuz (tumançaq) , dizi yırtığa gülmüş .
qülsə	.- qülsə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül , yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət). (uyqu : yaxıcı)
qülsi	külsi . boz. tusi.
qülsüz	külsüz.-yaşı külsüz qaldı, külü odsuz qaldı
qüşüzü	-yaradan canıza dəğməsin, qüşüzü əsirgəməsin .(əsirgəməsin : çox görməsin)
qültən	güldən .-gül əgilmiş ala güldən bir öpüş .
qültən	- gülü güldən açılır. (çox sevinir)
qültü	.-bu güllükdə güllər güldü səndə gül , ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)
qültürər	.-dosman (dost) küydürər aytat, düşman güldürər aytat. (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).
qülü	.-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim gülüm güllər gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli) .- gülü sən unutma , tikən gülün yanında . .- gülü güldən açılır. (çox sevinir) .- külü .- külü yellər , köz qabardar, od edər. .-keçmiş yaşı, olmuş qarı, savmış gülü, qalmış külü . .-kiçik sevgilər bağça gülü . .-qalının orta gülü : qalının gözü. .- ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış . nərsə gözləri (kimi) qalmış. .- keçdi gənclik savuldu gülü, qalandı külü .

qülü .-hər nə oldu özümə oldu, **külü gözümə oldu**.

qülü .-ocaq çökmüş, odu sönmüş, **külü savmış**.

qülü **külü**.-yaşı külsüz qaldı, **külü odsuz qaldı**

qülü .-savmış **gülü**, qalmış **külü**.

qülüb oynab .-yurd almısan, **içində gülüb oynab yaşa**. (ev alana alıqış sözü)

qülüm **gülüm**.-bu güllükdə güllər güldü səndə gül, ağlar göylər, gülər güllər səndə gül, mənim **gülüm güllər** gülü gözəl gül, aç yəmşəyin, örpək altdan gülmə, gül. (təbrizli)
.-gəl bu devirdə **açma gülüm**, bu devir yalançı devir.

qülüm .-qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, **soyuq düşər gülüm saralar**. (qaralar: qar alar)

qülün .-gülün dal qabağı gül olar

qülün .-sevim **gülün** bəsləsən, sevlməyi boşlasan, evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.

qülünə .- durdu durdu **sıçdı işin gülünə**.

qülüş .-gülüş **olub dodaqlarda** yansıqıl. (yansıqıl: əks ol)

qülüş **gülüş**.-gözündə donmuş yaş, **qaçmamış gülüş dodağından**, böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından.
- tutuşlu üzdə, bir **gülüş** yetər.
.-gününü günəş, **üzünü gülüş sarsın**. (sarsın: tutsun). (alqış)

qülüşür .-yaz gəlir, sayraşır quşlar, **gülüşür güllər**.

qüman **güman**. gümənc..-sevgiyə güvənc olmaz, kimsəyə gümənc olmaz, durum durmaz dəğişər, **itgisiz qazanc**

olmaz.

qümanım .-alagün batmışıdı, qapqaranuq qanadın gərmişıdı, göy üzündə yoxudu tək cə izi bir ışığın, **kimə getdiqdə** **gümanım yoxumuş**.

qümanlar **gümanlar**. quşqular. şəgglər.-gümanlar sevgini boğar.

qümənc **gümənc**. güman.-sevgiyə güvənc olmaz, kimsəyə gümənc olmaz, durum durmaz dəğişər, **itgisiz qazanc** **olmaz**.

qümüş .- **gümüş günə vursa**, altın ayağıyla gəlir.

qümüş **gümüş**.- tozlu **gümüş** satılmır, qanlı altın atılmır.

qümüş **gümüş**.-**gümüş başa çıxsə**, altın ayağda qalır.(**gümüş günə çıxsə**, altın tündə qalır). (**tündə**: qaranlıqda).
{özünə (içinə) , dəğərinə baxmıyaraq, gözə soxulan, başa çıxarılan hər bir nərsə, başqaların, çox dəğərlik olsa belə, geridə, kölgədə bıxırır}.

qümüş **gümüş**.-**gümüş gündə**, altın kölgədə qalmış. (iyilər yatmış, kötülər qalxmış)

qümüş .-söz **gümüş**, yır altın. (**yır**: mahnı. oxuma).

qümüşşə **gümüşşə**.-**danışmaq gümüşşə**, danışmamaq qızıldı

qümüşü **gümüşü**.nuqreyi.

qün .- **gün** olan yerdə ay sayılmaz, aylı gecədə ulduz sayılmaz.

.-**gün** verməmiş heç bir gülə, güləgülə.

.-**gün doğuşu**: doğun

.-**gün** batıbdır gecə yaymış qanadın.

.-gün yapışdırır, günü yaxışdırır. (**yapışdırır**: yumşatır)

.-ikindən son **axşam düşər** gün batar. (**ikindən**: ikindidən)

-dün əkirsən bu **gün** dəyirsən

qün .-**gün ağarkən**, qalxanlar, **gün batarkən** yatanlar. (**ağarkən**: çıxarkən). (ıışıqsızlı. bərqəsizlik)

qün .-**gün genə yeni gün**. {hər gününüzün öz günü (günlüyü) var}.

qün .-xoş keçən gün tez keçər

qün .-qışın nəyinə, **gün əgri durur**, yaz doğru günə, doğru durur.

qün aşırı -**gün aşırı**: bir hən bir yox.

qün batası .-sanadım mənki belə sən gedisən, nə bileydimki bigün səndə ana yalvarasan, **bir yol axşam çağı gəldin**
bizə sən gün batası, söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.

qün .-**gün çıxandan**, can çıxana dək.

qün .-**gün işin** günündə gör!

qün .-**qırx gün**, qırxıda qılıpı **qırx gün**.

qün .-qısarmış gün, uzarmış tün.

qün .-**yağdı gün**: ağ gün

qünah .-təndə can beş gün qonaxdır **çok günah** arturma gəl.

qünah .-nə sizdə suç **nə məndə günah**.

qünah. **günah.** yazuq. qebahət. xəta

qünaha **günaha**. yazqarlığa. pislığə. -**qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün**, olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (**olqıl ökün**:
peşman ol). (**ökkün**. peşman)

qünahçı	günahçı. yazıq suçlu.. -yazıq tutulmadı, yanıq tutuldu. (yanıq : bəxdi çönmüş)
qünahlıyım.	günahlıyım.qınaqlıyım. taxsırım var. -ər ağacı gül ağacı, qınaqlıyım vur ağacı.
qüneş	.-güneş yarasaya çirkin gözüdür. (yarasaya : xuffaş)
qünə	.-günü günə satan, sonda əli boş qalar.
qünə	.- gümüş günə vursa, altın ayağıyla gəlir.
qünə	.-günə baxsan göz qamar, araq içsən göz axar. (qamar : qamaşar). (axar : xumarlanar. süzər)
qünəş	.-gedir günəş batası, böyür alçaq kölgəsi .
qünəş	günəş. .-günəş kor gözü ısıtmaz .-parlaq günəş gündüzün.mıncıq ulduz tüngüzün. (tüngüzün : gecə gözü) -sürər gedər izi yox, yanar yandırır, közü yox. (tapmca) . (günəş) .-gününü günəş, üzünü gülüş sarsın. (sarsın : tutsun). (alqış)
qünəş doğar	.-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (çoğar : çoğ çoğ vurub qaynar)
qünəş	-yaşanda günəş: batanda günəş.-qızarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (yaşanda günəş : batanda günəş) . (güzləndi : payızlandı).
qünəş.	-batanda günəş: yaşanda günəş...-qızarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (güzləndi : payızlandı).
qünəş	.-günəş isdi, ac qarnı, gövdə arıq, başında ağır yük, dabanı yarıq.
qünəş.-günəşlə günəş oluruz biz,	yetərki yaşqaları açmayın siz. (yaşqaları: gizlinləri. sırları)

qünəş.-sevgisi, **günəş kimi sacaq**, qızıqda buz kimi soğuc. (**qızıqda**: cəhənnəmdə)

qünəşgünəş -tanca gələr, tuncə gedər.(**tanca**: səhər çağı) . (**tuncə**: axşam çağı). (**tapmaca**) .(**günəş**)

qünəşə -ilk görtüş, ilk yaz, aç pencərəni, **günəşə yaz**. {pencərəni açıb, günəşdə yaz (**uzan**) .(günəş önündə **uzan**)}

qünəşi .-xanım erkəyin əşi, **evin günəşi**.

qünəşi. .-qadın erkəyin əşi, **evin günəşi**.

qünəşin. .-biri günün gəzir, **biri günəşin**.

qünəşlə .-günəşlə **günəş** oluruz biz, yetərki yaşqaları açmayın siz. (**yaşqaları**: gizlinləri. sırları)

qünlə .-yaşam **qünlə** yaşanır saatla keçir.

qünlər .-günlər dolar ay dolanar (çağın ötər. zaman keçər)

qünlər .- ötər **qünlər** külə dönür gülümüz.

qünlər .-belə **qünlər batası**, dönməyə birdə

qünlərə .-aşq olsun **açan qünlərə**

qünləri **qünləri**.-taylı tayın tapmasa, **qünləri ax vay keçər**.

.-umut dolu **o qünləri unutmayalım**, amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım.

-yaz **qünləri** yağışsız olmaz, ərlə qadın savaşırsız.

qünlərimi .-verməmişəm **qünlərimi yelə mən**, bar verib su verdim dənə mən.

qünlərimiz .-sənsiz gecədir **qünlərimiz**, batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda
kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.

qünlərin	.-günlərin adı var, yemişlərin dadı. .-günlərin ötüşü var, sözlərin bitışı yok. .-yay günlərin yağışı , ər arvadın savaşı
qünlərin	.-qaraqarların otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı . (qaraqarların : hırdan düşmüş)
qünlərin	.- qara günlərin qutsuz bucağı , qarılının otsuz ocağı.
qünləyən	.- hay gününü günləyən , vay gününü izləməz. {özün iyi düşünən, pislikləri geridə qoyur (bıraxır)}.
qünlük	.- günlük yaşam . (hər günün, olaylarının keçışı).
qünlüm	günlüm . əzizim.
qünlüyü	günlüyü . öz günü..-gün genə yeni gün. {hər gününüzün öz günü var}.
qünndə	.-gün işin günündə gör!
qünortıya	.-uzansa gecəm belə, günortıya yatsam belə , yuxuma girsən belə, görmək istəməm səni.
qünsə	.-umud şamsa dan sönər, umut günsə şam batar.
qünşən	günşən ..mutlu. xoşbəx.
qüntən	günden .-eldən arı, günden duru . (eldən : yaddan). (arı : uzaq)
qüntə	.- gündə irük yox , bəydə qıyıq yox. (gündə yox, bəydə xəta yox).
qüntə	.-umudu hər günün yaşat, umuqu yarına at.
qüntə	.- əli yerdə, gözü gündə , əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşamı)
qüntə	gündə .- gümüş gündə , altın kölgədə qalmış. (iyilər yatmış, kötülər qalxmış)

qüntəlik	gündəlik. əldəki.-böyük mutluluqlar gəzən, gündəlik mutluluqları kiçimsər. (gündəlik: əldəki) .-doğulmaq gündəlik uğraş , ölümə yad olmuşuq. (uğraş: iş. məşquliyət)
qüntəliyin	.- gündəliyin ötüşü , hər gününün öz işi.
qüntəliyin	.- gündəliyin ötüşü , hər gününün öz işi.
qüntən	.-ölümü gözləyən, gündən payın alar .
qüntən	.-varlı gündən günə qatlanır, yoxsul gündən günə işgəlik. (işgəlik: incəlik). (qatlanır: yoğunlur).
qüntüz	gündüz .-incə uzun yollarda, gedirəm gündüz gecə .
qüntüzə	.- gündüzə çönüb qaranlıqlarım. (gecələr yatanmamaq)
qüntüzün	.-parlaq günəş gündüzün .mıncıq ulduz tüngüzün. (tüngüzün: gecə gözü)
qünü	.-gün yapışdırır, günü yaxışdırır . (yapışdırır: yumşatır)
qünü	.-gözü havada, günü bacada . (bəylik, dincliklə yaşam sürən).
qünü	.- günü doğmaq .(imkanlanmaq).
qünü	.- günü günə satan , sonda əli boş qalar.
qünü	.-qayınxatın qayınxatına iş ögrədər, günü günüyə yeriş .
qünü	.-tuşu yatmış, günü batmış . (tuşu: bəxdi)
qünü	.-kişi nərsəyiki yansılar, gələr günü, özü ona sancılar .
qünü	.- öz günü: günlüyü..-gün genə yeni gün. {hər gününün öz günü var}.
qünü	.-saxla gönü, gəlir günü .

qünün	.-üzün, günün solmasın. (alqış)
qünün	.-varlı günün dosluqları çox olar, yaman günün o dosların yox olar. .-öz günün gəzir:. 1. günün keçirir 1. gün işin görür. .-yayın günün görməyən, qış soyuğa duranmaz. .-öz günün gəzir: 1. günün keçirir 1. gün işin görür.
qünün	.- yaman günün ömrü az (olsun), yaman qışın dalısı yaz.
qünün	günün .-qaqılmadan açılsın, günün çıxsın saçılsın . (qaqılmadan: döğülmədən). (alqış. yarqış. iyi dilək) .
qünün	günün .-sevgini bitmədən, canlını ölmədən, anlamaq, günün bəkləməz , iş keçirsə bırax, gəlırsə tut.
qünün	.- biri günün gəzir , biri günəşin.
qünün	günün . bu gün.-günlər gəlir, həfdə dolur, ay keçir, cəhrə durmur, ay calanır il keçir. günün gələn, tünün gedir . (günün: bu gün)
qünün.	-günün ölsə: çağın bitsə. bəxdin yatsa.- günün ölsə kağızda qalsın , özün ölsən elində qalsın. (bacardıqca yaz)
qünündə	.-nə gözləsə önündə, onu görsə günündə , qutlu yaşam xoş ömür, onun olar həmişə.
qününən	.- gününən kürk dəğişən.
qününlə	.- dünü vur daşa, gününlə yaşa
qününü	gününü .- gününü günəş , üzünü gülüş sarsın. (sarsın: tutsun). (alqış)
qününüz	gününüz .- gününüz izqulu bolqu . (izqulu : iyqulu. iyi) (çağuz uğur keçinişli, uğranışlı olsun).
qünüvün	.-gündəliyin ötüşü, hər günüvün öz işi .

qünüz	.-gecə dolu yağır, günüz od yağır .
qünüz	.- günüz doğur olsun , üzüzə uğur olsun.
qünüzün	.-gün genə yeni gün. { hər günüzün öz günü (günlüyü) var}.
qüp	.- küp qırılana dək üstündə çox üzlükler qırılır.(üzlük : çanaq cinsindən topraqdan yapılma, ağzı ilə dibi əş (müsavi) genişliqdə, qarnı bel ve böğründən qulplu olan sırlı ve sırsız su bardağı).
qüp pendiri	.-ocaq çayı, küp pendiri , isti kökə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).
qüpün	.-umutsuz yaşam olamaz, sinqı küpün suyu qalmaz. (sımqı : sınıq)
qürədən	.- kürədən çıxdıq , korluğa düşdük.
qürədən	kürədən.-dəmiri kürədən , dəmir çıxarar.
qürəgin	kürəgin .-yel yatmamış, kürəgin savur . (xərmənn sözü)
qürəkkürək	.-istəyirsən bal çörək, al əlivə bel kürək .
qürəqən	kürəkən . yeznə. -yaxşı gəlin, doğma qızdan, yaxşı yeznə, doğma oğuldan yeğ (yaxşıdır).
qürəqlə	.- kürəklə bel örtülü gərək , göğüslə üz açıq.
qürəşə	.-yenən yenilən gürəşə doymaz. (utub utuzan batur, durmadan dartur).
qürəşin	.-ərdəm yasın quraşın, çərik qurub gürəşin . (yasın :yayın) (çərik : qoşun)
qürəşmə	.-qız birlə gürəşmə, qısraq birlə yarışma. (birlə : ilə). (qısraq : gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan.)
qürəyi	.-mərcimək kimi biridir, nə kürəyi var , nə gövüsü. (gövüsü : döşü)
qürəyimə	.- qarnım kürəyimə qovuşub , mənimki məndən sovuşub.

qürq	.-gününən kürk dəğişən .
qürsüyə	.-pişiyi arabıya qoşsan, durub kürsüyə çəkər .
qürt	.-kürd aşı qılsız olmaz
qürtüq	kürtük . körtük. kar yığını.
qüsə	.-küsmək istəyirəm küsə bilməyirəm , barışiram dözə bilməyirəm.
qüsəgən.	küsəgən .-xoşluğa düşən qudurqan olur, xəsdəliyə düşən küsəgən .
qüsəqən..	küsəgən . tısağan. - tısağa tısağan olur.
qüsən	küsən .-ölümə gülən kimdi, yaşama küsən kimlər.
qüsənin	küsənin .-ya küsənin var , ya küsdürənin
qüsmə	.-boyun bükmə, yaşın tökmə, bana küsmə, nə olur .
qüsmək	.-küsmək istəyirəm küsə bilməyirəm , barışiram dözə bilməyirəm.
qüstürənin	küsdürənin .-ya küsənin var, ya küsdürənin
qüsüb	.-küsub ayrılan, özü dönməli
qüsüb	.-qızıl küsub qırmayın.
qüsük	.-heç keçmədi bu dağlardan, heç içmədi bulaqlardan, küsük qaldı yatanlardan , köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar.
qüsüqlüyüz	küsüklüyüz .-küsküklüyüz yerində, köməkləş yükü çataq.
qüsür	.- az yeyir küsür , çox yeyir qusur.

qüş .-itinə küş, pişiyinə kiş deməyib

qüşən .-küşən dəniz, qalın qalıq. (coşan dərya, bulqan hava).

qüşq **küşg.** kiyusk. külbə.qoça. köşg. qutqa.pusqa. putqa. dar, sıx, kiçik yer.

qütaz **güdaz.**lov.

qütaz **güdaz.**lov. -**güdaza gedmək:** lova gedmək-**güdaza vermək:** lova vermək. haviya vermək

qütaza .-ağzından çıxan söz başan dəğməsin. (**başın güdaza gedməsin**). (öz sözün tutmasın səni)

qütbeyin .-alçaq qalar kütbeyin, evrən gülər o gülməz.

qütə **güdə.**-kiçik amac, **güdə yol.**

.-uzun umud, **güdə** yaşam.

-**güdə kəs:** qısırqıl: -sözü desən pişirqıl, dəmir kəssən **qısırqıl.**

qütə .**güdə.** kəltə

qütə. .-yollar uzun, **yaşam güdə.**

qütəl **kütəl.** yastıq biçimində başı süslənmiş bayraq. -**köv kütəl:** (**köv:** kös, təbil). hay küy. dəm.

qütəl kütəl. yerli. -qonağ gəldi, **kütəl qaç.**

qütəliv - köv **kütəliv** yığ: dəm təşgilatıvı yığ.

qütəlləri **kütəlləri.** həmrəhləri. -xan **kütəlləri ilə birgə .**

qütən .-qoyun **güdən,** qurdu görər.

qütər .-kölə olduğun bilib inansa biri, **özgədən güdər** qutulmağını.

qütər .- (səni görəcək) könül atar **göz güdər**.

qütmə .-arpa əkib buğda **güdmə**.

qütmək **güdmək**. malqara güdmək.

qütməkdənsə **güdməkdənsə**.-xəsdə olub xoşluğu **güdməkdənsə**, xoş olub xəsdələnmək yeğ.

qüttən kötüdən .- **kütdən kötüdən**: axmaqdan pisdən. -irt oxuşu (**yoğuşu**). -tarım aşdır daşdır, uğur yağıdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (**irt**: dan. sübh. səhər). (**oxuşu**: duası) (**yoğuşu**: iltiması. munacatı) (**tarım aşdır daşdır**: allah köməkdə bulun. özün aç, çöz).

qüttüğü .-gütdüğü üç dənə davar, ıslığı dağları tutar.

qütü quşqu.-könlünə **güdü** sızmasın: ürəyivə quşqu dammasın. (deyim)

qütüb .-özgəni **güdüb**, əlindəkindən qalma.

qütüq. güdük -çoğun dibisiz, **sonsuz bir güdük**. (**çoğun**: cihan. fələk)

qütüqtən .-baltası **kütükdən çıxmaz**. (girə düşmək).

qütülməz .-sevilmək güdülməz.

qütür **güdür**.-öz işini bəğənmir, **güdür özgə bəğənsin**.

qüvatmaq **güvatmaq**. -**güv atarkən** qavqa çıxırkən.

qüvən .-**güvən gül deyil qoxa**, güvəndi güvən, yalnız işlə görünən.

qüvən **güvən**.-məndə seviş səndə söğüş, **məndə güvən** səndə quşqu tükənməz

qüvən	.-duyuya güvən olmaz. (duyuya : hissə). (kişinin birinci yanıldığı yeri elə duyusudur (hissidir) .-sayqı, güvən , sevgi.
qüvən	.- turuza güvən! , -bu güvəndir verən qan turuza, pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada).
qüvənc	.-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz , qapında qolçu, qulluqdan sakın. (qolçu : qulluqçu)
qüvənc	.- sevgiyə güvənc olmaz , kimsəyə gümənc olmaz, durum durmaz dəğişər, itgisiz qazanc olmaz. (gümənc : güman)
qüvəncə	.-inanmaqla güvəncə , yoxdu yazı yox pozu
qüvəncin	.- kəndinə güvəncin dəngəsi : özüzə etimadın dərəcəsi.
qüvəncli	.-güvəncli olsun qılavuz, doğru yoldan azmayavuz.
qüvəndi	güvən .-güvən gül deyil qoxa, güvəndi güvən , yalnız işlə görünən.
qüvəndir	.-turuza güvən!, - bu güvəndir verən qan turuza , pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada).
qüvəndirir	güvəndirir .-eyku sözlər güvəndirir , gözəl düşüncə dərinlədir, könül ilə verilməkdən sevinc doğur.
qüvəndiyi	.- güvəndiyi dağlara qar yağmaq . (ası, uyar, fayda güdülən nərsədən, istədiyini alamamaq).
qüvəndiyi	.-quş qonduğu dalın qırılmasından qorxmaz, güvəndiyi dal deyil güvən alar qanatdan.
qüvənənim	güvənənim .- qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (qay : bəla. zülmət)
qüvənir	.-yaşın gizlətməyən qadın ya gənc olduğuna güvənir , ya qoca olduğundan qorxmur.
qüvənli	- güvənli ol : titrəmə. titirmə..-sevincivi itirmə, titirmə , bitirmə.
qüvənmə	.- gəncliyə güvənmə , igitligə dayanma.

qüvənmə	.-sənin evrən içrə kimsən yox, heç qapıya qüvənmə , dilər isən gülə bax, kimsələrə inanma!
qüy	küy . yan. rəhm elə.-eşək ata deyirmiş: yoxuşda sən mənə küy , enişdə mən.
qüyən	küyən . yanan. rəhm edən.-görən oldu, duyan oldu küyən yok . - eşqində küyən , ocaqda küləm.
qüyən.	küyən . yanan. -yoxsun gəzib nisgil əlindən küyən. (möhtac dolanıb həsrət ucundan yanan). (ucundan : ucubundan . səbəbindən)
qüymüş.	.- küymüş durur : yanmış olur.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (ivər : tələsər). (uymuş : yatmış). (irür : çatar).
qüysün	.- könlün küysün (yansın) dağlayu, yurdun qalsın ağlayu.
qüysün	yansın .-ürəyim küydü, ürəyin küysün . (qarqış).(küyünmək : küymək . yanmaq).
qüytü	küydü . yandı. .-ürəyim küydü , ürəyin küysün . (qarqış). (ürəyim yandı, ürəyin yansın)
qüytürər	küydürər . yaxdırar -dosman (dost) küydürər aytat , düşman güldürər aytat. (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).
qüyüseydi	küyüseydi . yanseydi.-(anadilin danan analara). küyüseydi (yanseydi) dilin ağzında ana , satamazdın mənə sən bir yabana.
qüz	.- yay keçməyə güz gəlməz . .-yapa yapa qar yağsa, yaz görməz, yağlı göy çimənlər sürünsədə güz görməz .- güz ayları nisgil dolur ürəyə. (nisgil : həsrət)
qüz	güz .-yaz yünü keçə olmaz, güz yünü dolağa . (dolağa : sarıldıq sarğı)
qüzənin	.- min küzənin qılıpı olmaq. (yaltaqca, qalması dələduzluğa əl atmaq).
qüzəyə küzəyə	.-calanan su küzəyə dolmaz

qüzqüsüdür.	.-göz ürəgin güzgüsüdür.
qüzqüyə	.-güzgüyə bax bəzən, adamlara bax düzəl.
qüzləndi	güzləndi. payızlandı.- qızarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (yaşanda günəş: batanda günəş) ..
qüztə .- güzdə.	qışda soyuq, yayda quruq, güzdə xəzəl, yazda gülər üzü sevgimin.
qüztə	.-yazda əmək, güzdə yemək.
qüztü	.-bulut ağırlı çimənə güllərinə, ki görür güzdü gələn soncu baharı üzünə.
qüzü .-sevginin yazı yok güzü,	sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.
qüzün	.-yazın əkər, güzün biçər, yayın tökər, qışın içər.
qohumu -arvad qohumu	ocaq başında, kişi qohumu çaxçax başında. (çaxçax başında: dəğirmanda).
qorqmaz	.- qorxmaz götə tez girer. (qorxan gözə çöp düşər deyiminin tersi).
qorqur	.-sıçıb poxundan qorxur. (bayqal)
qörtənkəlyə	.-ilan yeyən körtənkəlyə oxşur.
laçın	. doğan.
laqa qoyma	lağa qoyma. alıqlama.. təhqir etmə. -kişi işin alıqlama (özgənin işin, qılığın, lağa qoymaq. təhqir etmə).
lala	.-dağ dabanın lala almışdı yazın. (dabanın: ətəyin)
lala	alğa. alala.
lalahı	.- yaz gələcək çöllər olur lalahı, dos dosda könül olur alalı. (alalı: könlün alırsa)

lalam mən	.-şafdalıyam kalam mən, dilim yoxdu lalam mən , qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən.
lam	.-tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox geç. (tüt : iti). (qox : qorx)
lap	.- lap zirək olan oldurki zirəklik eləmiyə.
lapçıl kəmalgira	
ləbələb	zimbə zim. başınacan.. kipəkip.tıxabasa. .- hər yana baxsan zim bə zim doluydu
ləqəblər	taxma adlar -əli bedavan.
ləqələmək	ləkələmək .daşçıتماق..
lələ	.- yeddi lələ baxdığı çocuğun gözü çıxmış.
lələyi	.-toyuğ lələyi, andı yıxar. (xoruz quyruğu) .
ləmbər	.- ləmbər ləmbər dalqayan , şol dənizdən iz qalmaz.
ləpə	şəpə. dalqa. movc.
ləpədən	.-siçandan qubba çıxmaz, ləpədən dəvə . .- mən ləpədən deyirəm , o düğüdən.
ləpətən	.- ləpədən demə düğünü de , dünəni demə, büyünü de.
lilli	çalğa > çamra. bulanıq..- çalğa sudan balıq tutmaq.
livanlar	gilaslar. ayaqlar.-qayra açılmış, qapılar, bəzənib süsənmiş, odalar, al alalvan dolu ayaqlar .(qayra: dalına, arxasına dək).
loqazlamaq	loğazlamaq . loğaz etmək. kötülüklə dillərə salmaq

lov	güdaz.. - güdaza gedmək : lova gedmək
luxt olmaq	çılbanmaq& əğnin (əğnindəkin) çırpıb tökünmək. soyunmaq.
lülə	-yeraltı lülə , yol : güh -ürəkdən ürəyə güh var .
lüt	çılpaq.- lüt , sudan qorxmaz.
lütün	lütün. çılpağın.- lütün yuxusuna köynək girər.
mahnı	yır.. oxuma.-söz gümüş, yır altın .. .- mahnı saziylə qız naziylə.
mal	.-genclikdən qocalığa can saxla, varlılıqdan yoxsulluğa mal
malı	.- malı dəğərindən baha alana , mal gərəkdi, malını dəğərindən baha satanada pul gərəkdi. (dəğərindən : qiymətdən)
malı	.-yardının canı ardaqtu, baydın malı ardaqtu . (yardının : yoxsulun) (ardaqtu : dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.
malın	.-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, malın ollam , necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik : dəsmal) .-ye, yedit ayruğa qoyma malın . (ayruğa : yada)
malına	.- malına qıymaz , canın qayğıran.
malqara	.- malqara otlağın arar , ər tanışların.
malqaraza	- malqaraza dolluk (döllük. çoxluq). . (alqış)
mallabaşı	başqaruç. ayətullah

maltan .-itgi maldan olsun , başdan yok. (itgi: zərər)

man 1.ayıb. eyb.-**düşdüyündə man yox**, qalxanmada man çox. 1.ayıb.-qapıq saçaq man bilməz. (**saçaq**: süfrə). (**man**: ayıb)
.-bir ponza ət **min man örter..** (**man**: ayıb).

manqu əbədi.

manqutluq .-manqutluq, dilinə elinə sayqısızlıqdır

manquz **manğsız**. eyıbsız. qusursuz. - yalnuq oğlu, **manğuz olmaz**. (**yalnuq oğlu**: bəni adəm). (**manğsız**: eyıbsız. qusursuz)

maragımdır. **maragımdır**. qızığımdır. ilgimi çəkəndir. muridi əlaqəmdir.

maraq **marag**. qayğı. diqqət. təvəccüh.-**qayğı bitsə**, sevi qırılır..

maral .-maral ovlağı çöldür, kişi ovlağı ev.

mat .-mat qalmasan, matah olmasan.

-**mat qalsan**: anqıra qalsan.-hər nə gözün ona yol çəkir, ösüb böyür çevrəvi çəpir. (**çəpir**: çəpərir. çulqalır) .
(**ösüb böyür** : bitib böyür böyür) . (hər nəyə **anqıra**, **mat qalsan**, özünü gözünü içivi alır)

matah .-mat qalmasan, **matah olmasan**.

meşə .-qurd balasın öz əlinlə bəslədə, **meşə görkən** ulayar.

meşədə **meşədə**.-istəyirsən belə, **meşədə doğul**, amma adam içində böyü.

meşəyə .-od düşürsə **meşəyə**, qurusu yanar, yaşı alışar.

meyxanada .-keflinin kağızı, **meyxanada oxunur**.

meytan .-meydan sulamaq: aranı qızışdırmaq.

meytanı	.-yaşam olay meydanı
məçid	.- məçid eşiğin nə yandır, nə at. (eşiğin : qapısın)
mədəniyyət	. uyqarlıq&
məqədımə	.-getmə qədımə, gir məqədımə .
mən	.- onlar iki, mən bir idim, onlar vurdu, mən kiridim .-mən durum qaçım ay gülə bacım .-mən türk balası azəri yox, azər degən ağzan belə pox. .-sanadım mənki belə sən gedisən, nə bileydimki bigün səndə ana yalvarasan, bir yol axşam çağı gəldin bizə sən gün batası, söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.
mənə	.-yan mənə kül olum sənə.
məni	.- biri gəlir məni məndən alır, biri gəlir özün məndə tapır.
mənımki	.- mənımki bitsin , səninki batsın.
mənımsəmək .	tapmaq. qazanmaq.. yığmaq.-tapmaq ögrənməmişik, ancağı itrmək bilirik!.
mənlıgıvı .	.-özgə dilini ögrəşibən öz dilin atma, öz mənlıgıvı kimsəyə satma .
mənsız	.- mənsız necəsən , bilgim yox, sənsız yanıram, bilsin o.
məntə	.-biri gəlir məni məndən alır, biri gəlir özün məndə tapır. .-alma məndə, nar məndə, heyva məndə, nar məndə, sinəm otac tükən, hərnə desən var məndə. (otac: əttar)
məntən	.-biri gəlir məni məndən alır, biri gəlir özün məndə tapır. .-qaçmaq məndən, qovmaq səndən.

məraq edmək	niyəran edmək
məramından	.-məramından dönər , inamından dönməz.
mərcək	mərcək . qulağın sallanan yumuşaq əti
mərçi	mərçi. mərcimək.. -alağızın ağzında mərçi ıslanmaz.. (alağız: birindən birinə söz götürən. qoğucu. ara pozan). -mərçi noxud yolunur
mərcimək	mərçi... -alağızın ağzında mərçi ıslanmaz.. (alağız: birindən birinə söz götürən. qoğucu. ara pozan). .-mərcimək kimi biridir , nə kürəyi var, nə gövüsü. (gövüsü : döşü)
mərsinə	.-hərəkəs gedir mərsinə , biz gedirik tərsinə.
məyə	.-biz şahi istəmirux zordu məyə , hamı hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırıqları).
məzə	.- içməyə məzə , sikkəyə təzə.
min	.-min darağda bezi olmaq. (çox nələrlə uğraşmaq. başı çox qarışıq olmaq). -min daraqda bezi var. (deyim) .-min dərədən su gətirir. (deyim) -min küzənin qılıpı olmaq. (yaltaqca, qalmasınl dələduzluğa əl atmaq). -min qayğı , bir işgili çözməz. .-qanana bir imək yetər, qanmaza min kötək . (imək : işarə) .-topraqa bir verən min götürmüş . -min desən : min yol desən. -qırıqlar heçin yetməz el dərdinə , min desən -min işdir : lap çətinidir.-pulu yığmaq bir işdir, qazanması min işdir . .-tamu qapısı bir, uçuq qapısı min . (uçuq : uçmaq)
minbiridə	.-yap dedilər minbiridə az gəldi, yığ dedilər, tək biridə çox gəldi. (yap : düzəld)

mıncığın	.-kişi don girmək ilə qadın olmaz, yahıncaq mıncığın dəğəri az olmaz.
mıncıq	.- göycə mıncıq kimdədir , mənim gözüüm ondadır. .-məndə istirəm bir mıncıq kimi , dolaşım asılam qoynuna sənin. .-parlaq günəş gündüzün. mıncıq ulduz tüngüzün. (tüngüzün : gecə gözü)
minici	su istifadə edən
minicilik	. su istifadə edicilik
miniyn .	.-verilmiş miniyn boyası sayılmaz. (sayılmaz : önəmi yox. muridi təvəccüh olmaz)
miniz	.-biriz min olsun , miniz saysız. (alqış). (deyim)
minti mindi.-tat ata mindi	, tanrısın dandı. (tat : yad. türk olmayan)
mintiyn	mindiyin.-mindiyin yaxşı atsa, uzun yolu yaxın de..
mırıq	burnun yanında olan iki cızıq (çin. xətt)
mırsıq	. iki dodağın qovşağı.
mırtının	.-mırtının başı yarımçıq.
mitil	.-xan yorqanı mitil olmaz.
molla	.-tapnağın kökün qoyan bənnadı, saxlayan molla . (məçidin : tapnağın)
mor	bənəfşə. göyçin
mun	qussə
mutlu	günşən... xoşbəx.

mutluluğu	.-evrənin ən yayqın kəsəlliği mutluluğu aramaqdır, ən yayqın kəmliyi, mutluluğu seçəməmək. (kəsəlliği : xəsdəliyi). (kəmliyi : qusuru)
mutluluqlar	.- böyük mutluluqlar gözən, gündəlik mutluluqları kiçimsər. (gündəlik : əldəki)
mutlusun	.-mutluydum, sende mutlusun sandım
mutluydum	.- mutluydum , sende mutlusun sandım
mutluyum mutlu	.- mutluyum mutlu , çilə qalmadı, girişin toya coşuna, vur çatlasın doslar aşqına, çəkməyə belə ağrı qalmadı. nə mutlu günlər keçirdi başım, güllü bostanlı gənclik yaşı, dərdləri bırax, keflərə varın, şənlik yeli əsir başımda mənim. (türkü)
mutsan	xoşbəx görünən.
müsülmanlar	.- ay müsülmanlar bilinki yar ilə xoşdur çoğan , mənkə yardan ayrı düşdüm bu çoğanı neylərəm. (çoğan > cahan. cihan). (nəsimi)
müşgüldür	müşgüldür .-kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani səyilə müşgüldür onarmaq . (onmaq : düzəlmək). (onarmaq : düzətmək)
müvəffəq	başaran
müy	ağqarışqa.
naqara	nağara .-toydan sora nağara
naqır	naxır .- naxır kökündən yoxdu , ala danasın gəzir.
naqıra	naxıra .-irtin gedər naxıra , axşam gələr axıra (irtin : səhər)
nallallar	.-atı dırnağı üçün nallallar .

nallayan.	.-tülküyü nallayan .
nancını	.- nancını gerçək sanma , inandən gerçək yapma.
nanqoru	nankoru .-saçağdan qoğ nankoru , verdiyin tikə minlər doğuyur. (saçağdan : süfrədən)
nar	.- alma məndə, nar məndə , heyva məndə, nar məndə, sinəm otac tükən, hərnə desən var məndə. (otac : əttar)
narın	.- yeyənmədin narın qaldı , görənmədin yarın qaldı.
narıncı	tüncül. turuncü. qırmızı .
naşılığı.	yayalığı.. -yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yaraqlığı : bacarıqlığı. maharəti). (gəlişən : edişən. çoxalar) (gedişər : itişər. itər. azalar) .
natas	nadas .hərək. çiftçilərin tarlayı sürüb günəşlətmək, ot alağdan təmizləməklə dinləndirmələri. - ya hərək ed , ya tərək ed.
naziylə	.-mahnı saziylə qız naziylə .
nazlanar	< yazlanar ..-quşlar uçar yaz ayında yazlanar .
nazlı	.- nazlı üzə qara gözə , qınru gözlə baxılmaz. (qınru : hirsli)
necə	çün.- göy səmada çün dənizlər çalxanur , göy üzündə bu dənizlər yalxanur. -əl olsun qolun ollam, ayağ olsun, qıçın ollam, yol olsun, döşəyin, su olsun, çayın ollam, pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam , silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik : dəsmal) -necə yaşamaq, necə yaşamaq - necə yarar : mümkün olar..-igid çün bula aşq ilə qərar, onu tutmaq necə yarar
necəsən	.- mənsiz necəsən , bilgin yox, sənsiz yanıram, bilsin o.
neçə	.- neçə yaşamaq , necə yaşamaq

ney	.-kimisi qopuz, kimisi ney , biridə çalır qoval.
nə	-ona nə . ona nə ilişik . ona nə mərbut . .-ne ekdik nə biçirik -özünü buldun yorulmuş, sor doduva nə çəkir . (buldun : gördün)
nəbilir	.-həs nədir hüs nədir, şey nəbilir yas nədir . (şey: sik).
nəqədər	nədənək ..-nədənək uca olsada dağ, bizə bir yol tapılacaq. (nədənək : nəqədər)
nəqərək	.-yumruqla sınana, çəkiş nəqərək .
nəmənə	nəy . - nəy yaparsın. nə yaparsın
nən	nəng . şey.- iki nən , arınar əriməkdən - biri kişi. biri qızıl . (arınar : artılanar).
nənəm	.-qatıra sordu dədən kim, qatır dedi nənəm at .
nənəsin.	.-qızı tanımaq üçün anasın gör, lap yaxçı tanımaq üçün nənəsin .
nənq	nəng . nən. şey.- iki nən , arınar əriməkdən - biri kişi. biri qızıl . (arınar : artılanar).
nərsəni	bir şeyi
nərsəyiki	.- kişi nərsəyiki yansılar , gələr günü, özü ona sancılar.
nəsəyi	.- ol nəsəyi kim kiməsnə bulmadı.
nəsnə	maddə
nətən	nədən .-ölməyə nədən arama, bir "boşluq" yetər.
nətənsə	nədənsə .- heç nədənsə torlağı yeğ. (torlağı : sərchə)

nətənsiz - **nədənsiz, havayı:** deyil deyil boşa.

nətərək **nəderək.** nəqədər.-nəderək uca olsada dağ, bizə bir yol tapılacaq. (**nəderək: nəqədər**)

nəy nəmənə . -**nəy** yaparsın.

nəyi .-**hiçbir nəyi** küçümsəmə. (**küçümsəmə:** kiçik sayma. təhqir etmə)

.-qarabaxt elin, qarabaxt dili var, **dil yoxdusa, elin nəyi var ?**.

nəyin nədir. nə olduğun. -yağır nəyin yalığ bilər. (**yalıq:** 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındaki yağırın nə olduğun yoxsul bilir.

(**yağırın:** yaranın)}

nisqil **nisgil. 1.** umuq . çatınmamış arzu- sənsiz olsam, arzu doğar, **nisgil olar.1.** həsrət.-güz ayları nisgil dolur ürəyə.

.-**güc olar nisgili** sevgiyə qatmaq

-haçansa dad aradım, dadı yaşamda gördüm, ölümü ardıma alıb, istəklə yolum yürdüm, nisgili boğdum, özüm doğuldum, kölgələr mənə yad, yarınları yaşıya qat.

.-**nisgil** içrə qalmıyasın

-yoxsun gəzib **nisgil əlindən küyən.** (möhtac dolanıb həsrət ucundan yanan). (**ucundan:** **ucubundan.** səbəbindən)

nisqildir .-**sevgiyə dad verən nisgildir,** oluma ad verən ölüm.

nisqilə **nisgilə.**-yaşam sevinclər, sığınılmaz sevinclər nisgilə dönür. (**sığınılmaz:** tutunulmuyan. yerləşməyən)

nisqilim. **nisgilim.** həsrətim. -sütlük dilə **nisgilim.** (**sütlük dilə:** anadilə).

nisqilin **nisgilin.-nisgilin** dinsin.(həsrəti sönsün)

nisqilin **nisgilin.** həsrəti

nisqillə` **nisgillə.-nisgillə** vuruldum qurşun yerinə.

.-əsrikmədən savırsa devranın, **nisgillə qucar qara toprağın**. (əsrikmədən savırsa devranın: kef aparmadan günün keçirən).

nisqilsiz **nisgilsiz**.-eşq **nisgilsiz** uçamaz.

niyaran olma qayğıрма.. narahat olma.-**saxlayırsa qayğıрма**, saxlamırsa sayğıрма. (**sayğıрма**: sayma. boş ver)

niyəran edmək məra q edmək

noquldu .-**sandın göydən yağan şirin noğuldu**, yazıq qonça oyan, yağan doluydu, açılmadan soldun səndə mənim tək.

noqut **noxud** -mərci **noxud** yolunur

novala .-**ağa gətirər novala**, xanım tökər çuvala.

nöqər **nökər**.-kişi gocaldı evə **nökər nə gərək**, arvad qocaldı evə külfət nə gərək.

nöqəri **nökəri** .-baş ağa bəyin **nökəri** qudurqan olur.(ağası ağanın, qulu quduz) . {ağası: (ağa+sı. sı: əzizləmə simgəsi) ağalar ağası.)}. (**baş ağa**: ağabaşı)

o tərək. **o dərək**. o qədər. eybələ.-o dərək vermədiki, kor gözünə dərman ola .

oba .-kişiki gözlədi dirilik yatın, **gərəkki oxşaya yad oba itin**. (**yatın**: yolun).
.-**oba köçər** yud qalar. (yud: yurd)

ocağı .-qocalar ocağı otsuz olmasın, gələn günü qutsuz olmasın.
.-**iki gözləri san od ocağı**, yedi arşın dişinin ən uvağı. (**uvağı**: ufağı)
.-çalış qazan dosduvu, **ocaq başı düşmanlı**.
.-ələnmez, **ocaq başına gələnəmz (tapmaca)**. (**tərə yağ. kərə**.)
.-**ocaq başı düşmanlı**.
.-**ocaq başın sağ olsun**, dövrə bərin ot olsun.

-**ocaq çökmüş**, odu sönmüş, külü savmış.

.-**ocaq çayı**, küp pendiri, isti kökə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

.- **ocaq** çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözləri (kimi) qalmış.

.-**ocaq başın** sağ olsun, dövrə bərin ot olsun.

ocaqda .-eşqində küyən, **ocaqda küləm**. (**küyən**: yanan)

ocaqı ocağı.-**qaraqarılının otsuz ocağı**, qara günlərin qutsuz bucağı. (**qaraqarılının**: hırdan düşmüş)

.-qara günlərin qutsuz bucağı, **qarılının otsuz ocağı**.

.-yedit qonağı, **yıxsm ocağı**.

ocaqız .-buluduz yağar olsun, sularız axar olsun, **ocağız yanar olsun**. (**yarqış**: rəhmət)

.-**ocağız isdi**, suyuz sərin olsun. (**alqış**)

.-**ocağız odlu**, eviz çıraylı olsun. (**çıraylı**: çıraqlı)

oq 1.**ok**. elə. -ilağ hər kimsədən kim istədim, **ok çoğa gördüm**, kimi kim ılğasız dünyada gördüm, ılğasız gördüm. (**çoğa**:

cəfa). (**ilağ**: vəfa). (vəfa hər kimsədən kim istədim, ondan cəfa gördüm, kimi kim, bivəfa dünyada gördüm, bivəfa gördüm). .-**orınlı söz ox dələr**. (**orınlı söz**: yerinə düşən söz. yerini tapan söz).

-**ox kimi**: ox kimi oxtay.

--**ox çəkildikcə** uzaq atılar.

.-yay geriye çəkildikcə, **ox uzaq gedir**.

.-deyilmiş söz, **atılmış ox**, keçmiş gün geri dönməz. (**geri**: dalı)

-**ox**.-kirpigindən **ox saçar** köksüm deşər.

-**ox kimi**. oxtay.

-iti göz, **iti ox**, biri görər, biri deşər.

oqacdan oğacdan. əzabdan.-**oğacdan alma aşım**, ya daş olur ya qaya. (**aşım**: maya)

oqan .**oğan** (**ovan** < **av**). nərsiyə özgün (məxsus) çağ. nərsəni içinə alan sürə. (**gah**).- **yaz oğanı**: yaz çağı. -

yemiş oğanı: yemiş çağı.-qış **oğanı**.qış çağı.

oqcu oxcu.oxucu. dəvət edən. dəvətçi.

oqlagılən **oxlagılən.** hidayət ed. -tikilən gözü **oxlagılən** topraqa

oqlaq **-öksüz oqlaq:** yetim qalan kiçik keçi.-öksüz (yetim) oqlana baxsan burnun qan dadar, **öksüz oqlağa baxsan** ağzın yağ dadsın.. (öksüz oqlağa: yetim qalan kiçik keçiyə)

oqlaq. **oqlaq.**qıdığ. keçi balası

oqlan **oqlan.** 1.gənc.- **oqlan anlar**, kişi yaşar. (**yaşar:** başdan keçirər). 1. oniki ondördə ilk gənclik.-**oqlan** iliksiz, biliksiz.

-bir oqlan var biçində, sarı sümbül içində.(**tapmaca**). (**buğda**)

.-oqlan yer oyuna gedər, çoban yer qoyuna gedər. (**yer:** yeyər)

.-özüm qayıdıb oqlan olaram, buyruq olsa yarım qılam. (**buyruq olsa:** qismət olsa)

.-türkmən oqlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə.

.-əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), **yazığ oqlan neyləsin**, tənin darut, göt tülüt. (**tülüt** : tül: tor parça, toxuntu).(dürüt: darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)

oqlandısı **oqlandısı.**-kiçikdisə böyür, **oqlandısı ulur**, iqtidisə qocur. (kiçikdi böyüyər, oqlandı ulular, igiddə qocalar).

oqlanma. **.-ürəkdən oxlanma.**

oqların **oxların.-oxların qıcılısı**, qılıcların çaqqılısı. (**qıcılısı:** **qıjılısı.** fışılısı)

oqlu **oqlu -yalqıq oqlu:** bəni adəm.-**yalqıq oqlu** yoxazar, onda eykin ad qalar. (**eykin:** yaxşıca).

-eloqlu: (mədümi)

oqludur. **.-sevgi, özgürlüyün oqludur.**

oqlun -oqlun oldu qoy nəzərəli, xeyri olmaza nə zərəri

oqluna ` **.- atası oqluna bağ bağışlamış, oqlu atıy bir gilə bağışlamamış..**

oqluyan	oxluyan. atan. ovlayan.- qırılsın atan əllər , ağlar qoyan gözəllər.
oqmaq	oğmaq. övkələmək
oqnuq	oğnuq. qocuq. cüzi. naçiz. naqabil..
oqrəşdən	oğrəşdən -gedib nə deyəsən? bu oğrəşdən o oğrəşə?
oqrəşə	oğrəşə -gedib nə deyəsən? bu oğrəşdən o oğrəşə?
oqru	.-oğru özgənin malın yeyər , özünün arın (namusun) .
oqru	oğru. -hər kimi oğru san, ta malın oğrudan sakın salasın. (sakın salasın: gizli saxlayasın). .-tutulmadıq oğru , qamıdan doğru
oqrudan	.-hər kimi oğru san, ta malın oğrudan sakın salasın. (sakın salasın: gizli saxlayasın).
oqrunu	.-gəzdim cihanı nə oğrunu tox gördüm , nə doğrunu ac
oqrusuna	.-uğur oğrusuna pay verər.
oqruya .	oğruya.-oğruya yol oğrədən. (oğruya çırağ tutan, ışıq tutan).
oqşadı	oxşadı. ağladı.- həm əzizim deyib anı oxşadı , o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (qoxşadı: iyləndi)
oqşalığı	oxşalığı. ehsanı.- oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (başında: üzündə) (dibində: batsağında. ayağında. ətəyində. təkində)
oqşamağın	oxşamağın. -ey göyərçin nə yaman yaşlı çağın, çırpınan bir ürəyə oxşamağın. (qiyaslı)
oqşar oxşar.	lətif. -dərin, oxşar baxış.anlamli, lətif baxış .- sevgi oxşar ürəyin , önəm verməz yaşıva.
oqşarı	oxşarı. sılamışı. sıylamışı. təmcidi.-kişi oxşarı, işləyən sözüdür.

oqşaya	oxşaya. -kişiki gözlədi dirilik yatın, gərəkki oxşaya yad oba itin. (yatın: yolun).
oqtalat	oxtalat. sıçrağan.- yaşında yiqit oxtalat , yaşağanda toxtalat. (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).
oqtay	oxtay. ox kimi.iti olan.
oqu	.-oxu bitmiş , yayın asmış. (yayın: kamanın)
oqu	oxu.-oxu gəzlədim , araq gözlədim. (araq: fürsət)
oqucu	oxucu. oxcu. dəvət edən. dəvətçi.
oqudum	.-mən oxudum inanmadım bıraxdım
oqul	1.oğul. 1. oxul. məktəb..-nə oxul varımız yazaq, nə damlayız dənizi yaşadaq. -tay atar(at olar), at dinər, oğul ərər (ər olar), ata dinər. .-azını görən, çoxunu bilən, sözünü diyən oğul. -oğul beldən , söz dildən, iş əldən.
oquma	oxuma. yır. mahnı. -söz gümüş, yır altın..
oqun oxun.	-oxun atır , yayın gizlədir. (iz bıraqmamaq) .-oxun atmış , yayın asmış. -oxun daşa dəğməsin. (alqış) .-iti gözün olsun, iti oxun.
oqunaq	oxunaq. məktəb.
oqur	oğur.-əli ilə yoğur oğur , gözüylə dana qoğur. (yoğur: xəmir)
oqurlamaq	oğurlamaq. çalmaq

oqurluğu	.-oğurluğu yağtı aya tuş gəlmiş. (yağtı aya : ay ışıqlına) .(qarqış).
oqusa	oxusa . bilsə.-hamı öz işin oxusa, çətinlik qalxar.
oquşlar	oğuşlar . şükürlər. -çoxlu oğuşlar
oquşu oxuşu oxuşu .	yoğuşu .duası.-irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt : dan. sübh. səhər). (oxuşu : duası) (yoğuşu : iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır : allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən : axmaqdan pisdən). (yaydır : uzaq tut).
oquyana .	oxuyana .yırıqca. yarpaçı. -yırıqca tarıq bir saz bir söz.(tarıq : gərək, lazım) .
oquyub	oxuyub .- oxuyub ögrənmək , sevib qanmaq.
olacağın	.-olduğun bilməyən, olacağın biləməz .
olacağına	.-iş olacağına varır (olan olacaq).
olana	.-olmazla barış, olana alış - olana qanıqmaq, razı olmaq : əldə edilmiş sevmək.
olanları	.-yaşam boydan çox güdə, olanları saxlamaz , gələnləri gəlməzləri gözləməz.
olasıynan	.-olasıynan çalıb bacarmalıyıq
olasız	mümkün olmayan.-ölüdən göt isteyir. (mümkün olmayan şeyi istəmək)
olasızdır	.-bu arşına bez olmaz . (sizin istəyiz olasızdır)
olasun	edsin. tanrı istəsin. İnşallah. -olasun , yenədə görüşərik biz.
olay	.-qısqancılıq bir olumdur, olay yox . qısqancılıq seçilmir!! -yaşam olay meydanı

olayı .-hər olayı yaşam sevməz.

olaylardan .-fəlsəfə bilgilərdən oluşur, **tarix olaylardan**. hər kimin dünya görüşünə görə fəlsəfə donu biçilir.

olbirinə .-bul evrəndən əl üzən, **olbirinə göz tikər**.(bul: bu)

olqi olki.-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.

olqıl öqün -**olqıl ökün**: peşman ol. -**qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün**, olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (**yazqarlığa**: pislığə. günaha) (**ökkün**. peşman) (**eyquluğa**: yaxcılığa).

olqılən **olgilən**.-qavuşduran **olgilən**, ayruşduran olmaqıl.

olmaq durmaq. -adam **durur**: adam olur

olmaqa **olmağa**. yaşamağa.-olmağa vətən yaxşı.

olmasına .-yol ötdüm; çıxdım yala, **olmasına** düşdüm qala. (**olmasına düşdüm qala**: qalmasın oyuna düşüb qaldım)

olmasınlar .-öylə yadab bu evrən, olmasınlar var olur. (**yadab: yadaq**. qərib. əcib)

olmayış .fuqdan. əksiklik. qusur. yoxluq. qiyab.

olmaz .-**olmaz gəlsə** başıva, danma onda əlin var.

olmazın inanılmaz.-bilməzin doğru kişi, olmazın ölmək işi, nə suçu doğanda gör, nə manı öləndə bil, bir varlığın bir yoxluğun ortasıdır -yaşam gücü-.

olmaziylə. ölüm ilə -kim ağrısın basdırdı, **olmaziylə dost oldu**. (**basdırdı**: gizlətdi). (ölüm ilə dost oldu) . {kim ağrısın basdırdı, ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .

olmazla .-**olmazla barış**, olana alış

olmusan .-elə **olmusan** belə **olmusan**, şilə **olmusan** şorba **olmusan**.

olmuşun	.-sevginin yazı yok güzü, sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.
olsa	ərsə. -necə itik piçaq ərsə , öz sapın yonamaz.
olsunki	.-olsunki. inşallahki. -olsunki düyünlər (çətinliklər) boşalıb, düğünə (toya) dönsün .
oltaq	vaqeiyyət. rialitə. -dəlilik bir oldağ , ama yaşama yaramaz
oltar	.cürətli. cəsarətli.
oltarlıq	.cürətlilik. cəsurluq.
oltarmaq	.cürət, cəsarət etmək.
oltatmaq	.cürət, cəsarət vermək.
oltuğum	. olduğum -məni olduğum kimi gör.
oltuğun	olduğun.. -kəndivin nə olduğun bil -olduğun bilməyən , olacağın biləməz. -olduğun görüb, bulduğun sevən. -olduğun kimi sevdim , sandığımı kimi sevilmədim. .-sevmək ilə sevdiklərin dəyişməz, nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəyişər . (görmək ilə : çəkmək ilə. yaşamaqla).
oltuğunda	.- mənimlə olduğunda dar qəfəs olsa yaşam səndə , uzaqlaş öylə bir yurdaki itsin hər izin məndə , diləyin varsa dilə qoyma qala!
oltuğundan	olduğundan . qədimdən.
oltuq	.- haçan olduq , haçan öldük önəm yox, necə yorducq önəmli.
oltuqum	.-məni nə istədiyim kimi gör, nə istədiyiz kim, olduğum kimi gör .

oltuqun	.-ya olduğun kimi görün, ya göründüğün kimi ol. .-kimidin unut, kim olduğun unutma.
oltum	oldum.cürət. cəsarət. .-həm səndən oldum həm özümdən. (hər nədən əlim üzüldü)
olturki	oldurki .-lap zirək olan oldurki zirəklik eləmiyə.
olum	.-olum ölüm gerçəklər. (gerçəklər: həqiqətilər) -yoxluq ölüm varlıq olum deyiblər. .-olum ölüm qavqası.
oluma	.-sevgiyə dad verən nisgildir, oluma ad verən ölüm .
olumtur	.-qısqancılıq bir olumdur , olay yox. qısqancılıq seçilmir!!
oluntu	fenomen.
oluş	-oluş pozuş: doğrulub ölmə. gəlişib gedmə .(gedmə: ölmə). .-bu görüş, bu oluş. (bu meydan, bu şeytan)
oluşuda	.-kişioğlu (bəni adəm) çevrəsində duyan sözlər etgisində oluşuda pozuşa bilir!
onarın	-qırıqları onarın : təmir edin..
onarmaq..	. düzətmək.-kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani səyilə müşgüldür onarmaq. (onmaq : düzəlmək).
onay	-onay değil: ağla batan deyil. məqul deyil - bilə yaşam qolay değil, ayrığ yaşam onay değil. (bilə: birlikdə. bahəm). (ayrıq yaşam: yalnız yaşamaq).
onayır.	. təsdiqlir -sevgini könül seçir, baş onayır . nasıl seçirsin sevgivi, sən seç, yaşam yapıdığın yapar, törəsin
onayır.	verər. (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, durum almaşıyla dəğişir. (almaşıyla : dəğişiyələ) .

onaymaz.	onaymaz. içim dincəlməz.-söyləsəm aldırmaz, söyləməsəm onaymaz.
onaymır	könül dincəlmir. içim dincəlməz.-söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (aldırmır: saymır).
oniqi	.-on iki dallı bir ağac, bir yanı qara bir yanı ağ. (bilməcə). (ay. il. gecə. gündüz.).
oniqi	oniki. -qısqancın gözü oniki olar. (qısqancın: paxılın)
onqu onğu . onu.	-kimə kim söylədim dərdim, onu dərman arar gördüm, özümdəndə bətər bir dərdə onğu avnağun buldum.. (avnağun: (< av). mübtəla) (kimə kim, dərdimi izhar qıldım, istəyib dərman, özümdən həm bətər bir dərdə mübtəla gördüm.)
onmaq	düzəlmək.- kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani səylə müşgüldür onarmaq.. (onarmaq: düzətmək)
onmaza	islah olunmaza
opramaz əpriməz .-gen don opramaz,	gəngəşli iş arxamaz. (opramaz: əpriməz). (arxamaz: arxaya qalmaz).
opraşur.	öprəşür. əprişir. işdən düşür.-gəngəşli bilik utraşur, gəngəşsiz bilik opraşur. (utraşur: uzlaşır. davamlı olur). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).
oraqcan	.-ha düz olsa, orağcan əğrisi var.
oraqdi	.-topraqdı dil, onsuz heç nə əkilməz, oraqdi dil, onsuz əkin biçilməz.
oraqla	orqula.. biç. -göy arpasın orqula.
oraqlamaq	örəmək.. biçmək
oranla	..düzlə. ölçüylə. ölçüsüylə.-bulut gələr boranla, hər nəsnədə oranla.. -aş duzla, duz düzlə.
oranlama	yerləşdirmə.- daladakı üydə bolmaz. (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).

oratuq . müştərək.-xoş qılurlar təkməni, **eyləb oratuq qəmləri**. (**təkməni**: mən təkini. həqiri. bəndəni).

orınlı -**orınlı söz**: **ölçülü söz**.yerinə düşən söz. yerini tapan söz.-**orınlı söz ox dələr**. ().

orqula .oraqla. biç. -göy arpasın **orqula**.

orta .-qalının **orta gülü**: qalının gözü.

ortada .-arada yeyib, **ortada gəzir**. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır)

.-qırxada yeyir, **ortada gəzir**.

ortağı.-yandırar ayrıq odu **ortağı**. (**ayrıq**: hicran)

ortaqlığımız .-boşa çıxdı **ortaqlığımız**, sürüb gedər yaşamımız.

ortalıq şərikli.-**ortalıq qazan** gec qayar.

ortunu **ordunu**. qoşunu.-ordunu yalan saxlar.

oruc .-damdan dama damımız, qoşadır eyvanımız, ərim gedib səfərə, **oruc tutub amcığımız**.

osman **usman**.türkcədə bildin, uslu deməkdir. bir başqa tanınmış adları ataman dır

ostura- .-eşşək batıb palçığa, ayağında nal çıxa, elə qoyum götürvə , **osdura kal çıxa**.

osturağı .-**osdurağı** qov yandırır. (odlu danışan hakda) (**qov**: odu alışdırmaq üçün yağlı cır cında)

osturağı .-**osdurağı** top kimi.

osturağına . yelinə -qoduğ sikən, **yelinə dözər**.

osturaxli .-**osduraxli** götə arpa çorayı qurçaq. (**qurçaq**: mahana)

osturaq - könül tayın (dostun) tapar, **osduraq qabın**

osturar	osdurar.-qız osdurar , ana basdırar.
osturub	osdurub. şişib.- osdurub önə düşdük , sıçıb dala qaldıq. (osdurub : şişib) .-osdurub ayılmadı yazdı tat , qoduğ gəlib eşək gedmiş atasıca. (birbelə keçdi, böyləsinə deşdi, bilmədi nəyin nəsidir. atasına tay, qoduq doğulub, eşşək öləcək)
osturum	.-yaxcısının ağzına osdurum , pisinə sabaq olsun. (sabaq : dər. ibrət).
ot	.-od var yandırır , külə çöndürür, göz var dondurmur, buza çöndürür .-ocaq başın sağ olsun, dövrə bərin ot olsun. .-od almağa gəlmək.. (tələsik gəlib gedmək) .-od düşürsə meşəyə , qurusu yanar, yaşı alışar. .-od harda yanır tütüsü hardan çıxır. (deyim) .-od tütünsüz olmaz , iyid yazıqsız olmaz. (tütünsüz : tütüsüz). (iyid : gənc).(yazıqsız səhsiz) .-od yandırıb yelləyən , tütü salıb korlayan. (korlayan : kor edən) .-odun olub od arır . -su olursa od olmasa qaynamaz. od.-pamıqilə od kimi. od.-su ilə od bir araya gələnmez -su ilə od bir araya yığışmaz .-az od , çox odun yaxar.. .-od qıran yağmur, yol açan sellər. -od. -biri od olsa , biri su olar -ot yarpızı : bulaq otu. yarpız türü.-ocaq çayı, küp pendiri, isti kökə, ot yarpızı .
otac	otac. əttar.-alma məndə, nar məndə, heyva məndə, nar məndə, sinəm otac tükən , hərnə desən var məndə. .-xəsdə dərd əlində, otac para dərdində. (otac : həkim)
otada	.-bir havadan soluduq, bir odada yaşadıq , toxuşa bilməyəcək uzaq qaldıq.
otağından	-qəm otağından : bu qaranlıq dünyadan.

otaqın	.-toy otağın bəzəkli qalsın. (qarqış).
otardı	.-təkə gəldi qışın ömrü qutardı, çoban tutdu onu dağda otardı
otarmağında	- sən otarmağında ol.
otaştırmaq.	odaşdırmaq. tamdırmaq . yandırmaq. yaxdırmaq.
otcul	ot yeyən.
otiğə odiğə.	oduna. -tamuğ odiğə unab , ayraş odiğə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıq cıdaman. (ayraş : hicran) (unab : razıyam). (cıdamən : dözərəm). (cıdaman : dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
otla	.- odla su arasında qalmaq .-odla su arasında -yer var odla odun olasin , yandıqca itiləsin, yerdə var su ilə pambıq olasin, islandıqca ağırlanasın.
otlaqın	.-malqara otlağın arar , ər tanışların.
otlatmaq	sürmək..
otlu	odlu. tovuc.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş ürək: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar). .-qara qış qarada, odlu yay arada , illə gücük, illə gücük. (gücük : balaçillə) .-ələyağı odlu diri.
otlusundan	.-yurdun otlusundan qutlusu yeğ.
otlusundan	.-yurdun otlusundan qutlusu yeğdir.

otman	odman. od kimi.
otralıq yer	oturma yeri. bir qıçlıq (götlük) yer
otsuz	.-qara günlərin qutsuz bucağı, qarıların otsuz ocağı. .-qaraqarıların otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı. (qaraqarıların: hırdan düşmüş) .-qocalar ocağı otsuz olmasın, gələn günü qutsuz olmasın. -odsuz,-odsuz duman baş alar . -odsuz,-yaşı külsüz qaldı, külü odsuz qaldı
otta	otda.-nə başın otda olsun, nə odun başda.
ottu	otdu.-yatdı durmadı, otdu qalxmadı.
otu	.- ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözləri (kimi) qalmış. .-onun odu, külə çöndürür, soyuq baxışı, buza.
otun	.-odun deyiləm yanıb külüm qala. -odun olub od arır. .-odun tutsun, tüstün düdsün. (tutsun: alıxsın. yansın) -yer var odla odun olasin, yandıqca itiləsin, yerdə var su ilə pambıq olasin, islandıqca ağırlanasın. -odun.-nə başın otda olsun, nə odun başda. -nə itin, nə ipin, nə odun, nə istisin istəməm. -onun ipinə odun yığmaq olmaz. (güvənsiz, etibarsız biri)
otundan	.-odundan sudan olmaq
otunun	.-umma hər ağac yemişin verə, biri kölgəsin biri odunun yetər.
otur	.-batman otur yüngül qalx. .-tanrı odur içdən doğa içə hopa.

.-doğru otur, düz danış

oturan .- utanan evsiz, **oturan** yuvasız qalmış. (**evsiz**: əşsiz)

oturqıl otur dur.-ötənlərlə ötməgör, diriklərlə **oturqıl**. **.(ötməgör**: qoşulub köçmə, keçmə).(**diriklərlə**: dirilərlə. yaşayanlarla..). (ötüb köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur).

oturma .-qanmaz ilə **oturma**, qanan ilə daşı daş.

oturmaq yer almaq.-qılnc çəkib baş alır, arşın çəkib bez alır, **yorulduqda yer alır**. (**yer almaq**: oturmaq)

oturmuş .-oturmuş dalqalar, dinməz küləklər.

oturub -yoxsul **oturub** varlının kərtin gedər. (**kərtin**: hesabın)

oturursan .-yazı yolda yazılır, **oturursan** görün qazılır

oturuşmuş .-yaşı başı **oturuşmuş**.

ova. çölə.-yeridim **o ova irdim**.. (**irdim**: çatdım)

ovada çöldə. qarada . -**qaraqış** qarada

ovçu **1.nişançı.-kor ovçu**. (şansı). **1.ağçı**.. -**ağçı ağına düşəli**, keçən günlər sağrılır. (**sağrılır**: ılıqımlanır. xəyala gəlir)
.-**ata ata ovçu**, gedə gedə yolçu

ovçular. -gözü qıyıq **ovçular**.

ovçuya .-yolçuya yol, **ovçuya dağ gösdərin**

ovlaqı .-maral ovlağı çöldür, **kişi ovlağı** ev.

ovlayan atan. oxlayan..-qırılsın **atan əllər**, ağlar qoyan gözəllər.

ovlaz	avlaz. süzüük. xumar..-bulğar mənı avlaz göz , qara bəniz, qızıl üz. (bulğar : bulun, əsir edər).
ovsanalarda	ovsanalarda: əfsanələrdə.- gerçək ara göz ovsanalarda, zəncir, zinət olur duvanalarda. (gerçək : həqiqət)
ovsunlu	.-yer almışam bir ovsunlu gözəldən, çıkdə olub qalacağam xalında!...(çıkda: nuqtə) . (xalında : bəmində)
oy	düşüncə. fikir.-söz ağızda, oy başda , iş əldə. - oy başın aratıb : fikir xiyalın təmizləyib, dincəldib, asudə xiyallıqla. - oy başın aratıb , baş atıb yatıb.
oyaq	.-quyuq sözləri, oyaq gözləri , soyuq işləri, issi üzləri. (quyuq : qatı. qəliz) .- oyaq vardı oyaqları yuxladır. (beyinlərin boşaldır).
oyaqları	.-oyaq vardı oyaqları yuxladır . (beyinlərin boşaldır).
oyanatmamış	.-gec çalınan düdükdən oyanatmamış kimsəni .
oyanaydı	.-körpü, çaydan oyanaydı !.
oyatı	.- hamını o oyatdı , başı qoyubda yatdı.
oyqanacaqsan	.- barıb oyğanacaqsan sanamam mən gözəlim.(inanmıram oyana biləsən).
oyqular	oykular .- mif öykülü oykular yalnız qozovada oluşur (qozovada qozabad: bəllənməz yer, çağ. nakoca abad).
oylama	.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama , dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görmünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (yarqu : yaxçı)
oylan	..düşün. fikr elə-ilkin oylan, sonra söylən.
oylanıb	düşünüb.- barqaca oylanıb yaşa , çəkdiyin əmək gedməsin boşa. (barqaca : həmməşə). (oraz)
oylar	fikirlər.

oylara	-duyu oylara: hiss düşüncələr.-açıqladığı duyu oylara
oymaqa	oymağa. düşünməyə. -oymağa baş gərək. (oymağa: düşünməyə).
oina	.-işin iyi əşin iyi ne işin var yas evində, çix çix oina gir gir oina . .-işin kötü əşin kötü ne işin var düğündə evin de gir gir ağla , çix çix ağla .
oinadar	.-o səni zırnasız oinadar .
oinaq	məfsəl.
oinamağa	.-cocuq arur, oinamağa , çöl deşik
oinamaq	.-oinamaq bilməyən qız, yerim dar demiş, yerin açmışlar, yenim dar demiş. (yenim: ətəyim)
oinamaq	.-qol çırmayıb sümük sındırmaq. (bacarığına candan oinamaq). (deyim)
oinamaz	.-utancağlar oinamaz . .-baş başa söykənməsə, daş yerindən oinamaz .
oinamır	.-hay hayına oinamır , vay vayına ağlamır. (hay hayında oinamaz, vay vayında ağlamaz).
oinar	.-qeyrətlinin ürəgi qaynar, təpərsizin ürəgi oinar . (qeyrətlinin: təpərlinin)
oinasın	.-əğri yerdə düz yerdə, oyun bilən oinasın .
oinaşar.	.-könlü çəkəndə mənə bir oinaşar .
oinaşdan	.-qaraüzdən arvad olmaz, oinaşdan ər . (qaraüzdən: qəhbədən: oruspudan)
oinaşı	.-(oyun)həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oinaşı , həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.
oinatan	.-evrən qancıq (cəfakar), can alıcı, oinadan əri , hər kim ilə sürməmiş

oynatmadan	.-sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın , bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
oynatmaq.	.-istəyi kimi at çapmaq, at oynatmaq . (ürəyicə davranmaq).
oynuyan	.- torpağınan oynuyan ac qalmaz
oynuyana	.-yaşam oyun, oynuyana eşq olsun, iyi dilək, eyku duyqu daşıyanlar var olsun.
oynuyandan	.- yaxcı oynuyandan son , rolun böyük çiçiyi yoxdur
oyuq -yavuz oyuq:	təvəhhümat. xiyalat
oyulara	qaraltılara .. sanuğlara. xiyallara. ovhamlara.-qaraltılara oldu ömrümüm oyuncaq.
oyulardan	.fikirlərdən
oyun	şaka.-tüstü oyun götürməz . .-əğri yerdə düz yerdə, oyun bilən oynasın . .-(oyun).həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynası, həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov. .-yaşam oyun , fırladanla fırlanır. .- yaşam oyun , oynuyana eşq olsun, iyi dilək, eyku duyqu daşıyanlar var olsun.
oyuncaq	.-qaraltılara oldu ömrümüm oyuncaq. (qaraltılara : oyulara. sanuğlara. xiyallara. ovhamlara).
oyunçaq	.-özündən başqasına, öz əməyindən, könlündən başqasına inanıb oyunçaq olma
oyunçu	rəqqas.
oyunda	.- hər gecə oyunda varam , inan məndə sənə yaram, özgələr desə yar olmaz, sonunda mən sənə varam.
oyunu	.-yazının oyunu bu , aldığın verməz.

- oz** haq. həq.. gerçək.-özsevrlik sevlməyi bəkləyər, sevməyini **oz** bilən, sevlməyi neyləyər.
.-döz yel gətrəcək. (deyim)
- oz** oz. haq. həq. töz. gerçək.-özsevrlik sevlməyi bəkləyər, sevməyini **oz** bilən, sevlməyi neyləyər.
- ozarsan.** ucalarsan **.-üstözingə** dik qarasan, tozasan, sığağ qılsan, **asta asta ozasan. (üstözingə:** kəndindən üsdə).
(ozasan: ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucalarsan. **(ucarsan:** ucalarsan)
- öbeq öbek.** benzer nərsələrin (şeylerin) qurupu.
- öc** **.-seviş** doldur, **öc** uçsun
.-küləkdə, cılız od sönər, **tonqallı od öc alar. (cılız:** yalnız. arığ)
-öc kək: öcgəv intiqam xəsdəliyi.
- öcqəq** **öc+kək.-öc kək:** öcgəv intiqam xəsdəliyi.
- öcqəv** **öcgəv . öc kək.** öcgəv intiqam xəsdəliyi.
- öcüş .-məndə öcüş** səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (**yükənməz:** yüklənməz)
- öfqəlisin** **öfgəlisin.-öfgəlisin** **yanıtma,** sevişlisin söz vermə. (**yanıtma:** cavab vermə)
- öqəlik** **ögəlik.**döhdüra.
- öqqün** **ökkün.** peşman. -qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün, **olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (yazqarlığa:** pislığə. günahə) (**olqıl ökün:** peşman ol). (**eyquluğa:** yaxcılığa).
- öqlə** **öğlə.-**salxım saçlı qılça belli sevgilim, **öğlə çağı çıx kövşənə görüm bir** , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (**süzüm bir:** sezim. gözaltı baxım bir). (**allıq:** ala. qırmızı)
- öqrədən.** **öğrədən.-**oğruya **yol öğrədən.** (oğruya çıraq tutan, işıq tutan).

öqrədər	.-gərəklik yalquya hər iş öğrədər. (gərəklik : zərurət). (yalquya : insana)
öqrən	. öqrən . tanı.-kəçmədən öncə qonşuvu öqrən . .- öqrən öqrən uğur ola , qoyma bilməzlərin çoxala!!
öqrənən	öqrənən .- qəhbəliyə öqrənən, çətin edə qadınlıq .-qırxında, çalqı öqrənən , gorunda çalar. genclikdə, qız seçənmiyə, dulunu alar!
öqrənmək	öqrənmək .- oxuyub öqrənmək , sevib qanmaq.
öqrənməmişik	.- tapmaq öqrənməmişik , ancağı itmək bilirik!. (tapmaq : qazanmaq. mənimsəmək. yığmaq.)
öqrənməyə	.- öqrənməyə ərinmə.
öqrənməyi	.- öqrənməyi bilməyə n, çox iləri gedənməz.
öqrəş	. öqrəş . soruş. sorağla. - qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən sorağla .
öqrəşəndə	.-türməyə öqrəşəndə , doğma ev türməyə dönür.
öqrəşər..	.-sən olduğun yeri dəğiş, qonşu baxıb öqrəşər..
öqrəşibən .	.- özgə dilini öqrəşibən öz dilin atma , öz mənligivi kimsəyə satma.
öqrəşmək	- öqrəşmək yasanmaqdır. (yasanmaq : hazırlaşmaq).
öqrəşməliyik	.-yaşamda çəkinməyi öqrəşməliyik . necə ki unutmağı.
öqrəşməyə n	.- öqrəşməyə n beyinsiz
öqrətəni	.-yaş öqrədəni , baş öqrətməz, baş öqrədəni , yaş öqrətməz.
öqrətərlər	.-heyvanı qırmaqla, kişini dillə öqrətərlər . (qırmaq: qamçı).

öqrətir.	.-yaşamq yaşam ögrətir.
öqrətməli	.- ögrətməli yaşlara. (yaşlara: gənclərə)
öqrətmən	ögrətmən. dəbir.
öqrətməz	.-yaş ögrədəni, baş ögrətməz , baş ögrədəni, yaş ögrətməz.
öksüz	.- öksüz (yetim) oğlana baxsan burnun qan dadar, öksüz oğlağa baxsan ağzın yağ dadsın.. (öksüz oğlağa: yetim qalan kiçik keçiyə)
öqü	(öğü. çağı). (düş: dal. dalı). (# döş: ön. qabağ). günün dalı yatan öğü (çağı). günorta. günörtə. - döş düş: alt üst.
öqün	öğün. öyün. yemək çağı, zamanı.
öqünməz.	ökünməz. peşman olmaz.- tez alışan tezdə sönən ökünməz. .-tez duranla, tez alan, tez boşarla tez satan heç bir ötün ökünməz. (ötün: zaman)
öqünürdə	öğünürdə. -gözünə qorxulu düşlər görünür, düş içində öğünürdə döyünür.
öqüş	.-ulu dövlət uca himmət ağır baş, öğüş nemət qatı heybət uzun yaş.
öqüşlə	.-kürəklə bel örtülü gərək, göğüşlə üz açıq.
öqüt	öğüt. -kötüyə ağıt gözdən edər, yüzsüzə öğüt sözdən edər. (ağıt: ağlayış. yas. matəm). (yüzsüzə: hayasız) .-kişinin kötüsü iyilikdən bilməz, qursaqsıza öğüt versən götürməz - qarıncadan öğüd al, yazdan qışı qarşıla.
öqütlər.	-aydı çoxuş öğüdlər. (aydı: dedi). (çoxuş: çoxlu). (çoxlu nəsihət verdi).

öküz	öküz.-kor ökü z kəndi gedər qəssaba .-yatan öküz yemdən, yatan yolçu yoldan qalar. -evdəki bizov öküz olmaz (eşiyə çıxmalıdır) - öküz ayağından ,bizov başı olmaq yeğ.
öküzü	yorulana..- ökü zü yeğ in xar qalmas. (öküz qoşan sıxıntı çəkməz) - öküzü yorulana nə deməzlər
öküzün	.- öküzün yemini bir dananın batmasına yatır, xanlıq düşündə görür. (batma : axırda heyvanlara özəl yemlik).
öküzüne	öküzünə.- ökü züne gücü yetmə gən çulun töbələr (töbələr : dövər).
ölçmədən	.- ölçmədən kəsmə. (ilk ölç, sonra kəs)
ölçmək	yosmaq. qiyaslamaq. (bir nesneyi digərinə bənzətmək və böyləcə verilən hükmü). -hər kəsi kəndinə yosma .
ölçüb biç	sınağla..-ilin sonun bayramla, görən işi sınağla. (bayramla : bayram tut).
ölçülə	.-seviş əldə deyil ölçülə , parça deyil biçilə. (seviş : eşq)
ölçülməz	.-aba altda ər yatar. (geyimlə kişi ölçülməz). .-yaşla yaşam ölçülməz
ölçülü söz	orınlı söz ..yerinə düşən söz. yerini tapan söz.- orınlı söz ox dələr . ().
ölçüsü	.-hər kəsin öz arşını, hər arşının öz ölçüsü (var)
ölçüsüylə.	oranla. -bulut gələr boranla, hər nəsnədə oranla ..
ölçütmə	.- kəndivi qablarıla ölçütmə , yaşamında özünə qablıq biç.

ölçüylə .düzlə. oranla.-aş duzla, **duz düzlə**.

ölə .-ölürəm ölürəm **ölə bilmirəm**, düşsən yadıma, niyə bilmirəm.

ölən (**tapmaca**).-batan durdu, yatan **durmadı. (tapmaca) (ölən)**

.- ölmək nədir **ölən bilməz** çevrədəkin sinsidər

.-can çıxırsa, **ölən nərsə** qayıtmaz

.-hər öldürən qatil olmaz, **hər ölən suçsuz olmaz** (qapalı, fanatik baxış, fəlsəfə).

.-nədir ölmək **ölən bilməz**, onu sor çevrədən bil sən.

.-**ölən acımaz**, görən acıyar

.-**ölən bilməz** çevrədəkin sinsidər.

öləndən .-sağlığında məni yad ed əxəvi, **mən öləndən sora cırma yəxəvi!**

öləni .-ölüm, öləni tapar.

ölənlərə uçanlara. köçənlərə..**uçanlara** dalmasın könül.

ölər .-atda **ölər** alan qalar köçdə gedər, kərvən durmaz əylənməz. (fəraği)

.-**ya dəvə ölər** ya dəvəçi ya üstündəki hacı.

ölqə **ölkə**. vətən.-**ölkə** (vətən) dediyin düşmansız olmaz

.-kişi var arvadı qədər, **ölkə dəğişir**, ölkədə var, kişisi qədər, arvad dəğişir.

ölqədə. **ölkədə**.yurtda. -yamanlıq köklənib **yurtda..**

.-kişi var arvadı qədər, ölkə dəğişir, ölkədə var, kişisi qədər, arvad dəğişir.

ölqədəki .-**ölkədəki** kök sala yalan, qırqın düşər yox orda qalan.

ölqəni . **ölgəni**. ölümüdür.-yaş çibıqın əyilgəni sığmaz, yaş igidin uyalğanı ölgəni. (**sığmaz**: sınımaz) (taza, gənc çubuq bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlının **rüsvahğı ölümüdür**).

ölgənin .-ol ölkənin **duzun yeyib**, yay yazını ötlüdük. (**ötlüdük**: keçirdik)

öldən .-çalış **öldən** uzaq dur, ayrı yox.

ölmə - **doğulub ölmə**: oluş pozuş. gelişib gedmə .(gedmə: ölmə).

ölmədən .-sevgini bitmədən, **canlını ölmədən**, anlamaq günün bəkləməz, iş keçirsə bırax, gəlirsə tut.

ölmək .-nədir **ölmək** ölən bilməz, onu sor çevrədən bil sən.

.-ölmək yalnız **çevrəndəkin sinsidər**, qanmamazlıq, qananları sarsıdar.

-soğuşqdan donaraq ölmək: **buymaq**.

.- **ölmək nədir** ölən bilməz çevrəndəkin sinsidər

ölməmişən .-təprəşisən, **ölməmişən**, yaşa hələ.

ölməyə .-ölməyə nədən arama, bir "boşluq" yetər.

.-ölməyə nədən olmasa, öldürməyə nədənlər var!!

ölməz .-ulular **ölməz**.

.-hünərli **iğid ölməz**.

ölsə .-varlı **ölsə el bilər**, yoxsul **ölsə** kim bilər

.-yoxsul **ölsə** kim ağlar, varlı **ölsə** el ağlar

.-xoca sevinər, **kişi ölsə**, qarğa sevinər, **heyvan ölsə**. (**kişi**: adam)

öltük .-haçan olduq, **haçan öldük** önəm yox, necə yorduq önəmli.

öltüm .-kölgəm yerə daldı (**öldüm əridim**).

öltürən **öldürən**.-hər **öldürən qatil olmaz**, hər ölən suçsuz olmaz (qapalı, fanatik baxış, fəlsəfə).

.-öldürən **doğrudan**, yaşadan yalan yaxçı .

öltürər . **öldürər**

öltürər .**öldürər**. ölü. -arпасız atı **qamçı ölü**.

-**yaxşını söz öldürər**, yamanı dayaq. (iyi kişini söz öldürür, kötüyü dayaq).

öltürməyə .-ölməyə nədən olmasa, **öldürməyə nədənlər var!!**

öltürməz .-yaş var soyuq **öldürməz**, yaşda vardı (qoca) isti diriltməz. (**yaş**: gənc. cəvan)

ölü -yatan yeri yağdı, qalanları sağ bolsun. {ölü yarıqışı. (**yarıqışı** : rəhməti)}.

öldüdən .-**öldüdən göt** isteyir. (olasız (mümkün olmayan) şeyi istemək)

ölüm .-ölüm, öləni tapar.

- ərmış sona olan gücüm tovanım, **ayrılıq ölüm varlığın sonu**

.- tüm yaşama bir duraq, **ölüm itim** ayrılıq.

.-gəldi çağdı sıxılmış, ölüm basar qurtarar. (**basar**: sındırar).

.-isdər əlli isdərşə yüz yaşa, **ölüm quşunun** qıynağındasın. (**qıynağındasın**: qarmağındasan)

-(**tapmaca**).-o nədir sıxılmadan sıxır, yıxılmadan yıxır.. (**ölüm**)

.-**ölüm açar bir gün yolun** , keçər ərdən devir qalmaz əylənməz. (fərağı)

.-olum **ölüm** qavqası.

.-doğulan, **ölüm köpüsündən keçər**.

.-**gəncdən ölüm uzaq olsun**, qocadan yoxsulluq.

.-**hər ölüm** bir qapı qapar.

.-**ölüm dediyin**, hər yolun sonu

.-**ölüm dirim** arasında seçim yox

.-**ölüm gəlirsə bizə**, qonşu qapısını çalsın. (qonşunun ölümün istəmək. ölüm özgələridir).

.-olum **ölüm** gerçəklər. (**gerçəklər**: həqiqətilər)

.-**ölüm ötəsi** yok

.-xəsdəlik mənim, **ölüm sənin**.

.-yaşam dadlı gerçək, **ölüm acı gerçək**

.-yaşam vardır ölümdən acı, **ölüm vardır yaşam gəzər ardıcan**.

-**ölüm qaynıt** (qaynaq) **durar** çəkşinməz, **ölüm nədir** heç bir ölən bilənməz. (**çəkşinməz**: dartınmaz).

.-**ölüm qoxur** yaşanı.

-ölüm savı yügürək olur. (**savı**: xəbəri)

.-**ölüm** solar dodağdan

-**ölüm toxlu**, tez gecı var, gəlməməsi yox onun.(**toxlu**: haqlı)

.-**ölüm yetsin** diyə yaşanmaz

-soyuq düşər, ölüm çökər varlığa, üşür yerdə qızıl gül

-**yoxluq ölüm** varlıq olum deyiblər.

-**ölüm ilə**.: olmaziylə -kim ağrısın basdırdı, **olmaziylə dost oldu**. (**basdırdı**: gizlətdi). (**ölüm ilə** dost oldu) .

{kim ağrısın basdırdı, ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .

ölüm kolun

.-nə qara duyqular gəzir başında sənın, sanırım uçmuş usun baş itirmisən, bir ayrılıq yıxsə böylə dünyavı, yaşam bağında, **ölüm kolun sən bitirmisən**.

.-yalğız evdə, yalnız mənəm, səssis küçə, çökük ışıq, **ölüm qonaq**, ölümə qonaq.

-barımızdan keçər bir gün, **ölüm donun geyib**, sağ qoymaz bəyi xanı, **ölüm yetsə alar canı**, külə döndərir sümük qanı. (**barımızdan**: harmızdan).

.-**ölüm** boğazdan olur

.-**ölüm qaynıt** (qaynaq) **durar** çəkşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (**çəkşinməz**: dartınmaz).

-sevgiyə dad verən nisgildir, **oluma ad verən ölüm**.

-yaşa başa **baxmaz ölüm**.

ölümcül

ölmək ayağında olan

.-qorxu bir vardan (itirməkdən), birdə yoxdan (tutulmaqdan) törür, **hançına qapılsan ölümcül edir**.

ölümdən

.-**yaşam vardır ölümdən acı**, ölüm vardır yaşam gəzər ardıcan.

ölümdən

.-gedmək var **ölümdən yaman**.

.-**ölümdən de** qızdırmağa sevinisin. (**sevinisin**: razı olsun)

.-**qaçınmasan ölümdən**, tutulmasan ölümə, yanaş gedsən ölümlə, ölüm yetib öz yolunu düz gedər.

ölümdür

.-bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, **nə bilim bəlkə ölümdür**, dayanıb can apara. (şəhryar)

ölümə	.-ayrılıq ölümə tanış .-kimi ölümə boylu. .-yalğız evdə, yalnız mənəm, səssiz küçə, çökük işıq, ölüm qonaq, ölümə qonaq. .-qaçınmasan ölümdən, tutulmasan ölümə, yanaş gedsən ölümlə, ölüm yetib öz yolunu düz gedər. .-ölümə gülən kimdi, yaşama kəsən kimlər.
ölümlüyü	.-yaşam vardır ölümlüyü yaşadır.
ölümü	.-ölümü gözləyən, gündən payın alar. .-yaşam bilməz ölümü, yaşam keçər dönümü.
ölümüdür	.ölgəni..-yaş çibıqın əyligəni sığmaz, yaş ığidin uyalğanı ölgəni. (sığmaz: sınımaz) (taza, gənc çubuq bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlının rüsvalığı ölümüdür).
ölümüm	.-turuz doğuşu doğuşum mənim, yoxdusa turuz ölümüm mənim.
ölümün	.- umutsuzluq, qırqınlıq ölümün girişidi .-işləyib ölümün bilən, gündən payın alar. .-qardaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.
ölünməz	.-ölüm bayqu (müfdə), ölünməz.
ölür	.-sevgi irin başlır, günün sürür, gecin ölür, yarın doğur. (sevgi: eşq) (irin: tez)
ölürdə	.- kölgə işığa bağlıq, ölürsə işıq, ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).
ölürəm	.-ölürəm ölürəm ölə bilmirəm, düşsən yadıma, niyə bilmirəm.
ölürsə	.- kölgə işığa bağlıq, ölürsə işıq, ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).
ölüsü	.-nə ölüsü var quylasın, nə düşəni var ağılasın. (düşəni: şəhidi)
ölüsü	.-ölüsü hənalı: ölüsü ballı: (hənası başına çatmır, götünədə (ayağınada) yaxır) iyi gedmiyə nərziyə söğüş

kimi işlənir).

ölüsündən .-arslanın **ölüsündən**, siçanın dirisi yeğ.

ölvü .-neylirəm **ölvü**, varikən sıcaq soluq, tapar soyuq topraq

ölüyə -tülkü özün **ölüyə vurar**. (**ölüyə vurar**: özünü ölmüş kimi göstərər)

.-sandıq dolu qurşunu, dadlı duzaq durmuşu, **biri oxur ölüyə**, biri deyər diriyə. (**durmuşu**: yaşamı).
(**tapmaca**). (**kitab**).

ölüyü .-yaramaz evdə, **ölüyü** neynərəm, girir aqlaram çıxır aqlaram.

ömrü .-yaman **günün ömrü az** (olsun), yaman qışın dalısı yaz.

-**ömrü uzansın** .-iyidin yaşına calansın.

ömrüm .-ömrüm bir ağacdı bar gətirməyən, səndə bu ağacda quruyan yapraq, saplağı qopmayır öz gövdəsindən,
səndən bəfalıdır qurumuş saplağ.

.-**ömrüm bir ağacdır bar gətirməz**, səndə bu ağacda qurumuş yapraq

ömrümü .-ömrümü qat ömrünə. (uzun yaşa)

ömrümüm .-qaraltılara oldu ömrümüm oyuncaq. (**qaraltılara** : oyulara. sanuğlara. xiyallara. ovhamlara).

ömrümüz .-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə,
Bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, **ömrümüz bir şirin sevdə**, pətək məndə balı səndə.

ömrün .-keçməyə **qoyma sən ömrün qəmilə**, ağaran saçları yox, sən qaralan saçları say.

ömür .-tarım eninə boyuna **ömür versin**.

.-yalansız **ömür** keçməz

-keçiri anlangilən, qoyma keçə (**ömür**) ol havayi, biləsən bilməyəsəndə keçəcək .

.-sevinclə ötən **ömür** ötunc olur. (**ötünc**: nağıl. deyiv. ertəki).

.- **keçir ömür** yubanmadan yaşınqıl. (**yaşınqıl**: yaşıvı sür)

.-**ömür deyir qocalmısan**, ürək deyir: -yaşa hələ!

ömürdən .-**keçən ömürdən**, yanan kömürdəndir. (keçən ömürdəndi, yanan kömürdəndi).

ömürdür .-oki gələr keçər **dönməz geri ömürdür**

ön (**döş**: ön. qabağ) #**{düş (düş**: dal. dalı). günün dalı yatan öğü (çağı). günorta. günörtə. -**döş düş**: alt üst.

önə .-önə atılan **bij olur**, arxaya qalan **gij**

önəmi.. -**önəmi yox**: sayılmaz. .-verilmiş miniyin **boyası sayılmaz**.

önəmli urvatlı.. ərəmli. yaxşı.

önərilmək pişnəhad olmaq.

önəriş . önürüş. iləriş. gəlişiş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

önməz bitməz.-tikilməsə önməz, dilənməsə bulmaz. (**önməz**: bitməz). (**dilənməsə bulmaz**: aranmasa tapılmaz, çatılmaz)

öntən **öndən**. aldan..-güc aldan girsə, doğru tünlүkdən çıxar. (**tünlүkdən**: bacadan. dүdkeş)

önündə .-öz önündə **dirəyi görmür**, özgə gözdə çöp axdırır.

önündə -**önündə götürülür**. yədək.asqıda götürülən at. (rikabi).
.-atmışın atmış, yetmişə çatmış, **səksən önündə**, doxsan gorunda.

önür aldı **önür aldı**. hünərin ən ulusu, zirvəsi .-önür aldı, altun dil

önürüş` önəriş.. iləriş. gəlişiş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

önüş ösüş

önüşər. .-qışda bütün qar düşər, yazı **bitik çiçək önüşər.** (**bitik:** bitgi. göy)

öpqə **öpgə.** .(riyə. şüş). ağciyər . atıqı quyruqdan, bugünkü öpkə yaxşı . (**atıqı:** yarınkı)

öppək .-göt öppək, ağız buldarmaz, ürək bulandırır. (**buldarmaz:** bələnməz.mundar olmaz)

öprəşür opraşur.. əprişir. işdən düşür.-gəngəşli bilik utraşur, gəngəşsiz bilik opraşur. (**utraşur:** uzlaşır. davamlı olur). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).

öpülər. .-verən əl öpülər.

öpülür .-nə çara olub gələn (düşən) işə, **kəsilməyən əl öpülür həmişə.**

öpüş. .-gül əgilmiş **ala güldən bir öpüş.**

öpüşüb .-görüşüb **öpüşüb** qoxuşdular

öpüşün .-öpüşün **bal dadır** baxışın dalğalıdır.

örəmək oraqlamaq. biçmək

örpəq **örpək.** başlıq.yaşqan. yəmşək. -gəl gəl ey güllü çirağım, **aç yüzün yaşqan** götür

örtəq **ördək.-ördək dönüb qaz olmaz,** gəlin dönüb qız olmaz

örtənək geyiniş..

örtəyim .-gövəl **başlı ördəyim,** axşam gəlsən evdəyim. (**gövəl:** yaşıl)

örtəyini .-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan.

、 .-ördəyini əsir gəlmə qazlıdan.

örtüb .-yanağın örtüb, başında qalıb.

örtüq örtük. duvağ. - sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşib sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, **qırdı utun yaşqasını**. (**utun**: şərmın. həyanın). (**yaşqasını**: pərdəsini)

örtülü üslü.-üslü bazar dostluğu pozar.
.-**kürəklə bel örtülü gərək**, göğüşlə üz açıq.

örüqlü **örüklü**. sistimli

ösər -**yaşıl ösər**: göy gögərər.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbül güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir.
(**alğa**: alala. lala). (**busar**: **pusar**. bozarar. rəng dəğişər). (**tovsar** : qaçar. qonar)

ösüb böyür çəpərir. çulqalır. bitib böyür.-hər nə gözün ona yol çəkir, ösüb böyür çevrəvi çəpir. (**çəpir**: çəpərir.
çulqalır) . (hər nəyə anqıra, mat qalsan, özünü gözünü içivi alır)

öşmək doldurmaq. –çaydana su tök, **öşmə** başınacan

öt vaxd. çağ.-tələsmək iş bitirməz, **öt itirir**.

.-xan başı köprü bolsa, **attap öt**. (əgər xanın qafası köprü olursa üzərindən sıçrayıb keç. (çünkü o kimi bir köprüyə güvən olmaz) .

ötə .-əziziyəm balqabağı, yemişəm balqabağı, **yaş aşırsa qırxdan ötə**, açılar dalbaqağı

ötəq **ötək**. tarix.

ötəqçi **ötəkçi**. tarixçi.

ötən keçən gün
.-sevinclə **ötən** ömür ötunc olur. (**ötunc**: nağıl. deyiv. ertəki).

ötəndə \ .-ol igid ki uzaq düşə yurdundan, **salıq sorar hər bir yoldan ötəndən**. (**salıq**: xəbər)

ötənləri	keçmişləri.-atı çapıb ötənləri keçərik, yarınlara yetirik.
ötənlərin	.-durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax , dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır, ölmək üçün çabıya bax. (durmuş :yaşam. həyat). (çaba : tələş).
ötənlərlə	.- ötənlərlə ötməgör, diriklərlə oturqıl. .(ötməgör : qoşulub köçmə, keçmə).(diriklərlə: dirilərlə. yaşayanlarla..).(oturqıl: otur dur).(ötüb köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur).
ötənməz	ödənməz . cübran napəzir.
ötər	.-yaz arzısıyla ötər qış .- ötər günlər külə dönür gülümüz. - çağun ötər : zaman keçər .-çağ amansız ötər . (deyim) .- çağ ötər , dönməz geri .
ötərqi	ötərgi . nafiz.- ötərgi baxışlar yıxar könlün evin.
ötəsi	.-ölüm ötəsi yok
ötəyin	ödəyin . borcun. - ödəyin vergilən .
ötgül.	ötgül . bülbül.-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . (ötgül : bülbül)
ötgün	ötgün . kəşgin. keçərli. (nafiz . bərtər).–us usdan ötgün olur. (us usdan : ağır ağıldan).
ötgünötgün	üstün.
ötləq	ötlək . fani. - ötlək acun : fani dünya.

ötləmək keçirmək

ötlü ötlü. yutlu. dəlik.-ötlü daş, yerdə qalmaz, iş adamı evdə.

ötlüdük. **ötlüdük.** keçirdik.-ol ölkənin duzun yeyib, **yay yazını ötlüdük.**

ötlüdüq **ötlüdüq.** keçirdik. -ol ölkənin duzun yeyib, yay yazını **ötlüdük.**

ötməgör qoşulub köçmə, keçmə. -ötənlərlə ötməgör, diriklərlə oturqıl. (**ötməgör:** qoşulub köçmə, keçmə).(**diriklərlə:** dirilərlə. yaşayanlarla).(**oturqıl:**).(ötüb köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur).

ötmüş **.-keçən ötmüş** qayıtmaz geri, bas daban yerə tap yarış yarı.

ötrü yana..-sizdən yana yarandı aldanmaq, yox içizdə, zərrəcə qanmaq.

ötsündən mavərasından.üstündən.-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən, dərədən dərin çöl olsa, körpü keçər ötsündən.

öttü **ötdü.**-çanlar keçdi **günlər ötdü** ay oldu. (**çanlar:** saatlar).

öttüm.-yol **ötdüm;** çıxdım yala, olmasına düşdüm qala. (**olmasına düşdüm qala:** qalması oyuna düşüb qaldım)

ötüküm vaxdım

ötüq **ötük.** 1.zaman.-**ötük ötür,** köçən köçür, nə yatmısan , oyan qıl. **1.ötünc.** təqaza.

ötüqçü **ötükçü.** (mütəqazi. təqaza edən)

ötüqtə **ötükdə.** tarixdə

ötül **..ödül.** 1. imtiyaz. **-ödüllü ödülsüz.** 1. devlet vəya digər bir yetkili məqam tərəfindən tanınmış imtiyaz, ayrıcalıq.

ötüm vaxdım

ötün zaman .-tez duranla, tez alan, tez boşarla tez satan **heç bir ötün ökünməz.**

.-yanmamış odun buğlasada, tüstüləməz.

-ötün elə gətdiki dəgirman başımıza tərs fırlandı. (**ötün:** zaman)

.- **odun** imanı sudadır.

.-az od, **çox odun yaxar..**

-ötün qalmaz, duraq tutmaz

-ötün pası basmadan, yağı üstün almadan. (**üstün almadan:** qələbə çalmadan)

.-ötün ötər, qalmaz geri. (**ötün:** zaman)

ötünc 1.ötük. təqaza.1. **ödünc.**borc. qərz. 1.nağıl. deyiv. ertəki.-sevinclə ötən ömür **ötünc** olur. (**ötünc:** nağıl. deyiv. ertəki)

-ödünc almaq: borc almaq.

ötünmək (mütəqazi olma. təqaza etmək)

ötünüş (təmənnə).

ötür .-**ötük ötür**, köçən köçür, nə yatmısan , oyan qıl. (**ötük:** zaman)

.-bir keçitlik bu yigitlik, **dünya beş gündür ötür**, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar. (misgin qılıc).

.-yaşam sandığından **tez ötür**

.-**yıllar ötür**, doslar qocalır, itir anılar.

.-**yazanı ötür**, yazdığına bax.

ötürən .-uçuruma, bataqlığa **götürən doslar.**

ötürmək. boşutmaq.. çıxartmaq.xilas etmək -parayla tutuqları **boşutmaq.** .

ötürür ` **-köçəni ötürür:** öləni buraxır..-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür.

ötüşü	.-günlərin ötüşü var, sözlərin bitiş i yok. .-gündəliyin ötüşü, hər gününün öz iş i. .-gündəliyin ö tüşü, hər gününün öz iş i.
övqələmək	övkələmək. oğmaq.
övgülərlə	övgülərlə. -könlü sevgi ilə çalışır, qulaq övgülərlə yarışır
övməz.	.- uslu kişi özün övməz. (uslu :ağıllı)
övülməli	.-turuz sökməlidir, sevilməli yox. (turuz döğülməlidir, övülməli yox).
övüncəkli	.-qurd artığı çaqqala, övüncəkli yem olar.
övüngü	.-könlü sevini sevir, qulaq övüngü .
öyqü	öykü. nağıl. ertəki.- öykü dolu baş ı var , yağ u qıran daşı var.
öyqülərinlə	.-belə gəlib belə gedir, kəndi duyquların öykülərinlə yaş a.
öyqülü	.- mif öykülü oykular yalnız qozovada oluş ur (qozovada qozabad: bəllənməz yer, çağ. nakoca abad).
öyqünmek	öykünmek. dəli dolu qonuşçaq .gənəlliklə saçma sapan, məntiqsiz qonuşmaq.-öykünüb durma qarş ımda....
öyqüsü	öyküsü. nağılı..-hər könlün bir öyküsü! (öyküsü: nağılı)
öyrəngən	biliyudda dərs oxuyan. dənışcu.
öyün	öğün. yemək çağ ı, zaman ı.
öz	. iç.-öz ağlayınca üz gülməz. -çalış bildə öz iş in, ağrı versə öz diş in.

.-öz gözünə, tikan əkir.

.-öz günün gəzir:. 1. günün keçirir 1. gün işin görür.

.-öz goruna tikan əkir (öz gorun qazır)

.-içim devrimi, biçim devrimi, **öz devrimi üz devrimi**, baş devrimi aş devrimi. (**devrimi**: dəğişilmi. təhəvvülü).

.-öz aşım **öz** başım.

.-su öz yolun açar.

.-öz bəxtinə şıllaq atır. (**qudurmuş**)

.-öz bərkünlə danış bir. (**danış bir**: məsləhətləş bir)

.-öz önündə dirəyi görmür, özgə gözdə çöp axdarır.

.-gündəliyin ötüşü, **hər gününün öz işi.**

özqan yutdaş.

özqə **özgə.**-inanc adamı özündən alıb **özgə bir nəyə çevirər.**

.-kimsənəm yox səndən özgə ey tarı.

.-özgə ayağıyla duran tez düşər. (**düşər**: yıxılar)

.-öz önündə dirəyi görmür, özgə gözdə çöp axdarır.

.-özgə dilini ögrəşibən öz dilin atma, öz mənləgivi kimsəyə satma.

.- özgə yurdun gülləri, öz yurdunda kol tikan.

özqədən **.-özgədən uman,** əli boş qalar

özqələr **özgələr.** ayruqlar. başqalar.

özqələrə **özgələrə.-özgələrə baxıb** özün düzəld

özqələri **.-sənin kölgən özgələri kölgələr**

özqəni **.-özgəni** güdüb, əlindəkindən qalma.

özqətən **.-kölə** olduğun bilib inansa biri, **özgədən güdər** qutulmağını.

özqətən	.- özgədən sənə deyən , səndən özgüyə deyər
özqıyım	. özünə qıyma. rəhm etməmə..-yaşamın ipləri öz əlindədir, bir ipiylə özqıyımda edəbilərsən , yellənəcəkdə qura bilərsən. (özqıyım : özünə qıymaq, rəhm etməmək). (yelləcək : kuf)
özürlüyün	.-sevgi, özürlüyün oğludur.
özgüyə	.-batır özünə iğnəni, özüyə bir çuvaldız .-özgədən sənə deyən, səndən özgüyə deyər
özlə	.- nə özlə , nə gözlə. (özlə : isdə)
özləmək	darıxmaq.
özlü	.- özlü daş yerdə qalmaz. (özlü : dəğərli)
özlüğündən	.- özlüğündən ayrılanı nar kimi, parçalayıb, dənələyib yeyərlər
özlüqtə	kamalda .- bu üzlükdə bu özlükdə : bu kamalda bu camalda
özözünlə	.- öz özünlə savaşıma , acıq bassa dartışma, atışma
özsevərlik	.- özsevərlik seviməyi bəkləyər, sevməyini öz bilən, seviməyi neyləyər. (öz : haq. həq. töz. gerçək)
öztaşın	.-sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın , çətinlikdə candaşın, uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
öztə	özdə .nəfsən.-yalğu özdə (nəfsən) yalınqu (tək), içdən yalınğuz deyil, toplumçuldur. (yalğu : insan). (toplumçul : ictimayi).
özü.	. cirqəsi.-türkcə bilsən, yağ kimi bala qarışar, özü axar . .- özü başda , sözü daşqa. (daşqa : anlamsız. səfeh) .- özü bəy , qadını bəyçə.

.-**özü** deyər **özü** gülər

.-**özü duzlu** , baxdı buzlu

.-**özü əkir**, özü biçir.

.-**özü** biçir, **özü** dartır.

.-**üz arxası özü var**, özün bulub tanınmadan bilinməz.

-yaxar dünyanı, **özü yanmaz?**.

.-**özü biçənin** özü tikir.

.-**özü tox** gözü ac.

özüm içim.-**sənsiz özüm üzülər**, gözdən yaşım süzülər.

özümdən .-həm səndən oldum **həm özümdən**. (hər nədən əlim üzüldü)

özümdəndə .-kimə kim söylədim dərdim, onu dərman arar **gördüm, özümdəndə bətər bir dərdə onğu avnağun buldum.** (onğu : onu). (**avnağun**: (< **av**). mübtəla) (kimə kim, dərdimi izhar qıldım, istəyib dərman, özümdən həm bətər bir dərdə mübtəla gördüm.)

özümə .-**hər nə oldu özümə oldu**, külü gözümə oldu.

özümü .-**içim özümü**, dışım görəni yaxar

özün .-özgələrə baxıb **özün düzəld**

.-**özün** al, **özün** sik.

.-özün biç, **özün** tik.

.-üzün qarma, **özün** ara. (**qarma**: eşmə. görmə)

.-ağlama yırılsan **özün**.

özündən .-inanc adamı **özündən alıb** özgə bir nəyə çevirər.

.-**özündən** ıraq gəzmə.

özünə .-**hər kim özünə** görə don biçər.

.-**özünə hakim başına buyruq**. .-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, **başına buyruq**, kəndinə uyruq

(tabe) , gələn savılar keçən sovular.

-özüə qıymaq: özqıymı edmək.. rəhm edməmək..-yaşamın ipləri öz əlindədir, **bir ipiylə özqıymda**

edəbilərsən, yellənəcəkdə qura bilərsən. (**özqıym:** özüə qıymaq, rəhm edməmək). (**yelləcək:** kuf)

.-dağ özüə, düz özüə, əyri baxar düz özüə

özüntən

özündən.-özündən başqasına, öz əməyindən, könlündən başqasına inanıb oyuncaq olma

- özündən ayıq ol: özündən yelik (yiyə) ol. özüə yiyə ol.

-özündən ayıq ol!: özüyün gözlə. özündən muvazib ol. take carre.

özüə

.- özündən ayıq ol: özündən yelik (yiyə) ol. **özüə yiyə ol.**

.-batır özüə iğnəni, özgüyə bir çuvaldız

.-əliyi vuranda dizivə, **onda gələrsən özüə.**

özüü.

-özüü buldun yorulmuş, sor doduva nə çəkir. (**buldun:** gördün)

özüyün

.- özüyün gözlə: özündən ayıq ol! . özündən muvazib ol. take carre.

paqıl

paxıl. cığan

paqılın

paxılın. qısqancın. **-qısqancın gözü** oniki olar.

paqılların

paxılların. cığanların. **- cığanların** canı çıxar ver desən

paqılların

paxılların. cığanların. **- cığanların** canı çıxar ver desən

palan

.-eşşəyin satıb **palan ala.**

-evində yalan, **eşikdə palan**, kormuş satan, görmüş alan.

palançıda

.-usda palançıda olursa yanuq, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. (**yanqu:** yanuq .insan)

palçıq

.-palçıq olmayan yerdə, yoğur olmaz. (**yoğur:** xəmir)

paltar	geyim. geysi. .- qadına bəzəkdir paltar , ağacındır bəzəyi yarpaq.
paltara	dona... -dona baxmaq içindəkin tanıtmaz.
paltarda	.-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, arvadda paltar istəyir, paltarda pul istəyir , pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir.
pambıq	.-yer var odla odun olasin, yandıqca itiləsin, yerdə var su ilə pambıq olasin , islandıqca ağırlanasın.
pambıqçılar	.-pambıqçılar ağca iti saxlamaz. (ağca : ağımtıl)
pamıqılə	.-pamıqılə od kimi.
papaq.	.-əğnimdə xalat, başında papaq.
papaqçıdan.	.-usda palançıda olursa yanuq, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. (yanqu : yanuq . insan)
para qırıq. - qırıq könlüm : para para ürəyim.	
paran	- paran yarsın varikən, izin qalsın yoxikən. (yarsın : faydalı olsun)
parasız	.-yaramaz, parasız olmaz
paraya	.-sevgiləri çalındı paraya , ürəklər düşdü araya.
parayla	-parayla tutuqları boşutmaq. (boşutmaq: ötürmək. çıxartmaq.xilas etmək).
parça	.-seviş əldə deyil ölçülə, parça deyil biçilə. (seviş : eşq)
parçalamaq	balçalamaq.
parçamış	.-qurd qoyunu parçamış , qurd qoyunu yığmamış.

parlaq	aydəmir.. işıldıyan dəmir. .-ısq sönməzdən ön, daha parlaq yanar . - parlaq günəş gündüzün.mıncıq ulduz tüngüzün. (tüngüzün : gecə gözü)
parlasın	.-ulduzlar yansın, ay parlasm , danyeri ağarsın, günəş saçsın.
pas tutmaz	.-işlək dəmir pas tutmaz
pas	.-gözdən yaş silinsin, ürəkdən pas . - pas kitir : kil kitir.-sevgisiz könül qapısız qalır, ol ürəyi pas kitir alır. (pas kitir : kil kitir)
pası basmadan	.-ötün pası basmadan , yağü üstün almadan. (ötün : zaman) (üstün almadan : qələbə çalmadan)
paslanmaz	- paslanmaz dəmir : istil.
paslı - paslı üzük :	çirkin surat. .-göyçək üzler paslı könül götürür, göyçək könül paslı üzük götürməz
pasta	pasda . altda.-asda gedən pasda qalır.
paşam	.-gələn ağam, gedən paşam .
patla	çatla.- gurla çatla , yağmasanda yağma.
patlar	.- şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar . (şahla bostan əkənin, tağı çiyində bitər) .
patşah	padşah . elbəy. elbaş (elbaşı). elin sevən. elin böyüyü.
pay	.-uğur oğrusuna pay verər. .-yaşlıqdan yaşlılığa pay saxla . (yaşlıqdan : gənclikdən) .-puldən qonşuya pay verilməz
payapay	dəş dəşə.

payım	.- payım yox verəm sənə sevgidən.
payın	.-qoca ardına düşən, düdükdən payın alar. (yaşlı götdə yel durmaz) .-işləyib ölümün bilən, gündən payın alar. .-qaranlıq enmişidi, qurd payın yenmişidi. (yenmişidi: yemişidi). .-ölümü gözləyən, gündən payın alar. .-hamının dərdi çiləsi, qussəsi kitəsi, sanma təkcə sənin payın pozuq, kötüyə yozuq.
payına	.-kiminin yalnızlıq payına düşər .
payıyla	.- göz payıyla : gözəlliklə
payız	.- payız günü pənir çörək qarpızınan, yaz günü qatıq çörək buziylə.
payızlandı	güzləndi.-qızarıb güzləndi yaprağ, sürünür küçədə bağda, yaşanda günəş, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (yaşanda günəş: batanda günəş) ..
paylaşacaq	.-sevənin bil sən ilə paylaşacaq sevişlərin .
paylaşdıq	.- nə gözəl anlaşıdıq, paylaşdıq , dad alıb dadlaşdıq, nədə tez söğüşüb yadlaşdıq.
paylaşırsa	.-sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın , oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
paylaşqa	şirkət.
paylaşmaq	bölüşmək.təqsimləmək.
pencəq	pencək . xot.
peşə	1.yoraq.1..görən. -sizin görəniz nə.
peşələmə	anunma.-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, iyizligə anunma , dildən çıxsın uyku söz. (görgünə :

gözəlliyinə). (**iyizliyə**: yamanlığa). (**uyqu**: iyi)

peşəsi görəni. -əində **görəni** var.

-süsünmək **itin peşəsi**

peşində izində.. dalında. -geçi can hayında, **qəssab yağ izində**.(**hayında**: vayında. qayında. dərində)..

peşman ökkün.. -qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün, **olmaqıl ökkün, edən eyquluğa**. (**yazqarlığa**: pislığa. günaha)

(**olqıl ökün**: peşman ol). (**eyquluğa**: yaxcılığa).

.-doğum günün qutlaması. -**anan peşman olmasın** doğunduğuva!!!!

pəncəsi .-**qurdun pəncəsi**, keçiyə saqqal darağı.

pənir .-payız günü **pənir çörək qarpızınan**, yaz günü qatıq çörək buziylə.

pəpək əbbək. əkmək-dadın bilirəm **pəpəyin**, yalayaram onun, kəpəyin

pərtəqləməq **pərdəqləməq**. ödəmək

pətəq **pətək**.-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə, Bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevdə,**pətək məndə balı səndə**.

pətəqtən **pətəkdən**.-bal əsgə **pətəkdən** yenir. (**yenir**: yeyilir)

piçağın .-yoxalğan **piçağın sapı** altın. (itən piçağın sapı altın).

piçaq .-necə **itik piçaq ərsə**, öz sapın yonamaz. (**ərsə**: olsa)

piçaq .-sapsız **piçaq** satılmaz.(alınmaz)

-**piçaq, sapının** vecinə nə, kəsir kəsmir ona nə. (**sapının**: dəsdəsinin)

pillə olsun .-dədlərivi devrəvə çinməki duvar olsun, **ayaq altına çinə pillə olsun**. (**çinmək**: düzmək)

pilov	.-qız evində pilov süzülər , oğlan evində dodaq büzülər
pilovu	.-görmədim mən bir supa, pilovu qoyub, girişə supa. (supa : qoduq)
pırıl parlar	.-qaranquluq gecədə, ay olmasa, ulduzlar pırıl parlar .
pirindən	.-qadını evindən, kişini pirindən sorarlar .
pis	.- pis qonşudan köç qutar
pis kişi	qaykişi.. -qaykişi çönər evə, dönər devə. -pis üzdən : acüzdən.. -tanrım acözdən, acüzdən qoru . (tanrım bağırqurtdan (nəfsi əmmarədən)
pisboğaz	qarınpa.
pisi	.-kişilərin ən yatlısu, yavuzu, yavas, pisi
pisinə	.-yaxcısının ağzına osdurum, pisinə sabaq olsun. (sabaq : dərs. ibrət). .-hər nə gedir tərsinə, dünya dönür pisinə .
pisləmək	tərsləmək.-qabal beşlik kimi pozmaq. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, tərsləmək). (qabal : qondarma) .
pisliyə	yazqarlığa.. günaha. -qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün, olmaqıl ökkün , edən eyquluğa. (olqıl ökün : peşman ol). (ökkün . peşman)
pislik	-pislik gördün bir yerdən , süzül ged, yaxcılık gördün bir yerdən, sayğı duyqıl o yerdən. (sayğı duyqıl : ürəkdən, səmimənə sayqı göstər)
pıspısla	.-pıspısla püstə xanım, dabanı çüstə (çust) xanım
pisti	.-götvərənliğin adı pisdi , əl coxalmasın.. (bayqal : bayağı) -yayda başım pişdi , qışda aşım pişsin

pistir **pisdir.**kötüdür. yamandır.-gurlayaraq gələn düşmandan, **kötüdür gülə gülə gələn düşman.**

pişələr .-qırxlıdırlar **pişələr** çox var hələ.

pişər .-armıd **pişər**, ağıza düşməz

pişigin .-içirəm itin sağlığınaki bəfasın danmaz, **pişigin sağlığınaki** arxası yerə dəğməz.

pişik **pişik.-pişik** buğuna, tülkü quyuğuna övünər. (**övünər**: sevinər. baxar kef elər).

-**istərsə oynasın pişik**, quyuğun kölgəsi ona mahana.

-**it pişik olmaq.** (boğuşmaq)

-qara **pişik** gəzmək: işsiz qalıb qavqa aramaq. —**o qara pişiyin gəzir!**

pişiklərin .-pişiklərin **balası**, ağı-bozı qarası

pişirqıl .-sözü desən **pişirqıl**, dəmir kəssən qısırqıl. (**qısırqıl**: güdə kəs)

pişiyə .-yatar yatar başı şişər, duranda bitin arar, **əti verər pişiyə.**

pişiyi .-pişiyi arabıya **qoşsan**, durub kürsüyə çəkər.

-qırx evin **pişiyi.** (qapılar **pişiyi**)

.-xan evinin **ac pişiyi.** (qıtmır)

pişiyinə .-itinə küş, **pişiyinə kiş deməyib**

pişqəmizə **pişqəmizə. pişməmizə.**-qırxlıyıq pişqəmizə çox var hələ. (**qırxlıyıq**: körpəyiz).

pişməyivə .-qırxlısan **pişməyivə çox qalır.**

pişməz .-pişməz çörək, təndir olsa soyuq.

pişmiş .-mənim **pişmiş aşım**a soyuq su calama! (mənim zəhmətilə çatdığım fürsəti yandırma)

piştaq	pişdaq. aşpazxana
pitiqtir	.-turuza güvən!, -bu güvəndir verən qan turuza, pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada).
piyada	yaya. yerdə.. yaya gəlib, yel kimi əsib , quş kimi uçub.
piylənmək	.-çalxam çalxam yağ salmaq: qatqat piylənmək
poq	pox. -arılar yediklərin bal eylər, başqaları yediklərin pox eylər .-mən türk balası azəri yox, azər degən ağzan belə pox. .-qarqa yemi pox olar -qatıqdan tük çəkən, pox içində yaşar
poqluğundadır.	poxluğundadır. -uşağın dadı poxluğundadır. (uşağın kiçik yaşda dərdi az olar, böyükdən sonra dərdi də böyüyər).
poqta	poxda -qarqa gözü poxda qalar
poqtu	poxdu. -mənə yoxdu, içinə poxdu. .-mənə yoxdi, içinə poxdu. (bir şeyinki mənfəəti mənə yox içinə pox olsun anlamında)
poquda	.- poxuda tulanbarda yanmaz
poqun	.-gətirdiyi su poxun yumaz.. (deyim)
poquna	.-dəli ilə yoldaş, yolda poxuna bulaş .
poqundan	poxundan. - yaxşı (çıxarlı) uşaq poxundan belli olar!
poquva	.- poxuva görə keşir ək. (keşir: yerkökü)
ponza	.-bir ponza ət min man örter.. (man: ayıb)

pozan . -pozan çoğun (fələh) demişlər.

pozar .büzər.-böylə gələr, böylə gedər, biri düzər, **biri büzər**.

.-üslü bazar **dostluğu pozar**. (üslü: örtülü)

pozaraq dəğişərək . -olan durumu **pozaraq**

pozmaq. .-qabal beşlik **kimi pozmaq**. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, təsləmək). (**qabal**: qondarma) .

pozu .-pozu çox, cibi boş

.-inanmaqla güvəncə, **yoxdu yazı yox pozu**

pozuq .yaman.(**ağzı yaman, pozuq**).-dili götündən su içir.

.-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talan.

.-ilqarı **pozuq** evrənə bağlı

.- ümüdü üzük, könlü **pozuq**.

.-yalan devrən yaman devrən, dibdən təməldən **pozuq**. (**devrən** : dünya)

pozulmaz .-baş yazısı kələk ilə **pozulmaz**

pozulur .-üz **pozulur** iz qalır, **dış pozulur** iç qalır

pozuş -oluş pozuş: doğulub ölmə. gəlişib gedmə .(**gedmə**: ölmə).

pozuşa .-kişioğlu (bəni adəm) çevrəsində duyan sözlər etgisində **oluşuda pozuşa bilir!**

pöhrə ışıqın.. cücəri.-qoca cəviz qocaldıqca ışıqın verir budadıqca.

pörtə külü. **pörtə külün** .yanıq, isdi külü. -ağzı gülə qapdın, **pörtə külün səpdin**. (aldatıb üzə gülərək qapdın, **yanıq külü** üzə sərpdin).

pul .-qıl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, **pul olsan**, cibin ollam.

.-inandıran **pul qarşısı**. (xoca)

pul .-pul kağızdan doğranmaz

.-**pul qazanmaq çətin**, saxlamaq ondan çətin

.-**pul var cibə sığmır**, söz var ağıza.

.-torba güclə **pul arasında** . (**torba**: siyasət)

.-**varlıdan pul yığmasın**, yoxsuldan aş qarmasın ögren! (**qarmasını**: baxmasın. munasibətin. dəğər verməsin)

.-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, **pul olsan, malın**

ollam, necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (**silik**: dəsmal)

.-malı dəğərindən baha alana, mal gərəkdi, malını dəğərindən baha satanada **pul gərəkdi**. (**dəğərindən**: qiymətdən)

pulsuz .-pulsuz iş könüldən keçər.

pulta .-qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, arvadda paltar istəyir, **paltarda pul istəyir, pulda qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir**.

pultan .-puldən qonşuya pay verilməz

pulu .-pulu yığmaq bir işdir, qazanması min işdir. (**min işdir**: lap çətindir)

pulum .-şafdalıyam kalam mən, dilim yoxdu lalam mən, **qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən**.

pulun .-gözəlliklə **pulun**, öz sözü var, danılmaz.

.-yoxunsa **pulun**, qızılsa sözün adın dəlidir.

.-**dəmirsi pulun**: dınqanın. qara pul.-evlənməklə boşanma **bir dınqanın iki üzü**.

pusar busar bozalar. rəng dəğişər.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbul güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (**yaşıl ösər**: göy gögərər). (**alğa**: alala. lala). (**busar**: **pusar**. bozalar. rəng dəğişər). (**tovsar** : qaçar. atılıb qonar)

pusqa . **putqa**. qutqa. dar, sıx, kiçik yer. qoça. köşg < küşg. kiyusk. külbə.

putqa **pusqa**.. qutqa. dar, sıx, kiçik yer. qoça. köşg < küşg. kiyusk. külbə.

püflüyə	-püflüyə püflüyə: diksinə diksinə.-düz yolu püflüyə püflüyə yerimək. (diksinə diksinə davranmaq)
püsqürməyir	püsgürməyir. -soyuqlamış yanar dağ. püsgürməyir artıq od. (yanar dağım: od püsgürən, atəşfişan dağ)
püstə .-pıspısla püstə xanım,	dabanı çüstə (çust) xanım
poqu	poxu. -gətirdiyi su sıcdığı poxu təmizləmləməz. (aparmaz: təmizləməz)
poqundan	poxundan. -sıçıb poxundan qorxur. (bayqal)
ras gələni	tuş gələni .-hər ağacı daşlama, ras gələni dişləmə. (ras gələni: tuş gələni)
raslar	usdar. üzlər. tuşlar...-iğnə güdən, dəvədə usdar
rast gəlmək	tuşmaq. qarşılaşmaq.
rəngivə	rəngivə. -nə qoyarsan əngivə, cirgəsi çıxar rəngivə
rovşən	tınıq.. şəffaf.
ruh xəsdəliyi	-içlik düğün: iç çətinliyi..-seviş söğüş açmaz deyil, içlik düğün, dişlik deyil. (seviş söğüş : eşq nifrət). (içlik düğün: iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi)
rus	.-türkəm deyir, rus bağırır, tat çağırır.
sabaq	dərs. ibrət..-yaxcısının ağzına osdurum, pisinə sabaq olsun.
saban	(tapmaca).-yer altında aslan yatar. (saban (xış) demiri)
sabanda	. şuxumda.-dalaş dartış sabanda.
sabın .-qara geyim	sabın ilə ağarmaz.
saç	-dağmıq, dolaşiq saç: qırcıx.

saçaq	1.qarqıdalı saçağı.-qarqıdalı qoğruldu, saçal göyə sovruldu . (saçağ : qarqıdalı saçağı). 1.saçaq: süfrə .-qapıq saçaq man bilməz. (saçaq : süfrə). (man : ayıb)
saçaqda	süfrədə.-xərməndə işi olmayanın, saçaqda üzü olmaz .
saçaqtan.	saçağdan . süfrədən.-saçağdan qoğ nankoru, verdiyin tikə minlər doğuyur. (saçağdan : süfrədən)
saçan	.-inci saçan dili var , bal kərəli dadı var, dağlar aşan adı var.
saçar	dağıdar
saçgirəsi	tutğac.
saçılmaz	səpilməz. arməğan edilməz.- yox yerə heçnə saçılmaz .
saçılısın	.-qaqılmadan açılısın, günün çıxsın saçılısın . (qaqılmadan : döğülmədən). (alqış. yarqış. iyi dilək) .
saçın	.- saçın ağılığı yaşlıq göstərir, başlıq yox. .-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım.
saçqalama	israf etmə. saçğalama varını. - saçğalayıb qazandığın qutarma.
saçqalayıb	saçğalayıb . israf edib - yaz ayların qışın yaddan çıxarsan, saçğalayıb qazandığın qutarsan.
saçlar	.- qara saçlar ağ topuğa çatılıb. .-ağaran saçlar , sarayğan umudlar .- yel əsdikcə əsər saçlar , könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğu əlindən qurtaranmaz can, qaçaq yer yox, sığıncaq yox, qaranlıqdur tapılmaz yol.
saçları	.-keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə, ağaran saçları yox, sən qaralan saçları say.
saçlarına	.-ucadır başın sənın , neçədir yaşın sənın, dən düşüb saçlarına , haçan bitər yasın sənın.

saçlıda	.-keçələ keçəl desən acığar, saçlıda desən acığar . (acığar : acıqlanar)
saçma sapan	.-qızıl yumurtlamaq. (saçma sapan sözlər söyləmək).
saçmıya	.-dost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya,dosd odurki , ilan ola saçmıya
saçörtüsü	başörtüsü çərqəd.
saçratqudan	düşməkdən. .-saçratqudan qorxan quş, qırx il uyrı ağac üzə qonmamış. (saçratqudan : düşməkdən). (uyrı : geyində, sonrada)
saflanmaq	. sızınmaq. süzünmək. durunmaq.. safidən keçinmək. -tüpən (tufan) qalxar bulut sürünər, түpən yatar qalığ (hava) süzünər .
saq	sağ .- sağ əli vurar, sol əli yıxar. .-yetir bizdən salamlar, sağ yaşasın alanlar .- canız sağ üzüz ağ. (deyim) .- canın sağ , çörəyin bol olsun. (deyim) .-yolçuya dilək.-gedən aman. sağ gəlsin .
saq aman	sağ aman .-yola salamada dilək. -yolun açıq. -yağun basıq. (yağun : düşmanın). (basıq : əzik). - sağ aman bar . -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun.
saqalar	.- sağalar qan yarası , sağalmaz dil yarası.
saqalmaz	.-sağalar qan yarası, sağalmaz dil yarası .
saqaltman	sağaltman . sağın. döhdür.
saqaman	sağaman < sağ aman .. -sağaman bolsun.
saqanmadım	.-əzənmədim qurudum qaldı, sağanmadım sütüm qaldı

saqər sağər.sağru. - qurralanma bu qonduğa yurduna, **durma sağru devir devir içilər**, köçək qalmaz əğlənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən.

saqılmaz -**qorxmayanlar sakılmaz:** qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur .

saqın salasın. -**sakın salasın:** gizli saxlayasın..-hər kimi oğru san, ta malın oğrudan sakın salasın.

saqın 1.sakın. gözlə.

-kişi çiğ süt əmmiş, güvənc olmaz, **qapında qolçu, qulluqdan sakın.** (**qolçu:** qulluqçu)

saqın **sağın.** sağaltman. döhdür.

saqın sağın. təbib. dökdür.

saqında .- yaxşılığı gizli edib **sakında**, yaşam olsa başa çıxıb üzgəlidir. (**üzgəlir:** görünür). (ömür olsa bir gün görünür)

saqır sağır.-sağır gec ülkər

saqıralı **sağıralı.** burnundan konuşan ve konuştuğu tam anlaşılamayan kişi.

saqqal .-hər yarağı düzəlmişdi, **qalmışdı saqqal darağı.**

.-qurdun pəncəsi, **keçiyə saqqal darağı.**

saqqalım .-qırxılıb, **qalsın saqqalım!**. (and içmə sözlərindən biridir) .

saqqalımız .-un tay olub **saqqalımız.**

saqqalın .-buğ **saqqalım** başıma qurban.(deyim)

saqqız .-yalan, **saqqız** kimi uzanar, keş kimi çəkilər.

.-yeyilər utulmaz.(saqqız).

saqqızlıq girgah. (gicqah)

saqla .-saxla **gönü**, gəlir günü.

saqla saxla. 1.əsrə. qoru.-əsrə **onu** yeldən küləkdən, yağış borandan. - **əsrə onu soyuqdan** sıcaqdan. -əsrə **bizi düşən qadadan**.1.dart. çək. -bilgə aldında dilivi **dart**, usda aldında əlivi **dart**. (**aldında**: huzurunda)

saqlacdaki **saxlacdaki**. anbardaki.-sandıqdaki arxamda, **saxlacdaki dalında**..

saqladığın .-kөнүл duyduğun saxlır, saxladığın duymur.

saqlamaq 1.**sağlamaq**. təmin eləmək, hazırlamaq -gəlin qalının sağlamaq, təmin eləmək, hazırlamaq.(**qalının**: cehizin).1.**saxlamaq**. pəsəndaz etmək.-pul qazanmaq çətin, **saxlamaq ondan çətin**

saqlaması **saxlaması**.-yaxcının tapması güc, **saxlaması qolay**.

saqlamaz **saxlamaz**.-göz, giz **saxlamaz** (**giz**: sır)

saqlamırsa **saxlamırsa**.-saxlayırsa qayğıрма, **saxlamırsa sayğıрма**. (**qayğıрма**: niyaran olma. narahat olma). (**sayğıрма**: sayma. boş ver)

saqlan .. **sağlan**.diqqət ed

saqlanmaq . **sağlanmaq**. diqqət etmək

saqlanmış **saxlanmış**. qorunmuş

saqlanuurmaq **sağlanuurmaq**. qorumaq. sağlatmaq

saqlar. **saxlar**.. gizlədər.-dəli dəli görünə, sobasın saxlar. (birbirinə qarşı durmaqdan çəkinər) ..-əzik vardı **duz saxlar**, əzik vardı **buz saxlar**
-dil başı **saxlar**.

saqlasın	saxlasın. unutmasın
saqlatmaq	sağlatmaq. sağlanuurmaq. qorumaq.
saqlayan	saxlayan. -tapnağın kökün qoyan bənnadı, saxlayan molla. (məçidin: tapnağın)
saqlayanmaz	saxlayanmaz. -kimsə kim, aldı ürəkdə, sən kimi düşmən yağı, saxlayanmaz, qurtaranmaz od düşən candan yağı.
saqlayırsa	.- saxlayırsa qayğırma , saxlamırsa sayğırma. (qayğırma: niyaran olma. narahat olma). (sayğırma: sayma. boş ver)
saqlığı	sağlığı. - can sağlığı , könül toxluğu . (alqış). -can sağlığı cib varlığı.
saqlığına	.-içək qaragilənin sağlığına. (qaragilənin : gözəlin) .-qurdlayan barmağuvun sağlığına!
saqlıq	.- sağlıq olsun canana, azcadan söz qanana -sağlıq, sağduyu sizinlə olsun!
saqlıq.	sağlıq. -üstünüzə sağlıq.
saqlıqda	.- sağlıqda xoşluqda yaşab yürəsiniz.
saqlıqdır	.-gənclikdir, sağlıqdır , dəğərləri olsada, itən geyin bəllənir. (geyin: sonra)
saqlıqımda	.- sağlıqımda mənə yad ed əxəvi , mən öləndən sora cırma yəxəvi!
saqlığına	.- içək ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (salmığın: salxımın). (uymallığın : təəssübün)
saqlığına	.- sağlığına qalduralın sağrular , kişiöglü dalda acı üzdə dadlı olmuyar, varlığında kömür yalı içi dışı bir

olar..(**sağrular**: badələr). (**yalı**: kimi)

saqlıqnaki **sağlıqnaki**.-**içirəm itin sağlıqnaki** bəfasın danmaz, pişigin sağlıqnaki arxası yerə dəğməz.

saqlır .-**könül duyduğun saxlır**, saxladığın duymur.

saqlosu. **saxlosu.** ambarı.-doğrusu könlün **saxlosu yoxdur.**

saqru **sağru. sağər.**- qurralanma bu qonduğa yurduna, **durma sağru devir devir içilər**, köçək qalmaz
əğlənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən.

saqrular **sağrular.** badələr.-**sağlığına qalduralın sağrular**, kişiöglü dalda acı üzdə dadlı olmuyar, varlığında
kömür yalı içi dışı bir olar... (**yalı**: kimi)

saqrulur. **sağrulur.** ılıqlımlanır. xəyala gəlir -ağçı ağına düşəli, **keçən günlər sağrulur.** (**ağçı**: ovçu)

saqsıtan .-**saxsıdan** ürək, yumşaq gedək

saqtörə. **sağtörə.** ağıtörə. əxlaq

saqtuyu .-sağlıq, sağduyu sizinlə olsun!

saqurar **sağurar.** çilər. dərddə ötər. -tayın tapmaz, **çilər bülbül.** (**tayın**: yarın).

saqyaq **sağ yağ.** sarıyağ. tərəyağı

sal -**sal söğüt**:salkım söğüt
-**yola sal**: atar.-qonağı atar, başıvı qutar.

salacada .ölü yuma daşında üstündə ölü yuvulan daş üsdə uzadılанда. -kişi qundağa qonduqda girən xuy,
salacada çıxar adlımdı bu. (**adlımdı**: məşhurdu)...-kişi qundağa qonduqda girən xuy, **salacada çıxar məşhurdu bu.**

salası.	.-yengə var qada alası, yengə var qada salası . (qada : bəla. yamanlıq). (yengə : bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut (hazır) bulunan qız, xanım).
salcışlı	tədbirli.-yamana salcışlı yanaş. salcışlı : tədbirli
salıb gedən	. atıb gedən.
salıq	sorağ. xəbər.. -dan salıq: sabah xəbərləri
salıq	xəbər.-ol igid ki uzaq düşə yurdundan, salıq sorar hər bir yoldan ötəndən .
salındı	.-çoxlar alındı yol üsdə qola, gələnmədilər salındı yola .
salınmaq	yer almaq.. -uğur gəlsin salınsın
salış	.həmlə..
salıstırmaq	salısdırmaq . qiyasla. muqayisə etmək. -salıstır dedim, çalğıstır yox. qiyasala, döğüştürmə.
salqım saçlı	salxım .- salxım saçlı qılça belli sevgilim , öglə çağı çıx kövşənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (süzüm bir : sezim. gözaltı baxım bir). (allıq : ala. qırmızı)
salqım	salxım . soğuq. - salxım söğüt : sal söğüt
salqımında	salxımında . bağında..-qarpuz sapında böyür, üzüm bağında .
salqıman.	.-yaxçıların qadasını alqınan, kötülərin başlarına salqıman .(alqış)
sallamaq	. savurmaq.
salma	.- hər bacıya əlivi salma , birində cayan var, birində ilan olur. (cayan : ağərəb)

salma	endirmə. düşürmə..-gözdən endirmə (salma, düşürmə).
salmada	yola salmada dilək. -yolun açıq. -yağun basıq. (yağun : düşmanın). (basıq : əzik). -sağ aman bar. -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun.
salmaq	.-çalxam çalxam yağ salmaq: qatqat piylənmək
salmaz	.-əzan çəkər, namaz qılmaz, arvad alar kəbin salmaz ..
salmığın	salxımın .-içək ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (salmığın : salxımın). (uymallığın : təəssübün)
saltanat	.- saltanat tacın geyürsə baxt , qurranma kim, neçə sultan bərkün almışdır. (qurranma :məğrur olma)
saluq	saluğ . məşvərət. -söz saluğa gelmişəm -ulaşan yara yetirsün bu saluq, yolda qalmış gözləri "yarın" ölüb. (ulaşan : çıxırbağır). (saluq : xəbər)
saman	.- kor eşşəyə saman vermək hasatdı , yol dayağı içib yemək, daha atdı. .- saman atdan su bıraxmaq. (atdan : altından). (tələ qurmaq). (gizli işləmək) .- saman kimi nə dadı var nə duzu.(deyim) .- saman yüngül, düdü adam öldürür
samanı	.-arpa dənəsi olmaqdansa, buğda samanı ol . .- samanı tutan sudan qurtulmaz.
samballı	mətin. mətanətli. -ağır, samballı davranmaq
san	.- hər kimi oğru san , ta malın oğrudan sakın salasın. (sakın salasın : gizli saxlayasın).
sana bitik	hesab kitab.-ilin sonu toplanır, sana bitik sınıdır , kötü işlər qınanır. (sınıdır : düşünülür)
sana	sayı. ədəd.-yaş dedigin bir sana , sana ilə yaşlanma. (sana : sayı. ədəd)

.-umud **sana** çiçək açar bağında

sanadım zənn etdim.-**sanadım mənki belə sən gedisən**, nə bileydinki bigün səndə ana yalvarasan, bir yol axşam
çağı gəldin bizə sən gün batası, söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.

sanaqım **sanağım**. xəyalım

sanalmayın hesaba salmayın

sanama. düşünmə.-sevilirsən sevdiyin kimi **sanama**.

sanamam .-barıb oyğanacaqсан **sanamam** mən gözəlim.(inanmıram oyana biləsən).

sanasız -**saysız sanasız**: ölçüsüz..-saysız sanasız (ölçüsüz) beyin düşünməz.

sancaq -**yaxasancağı**: sinəsancağı.

sancar .-**tikən kimi sancar gülü**, yılan kimi dostu soxar.

sancılar .-kişi nərsəyiki yansılar, **gələr günü, özü ona sancılar**.

sancmadan soxmadan..**ilan soxmadan**, at təpmədən. (nədənsiz, səbəbsiz. durup dururkən).

sanı .-armanlar ulduzlar **sanı** , çalış istəyin tanı.(**arzular**:-armanlar)

sanırıq .-**nədən sanırıq** sevdiyimiz sevəcək bizi.

sanırım .-nə qara duyqular gəzir başında sənin, **sanırım uçmuş usun baş itirmisən**, bir ayrılıq yıxsa böylə dünyavı,
yaşam bağında, ölüm kolun sən bitirmisən.

sanırsanki eləbilki

sanqi sanki.-kölgələr canlandı bir an **sanki təprənmişdi dağ**.

sanqıra	sanğıra. həzyan. ovham. xiyalat.
sanlı	.adlım.- iyi sanlı
sanma	.- sanma sevgi sənə başlar, sənə bitər. .- nancını gerçək sanma , inandən gerçək yapma.
sanmayın	.- sanmayın bir çağun çevrədən köçüb, o soyuq sındə itib-batacam. (çağun: zaman). (çevrədən: dünyadan).
sanmışdım	.- düz sanmışdım əngəl çıxdı yoluma, öz əlimlə qandal vurdu qoluma.
sansayırdı	hesab edirdi
santığım	sandığım. -olduğun kimi sevdim, sandığım kimi sevləmədim.
santıq	sandıq.-sandıq dolu qurşunu , dadlı duzaq durmuşu, biri oxur ölüyə, biri deyər diriyə. (durmuşu: yaşamı). (tapmaca). (kitab).
santıqdaki	sandıqdaki. -verdin adındı, yedün dadındı, sandıqdaki yadındı.
santıqından	sandığından.- sandığından az olursam, gördüyündən bil çoxam.
santıqından	sandığından. -yaşam sandığından tez ötür
santım	.-mutluydum, sende mutlusun sandım
santın	sandın.-sandın göydən yağan şirin noğuldu , yazıq qonça oyan, yağan doluydu, açılmadan soldun sındə mənim tək.
sanuqlara	sanuqlara. qaraltılara . oyulara. xiyallara. ovhamlara.-qaraltılara oldu ömrümüm oyuncaq.
sapa	qəla. dəsəyə.-iş bərkə yetməmişdən, güc sapa düşməmişdən.

.-**iğnə sapa** dönmək. (iğnə ipliyyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (çox arıq, üzük, incəkinmək, zayıflamaq).

.-**iğnədən sapa**. (ayrıntılıyla).

sapaqlamaq səfehləmək.

sapaqsan normal deyilsin

sapar düzgün olmayan yol. birahə

sapı .-yoxalğan **piçağın sapı** altın. (itən piçağın sapı altın).

.-**balta sapı** yadçıl ağacdən olur, biz qırılsaq ancaq bizdən saz olur. (**yadçıl**: yaban)

sapıda .-kəsər getdi, **sapıda arxasınca**. (**kəsər**: kəsici arac)

sapın .-necə itik piçaq ərsə, **öz sapın yonamaz**. (ərsə: olsa)

sapının sapının. dəsdəsinin.-**piçaq, sapının** vecinə nə, kəsir kəsmir ona nə.

sapında .-qarpuz **sapında** böyür, üzüm bağında. (**bağında**: salxımında)

sapıyla .-hamı süpürgəylə qalxıb, **sapıyla enib**.

saplaq **saplağ**. qılıp.-quruyan yaprağın saplağı qopmayır öz gövdəsindən, **səndən ilqarlıdır qurumuş saplağ**..
(**ilqarlıdır**: bəfalıdır)

sapsız .-**sapsız piçaq** satılmaz.(alınmaz)

saralar. .-qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, **soyuq düşər gülüm saralar**. (**qaralar**:
qar alar)

saralır .-dünya fırlanır. hamı yaşlar qurur, **yaşıl saralır**, saralır bağlar, qaralır dağlar.

saray qəsr. çatuv.

saraya	.-hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya. (sinə : qəbrə).(sindən: qəbirdən)
saraydan	.-hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya. (sinə : qəbrə).(sindən: qəbirdən)
sarayğan	.-ağaran saçlar, sarayğan umudlar
sarı	-qara duyunca, sarı buyar . (buymaq : soğuğa dayantısı az olan kimsə). .-bir oğlan var biçində, sarı sümbül içində .(tapmaca). (buğda)
sarıqıdır	.-qadın qocasının çarığı, anasının sarıqıdır (anlamı: qadın, qocasının çıxarıb attığı çarıq gibi terk edilebilir bir durumdadır. ama anası onu her zaman baştacı eder.
sarıqız	.-ağqız sarıqız birdə qaraqız
sarılı	- sarılı vermək : quca düşmək:.
sarıltıq	- sarıldıq sarğı : dolağa. -yaz yünü keçə olmaz, güz yünü dolağa. (dolağa : sarıdıq sarğı)
sarımisağı	.-sarımisağı gəlin edmişlər, qırx gün iyi çıxmamış.
sarımtıl yaşıl	sarıya çalan yaşıl
sarışın	sarıya çalan. .-yumurtanın sarısın bu gün yeyir, ağın yarın. (çimri. çinis)
sarıya çalan yaşıl	sarımtıl yaşıl
sarıya çalan	sarışın.
sarıyağ.	sağyağ. tərəyağı
sarqan	sarğan . çoraq topraq bitgisi

sarqı..	-sarıldıq sarğı: dolağa. -yaz yünü keçə olmaz, güz yünü dolağa. (dolağa: sarıldıq sarğı)
sarqıqan	.-ancalıq aysan iməs kəsmək sivəklik rıştəsin, ayrılıqdan rəngi sarğıqan yaşıl bayraqını. (aysan: > asan . onğay. qolğay. qolay). (sivəklik :məhəbbət . ülfət)
sarqızar	sarğızar. damar. süzərək axar. -gözdən yaş, buzdan su damar.
sarmaq	satmaq.
sarmaq	. təhəmmül edmək
sarmaşığa	- sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşıb sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun yaşqasını. (utun: şərmin. həyanın). (duvağ: örtük). (yaşqasını: pərdəsini)
sarsaq	sarsağ. sarsak. kötü. qaba
sarsıdar	.-qanmaz yalnız qananları sarsıdar. .-ölmək yalnız çevrəndəkin sinsidər, qanmamazlıq, qananları sarsıdar.
sarsılmaz	.-nə qorxum dalqalardan var, nə qarqış yağdıran qışdan, geniş dərya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.
sarsın..	sarsın. tutsun.-gününü günəş, üzünü gülüş sarsın.. (alqış)
saşmıyaq	sancmıyaq .-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)
sat	.-yaman arvad, yaman qonşu yaman at, birin boşa, birin boşla, birin sat. -yaman qonşu, yaman arvad, yaman at, birindən köç, birin boşa, birin sat
sataq	sadaq. qorman. ox qabı. oxluq.
satamaztın	.-(anadilin danan analara). küyüseydi (yanseydi) dilin ağzında ana, satamazdın məni sən bir yabana.

satan	.- bu dünya bit bazarıdır, satan tazə, alan köhnə , satırlar düzgün insanı, alırlar hər qurumsağı. .-ev satan bir il varlı , ev alan bir il boşlu olar .-evində yalan, eşikdə palan, kormuş satan, görmüş alan .
satana	.-malı dəğərindən baha alana, mal gərəkdi, malını dəğərindən baha satan ada pul gərəkdi. (dəğərindən : qiymətdən)
satıb	.- eşşəyin satıb palan ala.
satılmaz	.-sapsız piçaq satılmaz .(alınmaz)
satılmaz	.-türkcəmiz baldır, bal yanında şəkər satılmaz
satılmır	.- tozlu gümüş satılmır , qanlı altın atılmır.
satqınlarla	.- satqınlarla , dönüklərlə keçinmə. (dönük : xayın)
satma.	.-özgə dilini ögrəşibən öz dilin atma, öz mənligivi kimsəyə satma .
satmaq	. sarmaq
satmış	.- bacısın satmış , qardaşın atmış.
sattıq	satdıq .-sürü qoyun sizdədi, satdıq yağ bizdə ?
savalan	.- savalan sən havalan
savalanam	- savalanam qarlı başım , bəlli deyil keçmiş yaşı, səhət mənim bala (ini) qardaşım
savalanda	- savalanda qaram mən , sevgilimə yaram mən, gedin o yara deyın
savan	.-doğrunu qapan, yanlışı savan .
savaş.	saviş . düşüş..-yelin sonu yağış, alayın sonu saviş . (alayın :şakanın).

- **yut savaş**: daxili savaş.

savaşa -**savaşa suvaşan**: döğüş düşgünü
-**savaşa suvaşan**. (döğüş düşgünü)

savaşanda .-**savaşanda barışığa** üz saxla, varlanıbsan yoksulluğa var saxla.

savaşar .-**it itilə savaşar**, qurdu görcək arxalaşar

savaşdan .-**savaşdan** daha güclü aşq!

savaşı .-yay günlərin yağışı , **ər arvadın savaşı**

savaşın .-yaşam, **barışla savaşın** yarışmasıdır.

savaşla - yeyib içməklə başlayıb, **savaşla bitən toylar**.

savaşma .-**öz özünlə savaşma** , acıq bassa dartışma, atışma

savaşsız. -yaz günləri yağışsız olmaz, ərle qadın **savaşsız**.

savı xəbəri.-ölüm savı yügürək olur.

savıq savrulmuş.-varsız tovsuz: varı batmış, tovu qaçmış, **varı savıq tovu soğuş**. (varsız tovsuz) . (**tov**: güc. enerji) . (**savıq**: savrulmuş)

savılar .-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, başına buyruq, kəndinə uyruq (tabe) , **gələn savılar keçən sovular**.
(**başma buyruq**: özünə hakim)

savılsın .-baş **gələn savılsın**, uğur yerin doldursun

savın sözün .-kim bəfa **savın umarsa kişidən**, ürəyi yonqalmayar heç dərddən. (**yonqalmayar**: düzəlməz).

savındadır. iddiası var .-kor atı minib, xanlıq savındadır..

savırsa	.- əsrilmədən savırsa devranın , nisgillə qucar qara toprağın. (əsrilmədən savırsa devranın : kef aparmadan günün keçirən).
savış.	savaş . döğüş..-yelin sonu yağış, alayın sonu savış . (alayın :şakanın).
savqa	savğa . armağan
savmış	.- savmış gülü , qalmış külü.
savmış	.- ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış . nərsə gözləri (kimi) qalmış.
savruğur	- axar savruğur : axar gedər.-gizləb tutsan sevinci, azraş günü bəlgürür, başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur . (azraş : azraq).
savrul.	savul. keç. rəddol.-iki yanda, çavuş yasavul, kimisi yürü də, kimisi savul . (kimisi yeri deyər, kimisi savrul , keç, rəddol)
savuldu	.- keçdi gənclik savuldu gülü , qalandı külü.
savulmuş	.-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir , seçilmədən gəlib, keçir, gedir
savur	.-yel yatmamış, kürəgin savur . (xərmənn sözü)
saya.	.- olki öz yarına yad, yadlarınan yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya .
sayalı	.-can sayalı yada belə yad olur.
sayar	.-sayqı saysa sevgini, sevgi sayar sayqını - ilsayar : təqvim.
sayı	sana.. ədəd.-yaş dedigin bir sana, sana ilə yaşlanma. (sana : sayı. ədəd)
sayılır	.-sevgi sınav sayılır!

sayılmaz	. önəmi yox. muridi təvəccüh olmaz -verilmiş miniyin boyası sayılmaz . - gün olan yerdə ay sayılmaz , aylı gecədə ulduz sayılmaz . .-yüz iti ardından hürdürmüyən qurd, qurd sayılmaz .
sayılsaydı	sayqı, hörmət göreydi . .-yoxsul sayılsaydı, qalmazdı.
sayın	görsən.. adlım.şəhir.
sayırla	ağırla.
sayqan	- sayğan yuturlu : iyi ürəkli. iyi diləkli. iyi niyyətli.
sayqas	sayğas . sayvas. özün başqa donda yasatan. riyakar. müqəddəsənəma.
sayqı	- sayqı etmə yetənə , sayqı nədir bilməzə - sayqı duyqı :ürəkdən, səmimanə sayqı göstər. -pislik gördün bir yerdən, süzül ged, yaxıcılıq gördün bir yerdən, sayğı duyqı o yerdən . .-sayqı etmə yetənə, sayqı nədir bilməzə - sayqı saysa sevgini , sevgi sayar sayqını -sevgisiz sayqı yaranmaz . .- sayqı , güvən, sevgi. .-sevgili sayqı , sayqılı sevgi.
sayqıdan	sıydan.. hörmətdən
sayqıdır	-siqara kullayan kardeşimə.çalış siqarı təklikdə çək. bu böyük qulluq, sayqıdır çevrəvə .
sayqılı	.-sevgili sayqı, sayqılı sevgi.
sayqını	.-sayqı saysa sevgini, sevgi sayar sayqını
sayqırma	. sayğıрма. sayma. boş ver.-saxlayırsa qayğıрма, saxlamırsa sayğıрма . (qayğıрма : niyaran olma.

narahat olma).

sayqısı .-sevgiyə **sayqısı yox**, çevrəyə qayğısı yox, könüldə duyğusu yox.

sayqısız .-sevgiyə **sayqısız**, sonuna qayğısız, ürəgi duyğusuz

sayqısızlıqdır.-manqutluq, dilinə elinə **sayqısızlıqdır**

saylıq dinclik. aramış. asayış..

sayma . sayğıрма.. boş ver.-saxlayırsa qayğıрма, **saxlamırsa sayğıрма**. (**qayğıрма**: niyaran olma. narahat olma).

sayma. aldırma...-əsər əsər sonunda susar, **aldırma**. (**aldırma**: sayma). (atıb tutarda, əlindən iş gəlməyib, susub durar).

saymaz .-duyan könül yaş **saymaz** (bilməz) .

saymır aldırmır..-söyləyirəm **aldırmır**, söyləmirəm onaymır. (**onaymır**: könül dincəlmir. içim dincəlməz).

sayramaz xəsdələnməz...-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (**durmuşun**: yaşamın) . (**süycüdür**: dadlıdır) . (**ötgül**: bülbul)

sayraşan .-sayraşan ulduz ilə göz gözə vermək

sayraşır . -yaz gəlir, **sayraşır quşlar**, gülüşür güllər.

sayrılığa xəstəliyə.-dözsər ürək **xəstəliyə sayrılığa**, ürəyim dözmüycək ayrılığa.

sayruc nambır.. sayını, ədədi, rəqəmi göstərən simgə.

saysa .-sayqı **saysa sevgini**, sevgi sayar sayqını

saysız , -**saysız sanasız**: ölçüsüz..-saysız sanasız (ölçüsüz) beyin düşünməz.

saysız	bişumar. .-biriz min olsun, miniz saysız. (alqış). (deyim)
sayta	sayda. fayda.-bu evrənin saydası yox, qayğıların sanası.
sayvas	sayğas.. özün başqa donda yasatan. riyakar. müqəddəsnəma.
saziylə	.-mahnı saziylə qız naziylə.
sazlamış	-dəng eləmiş: çağlamış .-genə evrən ölümlər türküsünü dəng eləmiş.
seçən	.-yaşam seçim, seçən yaradır
seçənlərə	.-yaşam seçənlərə yaraşır.
seçiq	-gözdə olan gözəl olar. (gözdə olan seçik olar). (gözdə olan: göz tutmuş olan)
seçilmədən	.-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən gəlib, keçir, <u>gedir</u>
seçilmir	.-qısqancılıq bir olumdur, olay yox. qısqancılıq seçilmir!!
seçim	.-ölüm dirim ara seçim yox
seçim	.-ötəni, olanı, çevrəni üsdələyən güclü seçimdir. güclü seçim kişiliyi yaradır.
seçim	.- yaşam seçim, seçən yaradır .-yaşam dadı min artar, seçimlə olsa yolu.
seçir	.-sevgini könül seçir, baş onayır. nasıl seçirsən sevgivi, sən seç, yaşam yaptığın yapar, törəsin verər.(onayır: təsdiqlir). (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, durum almaşığıyla dəyişir. (almaşığıyla: dəyişiyə) .
seçqilik	- ayrı seçqilik etmək: təbiz, fərq qoymaq.
seçtiyi	.-hər elin çıxarı seçdiyi baylıq . (baylıq: devlət)

seqqizində .-segqizində nə isə səksəndədə olur.

sel .-istir onu sel aparsın, bir verdiyədə dalından mən töküm.

.-sel ağzı yuva tutmaz

-yel gətirdi, **sel götürdü**

-çay daşmasın, **sel olmasın**.

-**sel düşdü**.-tanrıdan su istədik əkinə, **yağış yağdı sel düşdü yerinə**

.-dağdan gəlir, daşdan gəlir, bir kükrəmiş aslan gəlir (tapmaca).(**sel**)

.-yağsada daş, **daşsada sel**, qoru için ulduzun, yaşam içində duzun.

sələ .-quru yerde **sələ uğramaq**. (olmasın işə düşmək)

seliq. **selik.** şoğurt. ağız suyu

selikli **selikli** .şoğurtlu.

sellər .-**sellər axıb** küllük edər (poza), gözlər axıb güllük edər. (**gözlər**: bulaqlar)

.-od qıran yağmur, **yol açan sellər**.

-yağış yağmur duman basar dağları, **sellər axar** , çəndə durmaz , yazın keçər, çağ dəğişər əğlənəməz.

seltir **seldir**.-kişi seldir, arvad göl.

sev .-sev! sevin! yaşa, yaşı vur başa.

.-umduğun bulmadın, bulduğun **sev**.

sevecəğim .-mən səni sevilənədək **sevecəğim** .

sevəcək .-nədən sanırıq sevdiiyimiz **sevəcək bizi**.

sevəcəm .-gedən sevgilər quruyarmış. iç ürəkdən ayrılırmış, **sevəcəm yenidən belə**.

sevəmən	.-yapraq olub ayaqızda gəzinəm, topraq olub ayağ altda əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri, mən sizləri sevəmən.
sevən	.- sevən gəlməz, gələn sevməz. (qarabaxt) .-göyçək könül sevən olur , yoxsa, könül sevən göyçək olur. .- sevən könül qocamaz , cocuq doğub uşaq ölür. (qocamaz : böyüməz) .- sevən əldə edsin : segisinə çatsın. .- sevən sevər yanmaz , sevmiyən qalır sevməz .-olduğun görüb, bulduğun sevən .
sevənə	.- sevənə tikən olmadım, sevməkdən geri qalmadım
sevənin	.- sevənin bil sən ilə paylaşacaq sevilərin.
sevənivi	.- qutluq nədir, sevənivi sevəsin, sevdiiyə sevinəsin.
sevənlər	.-sevənlərin unutarmış sevənlər .-istəməzdən sevənlər , korluqda itənlər.
sevənləri	.-yaşam sevənləri sevir!
sevənlərin	.- sevənlərin unutarmış sevənlər
sevənligim	.- səni sevənligim ulu yanıışım.
sevər	.- sevən sevər yanmaz , sevmiyən qalır sevməz .-sevmək əldə deyil, könül sevər baş bacarar. .-dəli dəlini sevər .
sevərəm	.- mən səni sevərəm sevisərəm , bu sözü türkcə quyuq deyərəm. (quyuq : qəliz)
sevərim`	.- sevərim sevməyi, sevməyə qul olamam.

sevərsən	.- çok sevərsən üzümü, yumma gözünü.
sevərsin	.- istəyin kimi sevərsin istəyin kimi sevilməzsən).(istəyib sevdiyin istəyib sevmədi səni). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış). .- qutluq nədir, sevənivi sevəsin , sevdiyivə sevinəsin.
sevgi	.-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən gəlib, keçir, gedir -üzülmədən yaşanmamış bir sevgi .(sevgi ağrısız olmaz) sevgi quşu ürəkdə olur.
sevi	eşq.- sevi açıq əlin ayasında , yumurğun ortasında olmalıdır. -qayğı bitsə, sevi qırılır . (qayğı : marağ. diqqət. təvəccüh) . - sevi qızıq : eşq əlaqə. -qayğı bitsə, sevi bitər .
sevib	.-oxuyub öyrənmək, sevib qanmaq . .- sevib sor, yalın qalma , çilə dərt arama.(yalın : tək) - sevib sor , yalın qalma.(yalın : tək) .- necə qolaymış sevib sevimək , qıraqda qaldıq, gecin tanıdıq, batmışıydı gün, baraq aradıq (baraq : duraq. tufaq. mənzil). - sevib sevimək , sevilib sevmək, sevib seviməmək, sevilib sevməmək.
sevildim	sevildim .- sevdim sevildim , sevildim sevdim .-sevdim sevimədim, sevildim sevmədim . .- sevdim sevildim , sevildim sevdim
sevildin	sevildin .-sevdim sevimədin, sevildin sevmədin . .-sevdim sevildin, sevildin sevdin . .- sevdim sevildin , sevildin sevdin.
sevilənədənək	.-mən səni sevilənədənək sevecəyim .

sevili .-sevili **yaşam**, dolu yaşamdan yeğ basır.

sevilib .-sevib sevilmək, **sevilib sevmək**, sevib sevilməmək, **sevilib sevməmək**.

sevilirsin-sevilirsin sevdinin kimi sanama. (**sanama**: düşünmə)

sevimlədən .-sevmək **sevimlədən**, düdüklerin işidir!. (**düdüklerin**: səfeh. içi boş)

sevimlədim .-istədim sevdim, **sevimlədim**!.

.-sevdim **sevimlədim**, sevidim sevmədim.

.-olduğun kimi sevdim, **sandığım kimi sevimlədim**.

sevimlədin .-sevdin **sevimlədin**, sevidin sevmədin.

sevimlək .-sevimlək güdülməz.

.-sevmək **sevimlək deyil**.

.-sevib **sevimlək**, sevilib sevmək, sevib sevilməmək, sevilib sevməmək.

sevimləli .-turuz sökməlidir, **sevimləli yox**. (turuz döğülməlidir, övülməli yox).

sevimləmək .-sevib sevilmək, sevilib sevmək, **sevib sevimləmək**, sevilib sevməmək.

sevimləyə .-nə sevgiyə gərəkisin, **nə sevimləyə**, nə bilim nəçün yaradıb yaradan səni!.

sevimləyən .-ağu dadar **sevimləyən** bal olsa belə.

sevimləyi .-özsevərlik **sevimləyi** bəkləyər, sevməyini öz bilən, sevimləyi neyləyər. (**öz**: haq. həq. töz. gerçək)

.-sevdinsə, **sevimləyi** gözləmə.

.-sevim gülün bəsləsən, **sevimləyi boşlasan**, evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.

.-özsevərlik sevimləyi bəkləyər, sevməyini öz bilən, sevimləyi neyləyər. (**öz**: haq. həq. töz. gerçək)

.-sevimləyi **gözləmə**, sevməyivə qarşılıq.

sevimləzsən .- istəyin kimi seversin **istəyin kimi sevimləzsən**.(istəyib sevdinin istəyib sevmədi səni). (istəyən sevilən,

istəməzdən atılmış).

sevilsə .-bal qoxar ağuyasa **sevilsə biri**.

sevim .-sevim gülün bəsləsən, sevimləyi boşlasan, evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.

sevin .-sev! **sevin!** yaşa, yaşı vur başa.

sevinc .-eyku sözlər güvəndirir, gözəl düşüncə dərinlədir, **könül ilə verilməkdən sevinc doğur**.

.-kin boğulsa, **sevinc doğar**.

.-kinli yerdən **sevinc köçər**

.-qıssa yaşam, **böyük sevinc**.

.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (**boş urək**: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (**böyük sevinc**, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

sevincdir .-yaşam **sevincdir**, sığınılmaz sevinclər nisgilə dönür. (**sığınılmaz**: tutunulmuyan. yerləşməyən)

sevincək .-sordum nə **sevincək düşdün**, dedi dosdan bu yetmişki bizi yad edmiş. .

sevinci qıvancı.-el **qıvancı** toy gəlşiği. (**qıvancı**:). (**gəlşiği**. yaraşığı. gözəlliyi).

.-**gizləb tutsan sevinci**, azraş günü bəlgürür, başlı (yaralı) gözü bağlama, yaşı axar savruğur. (**azraş**: azraq).(axar **savruğur**: axar gedər)

sevincivi .-sevincivi **itirmə**, titirmə, bitirmə. (**titirmə**: titrəmə. güvənli ol)

sevinclə .-sevinclə ötən ömür ötunc olur. (**ötunc**: nağıl. deyiv. ertəki).

sevinclər .-üzüntülər gıdirsın, sevinclər gətirsın

sevinclər .-yaşam sevincdir, sığınılmaz **sevinclər nisgilə dönür**. (**sığınılmaz**: tutunulmuyan. yerləşməyən)

sevincli güləyən.. gülman.

sevinər	.- xoca sevinər, kişi ölsə , qarğa sevinər, heyvan ölsə. (kişi : adam)
sevinər	qırvanar. qıvanar. -qaraqçılar karvan görsə qırvanar. (qırvanar : sevinər) (qaraqçılar : qoruqlar. gözədcilər)
sevinəsin	.- qutluq nədir, sevənivi sevəsin, sevdiiyə sevinəsin .
sevini	.-kənül sevini sevir, qulaq övüğü.
sevinir.	qıvanır...-sümüyü içində iliyi qıvanır .
sevinli .	.-çağların ən gözəl sürəci, istəkli, sevinli işlə uğraşandadır .
sevinsin	razı olsun. .-ölümdən de qızdırmağa sevinsin. .-tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin . (tükəl : tamam. bütün). (yazuq : günah). (elgə : ellik. millət)
sevir	.-yaşam sevənləri sevir !
sevirəm	.- mən səni öylə sevirəmki , hər nə acı versən yeyərəm, amma gözüvü çıxararam, bir acı söz desən. .-sevdiyin quşu qəfəsə, sevdiyin balığı taviya, sevdiyin gülü yerə sərdin. dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı . .- sevirəm sözü coşdurursa , eşitməyi ondanda xoş. .-sevməkdə gözüüm qalmayıb artıq, sevirəm mən, düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən. (can yuvasında : can evində) .-kiçitmə məni, sevirəm səni . (kiçitmə : təhqir etmə)
sevisərəm	.-mən səni sevərəm sevisərəm, bu sözü türkcə quyuq deyərəm. (quyuq : qəliz)
seviş	eşq. .- seviş doldur, öc uçsun .- seviş əldə deyil ölçülə, parça deyil biçilə. .-məndə öcüş səndə seviş yükənməz , məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz : yüklənməz) .- məndə seviş səndə söğüş, məndə güvən səndə quşqu tükənməz

.-seviş söğüş yer dəğişmiş. (**söğüş**: yaman)

.-**verməz seviş** gecə günüz ağlamaq.

.-seviş söğüş . eşq nifrət.-seviş söğüş **açmaz deyil**, içlik düğün, dişlik deyil. (**seviş söğüş** : eşq nifrət). (**içlik düğün**: iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi)

sevişdən .-qocalıq başda deyilki bitirə ağ tüklər, **hər ürək boşsa sevişdən** qocadır ol əlbət.

sevişlə .-sevişlə söyüş : məhəbbətlə nifrət.-sevişlə söyüş kökü bir.

sevişlər .-sevişlər keçmişdə qalır, indiyə yalnız kölgələr salır.

sevişlərin. .-sevənin bil sən ilə **paylaşacaq sevişlərin.**

sevişlisin .-öfgəlisin yanıtma, **sevişlisin söz vermə**. (**yanıtma**: cavab vermə)

sevişmək . yaxınlıq etmək. -yüz ilin qarısına, sevişmək yolun öyrətilməz.

.-evlilik, deyişməklə **sevişmək**

sevişməklilik mehribanlıq.-sevişməklilik, iki yanlıq.

seviştiyin .-sevmək ilə sevdiklərin dəğişməz, **nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəğişər**. (**görmək ilə** : çəkmək ilə. yaşamaqla).

sevqi **sevgi**. eşq. məhəbbət.-**sevgi** irin başlır, günün sürür, gecəni ölür, yarın doğur. (**sevgi**: eşq) (**irin**: tez)

.-səninçün ağlayanı sev, **sevgi yekə gəzək verilir**. (**yekə gəzək**: bir dəfə)

-bəy gəlin: -ikimizdə bir ürək var, yarı məndə yarı səndə, **sevgi adlı bir ağacıq, budaq məndə, barı səndə**,

Bir buluduq göy üzündə, yağış məndə dolu səndə, ömrümüz bir şirin sevdə,pətək məndə balı səndə.

.-**istəksiz sevgi olmaz**, sevgili olan, istəksiz olmaz

sayqı saysa sevgini, **sevgi sayar sayqını**

.-**sevgi quşu** ürəkdə olur.

.-**sevgi olub** ürəklərdə yatqınan

-sevmək söz qabına sığmamış, **içsiz olsa sevgi üzə çıxmamış**

-yokluq bulur bizi, **sevgi qalır arxada**. (yokluq. ölmək)

-yaxşılıq açan qapıya, **sevgi qonar**.

.-dam uçar, **sevgi** sınar, damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar.

.-sanma **sevgi sənə başlar**, sənə bitər.

.-**sevgi** danar alveri.

.-**sevgi** durmaq bilməz, yoxluq bilər.

.-sevgi sözə sığmamış

.-**sevgi** yakar yapar.

.-**sevgi** yolu açıq durar yarına.

.-**sevgi** yoxsa yaşamda dad alınmaz

-kənül **sevgi** ilə çalışır, qulaq övgülərlə yarışır

-**sevgi** sıcaq sögüş soyuq

-**sevgi** sögüş əkişir

.- **sevgi ışıqı**, kor gözdən kənülə dalar

.-**sevgi** bağlı qapı çalmamış.

.-**sevgi** yolu kənüldən, kökü gəlir canevdən.

.-**sevgi**, çıxsa dışa, girər dona.

.-sevgili sayqı, sayqılı **sevgi**.

-**sevgi tuxum** deyil əkəsən, əkdüyü biçəsən, **sevgi** yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.

.-sayqı, güvən, **sevgi**.

.-yer üzünün uçmuşu (cənnəti), **doğru sevgi**, uyğun olan evləniş.

-**sevgi** sınav sayılır!

.-**sevgi soxdu təprəmi** mənim içimə.

.-**sevgi seviş** çağ sürəsi, baş dibigi bəllənməz, bu bir oyun bəylər üçün, bu oyuna xan dəgməz. (bəylər : gənclər). (çağ sürəsi: müddəti)

- **üzə alan sevgi**, arxadan alan yergi kimidi. (**yergi**: təhqir)

-**icdə yaşanan sevgi**, bir pişik, oğlan, qız, anı, şəkil görənlə bilər.ama kəndin bilirsinki iç sevgisi bu evrənə sığmaz. türkcədə bu irfansı sevgiyə "alasevda" deyilir.

-quş kimi uçub, su kimi axıb, gül kimi solan sevgi

.-**sevgi**, özgürlüyün oğludur.

-yaxşılıq açan qapıya, sevgi qonar.

sevgidən

sevgidən.-**sevgidən gedəndə söz**, ağız susur dil utanır.

-o isti könül, uçmuş duvarı, keçmiş sevgidən, çökmüş nə varı. (**çökmüş**: batmış)

.-gözəlliklər doğulmuşdur **sevgidən**, sevgiyə yaratılan gözəldir.

.-payım yox verəm **sənə sevgidən**.

sevgilə

.-kömək duran el obaya, **sevgilə baxan** gözə aşıqəm.

sevgilən.

sevgilən. -sevdiklərin ərşiməsə əlivə, əlindəkin **sevgilən**. (**mutluluq gizi**: mutluluq rəmzi)

sevgilər

.-**qırılmayan sevgilər** qırar qalan sevgilər.

sevgilər

sevgilər.- **sevgilər üçün**, güc qoşul önəm daşımaz. (**qoşul**: şərayit). (**güc**: çətinlik)

.-**gedən sevgilər quruyarmış**. iç ürəkdən ayrılarmış, sevəcəm yenidən belə.

.-**kiçik sevgilər** bağça gülü.

.-**sevgilər** kölgə kimi girər gedər, dan atıb gün çıxıb batar gedər, suya söykənən suyla gedər.

.-**sevgilər** söygülər ara (arasında) doğuluruğ, bulmasan yerin boğuluruq.

.-**sevgilər verir ışıq yaşama, sevgisiz yaşamın nə anlamı var**, qovuşanda biz, yağış yağdı, indi yalqızıq
gözlər ağlayır, sönmüşsə ışıq soğumuş qucaq, sevgisiz yaşamın nə anlamı var

sevgiləri

.-**sevgiləri** çalındı paraya, ürəklər düşdü araya.

sevgili

.-istəksiz sevgi olmaz, **sevgili olan, istəksiz olmaz**

.-**sevgili** sayqı, sayqılı sevgi.

sevgililər

sevgililər.-**sevgililər** könül içrə quylanar.

sevgilin

sevgilin.-**qızqın sevgilin alavlanan odu**, axımlı duyqular oyadır.

sevgim

sevgim. yarım.

sevgini	.-gümanlar sevgini boğar. (gümanlar : quşqular. şəgglər)
sevgini	.- sevgini könül seçir, baş onayır . nasıl seçirsən sevgivi, sən seç, yaşam yaptığın yapar, törəsin verər.(onayır : təsdiqlir). (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, durum almaşığıyla dəyişir. (almaşığıyla : dəyişiyələ) .
sevgini	sevgini.-sevgini bitmədən , canlıyı ölmədən, anlamaq günün bəkləməz, iş keçirsə bıxar, gəlirsə tut. .- sayqı saysa sevgini , sevgi sayar sayqını .- sevginin hər işi başına , başlar alar əzər daşına. (sevgi işi başa tapşırılmaz, baş bu işdən baş çıxartamaz)
sevginin	sevginin .-qarşılığı yoxdu verən sevginin .-qısqanclıq (cicik) sevginin bir biçimidir .- sevginin yazı yok güzü , sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.
sevgisi	.- sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır . (öğrəşməlidir) sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda .
sevgisi	sevgisi..-sevgisi , günəş kimi sıcaq, qızıqda buz kimi soğuş. (qızıqda : cəhənnəmdə) .-göyçək çiçək hər kimsənin öz sevgisi .
sevgisin	sevgisin .-sevməyi bilən azdır sevgisin itirən çoxdan çox . (bilən : bacaran) .-yaş sevgisin , yaş bilgisin danan, arzumaz . (yaş: gənc). (arzumaz : istəklərinə çatmaz. nakam qalar)
sevgisiz	sevgisiz.-sevgilər verir ışıq yaşama, sevgisiz yaşamın nə anlamı var , qovuşanda biz, yağış yağdı, indi yalqızıq gözlər ağlayır, sönmüşsə ışıq soğumuş qucaq, sevgisiz yaşamın nə anlamı var .- sevgisiz sayqı yaranmaz. .- sevgisiz , yaşamın anlamı itər .- sevgisiz könül qapısız qalır, ol ürəyi pas kitir alır. (pas kitir : kil kitir)
sevqitir	sevgidir.-sevgidir dos , durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . (ötgül : bülül)

sevqivi	.- sevqivi qoy ürəkdə, baxtını tut aşılıqdan çəkinqıl.
sevqivi	.-qızlatgilən ürəkdəki sevqivi . (qızlatgilən : dəğər ver)
sevqiyə	.-güc olar nisgili sevqiyə qatmaq
sevqiyə	sevqiyə.-nə sevqiyə gərəklisin, nə seviməyə, nə bilim nəçün yaradıb yaradan səni!. .-sevqiyə bağlı ürək qapısı, döyürsə biri açılı olar,yurd salıb oturmaq üçün,ürək bağı, qapılı olar. .-sevqiyə dad verən nisgildir, oluma ad verən ölüm. .-sevqiyə din deyilir. .-sevqiyə sayqısı yox, çevrəyə qayğısı yox, könüldə duyğusu yox. .-sevqiyə sayqısız, sonuna qayğısız, ürəgi duyğusuz .-sevqiyə yad könüldən at. .-yalnızlığa yox boya, hər sevqiyə bir boya.
sevqiyə	sevqiyə.-səni səndən edən sevqiyə yaxlaşma. (səni səndən edən: sənin huşuvu alan) .-yalvarış, yaxarış sevqiyə tuşmaz. (tuşmaz: yaramaz) .-sevqiyə güvənc olmaz, kimsəyə güvənc olmaz, durum durmaz dəğişər, itgisiz qazanc olmaz. (güvənc: güman) .-sevqiyə, dosluğa olmaz diləniş . (diləniş: iltimas)
sevqiylə	sevqiylə .-gözəlliklər doğulmuşdur sevgidən, sevqiylə yaratılan gözəldir.
sevgizə	sevgizə .- çağ ayırmasaz sevgizə , ayrıq payı düşər sizə.
sevmək	.- sevmək söz qabına sığmamış , içsiz olsa sevgi üzə çıxmamış
sevmə	.- sevmə uzun heç nəyi , ol unutar, unutmada unut sən.
sevmədi	.-istəyib sevdinin istəyib sevmədi səni. (istəyin kimi sevərsin istəyin kimi seviməzsən). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış). .-sevmədi istəməyi, istəmədi sevməyi.

sevmədim	.-sevdim sevilmədim, sevildim sevmədim .
sevmədin	.-sevdin sevilmədin, sevildin sevmədin .
sevmək	.-sevmək çalac kimidir, bilməyən kötü dinlədir. (çalac: musiqi aracı) .-sevmək əldə deyil, könül sevər baş bacarar. .-sevmək ilə sevdiklərin dəğişməz, nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəğişər. (görmək ilə : çəkmək ilə. yaşamaqla). .-sevmək sevilmədən, düdüklərin işidir!. (düdüklərin: səfeh. içi boş) .-sevmək sevilmək deyil. .-sizi sevməyəni sevmək, bu dəlilikdir ! .-sevib sevilmək, sevilib sevmək, sevib sevilməmək, sevilib sevməmək. .-yaşam, istək, sevmək, bəğənmək .-əldə edilmiş sevmək. (olana qanıqmaq, razı olmaq)
sevməqdə	sevməkdə .- sevməkdə gözüüm qalmayıb artıq, sevirəm mən , düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən. (can yuvasında : can evində)
sevməqdən	.-sevənə tikən olmadım, sevməkdən geri qalmadım
sevməmək	.-sevib sevilmək, sevilib sevmək, sevib sevilməmək, sevilib sevməmək .
sevməmiş	.-yaşam sevməmiş seçə bilməyənləri.
sevməmişdi	.- sevməmişdi istəməyi , istəmirdi sevməyi.
sevməseydim	.-nə bileydin unudardın belə tez, sevməseydim səni heç böylə də gec .
sevməyə	.-sevərim sevməyi, sevməyə qul olamam.
sevməyəni	.- sizi sevməyəni sevmək , bu dəlilikdir !

sevməyi	.-eşqiylə sevməyi ayırd etmək gərək. (ayırd etmək: ayırmaq) .-mən səninlə sevdim sevməyi. .-sevərim sevməyi, sevməyə qul olamam. .-necə atıb gedirsən məni, özün ögrətmişdin sevməyi. .-sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır, (ögrəşməlidir) sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda . .-sevməyi bilən azdır sevgisin itirən çoxdan çox. (bilən: bacaran) .-sevmədi istəməyi, istəmədi sevməyi. .-sevməmişdi istəməyi, istəmirdi sevməyi.
sevməyidə	.-sevgisi olan sevməyidə bacarmalıdır , (ögrəşməlidir) sevməyi bacaranda sevər, bacarmayanda .
sevməyin	.-çalış sevməyin bilgilən. (bilgilən : bacarqıl)
sevməyini	.-sevməyini bacaran, yaxşılığı uğurlar. (uğurlar: istiqbal edər) .-özsevərlik sevlməyi bəkləyər, sevməyini öz bilən, sevlməyi neyləyər. (öz: haq. həq. töz. gerçək)
sevməyini	.- sevməyini bacaran , unutmağı bilməli.
sevməyivə	.-sevlməyi gözləmə, sevməyivə qarşılıq .
sevməz	.- sevən gəlməz, gələn sevməz. (qarabaxt) .-sevən sevər yanmaz, sevmiyən qalır sevməz .-hər olayı yaşam sevməz.
sevməzin	.-sevginin yazı yok güzü, sevməzin içi yok üzü , olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.
sevmir	.- yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşligin. (əşligin: tayıvı. yoldaşını) .-sevdiyin sevmir səni at qutar
sevmiyən	.-sevən sevər yanmaz, sevmiyən qalır sevməz
sevsə	.- ürək sevsə , əl gedər.

sevtası	. sevdası .həvəsi. alası-yaşın sevdası : yaşam, həyat alası, həvəsi.-keçmiş yaşın sevdası, ağlar gözüm yaş gəlməz.
sevtiqlərin	.- sevmək ilə sevdiklərin dəyişməz , nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəyişər. (görmək ilə : çəkmək ilə. yaşamaqla).
sevtiqlərin	sevdiklərin . - sevdiklərin ərişməyə əlivə, əlindəkin sevgilən. (mutluluq gizi : mutluluq rəmzi)
sevtim	.- mən səninlə sevdim sevməyi. .- sevdim sevildim , sevildim sevdim .- sevdim sevimlədim , sevildim sevimlədim. .- istədim sevdim , sevimlədim! .- olduğun kimi sevdim , sandığımı kimi sevimlədim.
sevtim	sevdim .-yer çökmədən, gök sökmədən, sev demədən sevdim səni , yurtdan uzaq, kiçik köşə, sıxdım içim, sığdım səni. (sığdım : içimə yerləşdirdim) .-sevdim sevildim, sevildim sevdim
sevtin	sevdin .- sevdin sevimlədin , sevildin sevimlədin. .- sevdin sevildin , sevildin sevdin. .-sevdin sevildin, sevildin sevdin .
sevtinsə	.- sevdinsə , sevimləyi gözləmə.
sevtiyimiz	sevdiyimiz .-nədən sanırıq sevdiyimiz sevcək bizi .
sevtiyin	sevdiyin . -sevilirsən sevdiyin kimi sanama . (sanama : düşünmə) .- istəyib sevdiyin istəyib sevmədi səni. (istəyin kimi seversən istəyin kimi sevimləzsən). (istəyən sevilən, istəməzdən atılmış). .- sevdiyin quşu qafəsə, sevdiyin balığı taviyə, sevdiyin gülü yerə sərdin. dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı.

.-sevdiyin sevmir səni at qutar

sevtiyivə **sevdiyivə**.- qutluq nədir, sevənivi sevəsin, **sevdiyivə** sevinəsin.

sezən .-bəklənmədik iş **sezən** (ayıq. ehtiyatlı).

sezim bir süzüm bir.

sezin .-yalan yoxum sözümdə, dinlə **sezin gözümdə**.

səbətə **səbədə**.-gözünün biri alma dəyir, **biri səbədə salır**.

səfeh düdük. daşqa. (anlamsız).-özü başda, **sözü daşqa...**-sevmək sevilmədən, **düdüklərin işidir!**.

səfehləmək . sapaqlamaq

səfehlər hovanlar. dəliqanlılar.

səhər axşam səhər axşam. atar batar

səqin **səkin**. imil. dinc. sakit. aram.

səqqəlli .-**səqqəlli keçi var**, səqqəlli eşşək ondanda çox..

səqqəlli .-səqqəlli keçi var, **səqqəlli eşşək ondanda çox..**

səqrər .-**gözüm səqrər**, qulax çınlar, könül inlər, ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.

səqsən .-atmışın atmış, yetmişə çatmış, **səksən önündə**, doxsan gorunda.

.-yaşın olub səksən, yolun tutub gedsən

səqsən **səksən**.-**iki səksən** uzatmaq. { güclü vuruqla (vurmaqla) yerə sərmək}.

səqsənində .-seggizində nə isə **səksənində** olur.

səlcıq	səlcik. arsız qızlara söylənir.
səlqəli	yığınaq.. mürəttəb.- yığınaq ev
sənə	.-sənə versə dəğər yoldaşın , paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yardışın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək) .-yan mənə kül olum sənə.
sənətkar	yonaçı& hünərmənd..
səni səndən edən	sənin huşuvu alan.- səni səndən edən sevgiyə yaxlaşma.
səninçün	.-səninçün ağlayanı sev , sevgi yekə gəzək verilir. (yekə gəzək : bir dəfə)
sənlə	.- sanma sevgi sənlə başlar , səndə bitər.
sənsiz	.- sənsiz olsam, arzu doğar, nisgil olar. .-mənsiz necəsən, bilgim yox, sənsiz yanırım , bilsin o.
sənsizləmişik	.-sənsiz gecədir günlərimiz, batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
səntəki	səndəki.-səndəki üz dəvə dizi.
səntən	səndən.-həm səndən oldum həm özümdən. (hər nədən əlim üzüldü) .-qaçmaq məndən, qovmaq səndən.
səpələr	.-sevim gülün bəsləsən, sevlməyi boşlasan, evrən dönər başıva, gül səpələr yoluva.
səpici	dəbbağ
səpilməz	saçılmaz.. arməağan edilməz.- yox yerə heçnə saçılmaz.

səpilmış	.-danlıq işıq səpilmış göydən göyə . (danlıq işıq : dan işığı)
səpim	.-tanrının əkisinə, su səpim əkisinə , evrəndə balalar, qalması əmisinə. (əkisinə : əkincəyinə. zəmisinə)
səpsin	.-xoşluq suyun səpsin qayğı tozuna. (alqış)
səptiyin	.- səpdiyin biçilir, əkdiyin tikilir.
sərbəs.	yuçut. açıq.-itli kətdə dəğənəklə gəz . (tam sərbəs, yuçut, açıq gəzmə)
sərçə	torlağ.-heç nədənsə torlağı yeğ .
sərçədən	.- sərçədən qorxan darı əkməz, ilandan ürkən çölə çıxmaz.
sərmək	. səpələmək. (dağıdmaq).
sərin	.-əzizim, sərin eylər , yel əsər sərin eylər , şit söyləş, şit gülünc, dostluğu sərin eylər .
sərin	- açıq, sərin : hava ayaz aydın
sərinə	.-qışda isdiyə, yayda sərinə .
sərir. . səyrir.	göz vurur.. -ay çıxır ulduz sərir...
sərpədik.	gedərttik. xərclədik. -heçdən bunca para sərpədik, gedərttik .
sərpəy	xərcləyən .-kişi haralıdır, qazanıb, sərpəyən yerli.
sərtin.	sərdin .-sevdiyin quşu qəfəsə, sevdiyin balığı taviya, sevdiyin gülü yerə sərdin . dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı.
səs	.taqqıltı (takırtı). tak tak (tok tok). dük dük. çatırtı (şakırtı. şaqqıltı). patırtı. tıkırtı (tıqqıltı). gurultu (uğurtu).

.-torpaqdan **səs çıxmaz**

səsdə çanda. zəngdə..**-qulağı çanda**, gözü yolda.

səsi .- yanqu, **ana səsi** yadqarmaz. (**yanqu** (səsin dönməsi), kök səsi dananmaz). (yanqu danmaz qaynağın).
(yanqu: səs).

səsin . çanğırınğ. cınğırın.

-sən getdəli, **iyin səsin** donub qaldı.

-ürək səsin yansıtan sözlər.

-səsin batsın. (qarqış).

səsivə .-çağır istəsən **verə səs səsivə**, suda sevməz axa, daşdan aralı, daşın bağı sudan yaralı.

səslə .- **səslə** qulaq, gözlə oxuyaq.

səslətiyim .- **səslədiyim** kar çıxır, göstərdiyim kor.

səyrir.. sərir. göz vurur. .-ay çıxır ulduz sərir...

sıcaq .-sevgi **sıcaq** söğüş soyuq

.-neylirəm ölüvü, **varikən sıcaq soluq**, tapar soyuq topraq

sıcaqlıq cana yaxınlıq. səmimilik.**-sıcaqlıq** gözəllikdən yeğdir.

sıçan .-sıçan oğlu süleyman

-tələssə sıçan, suçağ qapar. (**suçağ**: tələ).

sıçana .-suya düşmüş **sıçana oxşar**. (əlsiz ayaqsız)

sıçandan .-sıçandan **qubba çıxmaz**, ləpədən dəvə.

sıçanı .-sıçanı suya çəkib yeyir

sıçanın .-arslanın ölüsündən, **sıçanın dirisi yeğ**.
 .-yoğun **sıçanın**, götü yırtıq.

sıçdı .-üz verdik alıya, **gəldi sıçdı qalıya**.

sıçıb .-osdurub önə düşdük, sıçıb dala qaldıq. (**osdurub** : şışib)

.-**sıçıb** poxundan qorxur. (bayqal)

sıçırlar. .-bir yeyib **ayrı sıçırlar**. (bayqal. arqo)

sıçmağa .-susuz **sıçmağa gedən**, donbala donbala daş axtarar.

sıçmasın .-yediyyə bax, **sıçmasın unudma**

sıçrağan oxtalat..**yaşında yiqit oxtalat**, yaşağanda toxtalat. (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).

sıçtı .- **durdu durdu sıçdı** işin gülünə.

sıçtığı .-gətirdiyi **su** sıçdığı poxu təmizləmləməz. (**aparmaz**: təmizləməz)

sıq **sik**.-**sik amcığın** inamı yox. (**inamı**: imanı)

.-**sik** and götürməz.

-**sik dəyməmiş** çor dəlməmiş

.-qaşınsa göt diş durmaz, **könül çəkməz sik durmaz**.

-**sik amcığa** and içilməz.

-özün al, **özün sik**.

sıq .-incə əgirib sıx toxuyan.

sıqal **sıqal**.-dam uçar, sevgi sınar, damı dayağ saxlar, **sevgini sıqal yağlar**.

sıqar boğzar. qussələndirər.

siqar -**siqara** çəkmək heç yerdə nə böyüdər, nədə alçaldar, ama olduğun dünyaya daldırır batırar. -siqara çəkmək

alçaqlıq deyil, ama bulaşıqların dünyasından yoluğmuş bir kəsəl.

-tüstü ilə tovdan düşür.

(tütənlərə (tüstüçülərə). -dünyada, hammi soluqçün (nəfəz çəkmək üçün) çalışır, daşlı başlı soluğun vermə düdə.

tütənlərə (tüstüçülərə). -mator ol düdü dışarı bas, içəri yox, boğar səni!

yağ u qaçdı mən qaçanmadım, tinək oldu soluq.

-aldaşlara (mötadlara) içməmək, çəkməmək üçün bayılma, giclik, bayıqlıq, uykusuzluq, kəsəl olub yatmaq..... cənnətdir.

-bizim (kal, qaba, enkə) böyüklərimiz deyənməyiblərki . –ay balam **siqar oynatmalı deyil.**

çəkənlər özləri bilər. istəkli biriz varki çəkir ona deyir

boğucu tüstü ilə, yalançı, aldatıcı keflə, acı ölüm qazanmaq.

çək!

çəkilmə, sürülmə, sızılma sırada gəlir.

sıqar **sıxar.**qısar -qısar qapı, əzər ayağ, uzun olsa quyruğun.

sığar.-bir gözə dünya sığar

siqcan **sikcan.-sikcan boyu var**, daşsaqcan burc atır. (**burc:** həbb. qurs)

siqəllər **sikəllər.**-nədən qorxusuz, **sikəllər gəlin olarıq**, sökəllər şəhid olarıq. (**sökəllər:** öldürəllər)

siqənsikən.-qoduğ sikən, yelinə dözər. (**yelinə** osturağına)

siqi **siki.**-götvərənin **siki duranda** şam yandırma lıyq.

.-yoxsulun ətəyinə qavut töksən, **siki durar vurar dağıdar.** (bayqal)

siqi **siki.**-götvərənin **siki uzun olur.**

.-varlının iti yatmaz, **kasıbın siki.** (bayqal)

.-gözüm düşdü ətivə, **duva yazdım itivə**, itin siki götüvə

.-qonağa üz versən, **siki taxcada gəzər.**

-siki dibindən süzür (yaman)

-yoxsulun siki, varlının iti yatmaz

sıqılcım **sıxılcım**. çılığım. qısanac. sincir. əziyyət. əzab. **-sıxılcım** çəkdirmək .

sıqılıb **sıxılıb**.-üzülib qızma, **sıxılıb qısma**.

sıqılır sıxılır.-sənki yoxsan, sinəm dartılır, **könül sıxılır**, tüm yoxluğun kölgəsi üstümə yığılır.

sıqılmadan **sıxılmadan**.-o nədir **sıxılmadan** sıxır, yığılmadan yığır. (**tapmaca**) . (**ölüm**)

sıqılmadan .- o nədir **sıxılmadan** sıxır, yığılmadan yığır. (**tapmaca**) . (**ölüm**)

sıqılmış .-gəldi çağdı sıxılmış, ölüm basar qurtarar. (**basar**: sındırar).

siqim sikim - çəçəvin (anavın) amın, əkəvin (atavın) **ağzın sikim**. (söğüş).

siqimə. **sikimə**.-uşaqlıqda vurdular, göndərdilər həkimə, **həkim verdi vəkilə, vəkil dedi sikimə**.

siqin . **sikin** -.**sikin bala soxub** yaladar.

sıqınar. .-taya kölgəsinə **it sıqınar**.

sıqıncaq .-yel əsdikcə əsər saçlar, könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğı əlindən qurtaranmaz can, qaçaq yer yox,
sıqıncaq yox, qaranlıqdır tapılmaz yol.

sıqınılmaz **sıgınılmaz**. tutunulmuyan. yerləşməyən..-yaşam sevinclər, sıqınılmaz sevinclər nisgilə dönür.

sıxıntı çəkməz **sıxıntı çəkməz**. xar qalmaz.- öküzü yəgin **xar qalmas**. (öküz qoşan **sıxıntı çəkməz**)

sıxıntı. **sıxıntı**..sinsimə. sintiməl. əzab.

sıxır **sıxır**.-o nədir **sıxılmadan sıxır**, yığılmadan yığır. (**tapmaca**) . (**ölüm**)

.- o nədir **sıxılmadan sıxır**, yığılmadan yığır. (**tapmaca**) . (**ölüm**)

.-sığır, yoğur,soğur: tez,səntez, səntez.

sıqır. **sikir.**-əli yerdə, gözü gündə, **əkib biçir, yeyib sikir.** (kənd, köy yaşanı)

sıqış sikiş.-kiçik böyüğe **sikiş** öğredür.

sıqışdı **sıxışdı.**-qarışqalar yığışdı, **aslan bir bucağa sıxışdı**

sıqışdır **sıxışdır.** dirə. sox. **-dirə** başın istəklisin götünə.

sıqışdırmaq **sıxışdırmaq.** -**tutub sıxışdırmaq:** dara qısnameq

sıqışiq **sıxışiq.** qaşıq qalibi

sıqışmaq **sıxışmaq.** qısılmaq.-quyruğu qapana **sıxışmaq** (qısılmaq) . (quyruğu qapı arasında qalmaq).

sıqmamış **sığmamış.**-sevgi sözə sığmamış
.-sevmək söz qabına sığmamış, içsiz olsa sevgi üzə çıxmamış

sıqmaya **sığmaya.**-gözüümün yaşı gərək bir gün daşa, **sığmaya yazılara dağa daşa.**

sıqmaz **sığmaz.**-məni bu aşq işindən pənd yığmaz, ki təqdirin işi tədbirə sığmaz.
 -içdə yaşanan sevgi, bir pişik, oğlan, qız, anı, şəkil görünə bilər.ama kəndin bilirsinki **iç sevgisi bu evrənə**
sığmaz. türkcədə bu irfansı sevgiyə "alasevda" deyilir.

sıqməyə **sıkməyə.**- içməyə məzə, **sıkməyə təzə.**

sıqmır **sığmır.**-içə **sığmır,** beyin çəkmir

sıqtı **.sıxtı .mehnət. əzab. - çox sıxtıya** qatlandım.

sıqtım **sıxdım. sığdım.**-yer çökmədən, gök sökmədən, sev demədən sevdim səni, yurtdan uzaq, kiçik köşə, **sıxdım**
içim, sığdım səni. (**sığdım:** içimə yerləşdirdim)

siqtir.	sikdir. çəkdir.
siqtiyi	sikdiyi. -kasıbın əkdiyi bitməz, sikdiyi bitər .
siqtiyi	sikdiyi. təpdigi. – yoxsulun təpdigi (sikdiyi) çıxar varlığının əkdiyi
sılaq	-sıy sılağ: etibar.
sılaqı	-sıy sılağı: hörmət etibarı.-qaçar doğan (qohum) dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sılağı (etibarı), eldə sıydan salan qara. (tiryək)
sılamışı	oxşarı.. sıylamışı. təmcidi. -kişi oxşarı , işləyən sözüdür.
siliq	silik. dəsmal.. -əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, malın ollam, necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam.
silinməz	.-üzülər dəri silinməz könül .-ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədən, bıraxmış iz silinməz.
sıltırım	sıldırım. uçurum.. -sıldırım qayaya dırmanan izim, izinlə birləşsə cığıra dönər.
sılyan	soyuq, sərin, xəzri əsinti, yel
simdə.	-su değil, simdə axır , od değil, çıraq yaxır. yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, çirağın yürəgən yolu. (uçqur: iti uçan). (tapmaca).(iliktirik.bərq).
simitən	.dəlləş (< dallac: dallayan. budayan. dibinə gedən).. sırtıq.
simqəsi	simgəsi. -hər elin simgəsi dilidi.
sına	qəbirə.-gücü yetməyən, sına batar.. (gücü yetməyən, yerə batar). .- gəlini evdə sına , dağa oduna yolla.

sınaq	.-sınaq daşıdır: məhək daşıdır-yolçuluq sınaq daşıdır.
sınaqdan	.-yaşam sınağdan keçir, onla qurulur.
sınaqla	sınağla. Ölçüb biç.-ilin sonun bayramla, görən işi sınağla. (bayramla: bayram tut).
sınaqlı	sınağlı . təcrübəli.-görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş. (sınağlı, təcrübəli olana deyilir)
sınan	.-sınan şüşə yapışmaz
sınana	.-yumruqla sınana, çəkiş nəgərək.
sınanır	düşünülür.-ilin sonu toplanır, sana bitik sınanır , kötü işlər qınanır. (sana bitik: hesab kitab). (sınanır: düşünülür)
sınanmaz.	.-qoca güclə sınanmaz.
sınar	.-dam uçar, sevgi sınar , damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar.
sınav	.-sevgi sınav sayılır!
sincilik	girişdarlıq.- sincilik görməyən, dinclik nədir bilməz.
sincir	sıxılıcım. çılığım. qısanac.. əziyyət. əzab. - sıxılıcım çəkdirmək .
sındırmaq	sındırmaq. -qol çırmayıb sümük sındırmaq. (bacarığına candan oynamaq). (deyim)
sinə	1..hər nəyin ortası, baş yanı. 1.qəbrə. -hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya.. (sindən: qəbirdən) -sinə qəfəsi: gögüş.
sinədə	sinədə. köksüdə.-imansız ürək sinədə yükdür..

sinəq	-ivək sinək sütə düşər. (ivək : tələsən).
sinəm	.-alma məndə, nar məndə, heyva məndə, nar məndə, sinəm otac tükən , hərnə desən var məndə. (otac : əttar)
sinəm	.- sənki yoxsan, sinəm dartılır , könül sıxılır, tüm yoxluğun kölgəsi üstümə yığılır.
sinər	.- sinər olsun , düşər olsun, qay qada ıraq olsun. (sinər olsun : nuş olsun). (qay qada : qada bala)
sinəsancağı	yaxasancağı..
sinəsi	sinər, könlüzce olsun.. -sinəsi olsun , tarım qay verməsin!. (sinər, könlüzce olsun. tarım yamanlıq verməsin)
sınq	sınqı ..-umutsuz yaşam olamaz, sınqı küpün suyu qalmaz. -qırıq könül, sınqı ürək , yarım qalan arzular, çilə toxlu bir yaşam. (çilə toxlu : dərdlə dolu)
sinin	gorun.- beşik yapmış, sinin qazmış .
sinir	-sinir damarı : əsəb.
sınır	. tarla hududu, serheddi
sınırı	çəki. həddi. vaxdı.
sınırsız	.-qaranlıq gecə sınırsız , qorxunc yuxular, haçan atar dan görən, varmı yarına yürüyən. (yarına : yarına)
sınqı	sınqı ..-umutsuz yaşam olamaz, sınqı küpün suyu qalmaz.
sinqil singil	atifi.. -singil baxışla doğuya yanaşmaq olmaz.. (doğuya : təbiətə)
sinqmaz	sıngmaz . sınmaz.. yaş çibıqın əyilgəni sıngmaz , yaş igidin uyalğanı ölgəni. (sıngmaz : sınmaz). (taza, gənc çubuq bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlıının rüsvalığı ölümüdür).
sinliyə	qəbistanlığda.

sımmaz	sıŋmaz.. yenilməz - yaş çibıqın əyilgəni sıŋmaz , yaş ıgıdın uyalğanı ölgəni. (taza, gənc çubuq бүкүлүр qırılmaz, gənc dəliqanlıının rüsvalığı ölümüdür).
sinmə	gizlənmə. -sinmə tülkü daldasında. (daldasında : dalısında)
sımmış	.- qılıcı sımmış , yayı yasılmış. (yasılmış : əğilmiş.çürümüş)
sinsicə	. gizlicə. -səssiz sinsicə
sinsidər	.- ölmək nədir ölən bilməz çevrədəkin sinsidər .-ölən bilməz çevrədəkin sinsidər . .- ölmək yalnız çevrəndəkin sinsidər , qanmamazlıq, qananları sarsıdar.
sinsimə	.. sintiməl. sıxıntı. əzab.
sınsırmaq	əğilmək.büksülmək...-büksülmüş beli, tökülmüş dişi. .
sinsiyən	alğınan. dalğınan.
sintə	sində .-sanmayın bir çağun çevrədən köçüb, o soyuq sində itib-batacam . (çağun : zaman). (çevrədən : dünyadan).
sintə	sində .-gözün açuğ ikən yaraqlan özün, ki sində qarınca yeyəcək gözün .
sintən	sindən . qəbirdən.-hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəkim sindən vara saraya. (sinə : qəbrə).
sintiməl	..sinsimə.. sıxıntı. əzab.
sintir	sindir .-hər bir evin vardı giriş çıxışı yalnız sindir giriş vardı çıxışı (dönüş) yox.
sıntıramaz	sındıramaz . sıyamaz. duramaz. həzm edəməz. -at daşıramaz arpasız, kişi duramaz arxasız..

sıntıran	sındıran .-nə ağız yandıran aşdır, nə baş sındıran daş .
sıntırar	sındırar .basar -gəldi çağı sıxılmış, ölüm basar qurtarar. (basar : sındırar).
sintirib	sindirib . hopup.-yüklənib kürək, sindirib ürək , qopmaq bilmir dil sevgisi.
sır	.-sən gəlmədin sır açmağa , sır yaratmağa, öylə iş yapma sırra çönüb daşa dönəsən, işin öyləsin yap can olub, cana dönəsən.
sir.	.-kiri kir açar, sirri sir .
sıra	keşik.. nöbət.-dəğirman damı keşiklə.
sırayla.	.-evrən bir ev, hərkəs gələr sırayla . (evrən: dünya)
sirqə	sirkə .-aylaq sirkə baldan dadlı olur.(aylaq : əsib gələn. müfdə).
sırları	yaşqaları. gizlinləri.. -günəşlə günəş oluru biz, yetərki yaşqaları açmayın siz.
sırra	.-sən gəlmədin sır açmağa , sır yaratmağa, öylə iş yapma sırra çönüb daşa dönəsən, işin öyləsin yap can olub, cana dönəsən.
sirri	.-kiri kir açar, sirri sir .
sırrın	.- sırrın açma dosduna , oda söylər dostunun dostuna.
sirrin	.-çox varma yanına düşman olanın, bilməsin sirrin , almasın çəmin, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın, bir kitos dosdan yaxşıdır dayaq. (kitos : iki üzlü. namərd). (misgin qılıc).
sırrıvı	.- sırrıvı demə yarıva , yarında bir yarı var
sırrlərin	gizrilərin..-danqopan buldu yaşam gizrilərin .(dan atıb gecənin giziləri bəlləndi)

sırtadı	sırtadı. gülərək dişlərini göstərmək. -hər nə dedim dişlərini sırtadı .
sırtaşın	sırdaşın. -çox varma yanına düşman olanın, bilməsin sirtin, almasın çəmin, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın , bir kitos dosdan yaxşıdır dayaq. (kitos : iki üz. namərd). (misgin qılıc).
sırtaşın.	sırdaşın. -sənə versə dağər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yardışın, iç içində sırdaşın .(paradan keçmək)
sırtıq	.dəlləş (< dallac : dallayan. budayan. dibinə gedən). simitən.. .-gözü yırtıq üzü sırtıq .
sisə	çənə. dumana.- sisə yelpik nə yapsın.
sitiq	sidik . südük.
sıtqayıb	dağayıb.. höggə. için çəkib.-bulutlar dağayıb (sıtqayıb) , yağmur ağladı.
sivəqlik	sivəklik . məhəbbət . ülfət.-ancalıq aysan iməs kəsmək sivəklik rıştəsin, ayrılıqdan rəngi sarğıqan yaşıl bayraqını. (aysan : > asan . onğay. qolğay. qolay). (sivəklik :məhəbbət . ülfət)
sivri zirək	.-duzlu dadlı, ətli atlı, sivri zirək bir xanım . (deyim).
sıy	-sıy sığ: etibar.
	- sıy sığ : hörmət etibarı.-qaçar doğan (qohum) dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sığ (etibarı), eldə sıydən salan qara. (tiryək)
sıyamaz	. duramaz. sındıramaz. həzm edəməz. -at daşıramaz arpasız, kişi duramaz arxasız ..
siyin	belin alt bölümü.
sıylamışı	oxşarı. sılamışı.. təmcidi. - kişi oxşarı , işləyən sözüdür.
sıytan	sıydən . sayqıdan.-qaçar doğan (qohum) dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sığ (etibarı),

	eldə sıydan salan qara . (tiryək)
sıytan.	sıydan . sayqıdan. hörmətdən.
sızıların	.-sənin sözlərin, sızıların , iniltilərin subaylıq (bekarlıq) havası çalır.
sızınmaq	.. süzünmək. durunmaq. saflanmaq. safidən keçinmək. -tüpən (tufan) qalxar bulut sürünər, түpən yatar qalığ (hava) süzünər .
sızlar	-könlül sızlar : ürək ağrıyar
sızlayır	.-yüz yaram vardı tənimdə sızlayır , qəm əlindən istəyir səndən aman.
sızmasın	.-könlünə güdü sızmasın: ürəyivə quşqu dammasın . (deyim)
siztə.	.-qayqanaq yeməli, bir gün bizdə bir gün sizdə .
siztən	sizdən .- əti sizdən , sümüyü bizdən.(çox bilmiş deyilir).
sobasın	.-dəli dəli görüncə, sobasın saxlar . (saxlar : gizlədər). (birbirinə qarşı durmaqdan çəkinər) .
soq	.sox . 1.biz. iti uclu ağac parçası. dəmrən (dəmir bizli ağac parçası). 1. çüv. çivi. mix. 1. iti, sərt, düz nərsə. 1. > six. şiş. 1. iti. 1. sirkə. 1.dar uzun nərsə. -sox quyu : ağzı dar quyu. 1. dar küçə. dərbət. dərbənd. 1.şalvarın hər qıçından biri. 1. dar geyim. 1. süs > şax . incə uzun nərsə. -süs iğnə. -sox kişi. 1. göydələn. 1. sürülən nərsələrin axmaması bir yerə soxulan tikə. 1. inadçı. -soxluq : inadçılıq.
soqan	soğan . (bilməcə)..-həp beləkəy boyu bar, yeti qabat donu bar {boyu qısadır, yedi dənə kürkü (qabığı) var (soğan)}. (soğan)}.
soqancıq	soğancıq . iyi. xoş. səvimli
soqar	soxar .-tikən kimi gülə batar, yılan kimi dostu soxar .

soqaraq	soxaraq -dürütmə, soxaraq, güclə geyilən geyim: dürüt. darut. -əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazıq oğlan neyləsin, tənin darut, göt tülüt. (tülüt : tül: tor parça, toxuntu).
soqma	soxma.-taş altına soxma əl yılan olur.
soqmadan	soxmadan. sancmadan.- ilan soxmadan , at təpmədən. (nədənsiz, səbəbsiz. durup dururkən).
soqsoqa	soxsoxa. hər kim istəyi kimi davranma.
soqtu	soxdu.-sevgi soxdu təprəmi mənim içimə.
soquq	soğuş. salqım. -soğuş. (bilməcə). -qovulsa yetişməz, boyun burmaz, uslayu desən əldə durmaz, qalxsə vurub yıxar, nə soğuş sayar, nə soğuş vurar.. (soğuş. boran). (uslayu : məqul. ağıllı).
soquqdan	soğuşdan -soğuşdan donaraq ölmək: buymaq.
soqulursa	.-düşüncələrsə düzənə soxulursa , uçan keçmiş, yerincə unudulur.
soqunma	soğunma. -qıldığın işdən, tutduğun yoldan, soğunma , üşünmə. (üşünmə: çəkinmə)
soqur	soğur. kor.-ala qarqadan qaz çıxmaz, soğur gözdən yaş çıxmaz. .-sığır, yoğur,soğur: tez,səntez, səntez.
soquya	soğuya. -ılıya ılıya yaz gəlir, soğuya soğuya qış. (ılıya: ılığlaşa)
sol	.- sağ əli vurur, sol əli yıxar.
sola	.-bəğənməsən çıx yola çön sola. (deyim)
solaqızlı	solağızlı. şum söyləyən. tərs. əks.
solan	.-quş kimi uçub, su kimi axıb, gül kimi solan sevgi

solar .-ölüm **solar** dodağdan

-**gül solar**, tikən qalar

solas (< **solmaq**: **axmaq**). axan. məst. xumar. məxmur. -bulnar məni solas göz, qara bəniz, qızıl üz. (**bulnar**: əsir edər). (xumar gözlər əsir edər məni).

solmasın .-üzün, günün **solmasın**. (alqış)

soluduq .-bir **havadan soluduq**, bir odada yaşadıq , toxuşa bilməyəcək uzaq qaldıq.

soluq .- nəfəs.-**soluq kimi** tutarlı, topraq kimi verimli ol.

-**soluq kəsən**, ciğər sökən, can yaxan ağrı.

-**soluq kimi içində**, kölgə kimi dalında, canan kimi canındada varam mən.

-tutqun ürək, **soluq bəniz**, bulutlu göy doluq deniz.

soluqundan .-sen gedən çöl bayırı, gül bürünər qonçalar, **soluğundan qoxulanmış çiçeyin etri tütər**

solumazından .-yalqunun solumazından qorxarlar. (**yalqunun**: insanın). (**solumazından**: nəfəs çəkməyindən)

soluyum nəfəs alayım

somurtlasan .-**somurtlasan xoruldar**. (**tapmaca**). (**təpəköz.qəlyan**) .

son .-son **duraq**, qara topraq.

sonbeşiyimdə gəncəmdə.. qıncamda.-ilkəm ərək oğlandı, ortam gülürüz qızımdır, **gəncəmdə** bu qırışmal qoduxdur.

sonçu baharı .-bulut ağır çimənə güllərinə, ki görür güzdü gələn **sonçu baharı üzünə**.

sonqun **sonğun**. sonun -bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar. (misgin qılıc).

sonoquş **sonoxuş**. əlvida. -**əlvida** deməyə heç dilim gəlmir. -**sonoxuş** demirəm ey dostlar sizə.

sonra geyin.-söz ağzındakən düşün, **geyin** söylə. .

-işi başdan düşün, **geyin qıl işin**.

.-ilkin oylan, **sonra söylən**. (**oylan**: düşün)

sonra geyin.

sonrada uyru. geyində..-saçratqudan qorxan quş, **qırx il uyru ağac üzə qonmamış**. (**saçratqudan**: düşməkdən).

sonsuz .-çoğun dibisiz, **sonsuz bir güdük**. (**çoğun**: cihan. fələk)

sonsuza .-kөнүл istər **sonsuza**

sonu .-hərnəyin **sonu** güc olur.

-sonu görünməz, udan kim ola.

sonun .-işin **sonun** düşünqıl.

sonuna .-sevgiyə sayqısız, **sonuna qayğısız**, ürəgi duyğusuz

sonunqucu axiri...

sor .-özünü buldun yorulmuş, **sor doduva** nə çəkir. (**buldun**: gördün)

.-sevib **sor**, yalın qalma.(**yalın** : tək)

-**sor soruğ**: kef əhval.-naxcuvan sayağı **sor soruğ**. -ay balam, nə təhərsən!, vəziyyət zad,-sən nə təhərsən qardaş. (**sor soruğ**: kef əhval).

sorağa .-nəyin uğrunda düşdün **sorağa**, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**)

soraq **sorağ**.-yetənlərdən ərənlərdən **sorağ tutmuş**.

sorarlar .-qadını evindən, **kişini pirindən sorarlar**.

sorqulamaq **sorğulamaq**.bazculuq etmək.

sorquya	suala
sortuqunda	sorduğunda .-bir soru var, sorduğunda , doğru yanıt verilməz. (tapmaca) (yuxlamısan?)
sortum	.- sordum nə sevincək düşdün , dedi dosdan bu yetmişki bizi yad edmiş. .
sortum	.- sordum : -yaşın kaç?. dedi: -yarıdan azı geridə, yarıdan çoxu önümdə.
soru	.- bir soru var , sorduğunda, doğru yanıt verilməz. (tapmaca) (yuxlamısan?)
soruq.	.- sor soruğ : kef əhval.-naxcuvan sayağı sor soruğ. -ay balam, nə təhərsən!, vəziyyət zad,-sən nə təhərsən qardaş. (sor soruğ : kef əhval).
sorular	.- içəki sorular : daxili məsələlər
sorulmadan	.- adın soyun sorulmadan : ölmədən. ənkir mənkir soruları.-sən qalmasan ağrıva, kimdi yetən hayıva, yaxan canın canıva, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan.
sorun.	.-bildiyin edin, bilməzin sorun .
soruna	.- hər soruna qarşı : əlarəğmi hər məsələ.
soruş	.öğrəş. sorağla. - qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən
sovçu sözçü. elçi.	
sovular	.-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, başına buyruq, kəndinə uyruq (tabe) , gələn savılar keçən sovular . (başına buyruq : özünə hakim)
sovuşub	.-qarnım kürəyimə qovuşub, mənimki məndən sovuşub .
soylasun.	.-boyum boylasun, soyum soylasun . (alqış). (elim böyüsün, qalxsın, nəslim sürsün).
soylu	. köklü.. əsil.

soyub	.-gözəllər çox iş edərlər, soyub soyub dərviş edərlər .
soyuğa	.-yayın günün görməyən, qış soyuğa duranmaz .
soyuğuna	.- isti soyuğuna , çala çuxuruna, ucuz uçasına baxmadan.
soyuq	ayaz.-könlü ayaz, başı daz. .-qışda soyuq, yayda quruq, güzdə xəzəl, yazda gülər üzü sevgimin. .-qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar. (qaralar: qar alar) .-soyuq başın aş, quyuqda olur, suyuqda olur. .-sevgi sıcaq söğüş soyuq .-soyuq dəmir tapdanmaz .-soyuq düşər, ölüm çökər varlığa, üşür yerdə qızıl gül .-soyuq sulu bulaq yalı, duru ol. (yalı: kimi). .-yaş var soyuq öldürməz, yaşda vardı (qoca) isti diriltməz. (yaş: gənc. cəvan) .-kökü soyuq: zati qırıq. -bu ənə kökü soyuq. (ənə: elə. işlə). .-onun odu, külə çöndürür, soyuq baxışı, buza. .-neylirəm ölüvü, varikən sıcaq soluq, tapar soyuq topraq .-quyuq sözləri, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri. (quyuq: qatı. qəliz) .-pişməz çörək, təndir olsa soyuq.
soyuqdan	- əsrə onu soyuqdan sıcaqdan. (əsrə : saxla. qoru).
soyuqlamış	.-soyuqlamış yanar dağ, püsgürməyir artıq od. (yanar dağım : od püsgürən, atəşfişan dağ)
soyum	.-boyum boylasun, soyum soylasun. (alqış). (elim böyüsün, qalxsın, nəslim sürsün).
soyun	-adın soyun sorulmadan: ölmədən. ənkir mənkir soruları. -sən qalmasan ağrıya, kimdi yetən hayıya, yaxan canın canıya, kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan.

soyuna	.-hər nə əksən soyuna çəkər .
soyunmaq	çılbanmaq. əğnin (əğnindəkin) çırpıb tökünmək.. luxt olmaq
söqəllər	sökəllər . öldürəllər.-nədən qorxusuz, sikəllər gəlin olarıq, sökəllər şəhid olarıq .
söqəllərə	sökəllərə . kəsəlliklərə. naxoşluqlara .
söqən	sökən .-soluk kəsən, ciğər sökən , can yaxan ağrı.
söqmədən	sökmədən .-yer çökmədən, gök sökmədən , sev demədən sevdim səni, yurtdan uzaq, kiçik köşə, sıxdım içim, sığdım səni. (sığdım : içimə yerləşdirdim)
söqməlidir	sökməlidir . araşdırmalıdır.- turuz sökməlidir , sevimli yox. (turuz döğülməlidir, övülməli yox).
söqüb . söküb	-düşərsə əlimə, söküb tökerdim bəterin , yavuz fələyin.
söqüb	söküb . - bir neçənin sümüyün söküb , qanın sorub ətin töküb, gənclikdə belin büküb, başın aşaqıdan qara (tiryək).
söqüq	sökük .- uçuq sökük uyular. (uyular : xəyallar)
söqülmədən	.- dan sökülmədən yolçu yola
söqüş	söğüş . 1.yaman. 1.nifrət.-dünya dönür, yaşam çönür, seviş yer dəyişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrəncilər yerin tutmuş. -seviş söğüş yer dəyişmiş. -sevgi sıcaq söğüş soyuq -sevgi söğüş əkişir
söqüş	söğüş . -məndə seviş səndə söğüş , məndə güvən səndə quşqu tükənməz

söqüşlə	söğüşlə.-söğüşlə açılan dil , söğüşlə qapanmaz.
söqüşlə	söğüşlə.-söyüşlə açılan dil , söğüşlə qapanmaz.
söqüşüb	söğüşüb.-nə gözəl anlaşıdıq, paylaşıdıq, dad alıb dadlaşıdıq, nədə tez söğüşüb yadlaşıdıq.
söqüt	söğüt -sal söğüt: salkım söğüt
sölənir.	söylənir.-qarı qoca necə keçirir yaşını. -gecgə yatıb oylanır, ertə durub sölənir.
sönər	.-canda söyər , qonan durmaz əylənməz.(fəraği)
sönəri	.-dörd yanında yığışıbdır qara qullar qalaqal , tapalar bir söyəri olsa ışıqda qapalar , gecənin bağrını yarmış dana bir yol yapalar. (qalaqal: qatqat)
sönməsin	.-kitab yanqız sönməsin.
sönməzdən	.-ısq sönməzdən ön , daha parlaq yanar.
sönmüş	uçmuş .- ocaq çökmüş, odu söymüş , külü savmış. nərsə gözləri (kimi) qalmış.
sönsə .-köz sönsə	kül inciyər
söntük	. söndük. -tez alışdıq gec söndük.
söyəqtən	söyəkden. dayaqdan. qaynaqdan. söyəkden...- qanla gəmik hammıda bir söyəkden , bildiyincə könül dilərək başqadır.
söyəncim	söykənim. dayağım
söyərlər	.-gözdən ıraq xanıda söyərlər.
söyqədən.	söyəkden. söyəkden. dayaqdan. qaynaqdan.- qanla gəmik hammıda bir söyəkden , bildiyincə könül

dilək başqadır.

söyqənən **söykənən.**-sevgilər kölgə kimi girər gedər, dan atıb gün çıxıb batar gedər, **suya söykənən suyla gedər.**

söyqənim. **söykənim.** söyəncim. dayağım

söyqənməsə **söykənməsə.-baş başa söykənməsə,** daş yerindən oynamaz.

söyqəş **söykəş..** dirək. -ərkəyə ürək gərək, **qadına dirək.**

söyqülər **söygülər.**-sevgilər **söygülər** ara (arasında) doğuluruq, bulmasan yerin boğuluruq.

söyle .-söyle **baştan**, qalem qaştan.

söylədin .-sanadım mənki belə sən gedisən, nə bileydimki bigün səndə ana yalvarasan, bir yol axşam çağı gəldin bizə
sən gün batası, **söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.**

söyləməsəm .-söyləsəm aldırılmaz, **söyləməsəm** onaymaz. (**onaymaz:** içim dincəlməz)

söyləməzindən .-kişinin **söyləməzindən**, suyun şarlamazından qorx. (**kişinin:** insanın)

söyləmirəm .-söyləyirəm aldırımı, **söyləmirəm** onaymır. (**aldırımı:** saymır). (**onaymır:** könül dincəlmir. içim dincəlməz).

söylən -yalan söylə işin keçsin, **söylən edin işdə keçsin.** (**söylən edin:** sözün əməlin işdə göstər)
.-ilkin oylan, sonra söylən. (**oylan:** düşün)

söylənən .-uğra **söylənən:** zikri xeyr olunan.

söylər aytat.-dos küydürə **aytat**, düşman güldürə **aytat**. (dost yaxdırar söylər, düşman isə, güldürür söylər).
.-dosman (dost) küydürər **aytat**, düşman güldürər **aytat**. (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).

söyləsəm .-söyləsəm aldırılmaz, söyləməsəm onaymaz. (**onaymaz:** içim dincəlməz)

söyləsin	.-ağzı ağrı olmaqla, qoy bəy oğlu söyləsin
söyləşdən	.-susmağın gücü söyləşdən az değil.
söyləyirəm	.- söyləyirəm aldırmır , söyləmirəm onaymır. (aldırmır : saymır) (onaymır : könül dincəlmir. içim dincəlməz).
söyüb	.-ağzına it başı alıb. (it kimi söyüb hürür)
söyüş .	.- sevişlə söyüş : məhəbbətlə nifrət.- sevişlə söyüş kökü bir.
söz	.-yaxşını söz öldürər, yamanı dayaq. (iyi kişini söz öldürür, kötüyü dayaq). .-dadlı söz can azığı, acı söz can qazığı. (qazıq: yekə çivi) .-söz ağızda, oy başda, iş əldə. (oy: düşüncə. fikir) .-söz gözəli ağz süsü. .-söz atmaq: taxılmaq . bənd olmaq. sataşmaq. .-deyilmiş söz, atılmış ox, keçmiş gün geri dönməz. (geri: dalı) .-utanmaz üz, tükənməz söz. .-dünyaya gələn söz, qalan söz, aparan söz. .-əşitmirsə söz, biri birindən, heç olmasın o yerli dibindən .-utanmaz üz, tükənməz söz. .-dura dursun ol gözəllikki yaranmış söz ilə. .-iş görənin, söz alanın. .-kişi kimliyin söz açar .-qırağna baxıb bez aldıq, danışdırdıq söz aldıq, qarı savduq yağıya qaldıq. (yağıya: yağışa) .-söz ağızdan çıxar .-söz ağrısın ər çəkər, yük ağrısın mal çəkər. .-söz deməyə usdadı, iş deyəndə xəsdə. .-söz gümüş, yır altın. (yır: mahnı. oxuma). .-söz söz açar, söz göz açar.

.-söz yaratmaq, sözdən yararmaq.

.-**usluya bir söz yetər**, qanmaza min söz itər. (**usluya**: ağıllıya)

-oğul beldən, **söz dildən**, iş əldən.

.-kəsik başdan **söz çıxmaz**.

.-**söz vermək**:qovl vermək.

.-**güclü söz**, kəsərli dil

.-**sevgidən gedəndə söz**, ağız susur dil utanır.

.-**söz ağzındakən düşün**, geyin söylə. (**geyin**: sonra)

.-yaradan **söz**, yaranan **söz**, isdi qana, canda verən **söz**.

.-**arada söz çıxmaq**: söz, dəyiş, çəliş, ixtilaf düşmək.

.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, **dildən çıxsın** (çıxar) **yarqu söz**. (**görkünə** gözəlliyinə). (**qarquluğa**: qarqışlara.bədbəxliyə). (**oylama**: düşünmə). (**yarqu**: yaxıcı)

sözçü 1. lexicom. luğatçı. türkce kökbilimçi.1.sovçu. elçi.

sözə .-sevgi sözə sığmamış
.-yalan **sözə** düz çatmaz.

sözlə .-kimsəni acı **sözlə incitməyin**, çevrə yetəricə acıdır.

sözlər .-kişioğlu (bəni adəm) **çevrəsində duyan sözlər etgisində** oluşuda pozuşa bilir!

sözlər .-bunlar **uyumlu yorumlu sözlər**.

sözləri .-**sözləri daşda yox**, başda ara. (dilçilik dalında (qolunda) deyilir)

sözləri .-**quyuq sözləri**, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri. (**quyuq**: qatı. qəliz)

sözlərin .-günlərin ötüşü var, **sözlərin bitişi yox**.

.-**sənin sözlərin**, sızıların, iniltilərin subaylıq (bekarlıq) havası çalır.

sözləşmə **andaq**. muqavilə.

sözləşməsi	andağı .. muqaviləsi
sözlü	.-gözəl işli əlləriz, söylər sözlü dilləriz . (alqış)
sözsüz	kəsin. . -sözsüz (kəsin), gələrım gəlməmək olmaz.
söztən	sözdən .-söz yaratmaq, sözdən yararmaq . .-sözdən keçiş olar deyərlər (məsəldə munaqişə yoxdur). .-kötüyə ağıt gözdən edər, yüzsüzə ögüt sözdən edər . (ağıt : ağlayış. yas. matəm). (yüzsüzə : hayasıza) .-işin sözdən , qurquların qorxulardan zor olsun.
söztür	sözdür .-başlayırsa kimsəsizliğin acısı, sözdür onu almaşdıran dadlıların dadlısı. (almaşdıran : yerin tutan.) -kişinin çiçəyi dildir, sözdür , işdir.
sözü	.-gözü gözünə, sözü sözüne , suyu suyuna uyqun. -özü başda, sözü daşqa . (daşqa : anlamsız. səfeh) .-sözü desən pişirqıl, dəmir kəssən qısırqıl. (qısırqıl : güdə kəs) -yoxsulun sözü , yorqunun gözü.
sözüdür	.-kişi oxşarı, işləyən sözüdür . (oxşarı : sılamış. sıylamış. təmcidi)
sözüm	.-sözüm sözünə , suyum suyuva. (bir anlaşılmazlığı gıdərmək üçün söylənən deyim, söz).
sözümdə	.- yalan yoxum sözümdə , dinlə sezin gözümdə.
sözün	.- deycək sözün könlündə , vurcaq daşın əlində. .-ipin uzununu, sözün qıssası (dilin qıssası). .-sözün atası qulaqdır .(atası : başlanqıcı). (qulaqdır : dinlemek) .-sözün danən sən oldun. .-yoxunsa pulun, qızılsa sözün adın dəlidir .

sözün	dilin...-sümük qıran dilin olsun . (güclü söz, kəsərli dil)
sözündə	.-göy dəmir geri durmaz. (qara dəmir kəsib gedər. sözündə qara dəmir kimi dur). .-sözündə durub, qulluğunda yürümək .-sözündə duran: yılmaz. qorxmaz.
sözünə	.-baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar kiçiklərin sözünə, arvad almaz. .-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə. .-gözü gözünə, sözü sözünə, suyu suyuna uyğun.
sözünü	.-azını görən, çoxunu bilən, sözünü diyən oğul.
sözünə	.- sözüm sözünə , suyum suyuva. (bir anlaşılmazlığı gıdərmək üçün söylənən deyim, söz).
su	.-calanan su küzəyə dolmaz .-su başdan bulanıb. .-su ilə od bir araya gələnmez .-su ilə od bir araya yığışmaz .-su öz yolun açar. .-su axar imil imil. (imil imil: yavaş yavaş). .- axar su çuxurun kəndi qazar. .-su axar yatağın bulur. .-yaz olmasa yağ olmaz, yağışmasa su olmaz. .- odla su arasında qalmaq .-su axar daş qalar .-ayaqlarıma qara su innmək (çox yürüyüb yorulmaq) .-gətirdiyi su poxun yumaz..(deyim) .-götdü qılinc əlinə, axdı qan su yerinə .-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin, su olsan, çayın ollam, pul olsan, malın ollam, necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik: dəsmal)

.-biri od olsa, **biri su olar**

.-**içdikləri su** ayrı gedməz. (çox yaxın olan yoldaşlar).

.-**odla su** arasında

.-**su çuxurun**, yel təpəsin bulur

.-**su değıl**, simdə axır, od değıl, çırağ yaxır. yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, çırağın yürgən yolu. (**uçqur**: iti uçan). (**tapmaca**).(**iliktirik.bərq**).

.-**su gölə axar**, göldən su.

.-**su kimi** içmək (qolayca).

.-yer var odla odun olasin, yandıqca itiləsin, **yerdə var su ilə pambıq olasin**, islandıqca ağırlanasın.

.-**su atsa**: suvsa.. tüpürsə. .-göyə suvsa, üzə düşər.

.-saman atdan **su bırxmaq**. (**atdan**: altından). (tələ qurmaq). (gizli işləmək

.-dili götündən **su içir**. (ağzı yaman, pozuq)

.-**su suya qarışar**, **su sudan** üz çəkməz. (**üz çəkməz**: çəkinməz)

subar .amin.

subaya .-subaya boşamaq qolay gəlir.

subayın -subayın it çörəyin, bit yaxasın yeyər. (**subayın**: bekarı)

subaylığın .-subaylığın evrəni gen dayaz, evliliyin evrəni qın, dərin. (**qın**: çətin).

suç yanqıç. səhv.

.-qanmamazlıq **böyük suç**, bilgəlikdur baş ərđəm.

.-**azmaqdan suç törər**.

.-**nə sizdə suç** nə məndə günah.

suçaq **suçağ**. tələ..-tələssə sıçan, **suçağ qapar**.

suçlu 1.günahçı. yazıq..-**yazıq** tutulmadı, yanığ tutuldu. (**yanığ**: bəxdı çönmüş).1.yanqaç.. yanılqıçı. yanlış yapan.

suçsuz	.-hər öldürən qatil olmaz, hər ölən suçsuz olmaz (qapalı, fanatik baxış, fəlsəfə).
suçsuz	.-zorlu suçsuz olar
suçu	.-kimsənin böyüyü (hər böyük şəxs) suçu özündə görür, kiçik biri suçu dünyada.
suçul	su sevən. suda üzən.
suçum	.-iyicəsinə yeyib için, suçum varsa, ondan keçin.
sula	qabağına qoşun göndər.
sulamaq	qoşun çəkmək .
sulanan	.- hər sulanan, yanmayıb , hər yananda sulanmayıb.
sulandırar	.-götün yekəsi ağız sulandırar.
sulanmayıb.	.-hər sulanan, yanmayıb, hər yananda sulanmayıb.
sularız	.-buluduz yağar olsun, sularız axar olsun , ocağız yanar olsun. (yarqış : rəhmət)
sultaniydim	.- qızıydim sultaniydim , adaqlandım xan oldum, ərə getdim qul oldum, düşdüm astaniya, çul oldum
sulu	1.islaq.. yaş.-islaq ağac tez əğilir, vay qurunun halına. 1.gözəl. - göy sulu , göyçək üzündən görkü gedməzdən burun. . (göy gözəl , göyçək üzündən gözəlliyi gedməzdən qabaq, ön). (görkü : gözəlliyi) . (burun : qabaq.ön) .- soyuq sulu bulaq yalı, duru ol. (yalı : kimi). - sulu qar : çalpoz
suluq	. suvluq. su qabı. - nə öylə suluq olaydı , nə böylə quyuq.

sululuqdan	gözəllikdən.-sululuqdan yılılqu yeğ. (yılılqu : sıcaqlıq).
sunqır	-kiçik uluq duruşmaz, qırğı sunqır qarışmaz . (duruşmaz : məhkəmə açmaz). (qarışmaz : qarşılaşmaz). (qırqı sunqura dayanamaz, muqavimət edəmməz).
sunum	ərzə. təqdim.
supa	qoduq.- görmədim mən bir supa , pilovu qoyub, girişə supa. .-görmədim mən bir supa , pilovu qoyub, girişə supa . (supa : qoduq)
susaqa	susağa .- susağa su , aca əkmək, çapara at, kişiye dişi gərək.
susamışı	.-gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanırmaq . (tapatın : dəliligin).
susar	.-əsər əsər sonunda susar , aldırma. (aldırma : sayma). (atıb tutarda, əlindən iş gəlməyib, susub durar).
susasan	.-sussan için qurur, susasan dilin .
susma	.-yanılıb susma , qalxıb qonuşma!.
susmağın	.- susmağın gücü söyləşdən az değıl.
sussan	.- sussan için qurur, susasan dilin.
susuz	.-yanar qalmış ağac kollar, susuz çöllər göyü gözlər , su çatdırsın bulut göydən .- susuz sıçmağa gedən , donbala donbala daş axtarar. .-suyu üzsüz, üzü susuz qaldı . -suya götürür, susuz gətirir .(hüllükçü. kələkçi)
suta	suda .- suda batan əlin kötüyədə atar, köpüyədə. -çağır istəsən verə səs səsiyə, suda sevməz axa , daşdan aralı, daşın bağı sudan yaralı.
sutadır.	sudadır .- odun imanı sudadır .

sutan	sudan.-lüt, sudan qorxmaz. (lüt: çılpaq) - samanı tutan sudan qurtulmaz. -sudan çəkər.-öz çuvalın sudan çəkər. (öz işini aşırar). -hörüyü hörüksüzdən qoruyan, damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən. (hörüyü: duvarı)
sutan	sudan. -odundan sudan olmaq
sutur	sudur. -qadına göz yaşı sudur.
suvacaqdan	bənd ab.-dəğirman suvacaqdan başlar. (suvacaqdan: bənd ab)
suvar	.-dil topraqdırsa əkib suvar
suvarmaq	.-topraq əksən su istər, suyu gəldi suvarmaq, becərdə biç bol ürün, iyi dilək, güclü biləkiz olsun.
suvaşan	-savaşa suvaşan: döğüş düşgünü
suvat	suvar. -özgə yurdu gül suvat (suvar), öz yurdunda kol tikən.
suvluq	suluq. su qabı
suvsa	su atsa. tüpürsə. .-göyə suvsa, üzə düşər.
suya	.-bilmədidin suya dalma. (bilmədidin: tanımadığın) -çörəyin suya vermək -sevgilər kölgə kimi girər gedər, dan atıb gün çıxıb batar gedər, suya söykənən suyla gedər. .-sıçanı suya çəkib yeyir .-suya düşmüş sıçana oxşar. (əlsiz ayaqsız) -suya götürür, susuz gətirir.(hüllükçü. kələkçi) .-yedin doymadın?. əlüzün suya çək, gə burada ye
suyu	.-ətinə görə suyu bu.

.-gözü gözünə, sözü sözünə, **suyu suyuna uyqun.**

.-**suyu üzsüz**, üzü susuz qaldı.

.-umutsuz yaşam olamaz, sinqı küpün **suyu qalmaz.** (sinqı: sınıq)

suyuqta .-soyuq başın aş, quyuqda olur, **suyuqda** olur.

suyum .-sözüm sözüvə, **suyum suyuva.** (bir anlaşılmazlığı gidərmək üçün söylənən deyim, söz).

suyumdan .-gəlin çörəyimdən kəsin, **suyumdan için.** (gələn qonağa söylənən qarşılama sözü).

suyun .- oxşalığı **suyun dibində** gömür, başında dilə. (**oxşalığı**: ehsanı). (**başında**: üzündə) (**dibində**: batsağında. ayağında. ətəyində. təkində)

suyun .-aşın aşadıq, **suyun içədik**, yurdun qonaqladıq.(alqışlar)
 .-xoşluq **suyun səpsin** qayğı tozuna. (alqış)
 .-kişinin söyləməzindən, **suyun şarlamazından qorx.** (**kişinin**: insanın)
 .-suyun dadı (yapışmağı) yanıqlıqdadır.

suyuna .-gözü gözünə, sözü sözünə, **suyu suyuna uyqun.**

suyuva .-sözüm sözüvə, **suyum suyuva.** (bir anlaşılmazlığı gidərmək üçün söylənən deyim, söz).

suyuz .-ocağız isdi, **suyuz sərin olsun.** (alqış).

süfrədən. **saçağdan..saçağdan qoğ nankoru**, verdiyin tikə minlər doğuyur. (**saçağdan**: süfrədən)

süleyman .-sıçan oğlu **süleyman**

sümük **sümük.**-qol çırmayıb **sümük sındırmaq.** (bacarığına candan oynamaq). (deyim)

.-**uyuş ərdən sümük ət**, ərir qalar yaxcı ad. (**uyuş**: yaxcı)

.-**sümük qıran** dilin olsun. (**dilin**: sözün). (güclü söz, kəsərli dil)

.-barımızdan keçər bir gün, ölüm donun geyib, sağ qoymaz bəyi xanı, ölüm yetsə alar canı, **külə döndərir**

	sümük qanı. (barımızdan: harmızdan).
sümüqlə	.-süt ilə girən, sümüklə çıxar.
sümüqsü	.-atın arpasız, itin sümüksü olmasın
sümüyü	.-əti sizdən, sümüyü bizdən. (çox bilmişə deyilir). .- sümüyü içində iliyi gıvanır. (qıvanır: sevinir) .
sümüyümdən	.-şaxda işlir sümüyümdən iliyə , düzümüzdə əğilir, əğriliyə.
sümüyün	.- bir neçənin sümüyün söküb , qanın sorub ətin töküb, gənclikdə belin büküb, başın aşağılardan qara (tiryək).
süpürgə	.- süpürgə gedər , kötüyü qalar
süpürgənin	.- süpürgənin başıdı nə dibi.
süpürgəylə	dəstəsiylə.- hamı süpürgəylə qalxıb , sapıyla enib.
süpürmək	.-kirpiklə xərmən süpürmək.
sürçəq	sürçək. uzanan.
sürə	qala. dəvam edə. batmaya .- dünya nəyimə sürə mən gedəli o qalalı , olan məndə, ölən mən.
sürəci.	.- çağların ən gözəl sürəci , istəkli, sevinli işinlə uğraşandadır.
sürər	.-yaşam sürər sənə ola sənsiz ola. .- sürər gedər izi yox, yanar yandırar, közü yox. (tapmca) . (günəş)
sürərik`	.-gün başlansa sürərik, gün uzunlu yürərik.

sürqüləmək	sürgüləmək. sürgəmək (təbid edmək).
sürqülmək	sürgülmək. (təbid olmaq).
sürqün	sürgün. (təbid. təbidi)
sürmek	uzanmaq.
sürmək	. güdmək. otlatmaq. sərf ətmək.-sürmə sürdü (çəkdi) gözüne, çıxdı çölün düzünə. .-gələn olsa könülləb (könüllü), çətin olmaz yol sürmək.
sürsün.	.-yorulmadan yürək yürsün, yaşın sürsün.
sürtər	.-dəgirman boğazı boş qalsa, daş daşı yeyər. (sürtər)
sürtünmə	. istikak
sürü	.- sürü qoyun sizdədi , satdıq yağ bizdə.?
sürüb	.-boşa çıxdı ortaqlığımız, sürüb gedər yaşamımız. .- sürüb gedən (sıra gedən) dağa baxım, saralıb solan bağa baxım.
sürün.	.-uçanmısan-qaç, yürənmişən- sürün. nə yapırsan yap bir yerdə qalma.
sürünsədə	.-yapa yapa qar yağsa, yaz görməz, yağlı göy çimənlər sürünsədə güz görməz
sürünü	.- sürünü ürküt, axsağından yapış...
sürür	.-yaşam bitir, könül sürür istəyi. .-sevgi irin başlır, günün sürür , gecin ölür, yarın doğur. (sevgi: eşq) (irin: tez) .-yaşam yürür, büktüsün sürür. (büktüsün : yarıqsin. hükmün)
sürüsünə	.-gözləri irisinə, qızların birisinə, tanrım ed çoban məni, gözəllər sürüsünə!

sürütmə	ayaqaltı...
süsənmiş	.-qayra açılmış, qapılar, bəzənib süsənmiş, odalar , al alalvan dolu ayaqlar.(qayra : dalına, arxasına dək). (ayaqlar : giləslər, livanlar)
süsqə	süsgə . zivəralat.
süsü.	.-söz gözəli ağız süsü .
süsünmək	.- süsünmək itin peşəsi
süt	.- süt gölünə düşmək . (xoş xiyallara dalmaq) .- anadan əmdiyin süt burnundan gəlsin. (qarqış) .- dağılan süt yığılmaz. .-quduş qoyun süt verməz , quduş atın yük almaz. (quduş : quduruş, qızma, cütləşmə devri.) .- süd ananın yoğurd oğlu olar .- süt ilə girən , sümüklə çıxar.
sütə	-ivək sinək sütə düşər . (ivək : tələsən).
sütlük	- sütlük dilə : anadilə. - sütlük dilə nigilim.(nigilim : həsrətim)
sütü	.-quş əti qulan sütü yeditmək
sütük	südük . sidik
sütüqlük	südüklük . məsaneh.
sütüm	.-əzənmədim qurudum qaldı, sağanmadım sütüm qaldı
süvürənmək	. sürüşmək
süycü	.-sevgidir dos, durmuşun tacı, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox , tikənsiz gül, gül eşqində

sayramaz ötgül yox. (**durmuşun**: yaşamın) . (**süycüdür**: dadlıdır) . (**sayramaz**: xəsdələnməz) . (**ötgül**: bülbül)

süycüdür . dadlıdır.-sevgidir dos, durmuşun tacı, **tapışmaq süycüdür**, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (**durmuşun**: yaşamın) . (**süycüdür**: dadlıdır) . (**sayramaz**: xəsdələnməz) . (**ötgül**: bülbül)

süyəq .**süyək**. sümük. -kötək ötdən ötər, söz sümükdən.

süzər axar. xumarlanır..-günə baxsan göz qamar, **araq içsən göz axar**. (**qamar**: qamaşar).

süzərək axar sarğızar. damar.. -gözdən yaş, **buzdan su damar**.

süzüq **süzük**.ovlaz. avlaz. xumar..-bulğar məni avlaz göz, qara bəniz, qızıl üz. (**bulğar**: bulun, əsir edər).

süzül -pislik gördün bir yerdən, **süzül ged**, yaxcılık gördün bir yerdən, sayğı duyqıl o yerdən. (**sayğı duyqıl** : ürəkdən, səmimənə sayqı göstər)

süzülər .-qız evində **pilov süzülər**, oğlan evində dodaq büzülər
.-sənsiz özüm üzülər, **gözdən yaşım süzülər**. (**özüm**: içim)

süzüm bir sezim bir. gözaltı baxım bir.-salxım saçlı qılça belli sevgilim, öglə çağı çıx kövşənə görüm bir , çağım keçir verməz mənə qardaşın, uca boyun allıq donda süzüm bir. (**süzüm bir**: sezim. gözaltı baxım bir). (**allıq**: ala. qırmızı)

süzünmək . sızınmaq.. durunmaq. saflanmaq. safidən keçinmək. -tüpən (tufan) qalxar bulut sürünər, түпән yatar qalığ (hava) **süzünər**.

süzür .-siki dibindən **süzür** (yaman)

səqqəl .-hərədən bir tük **kosuya bir səqqəl olar**.

şafthayam .-**şafdahyam kalam mən**, dilim yoxdu lalam mən, qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən.

şah	.-məhv eliyəq bu şahı, bu şah, bu şah bu şahı. (devrim bağırıları).
şahi	.- biz şahi istəmirux zordu məyə , hamını hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırıları). .-məhv eliyəq bu şahı, bu şah, bu şah bu şahı. (devrim bağırıları).
şahla	.- şahla bostan əkənin , tağı çiynində bitər.(şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar) .
şaqanın	şakanın . alayın.-yelin sonu yağış, alayın sonu savış . (alayın:şakanın).
şaqar	şaxar .-igitlikdə açıq tut əlin, tovon gedər səndən, devir əylənəmiz, ışın şaxar , bulut durmaz keçər əylənəmiz. (fərağı). (tovun : gücün). (ışın : ıldırım)
şaqta	şaxda .- şaxda qılıc kəsir .- şaxda işlir sümüyümdən iliyə, düzüməzdə əğilir, əğriliyə.
şaqtdan	.- şaxdadan dəmir dəmir qapır (yapışır).
şalqam	şalğam .-kələm kimidir hər bir qulağı, uyuz şalğam kimi başı qabağı . (uyuz : çor vurmuş)
şam	.-dan yeməyin yükünlət, şam yeməyin yüngüllət. (yükünlət : ağırlat. çoxalt) .-umud şamsa dan sənər, umut günsə şam batar . .- evlər şam çırağı , dağlar gəvən çırağı.
şamatmaq	abaymaq.. mat qalmaq
şamsa	.-umud şamsa dan sənər, umut günsə şam batar.
şanbar	bayaş.. yoşaq (yumsaq). xoşunc. xoş. şux. çaxşay. coğuş. xurrəm. güləruz.
şans	- bax döndü : umay yatdı.. .- umay yatdı , əkən olduq biçmədik, tikən olduq geymədik.
şapalaq	.şille. qapaz

şappaşapdı	.-tapdaki deyir topdadı, topdaki deyir tapdadı, day demirlər çayda nə şappaşapdı
şarlamaq	carlamaq. hündür yerdən yuvarlanıb tökülmək.
şarlamazından	.-kişinin söyləməzindən, suyun şarlamazından qorx. (kişinin: insanın)
şasırır	çaşır.-zəngin arabasın dağdan aşırır, yoxsul düz yolda şasırır. (aşırır: keçirir).
şaşıрмаq	mütəəccib olmaq
şaşıрмаq.	(əli üzündə qalmaq)
şat	şad. şayqın.. -qozuz şayqın, gözüz aydın olsun.
şayqın	kefi saz. şad.-qozuz şayqın, gözüz aydın olsun.
şeh	.-götü şeh verir. (yaman).
şeytan	.- heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb.(el ağzı)
şəhriyar.	.-heç keçmədi bu dağlardan, heç içmədi bulaqlardan, küsük qaldı yatanlardan, köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar.
şəqər	.-türkcəmiz baldır, bal yanında şəkər satılmaz
şəqil şəkil.	< çəkil. görüt. əks. -tozuq çəkil: filu, tozanaq şəkil.mübhəm rəsm -tozanaq şəkil: mübhəm rəsm
şəqilçi	şəkilçi. görüdcü. əkkas.
şələlə	.şırlan. şıratan.. abşar.
şələləndik	.- şələləndik ağır gəldi, dözənmədik diz əğildi, söz vermişdim dönməriz, gec olmadan çəkin yükün dur

gedək

şənliq **şənlik.** toy bayar. toyluq..-keçələ börk yaxcı, **kiçiyə toyluq.**-mutluyum mutlu, çilə qalmadı, girişin toya coşuna, vur çatlasın doslar aşqına, çəkməyə belə ağrı qalmadı. nə mutlu günlər keçirdi başım, güllü bostanlı gənclik yaşım, dərdləri bırax, keflərə varın, **şənlik yeli əsir başımda mənim.** (türkü)

şəpə bəhmən

şialər dilindən .-tülkü quyruq buğları. (goran buğu).

şıqaraq. **şığaraq.** şıdırğı. iti. sığırmaq.

şilə .-elə olmusan belə olmusan, **şilə olmusan** şorba olmusan.

şıllaq .-düz yerdə yeriyyənmir, **şuxumluqda şıllaq atır**
 .-qara qatır qapıda yatır, **gəl gedənə şıllaq atır.**
 -öz bəxtinə **şıllaq atır.** (qudurmuş)

şıllopa . qarla qarışıq yağış

şirat . pendir suyu

şıratan .şırlan.. şələlə. abşar.

şirə -**al şirə:** qızıl qan.

şırlan şələlə. abşar

şırlan şıratan. çələlə. abşar.

şiş .-**ayağına şiş,** dilinə tikən batmasın. (**yarqış:** iyi dua)

şişər .-**yatar yatar başı şişər,** duranda bitin arar, əti verər pişiyə.

şişib osdurub. **.-osdurub önə düşdük**, sıçıb dala qaldıq. (**osdurub** : şişib)

şişirdənin. gopçunun.-gopçunun, xoruzuda banlar.

şişirtmək .-kəpəkdən qubba yapmaq. (**boş nərsəni şişirtmək**).

şit **-şit gülünc:** pis , cıf gülünc.-əzizim, sərin eylər, yel əsər sərin eylər, şit söyləş, **şit gülünc**, dostluğu sərin eylər.

-şit söyləş: pis, cıf danışıq.-əzizim, sərin eylər, yel əsər sərin eylər, **şit söyləş**, şit gülünc, dostluğu sərin eylər.

şitirği **şıdırği.** şığaraq. iti. sığırmaq.

şoqurt **şoğurt.** selik. ağız suyu

şoqurtlu **şoğurtlu.** selikli

şollanar .-boş tutarsan **şollanar**

şorba .-elə olmusan belə olmusan, şilə olmusan **şorba olmusan**.

şorbanı .-xala xala təndiri qala, **şorbanı pişir**, çəmçəni yala. (el ara deyilir)

şort **tünükə.** atlıq

şuq **şux .yoşaq (yumsaq).** xoşunc. xoş.. çaxşay. coğuç. bayaş. şanbar. xurrəm. gülərtüz.

şuqumda **şuxumda .sabanda . şuxumda.-dalaş dartış sabanda.**

şuqumluq .-düz yerdə yeriyənmir, **şuxumluq şıllaq atır**

şuşurtluq . değırmən oluğunun su tökülən yeri

şüşə .-sıman şüşə yapışmaz

şüzlük	şüzlük. pendir suyu
taban	daban. -keçən ötmüş qayıtmaz geri, bas daban yerə tap yarış yarı. -daban çalır. -durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax, dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır , ölmək üçün çəbiyə bax. (durmuş :yaşam. həyat). (çaba : təlaş).
tabanı	.-günəş isdi, ac qarnı, gövdə arıq, başında ağır yük, dabanı yarıq .
tabanın	dabanın. ətəyin. -dağ dabanın lala almışdı yazın.
tabsız	tovansız.
tacı	.-sevgidir dos, durmuşun tacı , tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (durmuşun : yaşamın) . (süycüdür : dadlıdır) . (sayramaz : xəsdələnməz) . (ötgül : bülbul)
tacın	.-saltanat tacın geyürsə baxt , qurranma kim, neçə sultan börkün almıştır. (qurranma :məğrur olma)
taq	.- dağ görki daşıyla, adam üzü qaşıyla .-dumanlı dağ yağmurlu .-qaza qaza dağ dağlar .- dağ ara itər : dağlıqda itər.-ulu yol ulu yerə gedər, kiçi yol dağ ara itər . .- dağ başından duman əsgik olmaz .- dağ çıxı çıxı , tarla qaza qaza tükənir. (qutulur) .-düz bəzənər, dağ bəzənər , çöl bəzənər, bağ bəzənər, el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir. .- dağ olaq ucalanaq aşmıyaq , dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq) .-soyuqlamış yanar dağ , püsgürməyir artıq od. (yanar dağım : od püsgürən, atəşfişan dağ)
taqa	dağa. -gözümün yaşı gərək bir gün daşa, sığmaya yazılara dağa daşa.. .-gəlini evdə sına, dağa oduna yolla .

.-görünən köyə qılavuzsuz, görünən dağa qılavuzlu ged.

taqayıb **dağayıb.** sıtqayıb. höggə. için çəkib.-bulutlar **dağayıb** (sıtqayıb) , yağmur ağladı.

taqcada **.-qonağa üz versən, siki taxcada gəzər.**

taqı **.-** şahla bostan əkənin, **tağı çiyində bitər.**(şeytanla qabaq əkənin, qabaq başına patlar) .

.-düşməne göz dağı olsun.

taqıdar **.-mən gətirrəm qısa qısa, arvad dağıdar kisə kisə.**

taqıl **taxıl.-hər tarladan bir taxıl,** hər başdan bir ağıl.

taqılamaq. **. taxılamaq.** atılamaq. atıqlamaqtaxlamaq. qurmaq. amadə etmək. hazırlamaq.

taqılan **dağılan.-dağılan** süt yığılmaz.

taqılar **.-qaza qaza dağ dağılar**

taqılı **-taxılı irdələmək:** arıtmaq

taqılmış **dağılmış.** ağnamış . yatmış.

taqım **taxım.** dəsdə. quruh. tim.

taqınıq **dağınıq.**

-dağınıq, dolaşiq **saç:** qırcıx.

-mənki duyğu duyarımsa dağınıq, bizki öz duyğumuz ilə yaxınıq.

taqıtar **dağıdar.** saçar

taqıtmaz **dağıtmaz.-yel əsdikcə əsər saçlar, könül ağlar, dağıtmaz qəm dağın qayğu əlindən qurtaranmaz can,**
qacaq yer yox, sığıncaq yox, qaranlıqdur tapılmaz yol.

taqlamaq	. taxlamış nərsəni taxmaq. - kim bunu taxlamış sənə.- taxla köksüvə gülü.
taqlamazlar	dağlamazlar .-dağlını dağlamazlar
taqlar	dağlar ..-inci saçan dili var, bal kərəli dadı var, dağlar aşan adı var . -dost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya ,dosd odurki ,ilan ola saçmıya. .-evlər şam çırağı, dağlar gəvən çırağı . .-dünya fırlanır. hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar . -quş uçmaz kolan yeriməz, göz görənmiyə uca dağlar .
taqlara	dağlara .-güvəndiyi dağlara qar yağmaq . (ası, uyar, fayda güdülən nərsədən, istədiyin alamamaq).
taqlardan	dağlardan .-heç keçmədi bu dağlardan , heç içmədi bulaqlardan, küsük qaldı yatanlardan, köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar.
taqları	dağları .-dağdan dağa uğraşib.(dağları gəzib)
taqlayu	dağlayu . dağılı. yıxıq. çökük.xaraba . -könlün küysün (yansın) dağlayu , yurdun qalsın ağlayu.
taqlını	dağlını .- dağlını dağlamazlar
taqmaq	. taxmaq . taxlanmaq . geymək. -əğnivə bir ört tax , eşik soyuğdur.
taqmayaxa	taxmayaxa . kırıvat.
taqsan	taksan . təksin. fərd ədəd.
taqtan	dağdan .- dağdan dağa uğraşib.(dağları gəzib) .-zəngin arabasın dağdan aşırır , yoxsul düz yolda şaşırır . (aşırır : keçirir). (şaşırır : çəşir) .- dağdan gəlir , daşdan gəlir, bir kükrəmiş aslan gəlir (tapmaca).(sel)
tal qabağı	.-gülün dal qabağı gül olar

tal	dal.1.düş (düş: dal. dalı). {(# dös : ön. qabağ). günün dalı yatan ögü (çağı). günorta.. -dös düş : alt üst}. 1.çanqal . budaq. -dal avlu : arxa avlu. (avlu : həyəət). (həyəət xəlvət)
taladaki	daladaki . çöldəki.- daladaki üydə bolmaz. (daladaki : çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).(oranlama : yerləşdirmə)
taladı.	.yağmaladı. yaxmaladı. çaxmaladı..
talaq	dalaq .təhal.
talama.	dalama . gəzənə. gicitkən.ısırğan.
talın.	.-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talın .
talınlar	.-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə dalanlar, içib qanan görünməz.. (çək qıraqsız : sınırı). (tapmaca) . (bilim. elm)
talar	.- sevgi ışıqı, kor gözdən könlə dalar
talaş	dalaş -dalaş dartış sabanda (şuxumda).
talbaqağı	dalbaqağı .-əziziyəm balqabağı, yemişəm balqabağı, yaş aşırsa qırxdan ötə, açılar dalbaqağı
talı	dalı.-dalı qapını açarlar , qızı alıb qaçarlar. -xocaların sözləri, dalı qoyub bizləri , dedikləri düz olsa, işə bağlar özləri. (işə bağlar : əməl edər) -dalı oturmaq .dalıqmaq.. qıçınmaq.
talı	dalı.kürək . arxa. -dalı deyir : götü səslənir. -alı deyirəm, dalı deyir. (alı : qabağa. üzünə).
talıb	.- damlaya dalıb dənizdən olmaq.

talıq **dalıq**. dali otur. qıçın.

talıqmaq **dalıqmaq**. dali oturmaq. qıçınmaq.

talın **dalın**.. dal üzün. gizli üzün.-yamanın üzün gördün, dalın sorma..

-quş qonduğu **dalın qırılmasından qorxmaz**, güvəndiyi dal deyil güvən alar qanatdan.

talına. **dalına** -qurbağa bacı yeriyyənmir, **bacısında alır dalına**.

talında **dalında.1.** qolunda. -sözləri daşda yox, başda ara. **.1.izində**. peşində. -geçi can hayında, **qəssab yağ**

izində.(**hayında**: vayında. qayında. dərdində)..

.-soluq kimi içində, **kölge kimi dalında**, canan kimi canındada varam mən

-sandıqdaki arxamda, **saxlacdaki dalında**. . (**saxlacdaki**: anbardaki)

talınmasa çoxalmasa. biliyin-**talınmasa** (çoxalmasa) biliyin, qalınmasa (yoğunlamasa) biləyin, toxunmasa güvənin (bərkilməsə güvəncin), ağır yüklər tez basar.

talısına .-anasına bax qızını al, **dalısına bax bezini al**

talqalar **dalqalar**.-oturmuş **dalqalar**, dinməz küləklər.

talqalardan **dalqalardan**.-nə **qorxum dalqalardan var**, nə qarqış yağdıran qışdan, geniş dərya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.

talqalıdır .-öpüşün bal dadır **baxışın dalğalıdır**.

talqanaq .-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, **dəniz olub dalqanaq daşmıyaq**, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)

talqayan .-ləmbər ləmbər **dalqayan**, şol dənizdən iz qalmaz.

talqınan **dalğınan**. alğınan. sinsiyən

talqırma	dalqırma. təməvvüc.
tallayan	dallayan. dəlləş <simitən. sırtıq.
tallı	.-on iki dallı bir ağac, bir yanı qara bir yanı ağ. (bilməcə). (ay. il. gecə. gündüz.).
talma	.-bilmədigin suya dalma. (bilmədigin: tanımadığın)
talmasın	.-uçanlara dalmasın könül. (uçanlara: köçənlərə. ölənlərə)
talmışdı	- sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşıb sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun yaşqasını. (utun: şərmın. həyanın). (duvağ: örtük). (yaşqasını: pərdəsini)
talta	.-üzdə xala, dalda çala, üzdə dayı, içdə ayı
taltan	daldan.-aldan girsə güc, köçər daldan düz. (aldan: qabaqdan)
taltığın	daldığın.-yaşam bir nəfəsdır aldığıın kadar , bir qəfəsdır qaldığın kadar, bir həvəsdır daldığın kadar
taltıran	daldıran. qərq edən
talturum	daldurum. engin. uqyanus.-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə dalanlar, içib qanan görünməz. . (çək qıraqsız: sınırı). (tapmaca) . (bilim. elm)
talıq	.daluq. pərişan. aşıfıdə.- nədən böylə dalıq, keçmişə alıq, gələnə qapıq?. (alıq: halusinə olmuş. qapılmış). (gələnə : gəlcəyə). (qapıq: bağlı qapı)
tam	.-dam uçar, sevgi sınar, damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar.
tamam	tükəl. bütün. .-tükəl yazıq silinsin, түкəl elgə sevensin. (tükəl: tamam. bütün). (yazıq: günah). (elgə: ellik. millət)
tamar	damar. sarğızar. süzərək axar. -gözdən yaş, buzdan su damar.

tamarcıq	damarcıq .muyrəg.
tamarda	.-boş damarda qan olmaz , yumurtada qıl olmaz .- damarda axar qan durmaz, yavaş gedən yorulmaz.
tamarı	.- sinir damarı : əsəb.
tamarın	damarın . qılığın.- damarın bulmaq, tapmaq.
tamaşa etmək	. izlemek
tamcı	.- damcı damcı axan su, suyuq: çiggə. damcıq. .
tamcıq	çiggə. damcıq. damcı damcı axan su, suyuq .
tamcını	damcını .-hörtüyü hörüksüzdən qoruyan, damcını sudan , bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən. (hörtüyü : duvarı)
tamı	damı . – dəğirman damı keşiklə.(keşik : sıra. nöbet) . .-dam uçar, sevgi sınar, damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar.
tamın	.- böyük damın çox qarı
tamqıtmaq	damqıtmaq .daşçıtmmaq. qamtıtmaq.
tamlaya	.- damlaya dalıb dənizdən olmaq.
tamlayı	.- damlayı xor görən in, yurdu yanıb çöl olar.
tamlayız	.-nə oxul varımız yazaq, nə damlayız dənizi yaşadaq . (oxul : məktəb)
tamlayla	damlayla .- dəniz damlayla , dil yazıyla yaşar
tamtan	.- damdan dama damımız , qoşadır eyvanımız, ərim gedib səfərə, oruc tutub amcığımız.

tamtan **damdan**.-qapını qoyub, **damdan düşür**.

tamtırmaq **tamdırmaq** < **yandırmaq**. **yaxdırmaq**. odaşdırmaq.

tamu cəhənnəm.-tamu qapısı bir, uçuq qapısı min. (**uçuq**: uçmaq)

tamuq **tamuğ**. cəhənnəm.-**tamuğ odığə unab**, ayraş odığə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıqə cıdaman. (**ayraş**: hicran) (**unab**: razıyam). (**cıdamən**: dözərəm). (**cıdaman**: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).

tamuluq odluq. cəhənnəmlik

tan **dan**. 1. məşriq. 1. gecə.qaranlıq.-**dan atınca**, ışın saçar tün bitər.**1.dan**.irt. sübh. 1..**(tanğ. çan. çanğ)**.
 çox. -**tanca**: nə qədər. -**tanca** dedim, duymadı: nə qədər dedim, duymadı.1.**dan**.-dan yeməyin yükünlət, şam yeməyin yüngüllət. (**yükünlət**: ağırlat. çoxalt)
 .-görməyən gözdə **dan atmaz**, ısqı yatmaz.
 .-qaranğını yıxıb durub, **dan gəliri**, **dan gəlir**, allı dürlü boyan boyub, yaz gəliri, yaz gəlir.
 .-**dan sökülmədən** yolçu yola
 - qara bulğanlı gecə, görməz olur yolda gözüm, titrəyir canda ürək, **dan atacaq** gün doğacaq.
 .-sevgilər kölgə kimi girər gedər, **dan atıb** gün çıxıb batar gedər, suya söykənən suyla gedər.
 -dan salıq: sabah xəbərləri

tana **dana**.-əli ilə yoğur oğur, **gözüylə dana qoğur**. (**yoğur**: xəmir)

-**gənc dana**: dügə..**dügə** göz etmədən, kələ atılmaz.

tanacı ayırma, tanıma aracı, yolu. tanacı.. təxisi. -çiçəklərin tanacı iyidir, əroğlunun tanacı, dilidir.

tanan **danan**..**sözün danan** sən oldun.

-yaş sevgisin, yaş bilgisin **danan**, **arzumaz**. (yaş: gənc). (**arzumaz**: istəklərinə çatmaz. nakam qalar)

tanananmır **dananmır**.-yoxluğunu **dananmır**, varlığına inanmır.

tananın	dananın .- öküzin yemini bir dananın batmasına yatır , xanlıq düşündə görür. (batma : axırda heyvanlara özəl yemlik).
tananmadın	.-inanmadın varlığa, dananmadın yoxluğu
tananmaz.	.-göz gördüyün dananmaz.
tanar	.-sevgi danar alveri.
tanasan	.-türk törəsi olasan, türklüyüvü danasan !?!?. (törəsi : balası)
tanca	səhər çağı.- tanca gələr, tuncə gedər. . (tuncə : axşam çağı). (tapmaca). (günəş)
tançu	.çox çox. bərk çox. nəqəddər. - tançuda ?!: nəcür olur. nə anlamı var. nə demək ki. yanı nə. - tançu pis : nəqədər kötü. çox pis. - tançu unat : nəqədər baha. çox baha.
tanı	.-hər axşamın gecəsi, hər gecənin danı var .
tanı	. Ögrən..-köçmədən öncə qonşuvu ögrən . .- acıda tanı , toxuda .- ata olub atavı tanı , ana olub anavı
tanığım	şahidim.
tanılmaz.	.-gözəlliklə pulun, öz sözü var, danılmaz .
tanılmazki	yəqinki. - danılmazki kəmik məndə. (kəmik : kəmlik . azıq.qusur. nuqsan). (yəqin ki qusur məndən).
tanım	tərif.
tanıma	- ayırma , tanıma aracı, yolu: tanacı.. təşxisi. -çiçəklərin tanacı iyidir, ərəğlunun tanacı, dilidir.
tanımadığım	bilmədigin.-bilmədigin suya dalma.

tanımaq	.-qızı tanımaq üçün anasın gör, lap yaxcı tanımaq üçün nənəsin. .-mənim təkcə məssəbim, məssəbləri tanımaq.
tanımlamaq	tərifləmək.
tanımsız	yad. qərib. biqanə.
tanın	.- danın atsin, xorzun bansın.
tanınar.	.-ağac yemişindən, kişi işindən tanınar.
tanındığın	.-tanınmadığın yerdə üstüvə, tanındığın yerdə usuva dəğər verilir . (üstüvə : geyim keçimivə). (usuva : ağılıva).
tanınmadan	.-üz arxası özü var, özüün bulub tanınmadan bilinməz.
tanınmadığın	.- tanınmadığın yerdə üstüvə , tanındığın yerdə usuva dəğər verilir. (üstüvə : geyim keçimivə). (usuva : ağılıva).
tanınmaz	.-tanınmaz atın dal önünə (qabağına) keçilməz
tanınmaz	.-danışmayan tanınmaz
tanış bir..	.- danış bir : məsləhətləş bir.-öz bərkünlə danış bir .
tanış	. danış. qonuş -xoca deyər. –yalan danış dos qazan!!?? .- uzaq tanış, yaxın yad. -ayrılıq ölümə tanış -doğru otur, düz danış
tanışaq	danışaq .-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq
、	(sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)

tanişan	məşvərət edən. -danişan dağı aşdı, danışmayan yolu çaşdı.
tanişanı	.-yüz altın danişanı , yüz kişi danışanmaz
tanişdığı	.-yarqınmışın danişdığı boşudur , amma boşuna döğüldür. (yarqınmışın : rəhmətliyin) (boşuna : müfdəsinə)
tanişıqdan	.-qırış barış danişıqdan keçsin .
tanişıqla	.-yoxdu işgil danişıqla çözülməsin . (işgil : müşgül).
tanişirdiq	danişdirdiq .-qırağna baxıb bez aldıq, danişdirdiq söz aldıq , qarı savduq yağıya qaldıq. (yağıya : yağışa)
tanişların	.-malqara otlağın arar, ər tanişların .
tanişlığı	-qıtlıq tanişlığı unutturur. (qıtlıq : aclıq. qəhətlik)
tanişma	danişma .-keçmişdən söz açma, gələcəkdən danışma .
tanişmadan	.-dil dodağın dolaşmadan, sözün deyir danışmadan , vurur içə o gözlərin.
tanişmaq	danişmaq .- danişmaq gümüşsə , danışmamaq qızıldı -beldən aşaq danışmaq . (soz söhbəti cinsəl işlərdən olan kimsə). (göbək altı danışıq).
tanişmaqla	.-birbirimizi acı danişmaqla incitmiyək , çoğun yetəricə acıdır. (çoğun : fələk. cihan)
tanişmamaq	danişmamaq .-danişmaq gümüşsə, danişmamaq qızıldı
tanişmayan	.- danişmayan tanınmaz .-danişan dağı aşdı, danişmayan yolu çaşdı . (danişan : məşvərət edən) .
tanitan	tanıdan .-baxışlardır bizi bizə aldatan, davranışlardır bizi bizə tanıdan .
tanıtmaz	.-dona baxmaq içindəkin tanıtmaz. (dona : paltara)

tanıyıb	.-yaşam tanıyıb yaşamaqdır , yaşayıb tanımaq özü gəlir.
tanqalıq:	təklük.-tanqalıq yaranmamış heç nəyə belə , qartal yuva qurmamış tanqa qalırsa genə. (tanqalıq: təklük)
tanqın	dangın. -altı dangın: hamısın, dörd tölugün:.
tanqopan	danqopan.-danqopan buldu yaşam gizrilərin (sirrələrin) .(dan atıb gecənin giziləri bəlləndi)
tanqtay	tanğtay. birdənə. yeqanə.
tanqus	əgli kull..
tanqut	{ (tan: səhər+ qut hayır: süb bexeyr)}.
tanlamaq	.-qabal beşlik kimi pozmaq. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, tərsləmək). (qabal: qondarma) .
tanlamaz	.-bilməyən biləni danlar, bilən, bilməyəni danlamaz.
tanlar	.- bilməyən biləni danlar , bilən, bilməyəni danlamaz.
tanlayu	danlayu. -duman durar axşamı, tüm tün bürər göyləri, göy açılar danlayu , uğur oynar dan atar.
tanlıq	- danlıq ışıq: dan ışığı.- danlıq ışıq səpilmiş göydən göyə.
tanma	.-olmaz gəlsə başıva, danma onda əlin var.
tanrı	çələb.- kimə kim çələb verməyə, bayımaz , onundur onun, vergi həp çoxda az. (bayımaz: zənginləşməz). -tanrı bağışlamaz kəndi dilinə qıyanları.!(qıyanları: cəfa edənləri) -tanrı uğruna: tanrı aşqına. -tanrı odur içdən doğa içə hopa. -tanrı özü yarğasın, özü qarğasın. (yarğasın: rəhmət eləsin) (qarğasın: lənət eləsin) -tanrı istəsin: olasun. edsin.. İnşallah. -olasun , yenədə görüşərik biz.

tanrıdan	.- tanrıdan su istədik əkinə , yağış yağdı sel düşdü yerinə
tanrım	.-kişi itirtsə, tanrım bitirər .
tanrını	.- qaçanda tanrını çağırır qovanda.
tanrısın	.-tat ata mindi, tanrısın dandı . (tat : yad. türk olmayan)
tanrıya	.-hörüyü hörüksüzdən qoruyan, damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən . (hörüyü : duvarı)
tanrıyla	.-kefi kök, qarnı tox, tanrıyla işi yox .
tantı dandı	.-tat ata mindi, tanrısın dandı . (tat : yad. türk olmayan)
tantın	.-əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın , acı yedə deyim yaxşı.
tanyeri	danyeri .-ulduzlar yansın, ay parləsın, danyeri ağarsın , günəş saçsın.
tapar.	.-ertə qalxan kişi yolu qıssa, günü uzun tapar .
tapatın	tapatın. dəliligin.- gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanırmaq..
tapılmaz	.-arşınına bez tapılmaz . (birinin istəyinə uyğun tapılmayan)
tapından	.-qırlarlar qulluğun gecə gündüz, tapından kiməsnə döndərməyə üz .
tapınır	ibadət elir..-o gözəllik ətəyində tapınır .
tapınqılsən	- tapa bilsən tapınqılsən tapınqılsən. (tapınqılsən: ayaqlarına düş)
tapladıq	tapdıq..-hara daşladıq, harda tapladıq . (daşladıq : atdıq).
tapmaq.	tapmaq. qazanmaq. mənimsəmək. yığmaq.-tapmaq öyrənməmişik, ancağı itirmək bilirik!.
tapmaz	-tayın tapmaz, çilər bülbul. (tayın : yarın). (çilər : dərdlə ötər. sağurar).

tapmış	.- tapmış , yolu izləyən.
tapnağın	məçidin.- tapnağın kökün qoyan bənnadı , saxlayan molla.
tapşırılmaz	.-aca çörək tapşırılmaz
tapşırılmaz	.-sevginin hər işi başına, başlar alar əzər daşına. (sevgi işi başa tapşırılmaz , baş bu işdən baş çıxartamaz)
taptaki	tapdaki .- tapdaki deyir topdadı , topdakı deyir tapdadı, day demirlər çayda nə şappaşapdı
taptaq	.- tapdaq yolda göy bitməz.
taptanmaz	.-soyuq dəmir tapdanmaz
taptıq	tapdıq . tapladıq.-hara daşladığ, harda tapladığ . (daşladığ : atdıq).
tapuqdur	əmanatdır. - tapuqdur tin tənimdə
tapul	. ot dәмәti
tapundur	xitmәtindir.
tapundur	xitmәtindir.
tar.	1. dar.qıyın -dos, ürəkli yar qıyın günə düşməsin. 1.dar. daruq..-uzun daruq, incə yollar.-mənimlə olduğunda dar qəfəs olsa yaşam səndə, uzaqlaş öylə bir yurdaki itsin hər izin məndə , diləyin varsa dilə qoyma qala! -bir qulağı dar elə, o birin gen açıq. .-qaranlıq gecə, dar keçit. .-yaxcıların yaman günü görməsin, pis duruma dar əlligə düşməsin - qışda köçər yaz gəli, dar gözlüyə, dünya versən az gəli.
tara qısnameq	dara . - dara qısnameq : tutub sıxışdırmaq.
	-içim çəkər dara məni . (içim : vicdanım)

taradım	.-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım.
turağa	.-vuranda çivi duvara, dəymişə çəkiş barmağa, onu tax darağa .
turağı.	. darağı .-hər yarağı düzəlmişdi, qalmışdı saqqal darağı . -qurdun pəncəsi, keçiyə saqqal darağı .
turaqda	.- min daraqda bezi var. (deyim)
turaqta	.- min darağda bezi olmaq. (çox nələrle uğraşmaq. başı çox qarışıq olmaq).
turaqta	darağda . toxuma dəzgahı.-hər darağda bezi olmaq. (çəşitli işlərlə, kimsələrlə ilişkisi olmaq).
taralar	.-qoysan açılar, çəksən daralar ?
taraltmaz	.-yalan söz yer daraltmaz , baş ucaltmaz.
tarcağızdan	darcağızdan (< dar+cağızdan) dar təşkilatından. dar ağacından.-elin başın darcağızdan qoruya, dar ağacın qırılıb oda tullaya. (darcağızdan : (< dar+cağızdan) dar təşkilatından. dar ağacından).
tarı	- darı .-sərçədən qorxan darı əkməz , ildandan ürkən çölə çıxmaz. - tarı verdi anı bizə qılavuz , ki doğru yolu anınla vararuz. .-kimsənəm yox səndən özgə ey tarı .
tarıxan	darıxan .- nə darıxan var nədə darılan, yalnız genələn bol.
tarıq..	gərək. lazım.-yırıqca tarıq bir saz bir söz. (yırıqca : yarıqçı, oxuyana) .(tarıq : gərək, lazım) .
tarıqmaq.	darıxmaq .özləmək
tarılan	darılan .- nə darıxan var nədə darılan , yalnız genələn bol.
tarım	çələbim.-mən dedim hər nə olacaq olsa gərək, hər nə yazmış çələbim gəlsə gərək ..

-elim alqamış, tarım yarqasın . (**alqamış**: qəbul edmiş). (**yarqasın**: bağışlasın. rəhm edsin)

.-**tarım** birbirzdən əsirgəməsin. (**yarqış**)

.-sinəsi olsun, **tarım** qay verməsin!. (sinər, könlüzce olsun. tarım yamanlıq verməsin)

tarıyla .-kəsəl batmanla, **dərman darıyla** ölçülər.

tarqın .-**darqın** küsgün evrənə.

tarla .-dağ çıxı çıxı, **tarla qaza qaza tükənir**. (qutulur)

tarlada .-xərməndə üzü olmayanın, **tarlada gözü olmaz**.

tarladan .-hər tarladan bir taxıl, hər başdan bir ağıl.

tarlıq darlıq.-yox olsun yoxsulluq, **varlığa nə darlıq**.

tart **dart**. çək. saxla.-bilgə aldında dilivi **dart**, usda aldında əlivi **dart**. (**aldında**: huzurunda)

tartan **dartan**. (simləri dartmaq) çalan. çırtana. mizrab vurana

tartıb .-qaşların **dartıb**, gözün bərədib.

tartılır **dartılır**.-sənki yoxsan, **sinəm dartılır**, könul sıxılır, tüm yoxluğun kölgəsi üstümə yıxılır.

tartılırsa .-qıl könüllü **dartılırsa** çözülər. (qıl könüllü : nazik ürəkli)

tartılmamış **dartılmamış**.-durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax, **dartılmamış dəninə bax**, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır, ölmək üçün çəbiyə bax. (**durmuş**:yaşam. həyat). (**çaba**: tələş).

tartınmaz **dartınmaz**. çəkşinməz. -ölüm qaynıt (qaynaq) durar çəkşinməz, ölüm nədir heç bir ölən bilənməz. (**çəkşinməz**: dartınmaz).

tartır. ` .-özü biçir, **özü dartır**.

tartış .-dalaş **dartış** sabanda (şuxumda).

tartışma .-öz özünlə savaşıma , **acıq bassa dartışma**, atışma

tartışmasan .-**dartışmasan** bərkişməz

tartmaq. .-gözünü çetgə dartmaq. (**çetgə**: yana) (aradan uzaqlaşdırmaq).

tartur .-utub utuzan batur, **durmadan dartur**. (yenən yenilən gürəşə doymaz).

taruq **daruq**. dar.-uzun daruq, incə yollar.

tarut **darut**. dürüt. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim. -əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazıq oğlan neyləsin, tənin darut, göt tülüt. (**tülüt** : tül: tor parça, toxuntu)
-əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazıq oğlan neyləsin, **tənin darut**, göt tülüt. (**tülüt** : tül: tor parça, toxuntu).(**dürüt**: **darut**. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)

taş .- qanmaz gözdən **daş yarılmış**. (qanmazdan uğur bəklənməz)
.-su axar **daş qalar**
.-xanım vardır yumşaq unu **daş eylər**, xanımda var **daş xəşəli** aş eylər.
.-qanmaz ilə oturma, qanan ilə **daşı daş**.
.-topraq döşək, **daş yastıq**
.-**daş yesə** qum sıçar.
.-başdan aşan var olsun, qada balan **daş olsun**. . (**yarqış**: dua)
.-almanı görmədən **daş atma**
.-**artıq umac daş yarar**, daşda dəğib baş yarar. (**umac**: tamah)
.-baş başa söykənməsə, **daş yerindən** oynamaz.
.-biri aş aşıdar, **biri daş daşıdar**.
.-gəzəyən ayağa **daş dəğər**.
.-susuz sıçmağa gedən, **donbala donbala daş axtarar**.
.-**taş** altına soxma əl yılan olur.

.-yekə daş götürən atamaz.

-daş üsdə əkin tutmaz

.-dəgirman boğazı boş qalsa, **daş daşı yeyər**. (sürtər)

-daş, daşı qırar

-ötlü daş, yerdə qalmaz, iş adamı evdə. (**ötlü**: yutlu. dəlik)

.-özlü daş yerdə qalmaz. (**özlü**: dəğərli)

-yağsada daş, daşsada sel, qoru için ulduzun, yaşam içində duzun.

.-nə ağız yandıran aşdır, **nə baş sındıran daş**.

taşa daşa.

- umuqları arzuları **daşa dəğmiş**

.-ac qurd **daşa tərər**. (ac qurd daş gəmirir)

-oxun **daşa dəğməsin**. (alqış)

.-yazın yaşa, **qışın daşa oturma**.

.-sən gəlmədin sır açmağa, sır yaratmağa, **öylə iş yapma sırra çönüb daşa dönəsən**, işin öyləsin yap can olub, cana dönəsən.

- dünü **vur daşa**, gününlə yaşa

-gözümün yaşı gərək **bir gün daşa**, sığmaya **yazılara dağa daşa**.

taşamasın

.-dəli coşmasın, **çay daşamasın**.

taşçımaq

.-daşçımaq. 1. qamtıtmaq. damqıtmaq 1. nişan, əlamət qoymaq. 1. ləkələmək.

taşı .-daşı bağrında yatmaq. (yaman yatmaq)

.-qanmaz ilə oturma, qanan ilə **daşı daş**.

-öykü dolu başı var, **yağu qıran daşı var**. (**öykü**: nağıl. ertəki)

-taşı incidir:taşı yarır. **.-nə** aşı yarır (doyuyur) , **nə** daşı yarır (**incidir**)

taşı yarır : daşı incidir. **.-nə** aşı yarır (doyuyur) , **nə daşı yarır (incidir)** .

-daş daşı qırar

taşdır **daşdır.-sınaq daşdır:** məhək daşdır. –yolçuluq **sınaq daşdır.** (**sınaq daşdır:** məhək daşdır)

taşın .-deycək sözün könlündə, **vurcaq daşın əlində.**

taşın daşın.-daşın ağırı yerində qalar

taşına. .-sevginin hər işi başına, **başlar alar əzər daşına.** (sevgi işi başa tapşırılmaz, baş bu işdən baş çıxartamaz)

taşınma .-**üç daşınma** bir yanqınca yandırır (xərc götürür).

taşır daşır. təcrübə. -bu bir **daşırdırki**, yaşla almaq olar.

taşıram .-artıq yanımda yox, **içimdə daşıram.**

taşırısan .-umud ilə yaşırısan, **umuqları daşırsan**

taşitar **daşidar.**-biri aş aşidar, **biri daş daşidar.**

taşıyanlar .-yaşam oyun, oynuyana eşq olsun, iyi dilək, eyku duyqu **daşıyanlar var olsun.**

taşıyla .-dağ görki **daşıyla**, adam üzü qaşıyla

taşqa. **daşqa.** anlamsız. səfeh.-özü başda, **sözü daşqa.**

taşqaçı .**daşqaçı.**çəkici. arabaçı. çarxçı. -yapa yapa yapıcı, çəkə çəkə çəkici olur. (**çəkici:** daşqaçı. arabaçı. çarxçı)

taşladıq **daşladıq.** atdıq.-**hara daşladıq**, harda tapladıq. (**tapladıq:** tapdıq)

taşlama **daşlama.-hər ağacı daşlama**, ras gələni dişləmə. (**ras gələni:** tuş gələni)

taşlara **daşlara.**-donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, **qaya daşlara qaçmaq istəyir.**

taşlı .-aşlı gəlsin, **daşlı gedsin** (batsın).

taşlıyan	qarqıyan -aşlıyan kim, daşlıyan kim.(yarqıyan kim, qarqıyan kim.)
taşmasın	-çay daşmasın , sel olmasın.
taşmıya	daşmıya .-dost odurki dəniz ola daşmıya , dosd odurki dağlar kimi aşmıya ,dosd odurki ,ilan ola saçmıy.
taşmıyaq	-dağ olaq ucalanaq aşmıyaq, dəniz olub dalqanaq daşmıyaq , ilan olub şaha qalxıb saçmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)
taşmıyalım	.- qaynıyanda daşmıyalım , öz çəkini aşmıyalım. (çəkini : həddini)
taşsada	.-yağsada daş, daşsada sel , qoru için ulduzun, yaşam içində duzun.
taşsıl daşsıl	fosil
taşsağımıcamacan	.-iki qozuma bir mozuma. (daşsağımıcamacan).
taşsaq	daşsaq .- daşsaq kabab çəkirsiz. (qış günündə, bazarda alıcıların alverçilərə ,od başında oturalı, dedikləri söz). demək alveriz yavadır .-göt göt olunca daşsaq yerindən olar . . (deyim)
taşsaqcan	daşsaqcan .-sikcan boyu var, daşsaqcan burc atır . (burc : həbb. qurs)
taşsaqlarında	daşsaqlarında .-xocaya göt versən, daşsaqlarında yerləşdirər .
taşta daşda	.-artıq umac daş yarar, daşda dəğib baş yarar . (umac : tamah) .- sözləri daşda yox , başda ara. (dilçilik dalında (qolunda) deyilir)
taştan	daşdan .- hər nə çıxsa başdan çıxar daşdan yox .-us başdan, qızıl daşdan (çıxar). (us : ağıl) .-dağdan gəlir, daşdan gəlir , bir kükrəmiş aslan gəlir (tapmaca).(sel) .-çağır istəsən verə səs səsiyə, suda sevməz axa, daşdan aralı , daşın bağı sudan yaralı. .-ilkin başdan, nə umursan ürək daşdan . (ilkin başdan : əzəl başdan).

taştı daşdı.-özün görürsə biri, çox uca göydə, düşəndə yerə gurha gur başlar, ayağın bas yerə qorxma, **daşdı topraqdı bu**,
hayanda olsan, son yerin yatağın burda.

tat < yad. türk olmayan..**-tat ata mindi**, tanrısın dandı.

.-osdurub ayılmadı yazdı tat, qoduğ gəlib eşək gedmiş atasıca. (birbelə keçdi, böyləsinə deşdi, bilmədi nəyin nəsidir. atasına tay, qoduq doğulub, eşşək öləcək)

.-sevgiyə dad verən nisgildir, oluma ad verən ölüm.

.-türkəm deyir, rus bağırır, tat çağırır.

.-günlərin adı var, yemişlərin dadı.

tatanmış dadanmış.-dadanmış qudurmuştan yaman.

tatar **.-ağu dadar** sevilməyən bal olsa belə.

tatca **.-kimiləri türkcə yazanda ayağı boşalır, tırığa düşür tatca yazır bərkisin.**

tatı dadı.-uşağın dadı poxluğundadır. (uşağın kiçik yaşda dərdi az olar, böyükdən sonra dərdi də böyüyər).

.-nə dadı var nə duzu, ətsiz verdi govduşu.

.-suyun dadı (yapışmağı) yanıqlıqdadır.

tatın əcəminin. **-tatın dilin** anası anlar.**dadın.**

-əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın, acı yedə deyim yaxşı.

tatındı dadındı..-umud əldə olan yolundu, ağızdakı dadındı.

-verdin adındı, yedün dadındı, sandıqdakı yadındı.

tatıt **.-undanı unut, daddıranı dadıt**

tatladılar farsladılar. **-quruldular, tatladılar:**yığışdılar farsladılar

tatları **.-umutları dadları** ağıya dönmüş

tatlaşdıq	dadlaşdıq. -nə gözəl anlaşıdıq, paylaşıdıq, dad alıb dadlaşdıq , nədə tez söğüşüb yadlaşdıq.
tatlı	dadlı. süyci. -yaxşı söz baldan süyci. -yaşam dadlı acıylə dolu .-qonşudan aş dadlı aş . .-yaşam dadlı gerçək, ölüm acı gerçək .-aylaq sirkə baldan dadlı olur. (aylaq: əsib gələn. müfdə). .- dadlı söz can azığı, acı söz can qazığı. (qazıq: yekə çivi)
tatlıdır	.-arı çalması acı, dadlıdır balı
tatlıq	dadlıq.-dadlıq dilindən gülmək üzündən əsgilməsin. (deyim)
tatmaq	dadmaq. -yaşlandıqca kefi çəkmək olmur, dadmaq olur
tatmaz.	dadmaz. -bacanaq dedin, balçanaq dadmaz.
tatsız	dadsız. -acısı çox olan dadsız olar . .- dadsız boyasız günlər
tattıranı	daddıranı. -undanı unut, daddıranı dadıt
tavar	davar. -gütdüğü üç dənə davar , ışığı dağları tutar.
tavarın	davarın. -yoxsa əldə mal davarın , əksik olmaz baş avarın . (avarın: qəzavı qədər .müsiibətin)
tavasan	davasan. -üzərlik sən havasan, hər bir dərdə davasan , sən burada olasan, qay qadanı qovasan. (qay qadanı: qada bəlanı)
tavında	istiikən .-dəmir tavında , iş çağında.
taviya	.-sevdiyin quşu qəfəsə, sevdiyin balığı taviya , sevdiyin gülü yerə sərdin. dedin sevirəm səni, qorxu aldı canımı.

tavlaq.	zirək
tavlamaq	. çağlamaq. çağlatmaq. tovlamaq. aldatmaq.
tavran	davran .yeri.-qaşın qıvrın, iyi davran .(qıvrın : düğünlə. yığ). -gözəlliyin yeri var, göyçək yeri yerin tap . (yeri :davran)
tavranalım	.-duyarlı, qayğılı davranalım
tavranış	davranış .davriş. yürüş.. bu davranış değil , davayanışdı (davayanışdı : dava sayağı yanaşmadır) .
tavranışlardır	.-baxışlardır bizi bizə aldatan, davranışlardır bizi bizə tanıtan.
tavranmaq	.-düz yolu püflüyə püflüyə yerimək. (diksinə diksinə davranmaq) .-keçib məndən keçim ondan, nədən qıymaq belə düşmanca davranmaq. (nədən qıymaq : deyil boldağ. deyil doğru)
tavranmaq	davranmaq .-istəyi kimi at çapmaq, at oynatmaq. (ürəyicə davranmaq).
tavriş	davriş . davranış .yürüş.
tavuq	.-toyuğuna tavuq deyən yox -yumurtaya gəlmiş tavuq : cınqay
tay tuşundan	qurdaşından...- yorqa minən yoldaşından ayrılar, köp yaşaqan qurdaşından ayrılır .
tay	dayça . .- un tay olub saqqalımız. - tay atatinca , yiyəsi matatır. (atatinca : at olunca) -at izini tay basar . (tay : dayça) .- tay atar(at olar), at dinər, oğul ərər (ər olar), ata dinər.
taya	.-taya kölgəsinə it sığınar.

tayağı	dayağı. -kor eşşəyə saman vermək hasatdı, yol dayağı içib yemək, daha atdı. .-qocadan əl tutan gəncin dayağı bərk tutar.
tayaq	dayaq. -yaxşını söz öldürər, yamanı dayaq. (iyi kişini söz öldürür, kötüyü dayaq).. -dam uçar, sevgi sınar, damı dayağ saxlar , sevgini sığal yağlar. .-çox varma yanına düşman olanın, bilməsin sirrin, almasın çəmin, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın, bir kitos dosdan yaxşıdır dayaq. (kitos : iki üzlü. namərd). (misgin qılıc).
tayaqdan	dayaqdan. söyəkdən. söykədən. qaynaqdan. .-qanla gəmik hammadı bir söyəkdən, bildiyincə könül dilək başqadır.
tayaqım	dayağım. söyəncim. söykənim.
tayana	dayana. - dayana ver: dayan.
tayanan	dayanan. 1.muqavimət edən.- dayanan aparar. 1. toxdayan. duran. məks edən. - toxdayan dincəlidir
tayanma.	.-gəncliyə güvənmə, igirliyə dayanma.
tayaz	.-subaylığın evrəni gen dayaz, evliliyin evrəni qın, dərin. (qın: çətin).
tayça dayça.	on aylıq at balası
tayça	dayça. tay.-at izini tay basar. (tay : dayça)
tayı	.-xalamın hacatı olsaydı dayı deyərdim. .-üzdə xala, dalda çala, üzdə dayı, içdə ayı
tayın	yarın.-tayın tapmaz, çilər bülbül.. (çilər : dərddə ötər. sağurar). . -taylı tayın tapmasa, günləri ax vay keçər.
tayın	dostun. -kənül tayın tapar, osduraq qabın.

tayırı	əşlign.. yoldaşırı - yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşlign .
taylaq	daylaq . altı aydan oniki aylıq dayça, at balası.
taylı	.- taylı tayın tapmasa, günləri ax vay keçər.
taymaq	. aşağıya qaymaq. inmək
taz	daz . açıq. aşqar. -dazsözlər : açıq sözlər. -dazbaş : keçəl baş. .-könlü ayaz, başı daz. (ayaz : soyuq)
tazbaş	dazbaş . keçəl baş.
tazi	ərəbcə.- türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə, türk olub tazi gəpirsənğ heç yakınlaşma mənə.
taziya	.- tülküyə qaç deyir, taziya tut .
tazsözlər	dazsözlər . qəbeh sözlər. açıq sözlər.
te qörüm	de görüm -de görüm : aytqıl. -məndən yuxumu qapdın, vardın yalavuz yatdın, aytqıl nə bəladır bu, eşqin nə dilər məndən. (yalavuz : təkinə).
tecqere	tecgere . heyvan poxu daşımaya yarıyan ağac
tekmiş	tekmiş . yığıb bağlamış.-yaşın olub yetmiş, çul çalabın tekmiş .
teqəçi	.- değəçi . deyə bilən. -mən onu değəçi değiləm : demək istəmirəm.
teqən	.-mən türk balası azəri yox, azər degən ağzan belə pox.
teqən	.- təbriz degən yurdum var, al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var. (qalında : qalısında . xalçasında).
telim	çox .- yaxıcılıq elə bilincə, verdinisə təlim qıl . (bilincə : bacardığına).

telli	. gözəl xanım
teltən	.- hər teldən çalmaq. (hər nədən qonuşmaq, çox işlərlə uğraşmaq).
temə	demə. aytma. -aytma, aytdın qaytma. (aytdın: dedin)
temədimki	demədimki. -gəl dedim, gir demədimki , ol dedim, dur demədimki .
temək	. demək. aytalamaq. .- demək olmur göz üstündə qaşın var. (söz eşitməz. söz götürməyən) .- səndən demək , ondan inanmaq.
teməz	deməz. - yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz , dil olmaz, olmasa ki, lal ola
temirki	demirki. - demirki nə deyib , deyirki niyə deyib
temişlər	demişlər. -etdiyin bulsun demişlər . {öz əməyinə (əməlinə) tutulsun}. (öz işinin sonucun toplusın) .-qana qan, cana can, duza duz, düzə düz demişlər .
tereq	dərək. rəf. taxca
termaş	. pozqun, qusurlu. - termaşa qalsın :pozulsun qalsın
tesən	desən. -sözü desən pişirqıl, dəmir kəssən qısırqıl. (qısırqıl: güdə kəs) - yapdığın bir kərə desən , dediyin min kərə iyi qıl
teşəmək.	deşəmək. tənqid etmək.
teşər	deşər. -axar gedər izi yox, deşər keçər tozu yox. (tapmaca). (qayıq) .-kirpigindən ox saçır köksümdeşər .
teşər.	deşər. -iti göz, iti ox, biri görər, birideşər .

teşəyin.	dəşəyin. tənqid edin.
teşi	. yun eğırməyə yarayan arac, alət
tetiqləri	. dedikləri -xocaların sözləri, dalı qoyub bizləri, dedikləri düz olsa, işə bağlar özləri. (işə bağlar: əməl edər)
tetim	dedim.-gəl dedim, gir demədimki, ol dedim, dur demədimki.
tetin	dedin. aytdın. -aytma, aytdın qaytma. (aytma: demə).
tetit.	dedit.-yedit dedit. (yedirdib sözü, savın, xəbərin al, çıxart).
tetiyin	dediyin. aytdığın. - yapdığın bir kərə desən, dediyin min kərə iyi qıl .-ölkə (vətən) dediyin düşmansız olmaz
tetiz	.didri .. titiz. itiz.
tevə	devə.-qaykişi çönər evə, dönər devə. (qaykişi: pis kişi) - qurralanma bu qonduğa yurduna, durma sağru devir devir içilər, köçək qalmaz əglənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən. -igitlikdə açıq tut əlin, tovun gedər səndən, devir əylənməz, şaxar, bulut durmaz keçər əylənməz. (fəraği). (tovun: gücün). (ışın: ıldırım) .-gəl bu devirdə açma gülüm, bu devir yalançı devir.
tevirdə	devirdə.-gəl bu devirdə açma gülüm, bu devir yalançı devir.
tevirəni	.- devirəni devirir çevrən.
tevirir	.-devirəni devirir çevrən.
tevrən	devran.-nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (ağı)

tevranın	devranın. -əsrilmədən savırsa devranın , nisgillə qucar qara toprağın. (əsrilmədən savırsa devranın : keş aparmadan günün keçirən).
tevrən.	devrən. dünya.- yalan devrən yaman devrən , dibdən təməldən pozuc. (devrən : dünya)
tevrəvə	devrəvə. -dədlərivi devrəvə çinməki duvar olsun , ayaq altına çinə pillə olsun. (çinmək : düzmək)
tevrimi	devrimi. dəyişimi. təhəvvülü.-içim devrimi , biçim devrimi , öz devrimi üz devrimi , baş devrimi aş devrimi .
teycəq	deycək. -deycək sözün könlündə, vurcaq daşın əlində.
teyən deyən. -qanana deyən az olur	.-özgədən sənə deyən , səndən özgüyə deyər
teyər . -özü deyər özü gülər	
teyib	deyib. -demirki nə deyib , deyirki niyə deyib
teyil boşə	deyil boşə -deyil boşə : nədənsiz, havayı deyil
teyilməz	.- ata eşşək deyilməz , dəviyə köşşək
teyilmiş	deyilmiş. -deyilmiş söz, atılmış ox, keçmiş gün geri dönməz. (geri : dalı)
teyingən	deyingən. -dərdli deyingən olar
teyingən	deyingən. -böyük acılar ürəkdə qalır. (böyük acılar dilsiz olur, kiçik acılar deyingən) (onları sözlə bildirmək olamaz).
teyir	deyir. aydayur.-bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzabdan) qutar, aydayur misgin qılıc, sonğun səni ahım tutar. (misgin qılıc).

teyirki	deyirki .-demirki nə deyib, deyirki niyə deyib
teyişməklə	.-evlilik, deyişməklə seyişmək
teyiv	deyiv . ötünc. nağıl. ertəki.-sevinclə ötən ömür, ötünc olur .
tez	.-gej gəldi tez evləndi .
tez gec	tez gec .-iyiligə, tez gec yox . (iyiliyin tez geci yox).
tez	1.çıqqan.. fovri. 1.ir .-qonşu qonşudan ir yatıb, gec qaxmağın ögrənər. qonşu qonşudan ir yatıb , gec qaxmağın ögrənər. (ir : tez). 1.ir-əkin əkirsən herk ed, dəğirmana gedirsən ir ged. (herk : sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa bırakılan tarla). 1. irin.-sevgi irin başlır , günün sürür, gecin ölür, yarın doğur. (sevgi : eşq) (irin : tez)
tezin	iti.- tezin qaçdım , duvar aşdım.
teztən	tezdən ..ir.. -əkin əkirsən herk ed, dəğirmana gedirsən ir ged . (herk : sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa bırakılan tarla).
təbə	-yağı təbə : düşmən tərəfinə
təbidən	- təbidən düşmək : moddan düşmək
təbidir	dəbidir . modudu
təbiz	.-təbriz demə təbiz de .
təbriz	.- təbriz degən yurdum var , al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var. (qalında : qalısında . xalçasında). .-təbriz demə təbiz de.
təbtə	təbdə -təbdə deyil : modda deyil

təhərsən	.-naxcuvan sayağı sor soruğ. - ay balam, nə təhərsən! , vəziyyət zad,-sən nə təhərsən qardaş. (sor soruğ : kef əhval).
təhliz	dəhliz . yolağ. zolağ. dar yol. cığır. tunel.
təq	tək . yalın.-kötü dilli qocadan, yalın dulluq yeğ . (qocadan : ərđən). -sevib sor, yalın qalma .(yalın : tək) .- tək qalan başa çox iş açılır. .-evlənmədən dörd göz ol, evəndinsə tək göz .
təqbə təkimiz .	. təkbə təkimiz . -dil qarşında təkbə təkimiz , ağızba ağız görəvliyik.
təqcə .	təkcə . tınqa. dingə. -bu işlərdən dingə yağı sevinər. .- mənim təkcə məssəbim , məssəbləri tanımaq. -axmaq yoxsul , təkcə gömləyin cırıb , varlı yarasın bağlar.
təqə	təkə .- təkə gəldi qışın ömrü qutardı , çoban tutdu onu dağda otardı
təqənəgi	dəğənəgi .- kor dəğənəgi bəllər kimi.(lap əsgidən, heç dəğışmədən).
təqənəkdə .	dəğənəkdə . çomaqda..-din ürəkdə olur, yox dəğənəkdə .
təqənəklə	.-itli kətdə dəğənəklə gəz.
təqər	dəğər . çıxar. şayistə. layiq.- türkə dəğər qorunmalıyıq. .- dəğər ver : qızlatgilən -qızlatgilən ürəkdəki sevgivi. .- dəğər verməsin : qarmasını: baxmasın. munasibətin. -varlıdan pul yığmasın, yoxsuldan aş qarmasın öğren!
təqərdə	. dəğərdə . qədərdə.-qıl desən qımıldamır. (belə qıl dəğərdə, qədərdə olsun təprəşmir).
təqərək	təkərək . qurs
təqərindən	dəğərindən . qiymətindən.- malı dəğərindən baha alana , mal gərəkdi, malını dəğərindən baha satanada

pul gərəkdi.

təqərləri .-gənclikdir, sağlıqdır, **dəğərləri olsada**, itən geyin bəllənir. (**geyin**: sonra)

təqərlidir **dəğərlidir**.ardaqtu. -yardının canı **ardaqtu**, baydın malı **ardaqtu**. (**yardının**: yoxsulun). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.

təqi **təki**.yalnız.-təki bir görüş üçün tələsir.

-**təki tingə**: yalnızca.

təqində. **təkində**..dibində. batsağında. ayağında. ətəyində. - oxşalığı suyun dibində gömür, başında dilə. (**oxşalığı**: ehsanı). (**başında**: üzündə)

təqinə **təkinə**. yalavuz. -məndən yuxumu qapdın, **vardın yalavuz yatdın**, aytqıl nə bələdir bu, eşqin nə dilər məndən. (**aytqıl**: de görüm)

təqir **dəğir**. enir.-vurmasını bilməyən, **topuzu öz başına dəğir**.
-**dəğir, qədir bilməz**: domuz. qaban..-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər.

təqirman **dəğirman**.-**dəğirman eşşəyi kimi** ya sürülür, ya minilir, ya yüklənir

.-dəğirman suvacaqdan başlar. (**suvacaqdan**: bənd ab)

.-əlli ilin eşşəyinə, **dəğirman yolu göstərir**.

.-ötün elə gətdiki **dəğirman başımıza tərs firlandı**. (**ötün**: zaman)

-**dəğirman damı** keşiklə.(**keşik**: sıra. nöbet)

-cırır özün cırar, **dəğirman işində olar**.

.-çaxçax hər nə başın yerə döysədə, **dəğirman bildiyi** əlindədir

.-**dəğirman boğazı boş qalsa**, daş daşı yeyər. (sürtər)

təqirman **dəğirman**.-unçu yolu **dəğirman**, çoğun işi çevirman. (**çoğun** > cihan) (**çevirman**: kələk)

.-yaman ilan **dəğirmən başında aylanar**. (**aylanar**: dolanar)

təqirmana .-xərmənə girən tozlu çıxar, **dəğirmana girən unlu**.

.-yığıni yaxan **dəğirmanə çatmaz.** (yığıni: biçini. hasılı)

.-əkin əkirsən herk ed, **dəğirmanə gedirsən ir ged.** (herk: sürüldükten sonra bir yıl dinlendirilen, nadasa bırakılan tarla). (ir: tez. tezdən)

təqirmançı **dəğirmançı.** -dəyirmançı evində un tapılmaz

təqirmanı -yel **dəğirmanı** olduğunu anladıq, yalnız suyu nərdən gəlir. (su dəyirmanı su ilə, yellininki yel ilə)

təqiş .-sevənlərin yaxınların içivə işləmirlərsə yanlışları var. sən sevdin onlar sevər görünür. **dosları dəğış, kəndivi yok!**

-sən olduğun yeri dəğış, qonşu baxıb öğrəşər..

təqiş. dəğış.-kəndi üçün dəğış sən.

təqişdirmək. **dəğışdirmək.**çalışdırmaq. -yaşamı yalnız çalışmaq yox, **çalışdırmaq ilərlədir.** (çalışdırmaq: dəğışdirmək)

təqişərək **dəğışərək.** pozaraq. -olan durumu **pozaraq**

təqişimi **dəğışimi.** devrimi. təhəvvülü.-içim **devrimi**, biçim **devrimi**, öz **devrimi** üz **devrimi**, baş **devrimi** aş **devrimi.**

təqişiyə. **dəğışiyə.** almaşıyla -sevgini könül seçir, baş onayır. nasıl seçirsən sevgivi, sən seç, yaşam yaptığın yapar, törəsin verər.(**onayır:** təsdiqlir). (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, **durum almaşıyla dəğışir.**
.-sevmək ilə sevdiklərin **dəğışməz**, nə olduğun görmək ilə sevişdiyin dəğışər. (**görmək ilə** : çəkmək ilə. yaşamaqla).

təqligi **təkligi.**- yaşam sevmir **təkligi**, çalış qurun əşligin. (**əşligin:** tayıvı. yoldaşını)

təqliq **təklik.** tanqalıq.-**tanqalıq yaranmamış heç nəyə belə**, qartal yuva qurmamış tanqa qalırsa genə.

təqliqtə **təklidə.**yekəlikdə :

təqməmiş **dəğməmiş.**-sik **dəğməmiş** çor dəlməmiş.

təqməni	təkməni. mən təkini. həqiri. bəndəni.- xoş qılurlar təkməni , eyləb oratıq qəmləri. (oratıq : müştərək)
təqməsin	dəğməsin. -yamanlığı dəğməsin , borcu qalsın yaxşılıq.
təqməz.	.-gözü görən kora dəğməz.
təqsin	təksin. taksan. fərd ədəd.
təqtə	təkdə. -demirsən bir təkdə var, ay qoş yatan bəxdəvər?!. (qoş : cüt)
tələ qurmaq	.-saman atdan su bırxmaq. (atdan : altından). (gizli işləmək)
tələ	1. qurqu.. həçəl. 1. suçağ...-tələssə sıçan, suçağ qapar.
tələr	.- qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı , unut gedsin keçmiş, kəndi əlin silər yaşı.
tələsən	ivək. - ivək sinək sütə düşər..
tələsənin	ivənin.- ivənin işi qalar , astanın işi qalmaz.
tələsər	ivər.. kim ivər , şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (uymuş : yatmış). (irür : çatar). (küymüş durur : yanmış olur)
tələsik	.-od almağa gəlmək.. (tələsik gəlib gedmək)
tələsir	.-təki bir görüş üçün tələsir. (təki : yalnız)
tələsmək	höllənmək. ivənmək.. .- tələsmək iş bitirməz , öt itirir. (öt : vaxd. çağ)
tələsməz	havlıqmaz. hövlüqməz...- uslu kişi havlıqmaz. (uslu :ağıllı).
tələssə 、	.- tələssə sıçan , suçağ qapar. (suçağ : tələ).

təli	dəli.-bitməz qələmə dəli başında, onbeş ola ya əlli yaşında .-dəli dəli görüncə, sobasın saxlar. (saxlar: gizlədər). (birbirinə qarşı durmaqdan çəkinər) . .-dəmir islanmaz, dəli uslanmaz. (uslanmaz: ağıllanmaz) . .-dəli ilə yoldaş, yolda poxuna bulaş . -dəli dəlini sevər. -donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, qaya daşlara qaçmaq istəyir.
təli	.-dəli coşmasın , çay daşamasın.
təliq	dəlik. ötlü. yutlu. -ötlü daş, yerdə qalmaz, iş adamı evdə.
təliqanlılar	dəliqanlılar. hovanlar. səfehlər
təliligin	dəliligin. tapatın. -gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanırmaq..
təlilik	dəlilik.-dəlilik bir oldağ (vəqiyyət. rialitə), ama yaşama yaramaz.
təlilik dəlilik.-usluyla dəlilik ,	aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (uslu :ağıllı)
	.-qaranlıqda yürümək korluq, kəndini yaxmaq, dəlilik.
təlilikdir	dəlilikdir. -sizi sevməyəni sevmək, bu dəlilikdir !
təlim	bolluca. -təlim təlim danışdı.
təlim	çox -təlim yorub , gücün kəv. (təlim : çox).(kəv : qaz. boşat) (çox yorub gücdən sal)
	- yaxıcılıq elə bilincə, verdinisə təlim qıl. (bilincə : bacardığına).
təlimsədə	. çoxalsada.- gücənsədə biləyin, qaçınsada diləyin, təlimsədə biligin , dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (dərman : dəğirman).
təlini	.-dəli dəlini sevər.
təlinin	.-dəlinin gücünə bax, başına yox.

təlisiynən	.-dəlisiynən dolusuynan.
təlləş	.dəlləş (< dallac : dallayan. budayan. dibinə gedən). simitən. sırtıq.
təlməmiş	.-sik dəyməmiş çor dəlməmiş.
təm	.-dəm almağa könül yok.(yaşamdən bezmiş, bıqmış)
təmbələ	ərməkiyə. -ərməkiyə eşik art gəlir.. (eşik : qapı). (art : dağ beli. gədik)
təməldən	.-yalan devrən yaman devrən, dibdən təməldən pozuq. (devrən : dünya)
təmən	. əsas.əsl. - təmən özünsən üzün yox. - təməni bərkət. -bu sözün təməni yox.
təməni	əsaslı..
təmənli	əsaslı.
təmənsiz	əsassız.
təmi	dəmi. -bu evrəndə bulcağı bil dəmi sən. (bulcağı : qənimət)
təmir	dəmir.-dəmir tavında (istiikən), iş çağında. .-sözü desən pişirqıl, dəmir kəssən qısırqıl. (qısırqıl: güdə kəs) .-dəmir islanmaz, dəli uslanmaz. (uslanmaz: ağıllanmaz) . -işlək dəmir pas tutmaz .-soyuq dəmir tapdanmaz .-yumuşaq dəmir olanmaz. -dəmiri kürədən, dəmir çıxarar. .-dəmir işləndikcə ışıldar. əldəmir: əlibərk. -aydəmir: ay kimi ışıq, parlaq, dəmir kimi bərk. ışıldıyan dəmir.1.pilatin.

-paslanmaz dəmir: istil.

təmirçidən **.-it dəmirçidən** nə aparar.

təmiri **dəmiri.-dəmiri kürədən,** dəmir çıxarar.

.-dəmiri tovlı, təndiri isti.

.-kişini qəm, dəmiri nəm yeyər.

təmirsi **-dəmirsi pulun:** dınqanın. qara pul.-evlənməklə boşanma **bir dınqanın iki üzü.**

tən əğin. əyin.. .

-tin tinindən, tən tənindən aldı su. (tin: ruh)

tənbəlliyindən **gəvçəkliyiindən.** **.-arada yeyib, ortada gəzir. (gəvşəkliyiindən, tənbəlliyindən** utanmır. yeyir yatır)

tənə **.-verməmişəm günlərimi yelə mən, bar verib su verdiyim dənə mən.**

tənəçil **dənəçil.** dənə sevən

tənələyib **.-özlüyündən ayrılanı nar kimi, parçalayıb, dənələyib yeyərlər**

tənəsi **.-arpa dənəsi olmaqdansa,** buğda samanı ol.

tənimdə **.-yüz yaram vardı tənimdə sızlayır,** qəm əlindən istəyir səndən aman.

tənimdə **.-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım son ucuna.**

tənin **.-tənin başsız qalsı. (qarqış)**

tənindən **.-tin tinindən, tən tənindən aldı su. (tin: ruh)**

təniz **.-cibiz dolu, tiniz aydın, təniz qayın olsun (alqış)**

-dəniz qara, ürək yara, bəllənməyir, bu yol hara?.

.-dost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya,dosd odurki ,ilan ola saçmıya.

-dəniz damlayla, dil yazıyla yaşar

.-dəniz olduğu yerdə, dərə çağlamaz.

.-küşən dəniz, qalın qalıq. (coşan dərya, bulqan hava).

təniz **.-dəniz olan yerde** dərə çağlamaz. (**çağlamaz**: coşmaz. bulaq olmaz)

tənizçi **dənizçi.**(dəryanəvərd)

tənizdən **.-damlaya dalıb dənizdən olmaq.**

.-ləmbər ləmbər dalqayan, şol dənizdən iz qalmaz.

tənizə **.-gün batar çağı, calayır al yanaqların, qızıl saçların, dənizə sarı,** yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş
üzməyə, yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.

tənizi **.-nə oxul varımız yazaq, nə damlayız dənizi yaşadaq. (oxul: məktəb)**

tənizin **.-eşq dənizin** boylayanlar var.

tənizlər **.-yör səmada çün dənizlər** çalxanur, göy üzündə bu **dənizlər** yalxanur. (**çün**: necə)

tənq **dəng .** uyqun -yaşı yaşına, başı başına **dəng olmaq**: hər nəyi uyqun olmaq.

-dəng eləmiş: sazlamış.çağlamış **.-genə evrən ölülər türküsunü dəng eləmiş.**

təngə **təngə.** (təadül. muvazinə)

təngələmək **təngələmək. təngləmək.** (təadül, muvazinə etmək)

təngəsi **.-kəndinə güvəncin dəngəsi:** özüzə etimadın dərəcəsi.

təngləmək **təngləmək.təngələmək.** (mütəadi, mutəvazin etmək)

təntə təndə.-təndə can beş gün qonaxdır çok günah arturma gəl.

təntir **.-pişməz çörək, təndir olsa soyuq.**

təntiri	.-xala xala təndiri qala , şorbanı pişir, çəmçəni yala. (el ara deyilir)
təntiri	təndiri .-dəmiri tovlı, təndiri isti .
təntirin	təndirin .- təndirin başı, anamın aşı
təpəş (fars)	< təpiş (təpmək) . tüpiş (tüpmək) . -ürək tüpişü . -ürəyi tüp tüp çalınır.
təpəköz.	qəlyan.-somurtlasan xoruldar. (tapmaca). .-korlar bəyi təpə göz .
təpəng	tüpəng . güclü. hızlı. şədidd. şiddətli. -təpəng ağrı.
təpənmək	duruşmaq.. qeyrət etmək.
təpər	.-ac qurd daşa təpər . (ac qurd daş gəmirir)
təpərlinin	qeyrətlinin.- təpərlinin ürəgi qaynar , qeyrətsiz ürəgi oynar.
təpərsizdə	qeyrətsizdə. .-təpərsizdə inam arama.
təpərsizin	qeyrətsiz. -qeyrətlinin ürəgi qaynar, təpərsizin ürəgi oynar . (qeyrətlinin : təpərlinin)
təpəsin	.-su çuxurun, yel təpəsin bulur
təpiden	fırtınadan..-təpiden yılman, tufandan qorxman . (yılman :ürkməyən)
təpidən	fırtınadan.-təpiden yılman, tufandan qorxman .. (yılman :ürkməyən)
təpinən.	duruşan.. qeyrət edən.
təpişir	.-atlar təpişir , arada eşşək əzişir.
təpmədən.	.-ilan soxmadan, at təpmədən. (soxmadan : sancmadan). (nədənsiz, səbəbsiz. durup dururkən).

təpmək	. vurmaq.
təprəmi	.-sevgi soxdu təprəmi mənim içimə.
təprənincə	.-sən yerindən təprənincə , dağ daş dilə gələr. (çox yavaş davranan, işlərə gecikən kimsəyə deyilir)
təprənmişdi	.-kölgələr canlandı bir an sanki təprənmişdi dağ.
təprəşisən	.- təprəşisən , ölməmişən, yaşa hələ.
təptigi	sikdiyi.- yoxsulun təpdigi (sikdiyi) çıxar varlının əkdii
tər	.-son görüşdə gətirdin tər gül bağısı , dönüb oldun bu gün quru gül bağısı. (quru gül bağısı : quru bir dəsdə gül).
tərazı	.-iki ekiz, ağır. engil . (engil : yengil . yüngül). (tapmaca)(tərazı).
tərə	.-dəniz olan yerde dərə çağlamaz . (çağlamaz : coşmaz. bulaq olmaz)
tərə	dərə...dəniz olduğu yerdə , dərə çağlamaz. .-gül tikənsiz, dərə ilansız olmaz
tərədə	.-qutluq dağ ardında, dağ başında yerləşməyib, yatdığın tərədə , çıxdığın bərədə durur.
tərədən	.-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən, dərədən dərin çöl olsa, körü keçər ötsündən. (ötsündən : mavərasından.üstündən)
tərədən	.- min dərədən su gətirir. (deyim)
tərəq dərək	1.qədər .-iki əl bir baş dərək danışsaydı, verilən ömrü quma yazmazıdı. 1.buxca . bağlı
tərəni	.-bir qoyun keçsə dərəni , qalan qırar bəndi bərəni.
tərəyağ	kərə. (tapmaca)..-ələnmez, ocaq başına gələnmez.

tərəyağı sağyağ. sarıyağ.

tərifi. önəriş& önürüş. iləriş. gəlişiş.

təri .-üzülər dəri silinməz könül

təridən .-ət arıtlamaq. (**dəridən üzüb** gəmikdən ayırmaq). (**arıtmaq**: təmizləmək)

təridi .-xam dəridi, açılar. (**çiğ**: xam)

tərildi **dərildi**.-göz yaşı dərildi, gül yerinə.

tərilir -ağacdən yemiş dərilir.

{**tutuşdur**: -buğda arpa **biçilir**. -mərçi noxud **yolunur**}

tərilməz. .-əkilməsə dərilməz.

tərin **dərin**. anlamılı.-**dərin**, oxşar baxış.**anlamılı**, lətif baxış -**dərin** yuxu dadlı düş.

.-nə çox dərin düşdük bataq, nə çox uca qalxdıq qalaq..

tərinlədir **dərinlədir**.-eyku sözlər güvəndirir, gözəl **düşüncə dərinlədir**, könül ilə verilməkdən sevinc doğur.

tərisi **dərisi**. gönü. -**gönü qalın**: qanmaz. söz keçməz. -**gönü qalın** olmaq.

tərisin **dərisin**.-qışın qoca öküzə baxmazsan, yazın **dərisin** üzərsən.

tərqə **dərgə**. bağ.dəsdə.

tərqöynək **tərköynək**. tərlük.

tərler .-yunağa giren **tərler**. (**yunağa**: hamama)

tərləmədən .-tərləmədən içilməz, əkilmədən biçilməz.

tərləyər	.-ılciya hamama tərləyər .(ılciya : hamama)
tərləyib	.-acı tərləyib, acı dinləmək. (həm yaman işləyib, həmdə yaman eşidib).
tərliq	tərlik .tərköynək.
tərman	dərman .-kəsəl batmanla, dərman dırıyla ölçülər . .-o dərək vermədik, kor gözünə dərman ola . (o dərək : o qədər. eybələ). -dərman. dəgirman .- gücənsədə biləyin, qaçınsada diləyin, təlimsədə biligin, dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(necə tutsan, bu dünya öylə keçib bitəcək). (təlimsədə : çoxalsada).
tərmə	dərmə . (gülçin).
tərs	. əks.solağızlı. şum söyləyən. .-ötün elə gətdiki dəgirman başımıza tərs firlandı . (ötün : zaman) -tərs yola çəkmək başdan eləmək. ağlın almaq.. fəsad törəkmək. münhərif etmək. -yel əsər tərsə gedər arzu hara yer hara.
tərsinə	.-hər nə gedir tərsinə , dünya dönür pisinə. .-hərkəs gedir mərsinə, biz gedirik tərsinə .
tərsləmək	pisləmək.-qabal beşlik kimi pozmaq. (yalanını ortaya qoyub danlamaq, tərsləmək). (qabal : qondarma) .
tərt	dərd . kək. mərəz. -öc kək : öcgöv intiqam xəsdəliyi.
tərtdən	.-kim bəfa savın umarsa kişidən, ürəyi yonqalmayar heç dərddən . (savın : sözün).(yonqalmayar : düzəlməz).
tərtə	.-üzərliksən havasan, hər bir dərdə davasan , sən burada olasan, qada balanı qovasan.
tərti	.- dərdi dünya olanın, dünya boyu dərdi olur .
tərtim	.- kimə kim söylədim dərdim , onu dərman arar gördüm, özümdəndə bətər bir dərdə onğu avnağın buldum.

(**onğu** : onu). (**avnağun**: (< **av**). mübtəla) (kimə kim, dərdimi izhar qıldım, istəyib dərman, özümdən həm bətər bir dərdə mübtəla gördüm.)

tərtində **dərdində**. hayında. vayında. qayında. -geçi can hayında, qəssab yağ izində. (**izində**: peşində. dalında).
- **dərdində olan**: qayqılı olan.-qayqılı olan dəvəni görmüş.

tərtini **dərdini**.-**kim gizləsə dərdini**, axır yıxar dərd oni.

tərtlə - dərdlə dolu: çilə toxlu:.-qırıq könül, sınıq ürək, yarım qalan arzular, **çilə toxlu bir yaşam**.

-**dərdlə ötər**: çilər.. sağurar. -tayın tapmaz, **çilər bülbül**. (**tayın**: yarın).

tərtli dərdli.-**dərdli ürək**, güclü bilək.

-**dərdli** deyingən olar

tərvaza **dərvaza**..qala qapısı. şəhər qapısı. - cuda olan **qala qapısından** əgilərək keçər. (**cuda**: cüce, kiçik boylu adam).

tərvış **dərvış** (qapı qapı gəzən) bu anlamda -**dörvüş**- desəniz doğruraq çıxar. demək dövrür vuran!
səs oxşılığına dayanaraq gülünc bir açıqlama var . -dər\door: qapı+ wishe: arzu. dilək. tələb.
.-gözəllər çox iş edərlər, **soyub soyub dərvış edərlər**.

tərya .-nə qorxum dalqalardan var, nə qarqış yağdıran qışdan, **geniş dərya kimi** sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.

təstə dəsə. dərgə. bağ..

təş **dəş**.1.həmanənd. 1.rəqib. 1.bab.
-**dəş dəşə**: 1.paya pay.1. çəkə çək. bərabər.

tətən dədən.-qatıra sordu **dədən kim**, qatır dedi nənəm at.

tətirgin **tədirdin**.əndişləli. huzursuz. müztərib. narahat. rahatsız.

tətləriv **dədləriv** devrəvə **çinməki duvar olsun**, ayaq altına çinə pillə olsun. (**çinmək**: düzmək)

təvana.	< tovana .uğan. güclü.
təvə	dəvə.-dəvə çöksə yer tapar. {batman gəlsən, yer çalar (yer salar)}. .-dəvə gördün, heç qığında görmədim. (qığında: xıxında). .-it getdi ipilə, dəvə getdi yüküylə. -səndəki üz dəvə dizi. .-ya dəvə ölər ya dəvəçi ya üstündəki hacı. -dəvə dabanı: yekə, qat.-incir yaprağı, dəvə dabanı. .-siçandan qubba çıxmaz, ləpədən dəvə.
təvəçi	.-ya dəvə ölər ya dəvəçi ya üstündəki hacı.
təvəni	.-qayqılı olan dəvəni görmüş. (qayqılı olan: dərdində olan) .-dəvəni görməyən, düğməni görməz, dirəgi görməyən, iğnəni görməz. .-dəvəni dizindən, yağını gözündən vur.
təvəsin	.- sən qapını uca çək, tanrı dəvəsin yetirir.
təvətə	.-iğnə güdən, dəvədə usdar (usdar: üzlər. tuşlar.raslar).
təvəyə	.-dəvəyə qanqal gərəksə , boynun yüz yerdən uzadar. (qanqal: tikan)
təviyə	.- ata eşşək deyilməz, dəviyə köşşək
təzə	.- içməyə məzə, sikməyə təzə.
təzəsi.	.-dosdun köhnəsi, xanımın təzəsi.
tibdən	dibdən.-yalan devrən yaman devrən, dibdən təməldən pozuq. (devrən : dünya)
tibi	.-dibi görünməz sudan keçilməz. .-süpürgənin nə başı nə dibi.

tibində	dibində . batsağında. ayağında. ətəyində. təkində.- oxşılığı suyun dibində gömür, başında dilə. (oxşılığı : ehsanı). (başında : üzündə)
tibindən	.-dişivin dibindən , usuvun ucundan gələni söyləmə. .-siki dibindən süzür (yaman)
tibinə	.-betinə baxıb almaqıl, dibinə girib alqılan. (betinə : üzünə) .- dibinə gedən : dallac. budayan. dəlləş.
tibisiz	dibisiz .-çoğun dibisiz , sonsuz bir güdük. (çoğun : cihan. fələk)
tibtən	.-su quyusu dibdən dolar , ağızdan yox
tiq.	.-özün biç, özün tik .
tıqabasa	tıxabasa .zimbə zim. başınacan. kipəkip. ləbələb. .- hər yana baxsan zim bə zim doluydu
tiqan tikan.	qanqal.-dəvəyə qanqal gərəksə , boynun yüz yerdən uzadar. .- gül gözlədim tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim. (ürək əğdim : ürək əritdim. ürək yedim). .-öz gözünə, tikan əkir . .-əl atdı üzümə, tikan batdı dizinə
tiqanlı	.- öncə tikanlı qonçaydım , indisə ipəkli gül!.
tıqar.	.- çəğnənməz tikə boğaz tıxar . (boğaz tıxar : boğar)
tiqə	.-saçağdan qoğ nankoru, verdiyin tikə minlər doğuyur . (saçağdan : süfrədən) .- böyük tikə boğazı yırtar .- çəğnənməz tikə boğaz tıxar . (boğaz tıxar : boğar)
tiqəl tikəl.	qismi.
tiqən	tikən .- tikən kimi sancar gülü , yılan kimi dostu soxar.

.-ayağına şiş, dilinə **tikən** batmasın. (yarqış: iyi dua)

.-bu çevrəndə yaxşı kötü, güllə tikən **birgə doğur**

.-gülü sən unutma , **tikən gülün yanında** .

.-yatan yerdə **tikən** çıxsın, gül çıxmasın. (qarqış)

-gül solar, **tikən qalar**

-sevənə **tikən olmadım**, sevməkdən geri qalmadım

.-**kol tikan..**- özgə yurdun gülləri, öz yurdunda **kol tikan**.

.-**tikən** kimi gülə batar, yılan kimi dostu soxar.

.-umay yatdı, **əkən** olduq biçmədik, **tikən olduq geymədik**. (umay yatdı: bax döndü)

.-özgə yurdu gül suvat (suvar), öz yurdunda **kol tikən**.

tiqəni **tikəni**.-ata tökəni bala yığar, **ana tikəni bala cırar**.

tiqənsiz **tikənsiz**.-gül **tikənsiz**, dərə ilansız olmaz

tiqər tikər. çitər -kipriğin parçalasa göğsü, **telin sonra çitər!**

tiqərsən. **tikərsən**. çitərsən. toxursan. -hər nə əkərsən, onu biçərsən, hər nə əğirsən, onu çitərsən.

tiqilir .-səpdiyin biçilir, əkdiiyin **tikilir**.

tiqilməsə **tikilməsə**.-tikilməsə önməz, dilənməsə bulmaz. (**önməz**: bitməz). (**dilənməsə bulmaz**: aranmasa tapılmaz, çatılmaz)

tiqir tikir.-özü alır, özü kəsir, **özü tikir**.

.-özü biçənin **özü tikir**.

tiqirəm .-gecəni gündüzü **sənsiz tikirəm birbirinə** , baxa bilmir aya sənsiz gecələr birdə gözüm.

tiqiş . **tikiş** –qurtdan **tikiş bəklənməz**. (qurd yırtıcı doğar)

tıqlamaq .**dıqlamaq**.

tiqmə. **tiqmə.**-uzağı gör, **ayaq astına göz tikmə.**

tiqsinə - **diksinə diksinə:** püflüyə püflüy.-düz yolu **püflüyə püflüyə** yerimək. (**diksinə diksinə** davranmaq)

til **dil.** söz.-dil ürək haçarı. (**dil:** söz)

-güclü söz, **kəsərli dil**

- **bir dil** , bir könül , iki göz, biri sən, biri mən.

-**əziziyəm dil açar**, bərk toprağı bel açar, topraq sən **dil sən**, cocuq dilin, **dil açar**.

.- yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, **dil olmaz**, olmasa ki, lal ola

.-**dil guruldar**, qan şırıldar.

.-könül kilit, **dil açar**.

.-**topraqdı dil**, onsuz heç nə əkilməz, **oraqdı dil**, onsuz əkin biçilməz.

.-**dil** çaşırsa düzün deyər.

.-**dil elin** bayraqıdır.

.-**dil topraqdırsa** əkib suvar

.-siyasət dilə qarışsa, **dil utuzar**.

.-kişi iki kökdə durur, **doğma dil**, doğma topraq.

.-baş olursa, dil qalar. (**baş:** ağıl)

.-**dil başı** saxlar.

.-**dil deyər**, əl görməz.

.-**dil dodağın dolaşmadan**, sözün deyir danışmadan, vurur içə o gözlərin.

.-**dil kəsəni** qılinc kəsməz.

.-sevgidən gedəndə söz, ağız susur **dil utanır**.

.-dəniz damlayla, **dil yazıyla yaşar**

.-**dil qarşında** təkbə təkimiz, ağızba ağız görəvliyik.

.-**dil sevgisi**.-yüklənib kürək, sindirib ürək, **qopmaq bilmir dil sevgisi**. (**sindirib:** hopup)

.-sağalar qan yarası, **sağalmaz dil yarasi**.

.-**ağızda dil**, könüldə iz.-könüldə isləriz (hisləriz) bu dillə coşur.

.-**əziziyəm dil açar**, bərk toprağı bel açar, **topraq sən dil başqa**, körpə dilin kim açar.

.-göz görəni **dil desə**, baş açar

.-qarabaxt elin, qarabaxt dili var, **dil yoxdusa, elin nəyi var ?**.

.-qayğuran ya qayıran, incidən qala içrə, yatar. (**tapmaca**). (**dil**). (**incidən qala**: dişlə yapılmış qala).

.-**uzun dil**, kəsik baş gətirir.

.-önür aldı, altun dil (**önür aldı**: hünərin ən ulusu, zirvəsi)

.-**söyüşlə açılan dil**, söğüşlə qapanmaz.

tildən. .-oğul beldən, **söz dildən**, iş əldən.

tilemek **dilemek**. təqaza etmək

tilə .-sən yerindən təprəninəcə, **dağ daş dilə gələr**. (çox yavaş davranan, işlərə gecikən kimsəyə deyilir)

.-**anadilə: sütlük dilə**: sütlük dilə nisgilim. (**nisgilim**: həsrətim)

.-**sütlük dilə**: anadilə. -**sütlük dilə** nisgilim. (**nisgilim**: həsrətim)

.-donun görmə, yordam dilə. (**yordam**: əxlaq)

.-üzün görmə, **ərdəm dilə**

.-türk yazına qulluq ed, **yox köləlik dilə**.

tiləq **dilək**.-yaşam oyun, oynuyana eşq olsun, **iyi dilək**, eyku duyqu daşıyanlar var olsun.

.-kənül geniş **dilək böyük**.

.-**dilək sorar** xahiş edir.

.-qanla gəmik hammda bir söyəkdən, **bildiyincə kənül dilək başqadır**. (**söyəkdan**: **söykədən**. dayaqdan. qaynaqdan)

tiləqlər **diləklər**.-**tam kənüldən diləklər**! (tam səmimi arzular)

tiləmək **diləmək**. isdəmək.

tiləməm .-könlüm olur isə, **diləməm**, aldıraruq biz.

tilənçi **dilənçi**. yaxlaş.

.-**dilənçi** üzlü olar.

.- **mən dilənçi deyilim** səndən sevi dilənəm, görənə xor, gülənə alay görünəm

tilənçilik .-əli yumuq **dilənçilik** olamaz

tilənçinin .-**dilənçinin** torbası dolmaz, min qapıdan uman, bir qapıdan doymaz.

tilənəm .- mən dilənçi deyilim səndən **sevi dilənəm**, görənə xor, gülənə alay görünəm

tiləngil .-gülsə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül, **yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil**. (**görklük**: xoş).
(**yavlaq gizir dilivni**: kötü dilivi gizlət). (**uyqu**: yaxcı)

tiləniş **diləniş**, iltimas...-sevgiyə, dosluğa **olmaz diləniş** .

tilənməsə **dilənməsə**. aranmasa.-tikilməsə önməz, **dilənməsə** bulmaz. (**önməz**: bitməz). (**dilənməsə bulmaz**:
aranmasa tapılmaz, çatılmaz)

tiləyin **diləyin**.- gücənsədə biləyin, **qaçınsada diləyin**, təlimsədə biligin, dönər dərman, bitməz suyu bu gölün.(nə
cürə tutsan bu dünya keçib bitəcək). (**təlimsədə**: çoxalsada). (**dərman**: dəğirman).
.-mənimlə olduğunda dar qəfəs olsa yaşam səndə, uzaqlaş öylə bir yurdaki itsin hər izin məndə , **diləyin**
varsa dilə qoyma qala!

tili .-**dili qarmab alalı**, dildən **dili** soralı. {dil (düşman adamı, casutu) yaxalayalım, ondan dili (gərəkli bilgiləri, məlumatı)
alalım}.

-**dili götündən** su içir. (ağzı yaman, pozuq)

.-**dili ürəkdən** su içir.

.-**inci saçan dili var**, bal kərəli dadı var, dağlar aşan adı var.

.-qarabaxt elin, **qarabaxt dili var**, dil yoxdusa, elin nəyi var ?.

.-**bayatı dili**, dilin bayatlığı. (**bayatlığı**: köhnəliyi. əsgiliyi)

-**dili qırılmış**, çağırma.

tilidir	dilidir -çiçəklərin tanacı iyidir, ərəğlunun tanacı, dilidir . (tanacı : ayırma, tanıma aracı, yolu. təşxisi). (iyidir : qoxusudur.) (çiçəklər birbirindən iy, qoxu ilə seçilir, kişiöglü, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).
tilim	dilim .- əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim , ələkmərəm dilimdən, kəssələr dilim, dilim. .-hardan gəlırsən – bülbül qalasından, niyə başın qanlıdır – dilim qadasından . (qadasından : bəlasından) .-şafdalıyam kalam mən, dilim yoxdu lalam mən , qonşuda bir qız sevdim, pulum yoxdur alam mən. .-gözlərim yaşlı, ürək qəmli dilim ahla dolu , nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)
tilimdən	.-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, ələkmərəm dilimdən , doğranırsam dilim dilim. .-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, ələkmərəm dilimdən, kəssələr dilim, dilim .
tilimiz	dilimiz .-təkcə öz dilimiz yaramır bizə, ıtındə dilinə hörmətimiz var (bəxtiyar vahabzadə)
tilin	dilin . sözün.-sümük qıran dilin olsun .. (güclü söz, kəsərli dil)- -(anadilin danan analara). küyüseydi (yanseydi) dilin ağzında ana , satamazdın mənə sən bir yabana. .-uşaq dilin anası, it qılığın iyəsi. .-sussan için qurur, susasan dilin . .-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə , ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə. .-bayatı dili, dilin bayatlığı . (bayatlığı : köhnəliyi. əsgiliyi) .-əziziyəm dil açar, bərk toprağı bel açar, topraq sənə dil sənə, cocuq dilin, dil açar . .-dönər dilin olsun . (yumuşaq dilli) .- tatın dilin anası anlar. (tat : əcəmi). .- özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma , öz mənligivi kimsəyə satma. .- dilin qarnına!. (kəs sözün. qapan. xəfə). .- dilin qarnına .(kəs sözün. qapan. xəfə). .-əziziyəm dil açar, bərk toprağı bel açar, topraq sənə dil başqa, körpə dilin kim açar .
tilində	.-qadının xoşluğu, kişinin əlində, kişinin xoşluğu, qadının dilində .
tilindən	.- dadlıq dilindən gülmək üzündən əsgilməsin. (deyim)

tilinə	.-manqutluq, dilinə elinə sayqısızlıqdır .-ayağına şiş, dilinə tükən batmasın. (yarqış : iyi dua) .-tanrı bağışlamaz kəndi dilinə qıyanları.!(qıyanları : cəfa edənləri)
tilini	.. özgə dilini ögrəşibən öz dilin atma , öz mənligivi kimsəyə satma.
tiliti.	.-hər elin simgəsi dilidi .
tilivi	.-bilgə aldında dilivi dart, usda aldında əlivi dart. (dart : çək. saxla). (aldında : huzurunda)
tilivni	dilivni .-gülşə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül, yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil . (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət). (uyqu : yaxıcı)
tilizdə	dilizdə .-türklüğü yaşamızda, inancızda, dilizdə yaşayın
tillə	.. dillə . 1.söylə. -iki qulaq bircə dil, iki dinlə bir söylə .1.sözlə.- dillə düğünləyib , dişlə açma. (ağızla düğünlür, dişlə açır). .-heyvanı qırmacla, kişini dillə ögrətərlər . (qırmac: qamçı).
tillərə.-	dillərə .-kötülükklə dillərə salmaq : loğazlamaq.
tilləriz	dilləriz .-gözəl işli əlləriz, söylər sözlü dilləriz . (alqış)
tilli	dilli .-kötü dilli qocadan , yalın dulluq yeğ. (qocadan : ərđən). (yalın : tək) -uzun dilli , düşüncədə gəlir .(qıs : güdə)
tilsiz	dilsiz .-böyük acılar ürəkdə qalır. (böyük acılar dilsiz olur , kiçik acılar deyingən) (onları sözlə bildirmək olamaz).
tiltəq	. dildək . dəlil
tiltəqləmək	dildəkləmək . dildəmək. dəlil gətirmək. müdəlləl etmək
tiltəmək	dildəmək . dildəkləmək. dəlil gətirmək. müdəlləl etmək

tiltən dildən.	-dili qarmab alalı, dildən dili soralı. {dil (düşman adamı, casutu) yaxalayalım, ondan dili (gərəkli bilgiləri, məlumatı) alalım}.
	-yavaş oldun dildən basıldın, yavuz oldun başdan asıldın. (yavaş : mulayim). (dınməsən dilin gedər).
	-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə). (yarqu : yaxçı)
	-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, iyizliyə anunma, dildən çıxsın uyku söz. (görgünə : gözəlliyinə). (iyizliyə : yamanlığa). (anunma :peşələmə). (uyqu : iyi)
tiltir	dildir. -kişinin çiçəyi dildir , sözdür, işdir.
timtiyi	dimdiyi. -əğri olar ətçil quşun dimdiyi. (ətçil : ət yeyən)
tin	1.düz, yetərli yanmayan odun, ağacdən çıxan tüsdü.-donun alası, tinin qarası, yuğular gedər. . (tinin :). 1. ruh. - tapuqdur tin tənimdə.1. din. butam. .- din ürəkdə olur , yox dəğənəkdə. (dəğənəkdə : çomaqda) .-sevgiyə din deyilir. .- tin tinindən , tən tənindən aldı su. (tin : ruh)
tın	. ruh. can
tınaz	- dınaz etmək : lağ elemek.
tinc	dinc. imil. səkin. sakit. aram. .- dinc alsın. > dincəlsin.-iyilik ed için dinc alsın! . .- dinc, sakit duran : toxdayan.. - toxdayan dincələr.
tincəldən	dincəldən. qanıtan. mucab edən. qane edən
tincələr	- toxdayan dincələr. (toxdayan : dinc, sakit duran).
tincəlidir	dincəlidir. -üzünə baxan irgənir, içinə qoyan dincəlidir

tincəlməz.	- içim dincəlməz: onaymaz...-söyləsəm aldırmaz, söyləməsəm onaymaz. -söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (aldırmır: saymır).
tinclik	.-sincilik görməyən, dinclik nədir bilməz. (sincilik: girifdarlıq)
tincliklə	dincliklə. - qolayın gizləndim
tinər	.-tay atar(at olar), at dinər , oğul ərər (ər olar), ata dinər.
tınıq	rovşən. şəffaf.
tinim	- tinim yadab: ruhum qərrib düşüb.
tinimsiz	dinimsiz. durmadan. -yağmur yağır dinimsiz.
tinindən	.- tin tinindən , tən tənindən aldı su. (tin: ruh)
tinirgə	tınqıra.. tirirgə.
tınış	istirahət. rahat. -yayda çalış, qışda tınış
tiniş	- tiniş duruş: aram qərar. - tiniş duruş bilməz gəzəgən, al yaşıl geyib özün bəzəyən.
tiniz	.-cibiz dolu, tiniz aydın, təniz qayın olsun (alqış)
tınq	tınğ. barış. sülh. (bulanıq olmayan)
tınqa	. təkçə. dingə. -bu işlərdən dingə yağı sevinər
tınqanın	dınqanın. dəmirsi pul. qara pul.-evlənməklə boşanma bir dınqanın iki üzü.
tinqə.	dingə. tınqa. təkçə. -bu işlərdən dingə yağı sevinər.
tinqir	.. dingir. mehvər. - dingiri pozuq.

tınqıra	.tinirgə. tirirgə.
tinqirli	dingir. mədarlı. bəqərar. mehvərli
tinlə	.-yalan yoxum sözümdə, dinlə sezin gözümdə.
tinlədir	.-sevmək çalac kimidir, bilməyən kötü dinlədir. (çalac: musiqi aracı)
tinləmək.	.-acı tərleyib, acı dinləmək. (həm yaman işləyib, həmdə yaman eşidib).
tinlənər	.-yava yağı öz içimdə dinlənər , açsam gözü qanlı yaşı qaynaşar.
tinlənmək	. dinlənmək. tınmaq
tinlər	.-həm əzizim deyib anı oxşadı, o gəldi cümlə dinlər qoxşadı. (oxşadı: ağladı). (qoxşadı: iyləndi)
tinləyicidir	.-qonuşanı qonuşduran dinləyicidir.
tınlıq	tınlığ. canlı
tınmaq	. dinlənmək
tinməz	dinməz. -oturmuş dalqalar, dinməz küləklər.
tinsi	.ruhani
tinsin.	dinsin. -nisgilin dinsin. (həsərəti sönsün) .-gəlsə uma düşürqıl, dinsin onun aruqluğ. (aruqluğ: yorqunluq). (qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gidərsin).
tintirmə	.- kötüysə dindirmə , iyiysə can qurban.
tırxatur	.-hər toprağa yaraşığdır tırxatur.

tirə **dirə:** sox. sıxışdır.-**dirə** başın istəklisin götünə.

tirəgi **dirəgi** -dəvəni görməyən, düğməni görməz, **dirəgi görməyən**, iğnəni görməz.

tirək . **dirək.** söyəkəş. -ərkəyə ürək gərək, qadına dirək.

tirən. **dirən.** yırtan.-qurd olub **dirən.**

tirəyi **dirəyi** .-öz önündə **dirəyi görmür**, özgə gözdə çöp axdırır.

tiri **diri.** ayıq.-**gecəni diri tutmaq.**(ertəyə dək yatmamaq).

.-ələyağı **odlu diri.**

tiribaş **diribaş.** görsav. sər zində

tırığa .-kimiləri türkcə yazanda ayağı boşalır, **tırığa düşür** tatca yazır bərkisin.

tırıq . ishal

tiriqlərlə **diriklərlə.** dirilərlə. yaşayanlarla -ötənlərlə ötməgör, **diriklərlə** oturqıl. **(ötməgör:** qoşulub köçmə, keçmə).(..**(oturqıl:** otur dur).(ötüb köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur).

tiriqlərlə **diriklərlə.** dirilərlə. yaşayanlarla.-ötənlərlə ötməgör, **diriklərlə** oturqıl. **(ötməgör:** qoşulub köçmə, keçmə). (ötüb köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur).

tiril **diril.** dirəkəş.

tirilik .-kişiki gözlədi **dirilik yatın**, gərəkki oxşaya yad oba itin. (**yatın:** yolun).

tiriltməz .-yaş var soyuq öldürməz, yaşda vardı (qoca) **isti diriltməz.** (**yaş:** gənc. cəvan)

tirim **dirim.**-ölüm **dirim** ara seçim yox

tirigə	tinqıra.tinirgə..
tirisi	.-arslanın ölüsündən, siçanın dirisi yeğ .
tiriyə.	.-sandıq dolu qurşunu, dadlı duzaq durmuşu, biri oxur ölüyə, biri deyər diriyə . (durmuşu : yaşamı). (tapmaca). (kitab).
tirqeni	dirgən . yaba. çiftçilerin xərməndə sapları qarışdırmaq üçün kullandıqları iki barmaqlı, uzun saplı arac).- dirgəni yeyən , xərmənə gəlməz.(dirgən : yaba.
tirqəş dirkəş . diril.	
tirliq	tirdan.
tirmanan	.-sıldırım qayaya dırmanan izim , izinlə birləşsə cığıra dönər.
tirnağı	.- dirnağı töküləsi qutur.(qarqış)
tırnaq	dırnaq .-ətlə dırnaq ayrılmaz.
tırnaqsız	dırnaqsız . xəsis.
tısaqan	tısağan . küsəgən..- tısağa tısağan olur.
tısbaqa	tısbağa .- tısbağa tısağan olur. (tısağan : küsəgən)
tış	dış .-göz iki olur, dış göz , iç göz , dış üzə baxır, iç içə .-içimiz, könlümüz dusdaqsa, dış açılım yaramaz . .-üz pozulur iz qalır, dış pozulur iç qalır - dış olur . . yad olur.yadlanır. dışlanır. -iki yaxın dış olsa, yaxınları dışlanır. (dışlanır : dış olur. yadlanır) . - - dış olmaq : dışlanmaq. yadlanmaq.
tiş	diş .-qulaq duysa, qol çalışsa, baş işləsə, diş dişlər .

-diş durmaz.-qaşinsa göt **diş durmaz**, könül çəkməz sik durmaz.

.-ilkın iş, **sonra diş**.

tışa .-kişilik içdə yatır, **dışa yad qalır**. (tanrıya inansanda görkəzəməsən) .

.-sevgi, **çıxsə** dışa, girər dona.

tışı .-dışı qalaylı, içi halaylı. (dışı bəzək, içi təzək).

tişi **dişi**. urğac.

-gülməz diş kişiyyə, olsa diş yerində, çıxmaz kişi eşiyə, işi (əşi) olsa evində.

.-ürək üçün **erkək diş birgəlidir**.

-büksülmüş bel, tökülmüş **dişi**. (**büksülmək**. sınısırmaq. əğilmək)..

tışım .-içim özümü, **dışım görəni yaxar**

tişin .-çalış bildə öz işin, **ağrı versə öz dişin**.

tişini .-tanrım heç erkək **dişini yoldaşız edməsin**.

tişinin .-iki gözləri san od ocağı, **yedi arşın dişinin ən uvağı**. (uvağı: ufağı)

tişivin .-dişivin dibindən, usuvun ucundan gələni söyləmə.

tişiyə .-kişilik nə erkəyə baxar **nə dişiyə**

tışlamaq. **dışlamaq**. yox etmək. atmaq.

tışlanır **dışlanır**. dış olur. . yad olur.yadlanır. . -iki yaxın dış olsa, yaxınları dışlanır.

tışlanmaq **dışlanmaq**. yadlanmaq.

tişlə .-dillə düğünləyib, **dişlə açma**. (**dillə**: sözlə). (ağızla düğünlür, dişlə açır).

tişləmə .-hər ağacı daşlama, **ras gələni dişləmə**. (**ras gələni**: tuş gələni)

tişli. .-baxdı açıq, əli işli, **ağzı dişli**. (**alqış**)

tişlik dişlik.-seviş söğüş açmaz deyil, içlik düğün, **dişlik deyil**. (**seviş söğüş** : eşq nifrət). (**içlik düğün**: iç çətinliyi. ruh xəsdəliyi)

tişlir. .-quş uçub avlır, **kişi işləyib dişlir**.

tişliyək **dişliyək**.-iş verin işliyək, sik verin **dişliyək**. (təbrizdə aralıq sözü)

tiştan **dıştan**.- **quyu dıştan** değil içdən dolar.

titirər.- boğaz biçilər, göz qaralar, **diz titirər**, baş əsər.

titirmə titirmə. güvənli ol.-sevincivi itirmə, **titirmə**, bitirmə.

titiz .didri .tetiz.. itiz.

tıtmaq . əngəl olmaq. əngəlləmək

titrəmə . titirmə. güvənli ol.-sevincivi itirmə, **titirmə**, bitirmə.

titrəyir .- qara bulğanlı gecə, görməz olur yolda gözüm, **titrəyir canda ürək**, dan atacaq gün doğacaq.

titri . .didri .tetiz. titiz. itiz.

tiyanma **diyanma**.-üz görkünə inanma, **sular üzə diyanma**, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz.
(**görkünə** gözəlliyinə). (**qarquluğa**: qarqışlara.bədbəxliyə). (**oylama**: düşünmə). (**yarqu**: yaxçı)

tiz .- boğaz biçilər, göz qaralar, **diz titirər**, baş əsər.

.-göz gözə, üz üzə, **diz dizə** . (deyim)

tizətdilər **dizətdilər**. düzətdilər.-kişi çapdırdılar, **çəri tizətdilər**, tez gəlsin dedilər. (**kişi**: adam). (**kişi**: adam). (**çəri**:

qoşun)

tizi .-işdonsuz (tumançaq) , **dizi yırtığa** gülmiş.

.-səndəki üz **dəvə dizi**.

tizin .-iki əlin **iki dizin olsun**, mənə yazıq eliyən.

tizintən **dizindən**.-dəvəni **dizindən**, yağını gözündən vur.

tizivə **dizivə**.-əli **vuranda dizivə**, onda gələrsən özüvə.

toq .-gəzdim cihanı **nə oğrunu tox gördüm** , nə doğrunu ac

toq **tox**.həq. tanrı.-**tox yarqasın** deb alqırlar. (həq (tanrı) bağışlasın, rəhmət edsin deyib iltimas edirlər).

-**tox evin** ac pişiyi. (ac göz).

.-**tox qurd** gözə görünməz

.-**özü tox** gözü ac.

-**tox boya**: tüt rəng.

-**tox göy**: bənəfş

.-ac yeyimcil, **tox yatımcıl**.

-**iyidin gözü tox**, yağının gözü yox. (**gözü yox**: gözü götürməz)

.-**kişi yiyə qarnı tox ola**, yaraşır gözü yuxulu ola.

.-çox gəzdim **yalaçını tox görmədim**, doğruçunu ac

.-kefi kök, **qarnı tox**, tanrıyla işi yox.

toqa haqqa.-yürün **toxa** yol bilən, bir uyqaruq yar bilən. (**uyqaruq**: uyğun. munasib)

.-tanrı odur **içdən doğa içə hopa**.

toqalın **doğalın**.təbiətən.

toqan . **doğan**. laçın.

.-**qarasevda doğan yerdə**, can çıxardı yerindən.

toqan doğan. qohum. famil

-qaçar doğan dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sılağı (etibarı), eldə sıydan salan qara.
(tiryək)

-qaçar doğan dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı, qoldan gedib sıy sılağı (etibarı), eldə sıydan salan qara.
(tiryək)

toqanaq **toğanaq.** qasırğa. tıfan. burulğan

toqandan **doğandan.-dünya doğandan,** fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

toqantan **doğandan.** qohumdan. famildən. .-yaxşı qonşu **uzaq doğandan yeğdi.**

toqar .-qadın alsan bir bəla, **ondan doğar min bəla**
- sənsiz olsam, arzu **doğar**, nisgil olar.
.-kin boğulsa, **sevinc doğar.**
.-umud doğar gün ilə (hər doğan gün bir ümitdir)
-qadın alsan bir qada, **ondan doğar min qada.** (qada: bəla)

toqquz .-təbrizdən demiş, üç ay qış, **doqquz ay qəmiş**

toqlamaq - **yoxluyub toxlamaq:** baxıb onaylamaq təyid etmək.

toqlu toxlu. 1.haqlı.-ölüm toxlu, tez gecə var, gəlməməsi yox onun.**1.yaşına** girmiş erkeq quzu

toqlu toxlu. doğru.haqlı. mühiqq.-**toxlu yolun** açarı..

toqluğu **toxluğu.**-can sağlığı, **könül toxluğu** . (alqış)

toqluq **toxluq.** -yoxpulun yoxsulluq dərdi, **bəyin toxluq dərdi var.** (yoxpulun: yoxsulun)

toqlunu` **toxlunu.** tox olanı.-demişlərki ac olanı qurd yeməz, yalan sözdür qurd nə tanıır toxlunu.

toqma	.-qanmaqlığa qanmamazlıq doğma düşmandır .-türməyə ögrəşəndə, doğma ev türməyə dönür.
toqma	.-yaxşı gəlin, doğma qızdan , yaxşı yeznə, doğma oğuldan yeğ (yaxşıdır). (yezne : kürəkən)
toqmadıq	doğmadıq .- doğmadıq cocuğa don biçmək , beşik kəsmək. (köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq). {bir nərsənin gərəklərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (köpəyin : çulun). (quraqlamaq : hazırlamaq).
toqmaq.	.- günü doğmaq .(imkanlanmaq).
toqmaqlı.	.-umud bir qapı, kişi toxmağı . {umuda gərək çabasan (çabasan : qoşasan. çalışasan)}
toqmaqla	.-göydü göyərdi, nənəm məni döğərdi, yumruqla görməzdi, toxmaqla döğərdi. (görməzdi : bəs dəgildir)
toqmaqla.	toxmaqla .-qadın döğər çaxçaxla əri döğər toxmaqla .
toqmamış	.-kim bilir, açmamış yarın, kim bilir, doğmamış qarın .
toqmazmış.	.-yalançılıq olmasa, yamançılıq doğmazmış .
toqmuş	.-əməklə yemək birgə doğmuş . (birgə : qoşa)
toqnaq	doğnaq . tuynaq . < düğünək . doğnaq deyilən hörgənin (ipin) ucuna bağlanan ağca deyilir.
toqranırsam	.-əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, əlçəkmərəm dilimdən, doğranırsam dilim dilim.
toqranmaz	.-pul kağızdan doğranmaz
toqru	.- doğru qadın ər dəğişər, əl yox.
toqru doğru.	1.turuz. haq. həqq.-turuz yolun izəri. (izəri: yolçusu. uydusu. mürüdü. peyrövü).1.kirtü. girtü. düz. həqq. 1.toxlu. haqlı. mühiqq.-toxlu yolun açarı.. .-güvəncli olsun qılavuz, doğru yoldan azmayavuz.

.-qaranqudan çıxmağa, **doğru yola baxmağa**, gün ışıqın almalı, yol ışıqın yaxmalı.

.-tarı verdi anı bizə qılavuz, **ki doğru yolu anınla vararuz**.

.-yer üzünün uçmuğu (cənnəti), **doğru sevgi**, uyqun olan evləniş.

-**haq yolunda doğru durqıl**, yol gösdər yolsuza qıypınmadan. (**qıypınmadan**: könüllü.əl ürəklə)

-yayaq qalar **doğru yolun yolçusu**, yalançının bedov (iti) atlar altında.

-**doğru** olsam ok gibi, yabana atarlar beni,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

.-bir soru var, sorduğunda, **doğru yanıt verilməz**. (**tapmaca**) (**yuxlamısan?**)

.-tutulmadıq oğru, qamıdan **doğru**

.-yanılmadan alınmır. (yanılmadan **doğru yollar alınmaz**)

.-güc aldan girsə, **doğru tünlүkdən çıxar**. (**aldan**: öndən) .(**tünlүkdən**: bacadan. düdkeş)

-**doğru otur**, düz danış

.-qışın nəyinə, gün əğri durur, yaz **doğru** günə, **doğru** durur.

toqruca **doğruca**. müstəqimən

toqruçunu **doğruçunu**.-çox gəzdim yalaçını tox görmədim, **doğruçunu ac**

toqrudan . **doğrudan -öldürən doğrudan**, yaşadən yalan yaxcı .

-dosla dosluq ed **ürək çindən**

toqrulamaq **doğrulamaq**. kirtükləmək. təsdiqləmək.

toqrunu .-**doğrunu qapan**, yanlışı savan.

.-yanlışı qoğ, **doğrunu** al.

toqrusuq **doğrusuq**.-qıvrışıq quvur, tüstüsü düz, burusuq yuva, **doğrusuq ilan**. (**quvur**: govur. boru)

toqruya **doğruya**.-yalan olsa yol açıq, **doğruya yollar qapıq**.

toqsa **toxsa**.-qarın **toxsa** ağız əsnər gözlər bəklər yuxunu

.-yaxşıdan yaman **doğsa** çıxasa, yamandan yaxşı **doğsa** girəşə. {iyidən kötü doğarsa itgidir (**çıxaşa**: ziyandır), kötüdən iyi doğarsa qazanctır.(**girəşə**: qazanc)}.

toqsan	doxsan. -atmışın atmış, yetmişə çatmış, səksən önündə, doxsan gorunda . .- yaşım doxsan , bu gün varsan yarın yoxsan. .- yaşım olub doxsan , gəlir günü yoxsan.
toqsun	.- yetərki günüm doğsun kitirim boğsun. (kitirim : mükəddərligim)
toqtalat.	toxdalat. ağır başlı olur. mətanətli. mətin.-yaşında yiqit oxtalat, yaşağanda toxtalat . (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).
toqtayan	toxdayan. dayanan. duran. məks edən. - toxdayan dincəlir
toqtayan	toxdayan. dinc, sakit duran. - toxdayan dincələr .
toqu	.- toxu ağırlamaq zor olur. .- toxu ağırlamaq, güc olur. .-aca ver yesin, toxu qoy yatsın
toqub	doğub. - quzu doğub tülkü yapan dünyadı.
toquda	toxuda. -acıda tanı, toxuda
toquq	doğuq. məşriq.
toqul	doğul. -istəyirsən belə, meşədə doğul , amma adam içində böyü.
toqulan	doğulan. - gələn qovulmaz, doğulan boğulmaz. .- doğulan , ölüm köpüsündən keçər. .-göydə doğulan kimsə yok, yerdə doğulub yüksələnlər var
toqulmaq	.- doğulmaq gündəlik uğraş, ölümə yad olmuşuq. (uğraş : iş. məşquliyət)
toqulmuşdur	.-gözəlliklər doğulmuşdur sevgidən, sevgilə yaratılan gözəldir.

toqulub	- doğulub ölmə : oluş pozuş. gəlişib gedmə .(gedmə: ölmə).
toquluruq	doğuluruq .-sevgilər söygülər ara (arasında) doğuluruq , bulmasan yerin boğuluruq.
toqum	doğum .- doğum günün qutlaması. -anan peşman olmasın doğunduğuva!!!!
toqumaq.	.-incə ələyib sıx toxumaq. (arından arıya incələyib qoşmaq). (ələyib : əgirib, açıb)
toqun	doğun . gün doğuşu - toxun -gözü toxun , göylü tox .
toqunmamaq	.-yeli yağmuru toxunmamaq . (yaxcısı pisi dəğməmək).
toqunmasa	toxunmasa . bərkinməsə. -talınmasa (çoxalmasa) biliyin, qalınmasa (yoğunlamasa) biləyin, toxunmasa güvənin (bərkinməsə güvəncin), ağır yüklər tez basar.
toqunmayan	.- mənə toxunmayan ilan , min yaşasın.
toqur	doğur .- günüz doğur olsun , üzüzə uğur olsun. .-sevgi irin başlır, günün sürür, gecin ölür, yarm doğur . (sevgi : eşq) (irin : tez)
toqurçular	.-yalançılar doğurçular yalan ilə aldanır.
toqursan.	toxursan . çitərsən. tikərsən.-hər nə əkərsən, onu biçərsən, hər nə əğirsən, onu çitərsən.
toqurur	.- iş doğurur , işqlar olur.
toquşa	toxuşa .-bir havadan soluduq, bir odada yaşadıq , toxuşa bilmiyəcək uzaq qaldıq.
toquşu	.- turuz doğuşu doğuşum mənim , yoxdusa turuz ölümüm mənim. - gün doğuşu : doğun
toquşum`	.-turuz doğuşu doğuşum mənim, yoxdusa turuz ölümüm mənim.

toquya	doğuya. təbiətə.-singil baxışla doğuya yanaşmaq olmaz. (singil: atifi).
toquyan	.-incə əgirib sıx toxuyan.
toquyur	.-saçağdan qoğ nankoru, verdiyin tikə minlər doğuyur. (saçağdan: süfrədən)
tolab	dolab. çərx. fələk.
tolaqa..	dolağa. sarıdıq sarğı.-yaz yünü keçə olmaz, güz yünü dolağa. (dolağa: sarıdıq sarğı)
tolar	.-günlər dolar ay dolanar (çağın ötür. zaman keçər)
	.- su quyusu dıbdən dolar, ağızdan yox
tolaşan	.-qan dolaşan könlüdə arslan yatar.
tolaşar	.-boğulan ilanada dolaşar
tolaşiq	-dağınıq, dolaşiq saç: qırcıx.
tolaşmadan	.- dil dodağın dolaşmadan, sözün deyir danışmadan, vurur içə o gözlərin.
tolçada.	dolçada. verdiyədə. -istir onu sel aparsın, bir verdiyədə dalından mən töküm.
tolçamın	dolçamın. -gözümün kirpiyi, dolçamın sapı (qılıpı) deyilki.
tolqun	. dolqun. içli. bükün. - bükün sözlər.
tolma dolma.	-ne yedin dolma, qonağa, qonağ olma.
toltu	.- doldu camım, keçdi canım gücüm yox, heç istəyə, heç uçmağa könlüm yox.
toltur	doldur. -seviş doldur, öc uçsun
tolturmaq	doldurmaq. öşmək. - öşmə başınacan.

tolu	.-gecə dolu yağır, günüz od yağır. .-umut dolu o günləri unutmayalım, amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım.
tolum	dolum. şarj
tolumlamaq	dolumlamaq. şarj etmək.
tolun	.-kəndi başın, isti aşın, dolun könlün
toluna.	doluna. yuvana. evinə.-ertir yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna (ertir: səhər). (ikin: ikinci). (doluna: yuvana. evinə)
tolusu	.- gözün dolusu görəsən. (gözün doyunca görəsən. arzın qalması)
tolusun	dolusun. -fırtına əkən dolusun görər.
tolusuynan	.-dəlisiynən dolusuynan.
toluydu	.-sandın göydən yağın şirin noğuldu, yazıq qonça oyan, yağın doluydu , açılmadan soldun səndə mənim tək.
tomuza	domuz. qaban. dəgır, qədir bilməz.-iyilik edib domuza at, oda bilməsə, buynuzu bilər.
ton	don.-gen don opramaz, gəngəşli iş arxamaz. (opramaz: əpriməz). (arxamaz: arxaya qalmaz). .-doğmadıq cocuğa don biçmək, beşik kəsmək. (köşşək olmadan köpəyin qayıрмаq). { bir nərsənin hərəkətlərin öncədən yaraqlamaq, quraqlamaq}. (köpəyin: çulun). (quraqlamaq: hazırlamaq). .-hər kim özünə görə don biçər. .-kişi don girmək ilə qadın olmaz, yalnız qadın mıncığın dəğəri az olmaz. .-yaxalı don, yallı at
tona	dona. paltara..-dona baxmaq içindəkin tanıtmaz.
tona	.-hər dona girib yaşama.

.-sevgi, çıxsa dışa, **girər dona**.

tonaraq -soğuqdan donaraq ölmək: buymaq.

tonbala .-susuz sıçmağa gedən, **donbala donbala daş axtarar**.

tonbalağ .-uzanıb baxma, **bir donbalağ aş**, hər nəyi yerində görürsün.

tonqallı .-küləkdə, cılız od sönər, **tonqallı od ök alar**. (cılız: yalnız. arığ)

tonlamaq . **donlamaq**. qurşamaq. quşatmaq. quratmaq. saplamaq. tovlamaq. tovlatmaq. çağlamaq. çağlatmaq. tavlamaq. tavlamaq. təpləmək. təplətmək. atılmaq. atıqlamaq. taxılmaq. taxlamaq. hazırlamaq. süsləmək. yarqarıtmaq. tədarük qılmaq.

tonlu .-qadın **donlu** erkəklər

tonmuş .-**donmuş adlar** çox güc açıqlanır. onlara mifik baxış qolay yanıt verir

tonmuş **donmuş**.-**gözündə donmuş yaş**, qaçmamış gülüş dodağından, böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından.

tonrunu .-gəzdim cihanı nə oğrunu tox gördüm , **nə doğrunu** ac

tontan **dondan**. təndən.-**canı dondan** ayrılar

tonturmur **dondurmur**.-od var yandırır, külə çöndürür, **göz var dondurmur**, buza çöndürür

tonturmur .-buzdolabı **dondurmur**. (isal halında olan)

tonu .-fəlsəfə bilgilərdən oluşur, tarix olaylardan. hər kimin dünya görüşünə görə **fəlsəfə donu** biçilir.

tonub .-sən getdəli, iyin səsin **donub qaldı**.

tonuq.-donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, qaya daşlara qaçmaq istəyir

tonuqdonuq. camid .

tonun **donun.**-barımızdan keçər bir gün, **ölüm donun geyib**, sağ qoymaz bəyi xanı, ölüm yetsə alar canı, külə döndərir sümük qanı. (**barımızdan:** harmızdan).

.-donun görmə, yordam dilə. (**yordam:** əxlaq)

-donun görmə: dona baxma. **-donun görmə**, işin qara. (**qara:** bax)

-donun alası, tinin qarası, yuğular gedər. . (**tinin:** düz, yetərli yanmayan odun, ağacdən çıxan tüşdü).

tonuna **.-durmuşun donuna bax**, ötənlərin yoluna bax, dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır, ölmək üçün çabıya bax. (**durmuş:**yaşam. həyat). (**çaba:** təlaş).

top **.-osdurağı top kimi.**

topardan topdan.. quruhdan. **-topdan çıx**, köpdən yox.. (**köpdən:** toplumdan. camiədən)

topardaş .qurupdaş.

toparına covğasına.. cəminə.- küçə bazar sözü. (tip vurub səfeh vəzdə. -tip vuranmaz -tiplər **covğasına** xoş gəlibsini!!!. təyəf tipdi, tip. –tipdi ha). .

toplumçuldur. ictimayi.-yalğu özdə (nəfsən) yalınqu (tək), içdən yalınğuz deyil, toplumçuldur. (**yalğu :** insan).

toplumdan köpdən.. camiədən.-topdan çıx, köpdən yox. (**topdan:** **topardan.** quruhdan).

toprağa **.-hər toprağa yaraşığdır** tıraxtur.

.-əsgı toprağa, iyi tuxum əkərsin, buyruq olsa göğəribdə görərsin. (**buyruq:** qismət)

toprağı **.-əziziyəm dil açar**, bərk **toprağı** bel açar, **topraq** sənin dil sən, cocuq dilin, dil açar.

.-yatan toprağı yaxtı olsun. (yatan yeri nurla dolsun)

topraq **.-əziziyəm dil açar**, bərk toprağı bel açar, **topraq sən, dil başqa, körpə dilin kim açar.**

.-hanı bura bura gələnlər, mənəm mənəm deyənlər, indi gör necə onlar topraq olub yatırlar.(**bura bura:** burcudə burcudə).

.-**qara topraq** ala güllər beşiyi

.-soluq kimi tutarlı, **topraq kimi verimli** ol. (**soluq:** nəfəs)

.-topraq deyər əz (döğ)məni əzdirim səni

.-**topraq** əkilənin deyil, əkənindi.

.-**topraq** olda əzildicə bərkisən.

.-yapraq olub ayaqızda gəzinəm, **topraq olub ayağ altda** əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri, mən sizləri sevəmən.

.-**topraq** döşək, daş yastıq

.-**topraq əksən su istər**, suyu gəldi suvarmaq, becərdə biç bol ürün, iyi dilək, güclü biləkiz olsun.

.-tuxumsuz **topraq** gögərməz.

.-**altın topraq:** ayağ altda olan topraq.-altın topraq qarışsa, topraq gülər adlanır. (**altın topraq:** ayağ altda olan topraq). (**qarışsa:** bellənib alt üst olsa).

.-**topraq busar:** topraq pular, bozarar. rəng dəyişər..-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, **topraq busar**, bülbül güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (**yaşıl ösər:** göy gögərər). (**alğa:** alala. lala). (**tovsar** : qaçar. qonar)

- altın topraq qarışsa, **topraq gülər** aldına. (**aldına:** üzə). (**qarışsa:** bellənib alt üst olsa).

.-kişi iki kökdə durur, doğma dil, **doğma topraq**.

.-son duraq, **qara topraq**.

.-**topraq ağacı bəslər**, yapraq toprağı

.-**topraq** əkənindir.

.-**yağız topraq:** qara topraq. (**yağız:** qara)

topraqa .-**topraqa** bir verən min götürmüş.

topraqdan .-yoxsa könlüdə **topraqdan qoxu**, doyduğu yer yurdudur.

topraqdı .-**topraqdı dil**, onsuz heç nə əkilməz, oraqdı dil, onsuz əkin biçilməz.

topraqdırsa	.-dil topraqdırsa əkib suvar
toptadı	topdadı.-tapdaki deyir topdadı , topdakı deyir tapdadı, day demirlər çayda nə şappaşapdı
toptan	topdan. topardan. quruhdan. -topdan çıx , köpdən yox.. (köpdən: toplumdan. camiədən)
topu	.-qarabaxt topu , qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü.
topuqa	.-qara saçlar ağ topuğa çatılıb.
topuzu	.-vurmasını bilmiyənin, topuzu öz başına dəğir (enir) .
tor	.-pis olmaz baxsan hərdən özüvə, bəlkə tor durur çəkilən gözüvə.
torba	siyasət. -torba güclə pul arasında .
torbası	.-dilənçinin torbası dolmaz, min qapıdan uman, bir qapıdan doymaz.
torbasız	.-torbasız qılov görünməmiş!. (qılov:siyasət)
torçı	. ağ kullanan
torlaq	torlağ. 1.iş bilmeyen, naşı .1.sərçə.-heç nədənsə torlağı yeğ.
torlanmaq	aldanmaq.
torpağın	.-torpağın xamı ,axsağın amı
torpaqdan	.-torpaqdan səs çıxmaz
torpaqınan	.-torpağınan oynuyan ac qalmaz
toruq	doruq.1.yalman. yalın ən uca yeri. qullə.1.toruğ. ışık. aydın

toruqda	doruqda .qullədə.-kimlər qalıb doruqda
toruz dağları	.-markopolo yazır " toruz dağları ". bu dağ inaq dağının (eynəlinin) keçmiş adıdır
tos	dos.-bağdalı dos , ürəkli yar qıyın günə düşməsin. (bağdalı : bəfalı) . (ürəkli : cürətli). (qıym : ağır) .-dos, ürəkli yar qıyın günə düşməsin. (qıym : dar) -dos başa, düşman ayağa baxar. (baş ucalığın dosd istər, ayağ qaymasın düşman. .-kөнүл gözden, dos dosdan su içər.
toslar	doslar .-yıllar ötür, doslar qocalır , itir anılar. .-uçuruma, bataqlığa götürən doslar .
tosları	dosları .-sevənlərin yaxınların içivə işləmirlərsə yanlışları var. sən sevdin onlar sevər görünür. dosları dəğiş, kəndivi yok!
tosların	.-varlı günün dosluqları çox olar, yaman günün o dosların yox olar .
toslarından	doslarından .-kişi doslarından azar.
tosluğa	dosluğa .-alın dartıb yağıya, düzlük yalnız dosluğa . (alın dartıb : kəllə vurub). (yağıya : düşmana) -sevgiyə, dosluğa olmaz diləniş . (diləniş : iltimas)
tosluq	.- dosla dosluq ed ürək çindən (çindən : doğrudan) .-qarqayla dosluq edən göyərçin, tükləri göy, könlü qara.
tosluqları	.-varlı günün dosluqları çox olar , yaman günün o dosların yox olar.
tosman	dosman .dost.- dosman (dost) küydürər aytat, düşman güldürər aytat. (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).
tost	.- dost odurki dəniz ola daşmıya, dosd odurki dağlar kimi aşmıya, dosd odurki , ilan ola saçmıya. -dosd oldu . yastırdı.-kim ağrısın basdırdı, olmaziylə . (basdırdı : gizlətdi). (ölüm ilə dost oldu) . {kim

ağrısın basdırdı, **ölüm ilə yastırdı** (dost oldu)} .

.-qanmaz özüylə düşmandır, **başaqasıyla necə dost olur.**

tostan .-sordum nə sevincək düşdün, **dedi dosdan bu yetmişki bizi yad edmiş.** .

tostluğu .-əzizim, sərin eylər, yel əsər sərin eylər, şit söyləş, şit gülünc, **dostluğu sərin eylər.**

tostun **dostun.** könül tayın (**dostun**) tapar, osduraq qabın.

-dosdun köhnəsi, xanımın təzəsi.

tostuna **dosduna.**-sırrın açma dosduna, oda söylər dostunun dostuna.

tostuna. **dostuna.**-sırrın açma dosduna, oda söylər dostunun dostuna.

tostunun **dostunun.**-sırrın açma dosduna, oda söylər dostunun dostuna.

tostuvu .-çalış qazan dosduvu, ocaq başı düşmanlı.

tostuvuda **dostuvuda.**-çalış yaşad, kəndividə, dostuvuda

tostuyam .- boşquyam, hər gələnin dosduyam.

toşab doşab.-dözə bilsən turş qoradan **dadlı doşab törənər.**

totağın - iki **dodağın qovşağı:** mırsıq

totağın **dodağın.**-dil **dodağın dolaşmadan,** sözün deyir danışmadan, vurur içə o gözlərin.

totağından **dodağından.**-gözündə donmuş yaş, **qaçmamış gülüş dodağından,** böylə yaşat durmuşu, ərgin kişi, qəm otağından.

totaq dodaq.-qız evində pilov süzülər, **oğlan evində dodaq büzülər**

totaqlarda .-gülüş olub **dodaqlarda yansıqıl.** (yansıqıl: əks ol)

totaqtan	dodağdan .-ölüm solar dodağdan
tovana	> təvana. uğan. güclü.
tovanım	.- ərmış sona olan gücüm tovanım , ayrılıq ölüm varlığın sonu
tovansız	tabsız.
tovansızam	gücüm yox
tovlaq	1.atəşin. 1. səmimi.
tovlamaq	tavlamaq .. çağlamaq. çağlatmaq.
tovlı	.-dəmiri tovlı , təndiri isti.
tovsar :	qaçar. atılıb qonar.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbül güldən gülə tovsar . yaz gəliri, yaz gəlir. (yaşıl ösər : göy gögərər). (alğa : alala. lala). (busar : pusar . bozarar. rəng dəğişər).
tovsuz	- varsız tovsuz : varı batmış, tovu qaçmış, varı saviq tovu soğuq.. (tov : güc. enerji). (saviq : savrulmuş)
tovşancıl	dovşancıl . dovşan yeyən.
tovuc odlu.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək : ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu) , coşqun ürəklərdə yurd salar).	
tovum	gücüm.-artıq buna tovum yok. (tovum : gücüm)
tovun	enerjin. gücün -gidisən düşüncən, yaşaldıqda tovon yox, nə sır yatır arada, axdarılda bilən yox.(igidisən düşüncən : gənclikdə beynin çalışqan olur). .-igitlikdə açıq tut əlin, tovun gedər səndən , devir əylənməz, şaxar, bulut durmaz keçər əylənməz. (fərağı). (ışın : ıldırım)

toy .-hər işin, uğru yaxşıdır, **toy gəlşiği bağşıdır**. (**bağşıdır**: aşıqdır)

.-yaşam böylə, **hamıya belə toy tutar**, göz yanılar, iç inanar, baş itər.

-toy tutmaq: **toy** qurmaq.

.-toy otağın bəzəkli qalsın. (qarqış).

toya .-**toya gedən** yasada gedməli

.-yeni geyim alqışı. -əğnində yırtılsın. əğnində tozsun. **toya geyəsin**.

toyan **doyan**. qanan.-uzun uzun bu yolun, baş ucuna çıxınmaz, çək qıraqsız bir dəniz, dibi itmiş bəllənməz, bu enginə dalanlar, içib qanan görünməz. (**çək qıraqsız**: sınırı). (**engin**: daldurum. uqyanus) . (**tapmaca**) .
(**bilim. elm**)

toyar doyar.-**ac gözün qarnı doyar** gözü doymaz

toylar.- yeyib içməklə başlayıb, **savaşıla bitən toylar**.

toyluq şənlik.-keçələ börk yaxıcı, **kiçiyə toyluq**.

toymadıq **doymadıq**.-**doymadıq istisindən**, kor olduq tütüsündən.

toymadın .-**yedin doymadın?**. əlüzün suya çək, gə bunuda ye

toymağın .-yaşam qısa, **doymağın bilməz**.

toymaz **doymaz**.-yenən yenilən **gürəşə doymaz**. (utub utuzan batur, durmadan dartur).

.-dilənçinin torbası dolmaz, min qapıdan uman, **bir qapıdan doymaz**.

-ac gözün qarnı doyar **gözü doymaz**

toyta .-irtə yasda, **urta toyda yeyər** .(**irtə**: səhər) (**urta**: gecin. axşam). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(**deyim**)

toytan .-**toydan sora** nağara

toytuğu **doyduğu**.-yoxsa könüldə topraqdan qoxu, **doyduğu yer yurdudur**.

toyuq	. toyuğ . (bilməcə).. anasın yeyər balasın udar. (toyuğ . yumurta). .- toyuğ lələyi , andı yıxar. (xoruz quyuğu) . .- toyuq bürküt , bir yuvada yaşamaz. (bürküt : qartal) .- toyuq götünə bənzir. (büyük dodaq) .- toyuğ xanımın , cücə qızının, suyunun suyu
toyuquna	.- toyuğuna tavuq deyən yox
toyurmaqla	.- gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanıрмаq. (tapatın : dəliligin).
toyursan	.-nə ged kərbəlayə nədə ol həc, məkgə qapındadır doyursan acı
tozanaq	.- tozanaq şəkil : mübhəm rəsm
tozarsan	məhv olarsan. - üstözingə dik qarasan, tozarsan , sığağ qılsan, asta asta ozasan. (üstözingə : kəndindən üsdə). (ozasan : ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucarsan. (ucarsan : ucalarsan)
tozlu	.- tozlu gümüş satılmır, qanlı altın atılmır. .- xərmənə girən tozlu çıxar , dəgirmənə girən unlu.
tozsun.	.-yeni geyim alqışı. -əğnində yırtılsın. əğnində tozsun . toya geyəsin.
tozu	.-axar gedər izi yox, deşər keçər tozu yox . (tapmaca). (qayıq).
tozuq	tozanaq. - tozanaq (tozuq) şəkil : mübhəm rəsm
töbələr	dövrə.- öküzünə gücü yetməgən çulun töbələr .
töqərdim	tökərdim .-düşərsə əlimə, söküb tökərdim bəterin , yavuz fələyin.
töqənək	döğənək .yağır. bir yükün ağırlığından, sürtülməsindən törənən yara. -beli yağır .

töqəni	tökəni. -ata tökəni bala yığar , ana tikəni bala cırar.
töqər tökər. -yağı yağ üsdə tökər , yavan qalar yarmamız	
töqərđi	döğərđi. -göydü göyərđi, nənəm mənı döğərđi , yumruqla görməzdi, toxmaqla döğərđi. (görməzdi : bəs değıldir)
töqəzləmək	tökəzləmək. yıxılası olmaq. .-at tökəzləməklə başına vurulmaz.
töqmək	tökmək. - acı yaş tökmək : acıyla ağlamaq.
töqməklə	.-yarasa döğməklə qırlanqıc olmaz.
töqsən	töksən. -bal töksən yalanır (çox arın, təmiz). (deyim) .-yoxsulun ətəyinə qavut töksən , siki durar vurar dağıdar. (bayqal)
töqülən	.-qışın qar yağa, yazın yağmur, dökülən qanları yıllarca yumaz.
tökülən	.-yaşın keçdi qayıtmaz, tökülən su yığılmaz .
töküləsi	töküləsi. -dirnağı töküləsi qutur.(qarqış)
tökülmədən	döğülmədən. qaqılmadan.- qaqılmadan açılısın , günün çıxsın saçılısın . (alqış. yarıqış. iyi dilək) . -bu qapı könül alanı, çağrılıb, döğülmədən girilir.
tökülmək	.-ağlayıb ağlayıb, gözü tökülmək (gözü kor olmaq).
tökülməlidir	döğülməlidir. -turuz sökməlidir, sevilməli yox. (turuz döğülməlidir , övülməli yox).
tökülmüş	tökülmüş. -büksülmüş beli, tökülmüş dişi. (büksülmək. sınısırmaq. əğılmək)..
tökülür	döğülür. -ağac gətirən ilkin döğülür .
tökünə	.-dügün döğünə döndü . (toy qavqıya çöndü). (deyim).

töqüş	döğüş - kor döğüş: sonsuz. nəticəsiz
töqüşgən	döğüşgən -döğüşgən xan: ərxañ..
töl	döl. 1.nəsil. 1.zürriyyət. 1.evlat
töllük	döllük. çoxluq.- malqaraza döllük.. . (alqış)
tölüq -dörd tölüq	: altı dangın. hamısın.
tönəm	dönəm. əhd. zaman. dövrə. -dönəm keşirmək: dövrə görmək. -dönəm düzər əğri düzü, gözdü bəzər görkü üzü.
tönənlərə	.-dönənlərə dönük dedilər.
tönər	dönər. cayar. çaşar. .-göz, görəni gizlin tutub yanılsa, baş cayar. -buruq versən evrənə, dönər başa bu evrən. -dönər dilin olsun. (yumuşaq dilli) .-yaşam yaşıdır, çətin deyil, getdi gedər, dönər deyil. .- göz görüncə, qulağ inanınca, baş dönər. .-dünya dönər, yaşam çönər.
tönqəsiz	döngəsiz. -ev yengəsiz, yol döngəsiz olmaz. (yengə: arvad xəyləyi. bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut bulunan qız, xanım). (anut: hazır)
tönməli	.-küsüb ayrılan, özü dönməli
tönməriz	.-şələləndik ağır gəldi, dözənmədik diz əğildi, söz vermişdim dönməriz, gec olmadan çəkin yükün dur gedək
tönməyə	.-belə günlər batası, dönməyə birdə
tönməyəcək	.-sevginin yazı yok güzü, sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.

tönməz	.-çağ ötər, dönməz geri . .-gələn yeriz dönməz olsun, girən yeriz qalar olsun. (gəlin kürəkənə deyil) .-oki gələr keçər dönməz geri ömürdür
tönməzə	dönməzə . gəlməzə.
tönsə dönsə .-gün dönürsə, ay çıxar, yarım dönsə , can çıxar. (dönürsə : batırsa)	
tönsən	dönsən .- dönsən , qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal, qalmağa üzün saxla
tönsün	dönsün.-inanan qarıya dönsün -olsunki düyünlər (çətinliklər) boşalıb, düğünə (toya) dönsün . (olsunki: inşallah)
tönsün.	.-için yansın başın dönsün . (qarqış)
töntərən.	döndərən . - baş döndərən : baş aparan: göz qaraldan . -göz qaraldan. qara gözlülər.
töntərməgil	döndərməgil .-gələni xoş tut quru üzün döndərməgil .
töntərməyə	döndərməyə .-qılarlar qulluğun gecə gündüz, tapından kiməsnə döndərməyə üz .
töntü	döndü - baxt döndü : sans batdı: umay yatdı.-umay yatdı, əkən olduq biçmədiq, tikən olduq geymədik.
töntüm	döndüm -hər axşam baxdığımnda görünər yerin, keçənə döndüm , dedilər dönmə geyin.
töntürər	döndürər . aylanat: - acı dil başdan çıxarat, ballı dil baş aylanat .
tönüb	. dönüb . -ördək dönüb qaz olmaz, gəlin dönüb qız olmaz
tönük	.-dönənlərə dönük dedilər.
tönüqlərlə	dönüklərlə . xayınlərlə - satqınlarla, dönüklərlə keçinmə .
tönümü.	.-yaşam bilməz ölümü, yaşam keçər dönümü .

tönür .-türməyə öğrəşəndə, doğma ev **türməyə dönür**.

tönür dönür.-dünya dönür, yaşam çönür, söğüş seviş yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrənlər yerin tutmuş. (**söğüş** :nifrət)

tönürsə dönürsə. batırsa.-**gün dönürsə**, ay çıxar, yarım dönsə, can çıxar.

törə 1..usul. 1.nizam. 1.adət

-ağtörə: sağtörə. əxlaq

törəli urvatlı... yaxşı.

törənər .-dözə bilsən turş qoradan **dadlı doşab törənər**.

törər .-azmaqdan suç törər.

törəsi balası.-**türk törəsi olasan**, türklüyüvü danasan!???

törəsin pöhrəsin. bəhrəsin.-sevgini könül seçir, baş onayır. nasıl seçirsən sevgivi, sən seç, yaşam yaptığın yapar, törəsin verər.(**onayır**: təsdiqlir). (kişilər, oyular duyğular çağ ötüşüylə, durum almasıyla dəğişir. (**almasıyla**: dəğişiylə) .

tört .-**dört gözlə** bəkləmək (deyim)

.-gözləməkdən **iki gözün dörd olsun**. (qarqış)

-dörd tölüq : altı dangın. hamısın.

.-evlənmədən dörd göz ol, evəndinsə tək göz.

törtçağ **dördçağ**. dörd fəsil.

törttən **dörtdən**.-**ikisi dördtən ağır**sa, altısı lap ağır olar.

törtündə **dördündə**.- çilə (qussə) bilməz evrəndə, **dördündə ya beşində**. (beş altı yaşında uşaq)

töründəki	. töründəki . başındakı.
	- ürək töründəki baş açılmasın. (ürək başındakı yara açılmasın).
töş	(döş : ön. qabağ) #{ düş (düş : dal. dalı). günün dalı yatan ögü (çağı). günorta. günörtə. - döş düş : alt üst. - döş döşə : üz üzə (# düş düşə : arxa arxaya)
töşə	- döş döşə : üz üzə (# düş düşə : arxa arxaya)
töşəğə	.- yastuğa yastanmaq, döşəğə döşənmək gərək
töşəq	.-topraq döşək , daş yastıq
töşəq.	döşək .-yol üsdə yorqan döşək .(tapmaca). (köprü . yataq).
töşənmək	.- yastuğa yastanmaq, döşəğə döşənmək gərək
töşənsin.	.-əllərin böğrünə döşənsin. (öl!). (qarqış)
töşər	.-qat qat döşək döşüb düşər üstünə, yuvarlanıb, ağdaranıb yatardıq gün. (uşaqlıq, gənclik)
töşəyin	döşəyin .-vermə balış kötüyə, yorqan döşəyin istər. -əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin , su olsan, çayın ollam, pul olsan, malın ollam, necə olsan, elə ollam, silik olsan, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (silik : dəsmal) .-əl olsan qolun ollam, ayağ olsan, qıçın ollam, yol olsan, döşəyin , su olsan, çayın ollam, pul olsan, cibin ollam.
töşlüq	döşlük . sinəbəd.
töşü	döşü . gövüsü. -mərcimək kimi biridir, nə kürəyi var, nə gövüsü . ()
tövər	dövr . töbələr. - öküzünə gücü yetməgən çulun töbələr .
tövrə	.-ocaq başın sağ olsun, dövrə bərin ot olsun.

tövrə	dövrə. dönəm.. -dönəm keşirmək: dövrə görmək. .-ocaq başın sağ olsun, dövrə bərin ot olsun.
tövrü	- cütləşmə dövrü: qızma devri: quduş. -quduş qoyun süt verməz, quduş atın yük almaz.
töysədə	döysədə. -çaxçax hər nə başın yerə döysədə , dəgirman bildiyi əlindədir
töyülər	döyülər. -çalınar zilin, döyülər qapun.
töyünür.	döyünür. -gözünə qorxulu düşlər görünür, düş içində ögünürdə döyünür.
töyürsə	döyürsə. -sevgiyə bağlı ürək qapısı, döyürsə biri açılı olar,yurd salıb oturmaq üçün,ürək bağı, qapılı olar.
tözə	dözə. -yazılmamış gözün yaşı gözə bil, çətinliyə düşdün çalış dözə bil. .- dözə bilsən turş qoradan dadlı doşab törənər.
tözəməm.	dözəməm. cıdaman.-tamuğ odigə unab, ayraş odigə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıqqa cıdaman. (ayraş: hicran) (unab: razıyam). (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
tözənmədik	.-şələləndik ağır gəldi, dözənmədik diz əgildi , söz vermişdim dönməriz, gec olmadan çəkin yükün dur gedək
tözər	dözər. - əziziyəm dözər qoca , hər dərdə dözər qoca, basanda fissa fis elər, çəkəndə çezər qoca. .-qoduğ sikən, yelinə dözər. (yelinə osturağına)
tözərəm	dözərəm. cıdamən. -tamuğ odigə unab, ayraş odigə unaman. başım barurqa cıdamən , uzaqlıqqa cıdaman. (ayraş: hicran) (unab: razıyam). (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
tözmür	dözmür. -göz götürmür, ürək dözmür! .
tözmüyəcək	dözmüyəcək. -dözsər ürək xəstəliyə sayrılığa, ürəyim dözmüyəcək ayrılığa.

tufaq baraq. duraq.. mənzil.-necə qolaymış sevib sevlmək, qıraqda qaldıq, gecin tanıdıq, batmışıydı gün, **baraq aradıq**.

tuqum .-əsgı toprağa, iyi **tuxum əkərsin**, buyruq olsa göğəribdə görərsin. (**buyruq**: qismət)

tuqum **tuxum**.-sevgi **tuxum deyil** əkəsən, əkdıyivi biçəsən, sevgi yolu tək yollu, vermək üçün var olar, qarşılığı gözlənməz.

tuqumsuz **tuxumsuz**.-**tuxumsuz** topraq gögərməz.

tulanbarda .-poxuda **tulanbarda** yanmaz

tullaya.. .-elin başın darcağızdan qoruya, dar ağacın qırıb oda tullaya. (**darcağızdan** : (< **dar+cağızdan**) dar təşğilatından. dar ağacından).

tulluq .-kötü dilli qocadan, **yahn dulluq yeğ**. (**qocadan**: ərdən). (**yahn**: tək)

tuluq . tulum

tulunu **dulunu**.-qırında, çalqı ögrənən, gorunda çalar. genclikdə, qız seçənmiyə, **dulunu alar!**

tuman **duman**.-yağış yağmur **duman basar dağları**, sellər axar , çəndə durmaz , yazın keçər, çağ dəğışər əğlənəz.
 .-dağ başından **duman əsgik olmaz**
 .-odsuz **duman** baş alar .
 -**duman durar axşamu**, tüm tün bürər göylərü, göy açılar danlayu, uğur oynar dan atar.
 .- gədə ya əyyühəssaqi, du ver, ay götvərən, cami, ki varyox dünya malından, qalıbdır **bir tuman** bağı.
 -**tuman bağı** : uçqur.-**qısa uçqur kimi**, aradan çıxmaq, qaçmaq.

tumana **dumana**. sisə. çənə. **dumana**.-sisə **yelpik** nə yapsın.

tumançaq işdonsuz.-**işdonsuz** (tumançaq) , dizi yırtığa gülmüş.

tumanı .-yalançını qov **tumanı düşüncən**.

tumanın	.-götüvün tumanın gir . (bayqal).
tumanlı	.- dumanlı dağ yağmurlu
tumanlıq	.-qurd dumanlıq, eyi yamanlıq görməsin. (qurd dumanlıq axdarar) .-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (uslu :ağıllı).
tumarlamaq	.. qaşarlamaq. heyvan baxıcılığı etmək
tump	. tarlaların kenarı
tur	.-gəl dedim, gir demədimki, ol dedim, dur demədimki .
tura	.-ol gözəllikki yaranmış söz ilə, dura dursun könülüz durduğikən. .-dura dursun ol gözəllikki yaranmış söz ilə.
turaq	duraq. baraq. tufaql. mənzil.-necə qolaymış sevib sevlmək, qıraqla qaldıq, gecin tanıdıq, batmışıydı gün, baraq aradıq. -ötün qalmaz, duraq tutmaz (ötün: zaman) .- tüm yaşama bir duraq, ölüm itim ayrılıq. -son duraq, qara topraq.
turamaz	duramaz . sıyamaz. sındıramaz. həzm edəməz. -at daşıramaz arpasız, kişi duramaz arxasız ..
turan	duran. 1.yaşıyan . 1.toxdayan. dayanan. məks edən. -toxdayan dincəlir -tüstülü yer yaramaz, durub duran qalamaz .-yanda duran içdən yeyər, arçada duran dayaq yeyər.
turanı	duranı .-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür . (köçəni ötürür : öləni bıxır)
turanla`	.- tez duranla , tez alan, tez boşarla tez satan heç bir ötün ökünməz. (ötün : zaman)

turanmaz	duranmaz. cıdamaz. .-yayın günün görməyən, qış soyuğa duranmaz.
turqalış	.durğalış. hali ruhiyyə.
turquz	durğuz. turmuz
turquzar	durquzar. -göt göt olsa qarqada durquzar
turmadan.	durmadan. dinimsiz. -yağmur yağır dinimsiz.
turmaq	durmaq. 1.qalmaq. dəvam etmək. yaşamaq. olmaq. -adam durur: adam olur .-sevgi durmaq bilməz, yoxluq bilər.
turmaz	durmaz. əğlənməz. yubanmaz. gecikməz. -çatlaq qabda yağ durmaz (qalmaz). .-yalqavın baxdı durmaz. (yalqav: təmbəl) .-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür. (köçəni ötürür: öləni bıraxır)
turmuşu	durmuşu. yaşamı..-səndiq dolu qurşunu, dadlı duzaq durmuşu , biri oxur ölüyə, biri deyər diriyə. (durmuşu: yaşamı). (tapmaca). (kitab). -gözündə donmuş yaş, qaçmamış gülüş dodağından, böylə yaşat durmuşu , ərgin kişi, qəm otağından. .- yaşat durmuşu: sür həyatı
turmuşun	durmuşun. yaşamın. həyatın.- durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax , dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır, ölmək üçün çabıya bax. (durmuş: yaşam. həyat). (çaba: tələş). - durmuşun yoxla. -sevgidir dos, durmuşun tacı , tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. . (süycüdür: dadlıdır) . (sayramaz: xəsdələnməz) . (ötgül: bülbül)
turmuşuna	durumuva. mövqeiyyətivə
turmuz	durğuz.

turnanın	durnanın. -durdu durdu, durnanın gözündən vurdu.
tursun	.-dura dursun ol gözəllikki yaranmış söz ilə. .-ol gözəllikki yaranmış söz ilə, dura dursun könülüz durduğikən. .-adı qalsın, yadı dursun. (alqış).
turş	.-dözə bilsən turş qoradan dadlı doşab törənər.
turtu	.-batan durdu, yatan durmadı. (tapmaca) (ölən)
turtuğikən	durduğikən. -ol gözəllikki yaranmış söz ilə, dura dursun könülüz durduğikən.
turu	duru.aydın. pak. -eldən arı, gündən duru. (eldən: yaddan). (arı: uzaq)
turub	durub. -tüstülü yer yaramaz, durub duran qalamaz
turumu	-olan durumu pozaraq (dəğişərək)
turunca	.-dünya durunca dursa, işin bitirməz köçər. (tapmaca) (işçil kişi)
turuncü	tüncül. narıncı. qırmızı .
turunmaq.	durunmaq.. sızınmaq. süzünmək. saflanmaq. safidən keçinmək. -tüpən (tufan) qalxar bulut sürünər, tüpən yatar qalığ (hava) süzünər.
turur	durur. - ürək durur, baş unudur.
turuş	duruş. -tiniş duruş: aram qərar. -tiniş duruş bilməz gəzəgən, al yaşıl geyib özün bəzəyən. (tiniş duruş : aram qərar)
turuşan.	duruşan. təpinən. qeyrət edən.

turuşlu	duruşlu. görkəmli. gözəl. xoşnəma
turuşmaq	duruşmaq. təpənmək. qeyrət etmək.
turuşmaq	duruşmaq. təpənmək. qeyrət etmək.
turuşmaz	duruşmaz. məhkəmə açmaz -kiçik uluq duruşmaz , qırğı sunqır qarışmaz.). (qarışmaz: qarşılaşamaz). (qırqı sunqura dayanamaz, müqavimət edəmməz).
turuz	doğru. haq. həqq. -turuz yolun izəri. (izəri: yolçusu. uydusu. mürüdü. peyrövü). -turuz sökməlidir , sevimli yox. (turuz döğülməlidir, övülməli yox). .-turuz doğuşu doğuşum mənim , yoxdusa turuz ölmüşəm bilin.
turuza	.-turuza güvən!, -bu güvəndir verən qan turuza , pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada).
turuza.	duruza. yaşada. -turuza güvən!, -bu güvəndir verən qan turuza, pitikdir ancaq bu eli duruza (yaşada) .
tusi	külsi. boz..
tustağı	dustağı. -yanqu (kişi) yaşam boyu inancın əsiri, dustağı olmuş.
tustaqsa	dusdaqsa. -içimiz, könlümüz dusdaqsa , dış açılım yaramaz.
tuş	.-oğurluğu yağı aya tuş gəlmiş. (yağı aya: ay işığına) .(qarqış).
tuşanmaq	tuğşanmaq. tutşanmaq. tutunmaq. köstəklənmək. kələpcənmək. kilitlənmək. bağlanmaq. - arslan kükrəsə, at ayağı tuşanır: qorxusundan. kilitlənər - bu kəsəl əl ayağı tuşandırar: fələc edər. - onu görən kimi dili tuşandı.
tuşatan	tək tirəndaz.
tuşatmaq	(tuşlayıb atmaq) düz xala vurmaq.

tuşladıq	.-kardan qutulub kora tuşladıq. (qutulacağı olmamaq).
tuşladım	-yol üstündə tuşladım .
tuşlar	usdar. üzlər..raslar.-iğnə güdən, dəvədə usdar
tuşmaq	. qarşılaşmaq. rast gəlmək
tuşmaz.	yaramaz.-yalvarış, yaxarış sevgiyə tuşmaz .
tuşsuz	.-düşsüz qal, tuşsuz yox . (şanssız yaşa, amacsız yox).
tuşu.	bəxdi.- tuşu yatmış , günü batmış.
tut	.-sevgivi qoy ürəkdə, baxtını tut aşılıqdan çəkinqıl. .-sevgini bitmədən, canlını ölmədən, anlamaq günün bəkləməz, iş keçirsə bırax, gəlırsə tut .
tutalım	fərzən.- tutalım var aracın, işlədə bilmək gərəkir.
tutan	.- samanı tutan sudan qurtulmaz. .-keçmiş tutan , gəlcək utuzar. .- balıq tutan quru qalmaz.
tutandan	.-ılan qoğan ılan tutandan çox olur
tutanındır	.-qutluq, kor quş, tutanındır .
tutar	.-biri atar, biri tutar , keçər böylə yaşam
tutarsan	.-boş tutarsan şollanar
tutasan	.- tutasan gen yada dar bu keçəcaq, kefi olsun o kəsinki veriri ən boyuna.
tutqac	tutğac . saçgırəsi

tutqun	.- tutqun ürək , soluq bəniz, bulutlu göy doluq deniz.
tutqunluq.	tutuqluq..tüssə. qussə. qəm.- tüssə basıb qussə tutub könlümü. (tüssə: qussə . tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
tutlam	.dövrə. kamil dövrə. lap çoxu. müntəha dərəcəsi.
tutmadan	.-kimi kəndi kəndini alçaq tutmadan , kimsə ,onun kəndinə olan sayqısın, alamaz.
tutmadı	.- göyə atdım, tutmadı , oda saldım , düdmədi (tutmədi. yanmadı), yelə verdim, almadı?.
tutmaq	.-igid çün bula aşq ilə qərar, onu tutmaq necə yarar (mümkün olar). - adın tutmaq : adın çəkmək. - toy tutmaq : toy qurmaq.
tutmaqda	.- kimi tutmaqda qulluq , kimi qovmaqda. (qulluq : xidmət).
tutmasın	.-ağzından çıxan söz başan dəğməsin. (başın güdaza gedməsin). (öz sözün tutmasın səni)
tutmaz	uyuşmaz.-atlı, yaya yoldaşlığı uyuşmaz .
tutsun	1 .alıssın. yansın.- odun tutsun , tüstün düdsün. 1 .sarsın.-gününü günəş, üzünü gülüş sarsın.. (alqış)
tuttu	.-tutdu alov yandı bağır
tutduğun	inandığın. - səni o tutduğun : səni o inandığın. səni o əqidən, etiqadın. -qıldığın işdən, tutduğun yoldan , soğunma, üşünmə.(üşünmə : çəkinmə) - tutduğun əl : kömək etdiyin.- tutduğun əl itər səni tutar səni. (tutduğun əl : kömək etdiyin)
tutuqları	-parayla tutuqları boşutmaq. (boşutmaq: ötürmək. çıxartmaq.xilas etmək).
tutuqluq	. tutqunluq.tüssə. qussə. qəm.- tüssə basıb qussə tutub könlümü. (tüssə: qussə . tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
tutuldu	.-yazıq tutulmadı, yanığ tutuldu . (yazıq : suçlu. günahçı). (yanıq : bəxdi çönmüş)

tutulmadı	.-yazıq tutulmadı , yanığ tutuldu. (yazıq : suçlu. günahçı). (yanığ : bəxdi çönmüş)
tutulmadıq	.- tutulmadıq oğru, qamıdan doğru
tutulmasan	.-qaçınmasan ölümdən, tutulmasan ölümə , yanaş gedsən ölümlə, ölüm yetib öz yolunu düz gedər.
tutulmaz	.-bir əlilə iki qarpuz tutulmaz
tutulmuş	.-duzluğ gedmiş, qalmamış duzu, tutulmuş günü, ayı ulduzu.
tutulsa	.-yaxşidan yaman tutulsa çıxasa, yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (çıxasa : itgidir . ziyandır). (girəşə : qazanandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazanandır). .-qussələri daşa vur, quraqları yaşa vur, tutulsa ürək , zəngi alıb mənə vur.
tutulub	.- qorxuya tutulub qorxudan qaçmaq.
tutun	əzm. müsəmməmlilik. - tutun !: əzm ed!. müsəmməm ol! .
tutunulmuyan	sığınılmaz.. yerləşməyən..-yaşam sevinclir, sığınılmaz sevinclər nisgilə dönür.
tutuş	hammısı.-qar buz tutuş ərişdi.
tutuşlu	.- tutuşlu üzdə, bir gülüş yetər.
tuvaq duvağ	Örtük- sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşib sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ , qırdı utun yaşqasını. (utun : şərmən. həyanın). (yaşqasını : pərdəsini)
tuvaqa	evə.-köşsən köçə qoşul, yatsan duvağa . (köçə : kərvana)
tuvanalarda	.- gerçək ara göz ovsanalarda, zəncir, zinət olur duvanalarda . (ovsanalarda : əfsanələrdə). (gerçək : həqiqət)

tuvar	duvar. -tezin qaçdım, duvar aşdım. (tezin: iti) .-dədlərimi devrəvə çinməki duvar olsun, ayaq altına çinə pillə olsun. (çinmək: düzmək)
tuvarı	duvarı. hörüyü.- hörüyü hörüksüzdən qoruyan , damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən. - bizdən duvarı alçaq tapmadı.
tuvarların	duvarların. - duvarların yolağı var , keçənlərin qulağı. (yolağı: cırığı)
tuyan	duyan. - duyan könül yaş saymaz (bilməz) . .-görən oldu, duyan oldu küyən yok. (küyən: yanan. rəhm edən)
tuyanın	duyanın. -gülmək, görənin gözün işıqlandırır, duyanın könlün açar..
tuyar	duyar. - könül duyar könül bəyənər
tuyarımsa	duyarımsa. - mənki duyğu duyarımsa dağınq , bizki öz duyğumuz ilə yaxınq.
tuyarlı	.- duyarlı , qayğılı davranalım
tuyqu	duyğu. - mənki duyğu duyarımsa dağınq , bizki öz duyğumuz ilə yaxınq.
tuyqular	duyqular. -qızqın sevgilin alavlanan odu, axımlı duyqular oyadır. .- donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, qaya daşlara qaçmaq istəyir.
tuyqulara	duyqulara. ehsaslara
tuyqulardan	.-inandığın duyqulardan güc bassın.
tuyquların	.-belə gəlib belə gedir, kəndi duyquların öykülərinlə yaşa.
tuyqumuz	duyğumuz. - mənki duyğu duyarımsa dağınq , bizki öz duyğumuz ilə yaxınq.
tuyqunu	duyqunu. ehsasları. hissləri. - duyqunu doyunca heç bölüşmədik

tuyqusu	duygusu. -sevgiyə sayqısı yox, çevrəyə qayğısı yox, könüldə duyğusu yox.
tuyqusuz	-duyqusuz dünya nəyə dəyər. (duyqusuz: uçuqsuz)
tuyqusuz	.-sevgiyə sayqısız, sonuna qayğısız, ürəgi duyğusuz
tuymaz	.- yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola
tuymur.	.-könül duyduğun saxlır, saxladığın duymur.
tuynaq	. tuynaq. doğnaq<düğünək. doğnaq deyilən hörgənin (ipin) ucuna bağlanan ağca deyilir.
tuysa	.-qulaq duysa , qol çalışsa, baş işləsə, diş dişlər.
tuysa duysa. anğsa. alsa.	-ölük tənə dirik bolar al səsini anğsa
tuytuğun	duyduğun.-könül duyduğun saxlır, saxladığın duymur.
tuyu .	-duyu oylara: hiss düşüncələr.-açıqladığı duyu oylara
tuyub.	-qulaqla duyub, əliylə tutub.
tuyunca	-qara duyunca , sarı buyar. (buymaq: soğuşa dayantısı az olan kimsə).
tuyurmasanda	duyursanda. eşitdirsəndə. anlatsanda. .-anlamayana duyursanda bir, duyurmasanda.
tuyursanda	.-anlamayana duyursanda bir, duyurmasanda. (duyursanda: eşitdirsəndə. anlatsanda)
tuyuru	duyuru. bildiri. bildirgə. bildiriş. bildirim. manifest. bəyaniyyə. bəyannamə. yayın. yazılı olaraq yapılan açıqlama.
tuyuya	duyuya. hissə.-duyuya güvən olmaz. (duyuya: hissə). (kişinin birinci yanıldığı yeri elə duyusudur (hissidir)

tuz **duz.**-duzluya duz nə gərək.

.-**əzik vardı duz saxlar**, əzik vardı buz saxlar

.-əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, **duz yeyib, dadın dandın**, acı yedə deyim yaxşı.

.-**qoxumuş ətə duz neylər**, qırmızı üzə söz neylər. (**qırmızı üzə**: utanmaza)

.-qana qan, cana can, **duza duz, düzə düz demişlər**.

tuza **duza.**-qana qan, cana can, **duza duz, düzə düz demişlər**.

tuzaq .-sandıq dolu qurşunu, **dadlı duzaq durmuşu**, biri oxur ölüyə, biri deyər diriyə. (**durmuşu**: yaşamı).
(**tapmaca**). (**kitab**).

tuzlayıb .-səni **duzlayıb** yeməyim gəlir.

tuzlu .-**duzlu dadlı**, ətli atlı, sivri zirək bir xanım. (deyim).

.-**özü duzlu** , baxdı buzlu

tuzluğu **duzluğu.-duzluğu** gedmiş, qalmamış duzu, tutulmuş günü, ayı ulduzu.

tuzluya .-duzluya duz nə gərək.

tuzu **duzu.-nə dadı var nə duzu**, ətsiz verdi govduşu.

-saman kimi **nə dadı var nə duzu**.(deyim)

.-duzluğu gedmiş, qalmamış **duzu**, tutulmuş günü, ayı ulduzu.

tuzun .-ol ölkənin **duzun yeyib**, yay yazını ötlüdük. (**ötlüdük**: keçirdik)

.-yağsada daş, daşsada sel, qoru için ulduzun, **yaşam içində duzun**.

tübbə .**dübbə**. məsqərə

tüçar **düçar.-nərsiyə düçar, mübtəla olmaq**: düşügmək.

tüf tüpürcək...

.-**tüf!** o gözlərəki, tanır üzdən kişini, eşinib keşinər, altdan görər işini.

tüq **tük.-qatıqdan** **tük** çəkən, pox içində yaşar

.-**hərədən bir түк** kosuya bir səqqəl olar.

-inciğin aşından **tük çıxar**.(**inciq**: bir şeyi çox incələyən, incədən incəyə hesab edən, dərin düşünən).

tüqanı **tükanı**.-alma məndə, nar məndə, heyva məndə, nar məndə, **sinəm otac түkanı, hərnə desən var məndə**.
(**otac**: əttar)

tüqendi .-**tükendi söz**, külləndi köz, qalxın gedin evizə

tüqetmek **tüketmek**. istifadə etmək.

tüqə **dügə**. gənc dana.-**dügə** göz etmədən, kələ atılmaz.

tüqəl **tükəl**. tamam. bütün. hamısın.-**tükəl görmüş**

tüqənir **tükənir**. qutulur.-dağ çıxax çıxax, **tarla qaza qaza түкənir**.

tüqənməz .-utanmaz üz, **tükənməz söz**.

tüqənməz **tükənməz**.-məndə seviş səndə söğüş, məndə güvən səndə quşqu **tükənməz**

tüqətmək. **tükətmək**.tükdəmək. bitirmək.

tüqməni **tügməni**.-dəvəni görməyən, dügməni görməz, dirəgi görməyən, iğnəni görməz.

tüqtəmək **tükdəmək**. bitirmək. tüketmək

tüqtən .-keçəlin **tükdən** acığı gələr

tüqü **dügü**.-yağsız **dügü** qızarmaz.

tüqüdən.	dügüdən. -mən ləpədən deyirəm, o dügüdən.
tüqün	.-qurd tükün dəğişər , qılığın yox. (qılığın : xəsiyətin). (qurdun işi yırtıcılıq) .-dügün döğünə döndü. (toy qavqıya çöndü). (deyim).
tüqündüğün.	çətinlik.-yaşam dolu çəliş düğün , çalışma düğünlə döğüşəsən, çalış birin çözəsən. (çəliş : təzadd) (düğün : çətinlik).
tüqünə	düğünə. toya -olsunki düyünlər (çətinliklər) boşalıb, düğünə dönsün . (olsunki : inşallah)
tüqünlə	düğünlə. qıvrın. yığ.-qaşın qıvrın, iyi davran..
tüqünləyib	.-dillə düğünləyib , dişlə açma. (dillə : sözlə). (ağızla düğünlür, dişlə açır).
tüqünü	.-iki evi bir elədik, düğünü batman yarım. .-ləpədən demə düğünü de, dünəni demə, büyüni de.
tüqünün	.-hündür düğünün başağı boş olar. (başağı : sünbülü)
tüqütün	tükütün. züləmat.
tüleq	tülek. qorxan
tülqü .-biri tülkü başı , biri quyruğu. (iki fırıldağ doslar)	.-gəzəgən ayaq daşa dəğmiş, gəzəgən tülkü tələyə.
tülqü .-tülkü quyruq buğları. (goran buğu). (şlələr dilindən)	-tülkü özün ölüyə vurur. (ölüyə vurur : özünü ölmüş kimi göstərər) -körpəni gündə kübəsən tülkü , tülkünü gündə kübəsən gülğü. (quzu kürkünü hər gün çıxarsan tülkü kürkünə dönər, tülkü kürkünü hər gün çıxarsan gülünə olur). - quzu doğub tülkü yapan dünyadı.
tülqünü	tülkünü. -körpəni gündə kübəsən tülkü, tülkünü gündə kübəsən gülğü. (quzu kürkünü hər gün çıxarsan

tülkü kürkünə dönər, tülkü kürkünü hər gün çırparsan gülünə olur).

tülqüyə .- **tülküyə** qaç deyir, taziya tut.

tülqüyü .-**tülküyü** nallayan.

tülüt. tül. tor parça, toxuntu.-əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar **dürüt**), yazıg oğlan neyləsin, tənin darut, göt **tülüt**. (**dürüt**: darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)
 .-əziziyəm gey **tülüt** , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazıg oğlan neyləsin, **tənin darut**, göt tülüt. (**tülüt** : tül: tor parça, toxuntu).(**dürüt**: darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)

tüm .- **tüm** yaşama bir duraq, ölüm itim ayrılıq.

tün .-duman durar axşamı, **tüm tün bürər göylərü**, göy açılar danlayı, uğur oynar dan atar.

.-dan atınca, ışın saçar tün bitər.(**tün**: gecə.qaranlıq)

.-qısqarmış gün, **uzarmış tün**.

tünc bürüş. bürünc

tüncə tüncə: axşam çağı.-tanca gələr, tüncə gedər.(**tanca**: səhər çağı) . (**tapmaca**) .(**günəş**)

tüncül narıncı. tüncül.

tünəni .-ləpədən demə düğünü de, **dünəni demə, büyünü de**.

tünqüzün. **tüngüzün.** gecə gözü. -parlaq günəş gündüzün.mıncıq ulduz **tüngüzün**.

tünlük **tünlük.-tünlük** əgri, düz tüstü . (əgri tünlük, düz tüstü) .

- **tünlük** gecə bağı yarıq sonunda.

tünlüqtən **tünlükdən.** bacadan. düdkeşdən.-güc aldan girsə, **doğru tünlükdən çıxar**. (**aldan**: öndən).

tünlüyüzdən dam bacasından. -tünlüyüzdən ay göründü, könlümüzə, car göründü. (**car** : ışıq).

tünuqur	tünuğur < tün + uğur ..-iyi uykular, gözəl duyğular. (yatan üçün dilək)
tünü	.- dünü vur daşa, gününlə yaşa
tünün	.-günlər gəlir, həfdə dolur, ay keçir, cəhrə durmur, ay calanır il keçir. günün gələn, tünün gedir . (günün : bu gün)
tünündəki	.-yanındakı yarına, dünündəki dünüvə götürür.
tünüvə	.-yanındakı yarına, dünündəki dünüvə götürür.
tünya	dünya . devrən. - yalan devrən yaman devrən , dibdən təməldən pozuq. (devrən : dünya) -həqqimizdən keçmərik dünya əgər viran ola , bizdə qurani məcid, sizdə müsəlsəl tanq ola. (devrim bağırıqları).
tünyanı	.-ağ qara görmə dünyanı , alası var, bozu var. .- yaxar dünyanı , özü yanmaz?.
tüpürcək	tüf. ağzısuu.
tüpürsə	suvsa. su atsa.. -göyə suvsa, üzə düşər.
türk	.- türk olduğun səndə belə unutsan,yağuların unutmaz. (yağuların : düşmanların) .- türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə, türk olub tazi gəpirsənğ heç yakınlaşma mənə. .-yapraq olub ayaqızda gəzinəm, topraq olub ayağ altda əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri , mən sizləri sevəmən. .- türk törəsi olasan, türklüyüvü danasan!!??. (törəsi : balası)
türq	türk .- mən türk balası azəri yox, azər degən ağzan belə pox. .- türk yazına qulluq ed, yox köləlik dilə. .- türk olmayan : tat. yad..- tat ata mindi , tanrısın dandı.

türqanə	türkanə. - türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə , türk olub tazi gəpirsənğ heç yakınlaşma mənə.
türqcə	.-kimiləri türkcə yazanda ayağı boşalır, tırığa düşür tatca yazır bərkisin.
türqcə	.-mən səni sevərəm sevisərəm, bu sözü türkcə quyuq deyərəm. (quyuq: qəliz) .-türkcə bilsən , yağ kimi bala qarışar, özü axar. (özü : cirqəsi)
türqcəmiz	.-türkcəmiz baldır, bal yanında şəkər satılmaz
türqə	.-türkə dəğər qorunmalıyıq. (dəğər : çıxar. şayistə. layiq).
türqəm	.-türkəm deyir , rus bağırır, tat çağırır.
türqlüğü	.-türklüğü yaşamızda, inancızda, dilizdə yaşayın
türqlüyüvü	türklüyüvü. -türk törəsi olasan, türklüyüvü danasan!!??. (törəsi : balası)
türqmən	.-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə.
türqü türkü. nəğmə	
türqüsünü	.-genə evrən ölülər türküünü dəng eləmiş. (dəng eləmiş : sazlamış.çağlamış)
türməyə	.-türməyə öğrəşəndə, doğma ev türməyə dönür. .-türməyə öğrəşəndə, doğma ev türməyə dönür.
türsü	dürsü. dadqah.
türtmə	-dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim: dürüt. darut. -əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazığ oğlan neyləsin, tənin darut, göt tülüt. (tülüt : tül: tor parça, toxuntu).
türüt	dürüt. darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim. -əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürüt (ətək geyib dar dürüt), yazığ oğlan neyləsin, tənin darut, göt tülüt. (tülüt : tül: tor parça, toxuntu).(..

tüsqün	.-darqın küsgün evrənə.
tüssə.	. qussə. tutuqluq. tutqunluq. qəm.- tüssə basıb qussə tutub könlümü. (tüssə: qussə. tutuqluq. tutqunluq. qəm.)
tüstü	.-od yandırır yelləyən, tüstü salıb korlayan. (korlayan: kor edən) .- tüstü oyun götürməz .(oyun: şaka)
tüstüləməz	.-yanmamış odun buğlasada, tüstüləməz.
tüstülü	.- tüstülü yer yaramaz, durub duran qalamaz .-tüstülü yerdən uzaq dur
tüstün	.-odun tutsun, tüstün düdsün. (tutsun: alıxsın. yansın)
tüstüsü	.-qıvrışıq quvur, tüstüsü düz, buruşuq yuva, doğruşuq ilan. (quvur: govur. boru)
tüstüsü	.-od harda yanır tüstüsü hardan çıxır. (deyim)
tüstüsün	-isdisin alıb, tüstüsün çəkib.
tüstüsü	tütünsüz.- od tütünsüz olmaz , iyid yazıqsız olmaz. (iyid: gənc).(yazıqsız səhsiz)
tüş	.- düş bitirsə , yaşam bitər
tüş	1..düş (düş: dal. dalı). {(# düş: ön. qabağ). günün dalı yatan ögü (çağı). günorta. günörtə. - düş düş: alt üst}. 1. düş. xəyal.- düş bitirsə , yaşam qırılır. - düş düşə: arxa arxaya. (# - düş düşə: üz üzə). - düş uykuya , uyku düşə qarışdı. .-gözüne qorxulu düşlər görünür, düş içində ögünürdə döyünür. .-dərindən yuxu dadlı düş.
tüşə	- düş düşə: arxa arxaya. (# - düş düşə: üz üzə).

tüşən	düşən.. gələn.- nə çara olub gələn işə, kəsilməyən əl öpülür həmişə. -xoşluğa düşən qudurqan olur, xəsdəliyə düşən küsəgən.
tüşəndə	.-özün görürsə biri, çox uca göydə, düşəndə yerə gurha gur başlar , ayağın bas yerə qorxma, daşdı topraqdı bu, hayanda olsan, son yerin yatağın burda.
tüşəni düşəni. şəhidi	.-nə ölüsü var quylasın, nə düşəni var ağlasın. (düşəni : şəhidi)
tüşər. düşər. yıxılar.-özgə ayağıyla duran tez düşər.	-sinər olsun, düşər olsun, qay qada ıraq olsun. (sinər olsun: nuş olsun). (qay qada: qada bala) -qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar. (qaralar: qar alar) -ivək sinək sütə düşər. (ivək: tələsən). .-qat qat döşək döşüb düşər üstünə, yuvarlanıb, ağdaranıb yatardıq gün. (uşaqlıq, gənclik)
tüşərsə	.- düşərsə əlimə , söküb tökerdim bəterin, yavuz fələyin.
tüşərsən	.-abanmadan girmə heç yerə, düşərsən birdən çıxılmaz yerə. (abanmadan: çəkinmədən)
tüşəsən	.- görüm səni batlağa düşəsən dərd əlindən.(qarqış).
tüşqünçülük	düşgünçülük .otopyaçılıq. boş xiyallar
tüşqünmək	.- düştügmək . nərsiyə düşər, mübtəla olmaq.
tüşlər	düşlər .- gözünə qorxulu düşlər görünür , düş içində ögünürdə döyünür.
tüşman	- at atlasa, düşman çatlar. (at atlasa : at at olsa) .
tüşman	.-çox varma yanına düşman olanın, bilməsin sirrin, almasın çəmin, ər olsun yoldaşın düşən sırdaşın, bir kitos dosdan yaxşıdır dayaq. (kitos : iki üz. namərd). (misgin qılıç). .-dosman (dost) küydürər aytat, düşman güldürər aytat. (dost yaxdırar söylər, düşman güldürər söylər).

-dos başa, **düşman** ayağa baxar. (baş ucalığın dosd istər, ayağ qaymasın düşman.

.-gurlayaraq gələn düşmandan, **kötüdür gülə gülə gələn düşman**. (**kötüdür**: pisdir. yamandır.)

tüşmanca .-keçib məndən keçim ondan, nədən qıymaq belə düşmanca davranmaq. (**nədən qıymaq**: deyil boldağ. deyil doğru)

tüşmandan .-gurlayaraq gələn düşmandan, kötüdür gülə gülə gələn düşman. (**kötüdür**: pisdir. yamandır.)

tüşmandır **düşmandır**.-qanmaqlığa qanmamazlıq **doğma düşmandır**

.-qanmaz özüylə **düşmandır**, başaqaşıyla necə dost olur.

tüşmanıdır **düşmanıdır**.- qıt qanıqla inanış, **düşmanıdır düşüncə**.

tüşmanqa **düşmana**.-**düşmanqa** bel aldırba. (düşmana gücün bəllətmə!. düşman qarşısında kəndini yığit göstər).

tüşmanların. **düşmanların**. yağuların. -türk olduğun səndə belə unutsan,**yağuların** unutmaz.

tüşmanlı .-çalış qazan dosduvu, **ocaq başı düşmanlı**.

.-ocaq başı **düşmanlı**.

tüşmansız .-ölkə (vətən) dediyin **düşmansız olmaz**

tüşmək -**quca düşmək**: sarılı vermək.

tüşmək -**yolu düşmək**:yolu ötmək

.-**süt gölünə düşmək**. (xoş xiyallara dalmaq)

tüşmən -**düşmən yağı**.-kimsə kim, aldı ürəkdə, sən kimi **düşmən yağı**, saxlayanmaz, qurtaranmaz od düşən candan yağı.

- **düşmən tərəfinə**: yağı təbə.

tüşməne .-**düşməne** göz dağı olsun.

tüşməyən	.-ayaqa düşməyən, başa çıxamaz
tüşməz	düşməz. düşünməz
tüşsəmdə	.-sevməkdə gözümlə qalmaq artıq sevirəm mən, düşsəmdə uzaq sevgilidən sevgi kökün can yuvasında əkərəm mən. (can yuvasında: can evində)
tüşsün	.-çörəyin düşsün yağ içinə.
tüşsüz	.- düşsüz qal , tuşsuz yox. (şanssız yaşa, amacsız yox).
tüştü	.-sevgiləri çalındı paraya, ürəklər düşdü araya . .-tünlük əgri, düz tüştü . (əgri tünlük, düz tüştü)
tüştük	.- osdurub önə düşdük , sıçıb dala qaldıq. (osdurub : şişib)
tüştüm	tüşdüm. -üşüdüm üşüdüm, yerimə düşdüm (təprəşdim yığışdım)
tüştün	.- sordum nə sevincək düşdün , dedi dosdan bu yetmişki bizi yad edmiş. .
tüştüyündə	düşdüyündə.-düşdüyündə man yox , qalxanmada man çox. (man: ayıb. eyb)
tüşüb	düşüb.-göydən düşüb , gölə enmiş. (lap yerinə düşmüş nərsə).
tüşün	düşün. oylan. -ilkin oylan, sonra söylən.
tüşün . düşün.	oylan.fikr elə .- iş başdan düşün , geyin qıl işin. (geyin: sonra) .- söz ağzındakən düşün , geyin söylə. (geyin: sonra)
tüşün	yoxla. - gedəni boşla, yarını yoxla... -yapdığın düşünməkdənsə, yapcağın düşün.
tüşüncə`	düşüncə. -eyku sözlər güvəndirir, gözəl düşüncə dərinlədir , könül ilə verilməkdən sevinc doğur.

- qıt qanıqla inanış, **düşmanıdır düşüncə**.

oy fikir.-söz ağızda, **oy başda**, iş əldə.

tüşüncədə **düşüncədə**. -uzun dilli, **düşüncədə** gəlir **(qıs: güdə)**

tüşüncələrsə .-düşüncələrsə düzənə soxulursa, uçan keçmiş, yerincə unudulur.

tüşüncən .-yalançını qov **tumanı düşüncən**.

tüşüncəni . -inanclar, **düşüncəni qayırır (qayırır: aldadır)**.

tüşünən .-yoxsa artıq, **düşünən yar yarını**, belə getməz, yıxılınca, ayılı!.

tüşünən **düşünən**.-yoxsa artıq, **düşünən yar yarını**, belə gedməz, yıxılınca, ayılı!.

-işin sonun **düşünqıl**.

tüşünmə. **düşünmə**.sanama -sevilirsən sevdinin kimi **sanama**.

tüşünmək .**düşünmək**. -yaşamaq gah keçmiş, gah indini, **gah yarını düşünmək**

-börkü qoltuğunda **düşünmək**. (bir soru üzrə uzun uzadıya düşünmək).

tüşünməkdənsə .-yapdığın **düşünməkdənsə**, yapcağın düşün.

tüşünməz. .-saysız sanasız (ölçüsüz) beyin düşünməz.

tüşünüb **düşünüb**. oylanıb.-**barqaca oylanıb yaşa**, çəkdiyin əmək gedməsin boş. (**barqaca: həmməşə**). (oraz)

tüşürqıl .-**gəlsə uma düşürqıl**, dinsic onun aruqluğ. (**aruqluğ: yorqunluq**). (qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gidersin).

tüşürmə **düşürmə**..endirmə. salma -gözdən **endirmə** (salma, düşürmə).

tüşürmək **düşürmək**. indirmək.

tüşürsə	.-od düşürsə meşəyə , qurusu yanar, yaşı alışar.
tüşüsən	düşüsən .-ölürəm ölürəm ölə bilmirəm, düşüsən yadıma , niyə bilmirəm.
tüt	iti...-tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox geç. (qox : qorx) - tüt çaydan vur geç , lam çaydan qox (qorx) geç. - tüt rəng :tox boya.
tütəq tütək .-hər vax əmək olmaz, tütək də varıdı! .	
tütər .-sen gedən çöl bayırı, gül bürünər qonçalanar, soluğundan qoxulanmış çiçeyin etri tütər	
tütqəşdən	düdkəşdən . tünlүkdən. bacadan. -güc aldan girsə, doğru tünlүkdən çıxar . (aldan : öndən).
tütmədi	düdmədi . yanmadı.-göyə atdım, tutmadı, oda saldım , düdmədi , yelə verdim, almadı?.
tütsün	düdsün .-odun tutsun, tüstün düdsün . (tutsun : alışsın. yansın)
tütü	.-saman yüngül, düdü adam öldürür
tütüqlərin	düdüklərin . səfeh. içi boş.-sevmək sevilmədən, düdüklərin işidir! .
tütüqtən	.-qoca ardına düşən, düdükdən payın alar . (yaşlı götdə yel durmaz)
tütüqtən	düdükdən .-gec çalınan düdükdən oyanatmamış kimsəni.
tütülük	. buhurdan
tütünsüz	tüstüsüz.- od tütünsüz olmaz , iyid yazıqsız olmaz. (iyid : gənc).(yazıqsız səhvəsiz)
tütüsündən	.-doymadıq istisindən, kor olduq tütüsündən .
tüyməni .	-dəvəni görməyən, düğməni görməz , dirəgi görməyən, iğnəni görməz.

tüyünlər	çətinliklər.-olsunki düyünlər boşalıb , düğünə (toya) dönsün . (olsunki : inşallah)
tüz	düz. 1. çinə -dədlərivi devrəvə çinməki duvar olsun, ayaq altına çinə pillə olsun. (çinmək: düzmək). 1. kirtü. girtü. doğru. həqq -doğru otur, düz danış .- düz bəzənər , dağ bəzənər, çöl bəzənər, bağ bəzənər, el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir. .- düz yerdə yeriyanmir , şuxumluqda şıllaq atır .- əğri ola düz ola , gəzən ayağa daş dəğər. .- ər ilə gəzki düz olur , qayla gəzən xar olur. (qayla : nakəslə) .-güc aldan girsə, düz ardan çıxar. (aldan : öndən). (ardən : geridən). .-yaz gəliri yaz gəlir, düz bəzənir , dağ bəzənir. .- düz xala vurmaq : tuşatmaq (tuşlayıb atmaq) .-dağ özünə, düz özünə , əyri baxar düz özünə .- düz yolu püflüyə püflüyə yerimək. (diksinə diksinə davranmaq) .-yalan sözə düz çatmaz. .-tünlük əğri, düz tüstü . (əğri tünlük, düz tüstü) .-əğri yerdə düz yerdə , oyun bilən oynasın. -qana qan, cana can, duza duz, düzə düz demişlər. .- düz yer : hamar yer .- ha düz olsa , orağcan əğrisi var. -aldan girsə güc, köçər daldan düz. (aldan : qabaqdan)
tüzə	düzə. -qana qan, cana can, duza duz, düzə düz demişlər.
tüzəq	. düzək. həqq.
tüzəl.	.-güzgüyə bax bəzən, adamlara bax düzəl.
tüzəld.	düzəld. yap -yap dedilər minbiridə az gəldi, yığ dedilər, tək biridə çox gəldi.
tüzələn	düzələn -düzələn iş. edil. hasat. asan. həll olan. qabili həll

tüzəlmək	düzəlmək. onmaq,-kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani səyilə müşgüldür onarmaq.. (onarmaq: düzətmək)
tüzəlməz	düzəlməz. yonqalmayar -kim bəfa savın umarsa kişidən, ürəyi yonqalmayar heç dərdədən. (savın: sözün).
tüzəlmişdi	.-hər yarağı düzəlmişdi, qalmışdı saqqal darağı.
tüzəlt	düzəld. -özgələrə baxıb özün düzəld
tüzəltməgin	.-qaş düzəltməgin yerində, göz çıxartmağın nədir!?
tüzən	tüzən. tətib. -keçmiş uçsa, kəllə düzən tapar.
tüzənə	.-düşüncələrsə düzənə soxulursa, uçan keçmiş, yerincə unudulur.
tüzənləmək	düzənləmək. (tətib vermək. mürəttəb etmək)
tüzənlənmiş	düzənlənmiş.. (tətib verilmiş)
tüzətdilər	düzətdilər.. -kişi çapdırdılar, çəri tizətdilər, tez gəlsin dedilər. (kişi: adam). (çəri: qoşun)
tüzətmək..	düzətmək. onarmaq..-kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani səyilə müşgüldür onarmaq. (onmaq: düzəlmək).
tüzqün	düzgün. - bu dünya bit bazarıdır, satan tazə, alan köhnə, satırlar düzgün insanı, alırlar hər qurumsağı.
tüzlüq	düzlük. -alın dartıb yağıya, düzlük yalnız dosluğa. (alın dartıb: kəllə vurub). (yağıya: düşmana)
tüzməki	düzməki. çinməki. -dədlərivi devrəvə çinməki duvar olsun, ayaq altına çinə pillə olsun.
tüzsə	.-işin düzsə özün düz, qaçınmağa, qoğunmağa gərək yox
tüztüm	düzdüm. -bu ağacdən yay düzdüm.

tüzü	düzü. -dönəm düzər əğri düzü , gözdü bəzər görkü üzü.(dönəm : zaman). - yazan əğri, düzü , yaramaz (düzü, əğri yazan, yaramaz).
tüzümüzdə	düzümüzdə. -şaxda işlir sümüyümdən iliyə, düzümüzdə əğilir, əğriliyə .
tüzyer	düzyer. hamar .- sən qapını uca çək , tanrı dəvəsin yetirir. .-gen ürəkli igidlər, uca başlı qocalar . .-iş başındaykən, alçaq uca bəllənir . .- olursa uca ağacın başı , yetişdikdə yerdədir barı. (yemiş ağacı) .- başın uca (olsun): ucal
ucal!	başın uca (olsun).
ucalan	. ağac kimi boy atan.
ucalanaq	- dağ olaq ucalanaq aşmıyaq , dəniz olub dalqanaq daşmıyaq, ilan olub şaha qalxıb saşmıyaq (sancmıyaq) kişi olaq, söz danışaq qaşmıyaq (qaçmıyaq)
ucalar	.- ər biliklə ucalar , quş qanatla uçar.
ucalarsan .	ozarsan.-üstözingə dik qarasan, tozasan, sığ qılsan, asta asta ozasan . (üstözingə : kəndindən üsdə). (ozasan : ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucarsan. (ucarsan : ucalarsan)
ucaltmaz	.-yalan söz yer daraltmaz, baş ucaltmaz .
ucarsan	ucalarsan. -üstözingə dik qarasan, tozasan, sığ qılsan, asta asta ozarsan. (üstözingə : kəndindən üsdə). (ozasan : ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucarsan. (ucarsan : ucalarsan)
ucatan	ucadan.-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq üstündən, dərədən dərin çöl olsa, körprü keçər ötsündən.

(**ötsündən**: mavərasından.üstündən)

ucatır **ucadır.-ucadır başın sənin** , neçədir yaşın sənin, dən düşüb saçlarına, haçan bitər yasın sənin.

ucatırsa **ucadırsa.-ucadırsa** güdə, ağac yaprağı düşər dibinə.

ucluq .minarə.

ucu - **göz ucu ilə** baxmaq. (at yələsindən baxmaq).

ucubundan ucundan. səbəbindən. -yoxsun gəzib **nisgil əlindən küyən**. (möhtac dolanıb həsrət ucundan yanan).
(**ucundan**: **ucubundan**. səbəbindən)

ucuna. .-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq **bitmədən ön arzularım son ucuna**.

ucundan ucubundan. səbəbindən. -yoxsun gəzib nisgil əlindən küyən. (möhtac dolanıb həsrət ucundan yanan).
(**ucundan**: **ucubundan**. səbəbindən)
. -dişivin dibindən, **usuvun ucundan gələn**i söyləmə.

ucuz .-yoxsul ol, **ucuz olma**.
. -isti soyuğuna, çala çuxuruna, **ucuz uçasına baxmadan**.

ucuzluğa .-uzun alıb **ucuzluğa gedmə**.

uçaq **uçuq**. cənnət

uçamaz .-eşq nisgilsiz **uçamaz**.

uçan .-düşüncələri düzənə soxulursa, **uçan keçmiş, yerincə unudulur**.

-**quş təkin uçan** anlar, bunu yaşayan anlar

-**uçan quşada** borcu var! (çox boşludu).

uçanlara köçənlərə. ölənlərə.-**uçanlara** dalmasın könül.

uçanmisan	.- uçanmisan -qaç, yürənmişən-sürün. nə yapırsan yap bir yerdə qalma.
uçar	.-dam uçar , sevgi sınar, damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar. - yerdən uçar , göydən yağar. (tapmaca). (bulut)
uçarsın	.- uçuruma varma uçarsın , yar ucuna varma düşərsin. (yar: uçurum : pərtqah)
uçqur iti uçan	.-yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, çirağın yürəgən yolu. (uçqur : iti uçan). (su değıl, simdə axır, od değıl, çırağ yaxır) (tapmaca).(iliktirik.bərq).
uçqur	uçqur. tuman bağı.- qısa uçqur kimi , aradan çıxmaq, qaçmaq.
uçmağa	.-doldu camım, keçdi canım gücüm yox, heç istəyə, heç uçmağa könlüm yox .
uçmalığ	behışlik .
uçmaz	.- quş uçmaz kolan yeriməz , göz görənmiyən uca dağlar.
uçmuğu	cənnəti.- yer üzünün uçmuğu , doğru sevgi, uyqun olan evləniş.
uçmuğu.	cənnəti.-evlənmədən , güllə budaqlar dolu, evləndinsə küllük gizirqan kolu. yer üzünün uçmuğu, doğru seviş, uyqun olan evləniş. (gizirqan : gizikgən. gəzənə).
uçmuş	-o isti könül, uçmuş duvarı, keçmiş sevgidən, çökmüş nə varı. (çökmüş : batmış)
uçmuşusun	ağıl gedmiş.-nə qara duyqular gəzir başında sənin, sanırım uçmuşusun baş itirmişən , bir ayrılıq yıxsadı böylə dünyavı, yaşam bağında, ölüm kolun sən bitirmişən.
uçmuş	sönmüş
uçraş	- uçraş yapar : qarşılayar.
uçraşa.	qəziyə.- yavuz (yaman) işdən uğraşdıq qadaya, sən qoyma iyiliklərin uçraşa. .

uçrulmáz **öçrölmáz.** sönölmáz.-od alovla **öçrölmáz.**

uçsa. .-keçmiş **uçsa**, köllə düzən tapar.

uçsun .-seviş doldur, öc **uçsun**

uçtu **uçdu** -**başım uçdu**: usum qaçdı. huşum getdi. bayılası oldum.

uçtuqunda **uçduğunda.**-quş yuvada nə görsə, **uçduğunda** **yapar**

uçub .-quş **uçub** **avlır**, kişi işləyib dişlir.

.-quş kimi uçub, su kimi axıb, gül kimi solan sevgi

.- **uçuq** söküük uyular. (**uyular**: xəyallar)

uçuq **uçaq.** cənnət. uçmaq.-tamu qapısı bir, **uçuq qapısı** **min.**

uçuqlar qalıqlar. xarabalar.

uçurum 1.yar. pərtqah.. **1.sıldırım..**

-**uçuruma varma** uçarsın, yar ucuna varma düşərsin.).

uçuruma .-**uçuruma**, bataqlığa götürən doslar.

ufağı. **uvağı.**.-iki gözləri san od ocağı, **yedi arşın dişinin ən uvağı.**

uqan **uğan.** tovana > təvana. güclü.

uqra **uğra.**-**uğra** söylənən: zikri xeyr olunan.

uqramaq **uğramaq.**-quru yerde **selə uğramaq.** (olmasın işə düşmək)

uqranışlı **uğranışlı.**-gününüz izqulu bolqu. (**izqulu** : iyqulu. iyi) (çağuz uğur keçinişli, **uğranışlı olsun**).

uqrar	uğrar. -bağışlanış istəmə, barışıqlığa yol açar, uğrar .
uqraş	uğraş. iş. məşquliyət.-doğulmaq gündəlik uğraş, ölümə yad olmuşuq.
uqraşandadır.	.-çağların ən gözəl sürəci, istəkli, sevinli işinlə uğraşandadır .
uqraşib	uğraşib .-it ağzına gəmik atmaq. (kiçik bir parça ilə uğraşib baş qatmaq). .-dağdan dağa uğraşib .(dağları gəzib)
uqraşmaq	.-min darağda bezi olmaq. (çox nələrle uğraşmaq . başı çox qarışıq olmaq).
uqraşmasan	.- uğraşmasan yoğraşar. (yoğunlar).
uqru uğru.	-hər işin, uğru yaxşıdır, toy gəlşiği bağşıdır. (bağşıdır : aşıqdır)
uqruna	uğruna. - tanrı uğruna : tanrı aşqına.
uqruna	uğruna. - nəyin uğruna düşdün sorağa , sən istəmədin, devran saldı uzağa. (ağı)
uqur	uğur. 1.xeyir. 1.müvəffəqiyyət. pıruzluq -kişidən kişiye uğur ulaşır ..-uğur dilə qonşuva, uğur gəlsin başuva . -günüz doğur olsun, üzüzə uğur olsun . -yamanlıqdan ıraq qalasan). - ögrən ögrən uğur ola , qoyma bilməzlərin çoxala!! .- uğur oğrusuna pay verər. - uğur arzulayaq biri birimizə .-duman durar axşamı, tüm tün bürər göyləri, göy açılar danlayı, uğur oynar dan atar . -gələne xoşluq, gedənə uğur dilə . . -könlünüz açıq, yoluza uğur . .-başə gələn savılsın, uğur yerin doldursun .- uğur qapında yatsın.

uqurdan	.-hamınız bir uğurdan çağrışın çalışın. .
uqurlar.	uğurlar. istiqbal edər.-sevməyini bacaran, yaxşılığı uğurlar.
uqurlu	.-qutlu illər, uğurlu işlər. (alqış)
uqurlu	.-yoluz gedərli, uğurlu olsun.
uqursuz	uğursuz. uyumsuz. uymayan.
uqursuz.	uğursuz. qutsuz. bədbaxt
uqursuza	.-əl atırsa bulağa, uğursuza quruyar
ulaqar	ulağar. yekələr.-uşaqlar böyükələrə baxıb ulağar.
ulan	əla.ali.
ulaşan.	çığırıp bağırın.-ulaşan yara yetirsün bu saluq, yolda qalmış gözləri "yarın" ölüb.. (saluq: xəbər)
ulaşır	.-kişidən kişiye uğur ulaşır. (uğur: xeyir)
ulaşmaq	vəsl olmaq.
ulayar	.-qurd balasın öz əlinlə bəslədə, meşə görkən ulayar.
ulqat	. ulğat. ulğat ortam. rəsənə
ullaqar	ullağar. böyüyər. - uşaqlar böyükələrə baxıb ullağar.
ulşub .	.- ulşub ərən börləyu: qurd kimi ulaşdı.
ultuz	.- gün olan yerdə ay sayılmaz, aylı gecədə ulduz sayılmaz. .-parlaq günəş gündüzün. mıncıq ulduz tüngüzün. (tüngüzün: gecə gözü)

-ay çıxır ulduz sərir. (**sərir**: səyrir. göz vurur)..

ultuzlar

.-**armanlar ulduzlar sanı** , çalış istəyin tanı.(**arzular**:-armanlar)

.-qaranquluq gecədə, **ay olmasa, ulduzlar pırıl parlar**.

.-**ulduzlar yansın**, ay parlсын, danyeri ağarsın, günəş saçsın.

.-armanlar, əl çatmaz ulduzlar kimidirlər, yalnız qaranlıqda yol açar. (**armanlar**: ideallar).

ultuzu

ulduzu.-duzluğu gedmiş, qalmamış duzu, tutulmuş günü, **ayı ulduzu**.

ultuzilə

.-sayraşan **ulduzilə** göz gözə vermək

ultuzun

.-yağsada daş, daşsada sel, **qoru için ulduzun**, yaşam içində duzun.

ulu böyük. -**ulu ülüşü**: böyük bölüyü. böyük qisməti. çoxu. -yaşamın ulu ülüşü yuxuya gedir.

.-**ulu** dövlət uca himmət ağır baş, öğüş nemət qatı heybət uzun yaş.

-**ulu ağac**, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (**boş urək**: ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

.-**ulu yol ulu yerə gedər**, kiçi yol dağ ara itər. (**dağ ara itər**: dağlıqda itər)

uluq

uluk. ədəbsiz

-**kiçik uluq duruşmaz**, qırğı sunqır qarışmaz. (**duruşmaz**: məhkəmə açmaz). (**qarışmaz**: qarşılaşamaz).

(qırqı sunqura dayanamaz, müqavimət edəmməz).

ulular

.-**ulular ölməz**.

ulur

uluyar. böyüyər. -kiçikdisə böyür, **oğlandısı ulur**, iqitdisə qocur. (kiçikdi böyüyər, oğlandı ulular, igiddə qocalar).

uluşmaq

.. ülüşmək. bölüşmək

uma

qonaq.-**gəlsə uma düşürqıl**, dinsin onun aruqluğ. (**aruqluğ**: yorqunluq). (qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gidərsin).

umac .-qonşuya ərişdə kəsər, **özünə umac oğanmaz**.

umac tamah.-**artıq umac** daş yarar, daşda dəğib baş yarar.

uman.-**özgədən uman**, əli boş qalar

umanc umud.-umanc yoxdu, amma ərinc verdi.. (**ərinc**: ehtimal).

umar göylü isdər, könlü çəkər.-ac hər nəyə umar. (**umar**: göylü isdər, könlü çəkər)

umarlar .-verən əldən **umarlar**

umarsa .-kim bəfa savın **umarsa kişidən**, ürəyi yonqalmayar heç dərddən. (**savın**: sözün).(yonqalmayar: düzəlməz).

umat -umat **gətirir**: şans gətirir

-umat **gəlsə**: şansı gəlsəz.

umatlıq **umadlıq**. **umaylıq**. xoşbəxliq

umay -**umay yatdı**: bax döndü.-umay yatdı, əkən olduq biçmədiq, tikən olduq geymədik.

umayı .-umayı **yatmış**: baxtı yatmış.

umayın -**umayın gəlsə**: baxdın qalxsa. sansın gətirsə.

umaylıq **umadlıq**.. xoşbəxliq .

umma .-umma hər ağac yemişin verə, biri kölgəsin biri odunun yetər.

umsundu . ümid bağladı -**kimi umsundu**, kiminin usu getdi. (**usu**: ağılı)

umtuqun .-umduğun bulmadın, bulduğun sev.

umuq	1. nisgil. çatınmamış arzu. 1.bəklənən istək, dilək. umud varsa yaşarsan, umuq ilə batarsan. (umut : əldə olan istək, dilək).
umuqları	.-umud ilə yaşayan, umuqları bəkləməz. (umut ağız dadı, umuq yarın dadı.)
umuqları	.-umud ilə yaşırısan, umuqları daşırsan .- umuqları arzuları daşa dəymiş
umuqu	.-umudu hər günün yaşat, umuqu yarına at.
umursan	.-ilkin başdan, nə umursan ürək daşdan. (ilkin başdan : əzəl başdan).
umusu	meyli-qoxusu gəldi, umusu gəldi .
umuş	.məsəl. - umuş çəkmək : məsəl gətirmək.
umut	umud. 1. əldə olan istək, dilək. 1.umanc.-umanc yoxdu, amma ərinc verdi.. (ərinc : ehtimal)-umud varsa yaşarsan, umuq ilə batarsan. (umuq : bəklənən istək, dilək). - umud bir qapı, kişi toxmağı. {umuda gərək çabasan (çabasan : qoşasan. çalışasan)} .-umud doğar gün ilə (hər doğan gün bir ümitdir) -məndə öcüş səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz : yüklənməz) .-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut , başına buyruq, kəndinə uyruq (tabe) , gələn savılar keçən sovular. (başına buyruq : özünə hakim) .- umud əldə olan yolundu, ağızdaki dadındı. .- umud ilə yaşayan, umuqları bəkləməz. (umut ağız dadı, umuq yarın dadı.) .- umud ilə yaşırısan, umuqları daşırsan .- umud sana çiçək açar bağında .- umud şamsa dan sönər, umut günsə şam batar. .- umut ayaq altıda yolundu.{umuda gərək çabasan (çabasan : qoşasan. çalışasan)} .- umut dolu o günləri unutmayalım, amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım. .-uzun yolun gedişi umud

	.-uzun yolun gedişi umud -uzun umud, güdə yaşam. -qırıq bilməz umud yox. (qırıq: şikəst) .-umud, yaşamdır
umutlar	umudlar.-ağaran saçlar, sarayğan umudlar .-iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı. dərd)
umutları	umudları .-umudları, dadları ağrıya dönmüş
umutsuz	umudsuz .- umutsuz yaşam olamaz, sinqi küpün suyu qalmaz. (sinqi: sınıq)
umutsuzluq	.- umutsuzluq , qırqınlıq ölümün girişidi
umutu	.- umudu gündə yaşat, umuqu yarına at.
un	.- un tay olub saqqalımız.
unab	raziyam.-tamuğ odığə unab, ayrış odığə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıqa cıdaman. (ayraş: hicran) . (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna raziyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
unaman	çəkəməm. razı olamam.-tamuğ odığə unab, ayraş odığə unaman. başım barurqa cıdamən, uzaqlıqa cıdaman. (ayraş: hicran) (unab: raziyam). (cıdamən: dözərəm). (cıdaman: dözəməm). (cəhənnəm oduna raziyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).
unçu	.-unçu yolu degirman, çoğun işi çevirman. (çoğun : > cihan) (çevirman : kələk)
unlu.	.-xərmənə girən tozlu çıxar, dəgirmənə girən unlu .
untanı	.- undanı unut , daddıranı dadıt
unu	.-xanım vardır yumşaq unu daş eylər, xanımda var daş xəşəli aş eylər.

.-unu ələnmış, ələyi asılmış. (yaşlı olana deyilir. işi bitmiş)

unut **unud.-** qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, **unut gedsin keçmiş**i, kəndi əlin silər yaşı.

.-kimidin **unut**, kim olduğun unutma.

.-havada bulut, **sən bunu unud**.

unut unud.-sevmə uzun heç nəyi, ol unutar, unutmadan **unut sən**.

unut **.-undanı unut**, daddıranı dadıt

unut **.-**unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, başına buyruq, kəndinə uyruq (tabe) , gələn savılar keçən sovular. (**başına**

buyruq: özünə hakim)

unutar **.-**sevmə uzun heç nəyi, **ol unutar**, unutmadan unut sən.

unutaram **.-**yaş keçdikcə unutmağı **unutaram**.

unutardın **unudardın.-**nə bileydin **unudardın belə tez**, sevməseydim səni heç böylədə gec.

unutarmış **.-**sevənlərin **unutarmış** sevənlər

unutda **.-**gördüklərin **unudda**, çəkdiklərin unutma

unutma **.-**gördüklərin unudda, **çəkdiklərin unutma**

unutma **.-**gülü **sən unutma** , tikən gülün yanında .

unutma **.-**qonşu baş çəkməyi **unutma**.

unutma **.-**yediyivə bax, **sıçmasın unudma**

unutma. **.-**kimidin unut, **kim olduğun unutma**.

unutmadan **.-**sevmə uzun heç nəyi, ol unutar, **unutmadan** unut sən.

unutmadan	unudumadan. yadqırmadan. yaddan çıxmadan.
unutmağı	.-sevməyini bacaran, unutmağı bilməli.
unutmağı	.-yaş keçdikcə unutmağı unutaram.
unutmağı	.-yaşamda cəkinməyi öyrəşməliyik. necə ki unutmağı.
unutmamış	.-yazan unutmuş, yazın unutmamış. (yazar unudar, yazı unutmaz).
unutmasın	saxlasın.
unutmayalım	.-umut dolu o günləri unutmayalım , amandır ayrılma yarım, amandır ayrılmayalım.
unutmuş	.- yazan unutmuş , yazın unutmamış. (yazar unudar, yazı unutmaz).
unutsam.	.-çəkib gedmək boşandınsa, yerli düşər unutsam.
unutsan	.-türk olduğun səndə belə unutsan ,yağuların unutmaz. (yağuların: düşmanların)
unutulmaz	unudulmaz.-iyiliklər unudulmaz , gileyliyə yer qalmaz
unutulur	.- anılar unutulur.
unutulur.	.-düşüncələrsə düzənə soxulursa, uçan keçmiş, yerincə unudulur.
unutur	unudur. -ürək durur, baş unudur.
urbaq	. əlbisə
urqac	urğac. dişi
urqunçuluq	.- urqunçuluq: cəhd edərgənlik. - urqunçuluq açar yol.

urqunqıl cəhd eylə. - bu yolda sən **urqunqıl**

urta gecin. axşam.-irtə yasda, **urta toyda yeyər** .(**irtə**: səhər). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(**deyim**)

urvathı . törəli. yaxşı..önəmli. ərəmli..

us .- **us** qaynağı, bilim. (**bilim**: ilim). (**us**: ağıl) (**qaynağı**: coğrağı)

.-**us başdan**, qızıl daşdan (çıxar). (**us**: ağıl)

.-**başda us olsun**, börk tapılır

us usdan: -**us usdan**: ağıl ağıldan –us usdan ötgün olur. (**ötgün**: kəsgin. keçərli)

usandırdı .-**məni candan usandırdı**, çorundan yar usanmazmı?. coğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı?.

(**çorundan**: cəfadan). (**coğunlar**: fələklər) (**amacım**: muradım) . (fuzuli)

usanmazmı .-məni candan usandırdı, **çorundan yar usanmazmı?**. coğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı?.

(**çorundan**: cəfadan). (**coğunlar**: fələklər) (**amacım**: muradım) . (fuzuli)

uslanmamış ağıllanmamış.-**qırxında uslanmamış**, uzaq qalar barınmaz. (**barınmaz**: yetişməz)

uslanmaz ağıllanmaz ..-dəmir islanmaz, dəli **uslanmaz**.

uslaşmaq uslaşmaq. məəqul dərbəşmək.- ussuz ilə uslaşmaq kövündür. (**ussuz** :ağılsız). (**uslaşmaq**: məəqul dərbəşmək). (**kövündür**: boşdu. havadır)

uslayu məqul. ağıllı. .-qovulsa yetişməz, boyun burmaz, **uslayu desən əldə durmaz**, qalxsə vurub yıxar, nə soğuş sayar, nə soğuş vurur. (**bilməcə**). (**soğuş. boran**).

uslu başlı.. ağıllı.-başlı kişi öz başının yoldaşı.

usluya ağıllıya.-usluya bir söz yetər, qanmaza min söz itər.

usluyla ağıllıyla.-**usluyla dəlilik**, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini

göstərir. (**uslu** :ağıllı).

usluz . ağıllız -usluz kimdir, qabaqda gedən ardaçlı (zəncirli)

ussuz **usuz**....ağılsız. huşsuz. -usun başlı tez anlar, **usuz başlı güc anlar**. (**usun**: ağıllı. huşlu). - **ussuz** ilə
uslaşmaq kövündür. (**uslaşmaq**: məəqul dərbəşmək). (**kövündür**: boşdu. havadır)

usta .-**usda qeyçisi** işləndikcə itilər

usta .-usda palançada olursa yanuç, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. (**yanqu**: yanuç .insan)

usta .-ərinməyən, **usda olar**. (**ərinməyən**: çalışan)

ustadı .-**söz deməyə usdadı**, iş deyəndə xəsdə.

ustan .-**us usdan**: ağıl ağıldan –us usdan ötgün olur. (**ötgün**: kəsgin. keçərli).

ustar **usdar**. üzlər. tuşlar.raslar.-iğnə güdən, **dəvədə usdar**

usu. ağılı.-kimi umsundu, **kiminin usu getdi**. (**umsundu**: ümid bağladı).

usuq. ağılı.-usuq başda, yaşda yok.. (**yaşda yok**: 1.yaş ilə bağlı deyil. 1. gəncdə yok)

usum .- **usum qaçdı**: başım uçdu.. huşum getdi. bayılası oldum.

usunusun başlı. ağıllı. huşlu.-**usun başlı tez anlar**, usuz başlı güc anlar. (**usuz**: **ussuz**. ağılsız. huşsuz)

usunan ağılınan.

usuva ağılıva.-tanınmadığın yerdə üstüvə, **tanındığın yerdə usuva dəğər verilir**. (**üstüvə**: geyim keçimivə).

usuvun .-dişivin dibindən, **usuvun ucundan** gələnı söyləmə.

usuz başlı usuz. ussuz. ağılsız. huşsuz. -usun başlı tez anlar, usuz başlı güc anlar. (**usun**: ağıllı. huşlu). (**usuz**: **ussuz**.

ağılsız. huşsuz)

usuz .. **ussuz**. ağılsız. huşsuz. -usun başlı tez anlar, **usuz başlı güc anlar**. (**usun**: ağıllı. huşlu).

uşağıdır .-adam **könlün uşağıdır**.

uşaq **oğşaq**. ufaq. küçük

.-sevən könül qocamaz, **cocuq doğub uşaq ölür**. (**qocamaz**: böyüməz)

.- **uşaq var yoxu** bilməz. (uşaq vardını yoxudunu bilməz).

.- **uşaq** vardı evlərinə çırağdı, uşaqda var böyüdükdə (korağdı). (**korağ**: kalbeyin. qanmaz)

.-**uşaq** dilin anası, it qılığın iyəsi.

uşağın .-**uşağın dadı** poxluğundadır. (uşağın kiçik yaşda dərdi az olar, böyüdükdən sonra dərdi də böyüyər).

uşaqlar .- **uşaqlar** böyüklərə baxıb ullağar. (**ullağar**: böyüyər)

.-**uşaqlar** böyüklərə baxıb ulağar.

uşaqlıq .-ilk sevgi, **savulmuş uşaqlıq kimidir**, seçilmədən gəlib, keçir, gedir

uşaqlıqda .-**uşaqlıqda vurdular**, göndərdilər həkimə, həkim verdi vəkilə, vəkil dedi sikimə.

uşaqta .- uşaq vardı **evlərinə çırağdı**, uşaqda var böyüdükdə (korağdı). (**korağ**: kalbeyin. qanmaz)

utamaza .-itin qadası gəlsin o **əsgik utamaza!**

utan .-sonu görünməz, udan kim ola.

utan .-həmməşə **utan!** gələr günükü ütülər.

utanan .- **utanan evsiz**, oturan yuvasız qalmış. (**evsiz**: əşsiz)

utancağlar .-**utancağlar** oynamaz.

、

utanmaz	-heç uvanmaz, üz utanmaz, (uvanmaz: vicdan ezabı çekmez)
utanmaz	.. 1SİZ-1SİZ acun.
utanmaz	.-türkmən oğlan utanmaz , ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə.
utanmaz	.- utanmaz üz, tükənməz söz.
utanmaz	.- utanmaz üz, tükənməz söz. .-yalançılar yalan deyər utanmaz .
utanmaz	qırmızı adam.. üzü götündən qırmızı .
utanmazlar	uyatsızlar.- uyatsızlar , inamsızlar.
utanmır	.-arada yeyib, ortada gəzir. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır . yeyir yatır)
utar	.-anasın yeyər balasın udar (bilməcə). (toyuğ. yumurta).
utqu (< utmaq).	zəfər. qələbə.
utlaq	. udlaq . boğaz. həlq. hulqum.
utmaq	1. qazanmaq. qalib gəlmək. 1..(t <> y) uymaq . içərinmək. içə çəkmək, çəkinmək. örtəmək.
utmuş .	.-quyu qapmış. quyu utmuş .(qarqış).
utraşur	uzlaşır. davamlı olur.- gəngəşli bilik utraşur , gəngəşsiz bilik opraşur. (opraşur : öprəşür. əprişir. işdən düşür). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).
utsan	.- utsan acı, utuzdun, tüpür gedsin, düşmən başa dərd olsun.
utub 、	.- utub utuzan batur, durmadan dartur. (yenən yenilən gürəşə doymaz).

utulmaz .-yeyilər utulmaz.(saqqız).

utun şərmın. həyanın - sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşıb sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun yaşqasını.. (**duvağ**: örtük). (**yaşqasını**: pərdəsini)

utuna vicdanına.-utuna qısılmaq. (vicdanı qoymamaq, icazə verməmək)

utuzan .-utub utuzan batur, durmadan dartur. (yenən yenilən gürəşə doymaz).

utuzar .-siyasət dilə qarışsa, **dil utuzar**.

utuzar. .-keçmiş tutan, **gələcək utuzar**.

utuztun .-utsan acı, **utuzdun**, tüpür gedsin, düşmən başa dərd olsun.

uvağı. **uvağı. ufağı.**-iki gözləri san od ocağı, **yedi arşın dişinin ən uvağı.**

uvanlı vicdanlı

uvanmaq vicdan ezabı çəkmək

uvanmaz vicdan ezabı çəkməz.-**heç uvanmaz**, üz utanmaz.

uvansız . vicdansız

uy .-**bilginə uy** açılısın gözün. (bildiyivi yoxlasan, gözün açılar)

uyal . qafiyə

uyalğanı rüsvalıqı.-yaş çibıqın əyilgəni sığmaz, yaş ıgıdın **uyalğanı** ölgəni. (**sığmaz**: sınmaz). (taza, gənc çubuq bükülür qırılmaz, gənc dəliqanlının rüsvalıqı ölümüdür).

uyan . xəbər.- qafillərə **xəbər** olsun bilməzlərə **uyan** olsun

uyar	mütənasib.
uyatsızlar	utanmazlar.- uyatsızlar , inamsızlar.
uyatun	xiyalın
uyqarlıq	adamlığa. mədəniyyət.
uyqarlıqına	uyqarlığına . mədəniliyinə, uyruğuna. üzü yolalıqa. - baxma adam oğlunun uyruğuna , tanıyanmazsın, basmadıqca quyuğuna.
uyqaruq	uyğun. munasib.-yürün toxa yol bilən, bir uyqaruq yar bilən.(toxa : haqqa).
uyqu	uyku . iyi -yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, iyizligə anunma, dildən çıxsın uyku söz . (görgünə : gözəlliyinə). (iyizligə : yamanlığa). (anunma :peşələmə) -düş uykuya, uyku düşə qarışdı.
uyqu	yaxcı.-gülşə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül, yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət).
uyqula	yüğüt.. işə sal - bildikləri yüğüt .
uyqulama	uyğulama . nərməfzar.
uyqulamalı	. pıratik&. işdəlik..tətbiqi.
uyqular	.-iyi uykular, gözəl duyğular. (tünuğur : < tün + uğur). (yatan üçün dilək)
uyqun.	.-gözü gözüne, sözü sözünə, suyu suyuna uyqun .
uyqun.	uyğun . uyqaruq. munasib.-yürün toxa yol bilən, bir uyqaruq yar bilən.(toxa : haqqa). .-işlərə uyqun yerimədi . .-yer üzünün uçmuğu (cənnəti), doğru sevgi, uyqun olan evləniş .

-**uyqun deyil**-halı yoxdur.

uyquna bax halıva bax.

uyqunu **uyğunu**.- çağının **uyğunu**

uyquya **uykuya**.-**düş uykuya**, uyku düşə qarışdı.

uymallığın **uymallığın**. təəssübün.-içək ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya.
(**salmığın**: salxımın).

uymayan uyumsuz.. uğursuz. talesiz adam, işi gətirməyən adam. desharmoni.

-**uyumsuz** geyim. əginə pis duran don.

.-**sənə uymayan yerə yanlış yer**, çaba göstərməyib yalnızlığa yeğ demə

uymaz .- daladakı üydə bolmaz. (**evdəki söz çarşıya uymaz**). (qırdakın evdə oranlama). (**taladaki** :
çöldəkin).(**oranlama**: yerləşdirmə)

uymuş .-kim ivər, **şeytanə ol uymuş durur**. (**ivər**: tələsər)

uymuş yatmış.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (**ivər**: tələsər). (**uymuş**: yatmış).
(**irür**: çatar). (**küymüş durur**: yanmış olur)

uyrı davamı. geyində. sonrada .-saçratqudan qorxan quş, qırx il **uyrı ağac üzə qonmamış**. (**saçratqudan**: düşməkdən).

uyruq . tabe.-unut hər nəyi unut, umut hər nəyə umut, başına buyruq, kəndinə uyruq , gələn savılar keçən
sovular. (**başına buyruq**: özünə hakim)

uyruquna **uyruğuna**. üzü yolalıq. uyqarlığına. mədənililiyinə,- baxma adam oğlunun **uyruğuna**, tanıyanmazsın,
basmaıqca quyuğuna.

uysun , - aytqanın **uysun** edgəninə.. (**aytqanın**: dediyin) (**edgəninə**) edigivə)

uytusu. . **uydusu.**izəri. yolçusu. mürüdü. peyrövü..-turuz yolun izəri. (**turuz** : doğru. haq. həqq)

uyuq 1. qəfil.**1.yatmış.- uyuq** ellər kölə doğar başqa yok.

uyular xəyallar.- uçuq sökük **uyular**
 .-iyi uykular, gözəl duyğular. (**tünuğur**: < **tün** + **uğur**). (yatan üçün dilək)

uyumdan: xəyalıdan.-indi qoy heyvanı ged insanə gəl, **ol uyumdan keç** bu gerçək canə gəl.

uyumlu .-bunlar **uyumlu** yorumlu sözlər.

uyumsuz uymayan. uğursuz. talesiz adam, işi gətirməyən adam. desharmoni.
 -**uyumsuz** geyim. əginə pis duran don.

uyuş yaxıcı.-uyuş ərdən sümük ət, ərir qalar yaxıcı ad.

uyuşmaz tutmaz.-atlı, yaya yoldaşlığı **uyuşmaz**.

uyutan .-könlü avutan, **derdi uyutan**.(**avutan**: təsgin verici)

uyuyrmuş .-uyuyrmuş, yuxusun görmüş

uyuz çor vurmuş.-kələm kimidir hər bir qulağı, **uyuz şalgam kimi başı qabağı**.

uz atar. .-qatı yay çəkən **uz atar**. (**yay**: kaman). (**uz**: uzaq)

uzaq arı .. qıraq. təmiz.-eldən **arı**, gündən duru. (**eldən**: yaddan). (**arı**: uzaq)

.- **uzaq** tanış, yaxın yad.

-**uzaq** olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun (yolsuz azar, elsiz batar).

.-ox çəkildikcə **uzaq atılar**.

.-**biri uzaq** biri yasaq.

.-tüstülü yerdən uzaq dur

.-uzaq yol, **azıq yox**. (**azıq**: yemək. qəza)

uzaqı .-uzağı gör, ayaq astına göz tikmə.

uzaqlaş .-mənimlə olduğunda dar qəfəs olsa yaşam səndə, **uzaqlaş öylə bir yurdaki itsin hər izin məndə** , diləyin varsa dilə qoyma qala!

uzaqlıq .-tamuğ odiğə unab, ayraş odiğə unaman. başım barurqa cıdamən, **uzaqlıq cıdaman**. (**ayraş**: hicran). (**unab**: razıyam). (**cıdamən**: dözərəm). (**cıdaman**: dözəməm). (cəhənnəm oduna razıyam, ayrılıq oduna yox, başım gedərsə dözərəm, sənin gedməyüvə dözəməm).

uzanan sürçək..

uzanar .-yalan saqqız **kimi uzanar**, keş kimi çəkilər.

uzanıb .-uzanıb baxma, bir donbalağ aş, hər nəyi yerində görürsün.

uzanmaq sürmək.

uzansa .-uzansa gecəm belə, günortıya yatsam belə, yuxuma girsən belə, görmək istəməm səni.

uzansa .-çox uzansa, quyruğu qırılar!

uzarmış .-qısarmış gün, **uzarmış tün**.

uzat .-uzat ayaq könlüncə, yerin varsa qıncınca.(lap öz eviztək)

uzatmaq .-iki səksən **uzatmaq**. { güclü vuruqla (vurmaqla) yerə sərmək}.

uzlaşın üzü yola. müti.

uzlaşır utraşur.. davamlı olur.-**gəngəşli bilik utraşur**, gəngəşsiz bilik opıraşur. (**opıraşur**: öprəşür. əprişir. işdən düşür). (gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsiz öprəşür).

uzun	.- uzun yollar kəsişər. (kəsişər: üz üzə gələr. mütəqate olar) .-uzun dilli, düşüncədə gəlir .(qıs: güdə) .-uzun umud, güdə yaşam. .-uzun yolun gedişi umud .-uzun yolun, qayıdışda uzun olur .-uzun yolun gedişi umud .-üzün görmə, ərdəm dilə .-yamanın üzün gördün, dalın sorma. (dalın: dal üzün. gizli üzün). .-dönsən, qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal, qalmağa üzün saxla .-dönsən, qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal, qalmağa üzün saxla. .-ayaq uzun, yorqan qısa. .-əkində izin olsun, yeməyə üzün. .-üzün, günün solmasın. (alqış) .-üzün qarma, özün ara. (qarma: eşmə. görmə)
uzunluq	tul (tuvl). .- ayaq uzunluq edməyə kişi, ras gəlmiş işi..
uzunluqda	.-bu uzunluqda, bu yoğunluqda söz olmaz.
uzuntonlu	uzundonlu . qadın
uzunu	.- ipin uzununu , sözün qıssası (dilin qıssası).
üç	.- üç daşınma bir yanqınca yandırır (xərc götürür).
üçtə	üçdə .-beşdə alacağım, üçdə verəcəyim yok.
üçüncüsü	.-iki kişi yamanlaşa, üçüncüsü eşitsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisində qınayar.
üləqlər.	küləklər .-oturmuş dalqalar, dinməz küləklər .

ülənq.	ülənğ. (< öl mək: ül mək: böl mək. biçmək. kəsmək) .qismət.
ülqənin	ülkənin. -yaşam yolu yazılmamış, heç bir quyu qazılmamış, gəlməmişdən ülkənin , yarınları açılmamış
ülqər ülkər. -sağır gec ülkər (sağır: kar)	
ülüşmək	.uluşmaq.. bölüşmək
ülüşü	bölüyü. qisməti . -ulu ülüşü: böyük bölüyü. böyük qisməti. çoxu. .-yaşamın ulu ülüşü yuxuya gedir.
ümit bağladı	. umsundu. -kimi umsundu , kiminin usu getdi. (usu: ağılı)
ümitlər	.-qırıq ümidlər, üzük əllər
ümitsizlik	. ümitsizlik. üzüş -məndə öcüş səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz: yüklənməz)
ümüt .-inanc bitən yerdə, ümüd qırılır.	
ümütü	.- ümüdü üzük, könlü pozuq.
üntüzü	.- gecəni gündüzü sənsiz tikirəm birbirinə , baxa bilmir aya sənsiz gecələr birdə gözüm.
ürçə	.ürüc cürət. cəsarət.
ürçəli	.ürüclü. ürcük. cürətli, cəsarətli. ürcəlik .ürçüklük. ürüclük. şücalıq. cəsurluq.
ürçəşmək	ürəcmək.. ürcüşmək. cürət, cəsarət etmək.
ürçüşmək	ürəcmək.ürçəşmək.. cürət, cəsarət etmək.
ürəcmək	.ürçəşmək. ürcüşmək. cürət, cəsarət etmək.
ürəcməmək	ürçəşməmək. ürcüşməmək. yıldıramaq cürət, cəsarət tapmamaq. ürəkitmək. ürəkişmək cürət,

cəsarət tapmaq.

ürək

ürək.-açsan könül hər gələnə, **ürək** düşər ayağ altına.

.-sevgiyə **bağlı ürək qapısı**, döyürsə biri açılı olar,yurd salıb oturmaq üçün,ürək bağı, qapılı olar.

.-**dərdli ürək sözsüz** olmaz, yanar odun, közsüz olmaz.

.-ilkin başdan, nə umursan **ürək daşdan**. (**ilkin başdan**: əzəl başdan).

.- **ürək** sevsə, əl gedər.

.-dil ürək haçarı. (**dil**: söz)

.-dosla dosluq ed **ürək çindən** (**çindən**: doğrudan)

.-ömür deyir qocalmısan, **ürək deyir**: -yaşa hələ!

.-**ürək səsin** yansıtan sözlər.

.-**ürək** töründəki baş açılmasın. (**ürək** başındakı yara açılmasın).

.-**ürək üçün** erkək dişi birgəlidir.

.-**dərdli ürək**, güclü bilək.

.-**ürək durur**, baş unudur.

.-**ürək hava alsın**, havalanmasa yağ olur!

.-ürək istər, baş gedməz. (**baş**: ağıl)

.-gözlərim yaşlı, **ürək qəmli dilim ahla dolu**, nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)

ürəqi

.-qeyrətlinin **ürəqi** qaynar, qeyrətsizinin **ürəqi** oynar. (**qeyrətlinin**: təpərlinin)

ürəqi qara

ürəqi qara aşırı mütəəssib

ürəqin

.-göz **ürəqin güzgüsüdür**.

ürəqlə

.-yaşla yaşama, ürəklə yaşa. (**yaşla**: sinniviylə)

ürəqlər

.-sevgiləri çalındı paraya, **ürəklər** düşdü araya.

ürəqlər

ürəklər.-gülən **ürəklər** qırılmasın.

ürəqlərdə	.-sevgi olub ürəklərdə yatqıman
ürəqli:	ürəkli. cürətli .-bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməsin. (bağdalı: bəfalı) . (qıym: ağır) .- gen ürəkli igidlər , uca başlı qocalar.
ürəqsiz	ürəksiz. quş ürəkli. qorxaq.
ürəqtə	.-böyük acılar ürəkdə qalır .(böyük acılar dilsiz olur, kiçik acılar deyingən) (onları sözlə bildirmək olamaz). .-sevgi quşu ürəkdə olur . .- din ürəkdə olur , yox dəğənəkdə. (dəğənəkdə: çomaqda)din ürəkdə olur, yox dəğənəkdə. (dəğənəkdə: çomaqda) .-sevgivi qoy ürəkdə , baxtını tut aşılıqdan çəkinqıl. .-göz qısqanıb ürəyimə, gözdən ıraq, ürəkdə qalan , pozuq bostana vurma talan.
ürəqtə	ürəkdə. -kimsə kim, aldı ürəkdə, sən kimi düşmən yağı, saxlayanmaz, qurtaranmaz od düşən candan yağı.
ürəqtəki	ürəkdəki. -qızlatgilən ürəkdəki sevgivi. (qızlatgilən: dəğər ver)
ürəqtən	.-arızı uzansada ürəkdən uzaq gedməz .-dili ürəkdən su içir . .- ürəkdən oxlanma . .- ürəkdən ürəyə güh var. (güh: yeraltı lülə, yol) .-gözdən yaş silinsin, ürəkdən pas .
ürəyə	.- ürəkdən ürəyə güh var. (güh: yeraltı lülə, yol)
ürəyi	.-sevgisiz könül qapısız qalır, ol ürəyi pas kitir alır. (pas kitir: kil kitir)
ürəyicə	.-istəyi kimi at çapmaq, at oynatmaq. (ürəyicə davranmaq).
ürəyim	.- ürəyim küydü, ürəyin küysün. (qarqış).(küyünmək: küymək. yanmaq). (ürəyim yandı, ürəyin yansın)

ürəyimə	.-göz qısqanıb ürəyimə , gözdən ıraq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talan.
ürəyin	.-ürəyim küydü, ürəyin küysün. (qarqış).(küyünmək: küymək. yanmaq). (ürəyim yandı, ürəyin yansın)
ürqməyən	ürkməyən. yılman. -təpiden yılman, tufandan qorxman .(təpiden: fırtınadan). (yılman:ürkməyən)
ürüc	ürçə. cürət. cəsarət.
ürün	.-topraq əksən su istər, suyu gəldi suvarmaq, becərdə biç bol ürün , iyi dilək, güclü biləkiz olsun.
üslü	1. örtülü.-üslü bazar dostluğu pozar. 1. yavaş. qızmadan - uslu kişi havlıqmaz. (uslu :ağıllı). - uslu elin başı uca, güclü elin əli uca. .- uslu kişi özün övməz. (uslu :ağıllı) .-uslu başdan, ərdəm ıraq olmaz. .-uslu başda bilər, hovan başa gələndə. (hovan :baş soyuq)
üst	-alt üst döş düş. {.düş (düş: dal. dalı). (# döş: ön. qabağ). günün dalı yatan öğü (çağı)}. günorta.
üstə tüşən	üsdə düşən.qafilgir edən. -bildirmədən üsdə düşdüm.
üstələ	- kələyin üsdələ: alı yenəbil
üstəlik	. artıqca. -bu ondan üstəlik qatı. -üstəlik qatı artıq bərk
üstözingə.	üstözingə. kəndindən üsdə.-üstözingə dik qarasan , tozarsan, sığağ qılsan, asta asta ozasan. (üstözingə: kəndindən üsdə). (ozasan: ucalarsan). (kəndindən yuxarıya dik baxsan, nabud olarsan, sayqı ilə baxsasan, gündən günə ucarsan. (ucarsan: ucalarsan)
üstümə	.-üstümə yürür gecələr , ürək dolu, nə çətinmiş yaşam yolu.

üstün 1.vacib.–**həm üstün, həm gərək**: həm vacib, həm lazım.1. ötgün

üstün almadan:qələbə çalmadan.–ötün pası basmadan, yağı üstün almadan. (**ötün**: zaman)

üstündə .-küp qırılana dək **üstündə çox üzlükler qırılır**.(**üzlük**: çanaq cinsindən topraqdan yapılma, ağzı ile dibi əş (müsavi) genişliqdə, qarnı bel ve böğründən qulplu olan sırlı ve sırsız su bardağı).

üstündən **üstündən**.-ucadan uca dağ olsa, yol aşacaq **üstündən**, dərədən dərin çöl olsa, köprü keçər ötsündən. (**ötsündən**: mavərasından.üstündən)

üstünüə .-**üstünüə** sağlıq.

üstürə . fəthə. (**asral**:. kəsə.)

üstüvə geyim keçimivə.-**tanınmadığın yerdə üstüvə**, tanındığın yerdə usuva dəğər verilir. (**usuva**: ağılıva).

üsündən .-köprünün ya altından keç, **ya üsündən**. (**altından** :astından)

üşüdüm .-üşüdüm üşüdüm, yerimə düşdüm (təprəşdim yığışdım)

üşüdüşü üşütməsi. vəhşəti.-**üşütməsi genə** canında əsir.

üşümək -**çox üşümək**: buymaq.

üşünmə çəkinmə.-qıldığın işdən, tutduğun yoldan, soğunma, **üşünmə** .

üşütməsi üşütməsi. üşüdüşü. vəhşəti.-**üşütməsi genə** canında əsir.

ütqül **ütqül**. aşırı. istandartdan dış ölçü, hədd.

ütülər .-həmməşə utan! **gələr günüki ütülər**.

üytə .- daladakı **üydə bolmaz**. (**daladakı**: çöldəki). (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakin evdə oranlama). (**taladaki** : çöldəkin).(**oranlama**: yerləşdirmə)

üyüm	-üyüm üyüm: arxası kəsilmədən – üyüm üyüm adam gəlir
üz	(surət). görk. .-səndəki üz dəvə dizi. .-üz arxası özü var, özün bulub tanınmadan bilinməz. .-üz ətdən olur. .-üz pozulur iz qalır, dış pozulur iç qalır .-üz verdik alıya, gəldi sıçdı qalıya. -üz çəkməz: çəkinməz.-su suya qarışar, su sudan üz çəkməz. -üz üzə gələr: kəsişər.- uzun yollar kəsişər. (kəsişər: üz üzə gələr. mütəqate olar) - üz üzə: döş döşə. (# düş düşə: arxa arxaya) .-utanmaz üz, tükənməz söz. .-utanmaz üz, tükənməz söz. .-içim devrimi, biçim devrimi, öz devrimi üz devrimi, baş devrimi aş devrimi. (devrimi: dəğişilmi. təhəvvülü). .-kürəklə bel örtülü gərək, göğüşlə üz açıq.
üzay	ay kimi. üzü ağ.
üzbəüz	.- yaş boyu tək qalasan çətin deyil, üzbə üz qalma bala qanmazilə.
üzə	.- üzə alan sevgi, arxadan alan yergi kimidi. (yergi: təhqir) .-nazlı üzə qara gözə, qınru gözlə baxılmaz. (qınru: hirsli) - üz üzə: döş döşə. (# düş düşə: arxa arxaya) .-göz gözə, üz üzə, diz dizə . (deyim) .-gülən üzə, gülər yaz. .-yaşın yetişsə yüzə, yaşamda qalırsın üzə.
üzən	ümid qıran. .-üzülüb üzən, əzilib əzən, qırılib qıran

üzərliksən	.- üzərliksən havasan , hər bir dərddə davasan, sən burada olasan, qay qadanı qovasan. (qay qadanı : qada bəlanı)
üzərliksən	.- üzərliksən havasan , hər bir dərddə davasan, sən burada olasan, qada balanı qovasan.
üzərsən.	.-qışın qoca öküzə baxmazsan, yazın dərisin üzərsən.
üzqəclə	.-quşun gücü qanatla, balığınkı üzqəclə , kişininki bilik biləklə.
üzqəlir	görünür.- yaxşılığı gizli edib sakında, yaşam olsa başa çıxıb üzqəlir. (üzqəlir : görünür). (ömür olsa bir gün görünür) .
üzqöz	.- üzqöz edmək : görüşmək.
üzlər	usdar.. tuşlar.raslar.-iğnə güdən, dəvədə usdar
üzləri	.-quyuq sözləri, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri. (quyuq : qatı. qəliz)
üzlü	betli.-beti açıq olma, açıq betli ol (- beti açıq : açıq üzlü. sırtıq. utanmaz. namussuz). (- açıq betli : üzü yuxarı. uca başlı. namuslu) .-dılənçi üzlü olar.
üzlüq	(üzlük : çanaq cinsindən topraqdan yapılma, ağzı ilə dibi əş (müsavi) genişliqdə, qarnı bel ve böğründən qulplu olan sırlı ve sırsız su bardağı)..-küp qırılana dək üstündə çox üzlükler qırılır.
üzlüqtə	camalda.- bu üzlükdə bu özlükdə : bu kamalda bu camalda
üzməyə	.-gün batar çağı, calayır al yanaqların, qızıl saçların, dənizə sarı, yol qalmadı izləməyə, yolda gedərmiş üzməyə , yolsuz boş qayıq, yollanır sonüzməyə.
üzsüz	.- suyu üzsüz , üzü susuz qaldı.
üztə	üzdə. - üzdə xala , dalda çala, üzdə dayı , içdə ayı

.- tutuşlu **üzdə**, bir gülüş yetər.

.-**üzdə** yaxın içdə uzaq.

üztən **üzdən.-üzdən içə çatılmaz**, içdən üzə çatılmış, yoxsa bilməz bilərmiş bilən, bilənləri çaşırmaz.

üzü görsü...

.-əl əli yumasa, **əl üzü yumaz**.

.-gözü yırtıq **üzü sırtıq**.

.-**kömürçü üzü** qara (olar).

.-suyu üzsüz, **üzü susuz qaldı**.

.-**üzü qaralıq** kömürdən olsun

.-**üzü ağ**: üzay. ay kimi.

- **üzü kötü**: üzü yaman .

.-əli boş **üzü qara**

.-**göy üzü** qapıq (tutuq), bulutlar dolu.

.-gözü yırtıq **üzü sırtıq** (utanmaz. utsuz).

.-**üzü yola**: uzlaşın

.-**üzü alay**, içi halay (boş).. (**alay**: bəzək)

.-dağ görki daşıyla, **adam üzü qaşıyla**.

.-**üzü** götündən qırmızı. (qırmızı adam. utanmaz)

.-**üzü götündən** qırmızı. (deyim)

.-**üzü alay** (bəzək), içi halay (boş).

üzük **üzük**. 1.zahir .1.nisgil.-içimə dolur **sənsiz bir üzük** (nisgil).

.- ümüdü **üzük**, könlü pozuq.

.-qırıq ümidlər, **üzük əllər**

.-**ayaq üzük**: ayaq gedməz, çəkinər.-kənül yurdu, böyük alan, çoxları var keçməz qalan (duran), **ayaq üzük**, baş fırlanan, ərən varsa basıb girsin, ərməzləri çəkib gedsin.

.-iğnə sapa dönmək. (iğnə ipliyə dönmək). (iğnə çöpə dönmək). (**çox arıq, üzük**, incəkinmək, zayıflamaq).

üzülər	.-üzülər dəri silinməz könül .-sənsiz özüm üzülər, gözdən yaşım süzülər. (özüm: içim)
üzülmə	yaxınma. təəsüf eləmə .-keçənə üzülmə , gələndən qorxma. (keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyəne yazıq demişlər)..(yazıq: heyif)
üzülmə	.ümidin qırma. .-bir işə sən gecişdin, üzülmə sən, yaşa hələ görərsən
üzülmədən	.-üzülmədən yaşanmamış bir sevgi .(sevgi ağrısız olmaz)
üzülüb	.-üzülüb üzən, əzilib əzən, qırılıb qıran .-üzülüb qızma, sıxılıb qısmə.
üzüm	.-içək ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (salmığın: salxımın). (uymallığın : təəssübün) .-qarpuz sapında böyür, üzüm bağında. (bağında: salxımında) .-üzüm, üzümə baxar qızarar. üzüm, üzümə baxıb, üzüm olar. (üzüm olar: yetişər) .-kiçik ağzım, ağca üzüm.
üzümə	.-üzüm, üzümə baxar qızarar. üzüm, üzümə baxıb, üzüm olar. (üzüm olar: yetişər) .-üzüm, üzümə baxıb, üzüm olar. (üzüm olar: yetişər) .-üzümə baxar, açıqdan yalan söylər. (acıqdan: aşgara). .-əl atdı üzümə, tikan batdı dizinə
üzümü	.-çok sevərsən üzümü, yumma gözünü.
üzümün	.-qonaq, üzümün yeyər bağın sormaz. (artıq danışmaz).
üzün	.-gələni xoş tut quru üzün döndərməgil.

üzündə	.-əli üzündə qalmaq : şaşırmaq.
üzündə.	.-kişinin ağı qarası içindədir, heyvanınki üzündə . (kişinin : insanın)
üzündən	.-dadlıq dilindən gülmək üzündən əsgilməsin . (deyim)
üzünə	alı. qabağa..-alı deyirəm, dalı deyir. (dalı deyir : götü səslənir).1.betinə.-betinə baxıb almaqıl, dibinə girib alqılan. - üzünə baxan ırgənir , içinə qoyan dincəlir .-türkmən oğlan utanmaz, ana dilin sözünə, ana dilin bilməyən, qara çəksin üzünə .
üzünğə	.- gülsə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül , yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət). (uyqu : yaxcı)
üzüntülər	.-üzüntülər gıdırsın, sevinclər gətirsin
üzünü	.-gününü günəş, üzünü gülüş sarsın . (sarsın : tutsun). (alqış) .-yaşamın bulğanı içrə görüsən hər kiminin düz üzünü . (bulğan : fırtına)
üzüş	.ümitsizlik.-məndə öcüş səndə seviş yükənməz, məndə üzüş səndə umud gögərməz. (yükənməz : yüklənməz)
üzüz	.-canız sağ üzüz ağ . (deyim) -könlüz açıq, gülər üzüz!
üzüzə	.-günüz doğur olsun, üzüzə uğur olsun .
valeh olmaq	vurğunmaq.
var	.ək. 1. kimi. - qaravar : qara kimi - qaravar görünür. - gözəvar : dəlik kimi. 1. üzrə olan. - ölüvar : ölmə üzrə olan. - köçüvar : köçmək üzrə olan. - çatmayar : çatmalı - var vara , yox yoxa gedər
vara	.- var vara , yox yoxa gedər

vararuz .-tarı verdi anı bizə qılavuz, **ki doğru yolu anınla vararuz.**

vardı .-buduki vardı

varı əldə olanı. mövcudu.-varı əlindəkən dəğərlə.

variqən **varikən** -paran yarsın **varikən**, izin qalsın yoxikən. (**yarsın**: faydalı olsun)

varın .-varın olsa atarsan, yoxundursa çaşarsan. {olanın ata bilərsin, olmadığın nəy yaparsın. (**nəy** : nəmənə) }

varındırsa .-varındırsa yaparsan, yoxundursa çaşarsan.

varlanıbsan .-savaşıanda barışığa üz saxla, **varlanıbsan** yoksulluğa var saxla.

varlı .-varlı ölsə el bilər, yoxsul ölsə kim bilər

.-varlı günün dosluqları çox olar, yaman günün o dosların yox olar.

.-varlı oldum qısqandı, yoxsul oldum qınandım.

.-yoxsul ölsə kim ağlar, **varlı ölsə** el ağlar

.-varlı gündən günə qatlanır, yoxsul gündən günə işgəlidir. (**işgəlidir**: incəlidir). (**qatlanır**: yoğunlur).

varlıdan -varlıdan pul yığmasın, yoxsuldan aş qarmasın öğren! (**qarmasını**: baxmasın. munasibətin. dəğər verməsin)

varlığa .-inanmadın varlığa, dananmadın yoxluğu

.-soyuq düşər, ölüm çökər varlığa, üşür yerdə qızıl gül

varlığın .-inan qılsan yoxluğa, **dəğər tapar varlığın.**

varlığına .-yoxluğunu dananmır, **varlığına inanmır.**

varlıq .-yoxluq ölüm **varlıq olum deyiblər.**

varlıqı **varlıqı**.-varlıqı yatmış, yoxluğu qalxmış. -bu sevginin **varlıqı** yatmış, **yoxluğu** qalxmış.

varlıqında	.-sağlığına qalduralın sağrular, kişiöglu dalda acı üzdə dadlı olmuyar, varlığında kömür yalı içi dışı bir olar..(sağrular : badələr). (yalı : kimi)
varlıqla .	.-yoxluğa alışma, varlıqla barış .
varlılığın	.- varlılığın dəğəri bilinsə , yoxsulluğun yıxanmaz.
varlılıqdan	.-genclikden qocalığa can saxla, varlılıqdan yoxsulluğa mal
varlının	.-yoxsulun təpdigi (sikdiyi) çıxar varlının əkdiyi -yoxsul oturub varlının kərtin gedər . (kərtin : hesabın)
varlının	.- varlının hesabın , kasıbdan sor. .- varlının iti yatmaz , kasıbın siki. (bayqal) .-yoxsulların baş ucunda durmaqdan, varlının ayağ ucu yeğrəkdi .-yoxsulun siki, varlının iti yatmaz
varmaq	.yetişmək
varsan	.-yaşın doxsan, bu gün varsan yarın yoxsan.
varsız	.- varsız tovsuz : varı batmış, tovu qaçmış. varı saviq tovu soğuq. (tov : güc. enerji) . (saviq : savrulmuş)
vartan	.- qorxu bir vardan (itirməkdən), birdə yoxdan (tutulmaqdan) törür, hançına qapılsan ölümcül edir.
vartır	.- yaşam vardır ölümlüyü yaşadır.
varyox	varyox .- gədə ya əyyühəssaqi, du ver, ay götvərən, cami, ki varyox dünya malından, qalıbdır bir tuman bağı.
vay	.-hay gününü görməyən, vay gününə inanmaz , vay gününü görməyən , hay gününə inanmaz. (hay : şən)
、	.-hay gününü günləyən, vay gününü izləməz . {özün iyi düşünən, pisləkləri geridə qoyur (bıraxır)}.
..	.-hay hayı keçmiş, vay vayı qalmış .

vay vayına	.-hay hayına oynamır, vay vayına ağlamır . (hay hayında oynamaz, vay vayında ağlamaz).
vayı	.-hay hayı keçmiş, vay vayı qalmış .
vayında	.-hayın gördün, vayında gör .
vayında	hayında.. qayında. dərdində. -geçi can hayında, qəssab yağ izində. (izində : peşində. dalında).
ver	.- verənə ver , alandan al.
verəcəyim	.-beşdə alacağım, üçdə verəcəyim yok.
verəcəyin	vergin.-acdan alqın olmasın, bəyqə vergin olmasın . (alqın : alacağın).
verən	.- verən əldən umarlar .- verən əl öpülər .
verənə	.- verənə ver , alandan al.
verənin	.- verənin əli açıq, görənin yolu.
verənmədiyin.	qaytaranmadığın -vermə kimsəyə alanmadığın, alma kimsədən, verənmədiyin . {onuki kimsəyə verənmirsən, kimsədən alma (istəmə), onuki kimsədən alanmırsın (istəyənmirsin), kimsiyə vermə}.
verəsiyə	borca.
veribsə	.- veribsə azma , alıbsa qızma.
verilmiş.	.-verilmiş miniyin boyası sayılmaz. (sayılmaz : önəmi yox. muridi təvəccüh olmaz)
verim	. bazdeh
verqi	vergi .-kimə kim çələb verməyə, bayımaz, onundur onun, vergi həp çoxda az . (çələb : tanrı). (bayımaz :

zənginləşməz)

vermədiki .-o dərək vermədiki, kor gözüne dərman ola . (**o dərək**: o qədər. eybələ)

verməmişəm .-**verməmişəm günlərimi yelə mən**, bar verib su verdiyim dənə mən.

verməz .-**verməz seviş** gecə günüz ağlamaq.

vertiklərin .-**tanrım verdiklərin** əsirgəməsin (alqış)

vertinverdin.-verdin adındı, yedün dadındı, sandıqdaki yadındı.

vertinisə .- yaxcılıq elə bilincə, **verdinisə təlim qıl**. (**bilincə**: bacardığına). (**təlim**: çox)

vertiyədə **verdiyədə**. dolçada.-istir onu sel aparsın, **bir verdiyədə dalından mən töküm**.

vırqına .-**vırqına** çalınmış. (qarqış).

vırnıqmaq (pələkidən)

vur qeç **vur qeç**.-tüt çaydan **vur qeç**, lam çaydan qox qeç. (**tüt**: iti). (**qox**: qorx)

vuranın .-vurulan ağac **vuranın yıxar**

vurar .- sağ əli **vurar**, sol əli yıxar.

-**ölüyə vurar**: özünü ölmüş kimi göstərər.

vurcaq .-deycək sözün könlündə, **vurcaq daşın əlində**.

vurqun .-**könül vurqun yaşam boyu** qadına, çıxsə pozuq atda onu al birin.

vurqunmaq **vurğunmaq**. valeh olmaq. məftun olmaq.

vurmasını .-**vurmasını bilməyən**, topuzu öz başına dəğir (enir) .

vuruq	zərbə.
vurulan	.- vurulan ağac vuranın yıxar
vüqarım	.-nə qorxum dalqalardan var, nə qarqış yağdıran qışdan, geniş dərya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.
yaban	yadçıl..-balta sapı yadçıl ağacdən olur , biz qırılsaq ancaq bizdən saz olur.
yabana.	.-(anadilin danan analara). küyüseydi (yanseydi) dilin ağzında ana, satamazdın məni sən bir yabana.
yabayı.	(yaba : əkin bağların almaqda işlənən yaba: atqı).-axşam qızarsa bulut, əğnən kəpəyi al, irt qızarsa bulut, əlinə yabayı al. (əgnən: əğinən) .(kəpəyi: kəpəngi).
yağmasanda	.-gurla çatla, yağmasanda yağma. (çatla : patla)
yahalma	-aldanıb, yahalma
yaq	yağ .-çatlaq qabda yağ durmaz (qalmaz).
	.-türkə bilsən, yağ kimi bala qarışar , özü axar. (özü : cirqəsi)
	.- yağ yağ üsdə qalanar, yarma yavan qaynar. (pul pula gedər)
	.-ağlamağı mənə qaldı, yağ yığmağı sənə.
	.-yaz olmasa yağ olmaz , yağışmasa su olmaz.
	-yantaqdan yağ çıxmaz . (yantaqdan : dəvə tikənindən)
	.-çörəyin düşsün yağ içinə.
	.- yağ gələn yerdən bal əsirgənməz.
	.-öksüz (yetim) oğlana baxsan burnun qan dadar, öksüz oğlağa baxsan ağzın yağ dadsın.. (öksüz oğlağa: yetim qalan kiçik keçiyə)
	.-sürü qoyun sizdədi, satdıq yağ bizdə.?
yaqa	yağa .-qışın qar yağa , yazın yağmur, dökülən qanları yıllarca yumaz.
	.- yaxa çalmaq : adlandırmaq. mənsub etmək.
	.- yaxa uşlamaq : qulağın burmaq.

yaqalı	yaxalı .adlı. mənsub. .- yaxalı don, yallı at
yaqan	yağan .- sandin göydən yağan şirin noğuldu , yazıq qonça oyan, yağan doluydu, açılmadan soldun səndə mənim tək. .-soluk kəsən, ciğər sökən, can yaxan ağrı . .- yığını yaxan dəğirmanə çatmaz. (yığını : biçini. hasılı) -sən qalmasan ağrıva, kimdi yetən hayıva, yaxan canın canıva , kəndivi düşün yorulmadan, adın soyun sorulmadan. (adın soyun sorulmadan : ölmədən. ənkir mənkir soruları)
yaqandan	yaxandan .- biri yaxandan , biri ətəkdən asılı. (yağu yaxandan , it ətəkdən yapışır) .- biri yaxandan , biri ətəkdən asılı. (yağu yaxandan , it ətəkdən yapışır)
yaqar	- yağar .- buluduz yağar olsun , sularız, axar olsun, ocağız yanar olsun. (yarqış : rəhmət) - yakar .-sevgi yakar yapar. - yağar -qalan işin qar yağar - yaxar .-içim özümü, dışım görəni yaxar - yaxar dünyanı , özü yanmaz?.
yaqar	. yağar -yerdən uçar, göydən yağar . (tapmaca). (bulut)
yaqarış	.-yalvarış, yaxarış sevgiyə tuşmaz. (tuşmaz : yaramaz)
yaqasan	.-qaranlıqdan ilənmə, çalış bir işıq yaxasan. (ilənmə : şikayət etmə)
yaqasancağı	yaxa sancağı .. yaxasancağı.
yaqasın	-subayın it çörəyin, bit yaxasın yeyər . (subayın : bekarı)
yaqasız	yaxasız .-el ağasız, don yaxasız olmaz.
yaqavı	.-ağzından çıxan yaxavı tutsun. (qarqış) (qarqışın özünü tutsun) .

yaqcadan	.-yağcadan çıxdıq çiggəyə düşdük. (çiggə : damcıq. damcı damcı axan su, suyuq) .
yaqcı	yaxcı. uyqu.-gülsə kişi üzünğə, görklük uzun görüngül, yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət). -alğın köçər durmaz, yaxcı (yaman) keçər qalmaz. (alğın : qonaq) .-yamanla cənnətə girməkdənsə, yaxcı ilə, cəhənnəmə gir. .-uyuş ərdən sümük ət, ərir qalar yaxcı ad. (uyuş : yaxcı) -yaxcı oynuyandan son , rolun böyük çiçiyi yoxdur .-yaxcı olan gözəl görünər.
yaqcı yaxcı.-uyuş ərdən sümük ət, ərir qalar yaxcı ad.	
yaqcıların	.-yaxcıların qadasını alqınan, kötülərin başlarına salqınan.(alqış) .-yaxcıların yaman günü görməsin, pis duruma dar əlligə düşməsin
yaqcılığa	yaxcılığa . eyquluğa. -qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün, olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (yazqarlığa : pislığə. günaha) (olqıl ökün : peşman ol). (ökkün. peşman)
yaqcılıq	yaxcılıq .- pislik gördün bir yerdən, süzül ged, yaxcılıq gördün bir yerdən, sayğı duyqıl o yerdən. (sayğı duyqıl : ürəkdən, səmimanə sayqı göstər) . - yaxcılıq elə bilincə, verdinisé təlim qıl. (bilincə : bacardığıınca). (təlim : çox) .-yaxcılıq yiyəsinə qəribdir.
yaqcılıqlar	yaxcılıqlar. -yamanlıqlar yox olsun, yaxcılıqlar var olsun
yaqcının	.-yaxcının tapması güc, saxlaması qolay.
yaqcısı pisi	.-yeli yağmuru toxunmamaq. (yaxcısı pisi dəğməmək).
yaqcısının	.-yaxcısının ağzına osdurum, pisinə sabaq olsun. (sabaq : dərs. ibrət).
yaqı	.-yağı yağ üsdə tökər, yavan qalar yarmamız

-yava yağı öz içimdə dinlənər, açsam gözü qanlı yaşı qaynaşar.

-yağı təbə: düşmən tərəfinə

yaqımlı **yaxımlı.** -**yaxımlı** yoxumlu

yaqın **yaxın.**- uzaq tanış, **yaxın** yad.

-üzdə yaxın içdə uzaq.

-iki yaxın dış olsa, yaxınları dışlanır. (**dışlanır:** dış olur. . yad olur.yadlanır) .

yaqında **.-kəndi yağında** qavrulmaq.

yaqını **.-dəvəni** dizindən, **yağını** gözündən vur.

yaqınıq. **yaxınıq.**-mənkı duyğu duyarımsa dağınıq, bizki öz **duyğumuz ilə yaxınıq.**

yaqının **.-iyidin** gözü tox, **yağının gözü yox.** (**gözü yox:** gözü götürməz)

yaqınqa **yağınqa.**düşmən yeri.

yaqınları **yaxınları** . . -iki yaxın dış olsa, yaxınları dışlanır. (**dışlanır:** dış olur. . yad olur.yadlanır) .

yaqınlaşma **yakınlaşma.**- türk bolsanğ sən gəpir türkanə dil birlə mənə, türk olub tazi gəpırsənğ heç yakınlaşma mənə.

yaqınlaşmaq **yaxınlaşmaq.** yoğunlaşmaq.. səmimilik.

yaqınma **yaxınma.**üzülmə. təəsüf eləmə **.-keçənə üzülmə** , gələndən qorxma. (keçənə yazıq deyilmir, keçənmiyəne yazıq demişlər)..(**yazıq:** heyif)

yaqınmaq **yaxınmaq.** yalvarmaq. lütf istəmək

yaqır 1.**yağır.** bir yükün ağırlığından, sürtülməsindən törənən yara. döğənək. -beli **yağır.** 1.**yaxır.**xoşa gəlir. ləzzət verir.

-yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalığ bilər. (**yalığ:** 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındakı yağırın nə olduğun

yoxsul bilir. (**yağırın**: yaranın){

.-gecə dolu **yağır**, günüz od **yağır**.

yaqırın **yağırın**. yaranın.-yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalığ bilər. (**yalığ**: 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındaki yağırın nə olduğun yoxsul bilir.}

yaqış **yağış yağmur duman** basar dağları, sellər axar , çəndə durmaz , yazın keçər, çağ dəğişər əğlənməz.
-ağ bulutdan **yağış yağar**, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, yaz gəliri, yaz gəlir. (**çoğar**: çoğ çoğ vurub qaynar)
-yaş ötür, ısq qara, **yağış qara çönür**.
.-tanrıdan su istədik əkinə, **yağış yağdı sel düşdü yerinə**
.-**yelin sonu yağış**, alayın sonu saviş. (**alayın**:şakanın). (**saviş**: savaş. döğüş)

yaqışa **yağışa**. yağıya..-qırağna baxıb bez aldıq, danışdırdıq söz aldıq, **qarı savduq yağıya qaldıq**.

yaqışdırır. -gün yapışdırır, **günü yaxışdırır**. (**yapışdırır**: yumşatır)

yaqışı -yay günlərin **yağışı** , ər arvadın savaşı

yaqışmasa -yaz olmasa yağ olmaz, **yağışmasa** su olmaz.

yaqışsın **yaxışsın** yaraşsın

yaqışsız **yağışsız**.-yaz günləri **yağışsız olmaz**, ərle qadın savaşsız.

yaqıya **yağıya**. düşmana.-**yağıya** ayağan yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana acısa, qarısı yaşlı olur).

yaqıya **yağıya**. yağışa.-qırağna baxıb bez aldıq, danışdırdıq söz aldıq, **qarı savduq yağıya qaldıq**.
-alın dartıb yağıya, düzlük yalnız dosluğa. (**alın dartıb**: kəllə vurub). (**yağıya**: düşmana)

yaqız **yağız**.qara. qaramtul. - **yağız topraq**: qara topraq

yaqlac **yaxlaç**. (**yaxınmaq**: yalvarmaq. lütf istəmək). dilənçi

yaqlar.	.-dam uçar, sevgi sınar, damı dayağ saxlar, sevgini sığal yağlar .
yaqlaram	.-gedər aqlaram, qalar yaqlaram .
yaqlı	yağlı .-yapa yapa qar yağsa, yaz görməz, yağlı göy çimənlər sürünsədə güz görməz
yaqma.	.-gurulda, ama yağma .
yaqmaq	.-qaranlıqda yürümək korluq, kəndini yaxmaq, dəlilik .
yaqmaladı	. yağmaladı. yaxmaladı. çaxmaladı. taladı.
yaqmur	yağmur. -bulutlar dağayıb (sıtqayıb) , yağmur ağıladı. (dağayıb : sıtqayıb. höggə. için çəkib) .-qışın qar yağa, yazın yağmur , dökülən qanları yıllarca yumaz. .-ertın yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna (ertın : səhər). (ikin : ikinci). (doluna : yuvana. evinə) .-yağış yağmur duman basar dağları, sellər axar , çəndə durmaz , yazın keçər, çağ dəğişər əğlənməz. .-od qıran yağmur , yol açan sellər.
yaqmurlu	.-dumanlı dağ yağmurlu
yaqmuru	yağmuru .-yeli yağmuru toxunmamaq . (yaxcısı pisi dəğməmək). .-qış yağmuru çiçək gətirir.
yaqnunun	iblisin.-gər inanırsan onun birliyinə, yaxşılıq ed yaknunun körlüğüne . (körlüğüne : korlüğüne)
yaqsa	.-yapa yapa qar yağsa , yaz görməz, yağlı göy çimənlər sürünsədə güz görməz
yaqsız	yağsız .-yağsız düğü qızarmaz.

yaqşı	yaxşı. 1.urvatlı.önəmli. ərəmli..1.eykin. yaxşıc. -yalğıq oğlu yoxazar, onda eykin ad qalar. (yalqıq oğlu: bəniadəm).1. urvatlı.. törəli..-yaxşidan yaman tutulsa çıxasa, yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (çixaşa: itgidir . ziyandır). (girəşə: qazanandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazanandır). -yaman gedmədən yaxşı gəlir .-yaxşı qonşu uzaq doğandan yeğdi. (doğandan: qohumdan. famildən) .- yaman qarışdırar, yaxşı barişdirar .-əzizinəm dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın, acı yedə deyim yaxşı. .-yaxşı yaman barişsa, iki yaman barişmaz.
yaqşıc	yaxşıc . eykin. yaxşı -yalğıq oğlu yoxazar, onda eykin ad qalar. (yalğıq oğlu : bəniadəm).
yaqşidan	.- yaxşidan yaman tutulsa çıxasa , yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (çixaşa : itgidir . ziyandır). (girəşə : qazanandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazanandır).
yaqşidan	.- yaxşidan yaman doğsa çıxasa, yamandan yaxşı doğsa girəşə. {iyidən kötü doğarsa itgidir (çixaşa : ziyandır), kötüdən iyi doğarsa qazanandır. (girəşə : qazanandır)}.
yaqşılığ	.-sevməyini bacaran, yaxşılığ ı uğurlar . (uğurlar : istiqbal edər)
yaqşılıq	yaxşılıq.-yamanlığı dəğməsin, borcu qalsın yaxşılıq. .-yaxşılıq açan qapıya, sevgi qonar. .-yaxşılıq açan qapıya, sevgi qonar.
yaqşılıqı	.- yaxşılığ ı gizli edib sakında, yaşam olsa başa çıxıb üzgəlidir. (üzgəli : görünür). (ömür olsa bir gün görünür).
yaqşını	iyi kişini.- yaxşını söz öldürər , yamanı dayaq. (iyi kişini söz öldürür, kötüyü dayaq).
yaqşının	.-yamanın yaxşısı olunca, yaxşının yamanı ol .
yaqşısı	.-yamanın yaxşısı olunca , yaxşının yamanı ol.
yaqşıya	.- yaxşıya yalınsan, can qalar, yamana yalınsan, bir qaşığı qan qalar. (yalınsan : yalvarsan). . (bir qaşığı qan

qalar: ölümcül edər)

yaqtı	yaxtı. işıq. ışın. nurlu -yağtı aya: ay işığına.-oğurluğu yağtı aya tuş gəlmiş. -yağtı gün:ağ gün .-yatan toprağı yaxtı olsun. (yatan yeri nurla dolsun) .-yatan yeri yağtı, qalanları sağ bolsun. {ölü yarqışı. (yarqışı : rəhməti)}.
yaqtılar	yağtılar. rəhmətlər. işıqlar. nurlar.-yağtılar yağursun başından. (yağtılar : rəhmətlər. işıqlar. nurlar.)
yaqtır	yağdır.-irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt: dan. sübh. səhər). (oxuşu: duası) (yoğuşu: iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır: allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən: axmaqdan pisdən). (yaydır: uzaq tut).
yaqtıran	yağdıran. -nə qorxum dalqalardan var, nə qarqış yağdıran qışdan , geniş dərya kimi sinəmdə sarsılmaz vüqarım var.
yaqtırmaq	yaxdırmaq. tamdırmaq. yandırmaq. odaşdırmaq.
yaqu	.-biri yaxandan, biri ətəkdən asılı. (yağu yaxandan, it ətəkdən yapışır) .-ötün pası basmadan, yağu üstün almadan. (ötün: zaman) (üstün almadan: qələbə çalmadan) .-yağu səni can yarasından tutur. .-öykü dolu başı var, yağu qıran daşı var. (öykü: nağıl. ertəki)
yaquların	yağuların. düşmanların. -türk olduğun səndə belə unutsan, yağuların unutmaz.
yaqun.	yağun: düşmanın.-yola salamada dilək. -yolun açıq. -yağun basıq. (basıq: əzik). -sağ aman bar. -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun.
yaqursun	.-yağtılar yağursun başından. (yağtılar : rəhmətlər. işıqlar. nurlar.)
yal	yələ...- yələ quyruğu tökülmüş tülkü.

yalə .-yol ötdüm; çıxdım yalə, olmasına düşdüm qalə. (**olmasına düşdüm qalə**: qalmasıñ oyuna düşüb qaldım)

-**yalə çıxmaq**: dağ təpəsinə, ucalığa dırmaşmaq. (başqası işinə qarışmaq).

.-xalə xalə təndiri qalə, şorbanı pişir, **çəmçəni yalə**. (el ara deyilir)

yaləçını .-çox gəzdim **yaləçını tox görmədim**, doğruçunu ac

yaladar .-.sikin balə soxub **yaladar**.

yalama yasdı daş.-sırtına bir **yalama** yediki!

yalan .-gerçək gəlincə, **yalan qaçar**. (**gəlincə**: bəlirincə. bilinincə. ortaya çıxınca).

-adam böylədir, **kəbiri yalan**, kəbiri yılan olur. (**kəbiri**: birazı.bəzisi)

-**dünya yalan**, yayın gəzin gül oynə.

-**evində yalan**, eşikdə palan, kormuş satan, görmüş alan.

.-kimsə gücləmədən deyirsə yalan, eşid inanma. (**gücləmədən**: zorlamadan)

.-**ölkədəki kök sala yalan**, qırqın düşər yox orda qalan.

-ordunu yalan saxlar. (**ordunu**: qoşunu)

-dəmişlərkə ac olanı qurd yeməz, **yalan sözdür qurd nə tanır toxlunu**.(**toxlunu**: tox olanı)

.-öldürən doğrudan, **yaşadan yalan yaxçı** .

.-xoca deyər. –**yalan danış** dos qazan!?? (**danış**: qonuş)

.-**yalan** böyük olduqca, yalançı özüdə inanar.

.-**yalan** sözə düz çatmaz.

.-**yalan** yoxum sözümdə, dinlə sezin gözümdə.

.-yalançılar **yalan** deyər utanmaz.

.- **yalan duymaz** qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola

.-quyruqsuz **yalan** olmaz.

.-**yalan** olsa yol açıq, doğruya yollar qapıq.

.-**yalan** saqqız kimi uzanar, keş kimi çəkilər.

.-**yalan devrən** yaman devrən, dibdən təməldən pozuq. (**devrən** : dünya)

.-**yalan söz yer daraltmaz**, baş ucaltmaz.

.-yalançılar doğurçular **yalan ilə aldanır**.

.-**yalan söylə işin keçsin**, söylən edin işdə keçsin. (**söylən edin**: sözün əməlin işdə göstər)

yalançı .-gəl bu devirdə açma gülüm, **bu devir yalançı devir**.

.-yalan böyük olduqca, **yalançı özündə inanar**.

.-qoşmaçı. yalançı.

.-qıp qızıl yalançı. (**qıp qızıl**: çox)

yalançıda-yalançıda yamançıyla əş gəlir. (**əş gəlir**: bir gəlir)

yalançılar .-**yalançılar** doğurçular yalan ilə aldanır.

.-**yalançılar** yalan deyər utanmaz.

yalançılıq .-**yalançılıq olmasa**, yamançılıq doğmazmış.

yalançını .-**yalançını qov** tumanı düşüncən.

yalançının .-yayaq qalar doğru yolun yolçusu, **yalançının** bedov (iti) atlar altında.

yalançıya .-**yalançıya ver dəğər**, onsuz doğru bəllənməz, doğruları qorun qıl, yalançıdan uzaq dur.

yalandı. .-ilandı çalandı, **bəzəkləri yalandı**.

yalanı .-bazarda xandalanı, xan **danışmaz yalanı**.

yalanını .-qabal beşlik kimi pozmaq. (**yalanını ortaya qoyub** danlamaq, tərsləmək). (**qabal**: qondarma) .

yalanla .-**yalanla** inam, bir yuvada duranmaz

yalanları .-**yalanları** bəğəndinsə yanıqdın. (**yanıqdın**: yandın. itirdin)

yalansız .-**yalansız** ömür keçməz

yalavuz. təkinə.-məndən yuxumu qapdın, **vardın yalavuz yatdın**, aytqıl nə bələdir bu, eşqin nə dilər məndən.
(**aytqıl:** de görüm)

yalayaram. (gönək: həlal). -dadın bilirəm **pəpəyin**, yalayaram onun, kəpəyin

yalçın qaya.

yalı kimi.-soyuq sulu **bulaq yalı**, duru ol.

yalığa .-yoluxda nə var **yalığa versin**

yalıq. **yalığ. 1.yoxsul.1.yaralı).**-yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalığ bilər. (**yalığ:** 1.yoxsul.1.yaralı).{atın
sırtındaki yağırın nə olduğun yoxsul bilir. (**yağırın:** yaranın)}

yalın tək.-sevib sor, **yalın qalma.**

.-sevib sor, **yalın qalma**, çilə dərt arama.

.-kötü dilli qocadan, yalın dulluq yeğ. (**qocadan:** ərdən).

-**yalın ən uca yeri:** yalman.. doruq. qullə

yalıncaq .-kişi don girmək ilə qadın olmaz, **yalıncaq mıncığın dəğəri az** olmaz.

yalınqac çılpaq. lüt

yalınqu tək.-yalğu özdə (nəfsən) yalınqu (tək), içdən yalınğuz deyil, toplumçuldur. (**yalğu :** insan). (**toplumçul:**
ictimayi).

yalınsan yalvarsan.-yaxşıya yalınsan, can qalar, yamana yalınsan, bir qaşiq qan qalar. . (**bir qaşiq qan qalar:**
ölümcül edər)

yalız cılız.. arığ.-küləkdə, **cılız od sönər**, tonqallı od öc alar.

yalqa , bağışla. əffv elə.-**yalqa** məni, son qınağım (günahım) say bunu.

yalqamaq	. bağışlamaq. keçişmək. əffv etmək.
yalqanmış	bağışlanmış. əffv olunmuş.
yalqanur	yalxanur .-yör səmada çün dənizlər çalxanur, göy üzündə bu dənizlər yalxanur . (çün: necə)
yalqavın	təmbəlin.-yalqavın baxdı durmaz.
yalqıq	- yalğıq oğlu : bəni adəm.- yalğıq oğlu yoxazar, onda eykin ad qalar. (eykin : yaxşıca).
yalqız	yalğız .- yalğız evdə , yalnız mənəm, səssiz küçə, çökük işıq, ölüm qonaq, ölümə qonaq.
yalqızıq	.-sevgilər verir işıq yaşama, sevgisiz yaşamın nə anlamı var, qovuşanda biz, yağış yağdırdı, indi yalqızıq gözlər ağlayır , sönmüşsə işıq soğumuş qucaq, sevgisiz yaşamın nə anlamı var
yalqu . yalğu	. insan. -yalğu özdə (nəfsən) yalınqu (tək), içdən yalınğuz deyil, toplumçudur. (toplumçul : ictimayi).
yalqunun	insanın.-yalqunun solumazından qorxarlar. (solumazından : nəfəs çəkməyənindən)
yalquya.	yalquya. insana.-gərəklik yalquya hər iş ögrəder. (gərəklik : zərurət).
yalquzaqda	.-qaçar doğan (qohum) dosdu yarı, yalquzaqda çəkər zarı , qoldan gedib sıy sığağı (etibarı), eldə sıydan salan qara. (tiryək)
yalılı	.-yaxalı don, yalılı at
yalman	yalın ən uca yeri. doruq. qullə
yalnız	təki..-təki bir görüş üçün tələsir. - yalnız ayta ver :yalnız deyir ver. .- yalnız qalan qurd yemi .-qanmaz yalnız qananları sarsıdar. .-yalğız evdə, yalnız mənəm , səssiz küçə, çökük işıq, ölüm qonaq, ölümə qonaq.

yalnızca	təki tingə..
yalnızlığa	.-sənə uymayan yerə yanlış yer, çaba göstərməyib yalnızlığa yeğ demə
yalnızlıq	.-kiminin yalnızlıq payına düşər.
yalnızlıqa	.- yalnızlığa yox boya, hər sevgiyə bir boya.
yalnuq	- yalnuq oğlu : bəni adəm. - yalnuq oğlu, manğuz olmaz. (manğsız : eyibsiz. qusursuz)
yalpa	.1. yansa. təqlidi. çalma. qolma (qol, əl aparılmış). qalpa. qullabi. sapta. saxta. bədəl. cəli. 1. dandıq. keçərsiz. möhməl. 1. (nərsə. adam). vecsiz. bekara. karsız. 1. tort. işdən düşmüş.
yaltaq	.-yaltaq yana sözlər. -(ay sağol şair. ə'la. bir dənəsən. mükəmməl).
yalvaclar	yalvaclar. peğəmbərlər.-yalvaclar alçaq könül olarlarş.
yalvarasan,	.-sanadım mənki belə sən gedisən, nə bileydimki bigün səndə ana yalvarasan , bir yol axşam çağı gəldin bizə sən gün batası, söylədin yoxdu yerim vardı yerin mən yatası.
yalvarış	.- yalvarış , yaxarış sevgiyə tuşmaz. (tuşmaz : yaramaz)
yalvarmaq	yaxınmaq.. lütf istəmək
yamaq	.-əğİN yamaq götürər , qarın yamaq götürməz . (əğİN : geyim)
yaman	1.ilanbaş. başı ilan. 1.söğüş.. -seviş söğüş yer dəğişmiş. 1 .qayın. qıyın.. -qaynanası qayın olmaq. 1 .yaramaz.-yaman qadın başın yubay, bittən göröt. (kötü qarı başını yıxamaz, biti suçlu çıxarır). .- yaxşıdan yaman tutulsa çıxışa , yamandan yaxşı tutulsa girəşə. (çığışa : itgidir . ziyandır). (girəşə : qazandır). (iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazandır). .-əğri olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun . .-yaman gedmədən yaxşı gəlmir

-görməmişin **yətməyi yaman**.

.-**yaman** günün ömrü az (olsun), **yaman** qışın dalısı yaz.

.-**yaman** qonşu, **yaman** arvad, **yaman** at, birindən köç, birin boşa, birin sat

.-yalan devrən **yaman devrən**, dibdən təməldən pozuq. (**devrən** : dünya)

.-**yaman ilan** degirmən başında aylanar. (**aylanar**: dolanar)

.-yaxşı **yaman** barışsa, **iki yaman** barışmaz.

.-**istəklilər yaman olmuş**, iğrəncilər yerin tutmuş.

.-yaxşıdan **yaman** doğsa çıxasa, yamandan yaxşı doğsa girəşə. {iyidən kötü doğarsa itgidir (**çıxaşa**: ziyandır), kötüdən iyi doğarsa qazandır. (**girəşə**: qazanc)}.

.- **yaman** qarışdırar, yaxşı barışdırar

.- uzaq olsun yol olsun, **yaman olsun**, el olsun (yolsuz azar, elsiz batar).

.-varlı günün dosluqları çox olar, **yaman günün** o dosların yox olar.

.-yaxçıların **yaman günü görməsin**, pis duruma dar əlligə düşməsin

.-**yaman arvad**, **yaman qonşu yaman at**, birin boşa, birin boşla, birin sat.

.-dadanmış **qudurmuştan yaman**.

yamana

.-**yamana** salcışlı yanaş. **salcışlı** : tədbirli

.-yaxşıya yalınсан, can qalar, **yamana yalınсан**, bir qaşığı qan qalar. (**yalınсан**: yalvarsan). (**bir qaşığı qan qalar**: ölümçül edər)

yamançılıq

.-yalançılıq olmasa, **yamançılıq doğmazmış**.

yamançıyla -yalançıda **yamançıyla** əş gəlir. (**əş gəlir**: bir gəlir)

yamandan

.-yaxşıdan yaman tutulsa çıxasa, **yamandan yaxşı tutulsa girəşə**. (**çıxaşa**: ziyandır). (**girəşə**: qazandır).
(iyidən kötü doğarsa ziyandır, kötüdən iyi doğarsa qazandır).

yamandır

kötüdür. pisdir..-gurlayaraq gələn düşməndən, **kötüdür gülə gülə gələn düşman**.

yamanı

. kötüyü -yaxşını söz öldürər, **yamanı dayaq**. (iyi kişini söz öldürür, kötüyü dayaq).

.-yamanın yaxşısı olunca, **yaxşının yamanı ol**.

yamanın	.-yamanın üzün gördün, dalın sorma. (dalın: dal üzün. gizli üzün). .-yamanın yaxşısı olunca, yaxşının yamanı ol.
yamanla	.- yamanla cənnətə girməkdənsə, yaxçı ilə, cəhənnəmə gir.
yamanlaşsa	.- iki kişi yamanlaşsa , üçüncüsü eşidsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisin belə, qınayar.
yamanlığa	. iyizliyə.-yar görgünə inanma, sular üzə dayanmaq, iyizliyə anınma , dildən çıxsın uyku söz. (görgünə : gözəlliyinə). (anınma :peşələmə). (uyqu : iyi)..
yamanlıqdan	.-uğur qapında yatsın. (yamanlıqdan ıraq qalasan).
yamanlığı	.- yamanlığı dəğməsin, borcu qalsın yaxşılıq.
yamanlıq	.-qurd dumanlıq, eyi yamanlıq görməsin. (qurd dumanlıq axdarar) .-yamanlıq etməmək, iyiliyə yol açır. .-yamanlıq köklənib yurtda. (köklənib: kök salıb).(yurtda: ölkədə)
yamanlıqdan	yavızlıqdan.- kişi kim yavızlıqdan qaça , gərək kim iyi fala ağzın aç.
yamanlıqlar	.- yamanlıqlar yox olsun, yaxlıqlar var olsun
yamçı	(qasid. peyk)
yan	.1. yançaq. basən..1. tərəf. 1.qalça. 1.küy.. rəhm elə.-eşək ata deyirmiş: yoxuşda sən mənə küy, enişdə mən. .-qanırsan qan, qanmısan yan! (külün çıxsın). .-indi verir yan bacadan səlamı. .-yan mənə kül olum sənə. -nə yan nə yandır, yaşa yaşat.
yana	. ötrü.-sizdən yana yarandı aldanmaq, yox içizdə, zərrəcə qanmaq.

yana	çetgə..-gözünü çetgə dartmaq. (aradan uzaqlaşdırmaq).
yanağın	1. boydaşı. yaşam yoldaşı. 1. arizin.-guşeyi bamdə düşdü gözərim (nəzərim) çəp təgiyə, istədim (olsun işim) rəmsilə (mətləb ola)aşkar təgiyə, arizin (yanağın) öpməyə quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayəki ən təp təgiyə.
yanaq allığın.	-yanağ allığın: üz enliyin, qırmızılığın.-qadın, yanağ allığın, kişidən alar. (yanağ allığın: üz enliyin, qırmızılığın)
yanaqın	.-yanağın çiçəklərdə aradım, çəmənləri saçın deyib daradım. .- yanağın örtüb , başında qalıb.
yanan	.-keçən ömürdən, yanan kömürdəndir . (keçən ömürdəndi, yanan kömürdəndi).
yanan	küyan.. rəhm edən.-görən oldu, duyan oldu küyan yok . .- çşqində küyan , ocaqda küləm. .- yanan külə dönər. .- sene yanan , ağrın alan.
yananda	.-hər sulanan, yanmayıb, hər yananda sulanmayıb .
yanar	.- yanar qalmış ağac kollar , susuz çöllər göyü gözlər, su çatdırsın bulut göydən .-buluduz yağar olsun, sularız axar olsun, ocağız yanar olsun . (yarqış: rəhmət) .-sürər gedər izi yox, yanar yandırar , közü yox. (tapmca) . (günəş) .- yanar dağ: od püsgürən, atəşfişan dağ.-soyuqlamış yanar dağ, püsgürməyir artıq od. .-ışığ sönməzdən ön, daha parlaq yanar .
yanaş	.-qaçınmasan ölümdən, tutulmasan ölümə, yanaş gedsən ölümlə , ölüm yetib öz yolunu düz gedər.
yanaşmaq	.-singil baxışla doğuya yanaşmaq olmaz . (singil: atifi). (doğuya: təbiətə)
yançaq	yan.. basən.

yandırır	.-od yandırır yelləyən , tüstü salıb korlayan. (korlayan : kor edən)
yanı	.-on iki dallı bir ağac, bir yanı qara bir yanı ağ. (bilməcə). (ay. il. gecə. gündüz.).
yanıb	.-damlayı xor görən, yurdu yanıb çöl olar.
yanıq	yanığ. bəxdi çönmüş. -yazıq tutulmadı, yanıq tutuldu. (yazıq : suçlu. günahçı).
yanıqdın.	yandın. itirdin..-yalanları bəğəndinsə yanıqdın.
yanıqım	yanığım. yangım. xətam. səhvim. -səni sevməyim qarşılamaz yangımı.
yanıqlıqdadır	.-suyun dadı (yapışmağı) yanıqlıqdadır.
yanıqlıqla	.-usluyla dəlilik, aydınlıqla dumanlıq, kölgəlik, iyiliklə kötülük, yanıqlıqla qanıqlıq birbirini göstərir. (uslu :ağıllı).
yanılar	.-yaşam böylə, hamıya belə toy tutar, göz yanılar, iç inanar, baş itər.
yanılıb	.-yanılıb susma, qalxıb qonuşma!.
yanılıqı	səhv. yanqıç.suç.
yanılıqçı	yanqaç.suçlu.. yanlış yapan.
yanılmadan	.-yanılmadan alınmır. (yanılmadan doğru yollar alınmaz)
yanıltsa	.-göz, görəni gizlin tutub yanıltsa, baş cayar. (cayar : çaşar. dönər.)
yanımda	.-artıq yanımda yox, içimdə daşıram.
yanımdasan	.-gecələr yoxdu yuxum, ya yanımdasan, ya yadımda.
yanında	.-kimin yanında məni kölgəlisən (kölgəlisən : qorxudusan). (naxcuvan) .

yanındakı	.- yanındakı yarına, dünündəki dünüvə götürür.
yanır	.- od harda yanır tüstüsü hardan çıxır. (deyim)
yanıram	.-mənsiz necəsən, bilgin yox, sənsiz yanıram , bilsin o.
yanıtar	cavablar.-əl görəni, baş yanıtar
yanıtma	. cavab vermə.- öfgəlisin yanıtma , sevilisin söz vermə.
yanq	yanğ. şeytan. - yanğ sapına ignə olma.
yanqaç	.suçlu. yanılqıçı. yanlış yapan.
yanqıç	.suç. yanılqı (səhv) içinde bulunan
yanqım	. yanğım. yanığım. xətam. səhvim. -səni sevməyim qarşılamaz yanğımı .
yanqınca	.-üç daşınma bir yanqınca yandırır (xərc götürür).
yanqısız	yanğısız. cavabsız
yanqız	.-kitab yanqız sönməsin.
yanqu	1.kişi.-yanqu yaşam boyu inancın əsiri, dustağı olmuş. 1. adam .- yanqu , ana səsi yadqarmaz. (yanqu (səsin dönməsi), kök səsi dananmaz). (yanqu danmaz qaynağın). (yanqu: səs). 1.. yanuq. insan.-usda palançıda olursa yanuq, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. ()
yanlı	1.yanında olan. 1.odlusu, qızığı olan). yanğaş. partizan. dəstəkçi. həvadar. tərəfdar. canıbdar. dustdar. hami. -nərsənin odlu yanlısı olan:.
yanlıq	.-sevişməlik, iki yanlıq. (sevişməlik: mehribanlıq)

yanlış	.-sənə uymayan yerə yanlış yer , çaba göstərməyib yalnızlığa yeğ demə
yanlış	.- yanlış qoğ, doğrunu al.
yanlış	.-doğrunu qapan, yanlış savan.
yanlışım	.-səni sevənligim ulu yanlışım .
yanlışları	.-sevənlərin yaxınların içivə işləmirlərsə yanlışları var . sən sevdin onlar sevər görünür. dosları dəğiş, kəndivi yok!
yanma	- aldanıb yanma
yanmadı	düdmədi ..-göyə atdım, tutmadı, oda saldım , düdmədi , yelə verdim, almadı?.
yanmamış	.- yanmamış odun buğlasada, tüstüləməz.
yanmayıb	.- hər sulanan, yanmayıb , hər yananda sulanmayıb.
yanmaz	.- sevən sevər yanmaz , sevmiyən qalır sevməz .-yaxar dünyanı, özü yanmaz? .
yanmazmı	.-məni candan usandırdı, çorundan yar usanmazmı?. çoğunlar yandı ahımdən, amacım şəmi yanmazmı? . (çorundan : cəfadan). (çoğunlar : fələklər) (amacım : muradım) . (fuzuli)
yanmış.	- yanmış olur : küymüş durur.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (ivər : tələsər). (uymuş : yatmış). (irür : çatar).
yansıql.	əks ol.-gülüş olub dodaqlarda yansıql .
yansılama	kəsmənə
yansılamaq	. teqlit etmək

yansılar	.-kişi nərsəyiki yansılar , gələr günü, özü ona sancılar.
yansın	alışsın.. tutsun. -odun tutsun , tüstün düdsün. .-için yansın başın dönsün. (qarqış) .-ulduzlar yansın , ay parlasın, danyeri ağarsın, günəş saçsın.
yansitan	.-ürək səsin yansitan sözlər .
yansıyb	. -bu qılıq kimdən yansıyb sənə
yanta	.-yanda duran içdən yeyər, arçada duran dayaq yeyər.
yantaqdan	dəvə tikənindən. -yantaqdan yağ çıxmaz.
yantıqca	.-yer var odla odun olasin, yandiqca itilesin , yerdə var su ilə pambıq olasin, islandiqca ağırlanasın.
yantın..	yandın . yanıqdın. itirdin.. -yalanları bəğəndinsə yanıqdın .
yantır	-nə yan nə yandır , yaşa yaşat.
yantır	yandır .-məçid eşiyin nə yandır , nə at. (eşiyin : qapısın)
yantıran	.-nə ağız yandırın aşdır , nə baş sındıran daş.
yantırar	yandırar .- yandırar ayrıq odu ortağı. (ayrıq : hicran)
yantırır.	yandırır . xərc götürür.-üç daşınma bir yanqınca yandırır .
yantırmaq	yandırmaq . tamdırmaq .. yaxdırmaq . odaşdırmaq.
yantırmalıyq.	.-götvərənin siki duranda şam yandırmalıyq .
yantırmır	.-od var yandırır , külə çöndürür, göz var dondurmır, buza çöndürür

yanuq **yanqu..** insan.-usda palançıda olursa yanuq, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. ()

yap düzəld.-**yap dedilər minbiridə az gəldi**, yığ dedilər, tək biridə çox gəldi.

yapa .-**yapa yapa** qar yağsa, yaz görməz, yağlı göy çimənlər sürünsədə güz görməz

yapar .-sevgi yakar **yapar**.

yaparsan .-varındırsa **yaparsan**, yoxundursa çaşarsan.

yapcaqın .-yapdığın düşünməkdənsə, **yapcağın** düşün.

yapıcı .**yapıcı**. bənnə. inşaatçı.

yapıq .-**yapıq yuvanı yıxmaq**, xoşmudur gözünlə görmək

yapımötəyi tarixi yapı.

yapıncı xotşalvar.

yapışdırır yumşadır .-**gün yapışdırır**, günü yaxışdırır.

yapışmaz .-sınan şüşə **yapışmaz**

yapmağa örtməyə. -tən **yapmağa** köynək istər yalınqac.

yapmaq 1.örtmək.-**tən yapmağa** : bədəni örtməyə. 1. yasrıq.hazır nərsə.

yaprağı .-ucadırsa güdə, **ağac yaprağı** düşər dibinə.

.-**incir yaprağı**, dəvə dabanı. (**dəvə dabanı**: yekə, qat)

yapraq .-topraq ağacı bəslər, **yapraq toprağı**

.-**yapraq olub** ayaqızda gəzinəm, topraq olub ayağ altda əziləm, bir söz olub qoşu ilə deyərəm, türk elləri,

mən sizləri sevəmən.

-yapraq tökər güz ayda yaz yay üçün ağaclar.

-ömrüm bir ağacdır bar gətirməz, **səndə bu ağacda qurumuş yapraq**

yaptıqm

yapdığım.- yapdığım bir kərə desən, dediyin min kərə iyi qıl.

-yapdığım düşünməkdənsə, yapcağın düşün.

yaptım

.- nə yaptım nə yoğurdum , yasınıq kökə tapdım. (**yasınıq:** hazır)

yapyapın

quruluca. qoşulu.. həyyəi hazır. -evi **quruluca** satına qoydular.

yar

uçurum. pərtqah.-uçuruma varma uçarsın, **yar ucuna varma düşərsin.** (yar:)

.-demişlərkə, yar qadasın yar alar.

.-yar könülə başmaqla, içizə yaşmaqla girməz!!.

-dar yol: yolağ. zolağ. cığır. dəhliz. tunel.

.-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.

.-hər ilqarsız yar olmaz, ətəyi kəssən dar olmaz. (**ilqarsız:** bəfasız).

yara

.-bilirəm, burdan ora, ara var, ayrılıqdan **düşən, yara var**

.-dəniz qara, ürək yara, bəllənməyir, bu yol hara?.

.-ulaşan yara yetirsün bu saluq, yolda qalmış gözləri "yarın" ölüb. (**ulaşan:** çığııb bağırır). (**saluq:** xəbər)

-yunusam başım başdan ara, **ayaq çəkir gedir yara,** o gedəli könlüm dönər, könlüm hara, başım ora.

yarac

arac.

yaradan

.-.nə sevgiyə gərəklisin, nə sevilməyə, **nə bilim nəçün yaradıb yaradan səni!**

-yaradan canıza dəğməsin, gülşüzü əsirgəməsin.(**əsirgəməsin:** çox görməsin)

yaradanıvın

.-səni yaradanıvın ağrın alım. (alqış).

yaradıb

.-.nə sevgiyə gərəklisin, nə sevilməyə, **nə bilim nəçün yaradıb yaradan səni!**

yaradır	.-yaşam seçim, seçən yaradır
yarağı	.- hər yarağı düzəlmişdi , qalmışdı saqqal darağı.
yaraq	.-yaşamda başarı ən gözəl yaraq
yaraqı.	-yol yatı yarağı
yaraqın	- yarağın gör: tədarük gör.
yaraqlan	.- gözün açuğ ikən yaraqlan özün , ki sində qarınca yeyəcək gözün.
yaraqlı	.-kişi harda varsa yaraqlı gərək. (kişi: adam)
yaraqlığı	başarcanlığı. maharəti.-yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedişər. (yayalığı: nəşilığı). (gəlişən: edişən. çoxalar) (gedişər: itişər. itər. azalar) .
yaraqsız	- yaraqsız necə tuş tutasın. (yaraqsız: silahsız. tədarüksüz) (tuş: dayam. davam. muqavimət).
yaralanır	yaralqanu. -yağıya ayqan, yaralqanu . (düşmana acıyan kəndisi yaralanır).
yaralar	yar alar. -qar yağar yer ağarar, mənim üzüm qaralar, könül qalsa yar alar, soyuq düşər gülüm saralar. (qaralar: qar alar)
yaralı	başlı.-gizləb tutsan sevinci, azraş günü bəlgürür, başlı gözü bağlama , yaşı axar savruğur. (azraş: azraq).(axar savruğur: axar gedər) .-çağır istəsən verə səs səsiyə, suda sevməz axa, daşdan aralı, daşın bağı sudan yaralı .
yaralı.	yalığ.-yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalığ bilər. (yalığ: 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındaki yağırın nə olduğun yoxsul bilir. (yağırın: yaranın)} .- yağıya ayağan yaralı , qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana acısa, qarısı yaşlı olur).
yaralqanu	yaralanır. -yağıya ayqan, yaralqanu . (düşmana acıyan kəndisi yaralanır).

yaram	.-yüz yaram vardı tənimdə sızlayır, qəm əlindən istəyir səndən aman. .-qovr elər yaram. (alovlanır yaram) .-hər gecə oyunda varam, inan məndə sənə yaram, özgələr desə yar olmaz, sonunda mən sənlə varam.
yaramaz	1.tuşmaz.-yalvarış, yaxarış sevgiyə tuşmaz. 1.yaman.-yaman qadın başın yubay, bittən göröt. (kötü qarı başını yıxamaz, biti suçlu çıxarır). .-yazan əğri, düzü, yaramaz (düzü, əğri yazan, yaramaz). .-içimiz, könlümüz dusdaqsa, dış açılım yaramaz. .-dəlilik bir oldağ (vəqeiyyət. rəlalitə), ama yaşama yaramaz. .-yaramaz evdə, ölüyü neynərəm, girir aqlaram çıxır aqlaram. .-tüstülü yer yaramaz, durub duran qalamaz .-yaramaz, parasız olmaz
yaramaz	.-heç bir işi quramaz, xeyrə şərrə yaramaz.
yaramazlığa	yavalıqə.-qılınıb yana qudurma: özündən çıxıb yavalıqə qoyulma.
yaranan	.-yaradan söz, yaranan söz, isdi qana, canda verən söz.
yaranı	.-yaranı isdikən bağla
yaranın	yağırın..-yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalığ bilər. (yalığ: 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındakı yağırın nə olduğun yoxsul bilir.}
yaralar	.-eşq yolun könülləb, gələn varmı yaranlar. (könülləb: könüllü)
yararlardan	(alqış) -yararlardan olsun
yararmamış	.-tanqalıq yaranmamış heç nəyə belə, qartal yuva qurmamış tanqa qalırsa genə. (tanqalıq: təklük)
yararmaz.	.-sevgisiz sayqı yaranmaz.

yarlanmış	.-dura dursun ol gözəllik yarlanmış söz ilə.
yarlanmış	.-ol gözəllik yarlanmış söz ilə, dura dursun könülüz durduğikən.
yararmaq	.-söz yaratmaq, sözdən yararmaq.
yarasa	.- yarasa dögməklə qırlanqıc olmaz.
yarasaya	xuffaş.- günəş yarasaya çirkin gözükür.
yarasız	.-el açarsız, ər yarasız olmaz
yaraşığdı	.-hər toprağa yaraşığdır tıraxtur.
yaraşığı.	gəlşgi.. gözəlliy.-el qıvancı toy gəlşgi. (qıvancı : sevinc). (gəlşgi . yaraşığı. gözəlliyi).
yaraşır	.-kişi yiyə qarnı tox ola, yaraşır gözü yuxulu ola.
yaraşmaz	.-gözələ nə yaraşmaz .
yaratan	.- yaradan söz, yaranan söz, isdi qana, canda verən söz.
yaratılan	.-gözəlliklər doğulmuşdur sevgidən, sevgilə yaratılan gözəldir .
yaratmaq	.-söz yaratmaq, sözdən yararmaq.
yarı	.-sırtıvı demə yarıva, yarında bir yarı var
yarıb	.-başımı yarıb , ətəyimə qoz tökür
yarıdan	.-sordum: -yaşın kaç?. dedi: - yarıdan azı geridə , yarıdan çoxu önümdə.
yarıq	irük.. gündə irük yox , bəydə qıyıq yox. (gündə yox, bəydə xəta yox).
yarıq	.-günəş isdi, ac qarnı, gövdə arıq, başında ağır yük, dabanı yarıq .

.- tünlük gecə bağı **yarıq sonunda**.

yarılmış. .- qanmaz gözdən daş **yarılmış**. (qanmazdan uğur bəklənməz)

yarım

yarım 1. sevgim. 1.mevlam.1.(nisf)

.-qırıq könül, sınıq ürək, **yarım qalan arzular**, çilə toxtu bir yaşam. (**çilə toxtu**: dərdlə dolu)

.-**yarım alma**, könül alma

yarımçıq .-usda palançada olursa yanuq, yaxıcıdır yarımçıq papağçıdan. (**yanqu**: **yanuq**. insan)

yarımdı .-mırtının başı **yarımdı**.

yarın tayın.-**tayın tapmaz**, çilər bülbul.. (**çilər** : dərdlə ötər. sağurar).

.-sevgi irin başlır, günün sürür, gecin ölür, **yarın doğur**. (**sevgi**: eşq) (**irin**: tez)

yarına .-umudu hər günün yaşat, umuqu **yarına at**.

.- olki **öz yarına yad**, yadlarınar yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.

.-sevgi yolu **açıq durar yarına**.

.-yanındakı **yarına**, dünündəki dünüvə götürür.

-ala alvan **yarına** gün saçacaq

.-**olki öz yarına yad**, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.

yarında .-sırtıvı demə yarıva, **yarında bir yarı var**

yarını .-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.

-gedəni boşla, **yarını yoxla**.. (**yoxla**: düşün)

yarını .-yoxsa artıq, düşünən **yar yarını**, belə gedməz, yıxılınca, ayılı!.

yarınqı : **yarınkı** .atıqı **atıqı** quyuqdan, bugünkü öpkə yaxşı . (**öpkə**: ağciyər)

yarınlar	ışığıqlar. xoş günlər.- yarınlar səni gözləyir. (alqış)
yarınlara	.-atı çapıb ötnləri keçərik, yarınlara yetirik. (ötnləri : keçmişləri)
yarınları	.-yaşam yolu yazılmamış, heç bir quyu qazılmamış, gəlməmişdən ölkənin, yarınları açılmamış
yarış	.-keçən ötmüş qayıtmaz geri, bas daban yerə tap yarış yarı .
yarışır	.-kənül sevgi ilə çalışır, qulaq övgülərlə yarışır
yarışma.	.-qız birlə gürəsmə, qısraq birlə yarışma . (birlə : ilə). (qısraq : gənc. (hələ doğmamış gən dişi at. madyan.)
yarışmaqdır	.-at çapır dər, it çapar. (itdə ata baxır çapır). (yaşam birbirinə baxıb yarışmaqdır , gedməkdir).
yarışmaz.	.-atla eşşək yarışmaz .
yarıva	.-sırrıvı demə yarıva , yarında bir yarı var
yarqa	.bağış. lütf.
yarqaçı	yırqıca.. oxuyana.-yırqıca tarıq bir saz bir söz. (tarıq : gərək, lazım) .
yarqasın .	1.bağışlasın. rəhm edsin. .-tox yarqasın deb alqırlar. (həq (tanrı) bağışlasın, rəhmət edsin deyib iltimas edirlər).-elim alqamış, tarım yarqasın . (alqamış : qəbul edmiş). 1. rəhmət eləsin. bağışlasın. - tanrı özü yarğasın , özü qarğasın. (qarğasın : lənət eləsin) .-tanrı atazı yarqasın, anazı bağlasın. (bağlasın : əsirgəməsin. sizdən ayırməsın. qorusun) - tanrı özü yarqasın , özü qarqasın. (qarqa : lənət).
yarqı	ədalət. rəy o hükm
yarqılama	.-geyim paltarla yarqılama , qəzavət etmə
yarqılı	müttəhim

yarqınmışın	rəhmətligin. -yarqınmışın danışdığı boşudur, amma boşuna döğüldür. (boşuna : müfdəsinə)
yarqısın	büktüsün.. hükmün.-yaşam yürür, büktüsün sürür .
yarqış	1.bağış sözü. xeyir dua. -çiçək olsun , qız olsun. (qız doğulan yerdə). 1 .iyi dua.-ayağına şiş, dilinə tikən batmasın. .1 .rəhmət.-buluduz yağar olsun, sularız axar olsun, ocağız yanar olsun. 1 .dua.-başdan aşan var olsun, qada balan daş olsun. . -atın əşgin, qılıcın kəsgin olsun. (əşgin : dal qabaq ayağın, sağı sağla, solu solla götürb qoymaq). (yarqış) -tarım birbirzdən əsirgəməsin . (yarqış)
yarqışı.	rəhməti. -yatan yeri yağıtı, qalanları sağ bolsun. {ölü yarqışı. (yarqışı : rəhməti)}.
yarqıya	məhkəmiyə . -haq yardısından (cəzasından) qaçan, yarqıya düşər .
yarqıyan	aşlıyan. - aşlıyan kim, daşlıyan kim.(yarqıyan kim, qarqıyan kim.)
yarqu	yaxcı.-üz görkünə inanma, sular üzə diyanma, qarquluğa oylama, dildən çıxsın (çıxar) yarqu söz. (görkünə gözəlliyinə). (qarquluğa : qarqışlara.bədbəxliyə). (oylama : düşünmə).
yarqucar	mahakimə olar
yarquş	yarğuş . rəhmət.
yarma	. dənə. .-yağ yağ üsdə qalanar, yarma yavan qaynar . (pul pula gedər)
yarmamız	.-yağı yağ üsdə tökər, yavan qalar yarmamız
yarmaz	kömək olmaz-kimsədən yarmaz sənə gəlsin kömək . (kömək : mədəd).
yarpaq.	.-qadına bəzəkdir paltar, ağacındır bəzəyi yarpaq .
yarsın	faydalı olsun -paran yarsın varikən, izin qalsın yoxikən.

yarsız.	.-quş qanatsız, kimsə yarsız olmasın.
yarşığı	.-ay ışıǵı, gecə yarşığı
yarta	.-can sayalı yarda belə yad olur.
yartasın	yardasın. köməyiz olsun.- tarım yardasın
yartaşın	yardaşın. -sənə versə dəğər yoldaşın, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yardaşın , iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)
yartının	yardının. yoxsulun.. -yardının canı ardaqtu , baydın malı ardaqtu. (ardaqtu : dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.
yartısından	cəzasından. -haq yardısından qaçan, yarqıya düşər. (yarqıya : məhkəmiyə)
yarıq	yөрük.. çat-gündə yөрük yox, bəydə qıyıq yox. (yөрük : yarıq. çat).
yas	.-işin iyi əşin iyi ne işin var yas evində , çıx çıx oyna gir gir oyna .
yas	1.ağıt. ağlayış.. matəm.- kötüyə ağıt gözdən edər , yüzüzə öğüt sözdən edər. (yüzüzə : hayasız). 1.qıyǵı.. əza. .-həs nədir hüs nədir, şey nəbilir yas nədir. (şey: sik).
yasaq	.-gözə yasaq olmaz. .- gözə yasaq yoxdu. -gəl bir zərrəcik seyr et, gözə olmaz yasaq. .-biri uzaq biri yasaq.
yasarmaq	hazırlaşmaq
yasarmadır.	yasarmadır. hazırlaşmaktır. - öğrəşmək yasarmadır. (yasarmaq : hazırlaşmaq).
yasası	zanǵı& qanunu..-yaşamın yazılmamış zanǵı yazılmışın basar .

yasata	.-toya gedən yasada gedməli
yasavul	- yasavul olmaq : qavqa vəya bir qarğaşa sonunda ortalığın sakinləşməsi.
yasdığa	yasdığa .-yuxudan oyan, yasdığa dayan
yasıq..	. yastıq, mitəkgə biçimli tobra, qab:
yasılmış.	. əğilmək.çürümək..-qılıcı sınmış, yayı yasılmış.
yasın	yayın.-ərdəm yasın quraşın, çərik qurub gürəşin. (yasın :yayın) (çərik : qoşun)
yasınıq	hazır . - nə yaptım nə yoğurdum , yasınıq kökə tapdım . (yasınıq : hazır)
yasqa	alçaq.- yasqa yerdən qar yağar..
yaslayış	yas tutuş.-qaldı arxada anılar, yaslayış bərə verməz .
yashı.	qaralı.-yağıya ayağan yaralı, qadını qaralı. (kəndisi yaralı olan, düşmana acısa, qarısı yashı olur).
yasrıq	. yapnıq ..hazır nərsə.
yastanmaq	.- yastuğa yastanmaq , döşəğə döşənmək gərək
yastığı	.- yastığı yüngül olsun. (xəsdiyə deyilir). (deyim)
yastıq	yasıq . mitəkgə biçimli tobra, qab. -topraq döşək, daş yastıq
yastırdı	dosd oldu..-kim ağrısın basdırdı, olmazıylə . (basdırdı : gizlətdi). (ölüm ilə dost oldu) . {kim ağrısın basdırdı, ölüm ilə yastırdı (dost oldu)} .
yastuqa	.- yastuğa yastanmaq, döşəğə döşənmək gərək

yasturğan > **dəsdərxa**n.- ağappağın yasturğan, yer üzünü qaplturğan. (**yasturğan**:-> dəsdərxa)n). (**tapmaca**). (qar)

yaş 1.islaq. sulu..-**islaq ağac tez əgilir**, vay qurunun halına. 1.taza. gənc.-**yaş çibıqın** öyilgəni sığmaz, **yaş ıgıdın** uyalğanı ölgəni. (**sıngmaz**: sınmaz) (taza, gənc çubuq бүкүлүр qırılmaz, gənc dəliqanlının rüsvalığı ölümüdür).1. yaşıl və tazə ot. 1.xam. -yaş var gənc çağında, yaş qırx yaşında.1.göz yaşı. 1.gənc.-**yaş ürəgin** qan almasın, içində heç nə qalmasın. 1.gənclik. -bulut keçdi yaz keçdi, günler keçdi **yaş keçdi**. 1.yaş: gənc. cəvan.-**yaş var** soyuq öldürməz, yaşda vardı isti diriltməz. (**yaş**: gənc. cəvan) .1. gənclik. - bulut keçdi yaz keçdi, günler keçdi **yaş keçdi**. 1.xam.1.gənc.-yaş sevgisin, yaş bilgisin danan, **arzumaz**. (yaş: gənc). (**arzumaz**: istəklərinə çatmaz. nakam qalar) .-**yaş** keçdikcə unutmağı unutaram. -**yaş ötür**, ışıq qara, yağış qara çönür. -ala qarqadan qaz çıxmaz, **soğur gözdən yaş çıxmaz**. (soğur: kor) -**yaş tökər**: ağlayar. –göy ağlayar, yer gülər. - **acı yaş tökmək**: acıyla ağlamaq. -əziziyəm balqabağı, yemişəm balqabağı, **yaş aşırsa qırxdan ötə**, açılar dalbaqağı -gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, **göz quru, yaş axır içə**, tapmıram söz, nə deyim sənə - **yaş** boyu tək qalasan çətin deyil, üzbə üz qalma bala qanmazılə. -**yaş** ögrədəni, baş ögrətməz, baş ögrədəni, yaş ögrətməz. -**yaş keçmədən**, iş bitmədən, gecikmədən alan aldı, qalan qaldı. -**yaş** ilər, iş girəl. (yaşı ilərlər işi çətinləşər) (qocaldıqca işi çətinləşər) . -**gözdən yaş**, buzdan su damar. (**damar**: sarğızar. süzərək axar) -**gözdən yaş silinsin**, ürəkdən pas. -**yaş dedigin bir sana**, sana ilə yaşlanma. (**sana**: sayı. ədəd) -kiməsənə çarə bulmaz ağlamaqdan, **yaş ağlayıb ciyər dağlamakdan**. (**kiməsənə**: heçkim)

yaşa -bir işə sən gecişdin, **üzülmə sən, yaşa hələ görərsən** -quşsələri daşa vur, **quraqları yaşa vur**, tutulsa ürək, zəngi alıb mənə vur. -təprəşisən, ölməmisən, **yaşa hələ**. -ömür deyir qocalmısan, ürək deyir: -**yaşa hələ!**

.-yaşa başa baxmaz ölüm.

-nə yan nə yandır, **yaşa yaşat**.

.- dünü vur daşa, gününlə **yaşa**

- otuz yaşın nə ilgisi **əlli yaşa**.(**ilgisi** : nisbəti)

.-anılarla yaşa, çalış anılar yarat

.-barqaca **oylanıb yaşa**, çəkdiyin əmək gedməsin boş. (**barqaca**: həmməşə). (**oylanıb**: düşünüb). (oraz)

.-sev! sevin! **yaşa**, yaşı vur başa.

.-yazın yaşa, qışın daşa oturma.

.-yaşla yaşama, **ürəklə yaşa**. (**yaşla**: sinniviylə)

yaşab yürəsiz .-sağlıqda **xoşluqda yaşab yürəsiz**.

yaşadaq .-nə oxul varımız yazaq, **nə damlayız dənizi yaşadaq**. (**oxul**: məktəb)

yaşadan .-öldürən doğrudan, **yaşadan yalan yaxçı**

yaşadar .-**yemək yaşadar**

yaşadıq .-bir havadan soluduq, **bir odada yaşadıq** , toxuşa bilmiyəcək uzaq qaldıq.

yaşadıqca .-kişi yaşadıqca qocalmaz, yaşamadıqca qocalır. (**kişi**: adam)

yaşadır .-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür. (**köçəni ötürür**: öləni bıraxır)

.-yaşam vardır **ölümlüyü yaşadır**.

yaşağan. .-əməkçi aşağı olu, az yeyən, **yaşağan**. (**əməkçi**: işçi. işləyən)

yaşağanda yaşlayınca.-yaşında yiqit oxtalat, **yaşağanda toxtalat**. (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).

yaşağan .- yorqa minən yoldaşından ayrılır, **köp yaşağan qurdaşından ayrılır**. (**qurdaşından**: tay tuşundan)

yaşaqın	yaşağın. gəvəzə. çox danışan .yaşağın belin sağır bükər.(sağır: kar).
yaşaldıqda	.-gidisən düşüncən, yaşaldıqda tovon yox , nə sır yatır arada, axdarıbdə bilən yox.(igidisən düşüncən : gənclikdə beynin çalışqan olur). (tovun : enerjin)
yaşam	Ömür.- yaxşılığı gizli edib sakında, yaşam olsa başa çıxıb üzgəlidir. (üzgəli: görünür). (ömür olsa bir gün görünür) . yaşam -yaşam vardır ölümdən acı, ölüm vardır yaşam gəzər ardıcan. -yaşam yaşıdır, çətin deyil, geddi gedər, dönər deyil. -yaşam dadlı gerçək, ölüm acı gerçək -yaşamq yaşam öğrətir. -yaşla yaşam ölçülməz -at çapır dər, itdə çapar. (itdə ata baxır çapır). (yaşam birbirinə baxıb yarışmaqdır, gedməkdir). -bacarıb bacarmamaq yaşam yolu. -könül vurqun yaşam boyu qadına, çıxsə pozuq atda onu al birin. -yaşam bir nəfəsdir aldığın kadar , bir qəfəsdir qaldığın kadar, bir həvəsdir daldığın kadar -yaşam dolu çəliş düğün , çalışma düğünlə döğüşəsən, çaliş birin çözəsən. (çəliş: təzadd) (düğün: çətinlik) -yaşam günlə yaşanır saatla keçir. -yaşam olay meydana -yaşam qısa, doymağın bilməz. -yaşam qorxa qorxa yaşanmaz. -yaşam tanıyıb yaşamaqdır, yaşayıb tanımaq özü gəlir. -yaşam yürür, büktüsün sürür. (büktüsün : yarıqsın. hükmün) -nə qara duyqular gəzir başında sənin, sanırım uçmuş usun baş itirmisən, bir ayrılıq yıxsə böylə dünyavı, yaşam bağında, ölüm kolun sən bitirmisən. -yaşam boyu, kişilik (şəxsiyyət) quruluşunda, iki önəmli qonu. yapışdırma, yaxışdırmaq. -sevili yaşam, dolu yaşamdan yeğ basır. -yaşam bildiğindəndə qısaadır, oduki dadın çıxar -yaşam vardır ölümlüyü yaşadır.

- .-**yaşam**, istək, sevmək, bağənmək
- .-danqopan buldu **yaşam gizrilərin** (sirrələrin) .(dan atıb gecənin giziləri bəlləndi)
- .-biri atar, biri tutar, **keçər böylə yaşam**
- .-**yaşam**, bərişlə savaşın yarışmasıdır.
- .-dünya dönür, dönər, yaşam çönər.
- .-düş bitirsə, **yaşam qırılır**. (düş: xəyal)
- .-**yaşam** seçənlərə yaraşır.
- .-**yaşam** sevməmiş seçə bilməyənləri.
- .-**izli yaşam** diləyim: iz bıraxan, etgili yaşam.
- .-umutsuz **yaşam** olamaz, sinqi küpün suyu qalmaz. (sinqi: sınıq)
- .-**yaşam yoldaşı**: yanağın. boydaşı.
- .-qıssa **yaşam**, böyük sevinc.
- .-**yeni yaşam** yorağı: yeni yaşam sənəti.
- .-uzun umud, güdə **yaşam**.
- .-**yaşam** bəkləyəni bəkləmir.
- .-**yaşam** bitir, könül sürür istəyi.
- .-**yaşam** boydan çox güdə, olanları saxlamaz, gələnləri gəlməzləri gözləməz.
- .-**yaşam** böylə, hamıya belə toy tutar, göz yanılar, iç inanar, baş itər.
- .-**yaşam** dadlı acıyla dolu
- .-yaşam karvanı yolda durmaz, duranı yaşadır, köçəni ötürür. (**köçəni ötürür**: öləni bıraxır)
- .-**yaşam** oyun, fırladanla fırlanır.
- .-**yaşam seçim**, seçən yaradır
- .-**yaşam** sevənləri sevir!
- .-**yaşam sevinclidir**, sığınılmaz sevinclər nisgilə dönür. (**sığınılmaz**: tutunulmuyan. yerləşməyən)
- .-**yaşam** səni çıxmaza çəksə, yoluvu dəğiş, yaşamı yox.
- .-**yaşam** sınağdan keçir, onla qurulur.
- .-**yaşam** sürər sənə ola sənsiz ola.
- .-**yaşam üçün** yaşamalısan.
- .-**yaşam** üçün yemək gərək

	.- yaşam sevmir təkligi, çalış qurun əşligin. (əşligin: tayıvı. yoldaşısı) .-yaşam bilməz ölümü, yaşam keçər dönümü. .-yaşam dadı min artar, seçimlə olsa yolu. .-yaşam gözəl, gözəlliklə yaşanmalı. .-yaşam oyun, oynuyana eşq olsun, iyi dilək, eyku duyqu daşıyanlar var olsun. .-yaşam sandığından tez ötür .-günlük yaşam. (hər günün, olaylarının keçəsi).
yaşama	.- tüm yaşama bir duraq, ölüm itim ayrılıq. .-yaşama anlam biçməliyiz. .- yaşla yaşama, könüllə başla yaşa!. .-ölümə gülən kimdi, yaşama küsən kimlər. .-hər dona girib yaşama. .-hər kəs kimi yaşama! heçkəs olmaq, hərkəsliyə güc basar. .-göz yaşı, yaşama bəzək olmaz. .-yaşla yaşama, ürəklə yaşa. (yaşla: sinniviylə)
yaşamadıqca	.-kişi yaşadığıca qocalmaz, yaşamadıqca qocalır. (kişi: adam)
yaşamaq	durmaq. .-neçə yaşamaq, necə yaşamaq .-yaşamaq üçün yaşamı sevmək.
yaşamaqdır	.-yaşam tanıyıb yaşamaqdır, yaşayıb tanımaq özü gəlir.
yaşamalısən	.-yaşam üçün yaşamalısən.
yaşamaz	.-toyuq bürküt , bir yuvada yaşamaz. (bürküt: qartal)
yaşamda	.-sevgi yoxsa yaşamda dad alınmaz .-yaşamda başarı ən gözəl yaraq

.-**yaşamda** çəkinməyi öyrəşməliyik. necə ki unutmağı.

yaşamdır .-umud, **yaşamdır**

yaşamı .-yaşam səni çıxmaza çəksə, yolunu dəyiş, **yaşamı yox**.

.-**yaşamı** başarmalıyıq

.-**yaşamı yalnız** çalışmaq yox, çalışdırmaq ilərlədir. (**çalışdırmaq**: dəyişdirmək)

.-yaşamaq üçün **yaşamı sevmək**.

.-ölüm qoxur **yaşamı**.

.-**yaşamı yaşat**.

yaşamımız .-boşa çıxdı ortaqlığımız, sürüb gedər **yaşamımız**.

yaşamın durmuşun..-sevgidir dos, **durmuşun tacı**, tapışmaq süycüdür, ayrılıq acı, acısız süycü yox, tikənsiz gül, gül eşqində sayramaz ötgül yox. (**süycüdür**: dadlıdır) . (**sayramaz**: xəsdələnməz) . (**ötgül**: bülbül)

.-**yaşamın** bulğanı içrə görüsən hər kiminin düz üzünü. (**bulğan**: fırtına)

.-sevgisiz, **yaşamın anlamı itər**.

.-**yaşamın ipləri öz əlindədir**, bir ipiylə özqıyımında edəbilərsən, yellənəcəkdə qura bilərsən. (**özqıyım**: özünə qıymaq, rəhm etməmək). (**yelləcək**: kuf)

.-**yaşamın yazılmamış zanğı** yazılmışın basar . (**zanğı**: yasası, qanunu)

yaşamında .-kəndivi qabları ilə ölçütmə, **yaşamında özüvə qablıq biç**.

yaşamız .-cibiz **dolu olsun**, yaşamız bolluq. (deyim)

yaşamızda .-türklüğü **yaşamızda**, inancızda, dilizdə yaşayın

yaşamq .-**yaşamq** yaşam ögrətir.

yaşanda .-**yaşanda günəş**: batanda günəş. -qızarıb güzləndi yapraq, sürünür küçədə bağda, **yaşanda günəş**, kövrənir ürək, yandırır bağrım, cızlanır yağda, böylə sürür yaşamaq. (**yaşanda günəş**:) . (**güzləndi**: payızlandı).

yaşanır	.-yaşam günlə yaşanır saatla keçir.
yaşanmalı.	.-yaşam gözəl, gözəlliklə yaşanmalı.
yaşanmamış	-üzülmədən yaşanmamış bir sevgi .(sevgi ağrısız olmaz)
yaşanmaz	.-ölüm yetsin diyə yaşanmaz
yaşanmaz	.-yaşam qorxa qorxa yaşanmaz.
yaşar	1.. yaş+ər. gənc oğlan. centilmən. cəvanmərd.1. başdan keçirər.- oğlan anlar, kişi yaşar. (oğlan : gənc). .-dəniz damlayla, dil yazıyla yaşar .-qatıqdan tük çəkən, pox icində yaşar
yaşarsan	.-umud varsa yaşarsan , umuq ilə batarsan. (umut : əldə olan istək, dilək). (umuq : bəklənən istək, dilək).
yaşasın	.-yetir bizdən salamlar, sağ yaşasın alanlar .- yasasın yatırdır : qanunun qurur. - yatıb duran yasasın yatırdır .
yaşasın	.-məənə toxunmayan ilan, min yaşasın.
yaşat yaşad.-yaşat durmuşu:	sür həyatı .-umudu hər günün yaşat , umuqu yarına at. .- çalış yaşad , kəndividə, dostuvuda .-nə yan nə yandır, yaşa yaşat. .- yaşamı yaşat.
yaşatdığıın	.- yaşatdığıın yaşayasın görüm.
yaşayan	.-umud ilə yaşayan , umuqları bəkləməz. (umut ağız dadı, umuq yarın dadı.)
yaşı	.- göz yaşı dərildi , gül yerinə. .- gözümün yaşı gərək bir gün daşa , sığmaya yazılara dağa daşa.

.-qadına **göz yaşı sudur**.

.-**yaşı külsüz qaldı**, külü odsuz qaldı

.-**yaşı yetmiş**, gücü gedmiş

.-**yaşı yaşına**, başı başına dəng olmaq: hər nəyi uyğun olmaq.

.- qocalıq **aşar yaşı**, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmiş, kəndi əlin silər yaşı.

.-**yaşı başı** oturmuş.

.-**yaşı yetmiş**, varı gedmiş, çəlik düşərş əlindən.

.-**göz yaşı**, yaşama bəzək olmaz.

yaşıq . ağaçdan düzəldilən qab, qutu

yaşıl 1.göy.. çiğ. kal. -**göy arpasın** orqula: arpasın yaşıl yaşıl , çiğ çiğ, kal kal biçin.1. gövəl.. -**gövəl başlı**

ördəyim, axşam gəlsən evdəyim. (**gövəl**: yaşıl)

.-od düşürsə meşəyə, qurusu yanar, **yaşı alışar**.

.-**yaşıl ösər**: göy gögərər.-yaz gəlibdir yaşıl ösər, alğa çıxar, topraq busar, bülbül güldən gülə tovsar . yaz

gəliri, yaz gəlir.. (**alğa**: alala. lala). (**busar**: **pusar**. bozarar. rəng dəğişər). (**tovsar** : qaçar. qonar)

.-tiniş duruş bilməz gəzəgən, **al yaşıl geyib** özün bəzəyən. (**tiniş duruş** : aram qərar)

.-qarı var kişiylə **yaşıl yapraq**, qarı var kişiylə qara topraq edər. (**qarı**: **qadın**).-dünya fırlanır. hamı yaşlar

qurur, **yaşıl saralır**, saralır bağlar, qaralır dağlar.

yaşılıq (mif baxışdan yaşılıq yer bolluğu, gənlik, sevinc simgəsidir). (göylük (yaşılıq). qutsallıqdır)

yaşım .-**göz yaşım** içimə axır.

yaşın .-ucadır başın sənin , **neçədir yaşın sənin**, dən düşüb saçlarına, haçan bitər yaşın sənin.

.-yaşın əlli, **yediyin bəlli**. (əlli yaşda yeməyivi gözlə)

.-**keçmiş** yaşın sevdası, **ağlar gözüm yaş gəlməz**. (yaşın sevdası: yaşam, həyat alası, həvəsi)

.-yaşın keçdi **qayıtmaz**, **tökülən su yığılmaz**.

.-ucadır başın sənin , neçədir yaşın sənin, dən düşüb saçlarına, **haçan bitər yaşın sənin**.

.-yaşın gizlətməyən qadın **ya gənc olduğuna güvənir**, **ya qoca olduğundan qorxmur**.

.-yaşın olub səksən, **yolun tutub gedsən**

.-yaşın olub yetmiş, **çul çalabın tekmiş**. (tekmiş: **yığıb bağlamış**)

.- otuz yaşın **nə ilgisi əlli yaşa**.(ilgisi : **nisbəti**)

.-yaşın doxsan, **bu gün varsan yarın yoxsan**.

.-yaşın olub doxsan, **gəlir günü yoxsan**.

.-yaşın yetişsə yüzə, **yaşamda qalarsan üzə**.

yaşına

.-iyidin **yaşına calansın**. (ömrü uzansın) .

.-yaşı yaşına, başı başına dəng olmaq: hər nəyi uyğun olmaq.

yaşında

gəncliyində.-**yaşında yiqit** oxtalat, yaşağanda toxtalat. (gəncliyində yığit sıçrağan, yaşlayınca ağır başlı olur).

yaşından

.-**yaşından, başından yekə** danışan öz gorunu özü qazar.

yaşını

.-qarı qoca **necə keçrir yaşını**. -gecgə yatıb oylanır, ertə durub sölənir. (**sölənir: söylənir**)

yaşınqıl

yaşını sür.- keçir ömür yubanmadan yaşınqıl.

yaşırdı

gizlətdi.-bara bara yaşırdı (gizlətdi), uca dağlar boyların. (**bara bara**: bala bala. ged gedə). (**boyların**: gövdələrin. vicudların. cismlərin).

yaşırsan

.-umud ilə **yaşırsan**, umuqları daşırsan

yaşıva.

.-sevgi oxşar ürəyin, **önəm verməz yaşıva**.

yaşıyan

duran..

.-yaşıyan qartalar, qaytalmaz . (yaş (gənc) qartalar, qaytalmaz). (**qartalar**: qocalar. əsgiyər.) (**qaytalmaz**: yenilənməz)

yaşqaları

yaşqaları. gizlinləri. sırları.-günəşlə günəş oluruq biz, **yətərki yaşqaları açmayın siz**.

yaşqan`

yəmşək. örpək.-gəl gəl ey güllü çirağım, **aç yüzün yaşqan** götür

yaşqasını pərdəsini. - sözlərin göy şəpiyə dalmışdı, gülüşün dalqalaşıb sarmaşığa dönmüşdü, coşuban aldı duvağ, qırdı utun yaşqasını. (**utun**: şərmin. həyanın). (**duvağ**: örtük).

yaşla sinniviylə.-yaşla yaşama, ürəklə yaşa.
- **yaşla yaşama**, könüllə başla yaşa!.
.-**yaşla** yaşam ölçülməz

yaşlandıqca .-kişi var yaşlandıqca **aşılır**, kişidə var aşlandıqca yaşlanır. (**aşılır**: əldən düşür). (**aşlandıqca yaşlanır**: yeyə yeyə qocalır)

yaşlandıqca .-yaşlandıqca kefi çəkmək olmur, dadmaq olur

yaşlanır. -**yeyə yeyə qocalır**: aşlandıqca yaşlanır..-kişi var yaşlandıqca **aşılır**, kişidə var aşlandıqca yaşlanır. (**aşılır**: əldən düşür).

yaşlanma .-yaş dedigin bir sana, **sana ilə yaşlanma**. (**sana**: sayı. ədəd)

yaşlar .-dünya fırlanır. **hamı yaşlar qurur**, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar.

yaşlara. gənclərə.-ögrətməli **yaşlara**.

yaşlarımı .-yaşlarımı **silən olmasın**, qayğılarım duyan olmasın, çiləm dərdim soran olmasın, tək qoru sən ürəkdə məni!

yaşlı .-qoca ardına düşən, düdükdən payın alar. (**yaşlı götdə** yel durmaz)

-**yaşlı çağın**.-ey göyərçin **nə yaman yaşlı çağın**, çırpınan bir ürəyə oxşamağın. (qiyaslı)

-**yaşlı qulaq** çox eşidər.

-**gözlərim yaşlı**, ürək qəmli dilim ahla dolu, nə bileydimki çətinmiş bu qədər eşq yolu. (təbrizli saib)

yaşlıq .- saçın ağılığı **yaşlıq göstərir**, başlıq yox.

yaşlıqdan **yaşlıqdan**. gənclikdən.-**yaşlıqdan** yaşlılığa pay saxla. (**yaşlıqdan** : gənclikdən)

yaşlılığa	.-yaşlıqdan yaşlılığa pay saxla. (yaşlıqdan : gənclikdən)
yaşlıya	.- yaşlıya gücünü yok, işini sor.
yaşmaq	. xanımların ağızlarını örttükleri yaylıq..
yaşmaqla	.-yar könülə başmaqla, içizə yaşmaqla girməz!!.
yaşmda	.- xoş yaşmda çalış iyiliklə dolasan yetər.
yaşmut	xoşyümn. iqbali
yaşta	.-yaşda.-bəxt olmasa başda, nə quruda bitər nə yaşda.. .-yaş var soyuq öldürməz, yaşda vardı (qoca) isti diriltməz. (yaş: gənc. cəvan) .-yaşda yok. 1.yaş ilə bağlı deyil. 1. gəncdə yok.-usuq başda, yaşda yok. (usuq: ağıl). .-irtə yasda, urta toyda yeyər .(irtə: səhər) (urta: gecin. axşam). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(deyim)
yaştan	yaşdan .-qarpuz başdan, ağac yaşdan böyüyər .
yaştır	yaşdır . yumşaqdır.- yaşam yaşdır , çətin deyil, getdi gedər, dönər deyil.
yat.	1.yad. tanımsız. qərib. biqanə.1.yad. çet. qıraq. 1.yad > tat. türk olmayan..-tat ata mindi, tanrısın dandı. .-can sayalı yarda belə yad olur. .-yad eləmə. 1.özgələtmə.1. yad sayma. .-qananı tək bıraxıb yad eləmə. .-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, göz quru, yaş axır içə, tapmıram söz, nə deyim sənə .- uzaq tanış, yaxın yad. .-sevgiyə yad könlüdən at. .-yelli gün yürt, yağışlı gün yat. .-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş, nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya. .-kişiki gözlədi dirilik yatın, gərəkki oxşaya yad oba itin. (yatın: yolun).

-sağlığında məni **yad ed əxəvi**, mən öləndən sora cırma yəxəvi!

.-kişilik içdə yatır, **dışa yad qalır**. (tanrıya inansanda görkəzəməsən) .

.-sordum nə sevincək düşdün, **dedi dosdan bu yetmişki bizi yad edmiş**. .

yata .-ye, yedit **ayruğa** qoyma malın. (**ayruğa**: yada)
-yada sal: yadat

yatab .yadab. yadaq. qərib. əcib.-**öylə yadab bu evrən**, olmasınlar var olur.

yatab **-tinim yadab**: ruhum qərib düşüb.

yatacaq .-axsamasın altında sənin at, **yatacaq yer tapsan, başın at yat**.

yatacaqım. **yatacağım.** - **yatacağım** yastacağım sənin qapundur ulu tanrım mənim.

yatağı .-kənüllər olsun **arslan yatağı**.

yatağun .-özün görürsə biri, çox uca göydə, düşəndə yerə gurha gur başlar, ayağun bas yerə qorxma, daşdı topraqdı bu, **hayanda olsan, son yerin yatağun burda**.

yatağundu .-ayağun bas yerə qorxma daşdı topraqdı bu, hayanda olursan ol, **son yerin yatağundu bu**.

yataq (**tapmaca**).-yol üsdə yorqan **döşək**.. (**köprü. yataq**).

yataq yadaq.yadab. qərib. əcib.-**öylə yadab bu evrən**, olmasınlar var olur.

yataqın .-su axar **yatağın** bulur.

yataqta .-iğnə **yataxda gizlənməz** . (iğnəylə çuval kimi).

yatan .-batan durdu, **yatan** durmadı. (**tapmaca**) (**ölən**)

.-**yatan öküz** yemdən, **yatan yolçu** yoldan qalar.

.-yatan toprağı yaxtı olsun. (yatan yeri nurla dolsun)

yatan .-yatan yatanı ayıdamaz

yatan .-yatan yerdə tikən çıxsın, gül çıxmasın (**qarqış**)

yatanı .-yatan yatanı ayıdamaz

yatanlar. .-gün ağarkən, qalxanlar, **gün batarkən yatanlar.** (**ağarkən:** çıxarkən). (ışıqsızlı. bərqəsizlik)

yatanlardan .-heç keçmədi bu dağlardan, heç içmədi bulaqlardan, **küsük qaldı yatanlardan**, köçdü bu gün elin oğlu şəhriyar.

yatar .-biri yatar biri qalxar

.-yatar yatar başı şişər, duranda bitin arar, əti verər pişiyə.

yatat yadat.yada sal

yatçıl **yadçıl.** yaban.-balta sapı **yadçıl ağacdən olur**, biz qırılsaq ancaq bizdən saz olur.

yatı .-adı qalsın, **yadı dursun.** (alqış).

-yol **yatı** yarağı

yatigar **yadigar.** .ardatı.

-**yadigar qoymaq:** ardatmaq.

yatıma **yadıma.**-ölürəm ölürəm ölə bilmirəm, **düşüsən yadıma, niyə bilmirəm.**

yatımcıl .-ac yeyimcil, **tox yatımcıl.**

yatımda **yadımda.**-gecələr yoxdu yuxum, ya yanımdasan, ya **yadımda.**

yatın yolun.-kişiki gözlədi dirilik **yatın**, gərəkki oxşaya yad oba itin..

yatındı. **yadındı.**-verdin adındı, yedün dadındı, **sandıqdaki yadındı.**

yatır	.-qara qatır qapıda yatır, gəl gedənə şıllaq atır.
yatırdır	.- yasasın yatırdır : qanunun qurur. - yatıb duran yasa sın yatırdır .
yatırlar	.-hanı bura bura gələnlər, mənəm mənəm deyənlər, indi gör necə onlar topraq olub yatırlar .(bura bura: burcud a burcud a).
yatırmaq	.- gənclərin tapatın doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamış, su ilə qanırmaq. (tapatın : dəlili gin).
yatqarmaz	.- yanqu, ana səsi yadqarmaz . (yanqu (səsin dönməsi), kök səsi dananmaz). (yanqu danmaz qaynağın). (yanqu: səs).
yatqat	yadqat . qurbət.-olursa məndən uzaq, var olası yerdə mənə yadqat olur .
yatqınan	.-sevgi olub ürəklərdə yatqınan
yatqırmadan	yadqırmadan .unudmadan. yaddan çıxmadan.
yatqurum	yadqurum . eybəcər. əcib. şigiftli
yatlanır	yadlanır . yad olur.. dış olur. dışlanır. -iki yaxın dış olsa, yaxınları dışlanır.
yatlarına	.-olki öz yarına yad, yadlarına yar olmuş , nola kim mən yarını bir gecəlik yad saya.
yatlaşdıq	yadlaşdıq .-nə gözəl anlaşıdıq, paylaşıdıq, dad alıb dadlaşdıq, nədə tez söğüşüb yadlaşdıq .
yatlu yadlu .	qəribə.- yadlu zəmanə oldu. (qəribə)
yatlusu	.- kişilərin ən yatlusu , yavuzu, yavas, pisi
yatmaq	barınmaq
yatmamış	.- yel yatmamış , kürəgin savur. (xərmənn sözü)

yatmaz	.-yoxsulun siki, varlının iti yatmaz
yatmır	.- inanan yatmır , inanan qalxır.
yatmış	1.uyuq.- uyuq ellər kölə doğar başqa yok. 1.ağnamış .. dağılmış. 1.uymuş.-kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, olki istəknə irür, küymüş durur. (ivər : tələsər). (uymuş : yatmış). (irür : çatar). (küymüş durur : yanmış olur) .- umayı yatmış : baxtı yatmış. .- tuşu yatmış , günü batmış. (tuşu : bəxdi)
yatsan	.-köşsən köçə qoşul, yatsan duvağa (evə) . (köçə : kərvana)
yatsın	.-aca ver yesin, toxu qoy yatsın
yattan çıqmadan	.- yaddan çıxmadan : yadqırmadan.unudmadan..
yattı . yatdı -yatdı durmadı, otdu qalxmadı.	.-hamını o oyatdı, başı qoyubda yatdı . .- umay yatdı : bax döndü.-umay yatdı, əkən olduq biçmədiq, tikən olduq geymədik.
yattığın	yatdığın .-qutluq dağ ardında, dağ başında yerləşməyib, yatdığın dərədə , çıxdığın bərədə durur.
yava .-yava yağı	öz içimdə dinlənər, açsam gözü qanlı yaşı qaynaşar.
yavalıqa	yaramazlığa.-qılınıb yana qudurma: özündən çıxıb yavalıqa qoyulma .
yavan	.-yağ yağ üsdə qalanar, yarma yavan qaynar . (pul pula gedər) .-yağı yağ üsdə tökər, yavan qalar yarmamız
yavası	.-kişilərin ən yatlısu, yavuzu, yavası , pisi
yavaş	.-

yavaş etdim.	ram etdim. -yavuzuydu, bir qoyun kimi yavaş etdim. (yavuzuydu : sərkeşiydi).
yavaş yavaş	imil imil. yavaş yavaş. -su axar imil imil.
yavaş 1.mulayim.	1.uslu.. qızmadan - yavaş oldun dildən basıldın, yavuz oldun başdan asıldın.. (dinməsen dilin gedər).
yavaşın	astanın.-gəvəzənin işi qalar, astanın işi qalmaz. (gəvəzənin : ağzı laqın).
yavıqdın	korlandın. - əlindəkin bəğənmədin yavıqdın. (yavıqdın : korlandın).
yavızlıqdan	.-kişiki yavızlıqdan qaça, gərəkki iyi fala ağzın aç.
yavızlıqdan	yamanlıqdan.- kişi kim yavızlıqdan qaça , gərək kim iyi fala ağzın aç.
yavlaq	.-gülsə kişi üzünğə, görklük üzün görüngül, yavlaq gizir dilivni, uyqu sözlər diləngil. (görklük : xoş). (yavlaq gizir dilivni : kötü dilivi gizlət). (uyqu : yaxcı)
yavuz	.-yavaş oldun dildən basıldın, yavuz oldun başdan asıldın. (yavaş : mulayim). (dinməsen dilin gedər). - yavuz (yaman) işdən uğraşdıq qadaya, sən qoyma iyiliklərin uçaşa. (uçraşa : qəziya).
yavuz fələyin	.-düşərsə əlimə, söküb tökerdim bəterin, yavuz fələyin.
yavuz oyuq	- yavuz oyuq : təvəhhumat. xiyalat
yavuzu	.-kişilərin ən yatlısu, yavuzu , yavası, pisi
yavuzuydu	sərkeşiydi.-yavuzuydu, bir qoyun kimi yavaş etdim. (yavaş etdim : ram etdim)
yay	.- yay keçməyə güz gəlməz. .- yay çəkib ox atmaq. - yay gərəyi ox durur. - yay geriye çəkildikcə, ox uzaq gedir. - yay yazını. -ol ölkənin duzun yeyib, yay yazını ötlüdü. (ötlüdü : keçirdik)

.-qara qış qarada, **odlu yay arada**, illə gücük, illə gücük. (**gücük**: balaçillə)

yaya yerdə. piyada.-yaya gəlib, yel kimi əsib, quş kimi uçub. .

.-atlı, **yaya yoldaşlığı** uyuşmaz. (**uyuşmaz**: tutmaz)

.-nə dəhi çox qarlar, **genə yaya qalmaz**. (**qarlar**: qar yağar)

yayaq .-yayaq qalar doğru yolun yolçusu, yalançının bedov (iti) atlar altında.

yayalıqı. **yayalığı**. naşılığı. -yaraqlığı gəlişən, yayalığı gedışər. (**yaraqlığı**: başarcanlığı. maharəti). (**gəlişən**: edışən. çoxalar) (**gedışər**: itışər. itər. azalar) .

yayı .-qılıcı sınmış, **yayı yasılmış**. (**yasılmış**: əğilmiş.çürümüş)

.-yayı **çalışan**, qışda sevinər

yayılır .-ağ dağara koyun yayılır. .(**tapmaca**). (yazı)

yayın kamanın.-oxu bitmiş, **yayın asmış**.

.-oxun atır, **yayın gizlədir**. (iz bıraqmamaq)

.-dünya yalan, **yayın** gəzin gül oyna.

.-oxun atır, yayın gizlədir. (iz bıraqmamaq)

.-oxun atmış, **yayın asmış**.

.-**yayın** günün görməyən, qış soyuğa duranmaz.

.-yazın əkər, güzün biçər, **yayın tökər**, qışın içər.

yayqaraçı əli maşalı. gurultucu..

yayqın .-evrənin **ən yayqın** kəsəlliği mutluluğu aramaqdır, **ən yayqın** kəmliyi, mutluluğu seçməmək. (**kəsəlliği** : xəsdəliyi). (**kəmliyi**: qusuru)

yaylağın .-yazın yazcaladı yaylağın, qışın qışcaladı qışlağın.

yaylamaq . yayı geçirmək

yaylar	.-könül yaylasın yaylar . (canı çəkən xoş olur)
yaylasın	.-könül yaylasın yaylar . (canı çəkən xoş olur)
yaymış	.-gün batıbdır gecə yaymış qanadın .
yayta	yayda.-qışda isdiyə, yayda sərinə. .-yayda beyin qaynamır, qışda qazan neyləsin? .-yayda çalış, qışda tınış (tınış: istirahət. rahat) . .-yayda qafa qaynağı, qışın qazan qaynadar. (qaynağı: qaynaması) .-yayda qızırça başın, qışda qazan qaynadar .-qışda soyuq, yayda quruq, gündə xəzəl, yazda gülər üzü sevgimin. .-yayda başım pişdi, qışda aşım pişsin
yaytır	yaydır. uzaq tut.-irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt: dan. sübh. səhər). (oxuşu: duası) (yoğuşu: iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır: allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən: axmaqdan pisdən). (yaydır: uzaq tut).
yaz	1.ilkbahar. 1.uzan. -ilk görüş, ilk yaz, aç pəncərəni, günəşə yaz. {pəncərəni açıb, günəşdə yaz (uzan) .(günəş önündə uzan)} .-yaz gəlcək çöllər olur laləli, dos dosda könül olur alalı. (alalı: könün alırsa) .-yaz gəliri yaz gəlir, düz bəzənir, dağ bəzənir. -bulut keçdi yaz keçdi, günler keçdi yaş keçdi. (yaş: gənclik) .-yaz arzısıyla ötər qış .-yaz günləri yağışsız olmaz, ərlə qadın savaşı. .-yaz günlərin yağışı , ər arvadın savaşı .-yaz olmasa yağ olmaz, yağışmasa su olmaz. - yaz ayların qışın yaddan çıxarsan, saçğalayıb (israf edib) qazandığın qutarsan. .-yaz gəlməmiş qış çıxmaz. .-gülən üzə, gülər yaz.

-yaz gəliri yaz gəlir, el bəzənir, el bəyənir, yaz gəliri yaz gəlir.

.-yaz gəlir, sayraşır quşlar, gülüşür güllər.

.-düz bəzənər, dağ bəzənər, çöl bəzənər, bağ bəzənər, el bəzənər, el bəyənər, **yaz gəliri yaz gəlir**.

.-ağ bulutdan yağış yağar, yerli yerdən bulaq çoğar, xoş yoxumlu günəş doğar, **yaz gəliri, yaz gəlir**. (çoğar: çoğ çoğ vurub qaynar)

.-yaman günün ömrü az (olsun), **yaman qışın** dalısı **yaz**.

.-**yaz gəlir**.-qaranğını yırıb durub, dan gəliri, dan gəlir, allı dürlü boyan boyub, **yaz gəliri, yaz gəlir**.

.-**ılıya ılıya yaz gəlir**, soğuya soğuya qış. (**ılıya**: ılığlaşa)

.-qış havasına baxıb yola çıxma, **yaz havasına baxıb yoldan qalma**.

.-qış keçər, **yaz dönər**.

.-qışın nəyinə, gün əğri durur, **yaz doğru günə, doğru durur**.

.-**yaz yünü keçə olmaz**, güz yünü dolağa. (**dolağa**: sarıldıq sarğı)

.-**yaz günü**. (aftabi bəhari)

yazaq.-nə oxul varımız **yazaq**, nə damlayız dənizi yaşadaq. (**oxul**: məktəb)

yazan .-yazan əğri, **düzü**, yaramaz (düzü, əğri yazan, yaramaz).

.-yazan unutmuş, yazın unutmamış. (yazar unudar, yazı unutmaz).

yazanı .-yazanı **ötür**, yazdığına bax.

yazar .-yozulmuş **yazar**, **yazmaz**, yorulmuş gəzər, varmaz. (**yozulmuş**: çaşmış)

yazca .üstündə yazılan bilən nərsə. kağız.

yazcala .-yazı **yazcala**, qışı qışcala.

yazcaladi .-yazın yazcaladi yaylağın, qışın qışcaladı qışlağın.

yazı .. baş yazısı. görəcək. sənivişt.

.-inanmaqla güvəncə, **yoxdu yazı yox pozu**

.-**yazı yazcala**, qışı qışcala.

.-**yazı** yolda yazılır, oturursan görün qazılır

.-**sevginin yazı yok güzü**, sevməzin içi yok üzü, olmuşun keçib bitəcək, ötən geri dönməyəcək.

.-(**tapmaca**)..-ağ dağara qoyun yayılır. (**yazı**)

yazılığa

.-**yazılığa** başda isdir, götdə!. (təbriz deyimi).

yazıq

yazığ. 1.suçlu. günahçı.-**yazıq** tutulmadı, yanıq tutuldu. (**yanığ**: bəxdi çönmüş). 1. aciz.

.-əziziyəm gey tülüt , genin geymə, gey dürt (ətək geyib dar dürt), **yazığ oğlan neyləsin**, tənin darut, göt tülüt. (**tülüt** : tül: tor parça, toxuntu).(**dürt**: darut. dürtmə, soxaraq, güclə geyilən geyim)

.-iki əlin iki dizin olsun, **məni yazığ eliyən**.

yazıqsız.

səhvsiz.-od tütünsüz olmaz, iyid yazıqsız olmaz. (**tütünsüz**: tütüsüz). (**iyid**: gənc).

yazılara

.-gözümün yaşı gerek bir gün daşa, **sığmaya yazılara dağa daşa**.

yazılır

.-yazı yolda **yazılır**, oturursan görün qazılır

yazılmamış

.-**yaşamın yazılmamış zənği** yazılmışın basar . (**zənği**: yasası, qanunu)

yazılmamış

.-**yazılmamış** gözün yaşı gözə bil, çətinliyə düşdün çalış dözə bil.

.-**yaşam yolu yazılmamış**, heç bir quyu qazılmamış, gəlməmişdən ölkənin, yarınları açılmamış

yazılmamış

.-alın yazısı **heç yanda yazılmamış**.

yazılmışın

.-yaşamın yazılmamış zənği **yazılmışın basar** . (**zənği**: yasası, qanunu)

yazın

yazılı.

-qışın qoca öküzə baxmazsan, **yazın dərisin üzərsən**.

.-yazan unutmuş, **yazın unutmamış**. (yazar unudar, yazı unutmaz).

.-dağ dabanın lala almışdı **yazın**. (**dabanın**: ətəyin)

.-**yazın** əkər, güzün biçər, yayın tökər, qışın içər.

.-qışın qar yağa, **yazın yağmur**, dökülən qanları yıllarca yumaz.

.-yağış yağmur duman basar dağları, sellər axar , çəndə durmaz , **yazın keçər**, çağ dəyişər əglənməz.

.-**yazın yazcaladı yaylağın**, qışın qışcaladı qışlağın.

yazın .-**yazın yaşa**, qışın daşa oturma.

yazına .-türk **yazına qulluq ed**, yox köləlik dilə.

yazından. .-qorxusu var qışından, **işləməzsə yazından.**

yazının .-yazının **oyunu bu**, aldığı verməz.

yazısı talehi.-gözellərin yazısı, çirkin olur .

.-alın yazısı heç yanda yazılmamış.

.-hər elin çıxarına görə **yazar yazısı var**.

.-**baş yazısı kələk ilə pozulmaz**

yazıtdan yazıtdan. əzəldən.-öz işimi mən qurmuşam **yazıtdan** ,

yazıyla .-dəniz damlayla, **dil yazıyla yaşar**

yazqarlığa pislığə. günaha. -**qıldığın yazqarlığa, olqıl ökün**, olmaqıl ökkün, edən eyquluğa. (**olqıl ökün**: peşman ol).

(**ökkün**. peşman)

yazqı başyazı. (sərnivişt. təqdir).

yazlanar **yazlanar > nazlanar**.-quşlar uçar yaz ayında **yazlanar**.

yazlıq baxt. -sənə raslantı **yazlığım** mənim

yazmaçı .katib.

yazmadan .-qonuşma **yazmadan** qolay, görmə duymadan.

yazmaz	.- yozulmuş yazar, yazmaz , yorulmuş gəzər, varmaz. (yozulmuş : çaşmış)
yazmazıdı.	.-iki əl bir baş dərək (qədər) danışsaydı, verilən ömrü quma yazmazıdı.
yazmış	.-mən dedim hər nə olacaq olsa gərək, hər nə yazmış çələbim gəlsə gərək . (çələbim : tarım)
yazta yazda.	-qolay keçər iş düşər, yazda keçər qış düşər . .- yazda əmək, güzdə yemək.
yaztan	yazdan .- qarıncadan öğüd al, yazdan qışı qarşıla.
yaztığına	.-yazanı ötür, yazdığına bax .
yazuq	. günah. qebahət. xəta. .- tükəl yazuq silinsin , түкәл elgə sevensin. (tükəl : tamam. bütün). (yazuq : günah). (elgə : ellik. millət)
yazuqlar	.- yazuqlar bizə! rəhm ed.
yazusu	.- kimin kim olmaya yazusu onmaq , ani səylə müşgüldür onarmaq. (onmaq : düzəlmək). (onarmaq : düzətmək)
ye	.- ye , yedit ayruğa qoyma malın. (ayruğa : yada)
yeq	yeğ . üstün.-yüz işə baş qoşmaqdan, bir işə baş qoşma yeğ . (üstün)
yeqed.	yeged . fəstfud
yeqə	yekə .- yekə yelkəni güclü yel açar .- yaşından, başından yekə danışan öz gorunu özü qazar. .- yəxə cırmaq: yəxə yırtmaq : birəsi üçün özün çox istəkli görkəzmək. .- yekə gəzək : bir dəfə. .-səninçün ağlayanı sev, sevgi yekə gəzək verilir . .- yekə daş götürən atamaz.

yeqələr.	yekələr. ulağar. -uşaqlar böyükələrə baxıb ulağar .
yeqəlikdə	yekəlikdə : təklildə.
yeqəsi	.- götün yekəsi ağız sulandırar.
yeqətmək	yekətmək .bərətmək. -gözün ağını köpətmək .{gözün ağını bərətmək (yekətmək)}.
yeqin	yeğin . kəsgin çox yürüyücü.- yeğin atı çulundan bilməzlər. .- öküzü yeğin xar qalmas. (öküz qoşan sıxıntı çəkməz)
yeqrək	yeğrək . - yeğrək görünür azca ıraq olsa iyi.
yel	.-döz yel gətrəcək . (deyim) .- yel dəyirmanı olduğunu anladıq, yalnız suyu nərdən gəlir. (su dəyirmanı su ilə, yellininki yel ilə) .- yel qayadan nə alır .-su dəyirmanı su ilə, yellininki yel ilə . (el dəyirmanı olduğunu anladıq, yalnız suyu nərdən gəlir) .- yel gətirdi , sel götürdü .- yel yatmamış , kürəgin savur. (xərmənn sözü) .- yel gətirmiş yel götürmüş. (deyim) .-islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neylər. .-qaçarsa, artıdan yel yetirməz , qovarsa, öndə geyik qurtulmaz. .-su çuxurun, yel təpəsin bulur
yelatı	yelqovan. qoşatəkər. düçərxə.
yelə	.- (yelə verən, yelə qalar). (ələndəkin yelə verdin, indi yelpin sən yelə). (yelpin : yellən). (indi aralığa düşüb yel yel, yelə veril). .- ələndəkin yelə verdin , indi yelpin sən yelə. (yelpin : yellən). (indi aralığa düşüb yel yel, yelə veril). (yelə verən, yelə qalar).
yeli	.-yeli yağmuru toxunmamaq. (yaxcısı pisi dəğməmək).

yeliq	yelik .yiyə. - özündən ayıq ol: özünə yelik ol . özünə yiyə ol.
yelin	osturağına.- yelin sonu yağış , alayın sonu saviş. (alayın :şakanın). (saviş : savaş. döğüş)
yelinə	.-qoduğ sikən, yelinə dözər . (yelinə osturağına)
yelqəni	.-yekə yelqəni güclü yel açar
yelqovan	qoşatəkər.. yelatı. düçərxə.
yellən	yelpin.-əlindəkin yelə verdin, indi yelpin sən yelə.. (indi aralığa düşüb yel yel, yelə veril). (yelə verən, yelə qalar).
yellənəcək	yelləcək. kuf.-yaşamın ipləri öz əlindədir, bir ipilə özqıyımında edəbilərsən, yellənəcəkdə qura bilərsən. (özqıyım : özünə qıymaq, rəhm etməmək). (yelləcək : kuf)
yellərə	.-donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə , qaya daşlara qaçmaq istəyir.
yelləyən	.-od yandırır yelləyən , tüstü salıb korlayan. (korlayan : kor edən)
yelli	.- yelli gün yürt, yağışlı gün yat
yellinin	.-götü yellinin beli boş olar
yellininki	-su dəyirmanı su ilə, yellininki yel ilə . (el dəyirmanı olduğunu anladıq, yalnız suyu nərdən gəlir)
yelmayaqca	yel kimi iti, çapıq olan. - yelmayaqca gəlib keçər
yelpik	.-sisə yelpik nə yapsın . (sisə: çənə. dumana)
yelpin	yellən.-əlindəkin yelə verdin, indi yelpin sən yelə.. (indi aralığa düşüb yel yel, yelə veril). (yelə verən, yelə qalar).
yem	.-qurd artığı çaqqala, övüncəkli yem olar .

yemək	.-əməklə yemək birgə doğmuş. (birgə: qoşa) .-yaşam üçün yemək gərək .-yazda əmək, güzdə yemək. .-yemək yaşadar .-yemək çağı: öyün.. öğün.. .-qayqanaq yeməli, bir gün bizdə bir gün sizdə.
yeməyim	.-olan geyinim əğnimdə, olan yeməyim qarnımda. (yoxsulluğu imgəlik) (imgəlik: işarə edir) .-səni duzlayıb yeməyim gəlir.
yeməz	.-açıq qapı nə görməz, ac qarınlı nə yeməz
yemi	.-qarqa yemi pox olar
yemidir	.- qılavuz olmaz börüyə, yemidir hər nə çıxsə üzünə
yemiş	.-ağacdən yemiş dərilir
yemişəm	.- əziziyəm balqabağı , yemişəm balqabağı , yaş aşırısa qırıxdan ötə, açılar dalbaqağı
yemişi	.- yemişi irdələmək : arıtmaq
yemişin	.-umma hər ağac yemişin verə , biri kölgəsin biri odunun yetər.
yemişindən	.- ağac yemişindən , kişi işindən tanınar.
yemişlərin	.-günlərin adı var, yemişlərin dadı .
yemtən	yemdən .-yatan öküz yemdən , yatan yolçu yoldan qalar.
yenəbil	.-alı yenəbil : kələyin üsdələ
yenən	.- yenən yenilən gürəşə doymaz. (utub utuzan batur, durmadan dartur).

yeni	.- gün genə yeni gün . {hər gününüzün öz günü (günlüyü) var}.
yenilən	.- yenən yenilən gürəşə doymaz. (utub utuzan batur, durmadan dartur).
yenilənməz	qaytalmaz. -yaşıyan qartalar, qaytalmaz. {yaş (gənc) qartalar, qaytalmaz}.. (qartalar : qocalar. əsgiyər.) (qaytalmaz : yenilənməz)
yenilər	.- yılan qovuğun yenilər, qılığın saxlar. (qılığın : xəsiyətin). (qovuğun : cildin) .-yılan qovuğun yenilər , qılığın saxlar. (qovuğun : qabığının. cildin)
yenilməz	sınmaz
yenilməz	sınmaz. şikəs yemiyən. məğlub olmayan
yenim	1.ətək . - yenim dar. 1.ətəyim .-oynamaq bilməyən qız, yerim dar demiş, yerin açmışlar, yenim dar demiş .
yenir.	yeyilir.-bal əsgə pətəkdən yenir.
yenqə yengə .	bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut (hazır) bulunan qız, xanım.
yenqə	yengəz . arvad xəyləyi. bir evdə qalan, bir evə düşüb qalan, oturan, anut bulunan qız, xanım - ev yengəsiz , yol döngəsiz olmaz. (anut : hazır)
yenqil.	yengil . engil . yüngül . -iki ekiz, ağır engil . (engil : yengil . yüngül). (tapmaca)(tərazı).
yenmek	məğlub etmək. şikəst vermək
yenmiş	.- yolu yürən yenmiş
yenmişdi	yemişdi.-qaranlıq enmişdi, qurd payın yenmişdi .
yenmişidi	yemişidi.-qaranlıq enmişdi, qurd payın yenmişidi .
yer	.- basdığı yerlər : altın olsun. (bastığı yer : ayaq qoyduğu yer) (alqış)

.-yersiz el yetim, **elsiz yer** yetim.

-yer çəkənlər: toprağa girənlər , ölənlər

.-yer altında aslan yatar. (**tapmaca**). (saban (xış) demiri)

-yer əkən yerinməz. (**yerinməz:** təhqir olunmaz)

yer almaq oturmaq.-qılınc çəkib baş alır, arşın çəkib bez alır, **yorulduqda yer alır**. (**yer almaq:** oturmaq)

yer altda .-yer altda qalmış. (**qarqış**).

yer yeyər.-oğlan **yer** oyuna gedər, çoban **yer** qoyuna gedər. (**yer:** yeyər)

yeraltı **-yeraltı lülə, yol:** güh -ürəkdən ürəyə **güh var**.

yerə .-yerə batmış. (qarqış).

yerə keçdi. **yerə keçdi.**-yedi işdi **yerə keçdi**.

yeri yeri .davran.-gözəlliyin yeri var, **göyçək yeri yerin tap**. (**yeri** :davran)

yeridim . **.-yeridim o ova irdim.** (**ova:** çölə). (**irdim:** çatdım)

yerimədi. .-işlərə **uyqun yerimədi**.

yerimək .-çox yerimək, çarıq yırtar.

yerimək. .-düz yolu püflüyə püflüyə **yerimək**. (diksində diksində davranmaq)

yerin tutan almaşdıran..-başlayırsa kimsəsizliğin acısı, sözdür onu almaşdıran dadlıların dadlısı.

yerincə .-düşüncələri düzənə soxulursa, **uçan keçmiş, yerincə unudulur**.

yerində qalar .-daşın ağırı **yerində qalar**

yerində .-küsüklüyüz **yerində**, köməkləş yükü çataq.

yerindən	.-sən yerindən təprənincə, dağ daş dilə gələr. (çox yavaş davranan, işlərə gecikən kimsəyə deyilir) .-su yerindən, yer yerindən oldu .-yerli yerindən: hər yandan .-qarasevda doğan yerdə, can çıxardı yerindən.
yerinə	əvəzinə. -gül yerinə .-yerinə qoy almaşdır.-gedənləri almaşdır.
yerinmək	. heveslenme
yerinməz	təhqir olunmaz.-yer əkən yerinməz.
yeriş	.-qayınxatın qayınxatına iş ögrədər, günü günüyə yeriş .
yeriyənmir	.- düz yerdə yeriyənmir , şuxumluqda şıllaq atır
yeriz	.- gələn yeriz dönməz olsun , girən yeriz qalar olsun. (gəlin kürəkənə deyil)
yerqə	yerqə .(cayqah).
yerqi yergi	təhqir.- üzə alan sevgi, arxadan alan yergi kimidi . (yerqi: təhqir)
yerqöqü	yerkökü . keşir...-poxuva görə keşir ək .
yerləşdirər	.-xocaya göt versən, daşsaqlarında yerləşdirər .
yerləşdirmə	oranlama.- daladaki üydə bolmaz. (evdəki söz çarşıya uymaz). (qırdakın evdə oranlama). (taladaki : çöldəkin).
yerləşməyən	sığınılmaz. tutunulmuyan...-yaşam sevinclər, sığınılmaz sevinclər nisgilə dönür.
yerli	.-yerli yerindən: hər yandan .-yersiz gəldi, yerli qaç

.-yersiz gəldi, **yerli qaç**.

.-**yerli dibinden**.-eşitmirsə söz, biri birindən, heç olmasın o **yerli dibinden**

.-**yerli düşər**.-çəkib gedmək boşandinsa, **yerli düşər unutsam**.

yersiz .-qəribsiz yer olmaz, **yersiz qərrib olmasın**.

.-**yersiz gəldi**, yerli qaç.

.-**yersiz** el yetim, elsiz yer yetim.

.-**yersiz** el yetim, elsiz yer yetim.

.-**yersiz gəldi**, yerli qaç

yertə **yerdə**. yaya.. piyada.-yaya gəlib, yel kimi əsib, quş kimi uçub..**-yatan yerdə tikən çıxsın**, gül çıxmasın.
(qarqış)

.-**əli yerdə, gözü gündə**, əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşamı)

yertən .-**yerdən yuxarı** göydən aşağı.

yesin .-qaldır qaşını, **yesin aşını**.

yesin .-aca ver **yesin**, toxu qoy yatsın

yetdi .-**qutsuzun yetdi evədək** çoru dəğər. (çoru: ziyanı)

yetənə .-**sayqı etmə yetənə**, sayqı nədir bilməzə

yetənək . qabiliyyət

yetənəkli . qabil

yetənlərdən .-**yetənlərdən** ərənlərdən sorağ tutmuş.

yetər (qalib. pıruz. çirə)

.-**usluya bir söz yetər**, qanmaza min söz itər. (**usluya**: ağıllıya)

yetəricə	.-kimsəni acı sözlə incitməyin, çevrə yetəricə acıdır.
yeti	.-yedi işdi yerə keçdi.
yetib gəlyən	- yetib gəlyən : qarşıdan gələn - yetib gəlyən el bayramı barınğıza qulayın-. (yetib gəlyən : qarşıdan gələn). (barınğıza : hamınıza) (qulayın : qutlayın) .
yetiqlərin	.-arılar yediklərin bal eylər, başqaları yediklərin pox eylər
yetilər.	yidilər. -baba, baba dedilər, var yoxunu yidilər.
yetim	- ürək yedim : ürək əğdim. ürək əritdim...-gül gözlədim tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim. .-yersiz el yetim , elsiz yer yetim.
yetimdə	.-alan əlin uzunluğu yetimdə
yetir	.- yetir bizdən salamlar, sağ yaşasın alanlar
yetişdikdə	.-olursa uca ağacın başı, yetişdikdə yerdədir barı. (yemiş ağacı)
yetişib	- baxıb yetişib : bərrəsi edib. yoxluyub
yetişmək	varmaq.
yetişməz	barınmaz.-qırxında uslanmamış, uzaq qalar barınmaz.
yetişsə	.-yaşın yetişsə yüzə , yaşamda qalırsın üzə.
yetit	yedit. -ye, yedit ayruğa qoyma malın. (ayruğa : yada) .- yedit qonağı, yıxsın ocağı. .- yedit dedit. (yedirdib sözün, savın, xəbərin al, çıxart).
yetiyn	yediyin. -yaşın əlli, yediyin bəlli. (əlli yaşda yeməyivi gözlə)

yetiivə	yediyivə.-yediyivə bax , sıçmasın unudma
yetqili	.-etgili yetgili: məmur məzun, əl məmur, əl məzun .
yetməgən	.- öküzünə gücü yetməgən çulun töbələr (töbələr: dövrə).
yetməmişdən	.-iş bərkə yetməmişdən , güc sapa düşməmişdən. (sapa : qola. dəsdayə)
yetməyi	.-görməmişin yetməyi yaman.
yetmiş	.-yaşı yetmiş , varı gedmiş, çəlik düşərş əlindən. .-yaşı yetmiş , gücü gedmiş -yaşın olub yetmiş , çul çalabın tekmiş. (tekmiş: yığıb bağlamış)
yetmişə	.-atmışın atmış, yetmişə çatmış , səksən önündə, doxsan gorunda.
yetti yetdi.	yeddi lələ baxdığı çocuğun gözü çıxmış.
yetti oqul	-yeddi oğul. -anam, bacım, qız gəlin, əl ayağı düz gəlin, yeddi oğul istərəm , bircə dənə qız gəlin
yetti	.-yeddi lələ baktığı çocuğun gözü çıxmış. .-yeddi oğul istərəm , yeddiliqdə qız gəlin
yettiliqdə	.-yeddi oğul istərəm, yeddiliqdə qız gəlin
yetün	yedün. -verdin adındı, yedün dadındı , sandıqdaki yadındı.
yeyən	.-əməkçi aşığan olu, az yeyən , yaşağan. (əməkçi: işçi. işləyən) -hər qapıdan yeyən , bir qapıda doymaz.
yeyər	.-anasın yeyər balasın udar (bilməcə). (toyuğ. yumurta). .-irtə yasda, urta toyda yeyər .(irtə: səhər) (urta: gecin. axşam). (səhər yasda yiyər, axşam toyda).(deyim) .-yanda duran içdən yeyər , arçada duran dayaq yeyər .

.-birisi əkər, birisi biçər, birisi alar, **birisi yeyər**.

yeyib - yeyib içməklə başlayıb, savaşa bitən toylar.

.-**bir yeyib** ayrı sığırılar. (bayqal. arqo)

.-əli yerdə, gözü gündə, əkib biçir, yeyib sikir. (kənd, köy yaşamı)

.-**iyicəsinə yeyib için**, suçum varsa, ondan keçin.

.-arada **yeyib**, ortada gəzir. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır)

yeyilər gedər. -**süpürgə gedər** , kötüyü qalar

.-yeyilər utulmaz.(saqqız).

yeyilir. yenir:.-bal əsgə pətəkdən yenir.

yeyim .-mən yeyim, sən qoxla . (**qoxla**: iylə)

yeyimcil qarınpa. yeməyi sevən

yeyimcil .-barama qurdu **yeyimcil olur**. barama qurdu kimi (ağzı həmməşə işliyə)

.-**ac yeyimcil**, tox yatımcıl.

yeyin .-yeyin edən axsar. (iti davranan, qılınan çoxun güclüyə düşər) .

yeyir .- az **yeyir** küsür, çox yeyir qusur.

.-**qıraxda yeyir**, ortada gəzir.

.-arada yeyib, ortada gəzir. (gəvşəkliyindən, tənbəlliyindən utanmır. **yeyir yatır**.

.-sıçanı suya çəkib yeyir

yezənə kürəkən.-yaxşı gəlin, doğma qızdan, **yaxşı yezənə, doğma oğuldan yeg** (yaxşıdır).

yəqəvi **yəxəvi**.-sağlığımda mənə yad ed əxəvi, **mən öləndən sora cırma yəxəvi!**

yələ .yal.-**yələ quyruğu** tökülmüş tülkü.

.-göyə atdım, tutmadı, oda saldım , düdmədi (tutmədi. yanmadı), **yələ verdim, almadı?**.

yələq yələk.-quş uçub, **yələk qalmış**.

yələsindən .-at **yələsindən baxmaq.** (göz ucu ilə baxmaq).

yəmşək yaşqan.. örpək.-gəl gəl ey güllü çirağım, **aç yüzün yaşqan** götür

yərüq **yərük.** yaruq. çat. -gündə yərük yox, bəydə qıyıq yox.

yıbar ətir.-geyik qındığı, **yıbar qoxar.** (**qındığı:** göbəyi). (ceyran göbəyi ətir qoxar).

yıq **yıx. yığ.** qıvrın. düğünlə..-qaşın qıvrın, iyi davran..

.-yap dedilər minbiridə az gəldi, **yıx dedilər, tək biridə çox gəldi.** (**yap:** düzəld)

yıqanmaz .-varlılığın dəğəri bilinsə, **yoxsulluğun yıxanmaz.**

yıqar **yıxar.**-kim gizləsə dərini, **axır yıxar dərd oni.**

.-vurulan ağac **vuranın yıxar**

yıqıq yıxıq. dağlayu. dağılı. çökük.xaraba .

yıqılar. **yıxılar.**düşər. -özgə ayağıyla duran **tez düşər.**

yıxılınca .-yoxsa artıq, düşünən yar yarını, belə gedməz, yıxılınca, ayılı!.

yıxılınca **yıxılınca.**-yoxsa artıq, düşünən yar yarını, **belə getməz, yıxılınca, ayılı!**.

yıqılmadan .- o nədir sıxılmadan sıxır, **yıxılmadan** yıxır. (**tapmaca**) . (**ölüm**)

yıqılmaz. **yığılmaz.**-dağılan süt **yığılmaz.**

yıqılsan .-ağlama **yıxılsan** özün.

yıqmaq	yığmaq. səlqəli. mürəttəb.- yığmaq ev
yıqını	yığını. biçini. hasılı.- yığını yaxan dəğirməna çatmaz.
yıqışdı	yığışdı.-qarışqalar yığışdı, aslan bir bucağa sıxışdı
yıqışdılar	yığışdılar -yığışdılar farsladılar: quruldu, tatladılar.
yıqışmaz	yığışmaz.-su ilə od bir araya yığışmaz
yıqitlik	yigitlik.-bir keçitlik bu yigitlik, dünya beş gündür ötür, padşahsan mən gədanı beylə qınlıqdan (əzəbdən) qutar, aydayur (deyir) misgin qılıc, songun səni ahım tutar. (misgin qılıc).
yıqmaq	yığmaq. saxlamaq. pəsəndəz etmək.-pul qazanmaq çətin, saxlamaq ondan çətin.1.yığmaq. tapmaq. qazanmaq. mənimsəmək..-tapmaq ögrənməmişik, ancağı itmək bilirik!. (tapmaq: qazanmaq. mənimsəmək. yığmaq.) .-onun ipinə odun yığmaq olmaz. (güvənsiz, etibarsız biri) .- pulu yığmaq bir işdir, qazanması min işdir. (min işdir: lap çətin)
yıqmamış	.-qurd qoyunu parçamış, qurd qoyunu yığmamış.
yıqmaz	.- məni bu aşq işindən pənd yığmaz, ki təqdirin işi tədbirə baxmaz - yığmaz. -məni bu aşq işindən pənd yığmaz, ki təqdirin işi tədbirə sığmaz.
yıqnağı.	.-qarqa dərnəği, it yığnağı. (avaralar topluluğu).
yıqsın	.-yedit qonağı, yıxsın ocağı.
yılan	.-tikən kimi sancar gülü, yılan kimi dostu soxar. .-tikən kimi gülə batar, yılan kimi dostu soxar. .- yılan qovuğun yenilər, qılığın saxlar. (qılığın: xəsiyətin). (qovuğun: cildin) .- yılan qovuğun yenilər, qılığın saxlar. (qovuğun: qabığının. cildin)

.-adam böylədir, kəbiri yalan, **kəbiri yılan olur**. (**kəbiri**: birazı.bəzisi)

yılan .-taş altına soxma əl **yılan olur**.

yılıqu sıcaqlıq.- sululuqdan yılıqu yeğ. (**sululuqdan**: gözəllikdən).

yıllar .-yıllar ötür, doslar qocalır, itir anılar.

yıllarca .-qışın qar yağa, yazın yağmur, dökülən qanları **yıllarca yumaz**.

yılman **1**.iti.-**yılman** gələn **yılman** gedər.**1**.ürkməyən.-təpiden yılman, tufandan qorxman .(**təpiden**: fırtınadan).

yılmaz .qorxmaz. sözündə duran.

yıltırmaq .cürət, cəsarət etməmək.

yıparlı . ətirli. ətagin.

yır mahnı. oxuma.-söz gümüş, **yır altın**..

yirinq **yiring** . irin. cərahət

yırqıca yarqaçı, oxuyana.-**yırqıca** tarıq bir saz bir söz. (**tarıq**: gərək, lazım) .

yırtar.-böyük tikə **boğazı yırtar**

.-çox yerimək, çarıq yırtar.

yırtıcı .-qurtdan tikiş bəklənməz. (qurd **yırtıcı doğar**)

yırtıcılıq .-qurd tükün dəğişər, qılığın yox. (**qılığın**: xəsiyətin). (qurdun **iş** **yırtıcılıq**)

yırtığa .-işdonsuz (tumançaq) , **dizi yırtığa gülmüş**.

yırtıq .-gözü **yırtıq** üzü sırtıq (utanmaz. utsuz).

-qarnı yırtıq: söz aparıb gətirən. ağzı cırıq

.-yoğun sıçanın, götü yırtıq.

yiyə 1.tanrı.**-qut qovuş versə yiyə quluna**, gündə işi yüksəlibən yuxar ağar. (**qovuş**: fürsət).. (**ağar**: qalxar).**1.yelik.-** özündən ayıq ol: özündən yelik (yiyə) ol. özüvə **yiyə ol**.
-kişi yiyə qarnı tox ola, yaraşır gözü yuxulu ola.

yyəsi **.-köşşəyi yyəsi deyən yerə bağla** birdə döğ qabırğasına.

yyəsina **.-yaxcılıq yyəsina** qəribtir.

yyəsiz **.-yyəsiz** qarqış yerin tapar.

yox etmək. dışlamaq.. atmaq.

yoq **.-var vara, yox yoxa gedər**

yoqa **.-var vara, yox yoxa gedər**

yoqalğan itən **.-yoxalğan piçağın sapı** altın. (itən piçağın sapı altın).

yoqan **yoxan.** fani. **.-** könlüm! alçaq tut özüngü, **yoxan dünya** ötər gedər.

yoqazar **yoxazar.** batar. məhv olar. **-yalğıq oğlu yoxazar**, onda eykin ad qalar. (**yalqıq oğlu**: bəniadəm). (**eykin**: yaxşıca).

yoqikən. (**yarsın: faydalı olsun**).-paran yarsın varikən, izin qalsın yoxikən. (**yarsın**: faydalı olsub)

yoqluğa **.-inan qılsan yoxluğa**, dəğər tapar varlığın.

.-yoxluğa alışma, varlıqla barış.

.-inanmadın varlığa, dananmadın yoxluğu

yoqluğun **yoxluğun.**-sənki yoxsan, sinəm dartılır, könul sıxılır, **tüm yoxluğun kölgəsi üstümə yıxılır.**

.-qardaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.

yoqluğunu **.-yoxluğunu dananmır**, varlığına inanmır.

yoqluq **1. yoxluq.**ölmək.**-yoxluq bulur bizi**, sevgi qalır arxada.**1.yoxluq** olmayış.. .fuqdan. əksiklik.

qusur. yoxluq. qiyab.

-sevgi durmaq bilməz, yoxluq bilər.

.-yoxluq ölüm varlıq olum deyiblər.

yoqluqu **yoxluğu.**- varlığı yatmış, **yoxluğu** qalxmış. -bu sevginin **varlığı** yatmış, **yoxluğu** qalxmış.

yoqluyub - **yoxluyub toxlamaq:** baxıb onaylamaq təyid etmək.

yoqluyub - **yoxluyub:** bərrəsi edib.

yoqolsun . **yoxolsun.**yoxdursun.

yoqpulun **yoxpulun.** yoxsulun -yoxpulun yoxsulluq dərdi, bəyin toxluq dərdi var.

yoqraşar. **yoğraşar. yoğunlar.**-uğraşmasan **yoğraşar.**

yoqsa. **yoxsa.** ansı -aytqanımı et **ansı** ururma: söylədiyimi yap **yoxsa** vururum.

.-yoxsa artıq, düşünən yar yarını, belə gedməz, yıxılınca, ayılı!.

.-yoxsa əldə mal davarın, əksik olmaz baş avarın. (**avarın:** qəzavu qədər .müsibətin)

.-sevgi **yoxsa** yaşamda dad alınmaz

.-yoxsa artıq, düşünən yar yarını, belə getməz, yıxılınca, ayılı!.

.-yoxsa könüldə topraqdan qoxu, doyduğu yer yurdudur.

yoqsan **yoxsan.**-yaşın olub doxsan, gəlir günü **yoxsan.**

.-yaşın doxsan, bu gün varsan **yarın yoxsan.**

yoqsul **yoxsul.** yalıq. -yağır nəyin (nədir. nə olduğun) yalıq bilər. (**yalıq:** 1.yoxsul.1.yaralı).{atın sırtındakı yağırın

nə olduğun yoxsul bilir. (**yağırın**: yaranın)}

.-varlı ölsə el bilər, **yoxsul ölsə kim bilər**

-**yoxsul oturub** varlının kərtin gedər. (**kərtin**: hesabın)

-yoxsul sayılsaydı, qalmazdı. (**sayılmaq**: sayqı, hörmət görmək) .

- **yoxsul** əlinə baxarsa, sən kisənə bax.

.-**yoxsul ol**, ucuz olma.

-varlı gündən günə qatlanır, yoxsul gündən günə işgəlidir. (**işgəlidir**: incəlidir). (**qatlanır**: yoğunlur).

.-**yoxsul** ölsə kim ağlar, varlı ölsə el ağlar

.-bəylər işi buyruqilə, **yoxsul** işi əməkilə yollanır

-varlı oldum qısqandı, **yoxsul oldum** qınandım.

yoqsuldan -varlıdan pul yığmasın, **yoqsuldan aş qarmasın öğren!** (**qarmasını**: baxmasın. munasibətin. dəğər verməsin)

yoqsulların .-**yoqsulların** baş ucunda durmaqdan, varlının ayağ ucu yeğrəkdi

yoqsulluğa .-içgi ilə yuxu, **yoqsulluğa ən yaxın yollardandır.**

yoqsulluğa **yoqsulluğa**.-genclikdən qocalığa can saxla, varlılıqdan **yoqsulluğa** mal

.-savaşanda barışığa üz saxla, varlanıbsan **yoqsulluğa var saxla.**

yoqsulluğun .-varlılığın dəğəri bilinsə, **yoqsulluğun yıxanmaz.**

yoqsulluq **yoqsulluq**. -yoxpulun **yoqsulluq** dərdi, bəyin toxluq dərdi var. (**yoxpulun**: yoxsulun)

.-gəncdən ölüm uzaq olsun, **qocadan yoxsulluq.**

-**yox olsun yoxsulluq**, varlığa nə darlıq.

yoqsulun yardımın...-**yardımın canı ardaqtu**, baydın malı ardaqtu. (**ardaqtu**: dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.

-**yoxsulun bir atı olar** oda çolaq.

-**yoxsulun sözü**, yorqunun gözü.

.-**yoxsulun ətəyinə** qavut töksən, siki durar vurar dağıdar. (bayqal)

.-yoxsulun siki, varlının iti yatmaz

.-yoxsulun təpdigi (sikdiyi) çıxar varlının əkdii

yoqsun **yoxsun -yoxsun gəzib nisgil əlindən küyən.** (möhtac dolanıb həsrət ucundan yanan). (**ucundan: ucubundan.** səbəbindən)

yoqşutmaq **yoğşutmaq.** yuğşatmadan. işləyib yumşatmaq.

yoqtdan **.-qorxu bir vardan (itirməkdən), birdə yoxdan** (tutulmaqdan) **törür**, hançına qapılsan ölümcül edir.

yoqtu. yoxdu -məna **yoxdu**, içinə poxdı.

yoqtur **.-canım yoxdur**, işim çoxdur

yoqtursun **yoxdursun.** yoxolsun .

yoqturur **yoxdurur.** yox edir

yoqumlu yaxımlı **yoxumlu**

yoqun. **yoğun.** qoyu. qəliz.

-yoğun sıçanın, götü yırtıq.

yoquna **.-incədən yoğuna girmək qolay**, yoğundan incəyə girmək çətin. (**qolay:** rahat)

yoqundan **.-incədən yoğuna girmək qolay**, yoğundan incəyə girmək çətin. (**qolay:** rahat)

yoqundursa **.-varın olsa atarsan, yoxundursa** çaşarsan. {olanın ata bilərsin, olmadığın nəy yaparsın. (**nəy** : nəməna) }

yoqundursa **.-varındırsa yaparsan, yoxundursa** çaşarsan.

yoqunlar. **yoğunlar.** yoğraşar. -uğraşmasan **yoğraşar.**

-yonduğunca yoğunlar. (tapmaca). (quyu.çuxur).

yoqunluqda	.-bu uzunluqda, bu yoğunluqda söz olmaz.
yoqunlur	yoğunlur. qatlanır. - varlı gündən günə qatlanır , yoxsul gündən günə işgəlidir. (işgəli : incəli).
yoqunsa	.- yoxunsa pulun, qızılsa sözün adın dəlidir.
yoqunu	yoxunu. -baba, baba dedilər, var yoxunu yidilər .
yoqur	yoğur. xəmir. -palçıq olmayan yerdə, yoğur olmaz. (yoğur : xəmir) .- əli ilə yoğur oğur , gözüylə dana qoğur. (yoğur : xəmir) .- sığır, yoğur,soğur : tez,səntez, səntez.
yoqurdum	.- nə yaptım nə yoğurdum , yasınıq kökə tapdım. (yasınıq : hazır)
yoqurlu	yoğurlu. xəmirli.-əli yoğurlu, birinin işinə qarışmaq. (üstəsindən gələməyəcək işə girişmək).
yoqurt	.-süd ananın yoğurd oğlu olar
yoquşmaq	. yoğuşmaq. yaxınlaşmaq. səmimilik.
yoquşu	yoğuşu. iltiması. munacatı- irt oxuşu (yoğuşu). -tarım aşdır daşdır, uğur yağdır, kütdən kötüdən yaydır, ayrı düşən doğru yoldan, qaytarsana yoluna. (irt : dan. sübh. səhər). (oxuşu : duası). (yoğuşu : iltiması. munacatı) (tarım aşdır daşdır : allah köməkdə bulun. özün aç, çöz). (kütdən kötüdən : axmaqdan pisdən). (yaydır : uzaq tut). -hər enişin bir yoxuşu var.
yol	.-nədərkə uca olsada dağ, bizə bir yol tapılacaq. (nədərkə: nəqədər) .- uzaq olsun yol olsun , yaman olsun, el olsun (yolsuz azar, elsiz batar). .- yol uzun göz yuxusuz xəstə canımdur gecələr .-yolçusuz yol nəyə gərək. - yol yatı yarağı - dar yol : yolağ. zolağ. cığır. dəhliz. tunel.

.-gələn olsa könülləb (könüllü), **çətin olmaz yol sürmək**.

.-arzular **yol üsdə durar**.

.-qara badımcın kolu kimi **yol üsdə bitmə**.

.-**ulu yol ulu yerə gedər**, kiçi yol dağ ara itər. (**dağ ara itər**: dağlıqda itər)

.-**yol ötdüm**; çıxdım yala, olmasına düşdüm qala. (**olmasına düşdüm qala**: qalması oyuna düşüb qaldım)

.-**yol üsdə** yorqan döşək. (**tapmaca**). (**köprü**. **yataq**).

yol aparır: yol götürür. -sən istəyində dur, **yol aparır** (götürür).

yol götürür. yol aparır. -sən istəyində dur, **yol aparır** (götürür).

.-**əgri olsun yol olsun**, yaman olsun, el olsun.

.-**yolçuya yol**, ovçuya dağ gösdərin

.-**yeraltı lülə, yol**: güh -ürəkdən ürəyə **güh var**.

.-kor eşşəyə saman vermək hasatdı, **yol dayağı içib yemək, daha atdı**.

.-**kor yol**. (davamsız cızqı).

yol açar

.-armanlar, əl çatmaz ulduzlar kimidirlər, **yalnız qaranlıqda yol açar**. (**armanlar**: ideallar).

. -əl olsun qolun ollam, ayağ olsun, qıçın ollam, **yol olsun, döşəyin**, su olsun, çayın ollam, pul olsun, malın ollam, necə olsun, elə ollam, silik olsun, tozun ollam, təkinsən, yarım ollam. (**silik**: dəsmal)

yola

.-bəğənməsən **çix yola** çön sola. (deyim)

.-çoxlar alındı yol üsdə qola, **gələnmədilər salındı yola**.

- **yola düşməli**: yolaq yolda. -bugün qonaq, ertəng **yolaq**. (bugün qonaq, yarın getmə). (**ertəng**: yarın).

.-**üzü yola**: uzlaşın

.-**yola sal**: atar. -qonağı atar, başıvı qutar.

.-**qış havasına baxıb yola çıxma**, yaz havasına baxıb yoldan qalma.

yolaç

yolbaşçı. elçi. (rəhbər. rahnuma. peyğəmbər)

yoladır

.-açıqdır yolum **gedər yoladır**.

yolağıcırığı. -**duvarların yolağı var**, keçənlərin qulağı.

yolağun	yolun. tədbirin. -iş yolağun: işin gücün, yolun (tədbirin).
yolaq	yolağ. 1. yolda.-bugün qonaq, yarın yolaq. {bugün qonaq, yarın getmə (yolda)}. 1. zolağ. dar yol. cığır. dəhliz. tunel. 1. tədbir. 1.yolda. yola düşməli. -bugün qonaq, ertəng yolaq. (bugün qonaq, yarın gedmə). (ertəng: yarın).
yolbaşçı	yolaç.. elçi.(rəhbər. rahnuma. peyğəmbər)
yolçu	.-dan sökülmədən yolçu yola .-yatan öküz yemdən, yatan yolçu yoldan qalar. -ata ata ovçu, gedə gedə yolçu
yolçular	.-donuq duyqular , dəli yolçular dəli yellərə, qaya daşlara qaçmaq istəyir. .-durmuşun donuna bax, ötənlərin yoluna bax, dartılmamış dəninə bax, daşlı qumlu ununa bax, yolçuları daban çalır , ölmək üçün çabıya bax. (durmuş: yaşam. həyat). (çaba: təlaş).
yolçuluq	- yolçuluq sınaq daşındır. (sınaq daşındır: məhək daşındır) - yolçuluq edmək: musafirət edmək.
yolçusu. .	izəri.. uydusu. mürüdü. peyrövü..-turuz yolun izəri. (turuz : doğru. haq. həqq)
yolçusuz	.- yolçusuz yol nəyə gərək.
yolçuya	.- yolçuya dilək. -gedən aman. sağ gəlsin. .- yolçuya yol , ovçuya dağ gösdərin
yolda	.-qulağı çanda, gözü yolda. (çanda: zəngdə, səsə)
yoldaşı	yoldaşı. -başlı kişi öz başının yoldaşı. (başlı: uslu: ağıllı)
yolqata.	fəda edə.- kişi öldürki canın yolqata cananına , yox oki canın qıya cananına.

yolla	.-yolla gedən azmamış.
yollanır	.-bəylər işi buyruqilə, yoxsul işi əməkilə yollanır
yollar	.- uzun yollar kəşişər. (kəşişər : üz üzə gələr. mütəqate olar) .-yollar uzun , yaşam güdə.
yollara	.-yollara boylanən boyuva qurban.
yollarda	.-incə uzun yollarda , gedirəm gündüz gecə.
yollardandır.	.-içgi ilə yuxu, yoxsulluğa ən yaxın yollardandır.
yolların	.-yolların gözü , yolda qalıb.
yolsuz	.-yolsuz azar, elsiz batar. (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun). .-yolsuz azar, elsiz batar
yolsuza	-haq yolunda doğru durqıl, yol gösdər yolsuza qıypınmadan. (qıypınmadan : könüllü.əl ürəklə)
yolta	yolda .-yazı yolda yazılır , oturursan görün qazılı -yolların gözü, yolda qalıb.
yoltan	yoldan .-qış havasına baxıb yola çıxma, yaz havasına baxıb yoldan qalma.
yoltan.	yoldan .-yatan öküz yemdən, yatan yolçu yoldan qalar . .-ılcadan çıxanın əri olasan, yoldan gələnin arvadı. (ılcadan : hamamdan)
yoltansa	.-kor yoldansa , kor olmaq yeğ.
yoltaş	. yoldaş. -gələnə qardaş, gedənə yoldaş . (iyimsər kişi). (iyimsər : xoşbin). -dəli ilə yoldaş , yolda poxuna bulaş . .-yoldaş varki qardaş desən yaxşıdır.

-qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu, **yoldaş deyib yandım yoldaş** cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (**qay** : bəla. zülmət)

yoltaşı -**yaşam yoldaşı**: yanağın. boydaşı.

yoltaşım .-can yoldaşım, alın yazım.

yoltaşın yoldaşın. arvadın.-kişi varki yoldaşın inandırır, özü inanmayır. (**kişi** : adam).

yoltaşın **yoldaşın.-sənə versə dəğər yoldaşın**, paylaşırsa öz aşın, oynatmadan göz qaşın, bildir odur özdaşın, çətinlikdə candaşın, uzun yolda yoldaşın, iç içində sırdaşın.(paradan keçmək)

yoltaşından .- **yorqa minən yoldaşından ayrılar**, köp yaşaqaq qurdaşından ayrılır. (**qurdaşından**: tay tuşundan)

yoltaşını. **yoldaşını.** əşligin. tayını. - yaşam sevmir təkligi, çalış qurun **əşligin**.

yoltaşız .-tanrım heç erkək dişini **yoldaşız edməsin**.

yoltaşlar .-içdikləri su ayrı gedməz. (**çox yaxın olan yoldaşlar**).

yoltaşsız **yoldaşsız.** qursuz. -**kişi qursuz qalmaqdansa**, kor qalası. .

yolu .-ertə **qalxan kişi** yolu qıssa, günü uzun tapar.
 .-sevgi **yolu** açıq durar yarına.
 .-**unçu yolu** degirman, çoğun işi çevirman. (**çoğun**: > cihan) (**çevirman**: kələk)
 .-tapmış, **yolu** izləyən.
 .- yolu yürən yenmiş
 .-mindiyin yaxşı atsa, **uzun yolu yaxın de..**
 .-yaşam dadı min artar, **seçimlə olsa yolu**.
 -**yolu ötmək**: yolu düşmək.

yoluqta .-**yoluxda nə var** yalığa versin

yoluqun	yoluğun. insanın. -yoluğun yaxşılığı, təkcə bu dünyadə qalan. (yoluqun: insanın).
yolum	.-açıqdır yolum gedər yoladır. .-ölüm açar bir gün yolun , keçər ərdən devir qalmaz əylənməz. (fərağı) .-uzun yolun gedişi umud .-uzun yolun, qayıdışıda uzun olur .-ölüm dediyin, hər yolun sonu .-su öz yolun açar. .-toxlu yolun açarı. (toxlu : doğru.haqlı. mühiqq). .-turuz yolun izəri. (turuz : doğru. haq. həqq). (izəri: yolçusu. uydusu. mürüdü. peyrövü). .-yaşın olub səksən, yolun tutub gedsən .-yolun boş olmasın.
yolun açıq.	.-yola salmada dilək. -yolun açıq. -yağun basıq. (yağun: düşmanın). (basıq: əzik). -sağ aman bar. -tarı yar. yolun ağ, yoldaşın tox, yağun yox bolsun.
yolun	yatın. -kişiki gözlədi dirilik yatın, gərəkki oxşaya yad oba itin..
yoluna	.-ertin yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna (ertin: səhər). (ikin: ikinci). (doluna: yuvana. evinə)
yoluntu	.-umud əldə olan yolundu, ağızdaki dadındı. .-umut ayaq altda yolundu.{umuda gərək çabasan (çabasan: qoşasan. çalışasan)}
yolunu	.-qaçınmasan ölümdən, tutulmasan ölümə, yanaş gedsən ölümlə, ölüm yetib öz yolunu düz gedər.
yolunur	-mərci noxud yolunur. {tutuşdur: -buğda arpa biçilir.-ağacdən yemiş dərilir }
yoluvu	.-yaşam səni çıxmaza çəksə, yoluvu dəğiş, yaşamı yox.
yoluz	.-yoluz gedərli, uğurlu olsun.

yoluza	.-könlünüz açıq, yoluza uğur .
yonaçı	hünərmənd. sənətkar.
yonamaz	.-necə itik pıçaq ərsə, öz sapın yonamaz . (ərsə: olsa)
yonqalmayar	düzəlməz.-kim bəfa savın umarsa kişidən, ürəyi yonqalmayar heç dərdədən . (savın: sözün).
yontuğunca	yonduğunca.-yonduğunca yoğunlar. (tapmaca). (quyu.çuxur).
yoraq	.sənət. peşə.
yoraqı	.-yeni yaşam yorağı: yeni yaşam sənəti.
yoran	. yozan.yorumsaq. -bir yorumsaq yoxdur yorum yazsın
yorqa	.- yorqa minən yoldaşından ayrılır , köp yaşaqa qurdaşından ayrılır. (qurdaşından : tay tuşundan) .-qurdu basan, qurda basan it olur, yorqa gedib , yorulmayan at olur. .- yorğa olana yorğana. yürügənə.-işin qeyim tutan, izçisinin gözün oyar, g-tünə qoyar. (atı yorğana kimsə çatmamış). (atına baxan, ardına baxmaz).
yorqan	.-vermə balıq kötüyə, yorqan döşəyin istər . .-ayaq uzun, yorqan qısa . .- uzun ayaq, uzun yorqan , quruq bulut, çöl çorqan. (quruq bulut : yağısız bulut) .-yol üsdə yorqan döşək .(tapmaca). (köprü. yataq). .- yorqan döşəkdə .-yorqan döşəyin sözü, yorqan döşəkdə qalar . .- yorqan döşəyin sözü , yorqan döşəkdə qalar.
yorqana	yorğana . yürügənə. yorğa olana.-işin qeyim tutan, izçisinin gözün oyar, g-tünə qoyar. (atı yorğana kimsə çatmamış). (atına baxan, ardına baxmaz).
yorqanı	.- xan yorqanı mitil olmaz.

yorqanın	.-uzun götür yorqanın , qısınmasın ayağın.
yorqunq	.-sənsiz gecədir günlərimiz , batma atam dur, aç gözlərin ey yorğun ata sənsizləmişik dur! axı torpaqda kimin var, istəklimiz, istəklilərin atma amandır.
yorqunluq..	aruqluğ.. -gəlsə uma düşürqıl, dınsın onun aruqluğ. (qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gıdərsin).
yorqunun .	.-yoxsulun sözü, yorqunun gözü.
yortam	yordam. əxlaq.-donun görmə, yordam dilə.
yortavlamaq	at yerişinin bir novü. sürətlə çapa çapa gedmək
yortuq	yorduq. -haçan olduq, haçan öldük önəm yox, necə yorduq önəmli.
yorulana	.-öküzü yorulana nə deməzlər
yorulara	.-ayaqlarıma qara su inmək (çox yürüyüb yorulmaq)
yorulduqda	.-qılınc çəkib baş alır, arşın çəkib bez alır , yorulduqda yer alır. (yer almaq: oturmaq)
yorulmadan	.-yorulmadan yürək yürsün, yaşın sürsün.
yorulmadan	-sən qalmasan ağırıva , kimdi yetən hayıva, yaxan canın canıva, kəndivi düşün yorulmadan , adın soyun sorulmadan. (adın soyun sorulmadan: ölmədən. ənkir mənkir soruları)
yorulmayan	.-qurdu basan , qurda basan it olur, yorqa gedib, yorulmayan at olur.
yorulmaz	.-damarda axar qan durmaz, yavaş gedən yorulmaz.
yorulmuş	.-yozulmuş yazar , yazmaz, yorulmuş gəzər, varmaz. (yozulmuş: çəşmiş) .-özünü buldun yorulmuş , sor doduva nə çəkir. (buldun: gördün)
yorumlamaq	təfsir etmək.

yorumlu	.-bunlar uyumlu yorumlu sözlər.
yorumsaq	yoran. yozan. -bir yorumsaq yoxdur yorum yazsın
yosmaq	ölçmək. qiyaslamaq. (bir nesneyi digərinə bənzətmək və böyləcə verilən hükmü). -hərəkəsi kəndinə yosma .
yoşaq	.(yumsaq). xoşunc. xoş. şux. çaxşay. coğuş. bayaş. şanbar. xurrəm. güləruz.
yozan	yoran..yorumsaq. -bir yorumsaq yoxdur yorum yazsın
yozula yozula. açıla	.-gördüyün yuxu yozula , olsunki düz ola. (yozula : açıla).
yozulmuş	çaşmış.- yozulmuş yazar, yazmaz , yorulmuş gəzər, varmaz.
yön .	.-qayalı boğazlarda yön arayan bir gəmi .
yönər	.-qış keçər, yaz dönər .
yönətmək	idarə etmək
yötəm	(qayda. metod. rəviş. usul).
yöyən	novbət.
yubanmadan	.- keçir ömür yubanmadan yaşınqıl . (yaşınqıl : yaşını sür)
yubanmaz	əğlənməz.. gecikməz. durmaz.
yubay	yıxamaz.- yaman qadın başın yubay , bittən göröt. (kötü qarı başını yıxamaz, biti suçlu çıxarır).
yuçut .	sərbəs.. açıq..-itli kətdə dəğənəklə gəz . (tam sərbəs, yuçut, açıq gəzmə)
yufa .	incə

yuqar aqar	yuxar ağar. -qut qovuş versə yiyə quluna, gündə işi yüksəlibən yuxar ağar. (qovuş : fürsət). (yyə : tanrı). (ağar : qalxar)
yuqar.	-qan qanı yumaz, qanı su yuğar
yuqarı	yuxarı. -yerdən yuxarı göydən aşağı.
yuqladır.	.-oyaq vardı oyaqları yuxladır. (beyinlərin boşaldır).
yuqşutmaq	yoğşutmaq. yuğşatmaq. işləyib yumşatmaq.
yuqu	yuxu. -dərindən yuxu dadlı düş. .- gördüyün yuxu yozula, olsunki düz ola. (yozula : açıla). .- içgi ilə yuxu , yoxsulluğa ən yaxın yollardandır.
yuquda	.- kişinin (adamin. insanın) ən yadda qalan anları, yuxuda keçir.
yuqudan	.-yuxudan oyan, yasdığa dayan
yuqudu	.-qorxub dedim xuxudu, anam dedi, -qorxma bala yuxudu.
yuqular	yuğular. -donun alası, tinin qarası, yuğular gedər. (tinin : düz, yetərli yanmayan odun, ağacdan çıxan tüsdü).
yuqulu	yuxulu. -kişi yiyə qarnı tox ola, yaraşır gözü yuxulu ola.
yuqulub	.-kişi qanı yerdə yatmaz, yuğulub gedər.
yuqum	yuxum. -gecələr yoxdu yuxum , ya yanımdasan, ya yadımda.
yuquma	.-uzansa gecəm belə, günortıya yatsam belə, yuxuma girsən belə , görmək istəməm səni.
yuqumu`	.- məndən yuxumu qapdın , vardın yalavuz yatdın, aytqıl nə bəladır bu, eşqin nə dilər məndən. (yalavuz :

təkinə). (**aytqıl**: de görüm)

yuqunu **yuxunu**.-qarın toxsa ağız əsnər gözlər **bəklər yuxunu**

yuqusun .-uyuyrmuş, **yuxusun görmüş**

yuqusuna .-lütün **yuxusuna** köynək girər. (**lütün**: çılpəğin)

yuqusuz **yuxusuz**.-yol uzun **göz yuxusuz** xəstə canımdur gecələr

yuquya **yuxuya**.-yaşamın ulu ülüşü yuxuya gedir. (**ulu ülüşü**: böyük bölüyü. böyük qisməti. çoxu).

yuman .-açılmadan **göz yuman** güllər.

yumasa .-əl əli yumasa, əl üzü yumaz.

yumaz .-**qan qanı yumaz**, qanı su yuğar

.-əl əli yumasa, **əl üzü yumaz**.

.-qışın qar yağa, yazın yağmur, dökülən qanları **yıllarca yumaz**.

yummağadək .-it ağzın **yummağadək**. (demək heç çağın)

yumruqla .-göydü göyərdi, nənəm mənə döğərdi, **yumruqla görməzdi**, toxmaqla döğərdi. (**görməzdi** : bəs dəğildir)

yumruqla .-yumruqla **sınana**, çəkiş nəgərək.

yumşaq .-xanım vardır **yumşaq unu** daş eylər, xanımda var daş xəşəli aş eylər.

yumşatmaq -**işləyib yumşatmaq**: yoğşutmaq. yuğşatmaq.

yumuq .-əli **yumuq** dilənçilik olamaz

yumurğun .-sevi açıq əlin ayasında, **yumurğun ortasında** olmalıdır.

yumurta	(bilməcə)..-anasın yeyər balasın udar (toyuğ. yumurta).
yumurtada	.-boş damarda qan olmaz, yumurtada qıl olmaz .
yumurtanın	.- yumurtanın sarısın bu gün yeyir, ağın yarın. (çimri. çinis)
yumurtlamaq.	.-qızıl yumurtlamaq . (saçma sapan sözlər söyləmək).
yumuşaq	.-yumuşaq dəmir olanmaz.
yunaqa	hamama.-yunağa giren tərler.
yurduna	.- qurralanma bu qonduğa yurduna , durma sağru devir devir içilər, köçək qalmaz əglənməzsən köçərsən, səndə barıb bir devirdə içərsən.
yurt yurd	.mənzil.- yurd almısan , içində gülüb oynab yaşa. (ev alana alışıq sözü)
	.-qardaş deyib güvənənim qurd oldu, qarayazı, yad el bizə yurd oldu , yoldaş deyib yandım cana dərd oldu, vah neyləyin! qay üstünə qay ömrüm. (qay : bəla. zülmət)
yurt salar	.-ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi bağənməz. (boş ürək : ölü ürək). {ulu ağac (uca ağac), dayanmağa bərk topraq arar}. (böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).
	.-sevgiyə bağlı ürək qapısı, döyürsə biri açılı olar, yurd salıb oturmaq üçün,ürək bağı, qapılı olar .
yurtta	yurtda . ölkədə.-yamanlıq köklənib yurtda . (köklənib : kök salıb).
yurtu	.-damlayı xor görənin, yurdu yanıb çöl olar . .- özgə yurdu gül suvat (sugar), öz yurdunda kol tikən.
yurtudur	.-yoxsa könüldə topraqdan qoxu, doyduğu yer yurduudur .
yurtum	yurdum .-təbriz degən yurdum var , al sarısı, çiçəkləri qalında. (təbriz adlı vətənim var. (qalında : qalısında . xalçasında).
yurtumda	.- özgə yurdun gülləri, öz yurdumda kol tikan.

yurtun	yurdun.- özgə yurdun gülləri, öz yurdumda kol tikan. .-yurdun otlusundan qutlusu yeğdir. .-yurdun otlusundan qutlusu yeğ. -aşın aşadıq, suyun içədik, yurdun qonaqladıq.(alqışlar) -könlün küysün (yansın) dağlayu, yurdun qalsın ağlayu.
yurtuna	.-elin oğlu, qulluq qılar yurduna , kəsgir qılıc, atqır yaraq, at bilən
yurtundan	.-ol igid ki uzaq düşə yurdundan , salıq sorar hər bir yoldan ötəndən. (salıq : xəbər)
yut yud. yurd.	-oba köçər yud qalar. (yud: yurd)
	- yut gərək qamın: iç işlər bakanlığı. - yut qamın: milli məclis. - yut savaşı: daxili savaş. -yut qala: içəri şəhər.
yutlu	ötlü.. dəlik.- ötlü daş, yerdə qalmaz , iş adamı evdə.
yuttaş	yutdaş . özqan
yuturlu	-sayğan yuturlu : iyi ürəkli. iyi diləkli. iyi niyyətli.
yuva	.-sel ağzı yuva tutmaz -qıvrışıq quvur, tütüsü düz, buruşuq yuva, doğruşuq ilan. (quvur: govur. boru)
yuvada	.-yalanla inam, bir yuvada duranmaz
yuvana	doluna.. evinə.-ertir yağmur yağarsa gir yoluna, ikinci yağarsa gir doluna (ertir: səhər). (ikin: ikinci). (doluna: yuvana. evinə)
yuvanı	.-yapıq yuvanı yıxmaq , xoşmudur gözünlə görmək

yuvanın	.-hamısı bir yuvanın quşudur.
yuvanın	.-qızlar hamısı bir yuvanın quşudur.
yucarlanıb	.-qat qat döşək döşüb düşər üstünə, yucarlanıb, ağdaranıb yatardıq gün. (uşaqlıq, gənclik)
yuvasız	.- utanan evsiz, oturan yuvasız qalmış. (evsiz : əşsiz)
yuvata	.-quş yuvada nə görsə, uçuğunda yapar
yüq	yük. -quduş qoyun süt verməz, quduş atın yük almaz . (quduş : quduruş, qızma, cütləşmə devri.) .-söz ağrısın ər çəkər, yük ağrısın mal çəkər. -əğri yük ıraq gedməz
yüqənməz	yükənməz. yüklənməz.-məndə öcüş səndə seviş yükənməz , məndə üzüş səndə umud gögərməz.
yüqlənib	.-yüklənib kürək , sindirib ürək, qopmaq bilmir dil sevgisi. (sindirib : hopup)
yüqlənir	.-dəğirman eşşəyi kimi ya sürülür, ya minilir, ya yüklənir.
yüqlənməz	yüklənməz. yükənməz. -məndə öcüş səndə seviş yükənməz , məndə üzüş səndə umud gögərməz.
yüqsəq	yüksək. bülənd
yüqsəlibən	.-qut qovuq versə yiyə quluna, gündə işi yüksəlibən yuxar ağar. (qovuq : fürsət). (yiya : tanrı). (ağar : qalxar)
yüqü çataq	yükü çataq. -küsüklüyüz yerində, köməkləş yükü çataq.
yüqün	.-yükün yüngülü tez barçağ görər. (barçağ görər : mənzilə çatar)
yüqünlət	yükünlət. ağırlat. çoxalt.-dan yeməyin yükünlət , şam yeməyin yüngüllət.
yüqürək	.-ölüm savı yügürək olur. (savı : xəbəri)

yüqürər	yügürər. -qudurqan it, yügürər öz kölgəsinə. (quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsin qapar).
yüqüt	yüğüt. uyqula. işə sal - bildikləri yüğüt.
yüqüylə	.-it getdi ipilə, dəvə getdi yüküylə.
yünqül	yüngül. engil. yengil.. -iki ekiz, ağır engil. (engil: yengil. yüngül). (tapmaca)(tərəzi). .-yastığı yüngül olsun. (xəsdiyə deyilir). (deyim) .-saman yüngül , düdü adam öldürür
yünqüllət	yüngüllət. -dan yeməyin yükünlət, şam yeməyin yüngüllət. (yükünlət: ağırlat. çoxalt)
yünqülü	.-yükün yüngülü tez barçağ görər. (barçağ görər: mənzilə çatar)
yünü	.-yaz yünü keçə olmaz, güz yünü dolağa. (dolağa: sarıldıq sarğı)
yürək	.-yorulmadan yürək yürsün, yaşın sürsün.
yürən	.- yolu yürən yenmiş
yürərik.	.-gün başlansa sürərik, gün uzununu yürərik.
yürqən yolu.	yürgən yolu. -yeldən uçqur, yox ayaq qolu, gözə görünməz, çırağın yürgən yolu. (uçqur: iti uçan). (su değil, simdə axır, od değil, çıraq yaxır) (tapmaca). (iliktirik.bərq).
yürməgə	.-ayağın var yürməgə , əlində var almağa.
yürsün	.-yorulmadan yürək yürsün , yaşın sürsün.
yürt	.-yelli gün yürt , yağışlı gün yat
yürü	.-iki yanda, çavuş yasavul, kimisi yürü dər , kimisi savul. (kimisi yeri deyər, kimisi savrul, keç, rəddol)
yürüdük	.-əl ələ yürüdük çiğın çiğinə

yürügənə yorğana. yorğa olana.-işin qeyim tutan, izçisinin gözün oyar, g-tünə qoyar. (atı yorğana kimsə çatmamış).
(atına baxan, ardına baxmaz).

yürümək .-**qaranlıqda yürümək** korluq, kəndini yaxmaq, dəlilik.
.-sözündə durub, **qulluğunda yürümək**

yürün .-**yürün** toxa yol bilən, bir uyqaruq yar bilən.(**toxa**: haqqa). (**uyqaruq**: uyğun. munasib.)

yürür .-**üstümə yürür gecələr**, ürək dolu, nə çətinmiş yaşam yolu.
.-**yaşam yürür**, büktüsün sürür. (**büktüsün** : yarıqısın. hükmün)

yürüş davranış. davranış.

yürüyən .-qaranlıq gecə sınırsız, qorxunc yuxular, haçan atar dan görən, **varmı yarna yürüyən**. (**yarna** :yarına)

yüryənmisən .-uçanmısan-qaç, **yüryənmisən**-sürün. nə yapırısan yap bir yerdə qalma.

yüyən noxda. cilov

yüz .-yüz **altın** danışanı, **yüz kişi** danışanmaz

.-yüz **işə baş qoşmaqdan**, bir işə baş qoşma yeğ. (üstün)

..-yüz **illik qarıya** sevişmək yolu ögrətilməz (**sevişmək**: yaxınlıq edmək) .

.-isdər əlli **isdərsə yüz** yaşa, ölüm quşunun qıynağındasın. (**qıynağındasın**: qarmağındasan)

.-yüz **ilin qarısına**, sevişmək yolun ögrətilməz (**sevişmək**: yaxınlıq edmək).

.-yüz **iti** ardından hürdürmüyən qurd, qurd sayılmaz.

.-yüz **yaram vardı tənimdə** sızlayır, qəm əlindən istəyir səndən aman.

yüzdəyüzdə. faiz.

yüzə .-yaşın yetişsə **yüzə**, yaşamda qalırsın üzə.

yüzsüzə. hayasız.-kötüyə ağıt gözdən edər, **yüzsüzə ögüt sözdən edər**. (**ağıt**: ağlayış. yas. matəm).

yüzün	.-gəl gəl ey güllü çirağım, aç yüzün yaşqan (yəmşək. örpək) götür
zadə	o adlarınkı sonunda -zadə. -bur. -pur. -nak. -kan. ... var, hamısı türkdür
zaman	ötün.-ötün qalmaz, duraq tutmaz
zanqı	zanğı. yasası. qanunu..-yaşamın yazılmamış zanğı yazılmışın basar .
zətı qırıq	kökü soyuq: -bu ənə kökü soyuq (ənə: elə. iştə) .
zəh çalmaq	çınlamaq. qonqurmaq. zəhləmək..
zəhləmək	çınlamaq. qonqurmaq.. zəh çalmaq.
zəhliyə	- zəhliyə zəhliyə: zəh çala çala çınlaya çınlaya. qonqura qonqura.
zəncir	.- zəncir ələ , qandal ayağa.
zəncirinə	köstəyinə.-olma əsir istəyin köstəyinə.
zəngdə	zəngdə. çanda.. səsdə.- qulağı çanda , gözü yolda.
zənqi	zəngi. -qussələri daşa vur, quraqları yaşa vur, tutulsa ürək, zəngi alıb mənə vur.
zənqin	.- zəngin arabasın dağdan aşırır, yoxsul düz yolda şaşırır. (aşırır: keçirir). (şaşırır: çasır)
zənqinin	baydın. bəyin...-yardının canı ardaqtu, baydın malı ardaqtu. (yardının: yoxsulun) (ardaqtu: dəğərlidir). (yoxsulun canı dəğərli, zənginin malı.
zənqinləşməz	zənginləşməz. bayımaz. -kimə kim çələb verməyə, bayımaz, onundur onun, vergi həp çoxda az. (çələb: tanrı).
zil göy 、	göm göy.

zil qara	qabqara
zilin	.-çalınar zilin , döyülər qapun.
zimbə zim	başınacan. ləbələb. kipəkip.tıxabasa. .- hər yana baxsan zim bə zim doluydu
zinə	.- zinə bulaq : kiçik bulaq. gözə.
zınqırovli	.- götü zınqırovli .(qaraçı. çingənə. cadıçı. cadugər).
zıplamaq	atılıb düşmək.
zirəq	zirək . tavlaq.. lap zirək olan oldurki zirəklik eləmiyə.
zirəqlik	.-lap zirək olan oldurki zirəklik eləmiyə .
zirəng	ərnik.. zirəh. iti. cəld.
zırnasız	.-o səni zırnasız oynadar .
zolaq.	zolağ . yolağ. dar yol. cığır. dəhliz. tunel.
zor	.-işin sözdən, qurquların qorxulardan zor olsun .
zorlamadan	gücləmədən.. kimsə gücləmədən deyirsə yalan, eşid inanma.
zorlu	.- zorlu suçsuz olar
zorluqları	qınçılıqlar .. ağırlıqları.. qınçılıqlar qapayan, gənçiliklər açayan.
zortu	zordu .. biz şahi istəmirux zordu məyə , hamrı hər zadı görür kordu məyə. (devrim bağırtiları).
zulum	.- zulum görən zalimolur. (basına gələn, basmaqçı olar:başına gələn, basmaqçı olar) . (başına < basına : zulma) . (başmaqçı < basmaqçı . zalim. zulmkar)

əl **.-əl atdı üzümə**, tikan batdı dizinə